

რეზუმი ქრისტესი

დღესასწაული

ღვთისმშობლის
შობა
და ტაძრად
მიყვანება

გამომცემლობა „ალილო“
თბილისი 2016

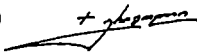
შემდგენელი და მთავარი რედაქტორი დეკანოზი კახაბერ ურუშაძე

ავტორი
თეა ინწკირველი

რეკენსირებულია საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური
მართლმადიდებელი ეკლესიის გამომცემლობისა და
რეკენსირების დეპარტამენტის მიერ და
ნებადართულია გამოსაცემად!

	სსამებრდ	სრ №
	26.08.2016	№ 629

დეპარტამენტის თავმჯდომარე

ფოთისა და სოპის მიტროპოლიტი

ISSN 1512-1100

ISBN 978-9941-0-8880-3

ღვთისმშობლის
დღესასწაულთა
შესახებ

ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელი

ქრისტიანობა განკაცებული ღმერთის რელიგიაა. ღმერთი განკაცდა, რათა ჩვენი ბუნება გამოეხსნა და ისევ დაგვბრუნებოდა მაღლისმიერად ღმერთად ქცევის შესაძლებლობა, ანუ მიგვეღწია იმ მიზნისთვის, რისთვისაც შემოქმედმა ამ სოფლად მოგვიყვანა.

წმინდა წერილი იოანე ღვთისმეტყველს უფლის უსაყვარლეს მოციქულად მოიხსენიებს. თუ ღმერთის სრულყოფილებას გავითვალისწინებთ, ეს იმას უნდა ნიშნავდეს, რომ იგი მოციქულთაგან ყველაზე მეტად ჩაწვდა და ეზიარა ღვთაებრივი სიყვარულის საიდუმლოებას. სწორედ ეს მოციქული გვაძენობს, რომ ღმერთი სიყვარულია. არსად, ისეთი სიცხადით არ მჟღავნდება ეს ჭეშმარიტება, როგორც ქრისტიანობაში. არც ერთი სხვა რელიგია არ ლაპარაკობს ცისა და ქვეყნის შემოქმედზე, რომელმაც ისე შეიყვარა მისი მცნებების უარყოფელი, ცოდვით დაცემული ადამიანი, რომ საკუთარი ძე მოავლინა მის გამოსახსნელად. ღმერთმა არა მარტო ჯოჯოხეთისგან იხსნა კაცობრიობა, არამედ სამარადისოდ შეინარჩუნა ადამიანური ბუნება და მამის მარჯვენიტ მისი ამაღლებით, მაღლისმიერი სრულყოფილებით აზიარა ღმერთის მარადიულ ყოფას, დიდებას, ძალებსა და ქმედებას.

სრულყოფილი სიყვარულით ნაკარნახები კაცობრიობის გამოხსნის ღვთაებრივი იკონომიის უმთავრესი იარაღი ქალწული მარიამია; ამიტომაცაა, რომ ქმნილებათაგან არსად ისეთი სისრულით არ ვლინდება ღმერთის სიყვარული, სიწმინდე, სიბრძნე და ყველა სხვა სათნოება, როგორც ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელში. ყვლადწმინდა ქალწულმა სრულყოფილი, ამსოფლიური გონებისთვის მიუწვდომელი პიროვნული სიწმინდის, თავმდაბლობის, მორჩილების და რაც მთავარია, სიყვარულის გამო, უკვე მიაღწია მაღლისმიერ ღმრთეებას. იგი ადამიანად დარჩა, მაგრამ იმდენად დიდია ყოვლადწმინდა ქალწულის ძალმოსილება და ღვთისმიერი კადნიერება ძის წინაშე, რომ

ეკლესია მას არა მარტო ჩვენს შეწევნას, არამედ თვით ცხონებასაც კი ევედრება.

ეკლესიის წმინდა გადმოცემის თანახმად, ღვთისმშობლის მიძინებიდან მესამე დღეს, როცა მოციქულებმა საფლავი გახსნეს, რათა ერთ-ერთ მათგანს დაგვიანებით მაინც შეძლებოდა მისი ყოვლადწმინდა ნაწილებისთვის თაყვანისცემა, მისი სხეული იქ აღარ დახვდათ. ეკლესიას სწამს, რომ ღმერთმა ქალწული მარიამის სულთან ერთად მისი სხეულიც აღამაღლა ზეცაში. სწორედ ესაა ერთ-ერთი მიზეზი, რის გამოც ეკლესია ღვთისმშობლის ამ სოფლიდან გასვლას „მიძინებად“ მოიხსენიებს და არა გარდაცვალებად. შემთხვევითი არაა, რომ წმინდა გრიგოლ პალამა — რომელიც ღვთაებრივი განგებულებით, ერთ-ერთი იმ უდიდეს მამათაგანია, რომელმაც ყველაზე სრულად გამოთქვა ადამიანის განღმრთობის და ღვთაებრივი ენერგიების შესახებ ეკლესიური სწავლება — სრული სიცხადით გვამცნობს^{*}, რომ ღვთისმშობლის სხეულს არ განუცდია ზრწნილება, რომ ის ღმერთმა სულთან ერთად აღამაღლა ზეცად და რომ ეკლესია მიძინების დღესასწაულზე არა მარტო ყოვლადწმინდა ქალწულის სულის ზეცად ამაღლებას დღესასწაულობს, არამედ მისი სხე ულისაც. თესალონიკის დიდი მღვდელმთავარი ამ კონტექსტში ბერძნულ სიტყვებს „συνίσταται“ და „μετεβίβασιν“ იყენებს, რომლებიც ქართულად შესაბამისად თანააღდგინებას და სიცოცხლის გაგრძელებას ნიშნავს. ცხადია, აქ წმინდა გრიგოლ პალამა ყოვლადწმინდა ქალწულის სხეულზე საუბრობს და მის სულთან ერთად ზეცად ამაღლებას მიანიშნებს. ეს ძალიან მნიშვნელოვანი თეოლოგუმენაა, რადგან ეს ერთ-ერთი (თუმცა, არა ერთადერთი) საღვთისმეტყველო საფუძველია იმისა, რომ ეკლესია ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელს სერაფიმებსა და ქერუბიმებზე მეტად განადიდებს. საქმე იმაშია, რომ ზოგიერთი მამა, მაგალითად, წმინდა იოანე ოქროპირი, წმინდა მაქსიმე აღმსარებელი და სხვები ადამიანს რაღაც ასპექტით ანგელოზებზე მაღლა აყენებენ. ამის საფუძველი ისაა, რომ ადამიანს ანგელოზისგან

^{*}იხ. P. G. 151, 465.

განსხვავებით, რთული, იერარქიული ბუნება გააჩნია, იგი ორი — სულიერი და ხორციელი ბუნებისგან შედგება. ის, რომ ადამიანი სულიერი და ხორციელი ბუნებისგან შედგება, ამაში მამები მისი შემოქმედებითობის უნარის და „შესაქმის გვირგვინის“ წმინდა წერილისეული წოდების საფუძველს ხედავენ; ამის გამო მიიჩნევენ წმინდა მაქსიმე აღმსარებელი, რომ ადამიანს მთელი სამყაროს ღმერთთან მიმყვანებლის მისია აკისრია. ღვთისმშობელი სხეულებრივად ამაღლდა ზეცად და მხოლოდ მის შემთხვევაში გამოვლინდა კაცობრივი ბუნების აღმატებულობა ანგელოზურზე. იგივე აზრს ვხედავთ XX საუკუნის ერთ-ერთ უდიდეს რუს ღვთისმეტყველ ვლადიმერ ლოსკისთანაც („ხატისებრობა და მსგავსებისებრობა“). დიდი თეოლოგი აღნიშნავს, რომ რაკი ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელი მისი განსაკუთრებული პიროვნული სიწმინდის გამო ღმერთის მუცლადღების ღირსი გახდა, მან კაცთაგან პირველმა იგემა სრულყოფილი გაღმრთობა როგორც სულით, ასევე ხორციელად. ყოვლადწმინდა ქალწული არა მარტო ყოვლისშემძლე მეოხი და მფარველია კაცობრიობის, არამედ იგი ღვთაებრივი წინდია (ნიშანი), გარანტია იმისა, რომ უფალი პარუსიის შემდეგ, მართლებსაც ისევე მიმადლებს გაღმრთობას, როგორც ეს საკუთარი დედისთვის გააკეთა.

მიუხედავად იმისა, რომ ძველი აღთქმის წიგნებში არაერთი სიმბოლური მინიშნებაა, ქალწული მარიამის განსაკუთრებულ მისიასა და მნიშვნელობაზე, ახალი აღთქმის წიგნები უშუალოდ მასზე ბევრს არ საუბრობს. ეს გასაგებია; სახარებები, მოციქულთა საქმენი და ეპისტოლეები უპირველეს ყოვლისა ღმერთის განკაცების, მისი ჯვარცმისა და მკვდრეთით აღდგომის ჭეშმარიტებათა მოციქულებრივი ქადაგების ეკლესიური დამოწმებაა, ყოვლად წმინდა ღვთისმშობელმა კი ეს ჭეშმარიტებანი მოციქულებისგან კი არა, მათზე ადრე, თავად განკაცებული ღმერთისგან შეიტყო. წმინდა წერილი მრავალგზის ამოწმებს, რომ ქალწულმა მარიამმა ადრევე დაიმარხა გულში სიტყვები, რომლებიც მოციქულებმა სულთმოფენობის შემდგომ მთელ სამყაროს მოჰფინეს.

სახარებების იმ ადგილთაგან, რომლებიც ღვთისმშობელს ეხება, ცხადია უაღმატებულესი მნიშვნელობა ხარებას ენიჭება. აქ ზეციური მშვენიერებითა და საოცარი მისტიური სიღრმითაა გადმოცემული ქალწული მარიამის განსაკუთრებული მისია, მისი სულიერი სიმაღლე, თავმდაბლობა, შემოქმედისადმი მორჩილება და ღვთაებრივი ნებისადმი ადამიანური ნების სინერგიული თანამოქმედების აუცილებლობა. ხარებიდან მალევე იწინასწარმეტყველა ღვთისმშობელმა, რომ ადამიანთა მოდგმა დაუსრულებლად განდიდება მას. პირველი, ვინც ეს გააკეთა, ჯერ კიდევ დედის მუცელში მყოფი უფლის წინამორბედი იოანე ნათლისმცემელი და მისი დედა — მართალი ელისაბედი იყო, რომელმაც ადამიანთაგან პირველმა უწოდა ქალწულს ღვთის დედა.

წმინდა მამები ღვთისმშობლის პიროვნებაში ქალწულების უმაღლეს მისტიურ სიმბოლოს ჭკერეტენ. ქალწულისგან უფლის შობა იმის სიმბოლოა, რომ ყოველ ქრისტიანში ახალი ადამიანის ანუ უფლის დაბადება მხოლოდ ღმერთის ქალწულებრივი სიყვარულის, თავმდაბლობის და სიწმინდის პირობებში შეიძლება მოხდეს.

იაკობის პროტოსახარება მოგვითხრობს, რომ ქალწული მარიამი უკვე ხანში შესულ წმინდა იოაკიმესა და ანას შეეძინათ. ეს იმას ნიშნავს, რომ მისი შობა უფლისადმი სასწაულებრივი სასოების შედეგი იყო და მასში ახალგაზრდა ორგანიზმისთვის დამახასიათებელ ხორციელ ვნებებს წილი არ ედო. ქალწული მარიამი უფლის წმინდა სასოებაში დაიბადა. იმავე იაკობის აპოკრიფული სახარების მოწმობით, იგი ყრმობიდანვე წმინდათა წმინდაში შესვლის ღირსი გახდა. წმინდა გადმოცემის ეს თხრობა სულიერი სიმბოლოა იმისა, რომ ღვთისმშობლის სული მისი პატარაობიდანვე გახდა ადგილი, სადაც სამყაროს შემოქმედმა მუდმივად დაივანა. განა ამ ჭეშმარიტების თვალნათელი გამოხატულება არაა კანას სასწაულის ისტორია? ქალწულმა მარიამმა მის სულში მუდმივად დავანებული ღვთაებრივი სიყვარულის, სიბრძნის, ძალმოსილების გამო წინასწარ უწყის

ყველა ჩვენი განსაცდელი და დედობრივი სიყვარულით ევედრება ღვთაებრივ ძეს ჩვენს ნაკლულევანებათა შევსებას და მიწიერ პრობლემათა სულიერ სიხარულად გადაქცევას.

სახარებები ასევე ამოწმებს, რომ ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელს თავისი განსაკუთრებული სულიერი სიმაღლე მხოლოდ უფლის ხორციელი დედობის გამო არ მიუღია. უფალი ღვდად და ძმებად მხოლოდ იმ ადამიანებს მიიჩნევს, რომლებიც უფლის სიტყვებსა და მცნებებს მტკიცედ იმარხავენ გულში და აღასრულებენ. უფალმა ეს სიტყვები, რა თქმა უნდა, ღვთისმშობლის დასამცირებლად კი არ წარმოთქვა, არამედ იმის ხაზგასასმელად, რომ ღვთაებრივი სიყვარულის სრულყოფილება ყოველგვარ ფავორიტიზმს გამორიცხავს. მიწიერი ცხოვრებისას ღვთის რჩეულობა, მადლმოსილებასთან ერთად, გამორჩეულად მძიმე ტვირთს და ადამიანურ ტკივილს გულისხმობს. ღვთისმშობლის შემთხვევაში ამ ჭეშმარიტებას სიმეონ მიმრქმელის მისტიური წინასწარმეტყველებით აღბეჭდილი სიტყვები მიაჩნებოდა, სადაც ის ქალწული მარიამის გულში გამაველ მახვილზე საუბრობს.

მართლმადიდებელ ეკლესიაში წმინდანთა თაყვანისცემის ტრადიცია ორ მიზანს ემსახურება. ის ხაზს უსვამს ჩვენდამი წმინდანთა მეოხებას ღვთის წინაშე და თავიანთი ცხოვრებით უფლისაკენ მიმავალი გზის მისაბამ მაგალითს გვიჩვენებენ. ქალწული მარიამი ყოვლადწმინდა სამების შემდეგ კაცობრიობის ყველაზე ძლევაპოსილი მეოხი და განდმრთობის გზაზე ყველაზე უფრო მისაბამი მაგალითია.

ღვთისმშობლის შობის ღღესასწაული

ღვთისმშობლის შობის ღღესასწაულს მართლმადიდებელი ეკლესია 21 (ძველი სტილით — 8) სექტემბერს აღნიშნავს. ამ მოვლენის თაობაზე ცნობები მხოლოდ საეკლესიო გადმოცემაშ შემოგვინახა. ყოვლადწმიდა ქალწულის მშობლები იყვნენ კეთილმსახურნი იოაკიმე და ანა. იოაკიმე სამეფო გვარის წარმომადგენელი იყო, ხოლო ანა — მღვდელმთავრებისა. ყოვლადწმიდა მარიამი მათი ერთადერთი შვილი იყო, რომელიც, ღვთის საგანგებო აღთქმის თანახმად, ხანდაზმულობის ჟამს შეეძინათ. სახელი „მარიამი“ მშობლებს ანგელოზისაგან ეუწყათ, რომელმაც შვილის დაბადების შესახებ ასევე წინასწარ აცნობა მათ.

ღღესასწაულის დაწესების დროის თაობაზე დაზუსტებული ცნობები არ შემონახულა.*

როგორც პალესტინური გადმოცემა გვაუწყებს, წმინდა მოციქულთასწორმა დედუფალმა ელენემ ღვთისმშობლის შობის სახელობის ტაძარი ააგო. მეტ-ნაკლებად ნათელ მითითებებს ამ ღღესასწაულის შესახებ გვაწვდიან წმინდა იოანე ოქროპირი, წმინდა პროკლე, წმინდა ეპიფანე და ნეტარი ავეუსტინე. V საუკუნეში ღვთისმშობლის შობა, როგორც ღღესასწაული მოხსენიებულია რომის პაპის — გელასის საკრამენტარიუმში (კონდაკში). იმავე საუკუნეში კონსტანტინოპოლის ეპისკოპოსმა ანატოლიმ ღვთისმშობლის შობისადმი მიძღვნილი საგალობლები დაწერა, რომელიც ღღემდე იგალობება ეკლესიაში. ღღესასწაული განდიდებულ იქნა სტეფანე მთაწმინდელის (VI ს.), ანდრია კრიტელის, სერგი კონსტანტინოპოლის პატრიარქის (VII ს.), იოანე დამასკელის, გერმანე კონსტანტინოპოლის პატრიარქის (VIII ს.), იოსებ სტუდიელის (IX ს.) მიერ.

სექტემბერი საეკლესიო წლის პირველი თვეა, საღვთისმსახურო წლიური ციკლის დასაწყისი. ის ამავდროულად იმის სიმბოლოა, რომ ქალწული მარიამი ამქვეყნად ღვთაებრივი ნათლის

*არსებული ცნობები შემონახულია უფრო გვიანდელ წყაროებში: იაკობის პროტოვეანგელიეში (იაკობის პირველსახარება 7: 2-3; II ს-ის II ნახ.) და ლათინურ ფსევდო მათეს სახარებაში (IX ს.).

სხივივით შემოიჭრა და მისი შობის შემდეგ სამყარო გადასხვაფერდა. გადმოცემის თანახმად, პირველი სიტყვები, რომლებიც მარიამმა ისწავლა, ღვთის სახელი და ლოცვა იყო. ასაკთან ერთად მას უფლის სიყვარულიც უძლიერდებოდა. მის სულს ვერც ერთი დემონური საცდური ვერ ეკარებოდა. იგი ერთადერთია ქალწულთაგან, რომლის სულიც არასოდეს შებლალულა არც ერთი ცოდვით.

როდესაც მარიამი ერთი წლის გახდა, იოაკიმმა და ანამ მღვდლები და ნათესავები მოიწვიეს. ტრაპეზის შემდეგ ყოველ მღვდელს ხელში აჰყავდა ბავშვი და ლოცავდა. აღთქმის თანახმად, მშობლებმა სამი წლის მარიამი იერუსალიმის ტაძარში წაიყვანეს. ღვთისადმი შვილის მიძღვნის არსი ის იყო, რომ ბავშვი ტაძარში მიჰყავდათ და გარკვეული რიტუალის აღსრულების შემდეგ მას ტაძარში ტოვებდნენ. ის იქ იზრდებოდა, ესწრებოდა ღვთისმსახურებას და გარკვეულ დროს სხვადასხვა საქმეს ასრულებდა — ალაგებდა, კერავდა სამღვდლო შესამოსელს და სხვ.

იოაკიმე და ანა ფეხით გაემგზავრნენ იერუსალიმში და სამი დღის შემდეგ ტაძარში შევიდნენ; მათ შესახვედრად მღვდელმთავარი — გადმოცემის მიხედვით, ზაქარია, იოანე ნათლისმცემლის მომავალი მამა — გამოეგება. შესასვლელთან იოაკიმეს მიერ მოწვეული ქალწულები ანთებული სანთლებით ხელში იდგნენ, რათა მარიამს მთელი გულით შეჰყვარებოდა ტაძარი. მარიამმა, მცირეწლოვნების მიუხედავად, იოლად აირბინა ტაძრის საფეხურები. ზაქარიამ ის აკურთხა და მღვდელთა და ლეეიტელთა გასაოცრად წმიდათაწმიდაში შეიყვანა, რომელშიც მხოლოდ მღვდელმთავარი შედიოდა, ისიც წელიწადში ერთხელ (გამოსვ. 30: 10; ებრ. 9: 7). ამით გაცხადდა ყოვლადწმიდა ქალწულის განსაკუთრებული როლი კაცობრიობის წინაშე. ეს მოვლენა მარიამის ცხოვრების ახალი ეტაპის დასაწყისად იქცა. ის იერუსალიმის ტაძარში 12 წლამდე იმყოფებოდა. ლოცულობდა, წმინდა წერილს სწავლობდა, თან ხელსაქმით იყო დაკავებული. მან ქალწულად დარჩენა და უფლის რძლობა გადაწყვიტა. ამის

გამო, მამა-პაპისეული წესის თანახმად, ის თავის დამწინდებელს (დანიშნულს), ხანდაზმულ იოსებს მიაბარეს.

ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანების დღესასწაული თორმეტ საუფლო დღესასწაულთაგან ყველაზე გვიან დაწესდა, შესაძლოა იგი იმპერატორ იუსტინიანე I-ს უკავშირდებოდეს, რომელმაც 543 წელს იერუსალიმის ტაძრის ნანგრევებზე ღვთისმშობლის სახელობის დიდი ტაძარი ააგო და მას „ახალი“ უწოდა, რათა განესხვავებინათ ძველი, ცხერის საბანელის მახლობლად მდებარე ტაძრისგან. VIII საუკუნეში იგი თვენშიც (საღვთისმსახურო წიგნი) გვხვდება. როგორც ჩანს, თავდაპირველად მას დიდი ზეიმით არ აღნიშნავდნენ. ტაძრად მიყვანების დღესასწაულმა აღმოსავლეთში IX საუკუნიდან კპოვა ფართო გავრცელება.

დღესასწაულის სტატუსი ხშირად იცვლებოდა. ეკლესიამ ის 12 საუფლო დღესასწაულთა რიცხვში მხოლოდ XIV საუკუნიდან შეიტანა. მართალია, თეოდორე პროდრომოსი (XII ს.) და ნიკიფორე კალისტოსი (XIV ს.) ასე არ მიიჩნევდნენ, მაგრამ სტუდიისა და იერუსალიმის ტიპიკონების მიხედვით (XI-XIV სს.), ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანება ისევე საზეიმოდ აღინიშნებოდა, როგორც სხვა საუფლო დღესასწაულები. მიუხედავად ამისა, თვით XVII საუკუნის ნაბეჭდ ტიპიკონებშიც კი მითითებულია, რომ მისი სტატუსი სხვა დღესასწაულებზე დაბლა დგას. რაც შეეხება თარიღს, ის ყველგან 21 ნოემბერს (ძვ. სტ.) აღინიშნებოდა, გარდა კოპტური ეკლესიისა, სადაც 29 ნოემბერს აღნიშნავდნენ და რომის ეკლესიის ზოგიერთი ოლქისა, სადაც ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანება გარდამავალი დღესასწაული იყო და 11 ნოემბრის შემდგომ კვირადღეს აღინიშნებოდა.

ღვთისმშობლის
დღესასწაულთა
იკონოგრაფია

ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლისა და მისი ცხოვრების ციკლის იკონოგრაფიის შესახებ

ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელი ხატწერაში იმდენად მნიშვნელოვან ადგილს იკავებს, გადაჭარბებული არ იქნება თუ ვიტყვით, რომ მისი გამოსახულებები — როგორც გავრცელების მხრივ, ისე იკონოგრაფიული ვარიაციების სიმდიდრით — აღემატება კიდევ მაცხოვრის გამოსახულებებს. ღვთისმშობლის სახელსა და მის სახეს უკავშირდება ქრისტეს განკაცება, მისი ადამიანად მოვლინება, რაც თავისთავად გახდა დოგმატური საფუძველი იმისა, რომ სახვითი ფორმით — ხატის საშუალებით — ქრისტიანებს უფლის სახის ხილვისა და მასთან სულიერი კავშირის შესაძლებლობა მიეცათ. ღვთისმშობლის მიერ ჭეშმარიტი და უტყუარი შობა ჭეშმარიტი ღმერთისა და, ამავდროულად, მარადის ქალწულება მარიამისა ერთ-ერთი პირველი საკითხი იყო, რომელიც კათოლიკე (მსოფლიო) ეკლესიამ მსოფლიო კრებით დაამტკიცა, რაც სწორედ მაშინ ხდებოდა, როდესაც ქრისტიანული ხატწერა თავის სახვით ენას აყალიბებდა და საკუთარ მხატვრულ სახეს იმკვიდრებდა. ეს გახდა ერთ-ერთი მთავარი მიზეზი იმისა, რომ ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის გამოსახულებები უძველესი დროიდან მრავლად შემორჩა ეკლესიას და მისი კულტი ყოველ ეპოქასა და ეროვნულ კულტურაში გამორჩეულად იქნა გაფორმებული.

ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის გამოსახულებებს ვხვდებით როგორც თავდაპირველ, უძველეს ნიმუშებზე — მონეტას ამბულებსა და კატაკომბების კედლებზე, ისე უძველესი ქრისტიანული ტაძრების საკურთხევლებში, ხელნაწერებში, საღვთისმსახურო ჭურჭელზე, ნაქარგობებზე და სხვ. თავდაპირველად, როგორც წესი, მაცხოვრით ხელში, ანდა მისდამი მვედრებელ პოზაში გამოსახულს; ზოგჯერ მარიამი საყდარზე დაბრძანებული გამოსახულებით იყო პატივდებული, ზოგჯერ კი ანგელოზთაგან გარშემორტყმული და თაყვანისცემული ფიგურით ხდებოდა მისი დიდება (ილ. 1-6). მეცნიერები ფიქრობენ, რომ ჩვილით ხელში

ღვთისმშობლის გამოსახვა, განსაკუთრებით კი, ძუძუსმაწოვე-
ბელი ხატი მარიამისა, უპირატესად იმიტომ გავრცელდა, რომ
ქრისტეს შობის ნამდვილობაზე, მის ჭეშმარიტ ხორციელი სხე-
ული ყოფილიყო ხაზგასმული და ხატწერის მეშვეობით უფრო
თვალსაჩინოდ გამოთქმულიყო პასუხი იმ მტკივნეულ საკითხე-
ბზე, რაც ადრეულ ეკლესიას აწუხებდა; კერძოდ, ქრისტეს
ღვთაებრივი და ადამიანური ბუნების, მისი რეალური ხორ-
ციელი შობის, მისი უბიწო ჩასახვის შესახებ, რაც საუკუნეე-
ბის განმავლობაში წარმოადგენდა კიდევ მართლმადიდებელი
ეკლესიის დოგმატიკის მკაფიო ჩამოყალიბებისა და სიწმინდით
დაცვის მთავარ საჭირობოროტო პრობლემას (იხ.: რჯული ქრის-
ტესი, „შობა“, წიგნი I, გვ. 179-186 და „მიძინება“ გვ. 99-105).

ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის ცალკეული გამოსახულებების გარდა, რომელთა შორის ვხვდებით როგორც პორტრეტულ ის ნახევარფიგურულ, მთელი ტანით, სხვადასხვა პოზით გამოსახულ მჯდომარე თუ ფეხზე მდგომ, ჩვილედ თუ მარტო მყოფ, როგორც ფერწერულ, ისე გრაფიკულ, პლასტიკურ თუ ნაქარგ ნიმუშებს, განსაკუთრებულ ადგილს იკავებდა იმ მოვლენათა ამსახველი სიუჟეტები, რაც უფლის განკაცებას ეხება. ეს სწორედ ის დღესასწაულებია, რომლებიც უშუალოდ ღვთისმშობელს უკავშირდება. მათგან ზოგიერთი იმ უდიდეს დღესასწაულთა ციკლში იქნა ჩართული, რომელიც 12 საუფლო დღესასწაულადაა ცნობილი და რომლის მეტ-ნაკლები სისრულით ასახვა ყველაზე მეტადაა გავრცელებული ქრისტიანული ტაძრების მოხატვის, წმინდა ოთხთავის, საღვთისმსახურო თუ საეკლესიო ნივთების მხატვრული გაფორმებისას. ამ საუფლო დღესასწაულთაგან ღვთისმშობელი გამორჩეულად ფიგურირებს „ხარების“, „შობის“, „მირქმისა“ და „მიძინების“ სცენებში, სადაც ის ამ მოვლენათა ერთ-ერთი მთავარი მოქმედი პირია; ხოლო „ჯვარცმის“, „ამაღლებისა“ და „სულთმოფენობის“ დროს კი მარიამი მისი ძის, მაცხოვრის მიერ აღსრულებული მოვლენების მონაწილეა. ამასთან, აღსანიშნავია, რომ თავად 12 საუფლო დღესასწაულის იკონოგრაფიული ციკლის კომპოზიციები,

რომლებიც, თავის მხრივ, მოკლე ან ვრცელი რედაქციებითაა ცნობილი, ზოგჯერ მრავლად არის ხოლმე დანაწევრებული და ერთ სადღესასწაულო მოვლენას რამდენიმე სურათით, ან მათი გაერთიანებით წარმოგვიდგენს. მაგალითად, „შობის“ დღესასწაულის იკონოგრაფია, უშუალოდ ქრისტეს დაბადების გარდა, აერთიანებს ამ დროს ანგელოზების, მწყემსების, მოგვების თავს მომხდარი ამბების ამსახველ სცენებს; ასევე, ქრისტეს ეგვიპტეში გაქცევის, ბეთლემელ ყრმათა ამოხოცვისა და სხვა სიუჟეტებს. (იხ. „შობა“, წიგნი 1.) ანდა, მაგალითად, „ჯვარცმის“ კომპოზიცია, — კონკრეტული მოცემულობიდან გამომდინარე — შესაძლებელია გავრცობილი იყოს მთელი ციკლით, რომელშიც შედის მაცხოვრის შეპყრობა, განკითხვა, ტანჯვა, პილატესა და სინედრიონის წინაშე წარდგენა, ჯვრის ტვირთვა, აღმართვა, ჯვარცმა, გარდამოხსნა, დატირება და დასაფლავება. შესაბამისად, საუფლო დღესასწაულთა პროგრამა ზოგჯერ იმდენად ვრცლად შეიძლება იყოს წარმოდგენილი, რომ ცალკეულ ამბავს ცალკე ციკლის დათმობაც კი დასჭირდეს. როგორც წესი, ამის მიზეზად იქცევა ხოლმე შემოქმედთა სურვილი, რაიმე ნიშნით ხაზი გაუსვან და განსაკუთრებით წარმოაჩინონ ამა თუ იმ მოვლენის მნიშვნელობა.

ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის შობისა და ტაძრად მიყვანების სცენები, თავის მხრივ, 12 დიდი საუფლო დღესასწაულის იკონოგრაფიულ რიგში არ მოიაზრება, თუმცა, ზოგჯერ, ამა თუ იმ ფორმით, ჩართულია ხოლმე მათ შორის. საეკლესიო მხატვრობაში მათი გამოსახვა ერთი მხრივ, იმას ემსახურება, რომ მაცხოვრის დაბადების მოვლენა უფრო ვრცლად, მისი მოსამზადებელი ისტორიის უფრო დეტალური აღწერით წარმოჩინდეს, მეორე მხრივ კი, ეს სცენები უშუალოდ ღვთისმშობლის პერსონალურ თაყვანისცემას უსვამს ხაზს. ღვთისმშობლის შობიდან ვიდრე მის ხარებაამდე (მასში მაცხოვრის ჩასახვამდე) ეკლესიაში დაცული ცნობები საღვთისმეტყველო შინაარსით იმდენად დატვირთული და მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა, რომ მათი განმარტების, აღწერისა და გამოხატვის შედეგად ჩამოყალიბდა

ცალკე ციკლი მხატვრული კომპოზიციებისა, რომელსაც მკვლევარები „ღვთისმშობლის ცხოვრების ციკლის“ სახელით მოიხსენიებენ და მასში იმ სიუჟეტებს მოიაზრებენ, რომელთა შესახებ ახალი აღთქმის წმინდა წერილში, ფაქტობრივად, არაფერია ნათქვამი. ამიტომაც მას სხვანაირად „პროტოევანგელიური“ — პირველსახარებისეული ციკლიც ეწოდება. ეს სცენებია: იოაკიმესა და ანას მიერ ძღვენის შეწირვა; ძღვენის უარყოფა, იოაკიმესა და ანას გოდება, ანას ვედრება, იოაკიმეს ვედრება, ანას ხარება, იოაკიმეს ხარება, იოაკიმესა და ანას შეხვედრა ოქროს კარიბჭესთან, ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის შობა, მშობლების მიერ მარიამის აღერსი, პირველი შვიდი ნაბიჯი, მამამთავრებისგან მარიამის კურთხევა, მარიამის ტაძრად მიყვანება, ლოცვა კვერთხის გამორჩევისათვის, მარიამის იოსებზე მითხოვება, ხარება ჭასთან, მოკითხვა ელისაბედისა, იოსების ყვედრება, მხილების წყლით გამოცდა. ყველა ეს სცენა ღვთისმშობლის ამქვეყნად მოვლინებისა და მისი ყრმობის იმ ფაქტებს ასახავს, რაც საღვთისმსახურო პრაქტიკაში ორი დიდი დღესასწაულით — ღვთისმშობლის შობითა და მისი იერუსალიმის ტაძარში მიყვანით — აღინიშნება.

საგულისხმოა, რომ საუფლო დღესასწაულთა იკონოგრაფიული ციკლი, ჩვეულებრივ, „ხარებით“ იწყება, რადგან ესაა ქრონოლოგიურად პირველი მოვლენა, საიდანაც იესო ქრისტეს განკაცების, მისი მიწიერი ცხოვრების ამბის თხრობა უნდა დაიწყოს. ამავედროულად, აღსანიშნავია, რომ როგორც თავად წმინდა წერილი, ისე წმინდა მამები თავიანთ ქადაგებებში და ასევე, საღვთისმსახურო საგალობლებში ხაზგასმით წარმოაჩენენ იმ ფაქტს, რომ (ხორციელად) იესო ქრისტე, უფრო ზუსტად კი, მისი დედა — ქალწული მარიამი, — დავით წინასწარმეტყველის შთამომავალია. ამით დასტურდება ის უამრავი წინასწარმეტყველება, რომლებიც სიტყვიერად და სიმბოლურად — წინასახეებით — გამოხატავდა და წინასწარ აცხადებდა იესო ქრისტეს განხორციელებას სწორედ ქალწულ მარიამისგან. ამიტომაც, მაცხოვრის მოსვლის მოსამზადებელი უკანასკნელი

ეტაპი კაცობრიობის ისტორიაში უკავშირდება ღვთისმშობლის მშობლების — იოაკიმესა და ანას ცხოვრებას, მარიამის სასწაულებრივ შობას და მის ტაძარში დამკვიდრებას, საიდანაც იწყება კიდევ დასაწყისი ყველა დღესასწაულისა. ამიტომაც ეკლესია ღვთისმშობლის შობასა და მის ტაძრად მიყვანებას ამ, ცალკე ჩამოყალიბებულ, „ღვთისმშობლის ცხოვრების ციკლში“ მოიაზრებს და ერთ-ერთ საღვთისაწაულო ტროპარში განაცხადებს იმ მოვლენათა მთავარ მნიშვნელობას, რაც უშუალოდ იესო ქრისტეს ჩასახვამდე აღსრულდა: „ღღეს განგებულებისა ღმრთისა დასაბამი არს, და საუკუნითგანთა საიდუმლოთა აღსრულებისა დაწყებაჲ, რამეთუ ტაძარსა შინა ღმრთისასა ქალწული დაემკვდრების და ქრისტესა ყოველთა გუახარებს; ამას უღალადოთ ხმამაღლად: გიხაროდენ, განგებულებისა ღმრთისა აღსასრულო“. ამ ტროპარში გაცხადებულია განსაკუთებული მნიშვნელობა იმისა, რომ ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის შესვლა ისრაელის წმინდათა წმინდაში, მისი გამოჩენა და დამკვიდრება კაცობრიობის ჭეშმარიტ საღვთისმსახურო სიერცეში სწორედ ის ფაქტია, რომლითაც იწყება მთავარი: ღმერთის მიერ თავიდანვე ჩაფიქრებული განგებულება — ადამიანის განღმრთობა და ამ მიზნით თავად ღმერთის — ქრისტეს განკაცება.

მარიამის დავითის შტოდან წარმომავლობისთვის განსაკუთრებული იკონოგრაფია — „იესეს ძირი“ შეიქმნა. მიწოლილი იესეს ფიგურისგან გამოსული გენეალოგიური ხე სხვადასხვა რედაქციაში სხვადასხვა სისრულით გამოხატავს იმ წინაპრებს, ვინც მარიამს მასთან აკავშირებს; ირგვლივ კი, როგორც წესი, ის წინასწარმეტყველები გამოისახებოდნენ, ვინც ამას თავისი ქადაგებით ადასტურებდა. იესეს ძირის კომპოზიცია არა მარტო დაზგურ ან მონუმენტურ ნიმუშებში, არამედ ღვთისმსახურთა სამოსზეც ხშირად გამოისახებოდა (ილ. 13). უკვე XVI საუკუნის ბოლოსთვის კი მის საფუძველზე ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის ამავე სახელწოდების ხატიც შეიქმნა.

გარდა საუფლო დღესასწაულთა ციკლისა, ღვთისმშობლის ცხოვრების ციკლის სცენები ხშირადაა გამოსახული მის ხატე-

ბზეც; ზოგჯერ კარედების ფრთებზე — აქეთ-იქიდან ამშვენებს ცენტრალურ ხატს (ილ. 30, 53), ზოგჯერ ერთ დაფაზე, მთავარი ფიგურის გარშემოა განლაგებული (ილ. 27), ხან კი ფერწერული ხატისთვის მოჭედილი პერანგის გაფორმებაშია ჩართული (ილ. 9-11) და სხვა.

ზოგადად, ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის სადიდებლად გამორჩეული მნიშვნელობა შეიძინა მისი ხატების შექმნამ და თაყვანისცემამ. შეიძლება თამამად ითქვას, რომ სახვითი ღვთისმსახურება, — სახე-ხატების მეშვეობით უფლის დიდება — ყველაზე ფართოდ სწორედ ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის მსახურებაშია გამოვლენილი. თუკი ამ ფაქტის მიზეზების ძეხნას ქრისტიანობის ისტორიაში დავიწყებთ, პირველ რიგში მისი ხელთუქმნელი ხატის ისტორია უნდა გავიხსენოთ, რომელიც მან თავად დაუტოვა ადამიანებს; გარდა ამისა, წმინდა ლუკა მახარებლის ხელიდან გამოსული მისი პირველი ხატებისა და მათი სასწაულთმოქმედი პირების შესახებ ეკლესიაში დაცული გადმოცემები უნდა გავითვალისწინოთ (ამის შესახებ იხ. „მიძინება“ გვ. 99-105); მისი წარმოშობისა და მისი ცხოვრების ამსახველი ციკლის აუცილებელი ჩართულობა საღვთისმსახურო სივრცის, სამოსელისა თუ ჭურჭლის გაფორმებაში, ასევე, ერთ-ერთი ფაქტორი გახდა მისი იკონოგრაფიის გავრცობისა, თუმცა, უდიდესი როლი მაინც იმან შეასრულა, რომ ჯერ კიდევ XIII-XIV საუკუნიდან საეკლესიო ხელოვნებაში ფართოდ დაიწყო ღვთისმშობლის სადიდებლად შექმნილი ჰიმნების, ზოგჯერ კი მთელი ციკლების ილუსტრირება. ლიტურგიკული ტექსტები ერთ-ერთ წყაროდ იქცა იმისათვის, რომ ეკლესიას ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის სადიდებელი სახვითი ნიმუშები კიდევ უფრო მრავალფეროვნად, ფართოდ და ახლებურად წარმოეჩინა. ასე შეიქმნა პირველი ხატები და ფრესკები კონკრეტული ჰიმნების მიხედვით: „კრება ღვთისმშობლისა“ (XIII ს.-იდან), „შენდამი იხარებს მიმადლებულო“ (XV ს.-იდან), „ღირს არსი“ (XVI ს.-იდან) და სხვა. ზოლო საგანგებო ციკლი, სადაც ყველაზე სრულად წარმოჩინდა ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის

როგორც ისტორიული, ისე სიმბოლური იკონოგრაფიის მრავალფეროვნება და სიმდიდრე, მისი დაუჯდომელი საგალობლის ილუსტრაციების ციკლი გახდა.

ღვთისმშობლის დაუჯდომლის ილუსტრირება XIII-XIV საუკუნიდან დაიწყო. ამ კომპოზიციას ხან საკურთხეველში ვხვდებით (პანტოკრატორის ეკლესია დეჩანიში, XIV ს.), ხან დარბაზში და ხანაც ნართექსში; ზოგჯერ ის ფასადზეა მოთავსებული, ხოლო ათონის მთის რამდენიმე მონასტერში ეს სცენები სატრაპეზოშია გამოსახული (დიდი ლავრა, დოქიარი და ხილანდარი). მრავლადაა მინიატურები ღვთისმშობლის დაუჯდომლის გაფორმებულ ტექსტებშიც, რომელთა კვლევის შედეგად ზოგი ფიქრობს, რომ საგალობლის იკონოგრაფია ხელნაწერთა ილუსტრაციისთვის შეიქმნა და მხოლოდ შემდეგ დაიმკვიდრა ადგილი კედლის მხატვრობაში.

მიუხედავად იმისა, რომ ღვთისმშობლის ცხოვრების ისტორიული ციკლის იკონოგრაფია სრული სახით შედარებით გვიან ჩამოყალიბდა, ზოგიერთი სცენა ამ ციკლიდან უადრეს ნიმუშებშიც გვხვდება. ერთ-ერთი უძველესია მოსკოვში დაცული ფირფიტა, სადაც „ღვთისმშობლის მწარე წყლით გამოცდა“ „ხარების“ კომპოზიციასთან ერთადაა გამოსახული, ადრეულია კაპადოკიაში X საუკუნის ჩავუშინის ფრესკები; ფსკოვის მონასტერში XII საუკუნის 40-იანი წლების მოხატულობაში ვხედავთ ასევე ვრცლად წარმოდგენილ სცენებს ღვთისმშობლის ცხოვრებიდან (ილ. 32-33); ზოგადად კი, ხატმებრძოლეობის შემდგომ პერიოდში, X-XI საუკუნიდან, ღვთისმშობლის ცხოვრების ეს ისტორიული ციკლი არაერთი მნიშვნელოვანი ძეგლის მოხატულობას ამშვენებს. განსაკუთრებით აღსანიშნავია დაფნის მონასტერი, სადაც 1100 წელს შესრულებული მოზაიკითაა ასახული ხსენებული სცენები (ილ. 20-22) ხოლო კონსტანტინეპოლის ხორას მონასტერში წარმოდგენილი ღვთისმშობლის ცხოვრების ციკლის ერთ-ერთი ყველაზე მდიდრული და სრული მხატვრული გაფორმება 1315-1320 წლებით თარიღდება (ილ. 6, 16-19).

ჩვენში, საქართველოში, განსაკუთრებითაა აღსანიშნავი

ატენის სიონის მოხატულობა (ილ. 44-45), სადაც ოთხაფსიდიანი ტაძრის ერთ მკლავში სწორედ ღვთისმშობლის ცხოვრების ციკლია წარმოდგენილი. ატენის სიონის სამხრეთ აფსიდში გამოსახული იყო ძღვენის უარყოფა, იოაკიმესგან ანას ყვედრება, ანას ხარება, იოაკიმეს ხარება, ოქროს კარიბჭესთან შეხვედრა, ღვთისმშობლის შობა, ღვთისმშობლის შვიდი ნაბიჯი, ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანება, ხარება, მოკითხვა ელისაბედისა, ღვთისმშობლის წყლით მხილება, იოსების სიზმარი, შობა და ღვთისმშობლის მიძინება. ამდენად, ქართული ხატწერის ისტორიის ერთ-ერთ უმთავრეს და მაღალმხატვრულ ნიმუშში სრულად იყო წარმოდგენილი ეს ციკლი და, მიუხედავად იმისა, რომ სადღეისოდ ბევრი სცენა არ შემორჩა, ზოგი კი ძლიერი დაზიანებითაა ჩვენამდე მოღწეული, ატენის სიონის მოხატულობა კარგი მაგალითია იმისა, თუ რამდენად მნიშვნელოვან ადგილს იკავებდა აღნიშნული კომპოზიციები ქართული მონუმენტური მხატვრობის პროგრამაში. შედარებით ნაკლები სცენებითაა ეს ციკლი წარმოდგენილი XIII საუკუნის ბერთუბნის მონასტრის მოხატულობაში (ილ. 41-42).

ღვთისმშობლის დაუჯდომლის ფრესკულ ილუსტრირებას გვიანი შუა საუკუნეებიდან საქართველოშიც მიმართავენ: გელათსა და ახალ შუამთაში XVI, ხოლო ხობში XVII საუკუნეში მოხატულობათა პროგრამებში აკათისტოს ჰიმნებიდან ჩართული სცენებია წარმოდგენილი (ილ. 39-40); ასევე მრავალფეროვანი და საინტერესოა დაუჯდომლის ტექსტების საილუსტრაციოდ შექმნილი ქართული მინიატურებიც.

საგანგებოდაა აღსანიშნავი უბისის XIV საუკუნის ტრიბტიქონი, რომლის ცენტრალურ ნაწილში გამოსახულია კომპოზიცია „იესეს ძირი“ (ილ. 50-54) — ღვთისმშობლის დავითის ტომისგან წარმომავლობის ნათელმყოფელი ხატი, სადაც მარიამი ადგილს უშუალოდ დავითისა და სოლომონის შემდეგ იკავებს იესო ქრისტემდე, ხოლო გარშემო წინასწარმეტყველები შემოუკრიბავს; გარდა ძველალექსისეული სცენისა, სადაც იაკობის კიბის ხილვა და მისი ანგელოზთან შერკინებაა გამოსახუ-

ლი, უბისის ტრიპტიქონზე ღვთისმშობლის ისტორიული ციკლი რამდენიმე სცენითაა წარმოდგენილი.

გამორჩეულია ქართული საეკლესიო მხატვრობისთვის ზარ-ზმის ღვთისმშობლის ხატის ჩარჩოზე ლითონმქანდაკელობით გამოსახული სცენები ღვთისმშობლის ცხოვრებიდან. მოოქროვილი ვერცხლის მასალაში XI საუკუნეში განხორციელებული ეს ნიმუშები ასევე კარგი დასტურია იმისა, თუ რაოდენ გულმოდგინედ ეკიდებოდნენ ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის ისტორიული ციკლის მხატვრულ გაფორმებას ძველი ქართველი ოსტატები და მათი დამკვეთი წარჩინებულები.

შობა

ყოვლადწმიდისა
ღმრთისმშობელისა

წმინდა წერილი

წმინდა წერილიდან გამოკრებილი საკითხავები*

საწინასწარმეტყველონი

შესაქმე (28: 10-17)

გავიდა იაკობი ბერშებიდან და გაემართა ხარანს. მიაღწა ერთ ადგილს და იქ დაიღამა, რადგან მზე ჩასული იყო. აიღო ერთი ლოდი იმ ადგილიდან, დაიდო სასთუმლად და დაწვა იმ ადგილას. ესიზმრა: მიწაზე კიბე დგას და თავით ცას სწვდება; უფლის ანგელოზები აღი-ჩამოდნენ კიბეზე. აჰა, უფალი დგას კიბეზე და ეუბნება: მე ვარ უფალი, ღმერთი აბრაამისა, მამაშენისა, და ღმერთი ისაკისა. ეს მიწა, რომელზედაც წევხარ, შენთვის და შენი შთამომავლობისთვის მომიცია. შენი შთამომავლობა ქვიშასავით მრავალრიცხოვანი იქნება და განივრცობი დასავლეთისკენ, აღმოსავლეთისკენ, ჩრდილოეთისკენ და სამხრეთისკენ; შენითა და შენი შთამომავლობით იკურთხება მიწიერთა მთელი მოღვმა. აჰა, შენთანა ვარ და ყველგან დაგიფარავ, სადაც კი წახვალ; კვლავ დაგაბრუნებ ამ მიწაზე, არ მიგატოვებ, ვიდრე არ აგისრულებ ყველაფერს, რაც გითხარი. გამოიფხიზლა იაკობმა ძილისაგან და თქვა: ნამდვილად უფალი ყოფილა ამ ადგილას, მე კი არ ვიცოდი! შეშინდა და თქვა: რა საშიში ყოფილა ეს ადგილი! სხვა რა უნდა იყოს, თუ არა უფლის სახლი; ეს ცათა კარიბჭეა!

ეზეკიელი (43: 27; 44: 1-4)

როცა შესრულდება ეს დღეები, მერვე დღეს და მის შემდეგ შესწირონ მღვდლებმა სამსხვერპლოზე თქვენი აღსავლენი და სამადლობელი მსხვერპლი, და წყალობას გამოვიჩენ თქვენდამი, — ამბობს უფალი ღმერთი.

დამაბრუნა საწმიდარის გარეთა კარიბჭის გზით, ჩრდილოეთისკენ რომ არის მიქცეული; ჩაკეტილი იყო იგი. მითხრა უფალმა: ეს კარიბჭე ჩაკეტილი იქნება, არ გაიღება; კაციშვილი

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 191.

ვერ შევა იქ, რადგან უფალი, ისრაელის ღმერთი შედის იქ, ამიტომაც დაკეტილი იქნება. მხოლოდ მთავარი დაჯდება მთავრად იქ პურის საჭმელად უფლის წინაშე; კარიბჭის სტოას გზით შევა და იმავე გზითვე გამოვა. მიმიყვანა ტაძართან ჩრდილოეთის კარიბჭით და ვიხილე, აჰა, ავსებული იყო უფლის დიდებით უფლის სახლი.

იგავნი სოლომონისა (9: 1-11)

სიბრძნემ სახლი აიშენა, მისი შვიდი ბოძი გათალა. დაკლა თავისი საკლავი, გააზავა თავისი ღვინო და გაშალა თავისი ტაბლა, გაგზავნა თავისი მხევლები, გადასძახა ქალაქის მაღლობებიდან: ბრიყვი ვინც არის, აქეთ მობრუნდეს! ჭკუთხელებს კი უთხრა: მოდიოთ, დაპურდით ჩემი პურით და შესვით ჩემი განზავებული ღვინო. მიატოვეთ სიბრიყვე და იცოცხლებთ, ჭკვიანური გზით იარეთ. ღვთის მგმობელის დამრიგებელი დამცირებას იხვეჭს, ბოროტეულის მამხილებელი — შეურაცხყოფას; ნუ ამხილებ ღვთისმგმობელს, თორემ შეგიძულეbs; ამხილე ბრძენი და შეგიყვარებს; მიეცი დარიგება ბრძენს და კიდევ უფრო დაბრძენდება, ასწავლე მართალს და ცოდნას შეიმატებს. უფლის შიში სიბრძნის სათავეა, სიწმინდეთა ცოდნა კი გონიერება. რადგან ჩემით გამრავლდება შენი ღღენი და მოგემატება სიცოცხლის წლები.

სამოციქულო

ფილიპელთა მიმართ ეპისტოლე (2: 5-12)

იგივე ზრახვები გქონდეთ, როგორიც ქრისტე იესოს, რომელსაც, თუმცა ღვთის ხატი იყო, ნაძარცვად არ შეურაცხავს ღვთის სწორად ყოფნა. მაგრამ დაიმცირა თავისი თავი, მონობის ხატი შეიმოსა და გარეგნობით კაცის მსგავსებად იქცა. თავი დაიმდაბლა და მორჩილი გახდა თვით სიკვდილამდე, ჯვარცმით სიკვდილამდე. ამიტომაც აღამაღლა იგი ღმერთმა და ყველა სახელზე უზენაესი სახელი მისცა, რათა იესოს სახელის წინაშე მოიდრიკოს ყოველი მუხლი, ზეცისაც, ქვეყნისაც და ქვესკნელი-

საც, და ყველა ენამ აღიაროს, რომ იესო ქრისტე არის უფალი, სადიდებლად ღვთის და მამისა. ამრიგად, ჩემო საყვარელნო, როგორც ყოველთვის მორჩილნი იყავით, არა მარტო ჩემი მანდ ყოფნისას, არამედ, მით უმეტეს, ახლა, როცა შორსა ვართ თქვენგან, — შიშით და ძრწოლით აღასრულეთ თქვენი ხსნის საქმე.

სახარება

ლუკა (1: 39-49, 56)

ადგა მარიამი იმ დღეებში და სასწრაფოდ მიაშურა მთიანეთს, იუდას ქალაქს. შევიდა ზაქარიას სახლში და მოიკითხა ელისაბედი. როგორც კი გაიგონა ელისაბედმა მარიამის მოკითხვა, ყრმა შეიძრა მის მუცელში, და აღივსო სულით წმინდით ელისაბედი. ხმამაღლა შეჰლაღა და თქვა: კურთხეული ხარ დედა-თა შორის და კურთხეულია შენი მუცლის ნაყოფი! ვინ გამხადა იმის ღირსი, რომ ჩემთან მოვიდა ჩემი უფლის დედა? ვინაიდან, როგორც კი ჩემს ყურს მოსწვდა შენი მოკითხვის ხმა, სიხარულით შეიძრა ყრმა ჩემს მუცელში. ნეტარია, ვინც ირწმუნა, რადგანაც აუსრულდება ყველაფერი, რაც ეუწყა უფლის მიერ. და თქვა მარიამმა: აღიდებს ჩემი სული უფალს, გაიხარა ჩემმა სულმა ღმერთის, ჩემი მაცხოვრის გამო. ვინაიდან მოხდა თავისი მხევლის სიმდაბლეს: და, აჰა, ამიერიდან ნეტარად შემრაცხავს ყოველი მოდგმა; რადგანაც დიდი სიკეთე მიყო ყოვლადძლიერმა, და წმიდაა მისი სახელი. სამი თვე დაჰყო მარიამმა ელისაბედთან და წავიდა თავის სახლში.

ლუკა (10: 38; 11: 27-28)

იესო ერთ სოფელში შევიდა და ვიღაც ქალმა, რომელსაც სახელად ერქვა მართა, თავის სახლში შეიპატიჟა იგი. ამ ქალს ჰყავდა და, სახელად მარიამი, რომელიც იესოს ფერხთით ჩამო-ჯდა და ისმენდა მის სიტყვას. მართა კი დაფუჟფუჟებდა, ვინაიდან ბევრი საზრუნავი ჰქონდა სამასპინძლოდ; მივიდა და უთხრა მას: უფალო, ნუთუ ვერ ხედავ, რომ ჩემმა დამ მარტო მე მომან-

დო მასპინძლობა? უთხარი, ხელი შემაშველოს. მიუგო იესომ და უთხრა მას: მართა, მართა, ბევრ რამეზე ზრუნავ და შფოთავ; მაგრამ საჭიროა მხოლოდ ერთი რამ. მარიამმა კი უკეთესი წილი ირჩია, რომელიც არ წაერთმევა მას.

ამას რომ ამბობდა, ერთმა ქალმა ხმა აიმაღლა ხალხში და უთხრა: ნეტარია მუცელი, რომელმაც გატარა, და ძუძუნი, რომელთაც სწოვდი. ხოლო მან თქვა: ნეტარ არიან, რომელნიც ისმენენ ღვთის სიტყვას და იცავენ მას.

სამოციქულოს განმარტება
გამოკრებილი იოანე ოქროპირისა და
სხვა წმინდა მამათა თხზულებებიდან

„ფილიპელთა მიმართ ეპისტოლე“ (2: 5-12)*

თქვენში ის აზრი იყოს, რაც იესო ქრისტესგანაა, ვინც ღვთის ხატი იყო (2: 5-6).

განმარტება: სიმდაბლეზე საუბრის დაწყებას აპირებს და ამიტომ მაგალითად ქრისტე მოჰყავს, რათა არავინ იფიქროს, თითქოს ისევე შეუძლია თავის დამდაბლება, როგორც მამა ღმერთის ხატებამ და ბრწყინვალებამ — იესო ქრისტემ დაიმდაბლა თავი.

ღვთის თანასწორობა კი არ მიიტაცა, არამედ დაიმდაბლა თავისი თავი, მიიღო მონის ხატი და ადამიანთა მსგავსი გახდა (2: 6-7).

განმარტება: დაინახე ამ სიტყვების სიბრძნე: (ქრისტემ) სიმდაბლის ისეთი მაგალითი მოგვცა, რომ როგორი დამძიმებულიც არ უნდა იყოს გონება, მაინც იმ საქმის სურვილით აინთება, რომლითაც ყველაზე მეტადაა შესაძლებელი ქრისტეს მიბადვა. ეს დიდი საქმეა, მაგრამ გაიგე უმეტესიც; მოციქულის ეს სიტყვები ყველა მწვალებლობას (ცრუ სწავლებას) ორპირი მახვილივით გაჭრის; რადგან როცა თქვა, „ღმერთის ხატება იყო“ — მამასთან ძის მარადიული ყოფნა და თანადაუსაბამობა, — (ამ ნათქვამის) ისრით განიგმირა არიოზ ალექსანდრიელი; ასევე, ამ ნათქვამით შეძლო მარკინ პონტოელის დამარცხებაც, მიუგო რა — „თუკი ნამდვილად ღვთის ხატება იყო, მარიამისაგან დაწყებულად როგორ ჰქადაგებ, ჰოი, ურჯულოვ?!“. აგრეთვე გაანადგურა პავლე სამუსატელიც, რომელიც ღვთის შეწევნის მქონე უბრალო კაცად ქადაგებდა ჩვენს უფალს, იესო ქრისტეს. მას კი მიუუგებთ: ღვთის ხატად ყოფნა მის ბუნებით ღვთაებრივ

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 195.

არსებას ნიშნავს და არა ღვთის შეწევნით მასთან საღვთო ძალის ყოფნას და როგორც ბუნებით ღვთის ხატება იყო, ასევე ბუნებით მონის ხატება გახდა. ასევე შერცხვებიან მარკელ გალატიელი, სოფრონი და ფოტინოსი, რადგან საბელიოსის დამარცხებაც ცხადი შეიქნა მოციქულის ამ სიტყვებით: „არ მიუტაციაო ღვთის თანასწორობა“. აჰა, შემრეველო, ითქვა, რომ ძე მამის თანასწორიაო იმისთვის, რომ შენ დადუმდე! თანასწორობა ერთმანეთში შერეულებზე კი არ ითქმის, არამედ პიროვნულად გაყოფილებასა და შეურწყმელად და განუყოფლად ბუნებით შეერთებულებზე. და შენ რატომ გეუცხოება სახელები მამისა, ძისა და სულისა?

ნახე არიოზის მეორე დამარცხება, რადგან ნამდვილად მაღალი იყო ის, ვინც თავისი თავი დაიმდაბლა და უეჭველად ღვთის ხატება იყო, ვინც მონის ხატება მიიღო. ცხადია, რომ ღმერთი განკაცდა და ამაზე ამბობს მოციქული: ღვთის ხატება (სახე) იყო, ღროზე ადრე, მარადიულად არსებული და ბოლოს მონის ხატება (სახე) მიიღო.

რაში ცდება არიოზი? (ის ამბობს) ძე იმდენად ნაკლებიაო მამაზე, რომ არ მიუტაცებიაო ღვთის თანასწორობა; რადგან ვინ მიიჩნევა იმად, რაც არ ყოფილა და მიიტაცებს იმას, რაც არ ჰქონია? ცხადია, პატარა დიდისაგან.

ჩვენ კი ვპასუხობთ, რომ წმინდა წერილში დიდი და პატარა ღმერთის შესახებ არაფერი წერია და შენი ბოროტი აზრის-ამებრ, მართლაც პატარა რომ ყოფილიყო, მაინც ვერ შეძლებდა დიდის თანასწორობის მიტაცებას. პავლე მოციქული ამას სიმდაბლის მაგალითად იხსენიებს და ამბობს, რომ მაღალმა თავისი ნებით დაიმდაბლა თავი. იმისთვის კი არ აქებს ძეს, რომ ნაკლები იყო და უზენაესი მამის ნებას წინ არ აღუდგაო, არამედ სიმდაბლის მაგალითად სწორედ ის მოჰყავს, რომ მამა ღმერთის თანაარსმა და თანადაუსაბამო ძემ, რომელიც ბუნებით ღმერთი იყო, საკუთარი თავი დაიმდაბლა და გახდა ძე კაცისა. დაუსაბამო და დაუსრულებელი ღვთაებრივი ბუნება არავისგან მიუტაცებია, რომ მიტაცებით მიღებულის დათმობის ან წართმევის შიში

ჰქონოდა. ამიტომაც თავისი ღვთაებრივი ბუნების დიდებისაგან მოუკლებლად, მისი დამცრობის გარეშე დაიმდაბლა თავი და ჩვენებური სხეული მიიღო იმისთვის, რომ ჩვენი სიგლახაკე თავისი თავით აამაღლოს.

მიიღო მონის ხატება, გახდა კაცთა მსგავსი და შესახედლობით კაცს დაემსგავსა (2: 7).

განმარტება: ეს სიტყვები ევტიქიანელებმა თავიანთი მწვალებლობის (ცრუ სწავლების) სასარგებლოდ გაიგეს, თითქოს აქ განკაცების მოჩვენებითობაზე იყოს საუბარი და არა ნამდვილ ხორცშესხმაზე.

არამედ მოდი და მართლმადიდებლებისგან ისწავლე სულიწმინდის სიტყვების განმარტება: „მონის ხატება მიიღო, გახდა კაცთა მსგავსი და შესახედლობით კაცს დაემსგავსა“, ამ სიტყვების პირველი განმარტება ეს არის: ძე ღვთისა ისე კი არ განკაცდა, რომ თავის ღვთაებრიობას მოსცილებოდა და უბრალო, ჩვეულებრივ ადამიანად ქცეულიყო, არამედ რაც იყო — შეუცვლელი ღვთაებრივი ბუნებით — არის, ხოლო რაც არ იყო — ადამიანური ბუნება — მიიღო მთელი სისრულით. ახლა ის არის სრული ღმერთი და სრული კაცი. ამითაა ის უბრალო ადამიანზე მეტი, რომ ღმერთია და ადამიანია. მარტო კაცი კი არაა, არამედ ღმერთი და კაცი; და მარტო ღვთაებრიობით კი არ აღემატება სხვა ადამიანებს, არამედ კიდევ იმითაც, რომ მისი შობა უფრო ამაღლებულია, ვიდრე ადამიანის შობა, რადგან მამაკაცის თესლისგან კი არ იშვა, არამედ უხრწნელად, სულიწმინდის მადლით ქალწულის საშოდან შეიძინა თავისი სხეული (ხორცი). ამას ნიშნავს „მონის ხატების მიღება“ და „კაცთა მსგავსება“, რადგან მისი სხეული ყველა ადამიანის სხეულზე უკეთესია, რადგან მას არც ცოდვა უქმნია და არც სიცრუე უთქვამს (1 პეტრე 2: 22), ხოლო ნათქვამი, — იქმნა, როგორც კაცი — უნდა გავიგოთ, როგორც ნათქვამი მეფეზე, რომელიც როცა სამეფო შესამოსელით შემკობილი გამოვა, ვიტყვი: „გამოვიდა, როგორც მეფე“. ამ ნათქვამით მისი მეფობის დაკნინება ან ეჭვქვეშ დაყენება კი არ ხდება, პირიქით, მისი სამეფო პატივის დადა-

სტურება; ასევე, როცა მახარებელი ამბობს: „ვიხილეთ მისი დიდება, როგორც მამისგან მხოლოდშობილის დიდებაო“ (იოანე 1: 14), რაიმე მსგავსებაზე კი არ ლაპარაკობს, არამედ სწორედ მის მხოლოდშობილობას ადასტურებს. აქაც, როცა მოციქული ამბობს, „კაცს დაემსგავსაო“, უნდა გავიგოთ, რომ ღვთაებისაგან მოუშორებლად, ყველაფრით ადამიანად იქცა.

დაიმდაბლა თავი და მორჩილი გახდა სიკვდილამდე, ჯვარზე სიკვდილამდე (2: 8).

განმარტება: ეს თქვა მოციქულმა, რათა გააჩუმოს მწვალებლები, რომლებიც ამბობენ, თითქოს მამამ ძე იძულებით მოავლინა, როგორც დიდმა პატარა. მოციქული აცხადებს, რომ ერთარსმა და თანასწორმა, ჩვენი ცხოვნების მნებებელმა, თავის მამას, როგორც მიზეზსა და თავის მშობელს, მორჩილებით პატივი სცა; ერთიანი ნებით ჩვენს ცხოვრებას სისრულე მიანიჭეს — მამამ ინება, ხოლო ძემ მორჩილებით თავი დაიმდაბლა, ჩვენი სიგლაზაკის ზორცი შეიმოსა და თვით სიკვდილამდე ყველაფერი იტვირთა; უბრალო და იოლი სიკვდილი კი არა, არამედ ჯვრისმიერი და დამამცირებელი, ამქვეყნად ყველა სიკვდილზე უფრო საზარელი. მოციქულის სიტყვებში თავიდანვე უდიდესი კრძალულება ჩანს. მასზე, ვინც დროზე უადრესი და მარადიულია, ამბობს „ღვთის ხატება იყო“ (ფილ. 2: 6) და ამით იმ მწვალებლების ნათქვამს უარყოფს, ვინც ამბობდა, თითქოს „იყო დრო, როდესაც იგი (ძე) არ იყო“. განკაცების შესახებ ნათქვამია: „მონის ხატება მიიღო“, რაც ცხადად აჩვენებს, რომ მეფე იყო და საკვირველია მისგან სიმდაბლით მონის სახის მიღება, ხოლო რათა არავეინ თქვას, რომ იძულებით იყო მისი მოვლინებაო, ამიტომ მას „თანაარსად“ ასახელებს და მის საკუთარ ნებაზე ლაპარაკობს: „გახდა იგი მამის მორჩილი სიკვდილამდე და თვით ჯვარზე სიკვდილამდე“, რადგან მან, როგორც სიკვდილსიცოცხლის გამრიგემ, ისეთი სიკვდილი აირჩია, როგორიც თავადვე სურდა.

იოანე დამასკელი: ღვთაებრივი ბუნებით არც მორჩილია და არც ურჩი, რადგან ღმერთში ერთია ნება მამისა და ძისა და სუ-

ლისა წმიდისა. ამიტომ, როცა გვესმის ძის მორჩილების შესახებ, უნდა ვიგულისხმოთ მისი ხორციელი, ჩვენი მსგავსი ბუნება, რომელიც ღიდების მეუფემ ჩვენგან მიიღო.

ამიტომაც ღმერთმა აამაღლა ის და მიანიჭა ყველა სახელზე უზენაესი სახელი (2: 9).

განმარტება: ნახე, როგორ ამაღლებულად საუბრობდა იესოზე მოციქული, ვიდრე მის ღვთაებრივ მხოლოდშობილებაზე ლაპარაკობდა; ხოლო მის განკაცებაზე უფრო მდაბლად საუბრობს, რათა მისი ხორცშესხმის სინამდვილეში დაგვარწმუნოს (ფილ. 2: 6). ამიტომაც ლაპარაკობს ღვთის მიერ მის ამაღლება-სა და მისთვის უზენაესი სახელის მინიჭებაზე, რადგან მართლაც ღიდი ამაღლება იყო მიწამდე დაცემული ჩვენი ბუნების ღმერთთან შეერთება, რომელიც მხოლოდშობილმა ძემ ჩვენგან მიიღო და ღვთაებასთან შეერთებით ეწოდა მას „უფალი“, „ქრისტე“, „ძე“ და „ღმერთი“, რადგანაც ესენია ზოგადი სახელები სიტყვისა და ხორცისა, რომელიც სიტყვამ ჩვენგან შეისხა.

რათა იესო ქრისტეს სახელის მიმართ მუხლი მოიდრიკოს ყოველმა ზეციერმა, მიწიერმა და ქვესკნელში მყოფმა და ყოველმა ენამ აღიაროს იესო ქრისტე უფლად მამა ღმერთის საღიდებლად (2: 10-11).

განმარტება: ეს სახელი მამამ მიანიჭა და ცოცხალთა და მკვდართა მსაჯულად დაადგინა, რათა მეორედ მოსვლისას იესო მაცხოვრისა და ქრისტე ცხებული სახელის მიმართ ყველამ მუხლი მოიყაროს და თაყვანი სცენ. თუკი ახლა ვინმეს არ სწამს მისი, მაშინ ყველანი ირწმუნებენ, როცა იხილავენ ცოცხალთა და მკვდართა მსაჯულად, იმათ მსაჯულადაც, ვინც ჯვარს აცვა იგი და იმათაც, ვინც მას (მახვილი) უგმირა (ზაქარ. 12: 10; იოან. 19: 37; გამოცხ. 1: 7). „ზეციერად“ ანგელოზებს მოიხსენიებს, „მიწიერად“ — ადამიანებს, ხოლო „ქვესკნელისებად“ — ეშმაკებს, რომელთა ენაც აქვე აღიარებდა მას: „გიცნობ ვინც ხარ, ღმერთის წმინდაო“ (მარკ. 1: 24; ლუკ. 4: 34), ხოლო მერე კი უფრო მეტად აღიარებენ, როცა მის ფეხებთან დაემხოებიან მეორედ მოსვლისას (ფსალ. 109: 1; მათ. 22: 44; მარკ. 12: 36; ლუკ. 20: 43.), ასევე მათ მიერ ცდუნებულები, ქრისტეს უარყოფელები

და აღიარებენ, რომ იგია ჭეშმარიტი „დიდება ღვთისა და მამისა“, რადგან მისი ძეობით იდიდება მამა ღმერთის სახელი და რადგან მართლაც მონის სახით მოვიდა დაბადებულთა გამო-სახსნელად დამბადებელი.

შეიძლება ასეც ვთქვათ: „ზეციერნი“ — ანგელოზებს, „მიწიერნი“ — წმინდა და მართალ ადამიანებს, ხოლო „ქვესკნელისანი“ კი ცოდვილებს ეწოდებათ, ვინც ცოდვების მოუწნაიებლობის გამო ახლავე არიან დასჯილნი.

ამიტომ, ჩემო საყვარელნო, როგორც ყოველთვის, მორჩილნი იყავით არა მარტო ჩემი თქვენთან ყოფნისას, არამედ უფრო მეტად ახლა, ჩემი არყოფნის დროს; შიშითა და ძრწოლით იღვაწეთ თქვენს გამოსახსნელად (2: 12).

განმარტება: დარიგება უფრო დამაჯერებელია, როდესაც მას ქებით შეაზავებ და ადამიანს თავისივე ჩადენილი სიკეთის მიბაძვისაკენ უბიძგებ; როგორც ახლა მოციქული მათ „მორჩილთ“ და „საყვარელთ“ უწოდებს და მათგან ჩვეულებრივ მორჩილებას ელის განსაკუთრებით მაშინ, როცა თავად შორსაა; პირისპირი მორჩილება თითქოს სამარცხვინოდ ითვლება, შორეულის მორჩილება კი ღმერთისთვის ჩადენილ სიკეთეზე მიანიშნებს. სათნოებებს ზოგი სიმდაბლითა და მოწიწებით კი არ ასრულებს, არამედ სილალითა და სითამამით. ამიტომაც ეძებს მოციქული სულიერი მოღვაწეობით ცხოვრებას, შიშითა და მოწიწებით მსახურებას, რადგან ღმერთი ყველგანაა და ყველაფერს ხედავს, ამიტომ უნდა გვეშინოდეს მისთვის რაიმე არმოსაწონის ჩადენის; ხოლო ეძრწოდეთ იმიტომ, რომ ბოროტების ჩამდენს სასჯელი მიეზღვება. შიშისა და მოწიწების გარეშე ვერანაირი სიკეთე ვერ მოიპოვება, როგორც ეს წინასწარმეტყველისაგან ვიცით: „შიშით ემონებოდეთ უფალს და ძრწოლით იხარებდეთ მის წინაშე“ (ფსალ. 2, 11). ეს კი იმას ნიშნავს, რომ მარტო ცოდვის ჩადენის კი არ უნდა გვეშინოდეს, არამედ სიკეთის კეთებით გამოწვეული სიხარულიც მოკრძალებული უნდა გვქონდეს, რათა ზედმეტი გალალეობით ღმერთს არ დავშორდეთ.

ლუკას სახარება (1: 39-42, 56) თეოფილაქტე ბულგარელის განმარტება*

სახარება: „და ადგა მარიამი იმ დღეებში და წავიდა სწრაფად მთიან მხარეში, იუდას ქალაქში და შევიდა ზაქარიას სახლში და მოიკითხა ელისაბედი. როგორც კი გაიგონა ელისაბედმა მარიამის მოკითხვა, შეიძრა ყრმა მის მუცელში და ელისაბედი აივსო სულიწმიდით და შეღაღადა დიდი ხმით და თქვა: კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის და კურთხეულია ნაყოფი შენი მუცლისა“ (1: 39-42).

განმარტება: როდესაც ქალწულმა მოისმინა ანგელოზისაგან, რომ ელისაბედი ფეხმძიმედ იყო, გახარებული გაემართა მისკენ. მას სურდა, დარწმუნებულიყო იმის სინამდვილეში, რაც ანგელოზმა ელისაბედის შესახებ ახარა, რათა არც იმაში შეჰპარვოდა ეჭვი, რაც თავის შესახებ მოისმინა, რადგან ეშინოდა, არ შემცდარიყო; ურწმუნოების გამო კი არ იქმოდა ამას, არამედ იმისთვის, რომ უფრო მეტი გაეგო ამ ამბის შესახებ. ზაქარია მთიან მხარეში ცხოვრობდა და ამიტომ მარიამიც იქით გაემართა.

იოანე კი, როგორც სხვებზე მეტი მაღლის მიმღებელი, დედის მუცელში შეიძრა, რისთვისაც „წინასწარმეტყველებზე მეტად“ იწოდება. სხვა წინასწარმეტყველები მხოლოდ დაბადების შემდეგ წინასწარმეტყველებდნენ, ხოლო იოანემ კი დედის მუცელშივე მიიღო ეს მაღლი. ნახე, რას ამბობს: „ქალწულმა მოიკითხაო ელისაბედი“, ანუ მიმართა მას. ეს ხმა კი მასში განხორციელებული ღმერთის ხმა იყო, ამიტომაც მან წინამორბედიც აავსო მაღლით და დედის საშოშივე წინასწარმეტყველად გამოაჩინა; ამდენად, ელისაბედის მიერ მარიამის მიმართ ნათქვამი წინასწარმეტყველება მისი კი არა, მისი ჩვილის ნათქვამი იყო და ელისაბედის ბაგეები მხოლოდ სამსახურს უწევდა მათ, ისევე, როგორც მარიამში მყოფ ძე ღვთისას ემსახურებოდა მისი

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 202.

პირი. ელისაბედი მაშინ აივსო სულიწმინდის მადლით, როდესაც ჩვილი იძრა მის მუცელში. ჩვილი რომ არ შეძრულიყო, ვერც ელისაბედი იწინასწარმეტყველებდა. როგორც ამბობენ, წინასწარმეტყველები ჯერ გაოცდებოდნენ ხოლმე, შემდეგ სულით განათლდებოდნენ და შემდეგ იწყებდნენ წინასწარმეტყველებას. ასევე იოანეც, ჯერ გაოცდა და სიხარულით შეკრთა, შემდეგ კი, სულით განათლებულმა, დედის პირით დაიწყო წინასწარმეტყველება და თქვა: „კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის!“. ამის მერე კი (რაკი ბევრჯერ ყოფილა, რომ წმინდა დედას უწმინდური შვილი უშვია, როგორც მაგალითად რებეკას — ესავი, ამიტომაც) ამბობს: „ასევე კურთხეულიაო შენი მუცლის ნაყოფიც!“. ეს ნიშნავს, ღმერთიაო შენი მუცლის ნაყოფი, რადგან ღმერთია კურთხეული, როგორც დავითი ამბობს: „კურთხეულია მომავალი“ (ფსალ. 117: 26). წმინდა წერილში ჩვეულებრივ ასეა, რომ „და“ ზოგჯერ „რამეთუს“ ნაცვლად იხმარება. მაგალითად, „და ამო არს ცხოვრება კაცისა“, ამის ნაცვლად „რამეთუ ამო არს ცხოვრება კაცისა“ (ფსალ. 59: 13; 107: 13); და კიდევ: „შენ განრისხდი და ჩვენ ვცოდეთ“ (ესაია 64: 5), ამის ნაცვლად: „რამეთუ ჩვენ ვცოდეთ“.

უფალი იმიტომ იწოდა მარიამ ღვთისმშობლის მუცლის ნაყოფად, რომ ეს ორსულობა უმამაკაცოდ მოხდა. სხვა ბავშვები მამებისგან არიან, ხოლო ქრისტე მხოლოდ ღვთისმშობლისაა, რადგან მარტო მისმა მუცელმა გამოიღო იგი ნაყოფად.

სახარება: „და საიდან მერგო ეს მე, რომ უფლის დედა მოვიდა ჩემთან? რადგან, აჰა, როგორც კი შენი მოკითხვის ხმა ესმა ჩემს ყურს, ყრმა სიხარულით შეიძრა ჩემს მუცელში და ნეტარია, ვინც ირწმუნა, რადგან აღსრულდება ნათქვამი მის მიმართ უფლის მიერ“ (1: 43-45).

განმარტება: როგორც იოანე მოკრძალების გამო აჩერებდა მასთან მოსანათლავად მოსულ იესოს და ეუბნებოდა, „ღირსი არა ვარო“, ასევე ახლაც დედამისის პირით ამბობს: ვინ გამზადა მე იმის ღირსი, რომ ჩემთან ჩემი უფლის დედა მოვიდა? შობამდე დედა უწოდა მას, ვინც ორსულად არის უფალზე, რადგან სხვა

ქალს შვილის გაჩენამდე დედას იმიტომ არ უწოდებენ, რომ თუკი ნაყოფი მოიშლება, ის დედა ვერ გახდება. ქალწულს კი ასეთი რამ არ დაემართებოდა. შობამდე დედა ხარ შენ, ჰოი მარიამ, და დედათა შორის სანატრელი, რადგან ირწმუნე, რომ უფლის ნათქვამი უეჭველად ასრულდებოდა.

სახარება: „და თქვა მარიამმა: აღიდეbs ჩემი სული უფალს, და გაიხარა სულმა ჩემმა ღვთის, ჩემი მაცხოვრის მიმართ, რადგან მოხდა თავისი მხევლის სიმდაბლეს, რადგან, აჰა, ამიერიდან ნეტარად ჩამთვლის მე ყოველი მოდგმა, კინაიდან დიდი საქმე მიყო ძლიერმა და წმინდაა მისი სახელი და მისი წყალობა მის მოშიშებს მოდგმიდან მოდგმამდე“ (1: 46-50).

განმარტება: საღვთო ხარებაში სრულიად დარწმუნებული ქალწული ღმერთს აღიდეbs და საკუთარ თავს კი არ მიაწერს ამ საოცრებას, არამედ, უფალს, რადგან მე კი არ ავმადლდიო ზეცამდე, არამედ მან თავად მოჰხედაო თავისი მხევლის სიმდაბლეს; მე კი არ მოვიძიეო იგი, არამედ მან თავად შემიწყალაო და ამიერიდან არა მხოლოდ ელისაბედი, არამედ ყოველი მოდგმა და ყველა მორწმუნე შენატრის ჩემს ზეედრს. რისთვის? ჩემი სათნოებებისთვის კი არა, იმისთვის, რომ ღიდეbsული რამ ქმნა უფალმა ჩემთვისო.

ძლიერს უწოდებს უფალს, რომ არავინ დაეჭვდეს, რადგან ღმერთს ესეც შეუძლია და წმიდაა მისი სახელიო, ამბობს მარიამი, რაც იმას მოასწავებს, რომ ქალის საშოში ჩასახვით უზენაესი სიწმინდე კი არ შეირყვნა, არამედ ისეთივე სიწმინდედ დარჩა და მისი წყალობა მარტო ჩემზე კი არა, მის ყველა მოშიშს მიეცემა და მხოლოდ ყოვლად უღირსნი დარჩებიან მისგან შეუწყალებელნი.

რომ ამბობს, მოდგმიდან მოდგმამდე იქნება ღვთის წყალობაო, ამით აჩვენებს, რომ ახლანდელეbsსაც შეიწყალებს და უსასრულო მომავალსაც, რადგან თუკი ამქვეყნად ას წილს მიიღებენ, მარადიულ ცხოვრებაში კიდევ უფრო მეტს (მათ. 19: 29).

დაუკვირდი, რომ მარიამმა ჯერ ასე თქვა: აღიდეbs სული ჩემი უფალსო და შემდეგ, გაიხარა სულმა ჩემმა ღმერთის მიმ-

ართო. ვფიქრობ, ეს ასე განიმარტება: ღმერთს ის ადიდებს, ვინც ღვთისთვის სათნოდ ცხოვრობს. რაკი ქრისტიანის სახელს ატარებ, კი ნუ დაამცირებ მას უწმინდური ცხოვრებით, არამედ, პირიქით, დიდი და ზეციური საქმეებით განადიდე. მაშინ შენი სულიც გაიზარებს და შენი ღვაწლით მოპოვებული სულიერი მადლი აღორძინდება და გაიზრდება შენში და არ შემცირდება. ესეც იცოდე, რომ წმინდა წერილი სულის ორ სახელს უბრალოდ, ერთნაირად ახსენებს, მაგრამ არსებითად განასხვავებს მათ: „მშვინვიერს“ უწოდებს ბუნებითი წესით მაცხოვრებელ კაცს, მჭამელს, მსმელს, მტრის მომძულეებელს, ერთი სიტყვით, იმას, ვინც მარტო ბუნებით ცხოვრობს; ხოლო „სულიერს“ კი იმას უწოდებს, ვინც ბუნების კანონებით კი არა, უფრო ამაღლებული წესით ცხოვრობს და ადამიანურზე არასოდეს ფიქრობს. ეს სხვაობაა სულიერსა და მშვინვიერს შორის წმინდა წერილში (1 კორ. 2: 14-15; გალ. 6: 8). თუკი მკურნალებს (ექიმებს) სხვა აზრი აქვთ ამაზე, ისინი შესაძლოა ცდებოდნენ, ჩვენ კი წმინდა წერილს უნდა დავუჯეროთ.

სახარება: „ქმნა ძლიერება თავისი მკლავით, გაფანტა ამპარტავანი თავიანთი გულის ზრახვებით. ტახტიებიდან გადმოყარა ძლიერნი და აამაღლა თავმდაბალნი, მშვიდნი სიკეთით აავსო და მდიდარნი გაუშვა ხელცარიელნი; შეეწია ისრაელს, თავის მსახურს. გაიხსენა წყალობა, როგორც ეუბნებოდა ჩვენს მამებს, აბრაამს და მის მოდგმას საუკუნოდ“ (1: 51-55).

განმარტება: „მკლავი“ მამისა არის ძე: რადგან ღმერთმა ბუნებაზე ძლევამოსილება სწორედ თავისი ძის მეშვეობით გამოაჩინა. რადგან ძის განხორციელებით ბუნება დაიძლია: ქალწული დედა გახდა, ღმერთი განკაცდა და ადამიანი განიღმრთო; ღმერთმა ამპარტავანი ეშმაკები ადამიანთა სულებიდან გააძევა და მიმოფანტა: ზოგი უფსკრულებში, ზოგი ღორებში შეასახლა. შესაძლოა, ეს ებრაელთა შესახებაც გავიგოთ, რადგან ისინი ახლაც მთელ ქვეყანაზე არიან გაფანტულნი და უცხოობაში ცხოვრობენ.

„ტახტიებიდან გადმოყარა ძლიერნი“, ანუ ეშმაკები, რომლე-

ბიც ადამიანთა სულებზე ბატონობდნენ და მათში ნებიერობდნენ. უფალმა დაამხო თავიანთი სამოძღვრო ტახტებიდან გლაზაკთა შემაწახებელი ფარისევლებიც და „აამალა თავმდაბალნი“, ანუ ცოდვისაგან დამდაბლებულები — წარმართები და ღვთის შვილობის მადლი მიანიჭა მათ. ასევე „მშიერნი“ — წარმართებზე ვამბობ, რომელთაც არც წმინდა წერილი ჰქონდათ, არც მცნებები და არც რჯული, საღვთო წერილის სიკეთით აავსო. ზოლო რჯულითა და მცნებებით მდიდარი ებრაელები, რომლებიც ყოველგვარი — ამქვეყნიური და ზეციური სიკეთისგან დაცარიელებულნი — იერუსალიმიდან განდევნა და მათ ახლაც არაფერი აქვთ, მიუხედავად იმისა, რომ ფიქრობენ, თითქოს ქონების პატრონები არიან.

„შეეწია ისრაელს, თავის მსახურს“. აქ ან იმ ებრაელებზეა საუბარი, რომელთაც ირწმუნეს და ამით აღსრულდა აბრაამისადმი მიცემული უფლის აღთქმა: „იკურთხევიან შენი შთამომავლობის წყალობით მსოფლიოს ყველა ხალხები“ (შესაქ. 22: 18). აქ ნამდვილ ისრაელზე ვამბობს, რადგან ისრაელი ჰქვია ყველას, ვინც ღმერთს ხედავს; ამათ შეეწია ზეციურ სასუფეველში დამკვიდრებით.

სახარება: დარჩა მარიამი მასთან სამიოდე თვე და დაბრუნდა თავის სახლში (1: 56).

განმარტება: ელისაბედის მშობიარობა ახლოედებოდა და ქალწული წავიდა საკუთარ სახლში, რათა მორიდებოდა იქ შეკრებილი ხალხის სიმრავლეს, რადგან შეუფერებელი იყო მისი იქ დარჩენა ამ დროს. ქალწულის თავის სახლში წასვლა რომ სწორედ ელისაბედის მშობიარობის წინ მოხდა, იქიდან ჩანს, რომ მარიამს ანგელოზი იოანეს ჩასახვიდან მეექვსე თვეს გამოეცხადა, ზოლო ელისაბედს ის სამ თვეს სტუმრობდა და, აი, გამოვიდა კიდევ სულ ცხრა თვე.

ლუკას სახარება (10: 38; 11: 27-28)
თეოფილაქტე ბულგარელის განმარტება *

სახარება: იესო ერთ სოფელში შევიდა და ვილაც ქალმა, რომელსაც სახელად ერქვა მართა, თავის სახლში შეიპატიჟა იგი. ამ ქალს ჰყავდა და, სახელად მარიამი, რომელიც იესოს ფეხებთან ჩამოჰგდა და უსმენდა მის საუბარს. მართა კი დაფუხვსუბდა, ვინაიდან ბევრი საზრუნავი ჰქონდა სამასპინძლოდ; მივიდა და უთხრა მას: უფალო, ნუთუ ვერ ხედავ, რომ ჩემმა დამ მარტო მე მომანდო მასპინძლობა? უთხარი, ხელი შემაშველოს. მიუგო იესომ და უთხრა მას: მართა, მართა, ბევრ რამეზე ზრუნავ და შფოთავ; მაგრამ საჭიროა მხოლოდ ერთი რამ. მარიამმა კი უკეთესი წილი ირჩია, რომელიც არ წაერთმევა მას.

განმარტება: სტუმართმოყვარეობა, რომელიც მარიამმა გამოამჟღავნა, უსარგებლო კი არაა, კეთილი საქმეა, თუმცა ამას სჯობს იყო ღვთივსულიერი საუბრის მსმენელი. რადგან პირველი ხორცისთვისაა, მეორე კი, სულის გამოსაცოცხლებლად. იმისთვის კი არ მოვსულვართ — ეტყვის უფალი — ჰოი, მართა, რომ მუცლები ნაირ-ნაირი საჭმლით ამოვივსოთ, არამედ იმისთვის, რომ სულის სარგებელი ვნახოთ. ნახე, როგორ ინება უფალმა: თავიდანვე კი არ მიმართა მართას, ვიდრე თავად მისგან არ მიიღო (მოისმინა) გულისწყრომის მიზეზი, არამედ როდესაც მართა შეეცადა თავისი და (მარიამი) უფლის საუბრის სმენას მოეწყვიტა, ამისთვის გაუწყრა მას უფალი. რადგან სტუმართმოყვარეობა მანამდეა პატივსაცემი საქმე, ვიდრე უფრო მნიშვნელოვანსა და საჭირო საქმისგან არ მოგვაცდენს; თუკი იმგვარი საქმისგან არ დაგვაცოცხლებს, რისკენაც უფრო მეტად უნდა ვისწრაფოდეთ და მეტ პატივს ვცემდეთ, რაც არის ღვთის სიტყვის სმენა. უფრო სწორად რომ ვთქვათ, უფალი სტუმართმოყვარეობას კი არ გვიშლის, არამედ ნაირგვარობისათვის ზრუნვას, რაც ფაციფუცსა და მღელვარებას გულისხმობს; თორემ უბრალო

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 208.

სტუმართმოყვარეობას პირიქით, — აქებს. რადგან ამას ეუბნება მართას: რისთვის ზრუნავ და რატომ ღელავ, მართა, ამდენი რამისთვის? ეს ნიშნავს, ღელავ და იქით-აქეთ მიმორბიხარ, არადა საჭირო მხოლოდ ისაა, რომ რაიმე შევჭამოთ და არა ასეთი მრავალფეროვნებაო. ზოგიერთი ფიქრობს, რომ სიტყვები „ერთი რამაა მხოლოდ საჭირო“ საჭმელს კი არ ეხება, არამედ მოძღვრების მოსმენას. უფალი რასაც აქ გულისხმობს, იმავეს ასწავლის მოციქულებსაც, რომ როცა ვინმესთან მივლენ, უბრალო სუფრას დასჯერდნენ და მრავალფეროვნებაზე კი არაა, მარტო იმაზე იფიქრონ, რომ მსმენელმა მოძღვრებას მოუსმინოს. შენ კი დამიჯერე — მართა მოქმედების, ხოლო მარიამი ჭვრეტის სათნოებად იგულისხმე. საქმის მკეთებელს ხომ ფუსფუსი და მღელვარება ახასიათებს; ხოლო ჭვრეტა ვნებებზე მბრძანებლობს (დედოფლობს, რადგან „მარიამი“ დედოფლად ითარგმნება) და მხოლოდ იმითაა დაკავებული, რომ საღვთო სიტყვა და განსჯა გააცნობიეროს.

ნურც ამ სიტყვებს დატოვებ უყურადღებოდ: „იესოს ფერხთით მჯდომარე ისმენდა მის საუბარს“; რადგან ფეხები, როგორც მოძრაობისა და სიარულის მოქმედნი, სათნო საქმეებს გამოხატავს, ხოლო ჯდომა სიმყარის ნიშანია. ვინც იესოს ფერხთით დაჯდება, ის არის, ვინც იესოს საქმის, მისი გზის, მისი მოქალაქეობის მიბაძვით გამტკიცდება და ამის შემდეგ გახდება ის საღვთო საუბრის მსმენელი, რაც ნიშნავს ჭვრეტის უნარს; რადგან მარიამიც ჯერ დაჯდა და ასე ისმენდა ღვთის სიტყვას. შენც, თუკი შეგიძლია, მოიქეცი მარიამივით: ვნებებს მბრძანებელ დედოფლად გაუხდი და ჭვრეტას მიაღწიე; ხოლო თუ ეს არ შეგიძლია, მაშინ იყავი როგორც მართა — საქმის კეთებით ქრისტეს შემწყნარებელი.

კიდევ ეს სიტყვებიც ნახე: „რაც მას არ წაერთმევა“. ეს ნიშნავს, რომ საქმის მკეთებელს რაც აქვს — მოუცლელობა და გაწამაწია — ამას დაკარგავს, რადგან როცა (სულიერ) წარმატებას მიაღწევს და ჭვრეტის უნარი მიეცემა, გათავისუფლდება მერყეობისა და მღელვარებისაგან; ამიტომაც გამოდის, რომ

რაღაც წაერთმევა; მჭვრეტელი კი თავისი სიკეთისგან არაფერს დაკარგავს, რადგან იმაზე მეტს რაღას უნდა მიაღწიოს, რაც არის ყველაზე აღმატებული — თავად ღმერთის ჭვრეტა, რომელიც არის კიდეც განღმრთობა? ვინაიდან ის, ვინც ღმერთის ხილვის ღირსი გახდა, თავად გახდა ღმერთი, რადგან მსგავსი მსგავსით მოიპოვება.

სახარება: ამას რომ ამბობდა, ერთმა ქალმა ხმა აიმაღლა ხალხში და უთხრა: ნეტარია მუცელი, რომელმაც გატარა და ძუძუნე, რომელთაც სწოვდი. ხოლო მან თქვა: ნეტარ არიან, რომელნიც ისმენენ ღვთის სიტყვას და იცავენ მას.

განმარტება: ვიდრე მწიგნობრები და ფარისევლები უფლის სასწაულებს განიხილავდნენ, ერთმა უბრალო და წრფელმა ქალმა მისი ქება წამოიძახა. ახლა სად არიან ისინი, ვინც უფლის გამოჩინებას მოჩვენებითს უწოდებენ? აჰა, აქ დასტურდება, რომ ძუძუს წოვდა. თვითონ კი ისე, რომ თავის ღედის ნეტარება არ დაამციროს, ნეტარად იმათ მოიხსენიებს, ვინც ღვთის სიტყვას იცავს; რადგან აჩვენებს, რომ არც მას (მის ღედას) შეემატებოდა რაიმე მისი შობისა და მაწოვებლობისაგან, სხვა ყველა სათნოება რომ არ ჰქონოდა. გარდა ამისა, დროსთან მიმართებითაც საუბრობს: ვინაიდან ზოგი შურიანი და ჯიუტი მის მსმენელებს განიკითხავდნენ, იგი (უფალი) მათ საწინააღმდეგოდ, სწორედ თავის მსმენელებს იხსენიებს ნეტარად.

ქადაგებანი

**წმინდა და ნეტარი მამის, თეოდორე აღმსარებლის,
სტუდიელთა წინამძღვრის სიტყვა
ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის შობაზე***

მამაო, გვაკურთხე!

ბრწყინვალედ დღესასწაულობს დღეს ქმნილება, რომელმაც ქალწულის სახით ახალი ზეცა შეიძინა. რადგანაც ზეციური მეფის სულიერი სამყოფელი ჩვილის სახით დაიბადა დედამიწაზე. ქვეყნიურ ნათელს შეხედა იმ ყრმამ, ვინც მზის შარავანდედზე მეტად თავად ასხივებს. ქალწულის ყოვლადღიდებულმა სახელმა ბერწი საშოდან გამოანათა.

განა ვინ არ მიეგებება ამ დღესასწაულს? განა ვინ არ უძღვნის სადღესასწაულო ძღვენს, რომელსაც ქალწული შეიწირავს და რომელიც საუკეთესოა იმ შესაწირავთა შორის, რაც თითოეულს გააჩნია?! ეს ხომ ზოგთაგან უზრწნელი ქალწულებაა, ზოგთაგან — ქორწინების სიწმინდე, მდიდრებისგან — ქველმოქმედება, გლახაკთაგან — მაღლიერება, მთავართაგან — სიმშვიდე, მეფეთაგან — სიმართლე, მღვდელთაგან ღირსება და ყველა ადამიანისაგან — რჯულის კეთილად აღსრულება?!

და თუკი ამგვარი ძღვნები იწირება და ასეთი მშვენიერი დღესასწაული აღესრულება, მაშ სიხარულით შევიკრიბოთ და დავითთან ერთად სიხარულით ვიგალობოთ, ღმერთს მხიარულად ვუღალადოთ. რადგანაც ყველაფრის დამბადებელი ღმერთის სამკვიდრებელი ტაძარი შენდება. რადგანაც შემოქმედ სიტყვას სასტუმრო სახლი უმზადდება, რადგანაც სიმართლის მზისთვის ნათლის ღრუბელი გაიფინება, რადგანაც უკვდავ სიძეს მშვენიერი სასძლო ებოძება, რადგანაც ცის ღრუბლებით შემმოსველს ღვთის მიერ მოქსოვილი ქსოვილი სამოსლად ექცევა, რადგანაც მას, ვინც დრო და წელიწადები ერთმანეთს შეაერთა, საქორწინო სასახლე მიეკუთვნება.

ქალწულებო, იხარეთ, რადგანაც ქალწულის შობა მოგვე-

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 212.

მალა; დედებო, კრთებოდეთ, რადგანაც ნაყოფი დედათა იქნება ქალწული; ბერწებო, კეთილის იმედი მოიხვეჭეთ, როდესაც ხედავთ ოდესღაც ბერწს, ახლა ღვთის დედის დედად რომ იქცა, ნურც ქალები დააკლდებით ამ სიკეთეს, რადგანაც სიღბილით თქვენივე თანაზიარია ის, ვინც ქალებისა და ქალწულების დედოფალია და თავისი შობის დღესასწაულის სიხარულს მოგაგებებთ თქვენ.

„ბორცვებმა სალამურს ჩაჰბერეთ, ილაღადეთ ამაღლებულ ადგილებზე; უქადაგეთ იერუსალიმს“ (ოსია 5: 8), რადგანაც ასე გიბრძანათ ოსიამ; დავით, ღვთის მამავ, ხარობდი და ესაია, ყველა წინასწარმეტყველის სიმტკიცე, შევებამ აგავსოს! ჯერ ერთი, იმიტომ, რომ ფიცით შენგან დაპირებული დედოფალი გამოჩნდა, რომელზედაც ღვთისგან წინასწარ გეხარა: „შენი მუცლის ნაყოფის დასმა შენს საყდარზე“ (ფსალ. 131: 11); მეორე — იმისთვის, რომ შენი ნაწინასწარმეტყველები შესრულდა: „კვერთხს გამოიღებს იესეს ძირი და მისი ფესვი ყვავილს აღმოაცენებს (ესაია 11: 1)“. და აი, კვერთხად მოვიპოვეთ ქალწული, რომელმაც უქორწინებლად აღმოაცენა გამოუღეველი და დაუჭკნობელი ყვავილი — ქრისტი.

და რისთვის მინდა, რომ ამდენი „გიხაროდენ“ ვიძახო, სათქმელი არ შევამოკლო და მთელ სამყაროს მოვფინო სიხარულის ხმა? ცა მაღლიდან მოავლენს შვებას და ღრუბლები იწვიმებენ სიმართლედ; დედამიწა გააღვივებს და აღმოაცენებს წყალობასა და სამართალს ერთად? და განა რის გამო? იმის გამო, რომ იაკობის სამკვიდრებელი კარავი გამოჩნდა; რადგანაც განიკუთვნა ადგილი — სამყოფელი ამ ყოვლადწმინდა სიტყვისა: რა საშინელია ეს ადგილი, — თქვა ოდესღაც მამათმთავრობით განდიდებულმა იაკობმა — ეს სხვა ვერაფერი იქნება, თუ არა ღვთის სახლი და თუ არა ზეცის შესავალი კარიბჭე (შესაქ. 28: 17). დიდება ამ სასწაულის აღსრულებას! დიდება ამ დიდებულ საქმეს! რა ძნელად გადმოსაცემია ეს ყველაფერი! რას მოასწავებს ეს ახალი და შეუდარებელი იგავი?!

თუკი თავად ზეცა და ზეცათა ზეცა ვერ გიტევენ შენ, რო-

გორც ამაზე სიტყვა მეტყველებს, მაშ შენს ბუნებას სამყოფელად სხვა რაღა ეყოფა? „განა მე არ ვავსებ ცასა და მიწას?! (იერ. 23: 24)“ — ამბობს უფალი. და ვინ უნდა იყოს ისეთი და რანაირი უნდა იყოს და რამდენად უნდა აღემატებოდეს ყოველგვარ სიდიადეს იგი, ვინც საკუთარ თავში მოათავსებს იმას, ვინც ამბობს: ცა ჩემი სამყოფელია, დედამიწა ჩემი ფეხის დასადგმელი. და როგორ სახლს ამიშენებ შენ, ვინც აპირებ შენებას? ანდა რაგვარ აღგიღს მოუძებნი სამკვიდრებლად? თუმცა, როგორც კი ეს წარმოითქვა, მაშინვე მოინახა და გაცხადდა კიდეც, თუ როგორი და რანაირი და სწორედ ამისი გამოძიება გმართებს შენ. მცირედ დაყოვნდი, საყვარელო და სასურველ პასუხს მიიღებ.

რადგანაც ღმერთი აპირებდა, რომ თავისი გამოუთქმელი სიკეთის გამო არაფრისგან შეექმნა ადამიანი, ამიტომ ჯერ ცა გადაჭიმა, მიწა გაამზადა, ზღვებს ნაპირები დაუსაზღვრა და რაც კი ზედა და ქვედა სამყაროს სჭირდებოდა გასამშვენებლად, ყველაფერი უბოძა მათ. მხოლოდ ამის შემდეგ შემოიყვანა მან კაცი და მისი სათნოების გამოსაცდელად სამოთხეში დაამკვიდრა. და რომ არ შემცდარიყო იგი მცნების დარღვევით, მაშინ არც მარადიული სიცოცხლის მიწიდან განიდევნებოდა. არც მისი ცხოვრება შეიცვლებოდა ათასგვარი ტკივილით აღსავსე ყოფით, ერთი ღმერთის აღიარების ნაცვლად მრავალღმერთობას რომ არ დამონებოდა. და სიტყვის შესამოკლებლად მხოლოდ ამასლა ვიტყვი: ღმერთი მოწყალედ მოექცა ჩვენს ზრწნილობასა და უბადრუკობას, რომ არარსებობას არ მივეცეთ და მისი ხელის ნაყოფი — ადამიანი — არ განადგურდეს. ამიტომაც გადაჭიმა მან სხვა, ახალი ზეცა, რომლის ქვეშაც სხვა მიწა და ზღვა მოჩანს. და ჩვენი მოდგმის განახლების მიზნით თავისი დამკვიდრება სწორედ აქ მიიჩნია სასიკეთოდ ყოველივეზე აღმატებულმა ბუნებამ, რომლის დატევნა შეუძლებელია. და ეს სამკვიდრებელი არის სანატრელი და მრავალი საგალობლის ღირსი ქალწული.

საკვირველებაა, რომ ეს ქალწული, როგორც ზეცა, ქალ-

წულების ხელუხლებელი საგანძურიდან სიმართლის მზეს გამოაბრწყინებს; როგორც დაუთესველი და განწმენდილი მიწა უმწიკვლო საცავიდან ცხოვრების თავთავს აღმოაცენებს; და კიდევ — როგორც ზღვა — უღრმესი უფსკრულიდან მაღლის მარგალიტს მოგვანიჭებს. რადგანაც ჩვენ წინაშეა ახლადშობილი და დაუტეველის დამტეველი სამყარო. მეფეთა მეუფისათვის გაეშადა სასახლე. აშენდა პირმეტყველი სავანე მისთვის, ვისაც ვერაფერი შემოსაზღვრავს. ჰოი, რა მშვენიერია ეს სამყარო! მასში აღმოცენებულია სათნოებების ყლორტები და ყვავილები სიწმინდის სურნელს აფრქევენ, ისინი ფერთა სიმრავლითაც ბრწყინავენ და ყოველგვარ სიმდიდრეს უკლებლად ფლობენ. მხოლოდ ეს ადგილია ყველა სხვაზე აღმატებული, ისაა შუამდგომელი კაცის ღვთისადმი კუთვნილებისა და მიზეზი ადამიანების ღმერთთან შეერთებისა.

დიდად საოცარი იყო სამყაროს შექმნა თავდაპირველად და კიდევ უფრო საკვირველია, როდესაც გვესმის ეს სიტყვები: „როდესაც ვარსკვლავები შეიქმნა, ჩემი ანგელოზები ხმამაღლა მიგალობდნენ“ (იოხ. 33: 7) და მაქებდნენ. თუმცაღა ვარსკვლავებიანი ცის მშვენება ვერ შეედრება ამ ყოვლადსანატრელ და საკვირველ ქალწულს. და ჩემი სიტყვები რომ სრული ჭეშმარიტებაა, ამაში მრავლის მომთმენი იობი დაგარწმუნებთ: „ღვთის წინაშე არც ზეცაა წმინდა და არც ვარსკვლავები — უმწიკვლო“ (იოხ. 25: 5). და ეს ნათქვამი პირველშექმნილ ზეცას ეხება.

მაგრამ რა იქნებოდა იმ ზეცაზე უწმინდესი და უბრალო, რომელიც იმდენად შეიყვარა ყოველგვარ ნათელზე აღმატებულმა და უწმინდესმა ღმერთმა, რომ სულიწმინდის მოვლენით შეეზავა თავისი არსებით მას და მისი საშუალებით გამოვიდა მისგან, როგორც სრული კაცი, ისე, რომ ურყევლად და უცვლელად შენარჩუნდა მისი ღვთაებრიობა.

საკვირველია, როგორ მოხდა, რომ კაცთმოყვარე მეუფემ თავისი მხევლის დედობა არ იუკადრისა! აი, ესაა მეტიხმეტი სიმდაბლე! ყოველგვარ სიკეთეზე აღმატებულმა თავისი დაბადებულის დედობა შეურაცხმყოფელად არ ჩათვალა. და რატომ?

მხოლოდ იმის გამო, რომ ყველა შობილზე უმეტესად და ზეციურ ძალებზე აღმატებულად მიიჩნია იგი.

ამ ყოვლად ღიღებულს მიმართავს საოცარი ზაქარია: „იხ-არე და შვებით აივსე, სიონის ასულო, რადგანაც მოვალ, შენ-ში დავემკვიდრები — ამბობს უფალი“ (ზაქ. 2: 10). ამ საღვთო ბრწყინვალეობით შემკული არსებისათვის ღაღადებს სანატრელი იოველიც: „ნუ გეშინია, მიწაო! გაიხარე და შვებით აივსე, დიდი წყალობა დანერგა შენში ღმერთმა“ (იოველ 2: 21). და როგორც მე მგონია, მიწას იმას უწოდებს, ვის შესახებაც მოსეს ეუწყა: ჩრდილივით წარმავალი რჯულის ფეხსაცმელი გაიხადე (გამოს-ვლ. 3: 5), რათა ჭეშმარიტმა მაღლმა შეგცვალოს შენ. მიწას უწოდებს, რადგან მას განუკუთვნა მამამ ხორციელი დაფუძნება თავისი ძისა, რომელიც ღედამიწას დაამყარებს თავის ძალაზე. მიწა იმის გამო ეწოდება, რომ მან ყველაფრის მასაზრდოებელი ნაყოფი გამოიტანა. ქალწული ის მიწაა, რომელზედაც არასოდეს ამოსულა ცოდვის ეკალი და მეტიც — მისმა ნაყოფმა მანამდე ამოსული ეკლებიც გაანადგურა. იგი იმ პირველი მიწის დარად როდია დაწყვეტილი, რომლის ნაყოფი ეკლითა და სარეველით იყო სავსე, არამედ მიწა, რომელზეც უფლის კურთხევა მოვიდა და რომლის მუცლის ნაყოფიც კურთხეულია.

და რამდენადაც ეს ყველაფერი ნამდვილად ასეა, მოვიდეთ და ვნახოთ, თუ ვინ აღმოაცენა ქალწულების ეს მარადიულად ცოცხალი რტო? ვინ არის იგი, ვინც სთესა, ანუ ვისგანაც გა-ნაყოფიერდა თესლი, ანუ ვისგანაც იშვა ეს ყრმა? კაცობრიო-ბის ბრწყინვალე სამკაულები და რჯულის მიერ შეუღლებული წყვილი — იოაკიმე და ანა. ისინი ყველა მეუღლეზე მეტად ბრწყინვალენი არიან. ნებისმიერ მშვენიერ ნარგავს აუცილებლად საუკეთესო ფესვი აქვს. თუმცა ეს ფესვი, რომლის აღმონაცენმა რტოებმაც სიმაღლით ყველას გადააჭარბეს, უნაყოფო იყო.

მიუხედავად იმისა, რომ ღვთისმშობლის მშობლები საუკე-თესო და ფართოდ განტოტვილი ფესვები იყვნენ, ნაყოფიერებით ვერ გაითქვეს სახელი, რადგანაც მათ მშვენიერ ყვავილობას უნ-აყოფობა აკნინებდა. ეს წყვილი იყო წმინდა წყალი, რომელიც

ვერ გამოადინებდა ნაკადებს. თავისთავად მშვენიერად შემკული რამ იყო, მაგრამ ნაცვალის (მემკვიდრის) გარეშე დარჩენილი. განსაცდელი ორმაგი იყო: უშვილობის ტკივილი და სასჯელი. და რა? მხოლოდ ის, რომ „შეჰღაღადეს მართლებმა ღმერთს, უფალმა შეისმინა მათი და ყოველგვარი ჭირისგან იხსნა ისინი!“ რადგანაც ღვთისგან ამეტყველებულმა დავით წინასწარმეტყველმა ეს ყველაფერი უძველესი დროიდან იწინასწარმეტყველა მათთვის. რადგანაც თუმცა მხოლოდ ეს ორი მეუღლე ლოცულობდა, სინამდვილეში მათი სახით მთელი კაცობრიობა უხმობდა ღმერთს, როდესაც ხედავდა ღვთისმსახურებისაგან სრულად გაუცხოებულ კაცთა მოდგმას. სამყარო დაქვრივებული იყო ურწმუნოებით, რადგანაც, როგორც მგალობელი ამბობს, ყველა გადავიდა რწმენას და უსარგებლო შეიქნა. ამიტომაც მწუხარებასა და საწყალობლობას მოასწავებდა ეს უნაყოფობა.

სად იმყოფებოდნენ მაშინ მართლები, როდესაც უხმობდნენ ღმერთს? ცხადია, რომ თავიანთ სამოთხეში. და რისთვის უხმობდნენ ისინი? რადგანაც სამოთხიდან გამოდევნა ისინი ბოროტმა ცოდვამ და იქიდან გამოვიდა სასჯელის განაჩენი, რომელიც ღმერთმა ჩვენს პირველ დედას გამოუცხადა: „მწუხარებასა და გლოვას გაგიძრავლებ! მწუხარებით გააჩენ შვილებს და მუდმივად შენი ქმრის შემყურე იქნები“ (შესაქ. 3: 16). და სხვას განა რას ითხოვენ ამ მეორე სამოთხის მოსახლენი? მხოლოდ და მხოლოდ მუცლის ნაყოფს, რაც ღვთის შეცნობის მადლს წარმოადგენს. ამას ევედრებიან და ამგვარი სიტყვებითა და ლოცვით მიმართავენ ღმერთს: „უფალო ჩემო, მხედრობათა ღმერთო, შენ იცი, რა საყვედრებელი რამაა ჩვენი უშვილობა; იცი, რა მწუხარება მოსდევს უნაყოფობას. იქნებ მოხედო შენი მონების სიმდაბლეს და მათ შვილიერების ნაყოფი მოანიჭო, შენგან ბოძებულს, შენ წინაშე, შენთვისვე გამსახუროთ მთელი მისი ცხოვრების განმავლობაში“.

შეისმინა მათი ვედრება უფალმა, რომელიც ჩვეულებრივ აყოვნებს რისხვას და სასჯელს, მოწყალების გაღებას კი ჩქარობს ხოლმე. და მიანიჭა მათ საუფლო ყრმა, სახელად მარი-

ამი, ისეთი მშვენიერი საზღაური — ოდესღაც შემცდარი ევას სანაცვლოდ; ესოდენ სასიხარულო ასული — მათი ტკივილიანი შობის სანაცვლოდ. რათა, როგორც ღედაკაცი, ისე ღაიბადოს ღვთის განკაცების ეს საღვთო საფუარი და ადამიანთა მოდგმის განახლების ყოვლადწმინდა დასაწყისი, საღვთოდ აღმოცენებული ნერგის ძირი და პირველი მამის სიხარული.

ჰოი, უკიდურესი ქველმოქმედება! ჰოი ძღვენთა სიუხვის დიდებულება! განა ახლავე არ ამოანათებს მზე სიხარულის უბრწყინვალეს შარავანდელს? განა უკვე აქედანვე არ ხტუნავს ყოველი დაბადებული ხრწნილებისაგან განთავისუფლების იმედით, რადგანაც მშობელი იშვება უხრწნელებით და სამყაროში შემოდის სამყაროს განმათავისუფლებლის სამყაროში შემომყვანი?

ჰოი, საყვარელო, შენ, ვინც ამ ყოველივეს განიცდი, მოსმენა შეიყვარე და გამოძიება ნუ მოგწყინდება! რძე მოწველე და ერბოდ იქცევა. იხილე და ჩასწვდი, რომ ბაღში ლოცულობდნენ ისინი და სამოთხეზე აღმატებულის შობით პირველი სამოთხის ბაღის მკვიდრებზე უნეტარესები შეიქნენ. რადგანაც იქ გველმა ადვილად მოსანადირებელი ჩურჩულით შეაცდინა ევა; აქ კი გაბრიელ მთავარანგელოზმა სასიხარულო შესიტყვებით კი არ აცდუნა, არამედ შეაკრთო მარიამი; იქ გველის დამორჩილებამ სიკვდილის მწუხარება მოგვიტანა, ხოლო აქ ქალწულის მხრიდან ძნელად (ერთგვარი დაეჭვებით) მიღებულმა ამბავმა ადამიანებს მარადიული სიხარულით სავსე ცხოვრება უბოძა. იქ ღვთის მცნებებთან შეურჩებამ ტკივილის განაჩენი გამოიტანა; აქ კი შობის ტკივილები განიდევნა და როგორც წინასწარმეტყველი ამბობდა, სულიწმინდა მოივლინა.

რაოდენ განსხვავდება ეს საქმეები ერთმანეთისაგან! რაოდენ განახლებულია ბუნება! ის, რაც თავდაპირველად იყო, გაქრა; ყოველივე განახლდა; ეს ღღესასწაული გააცხადებს უდიდეს საიდუმლოს და შენობის საძირკველად ჩაიყრება; ეს ღღესასწაული ღვთის ადამიანებთან მოსვლის დასაწყისია, რომელიც წინასწარ ბრწყინავს და მისი მადლის სიმდიდრეს ააშკარავებს.

შენ, საყვარელო, რასაც ეძიებდი, განგემართა, როგორც გქონდა კიდეც აღთქმული. ახლა კი ესაიასთან ერთად, მისი სიტყვებით ილაღადე: „უფალო ღმერთო ჩემო, გადიდო შენ და ვაქო სახელი შენი, რადგანაც საკვირველი საქმეები მოიმოქმედე, ის ჭეშმარიტება აღასრულე, რაც ძველთაგანვე გქონდა განსაზღვრული“ (ესაია 25: 1).

მცირე ხნის შემდეგ უკვე ნახავ წმიდათა წმიდაში შეყვანილ მარიამს და, როგორც წმინდასა და უბიწოს, ღვთისათვის მიძღვნილს, ამის შემდეგ შენ მას ორსულს ნახავ, რომელსაც თავის წიაღში მიუღია ღმერთი, ამ სამყაროში ვერავინ და ვერაფერი რომ ვერ დაიტევს. საკვირველება აღესრულება, ამ პატარა და უძლურ სხეულში დატეულია იგი, ვისაც ყოველივე უჭირავს.

ახლა კი, ქრისტეს მეგრძოლო, მცირედ გადავუხვევ სათქმელს და შენ გამხელ. ამას ამბობენ, მართალია, იგი (ქრისტე) ჩვენი მსგავსია, მაგრამ ჩვენზე გაცილებით აღმატებულიაო. და თუკი ასე იმსჯელებ, გამოვა, თითქოს ის ადამიანურით კი არა, არამედ საღმრთო ბუნებით შეიცვალა და იქცეოდა; და თუკი ამის მტკიცებას დაიწყებ, გამოვა, რომ საღვთო ბუნება შეერწყა (შეერია) კაცობრივს. ამით ხომ ერთბუნებოვნად შერაცხავ ჩვენგან ორბუნებოვნად აღიარებულ ქრისტეს?! მხოლოდ ჩვენი უძლურების დასტურია ის, რომ ერთბუნებოვნად აღიარებით ღმერთს შემოსაზღვრულობა მივაწერეთ; ანდა მისი შემოუსაზღვრელობის აღიარებით ზმანებად დავსახეთ მისი განხორციელება.

მისი ორბუნებოვნების ჭეშმარიტი და მტკიცე ქადაგებით დავიცავთ მისი საღვთო გარშემოუწერელობისა და ადამიანური შემოწერილობის ჭეშმარიტებას და რომ მისი განკაცება ზმანება არ არის. ეს იმას ნიშნავს, რომ იგი, როგორც კაცი, ღედის ძუძუთი იკვებებოდა და ამავდროულად მანვე, როგორც ღმერთმა, სიცოცხლე უბოძა თავის ღედას; ჩვენი მსგავსი ხორციელი ენით მეტყველებდა და ამავდროულად, საღვთო ძალაუფლებით აღასრულებდა სასწაულებს; ჩვენსავით ხორციელი ფეხით დააბიჯებდა ღედამიწაზე, მაგრამ იგი — ჩვენზე აღმატებული

— ზღვის ზედაპირზეც დადიოდა; ჩვენ მსგავსად, ხორციტ ეცვა იგი ჯვარზე, მაგრამ იმავე ჯვრით მან მოწინააღმდეგე ძალები მოიგერია და დაამარცხა. ასე რომ, მის მიერ წინაგანგებული საქმეებიდან ზოგი მის კაცობრივ და შემოსაზღვრულ ბუნებას მიეწერება, რადგანაც იგი ნამდვილად ჩვენი მსგავსია. სხვა მისი საქმეები კი უსაზღვრო ბუნებას უნდა მივაწეროთ, რადგანაც ჩვენზე გაცილებით აღმატებულია.

არასოდეს მომხდარა, რომ ამ ორი ბუნების შეერთების გამო მათი თვისებები შერეოდა (აღრეოდა) ერთმანეთს, ანდა მოესპოთ ერთმანეთი. არამედ, თითოეული თავის ადგილას არსებობს. შენ კი, შემოსაზღვრულობას რომ უარყოფ და ერთით გინდა ახსნა მისი (ქრისტეს) ყველა მოქმედება, ამით, „უთავოების“ მსგავსად, ბუნებათა შერევას აღიარებ, ანდა მანიქეველების დარად საღვთო განგებულებას უარყოფ. და სიმართლე თუ გინდა, ამ შემთხვევაში ჯობს, ურიების უგუნურ სიტყვებს იმეორებდე, ვიდრე ქრისტიანად წოდებული ებრძოდე ქრისტეს. რადგან ურია არ იღებს ქრისტეს განხორციელებას და, შესაბამისად, მისგან ქრისტეს გამოუსახველობა ბუნებრივია. რადგანაც, ვინც სრულიად არანივთიერი და უხორცოა, მისი გამოსახვა შეუძლებელია. შენ კი, თუმცა აღიარებ მის განხორციელებას, მაგრამ გამოსახვას კი უარყოფ, საკუთარ თავს ეწინააღმდეგები, ცოფიანივით და იუდეველივით იქცევი, თუმცა ამაზე ლაპარაკიც კი არ მინდა.

ამ აღამიანებთან ლაპარაკი დავასრულოთ, რადგანაც აქ საპაექროდ კი არ შეეკრებილვართ, არამედ სადღესასწაულოდ. კიდევ მცირედი რამ ვუთხრათ ქალწულს და იმ სახელებით მოვიხსენიოთ იგი, ღვთივსულიერ წერილში რომ ეწოდება მას, რათა ამ საშუალებით სრულყოფილად შევაკსოთ ჩვენი სიტყვების ნაკლოვანება.

გიხაროდენ, მარიამ, შენ, ვინც მრავალგზის აღმატები შენს საქებრად ნათქვამ სიტყვებს. რადგანაც ვინმემ მრავალი სიტყვა რომც გამოძებნოს შენს საქებრად, სრულყოფილებას მაინც ვერ მიაღწევს.

გიხაროდენ, დედოფალო, ვინც ყოველთა უფლის დედის სახელწოდებით დედოფლობა დაიმკვიდრე; და თუკი ვინმე ყველა დაბადებულს შენს მონად მოიხსენიებს, იგი შორს არ იქნება ჭეშმარიტებისაგან.

გიხაროდენ, მარილო (მურო) ზღვისაო, ვინც ამა სოფლის მარილიანი ზღვის მიმოქცევისას საკუთარი სხეული ცოდვებისათვის მოაკვდინე, ამით ჩვენთვის ყველაფერზე უტკბილესი გახდი, როგორც „ქება ქებათაშია“ ნათქვამი: „მოვიწიე სურნელოვანი საცხებელი“.

გიხაროდენ, მაყუალო ცეცხლშემონთებულო, სასწაულებრივად ანთებულო და დაუწველო, ცოდვისგან შეუვალო, რადგანაც შენი აღმონაცენი დაუჭკნობელია და ეს მაყვალი, შენი ღვთისმშობლობიდან გამომდინარე, ზეცის მსგავსია.

გიხაროდენ, კიდობანო, ღვთის მიერ აღმართულო შენობავ, ამაქვეყნის ახლადნაგებო შესაკრებელო, რომლიდანაც გამოვიდა ქრისტე — ახალი ნოე — ზეცის სამყაროს უზრწნელებით რომ ავსებს.

გიხაროდენ, კვერთხო, ღვთისგან დარგულო ნერგო, ქალწულთა შორის ერთადერთო შვილიერო, ვინც უთესლოდ აღმოაცენე ძე, ყოველთა ღმერთი და მღვდელთმთავარი.

გიხაროდენ, მოოქრობულო სასმისო, სრულიად დაუსვრელო, ყოველგვარი უხამსობისაგან სრულებით განყენებულო, რომელიც საღვთო ცეცხლით შემზადებულ ზეციურ საკვებს — მაცხოვრებელ სიტყვას აწვდის მთელ სამყაროს.

გიხაროდენ, საღვთოდ აშენებულო და ზეცის თაღად გამზადებულო, ცაზე უფართოესო კარავო, რომლის საშუალებითაც ღმერთი ადამიანებს დაელაპარაკა და სამყაროს მარადიული შეება მიეცა.

გიხაროდენ, ოქროს სასაკმევლე ჭურჭელო, საკუთარ თავში რომ მიგიღია საღვთო ცეცხლი, რომლიდანაც იყნოსება სულის კეთილსურნელება, ამ სამყაროდან სიკვდილის ჩირქიანი ზრწნილება რომ გააძევა.

გიხაროდენ, ღმრთის მიერ შეზავებულო ტრაპეზო და

ყოველგვარი სათნოების სიმრავლით სავსე, როგორც „ქება ქებათაშია“ ნათქვამი: „შენ მოწახნაგებული, ყოველგვარი სიკეთით შეზავებული სასმისი ხარ“.

გიხაროდენ, სიწმინდით აგებულ ღვთის ტაძარო, რომელზედაც ამბობს დავით: „წმინდაა შენი ტაძარი, სიმართლით სავსე“, ქრისტემ მისგან ააშენა თავისი სხეულის ტაძარი და ადამიანები ცოცხალი ღმერთის ტაძრად აქცია.

გიხაროდენ, სიწმინდო, საღვთოდ აღმოცენებულ შროშანო, ყოველგვარი სიწმინდით აღსავსეო, რომლისგანაც აღმოცენდება წმინდანთა სიწმინდე, რათა სამყარო უწმინდურებისაგან გაწმინდოს.

გიხაროდენ, უფლის სამყოფელო, ღვთის სავალად დაგებული, ვინც ყოველგვარ ადგილზე მოუთავსებელი ღმერთის მოსასვენებლად შეიქმენი და შენში დამკვიდრებულის წყალობით, განხორციელების განგებულებამ ორმაგად გამოაჩინა იგი: უდროო — დროში განისაზღვრა; შემოუსაზღვრავი და ზეციური — შემოსაზღვრულად და მიწიერად გამოჩნდა.

გიხაროდენ, ღვთის სამყოფელო, საღვთო სილამაზის ელვარებითა და საძირკველის ხელშეუხებელი სიწმინდით გაბრწყინებული. ამ საოცარი ტაძრის სხეული უფლის ღიდეებითა და სულით მოვლენილი ცეცხლისფერი სერაფიმებითაა სავსე.

გიხაროდენ, აღმოსავლეთით მიქცეულ კარიბჭეო და ნათლის შემოსასვლელ კარო, რომელიც ცხოვრების აღმოსავლეთს ამოაბრწყინებ, ადამიანებზე მოფენილ მოკვდავობის ბურუსს გააქარვებ და რომელიც, ამ ყველაფრის გამო, ქალწულების კლიტით დახშული, ღვთაების შემომავალ გზად იქეც.

გიხაროდენ, სამყაროს მთელ სივრცეზე გარეშემორტყმულო ცაო და ადამიანთა მოღვმის პატიოსანო საფარველო, ვინც მდიდარი ხარ სათნოებათა ლამპრებით — როგორც ვარსკვლავების სიმრავლით, ვინც სიმართლის მზე აღმოაბრწყინე და ადამიანთა შორის დაუღამებელი დღის ცხოვრება დაამკვიდრე.

გიხაროდენ, ზეცაში მავალი გზის და ყოველგვარ გზაზე აღმატებული ბუნების სამკვიდრებელო, ვინც საკუთარი თავის-

გან აუშენე მას სამყოფელი — უფრო სულიერი, ვიდრე ის, რაც გონიერ ძალთაგან (ანგელოზებისგან) იყო ნაშენი მისთვის.

გიხაროდენ, მხურვალე ქერუბიმო და ცეცხლის მსგავსო გონებაო, ვისაც საღვთო შემეცნების სიმრავლე ქერუბიმის თვალების მსგავსად გამკობს. ქერუბიმის ცეცხლოვანების მსგავსად კი მადლის ბრწყინვალეობა გარეშემოგრტყმია და მასზე იმყოფება ღმერთი. სწორედ ამ საშუალებით მიმოვალს ადამიანთა შორის ეს დაუღამებელი ნათელი.

გიხაროდენ, დაუქორწინებელი დედაო, ვინც დედებს შორის ქალწული ხარ და ქალწულებს შორის დედა, როგორც ახალი და მანამდე არ არსებული — ყოველგვარ საკვირველებაზე მეტი საკვირველება.

გიხაროდენ, ქალწულო და დედაო, ქალწულთა მშვენიერებაო და დედათა სიამაყე.

გიხაროდენ, სამეფო ბეჭედო, რომელმაც დედობრივი ხორციით დაბეჭდე შენგან გამოღებული ყოველთა მეუფის ხორცი, რადგანაც როგორიცაა მშობელი, უეჭველად ისეთივეა მისგან შობილიც.

გიხაროდენ, გაუხსნელი წიგნო, ყოველგვარი გამხრწნელი გულისთქმისგან შეუხებელი, რომელსაც ღვთის მიერ დაწერილი და მხოლოდ შენგან ქალწულებრივად წაკითხული რჯული მოგეცა.

გიხაროდენ, ახლო გრაგნილო, უხრწნელებით ყოველმხრივ გატკეცილო, რომელზედაც უხილავი სიტყვა კაცობრივი კალმით თავისთავად დაიწერა, ესაა მისი განხორციელება და ჩვენდამი ყოველმხრივი მსგავსება — გარდა ცოდვისა.

გიხაროდენ, დახურული წყაროო, უხრწნელების აღმოადინებელი, ვინც ცხოვრების მდინარე — ქრისტე აღმოაცენე ისე, რომ ქალწულების ბეჭედი ოდნავადაც არ შემღვრეულა, ამ წყაროს მსმელები ვცოცხლდებით და უსასრულო შვების განსაცდელად კვლავ სამოთხეს ვუბრუნდებით.

გიხაროდენ, ბაღო ქალწულებით დახშული და კეთილი ნაყოფის გამოღების შემდეგ გაუღებლად დარჩენილო, რომელიც

ხეხილით სავსე აგარაკის სურნელებას გამოსცემ და რომელიც შენგან გამოსულმა უფალმა აკურთხა.

გიხაროდენ, დაუჭკნობელო ვარდო, რომელიც ხელშეუხებელ სიწმინდეს აფრქვევ. რომელი უფალმა იყნოსა და შვებით აივსო, და რომელმაც ყვავილად გამოიღო თავად იგი და სამყაროსეული ცოდვების სიმრავლე დააჭკნო.

გიხაროდენ, სურნელოვანო ვაშლო, სავსე და მშვენიერო ნაყოფო, რომელიც „ქება ქებათაში“ ამას ამბობ: „გამიფინეთ ვაშლი, რადგანაც სიყვარულით ვარ დაწყლულებული“ (ქებ. 2: 5). ვინც მოგიწია ქრისტემ და შენი სიწმინდე და უხრწნელება მოახმარა სამყაროსათვის სურნელების მოფენას.

გიხაროდენ, შროშანო, რომლისაგან შობილმაც ველის შროშანები შემოსა და თავისი მშობელი სულიწმინდის სურნელებით აღსავსედ წარმოგვიდგინა, როდესაც მისგან ხელით მოუქსოველი ხორცი შეიმოსა და (მამაკაცის) თესლისაგან შეუხებელი სამოსელი, თავისი ბრწყინვალეობით სოლომონის სამოსელის მშვენიერებას რომ გადაფარავს.

გიხაროდენ, ყვავილო, ფერადოვნებით ყოველგვარი ფერის ყვავილზე აღმატებულო და სათნოებათა მრავალფეროვნებით შეზავებულო, რომლისგან ამოვიდა იგი, ყვავილი მსგავსი — მსგავსისაგან და სრული მამაკაცი დედობრივი სხეულიდან, რომელზედაც, წერილის სიტყვისამებრ, შვიდთა სულმა განისვენა.

გიხაროდენ, სუმბულო, რომელიც აღმოაცენებ და გვაწვდი წმინდად შეზავებულ ნელსაცხებელს, რომლის ყნოსვა უადრესად ტკბილია, როგორც ნათქვამია კიდევ „ქება ქებათაში“: „ჩემმა ვარდმა გამოსცეს სურნელი“ (ქებ. 1: 12).

გიხაროდენ, ბალზამო, ვისაც ქალწულებრივი მებაღეობით თითებიდან გწვეთავს რძით შეზავებული წმინდა ბალზამი, როგორც თქმულა „ქება ქებათაში:“ „ბალზამის ჭურჭელი — ჩემი სატრფო ჩემთანაა, ჩემს ძუძუთა შორის განისვენებს! (ქებ. 1: 13)“.

გიხაროდენ, დარიჩინო, რომლის სურნელება უხრწნელი სამოთხიდან აღწევს, რომლის ყნოსვა „ქებათაში“ სასურველად

აღიწერება: „შენი სამოთხე ნაყოფიერია, ლერწამი და დარიჩინი ლიბანის ხეებთან ერთად“ (ქებ. 4: 13-14).

გიხაროდენ, ასულო, ღვთისთვის მიძღვნილო ყრმაო, რომლის შეუბღალავობა სასურველია და შობა — საკვირველი, როგორც ითქმის კიდევ „ქებაში:“ „ამინადაბის ასულო, შენი მუცელი შროშანებით გარშემორტყმული ხორბლის გროვაა“.

გიხაროდენ, დაო, მშვენიერი ძმის მოსახელევე და მისგან შეყვარებულო, რომლის ხმაც ასე ისმის „ქებაში“: „რადენ საამოა შენი ალერსი, დაო და სძალო ჩვენო“ (ქებ. 4: 9).

გიხაროდენ, სძალო, რომელიც სულიწმინდამ დაგწინდა (დაგნიშნა), ხოლო სიძე — ყოველთა უფალია, იგი ამბობს „ქებათაში“: „უმშვენიერესი ხარ, ჩემო ახლობელო, შენ არანაირი უწმინდურება არ გაქვს. ლიბანიდან მოდი აქ, რძალო, ნელსურნელებით მოდი“ (ქებ. 4: 7-8).

გიხაროდენ, მირონო უამრავი სათნოების ნაზავო და სულის კეთილსურნელების გამომცემელო, რომლისგანაც შენი მოსახელე უფალი გამოვიდა, რომელზედაც ნათქვამია: „გადმოღვრილი მირონია შენი სახელი“ (ქებ. 1: 2-3), რომლითაც სამეფო მღვდლად გაცხეთ.

გიხაროდენ, სასაკმევლეო, მთელი სამყაროს საშვებელად ღვთის წინაშე მკმევლეო, სულიწმიდის სურნელებით საესევე, რომელზედაც გოცეებით ითქვა ოდესღაც: „ვინ არის ეს უდაბნოდან რომ მოდის — საკვამურის კვამლივით ამაღლებული?“ (ქებ. 3: 6).

გიხაროდენ, განწმენდილო ოქროვ, რომელიც ამ სოფლის ბრძმედში სულის ცეცხლით გამოიცადე და ბოროტების მცირედი ბიწიც კი არ აღმოგჩნდა, ყოველგვარი სასანთლე და ტაბლა და სხვა სატადრო ოქროს ჭურჭელი სახისმეტყველების წესით შენ განგასახიერებს და შენ გგულისხმობს. ოქრო არის ერთერთი სახელი შენი — მრავალსახელიანი ქალწულისა.

გიხაროდენ, ხის სვეტო დაუღპობელო, რომელსაც უმცირესი ცოდვაც კი არასოდეს ჩაგიდენია, რადგანაც ქვეყნიური საკურთხეველი შენგან მომზადდა, არა იმ ნივთთაგან, რომელთ-

აც ლპობა ახასიათებთ, არამედ უხრწნელი შობის წესით — წმინდა ქალწულისაგან.

გიხაროდენ, სამეუფო პორფირო (მეწამულო შესამოსელო), რომლის ქალწულებრივი სისხლისგანაც მოიქსოვა საღვთო ძოწეული შესამოსელი, როგორც იტყვის „ქება“: „ნაწნავი შენს თავზე სამეფო გვირგვინია, კაგებით შეკრული, როგორც ასპარეზზე გამოსული, შარავანდადგმული მეფე. რა მშვენიერი ხარ და რაოდენ ტკბილი“ (ქებ. 7: 5-6).

გიხაროდენ, ბისონო (შესამოსელო) მოქსოვილო, ვინც საღვთო განგებულების სიღრმე მაღალ გონებაში მიიღე და საკუთარ თავს ჰკითხე: „როგორ მოხდება ეს ყველაფერი, როდესაც მე მამაკაცი არ ვიცი?!“ (ლუკ. 1: 34) და ამის შემდეგ ზეციურ ძალთა მღვდელმთავრისთვის (ქრისტესთვის) პორფირის ქსოვა იწყე.

გიხაროდენ, იაკინთო ქალწულების მახვილის ცეცხლად გადამაქცეველო, რომელმაც ღვთის განხორციელების საიდუმლო აღასრულე.

გიხაროდენ, მცირე ღრუბელო, ვინც მიწიერი და ძირს მიზიდული ხორცის მძიმე კარავი უხრწნელებით შეამსუბუქე და სიწმინდის წყალობით ჰაერში გიჭირავს, რომლითაც იფარავდი ცხოვრების პურს, რომელზედაც უფლის დაჯდომა ესაიასაგან გვეუწყა.

გიხაროდენ, ქალწულების უხრწნელო და ხელშეუხებო საცავო, ვინც შვი უხრწნელების მომცემი სიტყვა, რომლის საშუალებით სამყაროში ბურუსის გამფანტველად ქალწულება გამობრწყინდა.

გიხაროდენ, უბიწოო, ვისაც სიამაყედ გულის უბიწოება გაქვს. ღვთისთვის განკუთვნილო ჭეშმარიტო მთაო, რომელზედაც აღმავალ ისრაელს იმაზე მეტად განწმენდა ებრძანა, ვიდრე მთელი თავისი მწირობისა და ხეტიალის დროს.

გიხაროდენ დაუქორწინებელო, ვინც ქორწინებულთა ძველი ბიწიერება უქორწინებლობით განდევნე და ჩვილების გამომზრდელი რძე დედობრივად უხვად გადმოადინე, ამ ქალწულებრივი რძით იზრდებოდა ყოველთა გამომზრდელი.

გიხაროდენ, ბიწისგან შეუხებელი და და ყოველგვარ ბიწი-
ერებაზე ამაღლებულო, ვისგანაც სრულიად უბიწოდ ქრისტე
გამოგვიჩნდა და ყოველგვარი სიბოროტის ბიწისაგან განგვეწ-
მინდა.

გიხაროდენ, ღვთის ღირსად გამოჩენილო სამყოფელო, ვინც
ყოველთა ღმერთის მიღებით გაითქვი სახელი, შობის დღიდან კი
ღვთისმშობლობით განდიდდი ყოველთა შორის, ვისაც თაყვანს
გცემს ყოველი ზეციური ძალა.

გიხაროდენ, გედონის მიერ გამოსახულ საწმისო, რომ-
ლისაგანაც ღვთის განგებულებით გამოიწურა უკვდავების
წვეთები და რომელიც ამ უცხო სასწაულით შენ მოგასწავებ-
და. იგი ამბობს: „ნუ გეშინიათ, რადგანაც მე ვამარცხებ ამ
სოფელს“ (იოან. 16: 33).

გიხაროდენ, ღვთის დამტევო ადგილო, ვინც საშოში ის
დაიტიე, ვინც ვერავის დაუტევია. ვისაც ყველაფერი ხელით
უჭირავს, ის შენს წიაღში მიიღე, იგი შეგესიტყვა ისე, რომ ამის
გაგება შეუძლებელია და სრულიად წარმოუდგენელია.

გიხაროდენ, ღვთის დედაო, საკუთარი ძის მხევალო და დე-
დობასთან ერთად ქალწულების შემნახველო, დედაო და ქალწუ-
ლო, რომლის ქალწულების სიმაღლის მსგავსი არსად ნახულა
და რომლის მიერ კვლავ შესაძლებელი შეიქნა ჩვენთვის პირვე-
ლი სამოთხისეული სიწმინდე.

გიხაროდენ, ღვთის მიმღებო და ღვთის უსაზღვროების
ნათლით შემოსილო სამყოფელო, ვინც მუცლით ატარე უსაზღვ-
რო და მთელი სამყაროს კიდეთა მპყრობელი და ხელით გამზომ-
ელი.

გიხაროდენ, ჭეშმარიტო და ყველასაგან ღვთისმშობლად
განკუთვნებულო, შერაცხულო, აღიარებულო და ნაქადაგებო,
ღმერთთან შემაერთებულო, რომლის მიერაც ზეციურები მიწი-
ერებთან შეერთდნენ და ადამიანობა ღვთაებრიობის სანაცვლოდ
განიკუთნა.

გიხაროდენ, ქალწულების რძალო, რომელიც ასე კარგად
წარმოაჩენ მისებრ „ქებათაში“ ნათქვამს: „შედი შენს ბაღში,

დაო ჩემო, სძალო!“ (ქება 5: 1). ეს სიტყვები სიტყვის განხორციელებას გვიქადაგებს და გვეუბნება: „გამოდით და ნახეთ მეფე სოლომონი გვირგვინით, რომლითაც შემოსა იგი დედამისმა მისი ქორწილის დღეს და მისი გულის სიხარულისას“ (ქება 3: 11).

გიხაროდენ, მსხვერპლო, ვინც ქორწინების კავშირით კი არ ქცეულხარ მშობლად, არამედ, საღვთო კავშირით, რომლის საშუალებითაც სამყაროში შემოდის ღვთის კრავი — ქვეყნიერების ცოდვების თავის თავზე ამღები.

გიხაროდენ, ნათლის ღრუბელო, რომელიც ამ ცხოვრების უდაბნოში შენი შუამდგომლობით აგრილებ ისრაელს, რომელმაც მოისმინა საღვთო ბრძანებები და რომლისგანაც ამოვიდა სიმართლის მზე, მან სიწმინდის შარავანდედით ყველა გაამდიდრა.

გიხაროდენ, სასანთლეო, ვინც ქალწულების ოქროთი მეტისმეტად ბრწყინავ, სანთლად სულიწმინდის მაღლი მიგიღია, ლამპრის ზეთად შენი წმინდა ხორცი, და მარადიული ნათელი ქრისტე ბნელსა და სიკვდილის აჩრდილებთან მსხდომარეთ შენ მიერ მარადიული სიცოცხლის სანთელს უნთებს.

გიხაროდენ, მიმადლებულო, ყოველგვარ სიხარულზე აღმატებულო სიხარულო, საქმევ და სახელო, რომლის მიერაც ადამიანური ბუნების მწუხარების განმაკურნებელი დაუსრულებელი სიხარული, ქრისტე, სამყაროში მოვიდა.

გიხაროდენ, სამოთხეო, ედემზე მეტად სანატრელო, რომლის სათნოებების რტოებმაც ყველაფერი მოიცვა და ვისგანაც ცხოვრების ხე გამოჩნდა. ის ხე, რომლის ნაყოფის ჭამითაც კვლავ პირველ სიხარულში დაგვიძახებენ მაშინ, როდესაც ჩვენგან მიიქცევა მბრწყინავი მახვილი. — რაც დაწერილია კიდევ.

გიხაროდენ, დიდი მეუფის ქალაქო, დავითის მიერ ნაქადაგებო მაღლის საცავო, რომელმაც ცის სამყოფელი განგვიღო და ვხარობთ ჩვენ მიწიერები, რადგანაც იმ სამყოფელის მოქალაქეებად ვიწერებით. ჩვენი ამჟამინდელი განახლება ყოველენაზე საკვირველებად იწოდება და მის შესახებ ყველა ყური სიამით ისმენს. გონებას სიფრთხილით ავსებს და ფიქრებს გვიმხიარულებს იესო ქრისტეს წყალობით, რომელიც შენ გა-

ნაწყვე მოწყალებით ჩვენდამი. მე კი ყველა ქრისტიანის სახით შენი ღიძების ქება აღვასრულე და ამ უბადრუკი და პირუტყვე-ბრივი გონების ნაყოფი შენ მოგიძღვენი. ასე გავასრულე შენი ქება-ღიძების ღრმა და გრძელი უფსკრული — შენგან უმამოდ კაცად შობილი ღმერთის შეწევნით, რომელსაც ჩვენგან მართებს ღიძება, პატივი და თაყვანისცემა, დაუსაბამო მამასა და სულიწმინდასთან ერთად, ამჟამად და ყოველთვის და დაუსრულებელი საუკუნეების განმავლობაში. ამინ.

**წმინდა და ნეტარი მამის, იოანე მონაზვნის,
დამასკელი ხუცესის სიტყვა
ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის შობაზე***

მამაო, გვაკურთხე!

შემოიკრიბოს ყველა წარმართი, ყოველი მოდგმა, ერი და ყველა წოდება და საღვთო მხიარულებით ერთად ვადიდოთ მთელი სამყაროს სიხარულის დაბადების დღე. თუკი წარმართთა მოდგმაც კი, ვისი გონებაც ეშმაკეულ ზღაპარსა და ტყუილს შეუმჩნევლად გაუტაცია და ვინც ჭეშმარიტებას სიცრუით ამღვრევს, თავისი ღვთაებების დაბადების დღეებს პატივისცემით აღნიშნავს და ყოველი მათგანი შეძლებისდაგვარად ძღვენსაც სწირავს, მაშ, ჩვენ რამდენად აღმატებული პატივით გვმართებს და გვჭირდება აღნიშვნა ღვთისმშობლის შობისა, რომლის მიერაც ადამიანთა ყველა მოდგმამ და ტომმა წუხილის დამარცხება და წამოდგომა შეძლო; რომლის მიერაც ევას მწუხარება სიხარულით შეიცვალა. ევამ ოდესღაც მოისმინა ღვთის განაჩენის გამომხატველი სიტყვები: „მწუხარებით შობ შვილებს!“ (შესაქ. 3: 16) ხოლო ღვთისმშობელმა: „გიხაროდენ, მიმადლებულო!“ (ლუკ. 1: 28). ევამ — „ქმრის სახეში შემყურე იქნები!“ ხოლო ღვთისმშობელმა: „უფალია შენთან!“

განა სიტყვის დედას რას შევწირავთ გარდა სიტყვისა? ყოველი დაბადებული ჩვენთან ერთად უნდა ზეიმობდეს და აქედან დიდებული ანას ყოვლადდიდებულ განმსაცავს, რადგანაც სამყაროს უშვა ისეთი საუნჯე, რომელსაც არანაირი სიკეთე არ აკლია. რადგანაც დამბადებელმა ღმერთმა მისი შუამდგომლობით ყოველგვარი ქმნილება უკეთესობისკენ შეცვალა. რადგანაც ადამიანი გონებითი (სულიერი) და მატერიალური სამყაროების შუაში დგას, მასში დამბადებული ღმერთის სიტყვა კაცობრივ ბუნებას უერთდება და მის მიერვე (ღვთისმშობლის მიერ) ყოველივეს, რაც შექმნილია. კაცობრივი უშვილობის განკურნების

*ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 231.

გამო გეპარტებს ღღესასწაული, რადგანაც ამით ჩვენი უშვილობაც (ამ შემთხვევაში — სულიერი ბერწობაც) დასრულდა.

და რაღა მაინცაღამაინც უშვილობებმა შვეს ქალწული? შეიმეცნე: სასწაულებით უნდა მომზადებულიყო მზისქვეშეთში გზა ახალი და უმთავრესი სასწაულისთვის და შედარებით მცირედიდან მასთან, როგორც უმთავრესთან, თანდათანობით უნდა მივსულიყავით.

შემიძლია, მოვიტანო კიდევ ერთი უმაღლესი და საღვთო მიზეზი: ბუნებას გადააჭარბა მადლმა და შეძრწუნებულმა (ბუნება) თავის გამოვლინება და წინსვლა ველარ გაბედა. რადგანაც ანასგან ქალწული ღვთისმშობლის შობა იყო მოსალოდნელი, მადლის წინ გადასწრება და ნაყოფის გამოღება ბუნებამ ვერ გაბედა, ვიდრე მადლმა არ გამოიღო ნაყოფი. პირმშოდ (პირველ შვილად) უნდა შობილიყო ის, ვინც გახდებოდა მშობელი იმ პირმშოსი, რომელმაც ყოველივე დაბადა.

ჰოი, ნეტარო წყვილო იოაკიმე და ანა, ყოველი ქმნილება ვალშია თქვენთან, რადგანაც თქვენი საშუალებით მიეძღვნა დამბადებელს ყოველგვარ ძღვენზე უმეტესი ძღვენი — დიდად დიდებული დედა, ის ერთადერთი, ვინც ღირსი იყო დამბადებელისა.

ჰოი, ყოვლადსანატრელო იოაკიმე, შენი წელიდან დაითესა სრულიად წმინდა თესლი! ჰოი, მარადსახსენებლო ანა, შენს საშოში თანდათანობით იზრდებოდა და ხორცს ისხამდა ყოვლადწმინდა ჩვილი. დიდებულია მუცელი, რომელშიც იმყოფება სულიერი ზეცა — უზომოდ ვრცელი ხილულ ზეცაზე! დიდებულია კალო, რომელიც იტევს მაცოცხლებელი მარცვლის თავთავს. თავად ქრისტემ თქვა: „თუ ხორბლის მარცვალი დავარდება მიწაზე, იგი არ მოკვდება, არამედ, იცოცხლებს!“ (იოან. 12: 24).

დიდებულია ძუძუნი, რომელთაც სამყაროს გამზრდელს აწოვეს! აი, სასწაულთა სასწაული და საოცრებათა საოცრება! სწორედ ამგვარი სასწაულების მემკვიდრე უნდა ყოფილიყო ღვთის გამოუთქმელი და ყოვლად სასწაულებრივი განხორციელება.

და აბა ამის მეტი რაღა უნდა ვთქვა? ჩემი გონება განცვიფრე-

ბულია. სულს ხან შიში ეუფლება და ხანაც — სიხარული. გული მიკრთის და ენა მებმება. ამხელა სიხარულს ვერ ეუძლებ, სასწაული ქედს მახრევენებს და სიყვარული მამრწუნებს; სიყვარულისა და შიშის გრძნობა ერთმანეთს ენაცვლება, სულის საკრავი გალობს: „ხარობდეს ცა და გალობდეს მიწა“ (ფსალ. 95: 11).

დღეს იღება უნაყოფობის კარიბჭე და მისგან გამოდის ქალწულების საღვთო კარიბჭე, რომლისგანაც და რომლის საშუალებითაც ყოველივე არსებულის დამბადებელი ღმერთი სამყაროში განკაცებული შემოდის (რომ. 9: 5). როგორც გამოთქვა პავლემ სრულიად გამოუთქმელი რამ: დღეს იესეს ფესვზე ამოვიდა კვერთხი (ხის ყლორტი), რომლის საშუალებითაც სამყაროს ყვავილი — განკაცებული ღმერთი აღმოუცენდა. დღეს მიწიერი ბუნება დედამიწაზე ზეცას უმზადებს მას, ვინც ოდესღაც სამყარო მიწისა და წყლისგან ააშენა და აამაღლა და ნამდვილად, ეს კიდევ უფრო მეტად საღვთო და სასწაულებრივი რამ არის; რადგანაც მან, ვინც დაბადა მზე, მანვე ღვთისმშობლის მიერ ამოიყვანა სიმაღლის მზე — ორი ბუნებით. თუმცა „უთავოები“ წყრებიან (ერთბუნებოვნებას ქადაგებენ) და ნესტორიანელებში განხეთქილებაა. რადგანაც მარადიულმა და დასაწყისის უქონელმა ნათელმა იმ პირველყოფილი და სამარადისო, არანივთიერი და უხორცო ნათლისგან ხორცშესხმა (განხორციელება) ისურვა და ქალწულისაგან გამოვიდა, როგორც სიძე. ღმერთი იყო და მიწაზე იშვა! ის ხარობდა, რომ ჩვენი ბუნების მიხედვით ცხოვრობდა, რათა ტანჯვის გზით სიკვდილამდე მისულიყო, რათა შეეკრა ძლიერი (ბოროტების ძალა), მოეტაცა ჩვენი ბუნების დასამარცხებელი იარაღი და გზააბნეული ცხვრები ზეცაში აეყვანა.

დღეს ხუროს ძე, ყოვლადშემოქმედებითი სიტყვა, რომელმაც თავად შექმნა ყოველივე არსებული, მაღალი ღმერთის ძლიერი მკლავი, როგორც კაცობრივი თითებით, ისე ლესავს ჩვენი ბუნების დაჩლუნგებულ ცულებს, თავისთვის აგებს სულიერ კიბეს, რომლის ძირი მიწაზეა დამყარებული, წვერი კი ზეცას სწვდება (შდრ. შესაქ. 28: 12) და მასზე ღმერთია დაბრძანებუ-

ლი. იაკობმა სწორედ იმ კიბის გამოსახულება ნახა, რომლითაც გადმოვიდა ყოველივეს აღმავსებელი ღმერთი და შემოვიდა, „გამოჩნდა მიწაზე და ადამიანთა შორის მიმოდიოდა“ (ბარუქ. 3: 38). მისი ეს „გადმოსვლა“ არის მისი საკუთარი ნებით დამდაბლება; ხოლო ღედამიწაზე მისი ცხოვრება — მისგან ამ სამყაროს მკვიდრთათვის მოტანილი ღვთის შეცნობის საიდუმლო. რადგანაც სწორედ ამისთვის დაეფუძნა მიწას სულიერი კიბე — ანუ ქალწული: სწორედ რომ მიწიერად იშვა იგი, მისი თავი კი ზეცას სწვდება. რადგანაც თითოეული ქალის თავი მისი ქმარია (ეფეს. 5: 23). მაგრამ რადგანაც ამან (ღვთისმშობელმა) მამაკაცი არ იცის, ამიტომ მისი თავი მამა ღმერთია, რომელმაც უძლიერესი ძალა ასე გამოავლინა: როგორც საღვთო თესლი, სულიერი ძე და სიტყვა, სულიწმინდით დათესა ქალწულში. სულიწმინდის ნებით და არა ბუნებათა შეერთებით, სულიწმინდისა და ქალწული მარიამისგან ზებუნებრივად და ჭეშმარიტად ძე განკაცდა და ჩვენ შორის იმყოფებოდა. „სიტყვა ხორციელ იქმნა და ჩვენს შორის დამკვიდრდა“ (იოან. 1: 14). რადგანაც ღვთის ადამიანებთან შეერთება მხოლოდ სულიწმინდის მიერაა შესაძლებელი. ვისაც შეუძლია ნათქვამის დატევა, დაე, მან დაიტიოს; „ვისაც ყური მოსასმენად აქვს, დაე მან შეისმინოს“ (ლუკ. 8: 8). მიწიერ მსჯელობას მოვერიდოთ, ჰოი, ადამიანებო, რადგანაც უვნებოა საღვთო ბუნება. საუკუნეთა დაბადებამდე უვნებოდ მშობელი მამა ბუნებით უვნებოდ შობილ ძეს კვლავ შობს. ის პირველი შობა ბუნებითია, ხოლო ეს მეორე განგებულებითი (ღვთის მიერ კაცთათვის განსაზღვრულიდან გამომდინარე). მამა (წინაპარი) ღვთისა — დავითია ამის მოწმე. იგი ამბობს: „უფალმა მითხრა, შენ ჩემი ძე ხარ, მე დღეს გშობ შენო“ (ფსალ. 2: 7). ეს სიტყვა „დღე“ შეუძლებელია მიემართებოდეს საუკუნეების დაბადებამდე შობას, რადგანაც ის დროში არ არის მოქცეული (და შესაბამისად, იქ „დღე“ არ არსებობს).

დღეს აღმოსავლეთით უფლის კარიბჭე აშენდა, რომლითაც შემოდის და გადის ქრისტე. დახშულია ეს კარიბჭე, რომლის მიღმაც იმყოფება ქრისტე — ცხოვრების კარი, სახელად აღ-

მოსავლეთი რომ ეწოდება და რომელსაც ნათლის სათავე მამას-
თან მიეყავართ. დღეს მთელი სამყაროს სიხარულის წინამაუწ-
ყებელი ნიაჲ უბერავს. იხარებს მაღლა ცა და შვება მოეფინე-
ბა მიწას. მთელი სამყაროს ზღვები აუღელვებია სიხარულს,
რადგანაც მათში იბადება ნიჲარა, რომლის წიაღშიც ზეციური
ნათლით ჩაისახება და დაიბადება ძვირადღირებული მარგალიტი
— ქრისტე.

დიდების მეუფემ ხორცის მოსახებაში შეიმოსა და დატყვევე-
ბულებთან განთავისუფლების საქადაგებლად მოვიდა. დაე, ღლე-
სასწაულობდეს ბუნება. დაიბადა მსხვერპლი, რომელიც ცხ-
ვრების მწყემსს შემოსავს (ღვთისმშობელი ხორცის სამოსლით
მოსავს თავის წიაღში ძეს) და ძველ, მკვდრის სამოსელს
ანადგურებს.

ხარობს ქალწულობა! რადგანაც, ესაიას თქმულისამებრ,
დაიბადა „ქალწული, რომელიც წიაღში მიიღებს და შობს ძეს.
და უწოდებენ მას სახელად ემანუელს“, რაც ნიშნავს: „ღმერ-
თი ჩვენთანაა“ (ესაია 7: 14). ჩვენთანაა ღმერთი, შეიცანით,
ნესტორიანელებო (ნესტორის მწვალებლობის მიმდევრებო),
და დამარცხდით, რადგანაც ჩვენთანაა ღმერთი. არც კაცი, არც
მოციქული, არამედ თვით უფალი მოდის და გადაგვარჩენს ჩვენ.
კურთხეულია მომავალი უფლის სახელით, ღმერთი უფალი
გამოგვიჩნდა ჩვენ. ღვთისმშობლის შობის დღესასწაული შევას-
რულოთ! გაიხარე, ანა, ბერწო, რომელსაც არ გიშობია აქამდე
შვილი! გაიხსნა შენი საშო და სიხარულით იღაღადე, რომ სატ-
კივარი აღარ გაქვს. გამხიარულდი, იოაკიმე, რადგანაც შენი
ასულისაგან „იშვა ყრმა ჩვენთვის და მოგვენიჭა ძე. და მას
სახელად ჰქვია დიდი ზრახვის (კრების მიერ დაღვენილი) ან-
გელოზი, მთელი სამყაროს გადარჩენის მაუწყებელი, ძლიერი
ღმერთი!“ (ესაია 9: 6).

შერცხვეს ნესტორი და ხელი აიფაროს პირზე! შობილი
ღმერთია და მისი მშობელი ღვთისმშობელი რად არ იქნება?!
ამიტომ იგი, ვინც წმინდა ქალწულს ღვთისმშობლად არ აღი-
არებს, უცხოა ღვთისთვის. ეს სიტყვები მე არ მეკუთვნის, არ-

ამედ, საღვთისმეტყველო მემკვიდრეობად მამა გრიგოლ ღვთისმეტყველისაგან მერგო.

ჰოი, ნეტარო მეუღლეებო, იოაკიმე და ანა, ჭეშმარიტად წმინდა ადამიანებო! თქვენი ნაყოფიდან გამომდინარე, ეხვედებით, ვინცა ხართ. როგორც ამბობს კიდევ ერთგან უფალი: „ნაყოფით შეიცნობთ მათ“ (მათ. 7: 16). რადგანაც თქვენ ღვთისთვის და თქვენი შვილისთვის სასურველად ცხოვრობდით. ამიტომაც წმინდა და ღირსეული ცხოვრებიდან გამომდინარე ქალწულების განძი გამოეცით. შობამდე ქალწული, შობისას ქალწული და შობის შემდეგ ქალწული, ერთადერთი ქალწული და მარადიულად ქალწული. ერთადერთი, ვინც მარადის ქალწულია, როგორც გონებით, ასევე სულით და ხორცით. რადგანაც მისი ძე სიწმინდისა და ქალწულებისაგან უნდა აღმოცენებულიყო და ხორციელად მზის სინათლზე გამოსულიყო — თავისი უხორცო მშობლის ნებით. რომელიც არის დაუბადებელი და მარადიულად მშობელი და რომლისთვისაც მარადიული მშობლობა არის საკუთარი თვისება (იგულისხმება მამა ღმერთის ჰიპოსტასური თვისება — მარადიული შობა ძისა).

ჰოი, რამდენი სასწაულისა და რამდენი აღთქმის მიზეზად იქცა ეს ასული, ბერწთაგან ნაშობი და ქალწულებით მშობელი, ღვთაებრიობისა და ადამიანურობის, ვნებისა და უვნებელობის, სიცოცხლისა და სიკვდილის შემაერთებელი. რათა მასში ყოველივე უარესი და უღირსი უკეთესითა და ღირსეულით დაძლეულიყო. და ეს ყოველივე ჩემი გადარჩენისთვის მოხდა. ჰოი მეუფეო, ამგვარად როგორ შემიყვარე? არც ანგელოზების, არც რომელიმე სხვა დაბადებულის საშუალებით მოავლინე იგი, არამედ, როგორც პირველი შესაქმისას, მეორედაც — განახლებისას — თავად აღმადგინე.

ამიტომაც ეხარობ, ვდღესასწაულობ და შვებით ვივსებ. კვლავ ამ სასწაულთა წყარომდე ვმალდები და მხიარულების ნაკადები მავსებს. კვლავ სულიერ საკრავს ავახმიანებ და საღვთო შობის საგალობელს ვგალობ.

ვაქებთ ამ მეტყველი გვრიტების წყვილს, წმინდა იოაკიმესა

და ანას! თქვენ ბუნებითი რჯული წმინდად დაიცავით, რადგანაც სამყაროს ქმრის გამოუცდელი ღვთის ღედა უშვევით. თქვენ წმინდად და ღვთისმსახურებით ცხოვრობდით ადამიანური ბუნებით და უფრო მეტად ანგელოზებს ემსგავსებოდით. სწორედ ამიტომ დაიბადა თქვენგან ანგელოზთა მეუფის მშობელი ასული.

ჰოი, მშვენიერო და ტკბილო ასულო! ჰოი, ღვთის წარჩინებულ და სამეფო ფესვიდან ეკლებს შორის აღმოცენებულ შროშანო! შენი საშუალებით მეფობა მღვდლობით შეივსო. შენი საშუალებით შეიცვალა რჯული და წმინდა წერილში დამალული სული გამობრწყინდა, როდესაც მღვდელობის პატივი ლეიტელეებისგან ღვთის მოდგმაზე გადავიდა. შენ ხარ ურიათაგან აყვავებული ვარდი, რომელმაც მთელი სამყარო სურნელით მოიცვა.

ჰოი, ადამის ასულო და ღვთის ღედაო! ნეტარია ის წელი (მაკაკის თესლი) და ის მუცელი, რომელთაგანაც კეთილი ნერგი აღმოცენდი. ნეტარია ის მუცელი, რომელმაც მიგიღო და ის ბაგეები, ვისაც შენი წმინდა ამბორი ხვდა წილად. გამარჯვებულია ყველაფერი, რაც მშობლიურია შენთვის და რომელთა შორისაც გაიზარდე შენ.

ღღეს დაიბადა სამყაროს გადარჩენის საწყისი, რომელმაც თავის მხრივ დაბადა ყოველთა გადარჩენა. ყველა უნდა ხარობდეს, ღმერთს უღალადებდეს, უგალობდეს და ფსალმუნებს აღუვლენდეს. მაღლად ისმოდეს თქვენი ხმა! მაღლად ისმოდეს და ნუ გეშინით, რადგანაც წმინდა ფარეხში ჩვენთვის იშვა ღვთის ღედა, რომლისგან შობაც კეთილად ისურვა საღვთო კრავმა, ვინც მთელი სამყაროს ცოდვებს ტვირთულობს.

ხმამაღლა იმღერეთ, მთებო, სიტყვიერი ბუნების მქონენო, სულიერი ხედვის ამაღლებას ესწრაფეთ! იშვება ღვთის ყოვლადგანდიდებული მთა და ყველა დანარჩენ მთასა და ბორცვზე და ყოველგვარ ადამიანურ და ანგელოზებრივ სიმაღლეზე აღმატებული. მისგან (ღვთისმშობლისგან) კაცობრივი ხელის გარეშე გამოკვეთა ისურვა კუთხის ლოდმა — ქრისტემ. მან ერთ სხეულში შეაერთა ორად გაყოფილი ბუნება: საღვთო და კაცო-

ბრივი, ანგელოზებისა და ადამიანების, წარმართები და ხორციელად (შთამომავლობითად) ებრაელები ერთ სულიერ ისრაელად (ღვთის ერად) გააერთიანა.

მთა ღვთისა, მთა ნაყოფიერი, მთა მკვიდრი და ნოყიერი. მთა, რომელზე დამკვიდრებაც კეთილად ისურვა ღმერთმა. ღვთის ეტლი საღვთო მადლით გამდიდრებული — ათეულად და ათასეულად — აქ ქერუბიმებსა და სერაფიმებს ვგულისხმობ. ის სინას მთაზე უწმინდესია და მას კვამლი, ნისლი, ბურუსი ან დამწველი ცეცხლი კი არ ფარავს, არამედ, სულიწმინდის გამობრწყინება ანათლებს. რადგანაც იქ (სინას მთაზე) ღვთის სიტყვამ საკუთარი ხელით დაწერა ქვის ფიქლებზე სულის მიერ რჯული. აქ კი სულიწმინდის მიერ და ღვთისმშობლის სისხლით თავად ღვთის სიტყვა განხორციელდა და საკუთარი თავიდან მისცა გადამრჩენელი წამალი ჩვენს ბუნებას. იქ — მანანა, აქ კი თავად მანანის მომცემი სიტკბოებაა.

ამ მშვენიერი და სულიერი კარვის თაყვანისცემა მართებს იმ დიდებულ კარავს, რომელიც ოდესღაც მოსემ ათასგვარი ძვირფასი მასალისგან ააგო; ასევე მართებს ქედის მოდრეკა აბრაამის კარავსაც. რადგანაც ეს კარავი მხოლოდ ღვთის მოქმედების ასპარეზი კი არ არის, არამედ, ღვთის გვაპოვანი (ბუნებითი) სიტყვის სხეულის არსობრივი სამყოფელია. კარგად უნდა შეიმეცნოს ეს ოქროთი და მანანით დახუნძლულმა კიდობანმა, ოქროს სავსე სასმისმა, სასანთლებმა და ძღვენმა და ყველაფერმა, რაც ძველ რჯულადაა მიჩნეული. რადგანაც ყოველივე ის, რის შესახებაც იქ მხოლოდ ნაწინასწარმეტყველები და ნახსენები იყო და რასაც თაყვანს სცემდნენ, როგორც წინასახეს, აქ ჭეშმარიტად და დანამდვილებით დამკვიდრდა.

ღღეს ყოვლადმოქმედმა, მამის წიაღიდან აღმოთქმულმა ღვთის სიტყვამ (რჯულის) ახალი გრაგნილი გაგვიმზადა; რათა საღვთო ენით, როგორც სულიერი კალმით, ამ გრაგნილზე დაიწეროს ის, რაც მიეტა წერილის არმცოდნე მამაკაცს (იოსებს), რომელმაც ეს ვერ ამოიკითხა, რადგანაც ვერ შეიცნო მარიამი და ვერც მისი საიდუმლოს ძალა.

ჰოი, იოაკიმესა და ანას დიდებულო ასულო, შენ დაფარული იყავი ბოროტის მთავრობის, მისი ძალაუფლებისა და მხურვალე ისრებისაგან, რადგანაც სულის სამფლობელოში ცხოვრობდი და

თავი დაიცავი უფლის უბიწო რძლობისა და ღვთის ძის ბუნებითი დედობისათვის.

ვაქებთ ყოვლადდიდებულ ასულს, დედის რძით რომ იკვებება და ანგელოზებით გარშემორტყმულა! ვაქებთ ყოვლადდიდებულ ასულს, ეს ესაა დედის მუცლიდან რომ დაიბადა და უკვე ყოველი განდგომილი ძალისთვის საზარლად რომ ქცეულა. ვაქებთ ღვთივ-სასურველ ასულს, მშობელთა დიდებას! შენ შემოგნატრის ყოველი მოდგმა, რაც თავად თქვი კიდეც, ჭეშმარიტების მღალაღებელმა.

ჰოი, ღირსეულო ასულო, ადამიანური ბუნების სიკეთეო: პირველი დედის — ევას აღდგომაო, რადგანაც მაგ შენი შვილის მშობლობის გამო ყველა დედას სიკეთე მოეველინა. რადგანაც თუკი ევამ, გველის ჩარევით, მცნება დაარღვია და ამის გამო სიკვდილი დაგვეუფლა, მარიამი შეუმცდარ საღვთო განგებულებას ემსახურა და ამით სამყაროში კვლავ უხრწნელება შემოიტანა.

ჰოი, მარადქალწულო ასულო, ვისაც შვილის ჩასახვისათვის მამაკაცი არ გამოგიცდია, რადგანაც შენში ჩასახულს ჰყავს საწყისის არმქონე მამა — ღმერთი ყოველთა დამბადებელი. ჰოი, მიწიერი შობით შობილო ასულო, ღვთისმშობლობით შენს წიაღში დამბადებელის მატარებელო, შენ გამო პაექრობდა ერთმანეთში სხვადასხვა ეპოქა, რომ შენი შობის პატივი რგებოდა წილად. მაგრამ საუკუნეთა პაექრობა ამავე საუკუნეების შემქმნელი ღმერთის წინასწარმა განზრახვამ გადაჭრა. და ეს ბოლო ჟამი (პერიოდი), რომელსაც შენი დაბადება ერგო, იქცა უპირველესად (ღირსებით ყველაზე აღმატებულად). რადგანაც დანამდვილებით, ყველა დაბადებულზე უმჯობესი ხარ; რადგანაც ჩვენმა შემოქმედმა შენგან მიიღო ჩვენნაირი ხორცი. მისი ხორცი შენი ხორცისგანაა და რძე შენი ძუძუდან აწოვე ღმერთს. შენი ბაგეები ღვთის ბაგეებს შეუერთდა. აი, წარმოუდგენელი და ენით უთქმელი საქმე!

შენ დასაწყისიდანვე შეგიცნო ყოველთა ღმერთმა და შეგიყვარა; ხოლო, რადგანაც შეგიყვარა, წინასწარ განგსაზღვრა და ბოლო დროს (ქრისტეშობის ეპოქამდე) მოგიყვანა და ღვთისმშო-

ბლად, დედად და თავისი ძისა და სიტყვის გამზრდელად დაგადგინა.

რადგან მოწინააღმდეგის წამლად ისევ მოწინააღმდეგეს ასახელებენ. მაგრამ არა მოწინააღმდეგე შობს მოწინააღმდეგეს, თუმცა (პირველ) მოწინააღმდეგეთაგან იშვა ცოდვა, რომელიც ერთის მიერ დაიხლართა და მეორეს კი გაუმრავლდა. რადგან ნათქვამია: „სადაც გამრავლდა ცოდვა, იქ მეტისმეტად გამრავლდა მადლი“ (რომაელთა 5: 20). მაგალითად ცოდვა, რომელიც კეთილი რამის საშუალებით ჩავიდინე, სიკვდილის მიზეზად იქცა. ასევე ყოველგვარი სიკეთის მიზეზმა მოწინააღმდეგეთა გამო ჩვენი გადარჩენის გზები გამოაჩინა. ჩვენ რომ ღმერთთან პირველი თანაზიარობა დაგვეცვა, მაშინ ამ სრულიად საკვირველ და სასწაულებრივ ზიარებას ვეღარ ვიგებებდით. ახლა კი, რაკი ცოდვის გამო პირველ ზიარებას დავაკლდით, ღვთის მოწყალებითა და შეწყალებით კვლავ გვიღებენ, რათა შეუმცდარი და ნამდვილი იყოს ჩვენი ეს ზიარება. რადგანაც მას, ვინც ჩვენგან ადამიანობა მიიღო, შეუძლია, რომ ჩვენი მასთან განუყოფელი შეერთება დაიცვას.

რადგანაც მთელი სამყარო სიძვის ცოდვით გაირყვნა და უფლის ერი, სიძვის სულით მოცული, დაშორდა ღმერთს, რომელმაც მოიბოვა იგი: თავის მტკიცე ხელითა და სასწაულებით გამოიყვანა ის ფარაონის მონობისაგან მეწამული ზღვის გავლით; დღისით ღრუბლით წინამძღვრობდა მას, ღამით კი ცეცხლის სინათლით. ამ ერის გული კვლავ ეგვიპტისკენ შებრუნდა და ერი უფლისა გადაიქცა არა უფლის ერად, ის ვინც შეიწყალებს, აღარ იყო შეწყალებული და ვინც შეიყვარეს, შეყვარებული აღარ იყო.

ამიტომაც დღეს პირველი მამების მემკვიდრის გასაქარვებლად იბადება ქალწული. იგი ღმერთზე იწინდება (ინიშნება) და ღვთის წყალობას ბადებს. მისგან ის, ვინც ღვთის ერი არ იყო, ღვთის ერად იქცევა, ვინც არ იყო შეწყალებული, შეიწყალება და ვინც არ იყო შეყვარებული, შეიყვარება. რადგანაც იგი შობს ღვთის საყვარელ ძეს, რომელიც შეიყვარა.

რტობებმშვენიერი ვენახი აღმოაცენა ანამ და ტკბილი მტენები გამოიღო. სიცოცხლის ნაკადული დედამიწაზე დაბადებულებს გადამრჩენელად და მარადიულ ცხოვრებაში მიმყვანებულად ექცათ.

იოაკიმე და ანამ სიმაღლეს დათესეს და ნაყოფად გადარჩენა მოიმკეს. საკუთარ თავს შემეცნების ნათლით გაუნათეს, უფალს ეძებდნენ და ამიტომ სიმაღლის თესლი მოიპოვეს. ხარობდეს დედამიწა და სიონის შვილები უფლის, თქვენი ღმერთის მიმართ! გიხაროდეთ, რადგანაც უდაბნომ ყლორტი აღმოაცენა, ბერწმა ნაყოფი გამოიღო: იოაკიმე და ანა, როგორც გონიერი მთები, სიტკბოს გამოსცემენ. გაიხარე, ნეტარო ანა, რადგანაც ქალი შობე. ეს ქალი ქალების დანაშაულს გააუქმებს. ამ ქალის სახეს ამქვეყნიური წარჩინებულები ეთაყვანებიან და ძღვენს შესწირავენ (მდრ. ფსალ. 44: 12). იმავე ქალს შენ უძღვნი ყოველთა მეუფეს; იგი აურაცხელი სათნოებით ისეა მოსილი, როგორც ოქროცურვილი სამოსლითა და ყოვლადწმინდა სულის მადლით (ფსალ. 44: 13), ნებისმიერი ქალის დიდება მის გარეთ არსებობს — მისი ქმარია. ხოლო ღვთისმშობლის დიდება მისი მუცლის ნაყოფი, თავად მასშია — მის წიაღში.

ჰოი, სამგზის სანატრელო ასულო, დალოცვილი ხარ დედებს შორის და დალოცვილია შენი მუცლის ნაყოფი. ჰოი ქალწულო, მეუფის ასულო და დედაო, დავით მეფის ასულო და ყოველთა მეუფე ღმერთის დედაო. ჰოი, საღვთო და სულიერო ძეგლო, ვინც დამბადებელი ღმერთი სიხარულით აავსე. შენ ღვთის შესაფერად განმსჯელი და ღმერთთან შეერთებული გონება გაქვს. შენი ყოველგვარი სურვილი მხოლოდ ერთადერთი სასურველი და სურვილის ღირსი არსებისკენაა მიმართული. შენი რისხვა და გულისწყრომა კი მხოლოდ ცოდვასა და ცოდვის მშობელს მიემართება. შენი ცხოვრება ყოველივეზე აღმატებულია, რადგანაც შენ მხოლოდ შენი თავისთვის კი არ დაიბადე, არამედ საღვთო ცხოვრებისათვის შემოხვედი ამ სოფლად, რათა მთელი სამყაროს გადარჩენას ემსახურო. რადგანაც ღვთის მიერ იმთავითვე განზრახული — ღვთის სიტყვის განხორციელება და

ჩვენი განღმრთობა შენგან აღსრულდება. შენი გამოსაზრდელი საკვები ღვთის სიტყვისა და ნების მორჩილებაა და იზრდებოდი, როგორც საღვთო ბაღში დარგული ზეთისხილი, როგორც „ხე, წყლის (და სულის) ნაკადთან აღმოცენებული“ (შდრ.: ფსალ. 1: 3). და ვითარცა ხე ცხოვრებისა, რომელმაც თავისი ნაყოფი ღვთისგან წინასწარ დაღვენილ დროს გამოიტანა — ხორცშესხმული ღმერთი, ყველას სამარადისო სიცოცხლე და გადარჩენა.

ამ ყოვლადუბიწომ თავის თავში შეკრიბა ყოველგვარი აღმზრდელობითი და სულის მარგებელი სიტყვა, ხოლო ყოველივე ავი და სულის მავნებელი ისე მოიშორა, რომ გემოც კი არ უნახავს. მისი თვალები გამუდმებით უფლის უსასრულო და უნაკლო ნათლის დასანახად იყო მიმართული, მისი ყურები იმ საღვთო სიტყვებს ისმენდა და იმ სულიერი ქნარის მოსმენით ნეტარებდა, რომლითაც შემოვიდა ჩვენში ხორცშესხმული სიტყვა. მისი ნესტოები სიძის (ღვთის) ნელსაცხებელთა კეთილსურნელებას იყნოსავდა. ეს ის საღვთო ნელსაცხებელია, ის მირონი, რომელიც ეცხო მას (თავადვე სცხო მან), როგორც კაცს. რაზედაც ამბობს კიდევ წერილი: „შენი სახელი დაღვრილი ნელსაცხებელია“ (ქებ. 1: 2-3). შენი ბაგეები უფლის მაქებელია და მის ბაგეებთან შეერთებული. ენა და ხორხი უფლის სიტყვებს გადმოსცემენ და საღვთო სიტკბოებით ივსებიან. გული წმინდა და უმწიკვლოა, რომელიც ხედავს უხილავ ღმერთს და სურს იგი. შენმა მუცელმა დაუტეველი დაიტია, რძით სავსე ძუძუმ გამოზარდა ღმერთი — ყრმა იესო. შენ ღვთის კარიბჭე ხარ, მარადიული ქალწულების დამცველი. შენი ხელები და მუხლები იპყრობენ და იყრდნობენ ღმერთს, როგორც უმაღლესი ქერუბიმების საბრძანებელი, რომლითაც ძლიერდება სუსტი ხელები და დაუძლურებული მუხლები. მისი ფეხები ღვთის სინათლით განათებული გზით მიდიან და კვალში მიჰყვებიან მას იქამდე, ვიდრე სასურველს არ მიაღწევენ. იგი მთლიანად სულიწმინდის სარძლოა, მთლიანად ცოცხალი ღვთის ქალაქია, რომელსაც სიზარულთი ავსებს მდინარეთა დინება, ანუ სულიწმინდის მადლის მოფენა. იგია ყოვლადმშვენიერი და ღვთისათვის ყველაზე

ახლობელი.

ღვთისმშობელი ქერუბიმებზე მაღლა ავიდა და სერაფიმების სიმაღლეს გადაამეტა, იმდენად დაუახლოვდა ღმერთს.

აი, ყველაფერზე უფრო დიდი სასწაული, რომ ქალი სერაფიმებზე უმეტესია, ღმერთი კი ანგელოზებზე უფრო ნაკლებად გამოჩნდა (შდრ. ებრ. 2: 9). აქ დადუმდეს ბრძენი სოლომონი და ნუ იტყვის, რომ მზისქვეშეთში ახალი არაფერიაო.

ჰოი, ღვთივმიმადლებულო ქალწულო, წმინდა ღვთის ტაძარო, ვინც სულიერმა მშვიდობის მთავარმა სოლომონმა აგაშენა და შენ შორის დამკვიდრდა არა ოქროთი და უსულო ქვით შემკული, არამედ ის, ვინც ოქროს ნაცვლად ბრწყინვალე სულია, ვისაც პატიოსანი ქვების ნაცვლად აქვს უძვირფასესი მარგალიტი — ქრისტე, საღვთო ნაკვერჩხალი, შესთხოვე, რათა შეეხოს იგი ჩვენს ბაგეებს, რათა მისგან განწმენდილი პირით მამასა და სულიწმინდასთან ერთად ვუგალობდეთ და ვაქებდეთ მას (ესაია 6: 6-7).

წმინდაა, წმინდაა, წმინდაა უფალი ისრაელის მხედრობისა, ღვთის ერთი, სამგვამოვანი ბუნება. წმინდაა მამა ღმერთი, რომელმაც კეთილად ისურვა შენში და შენგან აღსრულებულიყო საუკუნეთა შექმნამდე განსაზღვრული საიდუმლო. წმინდაა ძლიერი ძე ღვთისა და ღმერთი, რომელმაც დღეს შენ ბერწი დედისაგან ერთადერთ შვილად გამოგიყვანა, რათა იგი, ვინც მამის მხოლოდშობილი ძეა და ყოველი დაბადებულის პირმშო, შენგან — ქალწული დედისაგან იშვას, როგორც პირმშო მრავალ ძმათა შორის, ჩვენსავით — შენგან მიღებული ხორციითა და სისხლით. მაგრამ მარტო მამისგან კი არ გშვა შენ, და არც მარტო დედისაგან, რომ მისი ერთადერთი მხოლოდშობილება ყოფილიყო დაცული, რადგანაც ის ერთადერთია მხოლოდშობილი მამისგან და ერთადერთი მხოლოდშობილი დედისგან. წმინდაა უკვდავი და ყოვლადწმინდა სული, რომელმაც თავისი საღვთო ცვრით საღვთო ცეცხლისგან დაგიცვა, რომ არ დამწვარიყავი რასაც წინდაწინ გვაუწყებდა კიდევ მოსეს მაყვალი. გიხაროდენ, ბითეზდა (ცხვართა საბანელო), ღვთის დედის სამღვდელო

ტადარო! გიხაროდენ, ბითეზდა, მამათმთავრების დროიდან დედოფლის სამყოფელად დადგენილო! გიხაროდენ, ბითეზდა, ოდესღაც იოაკიმეს ცხვრების სადგომო, ახლა კი ზეცის სადარო, ქრისტეს მეტყველი სამწყსოს ეკლესიაჲ, რომელიც ოდესღაც წელიწადში ერთხელ, წყლის ამღვრევისას, იღებდი შენს წიაღში ანგელოზს — ვინმე ერთის განსაკუთრებლად და მასზე მოწეული სენისაგან გასათავისუფლებლად. ახლა კი შენში ზეციური ძალების (ანგელოზების) სიმრავლეა შეკრებილი — ღვთის დედის საქებრად ჩვენთან ერთად მგალობელი. ისაა სასწაულების სიღრმე, მთელი სამყაროს განკურნების წყარო. მსახური ანგელოზი კი არ მიიღე შენ, არამედ, დიდი კრების მამის ანგელოზი, რომელიც კეთილად მოძრწეველი წვიმასავით გადმოვიდა, როგორც ხრწნილების გამანადგურებელი და უავადო სიმართელისა და დაუბერებელი ცხოვრების მომნიჭებელი, ვინც შენში დავრდომილი იყო, ირემივით მივბოდა, გიხაროდენ, პატოსანო ბითეზდა! სამარადისოდ მრავლდებოდეს შენი მადლი!

გიხაროდენ, მარიამ, ანას ტკბილო ასულო, რადგანაც სურვილით კვლავ შენკენ მოვიჩქარი: როგორ გამოვხატო შენი მშვენიერი ქმედებები, როგორ გამოვსახო შენი სამოსელი, როგორ გადმოვცე შენი სახის სილამაზე და მოხუცებული გონება — ახალგაზრდა სხეულში? ქალური კეკლუცობისგან შორს მდგომი შენი კდემამოსილი ჩაცმულობა? მშვიდი, უშფოთველი, აუჩქარებელი სიარული? წუხილითა და მხიარულებით შეზავებული საქციელი, მამაკაცებისგან სრულიად განშორებული. ამას ის შიში ამტკიცებს, რომელიც მაშინ დაგეუფლა, ანგელოზი რომ დაგელაპარაკა. მშობლების მორჩილი და მომსმენი იყავი, სიმდაბლეს ფლობდი და ამავე დროს შენი გონება უმაღლესზე ფიქრით იყო გართული. საუბრობდი განურისხებლად, მხიარულად და სხვებსაც სიმშვიდეს აძლევდი. და ან რა უნდა ვთქვა იმის გარდა, რომ ღვთის ღირსეულ სამკვიდრებლად იქეცი.

სამართლიანად შემოგნატრის ყოველი ტომი, როგორც ადამიანთა მოღვმის უწარჩინებულეს ღიდებას. შენ ხარ მღვდლების სიამაყე, მეფეების სიმტკიცე, ქრისტიანების იმედი, ქალწულ-

ებისა უზენაყოფიანი ნერგი. რადგანაც შენ მიერ შევიცანით ქალწულების მთელი სიკეთე. დალოცვილი ხარ შენ დედათა შორის და დალოცვილია შენი მუცლის ნაყოფი; დალოცვილია, ვინც შენ ღვთისმშობლად გალიარებს, და ვინც უარგყოფს, — დაწყევლილი.

ჰოი, დიდებულო წყვილო, იოაკიმე და ანა, მიიღეთ ჩემი სიტყვა ღვთისმშობლის შობაზე!

ჰოი, იოაკიმესა და ანას ასულო, დაბადებულთა დედოფალო, მიიღე სიტყვა იმ ცოდვილი მონისა, რომელსაც შენ სიხარულის ერთადერთ იმედად და გადარჩენის შუამდგომლად მიაჩნიხარ, შენი ძის წინაშე მის მიმყვანებლად და ცხონების ერთადერთ საწინდრად გთვლის. ცოდვის ტვირთის შემამსუბუქებელი, ჩემი გონების დამაბნელებელი ღრუბლებისა და მიწიერი სურვილების გამფანტველი შენ ხარ. შენ განსაცდელებს შეაჩერებ, ჩემს ამქვეყნიურ ცხოვრებას სიწმინდით წარმართავ, ზეცაში, შენი მშობლებისა და მთელი ეკლესიის ღოცვით სრულ სიხარულსა და ცხონებას მოასწავებ. დაე, ასე იყოს და იყოს სამარადისოდ!

გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენთანაა!

დალოცვილი ხარ დედებს შორის და დალოცვილია შენი მუცლის ნაყოფი — იესო ქრისტე, ღვთის ძე. მას შეგნის დიდება მამასთან და სულიწმინდასთან ერთად, დაუსრულებელი საუკუნეების განმავლობაში. ამინ.

**წმინდა ანდრია იერუსალიმელის, კრეტელი ეპისკოპოსის
სიტყვა ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის შობის შესახებ
და ჩვენება იმისა, რომ ღვთის ტომისგან არის***

გვაკურთხე, მამაო!

ღღესასწაულის აღსანიშნავ მიზეზად ზოგიერთისთვის მხოლოდ სურვილიც კმარა, ხოლო ჩვენ ვადიდოთ აქ წარმოდგენილი საწყისი ყველა ღღესასწაულისა — სიტყვის დედის წარმოშობა, ვისგანაც იბადება ყოველი სული და ვისგანაც ენიჭება სიტყვას ძალა. ახლა კი სიტყვებს აღვირიტ მოვმართავ სათქმელად, თუმცა ვშიშობ, ვაითუ ღირსეულად ვერ ვთქვა მის შესახებ, მაგრამ გულმოდგინე სურვილი შეძლებისდაგვარად ღირსეული გამოთქმისა, მოშიშება და ღღესასწაულის შემწეობა მმატებს გამბედაობას.

უკვე ვთქვით და ვიდღესასწაულეთ შობა ღვთისმშობლისა, როგორც მე — ღღესასწაულის მოთავემ, ასევე თქვენ და ყველამ, ვინც ამქვეყნად თუ იმქვეყნად არიან. განვიცადეთ ანასთან ერთად დიდება, იოაკიმესთან ერთად წყალობა, ქალწულებთან ერთად სვლა, ღვთითან ერთად გაბრწყინება — მამამთავარსა და მეფეზე ვამბობ, ამავე დროს ღმერთის მამაზე; მასთან ერთად ღმერთის დედა ტაძარში მივიყვანეთ და შეუვალ სიწმინდეში (ტაძრის წმიდათა წმიდა, სადაც მღვდელმთავრის გარდა არავინ შედიოდა) შევედით, რათა მისი საიდუმლო და მისი მაღლი მოგველო მის მაღიდებლებს, იმისათვის, რათა თავისთან შევეკრიბეთ ოდესღაც განშორებული თავისიანები.

ახლა კი არა მგონია, ზედმეტი იყოს, თუკი ოდნავ გადავუხვევ სათქმელს და იმის შესახებ ვიტყვი, რომ ქალწული საუკეთესო მოღმდინანაა და თუ ვისი შთამომავალია ის; ამაზე ღირს საუბარი, რადგან ეს ღღევანდელი ღღესასწაულის სიხარულია. სასიხარულოა იმათ გამო, ვისგანაც გამოვიდა ქალწული, რომლისგანაც ზეციური ღმერთი ღროებით არსებად მოვიდა და ეს

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 247.

ქალწული დავითის შთამომავლობაში გაჩნდა. რასაც ღმერთი რჯულისა და წინასწარმეტყველთა პირით გვაუწყებდა, ერთიანად წინასწარ გახშიანდა წმინდა წერილით; ამდენად, როგორც მკვლევარს შეეფერება, ძველად და ახლაც ქრისტესგან განშორებული ურიების მოქმედებანი განვიხილოთ და ქრისტეს საწინააღმდეგოდ მოქმედთა და მეტყველთა წინააღმდეგ შევიარაღდეთ, რათა ვერავითარი სიმწარის აღმოცენებით ვერ შეაშფოთონ ეკლესიის სისავსე.

იმისთვის, რომ ეს საქმე გაგვიადვილდეს, კარგად უნდა შევისწავლოთ მოსეს წიგნებში ნაჩვენები ცნობა, რომ ქრისტე ღმერთი იუდას ტომისგან წამოვიდა, როგორც ამბობს ასევე მოციქული (ებრ. 6: 13-15) და რომ ქალწულის ძედ შეიქნა, როგორც ამას ამბობს სახარება. ამასთანავე, კარგი იქნებოდა წინასწარმეტყველთა ხმაც მოგვესმინა და სრულყოფილების მწვერვალებსაც შევხებოდით, რათა ჩვენს ნათქვამს ყოველმხრივ შეემატოს დამაჯერებლობა.

წარმოდგეს ჩვენ წინაშე იაკობი, რომელმაც იხილა მაღალი კიბე, მანამდე კი, აბრაამ მამათმთავარი, ვისაც მიეცა აღთქმა; რადგან მათით იწყებს მათე თავის სახარებას; მახარებელი დავითს დასაწყისში მოიხსენიებს და ამით იწყებს (ქრისტეს) გენეალოგიის ჩამოთვლას, სათითაოდ ასახელებს, თუ ვინ ვისგან წარმოიშვა და მოაღწევს იოსებამდე, რომელიც არის დავითის შთამომავალთაგანი. ამრიგად, დროულად გვიჩვენა დავითისავე შთამომავალ იოსებზე, თავისივე ნათესავზე დანიშნული დავითისავე შთამომავალი და ღმერთისთვის გამზადებული (მარიამი), რადგან ძველ აღთქმაში უწესოდ ითვლებოდა ერთი ტომის სხვა ტომთან შერევა, ისევე, როგორც ერთი პატივის (სამღვდელო ან სამეფო) მეორესთან შერევა.

ამგვარად, მამათმთავრებში უდიდესს, აბრაამს, ღმერთმა მოუწოდა, გამოსულიყო ქარანის მიწიდან მისი აღთქმის მისაღებად, რომლის მცირედ ნაწილს და მინიშნებას ახლავე, წინდაწინ იღებდა. ის, რაც მომავალში უნდა მომხდარიყო, მანამდე სრულდებოდა იმისი წინასახე; ამიტომაც არც აღთქმის

შესრულების იმედი დაუკარგავს და არც იმ ქვეყანაზე დამკვიდრებისა. ყოველთა ღმერთმა თქვა: შენ და შენს მოდგმას მივცემო ამ ქვეყანას, რადგან შენი ნათესავიდან იკურთხება ქვეყნიერების ყველა ხალხი (დაბ. 22: 17-18).

მართლაც, როგორც ღვთივგანბრძნობილი პავლეც ამბობს, აბრაამს აღუთქვა ღმერთმა, რადგან არავინ ჰყავდა სხვა უფრო დიდი დასაფიცად, დაიფიცა თავისი თავის მიმართ და თქვა, რომ კურთხევით გაკურთხებ შენ და გამრავლებით გაგამრავლებ; და ასე მოთმინებით მიემთხვია აღთქმას (ებრ. 6: 13-15). ხოლო თუ საიდან და როგორი სახით აღსრულდა მის მიმართ აღთქმა, ამას სწორი განხილვით გაიგებ. რაკი ადრევე გამოცხადებულმა ღმერთმა უთხრა, რომ ისააკით იწოდები შენ ნათესავადო, დაიმედებული და „დარწმუნებული იყო იმაში, რომ ვინც აღუთქვა, შესრულებაც შეეძლო“ (რომ. 4: 21). გრძნობდა და ხვდებოდა თავისი სხეულის მომაკედავობას და არ შესუსტებია რწმენა, როცა ხედავდა, რომ ასი წლისა ხდებოდა და სარას საშო მკედარია, მიუხედავად ამისა, ეჭვი არ შეჰპარვია ღმერთში, არამედ მტკიცედ სწამდა და ღმერთს დიდება მიუძღვნა (რომ. 4: 19-20), ამიტომაც სამართლიანად მიიღო აღთქმული და აღთქმის მიმღებელი შვილი; თუმცა კი ტყუპი შვილი გაუჩნდა, მხოლოდ ის იკურთხა მშობლის მიერ, რომელმაც მზაკერულად მიიტაცა კურთხევა (იგულისხმება ისააკისაგან იაკობის მიერ კურთხევის მოტყუებით გამოთხოვა (იხ.: შესაქ. 27: 1-41) და რომლისგანაც წარმოიშვა თორმეტი ტომი, ყველა თავისებურად კეთილი ნაყოფის გამომღებელი.

ლევის და იუდას სკიპტრის პატივი ღმერთმა მშვენიერად გადაწყვიტა; ჯერ უმცროსმა მიიღო სამღვდლო პოდირი, ეფოდი, სარტყელი, სიწმინდის ფირფიტა და საუწყებელი სასიტყვედი, როგორც მღვდლობის ნიშნები, მეორეს კი სამეფო ნიშნები ერგო: ტახტი, პორფირი და ყველა ტომის მთავრობა. ცხებულებასთან ერთად მასვე მიეკუთვნა ერის წინამძღვრობაც, სადაც უნდა გამოსჩენოდა სამყაროს დროზე უადრესი შემოქმედი ღმერთი ახალი, ხორციელი მშვენიერებით, რადგან როგორც

მოციქული ბრძანებს, ხორციელი შჯულის მიხედვით, ადამი-
ანური წესებით კი არ იქცეოდა, როგორც ლაპარაკობენ მასზე,
რაკი ხილულ მღვდლად და მეფედ მიიჩნეოდნენ, არამედ უძლევე-
ლი ცხოვრების ძალით ჰქონდა დადასტურებული ორივე პატივი
— მღვდლობისა და მეფობისა; მღვდლობისა, რადგან ის სამარა-
დისო მღვდელმთავარია და სამარადჟამო მღვდლობა აქვს, რით-
აც ყველას ხსნა შეუძლია, ვინც მის მიერ ღმერთს მიეახლება
და მუდამ მათი მეოხია ღვთის წინაშე; ხოლო მეფობისა და მშვი-
დობის მთავრის პატივი აქვს, როგორც ისრაელის წინამძღვარს,
რომელიც უხილავად დავითის საყდარზე ზის, ხილულად კი ია-
კობის (ისრაელის) მოდგმას მეუფებს და წინამძღვრობს, რასაც
არასოდეს ექნება დასასრული (შდრ. ლუკ. 1: 32-33).

ეს ყველაფერი ასე იყო დაწერილი და გასაოცარი არაა,
რომ ეს ასეც არის?! მაგრამ ებრაელები ამის საწინააღმდეგოდ
ამტკიცებენ, რომ ის (ქრისტე) არც დავითის ტახტის პატრო-
ნია და არც პეროდეს ანდა პონტოელი პილატეს ხელისუფლების
სიმალლისა; მარტო ზოგიერთი მიიჩნევს, რომ მახარებლის სი-
ტყევები, „მისი ძალაუფლება არაამქვეყნიურია“ (იოან. 18: 36)
საიდუმლოს შეიცავს და სახისმეტყველებითი მნიშვნელობით
უნდა გავიგოთ.

მე კი დიდი მამამთავარი, იაკობი წარმომიდგება, რომელიც
თავისი შვილების მომავლის წინასწარმეტყველებისას იუდას
შესახებ გამორჩეულად საუბრობს, თითქოს მის ადგილას საიდ-
უმლო საღებავებით ქრისტეს სახეს ხატავს, რათა თვალხილუ-
ლად (ფიზიკურად) და შეგრძნებით იუდა აღვიქვათ, მაგრამ მასში
დანახული ფერადოვნებით დავითის სახე ამოვიცნოთ. სწორედ
ასე შევძლებთ ამ პირის (იუდას) მნიშვნელობის გააზრებას,
თუკი მის ნათესაობაში დავითს აღმოვაჩენთ, ხოლო დავითში —
მის შთამომავალ ძეს. ხოლო როდესაც ამას თვალნათლივ და-
ვადასტურებთ, მაშინ ქალწულის ნათესაობასაც ვნახავთ იუდას-
თან და მის დავითისგან წარმომავლობასაც, თუკი ნათესაობა და
ერთი ტომისგან წარმომავლობა მხოლოდ და მხოლოდ შობილი
შვილების მიხედვით ღვინდება.

მოდი და გვითხარი, მამათმთავართა შორის უგამორჩეულესო და შვილმრავალო (იაკობ), რა არის ეს, შენს შვილებს რომ დაუტოვე, — განაწილება თითოეულის ხვედრისა შენი კურთხევით? რა არის ხვედრი ყოველი მათგანისა, სასიკვდილო სარეცელიდან რომ დაუტოვე მათ, როგორია და რანაირია ის? ასეა, — ამბობს მამათმთავარი, — სულმა გაუნაწილა თითოეულს თავიანთი პატივისა და წესის მიხედვით და სხვა არავინ, არამედ ყველაფრის წარმმართველმა და განმსაზღვრელმა; მე კი არ მითქვამს სიბრძნე საკუთარი თავიდან, არამედ მხოლოდ ის ვუთხარი თითოეულს, რაც მისგან (სულისგან) იყო განსაზღვრული მათთვის და რაც მე წინასწარ დავინახე. ამიერიდან, დაე, ყველა მსურველისთვის იყოს ხელმისაწვდომი ცოდნა მოსეს წიგნებიდან სამყაროს შექმნისა და ყოველი ხალხის საცხოვრებელის შესახებ, რაც ღმერთმა ჩემი კურთხევით გამოთქვა და დაუწესა მათ.

ჩვენ კი ახლა მხოლოდ ერთი ტომის ამბავი გვჭირდება, რითაც აღვიღად წარმოვაჩინოთ ქრისტეს წარმომავლობას იუდას ტომიდან, რათა ყველას, ვინც დავითის შთამომავლობაში ქრისტეს ხორციელად შობას არ აღიარებს, საბოლოოდ დადუმდეს!

ასე რომ, ვნახოთ, რას ამბობს მხილველი — ასე უწოდებს წმინდა წერილი იმათ, ვინც გონების თვალთ ხედავს: „იუდა, შენ შეგაქებენ შენი ძმები; შენი ხელები იქნება შენი მტრების მხრებზე. თაყვანს გცემენ შენი მამის ძეები. ლომის ბოკვერი ხარ, იუდა; მცენარისაგან ამოიზარდე, ჩემო შვილო. მიწვენილმა მიიძინე, როგორც ლომმა და როგორც ლომის ბოკვერმა; ვინ აღადგენს მას? არ მოაკლდება მთავარი იუდასგან და წინამძღვარი მისი წელისგან, ვიდრე არ მოვა ის, რომელიც განმზადებულია და იგია წარმართთა მოლოდინი. გამოაბამს ვენახს თავის კიცვს (კვიცს) და ვენახის რქას თავისი ვირის კიცვს (ჩოჩორს). გარეცხავს ღვინით თავის სამოსელს და ყურძნის სისხლით თა-

ვის სამკაულს. განმხიარულებული იქნება მისი თვალები ღვინისგან და განსპეტაკებული მისი კბილები, როგორც რძე“ (შესაქ. 49: 8-12).

უნდა ვიცოდეთ, თუ როდის და ვისთვის შესრულდა ეს წინასწარმეტყველება; ცხადია, რომ ჩვენი მაცხოვრის, იესო ქრისტეთი მოხდა რჯულისა და წინასწარმეტყველთა ქადაგებების აღსრულება; ეს სწორედ მაშინ მოხდა, როდესაც უკანასკნელ ჟამს ჩვენ შორის ხორციელად ცხოვრობდა ზეციური (უზენაესი) ღმერთი, რომელმაც თავისი გამოუთქმელი სათნოების გამო მოინდომა, მამასა და სულიწმინდასთან ერთად, (თავისი), ღროზე ადრე განსაზღვრული ჩანაფიქრი შეესრულებინა (განეხორციელებინა).

მას (ქრისტეს) მისი ძმები მაშინ აქებდნენ, როდესაც ის იუდასა და დავითისაგან ქალწულის საშუალებით განხორციელდა. ცხადია, ყველა იმაზე ვამბობთ, ვინც თავი მისიანად (ქრისტიანად) ჩათვალა და ამით ეზიარა მას, იმიტომ, რომ უთვალავი არიან ქრისტეს მორწმუნენი, რომელთა შესახებ ამბობს სწორედ იოანე და გეასწავლის: „რომლებმაც შეიწყნარეს იგი, მისცა მათ ღვთის შვილად ყოფნის უფლება, რომლებიც არც სისხლთაგან, არც მამაკაცის თესლისგან და არც ხორციელი ნებით, არამედ ღვთისგან იშვნენ“ (იოან. 1: 12-13).

ამას არ ერცხვინება, რომ თავისი ძმები უწოდოს იმათ, ვინც ასეთივე სისხლისა და ხორცისაა, როგორიც თვითონ მიიღო; ისევე, როგორც დავითი გალობს ფსალმუნით: „ვაუწყებ შენს სახელს ჩემს ძმებს, კრებულს შორის გიგალობ შენ“ (ფსალ. 21: 22), ხოლო პავლე ამბობს: „მართებდა მას ყოვლითურთ ძმებს მიმსგავსება, რათა მოწყალე და სარწმუნო მღვდელთმთავარი იქმნას ღვთის მიმართ“ (ებრ. 2: 17).

აბა, სხვა ვინ დაამარცხებს თავის მტერს, თუ არა ერთადერთი ქრისტე? ისევ დიდი დავითის სულის გალობა რომ ვნახოთ: „დასცა თავისი მტრები უკანით“ (ფსალ. 77: 66) სწორედ ზურგით ღაცემას გულისხმობს, რადგან სხვაგანაც ამბობს იმავეს: „შენი მარჯვენა იპოვის ყოველ შენს მოძულეს (ფსალ. 20: 8)

და დასცემს მათ ზურგით“ (ფსალ. 20: 12) და კიდევ, მამის სახელით ლაპარაკობს, როდესაც მეფედ ცხებისა და ამ პატივში ამაღლების შემდეგ ქადაგებს: „ჩემი ხელი შეეწევა მას და ჩემი მკლავი განაძლიერებს მას. არას ირგებს მტერი მის მიერ და უსჯულოების შვილი ვერ ავნებს მას“ (ფსალ. 88: 21-22); და კიდევ: „მოვსპობ მისი პირისგან მის მტრებს და მის მოძულეებს ვძლევ“ (ფსალ. 88: 23). კვლავ იტყვის: „მისი პირის წინაშე ეთიოპიელები დაეცემიან და მისი მტრები მიწას ალოკავენ“ (ფსალ. 71: 9). „ხოლო ჩემი მტრები მომეცი ზურგით და ჩემი მოძულეები მოსპე“ (ფსალ. 17: 40); სხვა ვის შეეფერება, თუ არა მარტო ქრისტეს, რასაც ის (დავითი) ზეციური მამისადმი ამბობს: „ვდევნი ჩემს მტრებს და დავეწევი მათ, და არ მოვაბრუნებ, ვიდრე არ მოისპობიან. შევაჭირვებ მათ და ვერ შეძლებენ დგომას. დაეცემიან ისინი ჩემს ფეხებთან“ (ფსალ. 17: 37-38) და შემდგომი.

აბა, ვის უნდა სცენ თაყვანი მისი მამის (იუდას) შვილებმა, თუ არა მხოლოდ და მხოლოდ ქრისტეს, — დედაკაცისაგან შობილს; რადგან მაშინ (ქრისტეს წინასახის) შესაბამისობის გამოსავლენად იოსების ამბავი აღსრულდა, მაგრამ ქრისტეს ასევე ეგულებოდა წარმართთა ეკლესიის მიერ თავისი თავის წინასწარი გამოვლინებაც (წინაგამოსახვა), რათა ვინც მის მიერ ღმერთის შვილებად ვიქეცით, მუდამ თაყვანს ვცემდეთ მას, ვინც შეგვიერთა შობის საიდუმლოს მეშვეობით. ჩვენ მის ძმებად ვიქეცით განღმრთობის მადლითა და მისი მდიდარი კაცთმოყვარეობით ჩვენდამი.

ცხადია, ეს იმაზე ითქმის, ვინც ჩვენს თავში ის (ქრისტე) მივიღეთ და დავაბინავეთ და მისი გამამართლებელი მცნებები არ შეგვიბილწავს, რამდენადაც მან თავის თანაზიარად წარმოადგინა ის, რაც ჩვენგან მიიღო — ჩვენი ადამიანური უძლურება — და ყველაფრით ჩვენი მსგავსი გახდა, შეითვისა, რაც კი რამ თვისება აქვს ადამიანის ბუნებას, თუმცა ცხადია, პირველი (ცოდვის) სასჯელის შემდეგ ყოველგვარი ცოდვით დაცემისაგან განშორებული იყო. და რომელი ქედმაღალი უარყოფს იმას,

რომ ქრისტეს თაყვანი სცა და ახლაც სცემს ყველა წარმართი ხალხი? რომ მთელ მზისქვეშეთში და ქვეყნის დასალიერამდე მისი თაყვანისცემა, მსახურება და ქრისტიანად წოდება პატივისცემია? ანდა რას უპასუხებს ის წინასწარმეტყველთაგან ოდესღაც აშკარად გამოთქმულს „ყოველი წარმართი დაემონება მას და თაყვანს-სცემს მას ქვეყნის ყოველი მეფე“ (ფსალ. 71: 11). ან ამ სიტყვებს: „ყოველი ქვეყანა თაყვანს-გცემს შენ და გიგალობებს შენ“ (ფსალ. 65: 4) და კიდევ: „ყოველი ერი, რამდენიც შეჰქმენი, მოვლენ და თაყვანს-გცემენ შენ პირისპირ, უფალო“ (ფსალ. 85: 9), და შემდგომი. ასევე წერია წმინდა წერილში: „გაიხარებენ წარმართები მის ერთან ერთად“ (2 სჯულ. 32: 43; რომ. 15: 10); და კვლავ ნათქვამია: „თაყვანს-სცემს მას ღვთის ყოველი ძე“ (იხ.: ფსალ. 96: 7; ებრ. 1: 6). ხედავ მისი მამის ძეებმა როგორ სცეს თაყვანი ღმერთს (ქრისტეს), ცხადია, იმ მაღლით გამდიდრებულებმა, რასაც მათ ღმერთის შვილობა ანიჭებთ.

ჩვენ კი ამ ზემოთქმული წინასწარმეტყველების გაგრძელებაც ვნახოთ:

„ლომის ბოკვერი ხარ, იუდა; მცენარისაგან ამოიზარდე, ჩემო შვილო. მიწვენილმა მიიძინე, როგორც ლომმა და როგორც ლომის ბოკვერმა; ვინ აღადგენს მას?“ (შესაქ. 49: 9). ჩინებული წინასწარმეტყველებაა! ლომის ბოკვერს სხვა ვისზე ამბობს, თუ არა ქრისტეზე, რომელიც სამეფო თესლის, აქვე ვიტყვი, — დავითის შთამომავალია; და არაფერია შეუფერებელი იმაში, რომ დავითს, რომლისგანაც ხორციელად აღმოცენდა ქრისტე, ლომს უწოდებს; ამას წინასწარმეტყველების გაგრძელებაც ცხადყოფს: „მცენარისაგან ამოიზარდე, ჩემო შვილო“ (შესაქ. 49: 9); ხოლო მცენარეს უწოდებს ყლორტს და ყლორტად სხვას ვის იგულისხმობ, საყვარელო, თუ არა იმას, ვინც ყველაზე წმინდად წარმოჩნდა, მარიამს ვამბობ, მის დიდსა და, სიტყვითა და საქმით მსახურების ღირს სახელს, რომელიცაა ძირი წინასწარმეტყველებისა, კვერთხი იესესი, იუდას მარადყვავილოვანი ყლორტი, რომლისგანაც უზენაესი სამყაროს ღმერთის ძე, თანადაუსაბამო მშობელი მამისა, ხორციელად აღმოცენდა. შეს-

აძლოა, ვინმეს კიდევ გაუკვირდეს ასეთი ზუსტი წინასწარმეტყველება, რადგან ლომისა და ბოკვერების თვისებების შემდეგ დაამატა: „მცენარისაგან ამოიზარდე, ჩემო შვილო“ (შესაქ. 49: 9), რათა იგივე თქვას, რაც ესაიამ: ამოიზრდება კვერთხი იესეს ძირისგან და ყვავილი მისი ძირისგან აღმოცენდება (ესაია 11: 1), რაც ცხადად ქრისტესა და ყოვლადწმინდა ქალწულისთვისაა ნათქვამი.

მცენარე საკუთრივ არის დავითი, ხოლო კვერთხი, ცხადია, არის ყოვლადუბიწო ქალწული, ყვავილად კი იგულისხმება თავად ქრისტე, რომელიც ქებათა ქების წიგნში თავის თავს სახისმეტყველებითად უწოდებს სურნელებას და ამბობს: „მე — ველის ყვავილი და ხეობის შროშანი“ (ქებ. 2: 1). ხოლო ქრისტე რომ მეუფეა და ყოველ მეფეზე უძლიერესი, არც თავად წინასწარმეტყველებათა წარმომთქმელი იყო ამის უმეცარი და თქვა: „მიწვენილმა მიიძინე, როგორც ლომმა და როგორც ლომის ბოკვერმა; ვინ აღადგენს მას?“ (დაბ. 49: 9), რადგან ამით მის (ქრისტეს) მეუფებრიობასაც ცხადყოფს და, ამასთან, საზარელობას, შეუხებლობასა და მისი საღვთო ხელმწიფების განუზომელ ძალას, რის შესახებაც თავად მაცხოვარმა გვაუწყა სახარების მიერ, როდესაც თქვა: ძალაუფლება მაქვს ჩემი სულის დადებისა და მაქვს ძალაუფლება მისი კვლავ მიღებისა“ (იოანე 10: 18). მართლაც ყველაფერი, რაც კი განგებულებით მოიმოქმედა მაცხოვარმა, ყველაფერი, უმაღლესად წარმატებული, საკუთარი ძლევა-მოსილებით მოიმოქმედა, რაზედაც თავად ამბობს: „დაარღვიეთ ეს ტაძარი და მე სამ დღეში აღვადგენ მას (იოანე 2: 19)“.

მას რომ არ ებრძანა, ებრაელები მის დარღვევას ვერ შეძლებდნენ. ტაძარს კი თავის უწმინდეს სხეულს უწოდებს, რომელიც ხელთუქმნელად აუშენა თავის თავს წმინდა და მარადქალწული დედისაგან. ამ საუფლო სხეულის სიცოცხლის მომნიჭებელი მიძინება, რაც საკუთარი ნებით ჩვენთვის სიკვდილით დაძინებას ნიშნავს, ლომის მიძინებააა სახელდებული, როგორც თვითონ (მაცხოვარი) ამბობს დავითის პირით: „მე დავეწქი და დავიძინე; გავიღვიძე, რადგან უფალი შემეწია მე“ (ფსალ. 3: 5).

ხოლო სიტყვებით: „ვინ აღადგენს მას“, ცხადად მიუთითებს მამაზე, რომელიც თავისი ძის ტაძრის, ე. ი. სხეულის, თანააღმდგენელი და თანაგამღვიძებელია, როგორც წერია ფსალმუნშიც, სადაც ძე მამას მიმართავს: „არ დატოვებ ჩემს სულს ჯოჯოხეთში და არც მიუშვებ შენს სიწმინდეს, რომ იხილოს განსახრწნელი“ (ფსალ. 15: 10). ასევე ნათქვამია: „ამოიყვანე, უფალო, ჯოჯოხეთიდან ჩემი სული და მიხსენი მღვიმეში ჩამავალთაგან“ (ფსალ. 19: 3), — საკუთარი სხეულის მკვდრებით აღმადგინებული ძე საჭიროებს მამის თანამოქმედად გამოჩენას, როგორც მისივე ბუნებისა და ნების მქონებელისას, რათა ერთი საქმითა და მოქმედების ერთი ძალით მათი ერთბუნებობა ყოველმხრივ დადასტურდეს. ჩვენ კი განვაგრძოთ: „არ მოაკლდება მთავარი იუდასგან და წინამძღვარი მისი წყვილისაგან, ვიდრე არ მოვა ის, რომელიც განმზადებულია და იგია წარმართთა მოლოდინი“ (შესაქ. 49: 10). აი, წინასწარ ცოდნა, რომლის არც ერთი ნათქვამი არ გამტყუნებულა. როგორც ზემოთაც ვაჩვენე, რომ ნამდვილად სწორედ დავითის თესლისგან არის ქალწული, რომლის ყლორტი არის ქრისტე — წინამძღვარი და მთავარი და მთავართა სულების (ეშმაკების) მომსპობი, რადგან ისაა იაკობის სახლის საუკუნო მეუფე და მისი მეუფება არასოდეს დასრულდება (ლუკ. 1: 33); ვილაც იტყვის, რომ ჯერ კიდევ ქრისტეს მოსვლამდე დაირღვა იუდეველთა მეფობა. დიახ, ცხადია, იეჰონიას დროიდან ბაბილონელების მწარე თავდასხმით მეფობა შეიზღუდა, მაგრამ ეს მოდგმა არ განადგურებულა და ქრისტეს პატივისცემის დრომდე სამეფო პატივის სახე არ გაუქმებულა.

ახლა კი ეს დაგვრჩა: „ვიდრე არ მოვა ის, რომელიც განმზადებულია და იგია წარმართთა მოლოდინი“ (შესაქ. 49: 10), ე.ი. ქრისტე ღმერთი, ღვთის მიერ ცხებული, თავად ღმერთი და თავად უფალი, რომელიც ყოვლადწმინდა ქალწულმა, წინასწარმეტყველურმა ვაჟმა, ქალწულებრივად გვიშვა. ამგვარად, მას შემდეგ, რაც იუდეველთა მთავრობა მტვერივით გაიფანტა, დავითის ტახტზე სხვა მეფე ხორციელად აღარავინ დამჯდარა, რადგან ბოლო დროს მათი მეფობა დასასრულს მიუახლოვდა,

როგორც ამბობდა იერემია წინასწარმეტყველი: „უბატიო იქმნა იექონია, როგორც ჭურჭელი, რომლის საჭიროებაც აღარ არის; რადგან განიგდო იგი და მისი მოღება განიდევნა ქვეყნისკენ, რომელიც არ იცოდა. ქვეყანავ, ქვეყანავ, ისმინე უფლის სიტყვა! ამას ამბობს უფალი: დაწერე ეს მამაკაცი განგდებულ ადამიანად, რადგან აღარ აღდგება მისი თესლისგან კაცი, რომელიც დაჯდება ღვთის საყდარზე და მთავარი იქნება იუდეაში“ (იერ. 22: 28-30). მას შემდეგ, რაც წინასწარმეტყველმა ეს თქვა, ვინღა უნდა ვიგულისხმოთ წარმართთა მოლოდინად, თუ არა მხოლოდ ქრისტე, რომლის შესახებაც წინასწარმეტყველსა და ღვთის-შემწყნარებელ მოხუცებულ სიმეონს ეუწყა, რომ მანამდე არ მოკვდებოდა, ვიდრე არ იხილავდა ხორციელად მოსულს (იხ. ლუკ. 2: 26). და საქმით აღსრულდა მისთვის წინასწარ უწყებული; იხილა ის, როგორც ჩვილი, მისი ღედისგან ჩაიხუტა ის, ვინც თავის ღედაზე და თავად დროზე უადრესი იყო და მოხუცებულის ხტუნვით — რადგან მოხუცის ძარღვებიც შეთამამდება სიხარულისას — ის ქებას უმღერდა ჩვილად ქცეულ უფალს, მეუფესა და მაცხოვარს, წარმართთა სინათლესა და ისრაელის ღიდებას უწოდებდა მას. ცხადია, ამას წარმართებთან გამოცხადების მოლოდინისთვის მოსულ უფალზე ამბობდა. რადგან მათ მამა ღმერთმა გამოუცხადა ძე, როგორც ეს სხვა წინასწარმეტყველისგან ვიცით, როდესაც მკაფიოდ თქვა: „აი, წარმართებში დასამოწმებლად განვაწესე იგი, წარმართებში მთავრად და მბრძანებლად“ (ესაია 55: 4). ასევე თქვა: „აი, წარმართები, რომლებიც ვერ გხედავენ შენ, მოგიწოდებენ; და ერი, რომელიც არ გიცნობს, შენკენ მოიქცევა“ (ესაია 55: 5). იგივე წინასწარმეტყველი სხვაგან ამბობს: „დაგადგინე შენ წარმართების სინათლედ“ (ესაია 49: 6). და სხვა წინასწარმეტყველისგან: „მოგცემ შენ წარმართებს შენს სამკვიდრებელად“ (ფსალ. 2: 8); და „ყოველი წარმართი შეჰნატრებს მას და იკურთხევა მის მიერ ყოველი ნათესავი“ (იხ.: ფსალ. 71: 17).

კურთხევისას იაკობი ასევე ამბობს: „გამოაბამს ვენახს ჩოჩორს და ვენახის რქას თავისი ვირის ჩოჩორს“ (შესაქ. 49: 11).

ვინ არის ვენახი და ვინ — ჩოჩორი? ვენახი ის არის, ვინც სახარებაში ამბობს: „მე ვარ ჭეშმარიტი ვენახი და ჩემი მამა მოქმედია“ (იოან. 15: 1), ზოლო მისი ჩოჩორი — ჩვენ, რომლებიც მასთან გაუხსნელად ვართ შეკრულები; მან ჩვენგან მიიღო ეს შეკრულობა, რითაც მდიდარმა თავისი თავი ჩვენსავით დაიგლაზაკა (დაიმდაბლა) და ჩვენ მოგვანიჭა. ამგვარად ჩვენ მისი მეშვეობით ღმერთად ვიქცევით და ის ჩვენთვის ადამიანად იქცა; ვირის ჩოჩორში დაფარულად იგულისხმება ასევე დიდებული ეკლესია, რომელშიც გავერთიანდით და რომელმაც სახელი წარმართებისგან მიიღო, რადგან ჩვენ მართლაც პირუტყვები ვიყავით და ვიყავით დამუნჯებულნი, ვიდრე არ მოვიდა ბუნებითი სიბრძნე და სიტყვა, რომელმაც პირუტყვული საფარი მოგვაშორა და ჩვენი სიშიშვლე (საჭიროებისამებრ) თავისი ორმაგი საღმრთო სიბრძნით შემოსა — მან გადაგვაფარა ჩვენ ზეციდან ჩამოქსოვილი, დაუნაწევრებელი სიტყვიერი სამოსელი და თავისი ჯვრის ვაზზე (რქაზე), როგორც ჩოჩორი, გამოგვაბა და მიწიერები ზეციერებს შეგვაერთა.

როდესაც უმანკოებას შეზრდილი ყრმები ხედავდნენ მას (ქრისტეს), იერუსალიმისკენ იმისთვის მიმავალს, რომ საკუთარი ნებით მიეღო მთელი სამყაროს გამომხსნელი და სანატრელი ვნება (ტანჯვა) და როგორც სამეფო საყდარზე, ისე იჯდა ვირის ჩოჩორზე, ერთხმად შესძახოდნენ: „ოსანა ღავითის ძეს! კურთხეულია მომავალი უფლის სახელით“ (იხ.: მათ. 21: 9). ზაქარია აღრევე გვატყობინებდა ისრაელის მეფეზე: „დიდად გაიხარე, სიონის ასულო! აი, შენთან მოდის შენი მეფე მშვიდი და მხსნელი, რომელიც ვირის ჩოჩორზე ზის“ (იხ.: ზაქ. 9: 9). ამაზე ცხადად გამოთქმული სიმართლე სადღა მოიძებნება? ჩვენ კი განვაგრძოთ:

იაკობი ამბობს: „გარეცხავს ღვინით თავის სამოსელს და ყურძნის სისხლით თავის შემოსახვევს. განმზიარულებული იქნება მისი თვალები ღვინისგან და განსპეტაკებული მისი კბილები, როგორც რძე“ (შესაქ. 49: 11-12). რომელი ღვინით გარეცხავს თავის სამოსელს ცოდვისგან სამყაროს განმწმენდელი — ეკლე-

სიის მეწამული და მწიფე მტევანი? განა ცხადი არ არის, რომ თავისი ყოვლადუბიწო სხეულის სისხლით გაგვწმენდს და როგორც რაიმე შებილწულ სამოსს, ისე გაგვრეცხავს? ჩვენ მის სამოსად ვიქექით, რადგან ჩვენთვის ის ადამიანად იქცა და ჩვენი მთელი (ადამიანური) ბუნება გარშემო შემოიხვია. რომელი ყურძნის სისხლით გარეცხავს თავის შემოსახვევს (დაუსვრელი იგი) თუ არა თავისი საღვთო გვერდის წყაროდან გადმომდინარე მაცოცხლებელი და ყოვლადუბიწო ნაკადით; რადგან ის იყო ჭეშმარიტი ვენახის საიდუმლო მტევანი, ეკლესიის წმინდა საწნახელში დაწურული, რომელიც ჯვარზე იმისთვის გაეკრა, რომ ჩვენ გავეწმინდეთ სიბინძურისგან. რადგანაც ნამდვილად ჩვენგან შეიმოსა ღვთიუმოქსოვილი ჩვენნაირი სხეული (ხორცი), — ქალწულის წმინდა სისხლისაგან მიიღო და სამეფო მეწამურ ძოწეულად აქცია სულის მეშვეობით და როგორც სამეფო პორფირი, ისე შემოიკცა ეს ჩვენი ცომი, რომელიც ქიტონივით შეიღება სისხლისგან, როცა მისი მაცოცხლებელი გვერდიდან სისხლისა და წყლის ნაკადი გადმოდინდა. ამას მოწმობს ესაიაც, რომელიც მისი (ქრისტეს) ტანჯვის შესახებ გამომკითხველთა სიტყვებით ამბობს: „ეს ვინ არის, ედომიდან რომ მოდის, ბოსორიდან — მეწამული სამოსით?“ (ესაია 63: 1) და კიდევ: „რა-ტომაა შენი სამოსელი, საწნახელში დაწურულივით (სისხლით სავსე)?“ (ესაია 63: 2), რასაც, ვფიქრობ, (მაცხოვარი) თავადვე ცხადყოფს ქებათა ქების წიგნში, როდესაც ამბობს: „განვიმოსე ჩემი მოსაცმელი, როგორღა შევიმოსო იგი? განვიბანე ჩემი ფეხები, როგორღა შევბლაღავ მათ?“ (ქებ. 5: 3). ნაწილობრივ ამბობს, თუმცა ყველაფერს გვატყობინებს; სხვა ვისი თვალია ღვინით მხიარული (მბრწყინავი), თუ არა მხოლოდ ქრისტესი? რომლის შესახებ კვლავ ქებათა ქებაში ღვთის დანიშნული სული, ეკლესიის სძალი ამბობს: „შემიყვანეთ მე ღვინის სახლში (ქებ. 2: 4), რომელიც თითქოსდა ამბობდა: შემიყვანეთ მე ეკლესიის სახლში, სადაც კრავის სისხლით შეზავებული სიხარულის სასმისია გამზადებული სიცოცხლისათვის. ხოლო როდესაც მის შიგნით შევიდა, თქვა: „მიჩვენე მე შენი პირისახე და მასმინე მე

შენი ხმა, რადგან ტკბილია შენი ხმა და მშვენიერია შენი სახე სანახავად (ქებ. 2: 14). და როდესაც ნახა იგი, მაშინვე თქვა: „აი, ჩემი მეტრეფე თეთრია და მწითური, როგორც რაიმე მშვენიერი. მისი თავი არის სუფთა ოქროსი, მისი თმის გრებილები - მოჭედილი (შავი ყორანივით), და მისი თვალები — როგორც განბანილი მტრელი (ქებ. 5: 10-12).

ამასვე გალობს დიდი დავითი: „გაიღვიძა, უფალმა როგორც მძინარემ, როგორც ძლიერმა, ღვინით გაბრუებულმა“ (ფსალ. 77: 65); რომელმაც მკვდრებით აღდგომის შემდეგ მენელსაცხებლე დედებს მიმართა: გიხაროდეთ, თავდაპირველი წუხილისა და გლოვის გამაუქმებელი, სიხარულის აღთქმული მოკითხვით. ამასთანავე, მოწაფეებსაც ახარა, როდესაც უთხრა: „ნუ გეშინიათ, რადგან მე ვძლიე ქვეყანას“ (იოან. 16: 33). და ასევე ამბობს: „მშვიდობა თქვენდა (ლუკ. 24: 36; იოან. 20: 19, 21), მე ვარ, ნუ გეშინიათ!“; „რძესავით სპეტაკი“ (იხ.: შესაქ. 49; 12) ვის კბილებზე იქნება ნათქვამი, თუ არა იმისი, ვინც ამბობს: „მომეცა მე მთელი ძალაუფლება ცაში და ქვეყანაზე“ (მათ. 28: 18). რადგან ნამდვილად რძეზე სპეტაკი და თოვლზე ბრწყინვალეა უფლის სიტყვები. თუკი ვინმეს მოუნდება წმინდა წერილში — რჯულის, ყველა წინასწარმეტყველის თუ ფსალმუნის წიგნებში — ქრისტეს კბილთა შესახებ გაბნეული ნათქვამების გააზრება, — რითაც ეკლესია ღვთის უშეცდომო მოძღვრებას, როგორც მაგარ საჭმელს ისე ამოიცოხნის, დაანაწევრებს პატარა ნაჭრებად ღვთისმეტყველების საიდუმლოებებს და განმარტავს ამ დაღეჭილ პატარა ნაწილებს, — ამ (კეთილმსახურების) გამონათქვამთა საგანგებო შესწავლა კეთილნაყოფიერი და საკმარისი იქნება მისთვის. თუმცა ჯერჯერობით ამოუღებლად უკეთაა დაცული, რათა ეს გამონათქვამები არ დაზიანდეს, ან არ დაიკარგოს და მათი ამოკრება საცდურად არ იქცეს.

ქებათა ქების წიგნი წარმართთა ეკლესიის პირით და ამავედროულად ღვთაებრივი სულით საქორწინო გალობაში სიძის მიმართ ამბობს: „როგორ გამშვენდა შენი ღაწვები? შენი კბილები, როგორც გაპარსულთა ფარა, რომლებიც ამოვიდნენ სა-

ბანელიდან, ყველანი წყვილად მშობელნი“ (ქებ. 1: 9; 2: 4). კვლავ ამბობს: „ჩემი მეტრფე ჩემია, და მე მისი ვარ. მისი ღაწვები, როგორც ნელსაცხებლის ფიალები“ (ქებ. 2: 16; 5: 13). ღაწვებში, ფვიქრობ, კბილებს გულისხმობს. ასეთი მოკლეა ჩვენგან ამ წინასწარმეტყველების განმარტება.

ხოლო შენ, საყვარელო, როდესაც ჩემგან იგებ, რომ იუდას ტომისაგან, კერძოდ კი, დავითისგან არის შენთვის ნაწინასწარმეტყველები უფალი, რომელიც ამ დიდმა მამათმთავარმა თავის კურთხევებში ისე გამოხატა, როგორც დაფაზე მოხაზული გამოსახულება და იუდას ტომისაგან აღმოცენებული დავითის ძე უწოდა და რომელზედაც წინასწარმეტყველები შეთანხმებულან, ნულარ ორჭოფობ, მთელი ცნობიერებით აღიარე ქრისტე დავითის ნათესავად, რადგან აქედან მიხვდები, რომ ისიც დავითის შთამომავალია, ვინც მასზე (უფალზე) აუხსნელად დაფეხმძიმდა და მისი მშობელი გახდა; თუკი ზედმეტად არ მიიჩნევა ის აზრი, რომ ხე ნაყოფისაგან შეიცნობა (მათ. 12: 33).

ახლა კი ისევ შობის დღესასწაულს მივმართოთ; მცირე საქორწინო გალობა მივუძღვნათ ანას და ვაქებდეთ მას, როგორც ღვთისგან მოცემული შვილის მშობელს, აღთქმის ნიშნად რომ მიეცა და უშვილობის შემდეგ რომ ერგო მშობლობის პატივი ისეთი შვილისა, რომელიცაა უზენაესი გონების რძალი და ადამიანებთან შესახვედრი ღმერთის დარბაზი. მართლაც იმსახურებს ქებას მშობელი ამგვარი ყლორტისა, რომელიც იმის ღირსი გახდა, რომ ნამდვილი საღვთო სიხარულის ხარება შეესრულებინა. ახალ სარძლოდაა გამზადებული ანას საწოლი, რადგან შვილიერებას და ქალწულებას გამოხატავს: ერთისას — მშობლით, ხოლო მეორისას — შობილით. პირველმა (ანამ) უკვე მიიღო უშვილობის გაუქმება, ხოლო მეორეს (მარიამს) ცოტა მოგვიანებით მიემადლება ზებუნებრივი შობა იესოსი, — ღვთისა, ჩვენს მსგავსად რომ დაიბადა.

სიხარულითა და დამშვიდებული სულით გასძახის ღვთაებრივი სიბრძნით აღვსილი ანა: „ჩემთან ერთად გაიხარეთ! აღთქმის ყლორტი უნაყოფო მუცლიდან გავაჩინე და კურთხევის

ნაყოფს ვაწოვებ, ლოცვით გაზრდილს; უშვილობის წუხილი მოვიშორე და შვილიერების ბრწყინვალეობა შემოვიხვიე; ჩემთან ერთად ხარობს ანა (რომლის ამბავი საქვეყნოდაა ცნობილი), ჩემზედაც ისევე არიან განცვიფრებულნი, როგორც მასზე; სიხარულით გალობს მოხუცებული სარაც, უშვილობის შემდეგ შობას რომ გამოხატავს! შესძახიან უნაყოფონი და უშვილონი, ჩემზე გადმოსული წყალობით განცვიფრებულნი! შესძახოს ყველამ, დედამ და შვილიერმა, კურთხეულია უფალი, მლოცველთათვის ლოცვის მიმცემელი, უშვილოს საშოს გამხსნელი, უნაყოფო ნერგს რომ უწყალობა ყლორტი — ზეციური საკვირველება, მისი ხორციელი დედა, ვისი საშოც გამოჩნდა ცად, რომელშიც დაბინავდა ის, ვისაც ვერ იტყვენ ცანი.

ჩვენც შევწიროთ ქება და ვგალობდეთ იმასთან ერთად, ვინც ოდესღაც უშვილო იყო და ახლა ქალწულებრივი საუნჯის დედად იქცა. ჩვენც ვთქვათ, რაც დაწერილია მისთვის: სანატრელია დავითის სახლი, რომლისგანაც ხარ და საშო, რომელშიც ღმერთმა სიწმინდის კიდობანი აიშენა თავის უთესლოდ მშობლად. მართლად ნეტარო და სამჯერ სანატრელო, ვინც ღმერთისგან სანატრელი ჩვილი გააჩინე, — მარიამი, ძვირფასია მისი სახელი, ვისგანაც ქრისტე — სიცოცხლის ყვავილი აღმოცენდა და დიდებულია მისი გამოსვლა, ხოლო შობა — გამოუთქმელი.

ჩვენც შენთან ერთად ვიზიარებთ ამ სიხარულს, ჰოი, ყოველად სანატრელო, რადგან შენგან აღთქმის შვილად იშვა ღმერთისგან მონიჭებული იმედი ჩვენი, ყველასი. ჭეშმარიტად ნეტარი ხარ და ნეტარია შენი მუცლის ნაყოფი. შენგან ნეტარნი იქნებიან დედები, რომლებიც უშვილოებას მოიცილებენ და შვილები შეეძინებათ. მორწმუნენი შენს მცენარეს განადიდებენ და გახარებულთა ყოველი სიტყვა შენს შობას აქებს, რადგან მართლაც ღირსი ხარ ქებისა და ქებაზე მეტისაც, რაკი შენ ღირსგყო ღმერთმა საღმრთო მადლისა და წყალობის წინასწარ უწყებისა, რადგან ისეთი ნაყოფი გვიბოძა, რომლისგანაც გამოვიდა იესო ტკბილი — სრული სიტკბოება და ყოველნაირი სურვილისა და გულის წადილის დასასრული, რომლის ჩრდილქვეშ ვცხოვნდე-

ბით და მისი ფრთების ქვეშ დავისვენებთ.

ესაა სწორედ რჯულისა და წინასწარმეტყველთა მიერ ქადაგებული იესო ქრისტე — ღმერთი, მაღლი და ჭეშმარიტება, ცოდვილთა საცხოვნებელად და ყველასთვის თავდაპირველი თავისუფლების მოსანიჭებლად რომ მოვიდა. მისდამი შეიწირება ყველასაგან ყოველი დიდება, პატივი და თაყვანისცემა დაუსაბამო მამითა და მაცოცხლებელი სულით ამიერიდან და სამარადჟამოდ. ამინ.

**წმინდა მამის, ანდრია კრეტელის ქადაგება
ჩვენი ყოვლადუბიწო დედისა და დედოფლის,
ღვთისმშობლის შობაზე, ძველ მონათხრობთაგან
გადმოცემული და დამოწმებული,
რომ იგი დავითის ტომიდანაა***

მამაო, გვაკურთხე!

კვლავ ღღესასწაული და კვლავ კრება. მე კვლავ მასპინძელი და ამ სულიერი სერობის წარმმართველი ვარ, სერობისა, რომელზედაც ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელი უხვად გადმოადგენს შეებას და თავის თანამესუფრეებს ასმევს. თქვენ, აქ დამსწრეები, როგორც ქრისტეს ფუტკრები, დაფრენო სიტკბოს მომცემელი სკის გარშემო და მის ირვლივ შეკრებილები იღებთ და იტევთ თაფლის წყაროებს. განა ვინმე იტყვის უარს ამგვარ საკვებზე, განსაკუთრებით კი ისეთები, ვისაც ამგვარი სიკეთის გემო ადრეც გაუსინჯავს?! რადგანაც, თუკი ხორციელ და, შესაბამისად, უფრო მწირ საჭმელზეც კი გაძღომამდე არავინ იტყვის უარს, განა დასაცინად არ უნდა მივიჩნიოთ ის, ვინც ამ სულიერი და სამეფო სუფრიდან მანამდე აღგება, ვიდრე გემოს გაუგებდეს მას. რადგანაც ეს ნადიმი სამეფო ტომიდან გამოსული დედოფლის ნადიშია.

მოდით, საყვარელნო, მოისმინეთ ჩვენი სიტყვა, ის თქვენ კვლავ იმ ბაგესთან დაგაბრუნებთ, რომელიც თავდაპირველად ჩვენ წინაშე დავითის წარმომავლობის წარმოსახვით ძალიან სწორად გადაგვიშლიდა იმ სიმართლეს, რომ ქრისტე დავითის ძირისგან გამოვიდა. აქედან გამომდინარე; მისი მშობელიც იმავე ძირიდან რომაა, ამასაც სამართლიანად ააშკარავებდა ჩვენთვის. რადგანაც მე უკიდურესად მცდარი მგონია მეორე, სხვაგვარი ახსნის შემოტანა. ადრე ნათქვამმა გააცხადა ჭეშმარიტება, რაც ჩვენ გამოვიკვლიეთ და ყველას წინაშე გავაცხადეთ, რათა მფოთით მოცული ურიების სიცრუე, წინააღმდეგობა და დაპირ-

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 265.

ისპირება ქარს გავატანო. მოდით, რამდენადაც ძალა მოგვდევს, ესეც გავაცხადოთ, რომ ქალწულიც იმავე დავითის ძირისგანაა აღმოცენებული და ამისთვის მახარებელთაგან დაწერილი დავი-მოწმობა.

მგონია, რომ აქ, დავითის მოდგმაში გასარკვევად, გამოგვადგება ლუკასა და მათეს განმარტებები: ლუკა ამას აღმავალი ხაზით გვამცნობს, მათეს კი დაღმავალი ხაზით — თანდათანობით შემოჰყავს, თუ ვის ენათესავებიან იოსების წინაპრები, როგორ ერთდებიან ისინი. ყველაფერი თანამიმდევრულად და აშკარად გვეუწყება, თუ რანაირად გამოვიდა ქალწული დავითის ტომისაგან. რათა ამ მოვლენის არცერთი მხარე გამოუკვლეველი არ დარჩეს. რადგანაც ერთი რამ დანამდვილებით ვიცით: ვიდრე ბრწყინვალე ქებას მივიღებთ, მანამდე ჩვენ წინააღმდეგ ამბოხებული ღვთის მოწინააღმდეგეთა ენის დადუმება უნდა შევძლოთ. ახლა ვაპირებ, სწორედ ამ საქმის გაკეთება დავიწყო და თქვენ, თითოეულმა აქ მყოფმა, მაპატიეთ, რადგანაც ამქვეყნიური გამოცდილება არ მაქვს და ამის გამო ვერ ვხედავ უფრო მოკლე გზას, რომელიც ამ ყველაფრის გადმოსაცემად უფრო შესაფერისი იქნებოდა. არამედ ყოველი კაცისათვის შეცნობის მიმნიჭებელ სულს მივენდობი და წინამდებარე საქმისთვის დავიკაპიწებ ხელებს.

ძველი რჯულის მიხედვითა და ბრძანებით შეუძლებელი იყო, ვინმეს იმ ქალზე ექორწინა, ვინც მისივე ტომიდან არ იქნებოდა. და ეს რომ ნამდვილად ასეა, ყური უგდე თავად რჯულის სიტყვებს: უფლის ბრძანებით უბრძანა მოსემ ისრაელის ძეებს და უთხრა: „ისრაელის შვილების ტომი სხვა ტომში არ აირევა, რადგანაც ისრაელის ძეების ყოველი ტომი თავისი მოდგმის მემკვიდრეობას გააგრძელებს. ყოველი ქალიშვილი, რომელი ტომიდანაცაა, იქვე უნდა იმყოფებოდეს. ის თავისი მოდგმის წარმომადგენლის ცოლი უნდა გახდეს. რათა ისრაელის ძეები ყოველთვის საკუთარ სამკვიდროში, საკუთარ ტომში დარჩნენ“. — სწორედ ისე, როგორც ეს მოსეს უბრძანა უფალმა. და ეს წესი ასეც იყო დაცული, ვიდრე ურიების წესი ყვაოდა და მოსეს ნაბრ-

ძანები სრულდებოდა. და არ არსებობდა ისეთი წესი მათში, რომელიც რჯულში არ მოიპოვებოდა.

მაგრამ რადგანაც განადგურებამდე მივიდნენ და ცოტაცოტას დაკლებით საბოლოოდ ყველაფერი საწინააღმდეგოდ შეცვალეს, მას მერე უკვე თავდაპირველ კეთილ დანაპირებზე ყოველგვარი ზრუნვა გამოიღია. ისინი წარმართული ცხოვრებით ცხოვრობდნენ და ამ ყველაფერს დიდად აღარაფრად მიიჩნევდნენ. თუმცაღა რჯული უბრძანებდა და წინასწარმეტყველები უღალადებდნენ და წერილის ყოველი წიგნი ამას ასწავლიდა, თუმცა თავად ღმერთი ამოწმებდა, რომ არაფერი შეცვლილიყო და არ გარყვნილიყო რჯულში დაწერილი.

ურიებს უამრავი ტანჯვა შეემთხვათ იმის გამო, რომ ღმერთს ეურჩებოდნენ და მრავალგზის უარყვეს კიდეც ის. თავიანთ თავდაპირველ კეთილმსახურებას სრულებით განუდგნენ და ეშმაკეულ ბოროტებას შეუდგნენ, ამიტომაც ღმერთი მათ მრავალგვარ სატანჯველს უვლენდა: ჯერ იყო და, ქალაქი გარემოიცვა მტერმა, უსასტიკესად მოოხრდა ტაძარი, როდესაც იგი ბილწი ფეხებით გადაითელა. მერე კი მთელი მოდგმა იმით გაანადგურეს, რომ მშობელი მიწა მოუოხრეს და უცხო ქვეყანაში გაირეკეს. ეს ყველაფერი — აუტანელი უბედურებით გარემოცული მოდგმის ხვედრი — საწყალობელი სანახავი და მოსასმენი იყო მომსწრე მაყურებელთა და მსმენელთათვის. ამიერიდან ერთმანეთს შეერიო ტომები და გარჩევა შეუძლებელი შეიქნა, რადგანაც უმძიმესი იყო მტრისგან მოვლენილი განსაცდელი და ყოველდღიურად მომრავლებული ძნელბედობა. ამგვარი შერევა მათ აღმატებულობას აკნინებდა და აუქმებდა. თუმცაღა ამ სახელგანთქმული მოდგმის პატივი სრულად არ გამქრალა. მცირეოდენი გადარჩა. რადგან შენარჩუნდა რაღაც ნაწილი, მონაცვლეობით რომ იკავებდა სამკვიდრებელს. ამათ შორის უნდა ვახსენო დედაკაცი, რომელიც საღვთო სძლად, სამარადისო დედად შეიქმნა, რომლის დავითის ტომისაგან წარმომავლობის თქვენთვის ჩვენება მაქვს ახლა განზრახული — სიტყვით: წერილის განმარტების საშუალებით, რაც ღვთისგან ჩემთვის მომადლებული ნიჭით მებოძა.

ახლა კი, მოდი და განმიმარტე, პოი, ნეტარო მათე, რით განსხვავდება შთამომავლობითი ხაზის შენეული ჩამონათვალი იმისგან, დიდმა ლუკამ რომ აღწერა (იგულისხმება მაცხოვრის გენეალოგია). და მიპასუხებს მე საღვთო გონება მათესი, რომელიც თავდაპირველად მეზვერე იყო, ახლა კი დაფარულთ საიდუმლოთა მაუწყებელია: არ არის ჩვენ შორის არანაირი განსხვავება გამოთქმაში, ვინაიდან მან (ლუკამ), როგორც აღმავალი წესით მეტყველმა, ხორციელი მამები არ ახსენა და მხოლოდ რჯულისმიერები მოიხსენა, ხოლო მე ხორციელ მამათა ცხადი ხსენება აღვასრულე, არა უგუნურად, არც სულიწმინდისთვის უღირსად, რადგან ჩვენ ორივე სულიწმინდისგან ვართ შთაგონებულები და ერთმანეთისაგან განუყოფლობა გვაძკობს.

ახლა კი განვიხილოთ, საყვარელნო, თითოეულის მიერ აღწერილი შთამომავლობითობა და ამით შევძლოთ სიმართლის პოვნა. ამის გამო ამ დიდთაგან გამოსული ხმები — თითოეულ მოდგმაზე ვამბობ — გვამცნობენ როგორც ხორციელ, ისე რჯულისმიერ ნათესაობას. რადგანაც მათემ, ამის აღწერას რომ იწყებდა, თქვა: „წიგნი შობისა იესო ქრისტესი, დავითის ძისა, აბრაამის ძისა“. და ამას თავისებურად გამოთქვამდა იმ საკითხთან დაკავშირებით, რომელსაც ჩვენ ვიკვლევთ. და აქედან გადმოცემას არსად აყოვნებს და სიტყვას ქალწულის დამწინდებელამდე (იოსებამდე) აგრძელებს. ლუკა კი მაცხოვრის ნათლისღების, ღვთის განცხადების შემდგომ ოდნავ სხვა მხარეს გადაუხვევს და ასე წერს: „ხოლო იესო ამ დროისათვის იყო ოცდაათი წლისა, და იყო, როგორც ეგონათ, ძე იოსებისა, ელისა, მატათისა, ლევისა, მელქისა, იანაისა, იოსებისა“. და შემდეგ მიდიოდა სეითამდე, ადამამდე და ღმერთამდე. დაე, უცოდინრად ნუ დარჩება ნურავინ, ვინც ბრაზით ცდილობს ამის გამოკვლევას: რომ რჯულიერ მამად წერილი, ჩვეულებრივ, თვლის იმ მშობლებს, ვინც უშვილოდ დაიხოცნენ და სიკვდილის შემდეგ თავიანთი ძმების ნაშობების მშობლებად იქცნენ (ანუ: უშვილოდ დახოცილები ძმების შვილების წინაპრებად იწოდებიან). ხოლო ბუნებითი მშობლები ისინი არიან, ვინც საკუთარი თესლით გააგრძელა შთამომავლობა. ხოლო, თუკი ვინმე უშვილოდ მოკვდება, ძმები მათ საკუთარი

თესლით — მკვიდრი შვილებით გაუგრძელებენ შთამომავლობას.

მახარებელთაგან ერთ-ერთმა ხორციელი, ანუ ბუნებითი მამობა ახსენა, ხოლო რჯულიერს გვერდი აუარა. მეორე მახარებელი კი, პირიქით — ბუნებით მამობას არ შეხებია და მხოლოდ რჯულისმიერი ახსენა. თუმცა, ჭეშმარიტებას არც ერთი არ დაშორებია. ვფიქრობ, ამასთან ერთად კარგი იქნება ძველი მონათხრობის გახსენებაც, რადგანაც მახარებელთა ნაამბობი იმით განსხვავდება, რომ ერთი მხოლოდ საკუთარ შვილებს უთვლის მამებს, მეორე კი — იმათაც, ვინც საკუთარი არ არის, მაგრამ შვილად იწოდება. ამიტომაც, რომ ორივე მოიხსენება, მშობლებიცა და მშობლად ხსენებულიც. არც ერთი მახარებელთაგანი არ ტყუის — არც ბუნებითი და რჯულიერი მშობლების, როგორც მშობლების, მოხსენებით. რადგანაც ერთმანეთთან შეჯერდა მაშინდელი წესი სოლომონისა და ნათანისაგან უშვილოდ მომკვდრებთან და მეორედ ქორწინებით თესლის აღდგინებასთან დაკავშირებით. და ეს რომ საბოლოოდ ცხადი გახდეს, შემდგომ შთამომავლობას გავიხსენებ.

ახლა უკვე ცხადია ჩვენთვის: ადამიდან მოყოლებული სოლომონის მოდგმის აღრიცხვისას ბოლოდან მესამედ იხსენება მატთან, რომელმაც შვა იაკობი, იოსების მამა; ხოლო, დავითის მოდგმის აღრიცხვისას ლუკასთან, ასევე ბოლოდან მესამედ იხსენება მელქი, „რამეთუ იტყვს იოსებისსა, ელისსა, მელქისსა“. ახლა უკვე ცხადია ჩვენთვის, რომ თითოეული მახარებელი იოსების მამაზე გველაპარაკება: იაკობს — სოლომონის ხაზით და ელის — ნათანის ხაზით. სხვებმა და სხვებმა — შთამომავლებმა მატთან და მელქიმ ერთი ცოლი მოიყვანეს და მათ შვილებს ერთი დედა ჰყავდათ, რადგანაც რჯული არ კრძალავდა ქვრივზე ან ქმარს გაშორებულზე ქორწინებას. ამიტომ იყო, რომ ესთა — ასე ერქვა ამ დედაკაცს — ცოლად მიეცა ჯერ ნათანს, სოლომონის ტომიდან და შვა იაკობი; როდესაც ნათანი გარდაიცვალა, ნათანის თანატომელმა მელქიმ, როგორც დავითის ტომის ჩამომავალმა, ცოლად შეირთო იმავე ტომის ქვრივი. და რადგანაც დავითისგან გამოსულობის გამო ერთტომელები იყვნენ ნათანი

და მელქი, ამ ორი ნათესავისაგან დაიბადნენ იაკობი და ელი — დედით ძმები. ამათგან იაკობმა, რაკილა მისი ძმა ელი უშვილოდ მოკვდა, ცოლად მისი ცოლი მოიყვანა და მისგან მესამე შვილად გააჩინა იოსები. ბუნებით იოსები მისი შვილი იყო — როგორც ამბობს წერილი: „იაკობმა შვა იოსები“. ხოლო რჯულიერად ძე ელისა, რომლის ძმაც იყო იაკობი და რომელსაც „აღუდგინა თესლი“. ამიტომაც არანაირი გაურკვეველობა არ არსებობს მათეს მიერ აღწერილ გენეალოგიაში, როდესაც იგი ჩამოთვლის და ამბობს: „იაკობმა შვა იოსები“, ხოლო ლუკა ამის საწინააღმდეგოდ, ქვევიდან ზევით აჰყვება და იგი რჯულის (და არა ხორციელ, ანუ ბუნებით) განწესებას მისდევს. და თავადაც დაურთავს, რომ: „როგორც ეგონათ, ძე იოსებისა, ელისა, მელქისა“. რადგანაც რჯულისმიერი შობის შესახებ არ ითქმოდა „შვა“. ამიტომ, დაიწყო სიტყვით „ეგონათ“. და აღმაეალი გზით გვამცნობდა და დასრულებამდე არსად უთქვამს „შვაო“, ისე დაამთავრა ადამისა და ღმერთის ხსენებით სათქმელი.

ამგვარად, ერთი დედის შვილები იყვნენ ძმები ელი და იაკობი. და რადგანაც უშვილოდ მოკვდა ელი, ძმამ, იაკობმა გაუგრძელა შთამომავლობა და შვა იოსები, რომელიც ბუნებით, ხორციელად თავისი შვილი იყო, ხოლო რჯულის მიხედვით კი — ელის ძე. ასევე, რომ იოსები ორივეს შვილად ითქმება. და რადგანაც ასე აღიწერა იოსების გენეალოგია, მის ნათესავად ჩანს ქალწული, ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელი მარიამი. რადგანაც მოსეს რჯულის მიხედვით ტომებს შორის ქორწინებითი შერევა არ ხდებოდა, რადგანაც ყველა თავისი ტომის შვილზე უნდა დაქორწინებულიყო, რათა ერთი ტომის წარმომადგენელი მეორე ტომში არ დამკვიდრებულიყო.

ხოლო თუკი ვინმე ჩემგან (პირადად) უმამაკაცოდ მშობელი ქალწულის გენეალოგიის გამოკვლევას ითხოვს, მე გამართლებულად ვერ მივიჩნევ, ეს ყველაფერი მისგან გამოვიძიო, ვინც ამავე რჯულითაა აღზრდილი, რადგანაც რჯული ამას უშლის. აბა სად გაგონილა, რომ ძველად ვინმეს გამოეკვლიოს დედაკაცის გენეალოგია, რომლის მოყვანა ნათესაურ (თანატომელის)

ოჯახში წინდაწინ წესითაა განსაზღვრული. რადგან მამულად და არა დედულად არის ნაბრძანები მოდგმების სამკვიდროებად განაწილება. ხოლო ეს ჩვენი საზრუნავი არ არის, რადგანაც ჩვენ არ გვევალება ძველთაგან დადგენილი საზღვრების შეცვლა, ან ახალი კანონების შემოღება და არც უძველესი დროიდან დადგენილი წესების დარღვევა. თუკი მართალია მოსე, რომელიც ამბობს იმას, რაც დაწერილია — მარტო ის გახდა ღმერთის პირისპირ დგომის ღირსი — იმავე ტომიდან გამოვა ღვთის რჩეული დედა ღვთისა, რომელიც გამოუთქმელი და განსაკუთრებული განგებით მისთხოვდა ქმარს. დავითის ტომისგან აღმოცენებულ იოსებს ვგულისხმობ, რომელსაც სწორედ რომ დავითის ტომისაგან გამომავლობის გამო დაუწინდეს (დაუნიშნეს) მისივე ტომიდან გამოსული ქალწული. რადგანაც: „იოსებ, დავითის ძეო, ნუ გეშინია მარიამის, შენი ცოლის მიყვანა“ (მათ. 1: 20). — ასე მიმართა ჩვენებაში გამოცხადებულმა ანგელოზმა, როდესაც იგი ამ საკვირველ, უხრწნელ შობას დაემწუხრებინა.

არ მოტყუებულა მოსე, არც დავითს დაჰკლებია რამე, ტომების შეურევლობის დაწესებით. ხოლო მისი წიაღიდან ქრისტეს წარმომავლობის შესახებ გაცხადებულია, რომ იგი იუდასა და დავითისგან მოდის. მე კი ვცდილობდი, რომ თქვენ წინაშე წარმომედგინა ძველი ნათქვამი, რომელთაგან აშკარაა ეს: „თქვენ, ვისაც ეკლესიის წმინდა რძე მიგიღიათ“ (1 პეტ. 2: 2). სხვებზე არც ერთ სიტყვას არ ვამბობ, რადგანაც ეს წინასწარმეტყველება მათ დაბრმავებაზეა: „ბრმეებით ეპოტინებიან კედლებს და თვალების არმქონეებით ხელებს აცეცებენ“ (ესაია 59: 10). ჩვენთვის კი ისიც კმარა, რომ მოციქული გვეუბნება: „სიბრძნეს ჩვენ ვქადაგებთ სულიერად მოწიფულთა შორის, მაგრამ არა ამქვეყნიურსა თუ ამა ქვეყნის წარმავალ მთავართა სიბრძნეს, არამედ სიბრძნეს ღვთისას, საიდუმლოსა და დაფარულს“ (1 კორ. 2: 6-7), რომლის შეცნობა მშვენიერი კაცს არ შეუძლია, რადგანაც ამგვარი სიბრძნე სულიერებით გამოიკვლევა.

ქრისტეს მიერ თავდაპირველად აღსრულებული საქმე-

ბიდან უმრავლესი დაფარული იყო და ასეც იყო საჭირო, რომ ნათლისღებამდე რა მოხდა და როგორ ცხოვრობდა, არ გახმაურებულიყო. ამიტომაც, რომ იმას, რაც მანამდე მოხდა, წმინდა წერილი არ მოგვითხრობს. ერთ-ერთი განსაკუთრებულად საიდუმლო საქმეთაგანი იყო მისი შობის სასწაული. — თითქმის ყველასგან დამალული იმ დროისთვის, როდესაც იგი იშვა. მხოლოდ ძალიან ცოტამ იცოდა ამის შესახებ, როდესაც იგი იშვა. როგორც ამბობდა ერთი წმინდა კაცი, სახელად ეგნატე: ამა სოფლის მთავრის, ანუ ეშმაკისთვის, დაფარული იყო მარიამის ქალწულება, ასევე მისი შობა და ქრისტეს სიკვდილი. ეს სამი მთელ ქვეყნიერებაზე გასაცხადებელი საიდუმლო ღვთის მიერ გაუხმაურებლად აღსრულდა.

როდესაც სულიწმინდის მიერ წმინდა ქალწულისაგან ქრისტეს შობა სწორედაც რომ სამართლიანად დაიფარებოდა, იოსები მამის სანაცვლოდ ღვინდებოდა. ამიტომაც, როგორც წესია, იმ ადამიანის მოდგმა აღიწერება, ვინც მისი — ყრმის მშობელი მამა ეგონათ. ეს რომ ასე არ მომხდარიყო, უბამოდ აბა როგორ აღიწერებოდა ყრმა — მამამისის წინაპრების გარეშე?! სწორედ ამიტომ საკვირველი წინასწარმეტყველები მართებულად ლაპარაკობდნენ გენეალოგიის აღწერისას, როდესაც იოსებს იესოს მამად ახსენებდნენ. რადგანაც დედის შთამომავლობითობის ასახვა უწყესობა და წმინდა წერილისათვის უჩვეულოა. რადგანაც მანამდე არსად გაგონილა, რომ ვინმე დედის გენეალოგიური ხაზით წარმოედგინოთ. სწორედ ზემოთქმული მიზეზით მოხდა ისიც, რომ მახარებლებმა იოსების დავითისაგან წარმომავლობის გენეალოგია გადმოგვცეს. რადგანაც მისგან დაწინდული ქალწულიც იმავე ტომის წარმომადგენელი და იმავე გენეალოგიის მქონე იქნებოდა და ამიტომ მისთხოვდებოდა მას. როგორც ზემოთ დავამოწმეთ მოსესგან შემოღებული რჯულის მიხედვით: „ისრაელის შვილების ტომი სხვა ტომში არ აირევა, რადგანაც ისრაელის ძეების ყოველი ტომი თავისი მოდგმის მემკვიდრეობას გააგრძელებს“ (რიცხვ. 36: 7) და ასე შემდეგ.

რადგანაც ეს ასეა, მართალია იოსები, რომელიც რჯუ-

ლის დაცვით ცხოვრობდა. ხოლო იგი, ვინც რჯულის მიხედვით ცხოვრობდა, ცოლად ქალს არა სხვა რომელიმე, არამედ თავისივე ტომიდან დანიშნავდა. ხოლო თუკი იგი, დავითის მსგავსად, იუდას ტომიდან და მშობელი მოდგმიდან იყო, მისი რჯული ამას მოითხოვდა მისგან. თუკი იოსები ნამდვილად იყო იუდას მოდგმის შვილი და დავითის შთამომავალი, განა მარიამიც მისივე მსგავსად, ასევე არ იქნებოდა — იუდას ტომიდან და დავითის სახლიდან?! რადგანაც რჯულში წერია, რომ სხვა ტომელის შერთვა ეკრძალებოდათ და მხოლოდ თანატომელთან შეეძლოთ ცოლქმრული ცხოვრება. რადგანაც: „ისრაელის შვილების ტომი სხვა ტომში არ აირევა, რადგანაც ისრაელის ძეების ყოველი ტომი თავისი მოდგმის მემკვიდრეობას გააგრძელებს. ყოველი ქალიშვილი, რომელი ტომიდანაცაა, იქვე უნდა იმყოფებოდეს. ის თავისი მოდგმის წარმომადგენლის ცოლი უნდა გახდეს. რათა ისრაელის ძეები ყოველთვის საკუთარ სამკვიდროში, საკუთარ ტომში დარჩნენ“. ამიტომაცაა, რომ ეს სახელგანთქმული ქალწული დავითის მოდგმიდანაა, მისი დამნიშვნელის მსგავსად. რადგანაც თუკი — როგორც დიდი მოციქული (პავლე) ამბობს: დედაკაცის თავი ქმარია (ეფეს. 5: 23), ისინი ორივენი მოსეს რჯულის მიხედვით „ერთხორც“ იყვნენ. თუკი დაწინდული ქალი შესცოდავს თავისი ქმრისადმი, მრუშობის სასჯელს რჯულის წესების მიხედვით მიიღებს, როგორც იმის „ერთხორცი“, ვისზედაც დაინიშნა. აღწერისას ქალი, როგორც „ერთხორცი“ ქმართად ერთად აღიწერება. ამიტომ იმავე ტომის, ანუ დავითის სახლიდან გამოსულია ქალწული. ამიტომაც იყო, რომ გაბრიელ მთავარანგელოზმა სხვებთან ერთად ესეც აუწყა და უთხრა მას: მიაწიჭებს მას (იესოს) უფალი თავისი მამის — დავითის საყდარს.

რას გვამცნობს იგი ამით? პირველ რიგში იმას, რომ ქალწულისაგან შობილის მამა დავითია, აბა სხვას განა რას ამბობს ანგელოზი, თუ არა იმას, რომ ქალწულს დავითის სახლისად აღიარებს?! რადგანაც ქალწული რომ დავითის ტომიდან არ ყოფილიყო, როდესაც გაიგონა: მიაწიჭებს მას (იესოს) უფალი თავისი

ვისი მამის — დავითის საყდარს (ლუკ. 1: 32). ქალწული იკითხავდა: რომელი მამის? რადგანაც იგი თავად აღიარებს, რომ „მამაკაცი არ ვიციო“ და შეიტყო, რომ სულიწმიდისაგან იყო მიღგომილი. მაგრამ მან დანამდვილებით იცოდა, რომ თავად იყო დავითის ასული.

ამიტომ სამართლიანად ამბობს ლუკა: „ამოვიდა იოსებიც გალილეიდან, ქალაქ ნაზარეთიდან, იუდეაში, დავითის ქალაქში, რომელსაც ჰქვია ბეთლემი, ვინაიდან დავითის სახლისა და გეარისა იყო, რათა აღწერილიყო მარიამთან, მასზე დაწინდულთან (დანიშნულთან) ერთად, რომელიც ფეხმძიმედ იყო“ (ლუკ. 2: 4-5).

ამიტომ ეჭვით ნულარ ვიკითხავთ, მართო მარიამის აღსაწერად იყო ასული? მარიამი და იოსები ერთი სახლიდან და დავითის ტომიდან იყვნენ. რადგანაც ამ სიტყვების განმარტება ასეა გადმოცემული ჩვენთვის.

აშკარად ჩანს, ასე მგონია მე; რადგანაც წმინდა მახარებლები ტყუილ-უბრალოდ როდი გადმოსცემდნენ იოსების გენეალოგიას. რადგანაც ამ საშუალებით თანმიმდევრობით წარმოჩინდება, რომ ქალწული დავითის შვილიშვილია და მისგან შობადი ძის, იესო ქრისტეს — დროის შექმნამდე არსებული ღმერთის — სასწაული. და ვინც ცდილობს ამის საწინააღმდეგო დაამტკიცოს, ამაოდ ცდილობს და ამ წმინდა სამწყსოს მიღმა გაძევდება.

ჩვენ კი, ვისთვისაც ღვთის სიტყვა მოივლინა, ამაზე მეტად აღარ გვმართებს მაღლისა და ჭეშმარიტების გამოკვლევა. რადგანაც საღმრთო წერილი უფრო ღრმა გამოძიებას არ გვანებებს. რადგანაც ამბობს: „რაც გეუწყება, იმის გააზრებას დასჯერდი და შენზე აღმატებულს ნუ გამოიკვლეო“.

შენ კი, ურიაჲ, ნათქვამის ძალა გააცნობიერე და ჭეშმარიტების მოწინააღმდეგეთა შორის არ იბრძოლო, ეჭვი განიშორე და ყოველგვარი ორგულობის გარეშე განმტკიცდი მაღლით, რომლის საშუალებითაც მოიშორებ ყოველგვარ უღელს, რჯულის წიგნები (იგულისხმება ბოლო დროის გამრუდებული რჯული) რომ გაკისრებს. მოიცვილე ბურანი, აღ-

წერილისა და ნათქვამის ნათელი გაწმენდილმა მიიღე, წარმოსახვაზე უარი თქვი, მაღლი წრფელად მიითვალე და ჭეშმარიტებას ერთგულად დაუხვდი. აქე და აღიდე, ვინც ეს ასე გამოთქვა. მოსესთან ერთად თქვი: „ესაა ჩემი ღმერთი და ვადიდებ მას და ჩემი მამის ღმერთი და აღვამადლებ მას“ (გამოსვლ. 15: 2). მუდმივად ამას უნდა ამბობდე და ამას სწავლობდე. ჩვენ კი, ვინც ჭეშმარიტების ნათელი მტკიცედ ვისწავლეთ, მეტის გამო-საძიებლად და მსჯელობის მეტად გავრცობისათვის არ გვცალია; რადგანაც ძალიან მოკლედ და კეთილადაა გამოჩენილი ჭეშმარიტება რადგანაც მედღესასწაულეს არ შეენის სიტყვის მეტისმეტი გავრცობა; რადგანაც სიტყვა თავის ადგილას უნდა ითქვას და ამ დღის საიდუმლოს ტაძარში ღვთისას ჩვენდამი ნათქვამი სასიხარულო ხმები უფრო გააცხადებენ.

ხარობდეთ და გალობდეთ, რადგანაც აქ დგას ის, ვისაც ელოდნენ, ის კარიბჭესთანაა მოხმობილი, კართან მომდგარა გამოსხნა, უკვე ხელში გვიჭირავს გადარჩენა. როგორ და რანაირად უნდა გავიგოთ დავითისაგან ნათქვამი: „ღმერთი ცხადად მოვა“? (ფსალ. 49: 3) როგორ და რანაირად მოვა იგი ზეციდან? ზეციდან — უხორცოდ, ხოლო ჩვენგან — ჩვენი სახით, ბუნებითა და ნათესაობით. ეს სხვაგვარად როგორ იქნებოდა ასე, ღმერთი თუ არ განხორციელდებოდა, რადგანაც ღმერთის შიშვლად (ხორცისგან გაშიშვლებულად) დანახვა შეუძლებელია. იგი ჩვენთან შეერთებით ჩვენს სხეულს ეზიარა და ცოდვის გარეშე ჩვენნაირი შეიქნა. ცხადია, რომ იგი დაბადებულებისთვის უერთდება დაბადებულებს, რათა დაბადებულები გადაარჩინოს. სად და როდის? ქალწულებრივ სამყოფელში და დროის დასასრულს, როგორც იწინასწარმეტყველა მისი მოსვლა დავითმა. ეს ის დღეა, რომელსაც დღეს ვზეიმობთ — ქალწულის შობის დღე — დღესასწაულების დასაწყისს, ქრისტეს საიდუმლოებების დასაბამს. უნდა გამზადებულიყო მეუფის სასახლე და შემდეგ მოსულიყო მეუფე. ჯერ უნდა მოქსოვილიყო სამეუფო სახვეველი და შემდეგ შობილიყო ყრმა მეუფე. და ბოლოს: ჯერ თიხა უნდა მოზეილიყო და მხოლოდ ამის შემდეგ მოსულიყო მეთუნე. ამი-

ტომ სწორედ სამართლიანია, რომ საკვირველმა იოაკიმემ და მისმა თანამეცხედრე ანამ, საღვთო სიხარულით ღმერთს რომ ევედრებოდნენ, ლოცვის ნაყოფი მიიღეს. ამას ვამბობ ჩვენი ბუნების დედოფალზე, ჩვენი არსების დასაწყისზე, რომლის შობის დღეს ვდღესასწაულობთ ჩვენ და მის სახვევებს პატივს მივაგებთ.

ამიერიდან თაყვანს ვცემთ მოდგმის ამოწოდებას (იგულისხმება კაცთა მოდგმის ჯოჯოხეთიდან ამოხშობა), რადგანაც აქედან იწყება ჩვენი ბუნების განდმრთობა. თავდაპირველად უშვილო, ბერწი ადამიანების უშვილობა უქმდება: უშვილო დედა ხდება და ვისაც შვილი არ ჰყავდა, შვილი ეძლევა. უხარია ანას, რომ ჩვილ ქალწულს რძეს აწოვებს: ბერწობა უჩინარდება და დედაშვილობის საყვირი ხმიანდება. უშვილოსგან შობა წინ უსწრებს ქალწულების სასწაულს (ქალწულისაგან შობის სასწაულს). რადგანაც თუკი დიდი რამეა შობა ბერწისაგან, განა ამაზე გაცილებით აღმატებული არ არის შობა ქალწულისაგან?! განსაკუთრებით მაშინ, რომ როდესაც იგი გამორჩნდა, ბერწი დედაკაცი დედა გახდა, ხოლო, უქმროდ მშობელი ქალწულადვე დარჩა ისე, რომ არ გახრწნილა (სიწმინდე არ დაჰკარგვია) და ამით დედაკაცური წესი დაირღვა. ეს ბოლო იყო, ის კი პირველი, რადგანაც ის პირველი ამ მეორის წინამაუწყებელი და წინასახე იყო.

როგორც შეჰფერის მას, ვისგანაც ყოველივეა და ვისთვისაც ყოველია, ვინც ჩვენი ბუნების განმაახლებელია; მან პირველი დედა სასწაულებრივად განაახლა, ბერწი დედად აქცია, ასევე თავის დედაზე განაახლა მან ბუნებითი რჯული და ქალწული დედად გამოაჩინა. და მისი ქალწულება დაბეჭდილად დაიცვა.

ასეთია ქალწულის შობის დღე. ესაა სათავე დღესასწაულისა, ღვთის ადამიანთათვის აღნათქვამის გახსენება, ნაწინასწარმეტყველების აცხადება, დაფარულის გამოაშკარავება და ბოლოს, ყოველ ერზე ღვთის გადმოხედვა, გადმოხედვა, რომელიც მოგვეცა ღვთისგან, რომლითაც თავდაპირველად ბნელსა და სიკვდილის ჩრდილში მსხდომარენი გავბრწყინდით

და შეუხებელი ნათლით ელვასავით გაენათლით, ჩვენთვის მაღ-
ლად გაბრწყინებული იესო ქრისტეს, ჩვენი ყველას მეუფისა და
მაცხოვრის და ღვთის მიერ. მას ეკუთვნის ღიდება, პატივი და
სიმტკიცე, დასაწყისის არმქონე მამასთან და სიცოცხლისმო-
მიჭებელ სულთან ერთად, ახლა და სამუდამოდ და საუკუნეების
დასასრულამდე. ამინ.

წმინდა მამის, ანდრია კრეტელის ქადაგება ჩვენი ყოვლადუბიწო დედისა და დედოფლის ღვთისმშობლის შობაზე*

მამაო, გვაკურთხე!

თუ მიწა მტკავლით გაიზომება და თოკებით ზღვა თუ შემოის-
აზღვრება, ცა თუ მუჭებით აირწყვება და თუ დაითვლება ვარ-
სკვლავები, ან წვიმის ცვარი, ან მიწის მტვერი, ან ქარის სიმტ-
კიცე, ანდა კიდევ სიმრავლე ქვიშისა; და თუკი ამ ყოველივეს მი-
წვდომასა და შეცნობას გონება შეძლებს, მაშინ, ეგების ეს ქების
ღირსი მოვლენაც გამოთქვან ბაგეებმა და გონებამაც შეიმეცნოს.
რადგანაც ღვთის დედისაა ეს ღღესასწაული, რომელზედაც
ყველაზე აღმატებული ჩვილის შობის გამო შეეკრებილვართ:
ქალის, მარადის ქალწულისა და დაუქორწინებელი დედის,
დედოფლისა და წინასწარმეტყველის, რომელსაც, როცა წინას-
წარმეტყველთა და მეფეთა შორის უდიდესი დავითი სამეფო სახ-
ვეველებს უმზადებდა, სამეუფოდ კრთოდა (აძრწუნებდა მისი მე-
ფური დიდებულება) და ამბობდა: „მეფის ასულის მთელი დიდე-
ბა მასშია, შემკულია და შემოსილია ფესვედით (სამღვდელმ-
თავრო შესამოსელით)“ (ფსალ. 44: 14), რომელიც, როგორც
მე ვფიქრობ, წინასწარმეტყველურად მიანიშნებდა მის სულიერ
მშვენიერებასა და ბრწყინვალეობაზე და მასში შეკრებილ სული-
წმინდის მადლზე. რადგანაც, როგორც მე მგონია, ეს სამოსე-
ლი და ფესვედი ოქროსია. და ისიც მგონია, რომ სახვეველებში
იგულისხმება უვნებელობის (მიწიერი ვნების არ არსებობის)
მადლი, რადგანაც იცოდა ქალწულის გარეგნული და შინაგანი
სილამაზე. ამიტომაც ასე თამამად მაღალი ხმით ღაღადებდა: ის-
მინე, ასულო, და დაინახე და ყური დაუგდე, და დაივიწყე შენი
ერი და შენი მამის სახლი და დატკბება მეუფე შენი მშვენიებით.

და თუმცა ეს სიტყვები უფრო მეტად და უპირატესად
წარმართებიდან გამოსულ ეკლესიას შეეფერება, არაფერი გვ-

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 279.

აბრკოლებს, რომ ამ ყოვლადწმინდა და უბიწო ქალწულს მი-
ვუსადაგოთ ისინი, რომელიც თავადაა ტაძარი და სამკვიდრე-
ბელი დედა ყოველი ეკლესიისა — მისგან ხორცშესხმულის
(იესო ქრისტეს) სასწაულის ძალით. ამიტომაც შესაფერისი
სიბრძნით მოვიკრიბოთ გონება, მედლესასწაულეთა კრებულის
მთელი სიმრავლე მოვამზადოთ და ჩვენი ძალების შესაფერი
სიტყვათა გვირგვინი დავუწნათ სიტყვა ღმერთის დედას. ამ
დლესასწაულის დიდებულებას ვემსახუროთ, ქალწულს ქალ-
წულების შესაფერისი ქება მივუძღვნათ. მოდგმის დედოფალს
მივართვათ შეზავებულ ნელსაცხებელთა სურნელი, რომელიც
სხვა არაფრისაგან შედგება, გარდა წინასწარმეტყველთა იმ სი-
ტყვათა ყვავილებისა, მის შესახებ რომ წინდაწინ ითქვა და ჩვენი
ამ სიხარულის კეთილსურნელებას უძვირფასესად გადააქცევე-
ნ. და უმეტესად გაბრიელის სიტყვებს უნდა ვიმეორებდეთ და
ყველა დაბადებულის დედოფალს მივმართავდეთ: გიხაროდენ,
მიმადლებულო, გიხაროდენ, გაბრწყინებულო, რომლის მიერაც
ბნელი განიდევნა და წათელი შემოვიდა. გიხაროდენ, მიმადლე-
ბულო, რომლის მიერაც რჯული დადუმდა და მადლი გამოჩნდა.
გიხაროდენ, კურთხევისა დასაწყისო და წყევლის დასასრულო.

გიხაროდენ, ჭეშმარიტად მიმადლებულო, უფალი შენთანაა.
რადგანაც იგი, ვინც შობის მერეა შენტან, ის იყო შობამდეც,
რათა ამით გამოჩნდეს, რომ რომელიც შენს შემდეგ მოვიდა,
უპირველესია და რომ პირველად რაც იყო, ის ძალის საქმეა,
ხოლო, რაც ბოლოს მოხდა — საღვთო განგებულების. რადგანაც
იგი, ვინც ბერწისაგან შენი დაბადებით ტაძრად და თავის სა-
მყოფელად გამზადებს შენ, მცირე ხნის შემდეგ განკაცების
უდიდესი საიდუმლოთი შენგან მიიღებს სხეულს.

გიხაროდენ, შენ, ვინც კეთილად შეიტკბე კურთხევა, როდე-
საც შენში მიიღე ყველას მაკურთხეველი უფალი, რათა პირველ
დედას თავდაპირველი წყევლა ჩამოშორდეს.

გიხაროდენ, ღვთისგან დაწნულ ქალწულების საცავო,
რომლის მიერაც ვნახეთ უხრწნელი შობა და ქალწულების
განძის შეუხებლად დაცვა.

გიხაროდენ, ღედაო საკვირველო უბიწოებით და ქალწულო კიდევ უფრო საკვირველო იმით, რომ რძეს აწოვებ!

გიხაროდენ, ყოველგვარი სიკეთის შარავანდედო და ადამიანთა მოდგმის სამეფო პალატო, ყოველგვარი სამეფო წარმატებით წარმატებულო!

გიხაროდენ, ღვთისგან განდიდებულო ტაძარო, ერთადერთო შემწყნარებელო ქრისტესი, ვინც მღვდლობს ზეციურ სიწმინდეთა შორის მელქისედეკის (ბიბლიური მეფე და მღვდელი — ქრისტეს წინასახე) წესით.

გიხაროდენ, აარონის კვერთხო, იესეს ძირო, დავითის აღმონაცემო, სამეფო შესამოსელო, მადლის გვირგვინო, ქალწულების გამოუსახველო ხატებაჲ, განივთებულო სიწმინდეჲ და სისპეტაკეჲ, ოქროს მსგავსად დაღვრილო, შესაფერისად რომ იტევ სიტყვების მადლს.

გიხაროდენ, რჯულისა და მადლისა შუამდგომელო, რომელზედაც ძველი და ახალი აღთქმაჲ ამოტვიფრული, ყველა საღვთო ნაწერის ჭეშმარიტების სათავეჲ და დასაწყისო, ყველა წინასწარმეტყველის სიტყვის აშკარა ახდენაჲ, ღვთის სიტყვის სულიერებით და სიწმინდით შექმნილო გრაგნილო, რომელზედაც აღბეჭდილი ყოველი სიტყვა ლაპარაკისა და წერის გარეშე ყოველდღიურად იკითხება.

გიხაროდენ, ჩვენი განახლების დასაწყისო და ჩვენზე და ჩვენ მიმართ ღვთის თავდაპირველი განგების დასასრულო, საღვთო დიდების წინასწარ დაპირებულო აღთქმაო, წარმართების გადარჩენის კეთილო მოლოდინო.

გიხაროდენ, იაკობის ჭეშმარიტო კიბეო, აკვამლებულო მთაო, სიწმინდის კიდობანო, სულიწმიდის ბრწყინვალეებით ყოველი მხრიდან ოქროცურვილით მოოჭვილო, ოქროს ტაკუკო, რომელსაც მოაქვს ქრისტე — ზეციური მანანა, მთელი სამყაროსთვის გამოუღეველი საკვები.

გიხაროდენ, შენ, ვის შორისაც შვილების შობის ტკივილს ადგილი არ აქვს და ვინც შვილების ტკივილით შობა (ევასთვის აღთქმული) შეცვალე.

კურთხეული ხარ შენ დედებს შორის, ვინც წარმართ მორწმუნეებს ასწავლე გონიერად მოხმობა უფლისა: „კურთხეულია მომავალი უფლის სახელით“ (ფსალ. 117: 26), ღმერთი უფალი, და გამოგვიჩნდა ის ჩვენ.

კურთხეული ხარ შენ დედებს შორის, საიდუმლოდ და საღვთოდ მსხმოიარე ვენახო, ვინც მთელი ეკლესიის სივრცეს მდიდრად დაეფინე და უბრწუნელების მტევანი (იესო ქრისტე) შენს საშოში აღმოგვიცენე.

კურთხეული ხარ შენ დედებს შორის, ღვთისგან გავლებულ ხნულს, ვინც ჩვენი ცხოვრების დაუთესველი და მოურწყველი თავთავი მოსავლით სავსე კალოსავით მუცლით ატარე.

კურთხეული ხარ შენ დედებს შორის, სასურველო მიწაო, რომლიდანაც ჩვენი ცხოვრების მეთუნე მიწა აიღო და გატეხილი ჭურჭელი განაახლა.

კურთხეული ხარ შენ დედებს შორის, ახალო ბანაკო, რომელშიც დამკვიდრდა გონიერი კიდობანი – ღვთის განხორციელებული სიტყვა.

კურთხეული ხარ შენ დედებს შორის, საღვთო და ჭეშმარიტო ამბიონო, ეკლესიის წმინდა და ღმერთშემოსილ ადამიანებს, დაფარულის მცოდნეებს რომ განეკუთვნე, როგორც საღვთო გამოცხადების ნივთიერი გამოვლინება და არსებული საიდუმლოებების მაუწყებელი.

კურთხეული ხარ შენ დედებს შორის, გაცხადებულ ბეთლემო, ვინც გახდი სახლი და ტახტრევანი და ბუნება ცხოვრების პურის (იესო ქრისტეს) მომზადებელი. რადგანაც, როგორც თავად თქვა, დამკვიდრდა შენში იმგვარად, როგორც მხოლოდ თვითონ მან იცის და ჩვენს ბუნებას შეუერთდა შეურევნელად. ადამის ყოველგვარი თვისება თავის თავში გააფუა (როგორც პური საფუარით), რათა იგი ზეციურ პურად ყოფილიყო.

კურთხეული ხარ შენ დედებს შორის, ჭერო რჯულისა და მაჩრდილობელი კარვისაო; შენ, ვისგანაც დიდმა ბესელიელმა ქრისტე ღმერთმა მადლის მიერ თავისთვის ხელთუქმნელი ტაძარი აიგო – სულიერი ხორციით სულიწმინდის ხუროთმოძღვრე-

ბით აშენებული (ბესელიელი იყოს იუდას ტომის კაცი, ვინც ღვთის ნებითა და მოსეს მითითებით ამკობდა ტაძარს).

ეს ყოველივე წარმოთქვით, ჰოი საყუარელნო, მაგრამ იცოდეთ, სრულყოფილად სხვა ვერაფრით ვაქებთ და განვადიდებთ საღვთო სძალს, გარდა იმისა, რომ დაუუკრეფთ საღვთო წიგნებში გაბნეულ მრავალფერ ყვავილებს; ამ საიდუმლოებებით უნდა დაეწნათ მისი საქებარი გვირგვინი, რადგანაც დანამდვილებით ვერ იპოვი იქ (საღვთო წიგნებში) ვერცერთ ადგილს, სადაც — თუკი წმინდა წერილს დიდი ყურადღებით წაიკითხავ — ყოველ მხარეს არ იქნება გაბნეული მისი სახელები და სხვადასხვაგვარად გადმოცემული მინიშნებები მასზე. ამ ყველაფერს — გულმოდგინებით გამოძიებულსა და მოკლედ გადმოცემულს — მოისმენთ ჩვენ მიერ წარმოთქმულ სიტყვაში. ეს სახელებია, რომლითაც გადმოიცემა ღვთისგან წმინდა ქალწულისთვის განკუთვნილი დიდებულება.

მოდით და ნახეთ სახელების მრავალფეროვნება და წოდებების სიუხვე, რომლითაც წერილში სხვადასხვაგვარად იხსენება ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელი. მისი წოდებები აქ არის: ქალი და ქალწული, წინასწარმეტყველი, სასძლო, ღვთის სახლი, წმინდა ტაძარი, მეორე კარავი, წმინდა ტრაპეზი, საკურთხეველი, ოქროს სასაკმევლე, წმინდათა წმინდა, დიდების ქერუბიმი, ოქროს ტაკუკი, აღთქმის ფიცარი, სამღვდელო კვერთხი, მეფობის სკიპტრა, სიკეთის შარავანდელი, მღვდლებისა და მეფეების საცხებად განკუთვნილი ზეთის დამტევნელი რქა (რქა — როგორც სითხის ჭურჭელი), ნელსაცხებელი, სასანთლე, აღმური და ლამპარი, სანთელი, საყდარი, ჭალა, კლდე, მიწა, სამოთხე, დაბა, ხნული, წყარო, მსხვერპლი, ცვარი და მრავალი სხვა, რაც დიდმა წინასწარმეტყველებმა წინასწარ დაინახეს — დიდად საიდუმლოდ და იგავურად უწოდეს მას. ისევე, როგორც მოსემ მოიხსენია მაყვლად, როდესაც თქვა: „წავალ და ვნახავ დიდებულ სანახავს, როგორ იწვის მაყვალი და არ კი დაიწვება“. კვერთხად იწოდა, როდესაც ესაიამ თქვა: „იესეს ძირისგან გამოვა კვერთხი და მისი ძირიდანვე ყვავილი

აღმოცენდება“. ძირი სხვაგანაც ეწოდება მას და ისევ ესაიას-
 გან: „აი, იესეს ძირი, ვინც წარმართების მთავრად (მეუფედ)
 მოვა და იგი წარმართების იმედი იქნება“. წმინდა მიწა ეწოდება,
 როდესაც ამბობს: „მოსე, მოსე, ფეხიდან ფეხსაცმელი გაიხადე,
 რადგანაც ის აღგილი, სადაც დგახარ, წმინდა მიწაა“. სასურვე-
 ლი მიწა. — როდესაც გესმის: „სათაყვანებელი მიწა შეურაცხ-
 ჰყვეს“. აღმომაცენებელი მიწა — ამ სიტყვებიდან გამომდინარე:
 „ჭეშმარიტება მიწიდან აღმოცენდა“: სამხრეთი — როდესაც
 გესმის: ღმერთი თემანით მოვიდეს, რაც სამხრეთს ნიშნავს; და
 ისევ მთა, — „რომლისაგანაც უხელოდ გამოიკვეთა ლოდი (იესო
 ქრისტე)“, მთად, — რომელზე დამკვიდრებაც კეთილად ისურვა
 ღმერთმა; ზეთისხილი, — როდესაც ამბობს: „მე როგორც ნაყ-
 თიერი ზეთისხილი ღვთის სახლში“; კილობანი, — როდესაც
 გაიგონებ: „აღდეგ, უფალო, შენს დასაფუძნებლად, შენ და შენი
 სიწმინდის კილობანი“; საყდარი — ამ სიტყვების მიხედვით:
 „ენახე უფალი მხედრობათა, მაღალ და უპირატეს საყდარზე
 (ზეციურ ტახტზე) მჯდომი და ის სახლი უფლის დიდებით იყო
 სავსე, ბჭე (კარიბჭე, შესავალი), — როგორც წინასწარმეტყვე-
 ელს უთხრა უფალმა: „ეგ ბჭე დარჩება დახშულად და არ გაიღე-
 ბა და ვერავინ გავა მასში. რადგანც ისრაელის უფალი ღმერთი
 შევა და გავა მასში. და ეს ბჭე დახურული დარჩება“; სიონი,
 — როდესაც გაიგონებ: „სიონიდან მოვა მხსნელი და უღვთოე-
 ბისგან მოაქცევს იაკობს (იგულისხმება იაკობის შთამომავლობა
 — ისრაელი)“. უფალმა გამოარჩია სიონი და თავის სამკვიდრე-
 ბლად ისურვა ის; დედა ეწოდება ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელს
 ამ ნათქვამის მიხედვით: „სიონის დედას უწოდებს მას კაცი,
 რადგანაც მასში დაიბადა ადამიანი და თავად მაღალმა ღმერთმა
 დააფუძნა იგი“. და ასევე: „და ეს როგორ მოხდა, რომ უფლის
 დედა მოვიდა ჩემთან?“; საჩრდილობელი ეწოდება ამ სიტყვე-
 ბიდან გამომდინარე: „სოლომონ მეფემ ლიბანის ხის მსხვილი
 ტოტებისაგან საჩრდილობელი გააკეთა“; სარეცელს უწოდებენ,
 როდესაც ამბობენ: „აი, სოლომონის სარეცელი და მის გარშემო
 შეკრებილი სამოცი ძლიერი — ისრაელის უძლიერესთა შორის

რომ არიან“; ხოლო თავი ეწოდება ამ სიტყვებიდან გამომდინარე: „აი, ჩემსკენ გამოწვდილი ხელი და წერილის კიდე. იგი ჩემ წინაშე გახსნა და მასში დაწერილი იყო მასზე შიგნიდან და გარედან. და მითხრა: კაცის ძეო, შეჭამე ეს წერილი“ (აქ იგულისხმება ეზეკიელის ხილვა); და კიდე: უფალი ამბობს: ეს სიტყვები ისე იყოს თქვენთვის, როგორც დახურული წიგნის სიტყვები, რომელსაც, თუკი კითხვის მცოდნე კაცს მისცემენ და უბრძანებენ, წაიკითხო, იგი უპასუხებს: წაკითხვას ვერ შევძლებ, რადგანაც წიგნი დახურულიაო“; ქალაქი ეწოდება, როდესაც გესმის: „მითხრა უფალმა: აილე დიდი და სუფთა ქალაქი და დაწერე მასზე კაცობრივად დაწერილი, რათა სწრაფად წამოიღოს ნადავლი“; ხოლო მარწუხი (ორპირიანი მოსაკიდი რამეზე) ეწოდება, ამ ნათქვამის მიხედვით: „მომევლინა ერთ-ერთი სერაფიმი, ხელში ჰქონდა ნაკვერცხალი, რომელიც საკურთხევლიდან მარწუხით აიღო, პირზე შემახო და მითხრა: „აი, ამგვარად შეეხო ეს შენს ბაგეს, განადგურებულია შენი ურჯულოება და ცოდვებისგან გაიწმინდე“; ქალწული ეწოდა, როდესაც ხმამაღლა ითქვა მასზე: „აი, ქალწულის მუცელში ჩაისახება და შობს ძეს და მას ემანუელს (ჩვენთან არს ღმერთი) უწოდებენ“; წინასწარმეტყველი ეწოდება, როდესაც გაიგონებ: „და მოვიდა წინასწარმეტყველთან და მის საშოში ჩაისახა და შვა ძე და მითხრა მე უფალმა: „უწოდე მას სახელად: „დაუყოვნებლივ გამოიტაცე და სწრაფად წამოილე“, რადგანაც ვიდრე მამისა და დედის დაძახებას ისწავლიდეს, მანამდე წამოიღებს დამასკოს დოვლათს და სამარიის ნადავლს“; დედოფალი ეწოდა ამ ნათქვამის გამო: „შენს მარჯვნივ დადგა დედოფალი ოქროცურვილი სამოსით შემკული და შემოსილი“, ახლობელი — როდესაც ეუბნებიან მას: „რა მშვენიერი ხარ, ჩემო ახლობელო, რა მშვენიერი... და უწმინდურობა არ არის შენთან. ადექ, მოდი, ახლობელო ჩემო!“ სარძლო ეწოდა ამ ნათქვამიდან გამომდინარე: „მოდი ღიბანიდან, სარძლოო, წამოხვალ და ჩამოივლი რწმენის დასანერგად“. „თაფლი წვეთავს შენი ბაგეებიდან, სარძლოვ, თაფლი და რძე ეწვეთება ძირს შენი ენიდან. შენი სამო-

სელის სურნელება გუნდრუკის სურნელივითაა“; ეწოდება „და“ ამ სიტყვებიდან გამომდინარე: „როგორ გამშვენიერდა შენი თვალები, დაო და სარძლოო ჩემო“; ბაღად იხსენება იგი, როდესაც გესმის მის შესახებ: „ბაღი ჩარაზული და წყარო ბეჭდით გადაკეტილი“; ასულს უწოდებენ, როდესაც მიმართავენ მას: „ისმინე, ასულო, შეხედე და მოაპყარ ყური. და დაივიწყე შენი ხალხი და მამაშენის სახლი. და დატკბება მეფე შენი მშვენიებით, რადგან ის არის შენი უფალი, და თაყვანი ეცი მას“. და კვლავ: ბევრი ასული გამდიდრებულა და ბევრი მათგანი ძალმოსილად გამოჩნდა. მაგრამ შენ ყველას გადაამეტე და ყველაზე უპირატესი შეიქმენი; მითხოვებული ჰქვია მას, რადგანაც ვკითხულობთ: „მოივლინა ღვთისგან გაბრიელ ანგელოზი გალილეის ქალაქში, რომელსაც სახელად ნაზარეთი ეწოდება ქალწულისადმი, რომელიც გათხოვილი იყო დავითის სახლიდან და ტომიდან გამოსულ კაცზე, სახელად იოსებზე. ამ ქალწულს სახელად ერქვა მარიამი“.

ღრუბლად იხსენება, როდესაც გესმის: „აი, უფალი ზის მსუბუქ ღრუბელზე და შევა ეგვიპტეში და მოისპობიან ეგვიპტის ღმერთები, ადამიანის ხელს რომ შეუქმნია“; ხილვა ეწოდება მას ამ სიტყვებიდან გამომდინარე: „ვიხილე რაღაც, როგორც ცეცხლი, შარავანდედი ედგა რკალად. ცისარტყელასავით იყო, წვიმიან ღღეში ღრუბლებს შორის რომ გამოჩნდება ხოლმე. ასე იდგა გარშემო შარავანდედით. და ეს ხილვა უფლის დიდებას ჰგავდა“; გახურებულ ლითონს უწოდებენ: „და ვიხილე როგორც გახურებული ლითონი, თითქოს ცეცხლს ვხედავდი მასში: გარედან წელს ზემოთაც ცეცხლივით ჩანდა და წელს ქვემოთაც“.

მას სახელად ეწოდება ღღე, მის შესახებაა სიტყვები: „ღღე ღღეს აუწყებს“, და ეწოდება ასევე ღამე, ამ ნათქვამის მიხედვით: „ღამე ღამეს უამბობს“; ცა ეწოდება, როდესაც ითქმის: „უფალმან ზეციდან გამოიხედა და ადამიანის ყველა შვილი იხილა“; აღმოსავლეთი ეწოდება ან ნათქვამით: „მიწიერი მეფეები აქებდით ღმერთს და უგალობდით უფალს, რომელიც აღმოსავლეთით ცათა ზეცაზე ამალდდა“; ხოლო დასავლეთი ამ ნათქვამის გამო

ჰქვია: „გზა დაუთმეთ მას, ვინც ამაღლდა დასავლეთით, მისი სახელი უფალია“; მზე ეწოდება, რამეთუ „მზეს დაუდგა მაღლად თავისი კარავი“. და თავადი ჰქვია, რადგან როგორც სიძე, ისე გამოდის თავისი ეზოდან“; ქალაქად იწოდება, რამეთუ „დიდებული ითქმის შენზე, ღვთის ქალაქო“, და „მდინარეთა სრბოლა ახარებს ღვთის ქალაქს“, ღმერთია მასში და ის არ შეირყევა. ასევე, როდესაც გესმის: „შენ, კაცის ძეო, აიღე აგური და წინ დაიდე, მასზე ქალაქი გამოსახე და გალავანი შემოარტყი!“

აღვიღ ჰქვია, რადგანაც გავიგონეთ: „რა შემადრწუნებელია ეს ადგილი. ეს სხვა ვერაფერი იქნება, ღვთის სახლის გარდა. ეს არის ზეცის კარიბჭე“. და კვლავ აღმიყვანა მე სულმა და ჩემ უკან მომესმა დიდი შეძვრის ხმა, რომელიც ამბობდა: კურთხეულია უფლის დიდება მისი წმინდა ადგილიდან. და კიდევ: „ჩემს თვალებს ძილს არ მივაკარებ, არც ჩემს წამწამებს მოეკიდება რული, ვიდრე არ ვიპოვი უფლის ადგილს, იაკობის ღმერთის სამყოფელს“.

სასმისი ჰქვია ამ ნათქვამის მიხედვით: „გადმოვა, როგორც წვიმა სასმისზე და როგორც ცვარი, რომელიც ანამიანებს მიწას“.

ღედაკაცი ეწოდება, რადგანაც მისთვის ითქვა: „კურთხეული ხარ შენ ქალთა შორის და კურთხეულია შენი მუცლის ნაყოფი“. და კვლავ: „მოავლინა ღმერთმა თავისი — ღედაკაცისაგან შობილი, რათა იგი რჯულს დამორჩილებოდა“. ნეტარი ეწოდება, რადგანაც გაისმა: „ნეტარია, ვინც ირწმუნებს, რადგანაც აღასრულებს იმას, რაც უფლისაგან მათდამი თქვა მან“. და: „ნეტარია მუცელი, რომელმაც გიტვირთა შენ, და ძუძუნი, რომელთაც სწოვდი შენ“. მარიამი ჰქვია მას — ასე უთხრა (ანგელოზმა): „ნუ გეშინია, მარიამ, რადგანაც ღვთის წინაშე მადლი მოიპოვე. და აი, დაორსულდები, შობ ძეს და სახელად უწოდებ იესოს, რადგანაც თავის ერს მათი ცოდვებისაგან იხსნის იგი. იგი იქნება დიდი და მაღლის ძე ეწოდება და უფალი ღმერთი მისცემს მას მისი მამის ღვთის საბრძანებელს. და გამეფდება იგი სამარადისოდ იაკობის სახლზე და მისი მეფობა არასოდეს

დასრულდება. და უპასუხა მარიამმა ანგელოზს: როგორ მოხდება ეს ყველაფერი ჩემზე, როდესაც მე მამაკაცი არ ვიცი? ანგელოზმა მიუგო და უპასუხა მას: სულიწმინდა მოვა შენზე და მაღალი ღმერთის ძალა დაგიფარავს შენ, რადგანაც შენს შობილს ეწოდება წმინდა და ღმერთის ძე“. „და თქვა მარიამმა: ჩემი სული ადიდება უფალს და ჩემმა სულმა ჩემი მაცხოვრებელი ღვთისადმი გაიხარა“.

და განა ვის არ გააკვირვებდა მისი ასვლა სათნოებათა ამგვარ სიმაღლემდე, თვით ღვთის დედად რომ იქცა. რადგანაც ეს აქამდე სმენილ სასწაულებრივად აღსრულებულ საქმეთაგან ყველაზე საკვირველია. იმისთვის, რომ ჩემი ნათქვამი დაიჯერო, კვლავაც მას მივმართოთ, ვინც ჩვენი ღვთისაწაულის სათავეა, რადგანაც კვლავაც მას უნდა დავუბრუნდეთ სიტყვით, ვისაც მცირე ხნით დავშორდით. მოდიტ და ამ ღვთისაწაულის საგალობელ სიტყვებს შევეხოთ და მცირეოდენ ვესაუბროთ აქ შეკრებილებს და ამ ჩვენი სიტყვიერი შრომისგან დავისვენოთ.

საჭირო შეიქნა, რომ იმთავითვე აღსრულებული ცოდვისა და თავდაპირველი დაცემის აღმადგინებელი და ადამიანური ბუნების განმაახლებელი მოსულიყო. ამას უსიტყვოდ, ხმამაღლა და ძლიერად ღაღადებდა დაბადებული: „რატომ დგახარ, უფალო, შორს?!“ და მათ ტკივილით ეხმაურებოდნენ წინასწარმეტყველთა ხმები: და იტყოდნენ: „სად არიან შენი თავდაპირველი წყალობანი, უფალო, რომელიც შენი ჭეშმარიტებით დაჰპირდი დავითს?“ და რა უნდა ექნა მას, ვისაც წყალობის მონიჭება სურდა? ამის გარდა სხვას ვერაფერს იზამდა: მან არ უარმყო, არც შეურაცხმყო, არც შორს გადმო ალთქმის აღსრულება. და რომელი ალთქმა? აი, ეს: არც დაგტოვებ და არც მოგიშორებ. რადგანაც სიტყვები, ზეცად ამაღლებამდე მოწაფეებს რომ უთხრა: „ობლად არ დაგტოვებთ, თქვენთან მოვალო“, თქვა მან აშკარად და ცხადად აღუთქვა წინასწარმეტყველთა პირით აღრეც, თავის ენით უთქმელ განკაცებამდე.

რადგანაც ეს უკვე ამგვარად იყო და დანაპირების აღსრულების დრო მოდიოდა, ნახე, რა მოიმოქმედა ჩვენი ცხოვრების

მომნიჭებელმა და თავდაპირველი შეთანხმებულობისა და შეერთების განმაახლებელმა: რამე სხვა იარაღი კი არ უხმარია და არც სხვა ნივთიერი რამ გამოუყენებია გატეხილი ჭურჭლის გასამთელებლად, არამედ ისევ იმავე თიხისგან, როგორც იტყვიან, იმავე საფუარისგან აიღო ჩვენი გასამთელებელი ნივთიერება, როდესაც თავისი პატიოსანი ტაძრისთვის (სხეულისთვის), თავისი ესოდენ აღმატებული დიდებისთვის ააშენა ეს წმინდა ქალწული. და იგი თავისი ენით უთქმელი განხორციელების სადგურად აქცია, როდესაც იგი პირველი მეუფე და ერთადერთი მღვდელმთავარი და მეფე ღვთის განგებით ჩვენს მსგავსად მოვიდა, რათა ჩვენ თავის მამას მიგვეკვაროს. ამიტომაც ჩვენი ყოველგვარი სიგლახაკე (ადამიანური ბუნება) თავის ამაღლებულ ბუნებამდე აამაღლა, როდესაც ჩვენი, კაცობრივი ბუნება მიიღო.

ღმერთმა გაიხსენა თავისი დაბადებულები, რადგანაც მისი დაბადებულია ყველა მოდგმა და ქმნილება. თავისი წყალობა მოუვლინა თავის დაბადებულებს რადგანაც ისინი სამარადისოდ არიან“. მან გაიხსენა აღთქმა, რომელიც აღუთქვა ადამიანებს და ეს აღთქმული არ უარუყვია. არამედ გახსენებისთანავე კეთილად დაიწყო აღნათქვამის აღსრულება.

გაიხსენა დავითი და ის ფიცი, რომელიც თავიდან მისცა მას, რომ მისი შთამომავლობიდან მოვიდოდა ქრისტე, ვინც ჩვენს დაცემულ მოდგმას დამხობილი კარვის მსგავსად აღადგენდა და მართლაც, სასწაულს სასწაული მოჰყვა, როდესაც უკიდურესი მწუხარებისაგან დაბეჩავებული ყოვლად ბრძენი ანას და მისი მეუღლის იოაკიმეს გლოვა უშვილობის გამო და მათი ბერწობა დასრულდა და გაუჩინარდა. წყალობით მოჰხედა მათს ვედრებას, და ბერწს მისცა ნაყოფი, რომელიც წინასწარ ახარა მას. ქალწული, რომელიც ლოცვის თესლზე აღმოცენდა. ხოლო იოაკიმეს მიეცა ყოველგვარ იმედზე უმეტესი ყლორტი — და ამგვარად შვილიერად გამოაჩინა უშვილობის გვალვით გამხმარი მიწა. თავდაპირველად უშვილო — შვილიანი და ნაყოფიერი ვაზის ამომზრდელი გახდა. ეს მორჩი ასე ვერ მოღონიერდებოდა, მას რომ არ აეღორძინებინა.

რა შეიძლება იყოს უფრო პატიოსანი, ვიდრე ამგვარი შეილ-
იერება, ან რა შეედრება ამ სასიხარულო სანახაობას?! როდე-
საც ვნახეთ, რომ ღვთის დედის საშო გაიღო და არ კი გაიხრწნა
(თავდაპირველი სიწმინდე შეინარჩუნა), ნაყოფიერი მუცლიდან
ნაყოფი წმინდად გამოვიდა. და თავად ქალწულიც ბერწი მუცლი-
დან გამობრწყინდა. ეს აღსრულდა განგებულებით, რომ თავისი
საკვირველი შობით (ბერწისაგან) თავისგან შობილის სასწაუ-
ლიც სარწმუნო გახადოს მან, ვინც შემოიტანა სრულიად უცხო
რამ ადამიანური ბუნებისათვის, რაც აქამდე არავის სცოდნია
და გაუგონია, უმამოდ და უტკივილოდ შობა, როდესაც ზებუნე-
ბრივი ძალით ბუნების შემოქმედი (ღმერთი — იესო ქრისტე) მუ-
ცელში ჩაესახა და დედა გახდა ისე, რომ ტკივილი არ შეხებია.
ამ ჩვილის მამად მთელ ღედამიწაზე არავინ წოდებულა, ეს იმის
გამო, რომ მამაკაცის თესლით არ მომხდარა მისი ჩასახვა და
მის დედას გახრწნის შედეგად არ უშვია იგი. რადგანაც მანამდე
მრავალჯერ მომხდარა ბერწის განკურნება, მაგრამ ქალწულ-
ისგან შობა თუ როგორ მოხდა ამის გამოკვლევა შეუძლებელია
და შედარებითაც ვერაფერი შეედრება მას. და თუმცა მანამდეც
ბევრი განდიდდა იმით, რომ მამათმთავრის მეუღლეობა იტვირ-
თა (მაგალითად, სარა) და საკუთარ თავსა და ერთმანეთს არ
ჩამოუვარდებოდნენ ბერწობის სასწაულებრივად დაძლევაში (ეს
ის ადამიანები არიან, ვისაც ჩვენ ერთად ყოვლადწმინდა ქალ-
წულის მშობლებად მოვიხსენიებთ), მათგან შობა და ბერწობის
დამარცხება ახლოსაც ვერ მოვა ამ საღვთო განგებულების
აღსრულებასთან — ვერც შეედრება ვერც თვისებით და ვერც
მსგავსებით.

ეს დროის მიხედვით უკანასკნელ ჟამს ნაშობი, ხოლო მად-
ლის მიერ მამათმთავრებსა და წინასწარმეტყველებზე აღმატე-
ბული ქალწული ბოლო დროს კი არ განიკუთვნა ღმერთმა თავ-
ისთვის, არამედ, იმთავითვე, პირველადვე განსაზღვრულ ჟამს,
როდესაც მხოლოდშობილი ძის ქვეყნიერებაზე მოვლენა განიზ-
რახა. რათა იგივე მიწა, ოღონდაც ჯერაც წმინდა და შეუხებელი
აეღო, სულის მაღლი შთაებერა მისთვის და ადამიანთა მიწადქ-

ცეული ბუნება ღვთივმშვენიერად განეახლებინა. და თუ რას წარმოადგენდა ის მიწა, რომელიც ჩვენს მაღალ წარმოშობას მაღავდა, ჩვენც რომ არაფერი ვთქვათ, თავისთავად გასაგებია. რადგანაც, როგორც თავდაპირველად დავიბადენით, ისევე განვახლდით. კეთილად გამოიკვლია ჩვენმა ღმერთმა და იპოვა ის დასაბამისმიერი ხატება, რომელსაც ეძებდა (ქალწული მიიჩნია შესაფერისი პირველი სიწმინდის მქონედ), რომელიც ვნებების მქონე ხორცში საიდუმლოდ ინარჩუნებდა უვნებელობას. და როდესაც ნახა, რომ პირველი ადამი ვნებისაგან თავისუფალი არ იყო, მიწის საუკეთესო ნაწილი გამოარჩია მისგან; რადგანაც ის მიწა, რომელშიც იპოვა ის, ვისაც ეძებდა, ჩვენივე სახის და ამავე მიწისგან იყო. იგი მხოლოდ იმით იყო უპირატესი, რომ ხორციელ და გონებრივ ქალწულებას ინახავდა. ამიტომაც იყო სასურველი იგი სულთა დამბადებლისათვის და ამიტომ აქცია იგი იმ ხნულად იმისთვის, ვინც ჩვენი ცხოვრების დასაბამი შეიქნა. და ასე უთესლოდ და უშრომელად აღმოგვიცენდა ჩვენ.

ეს არის მიწა და ეს არის მისი თავთავი და ეს არის ადგილი, რომელშიც განვახლდით ახალი მშვენიერებით.

ხედავ, თუ როგორია ანას მუცლადღების საიდუმლო?! ან თუ როგორ აჯობა მან იმ ბერწ ქალებს, ვინც მანამდე განდიდდნენ სასწაულებრივი შვილიერებით? რადგანაც ანა ღირსი შეიქნა იმისა, რომ ღვთისგან ხმობილი და ყოვლადუბიწო ქალი — ქალწული მარიამი ეშვა. ვინ და სად ყოფილა, რომ რომელიმე დედაკაცი ასე სასწაულებრივად განდიდებულიყო?! და რადგანაც ჩვენი სიტყვა უკვე უძლურია ამ საქმეების გამოძიებისას ამაზე მეტ სიმაღლემდე ავიდეს, მოდით და ცოტა სხვა რამ დავურთოთ, „გიხაროდენს“ დავუბრუნდეთ და ამგვარად მივესალმოთ. სიხარულის გალობა აღვავლინოთ სიტყვის დასრულებისა და დამახსოვრებისათვის.

გიხაროდენ, მიმადლებულო, გიხაროდენ, დიდებულო, გიხაროდენ, სიხარულით აღსავსე ცხოვრების სამყოფელო! გიხაროდენ, სასაკმევლეო, ოქროსაგან დამზადებულო წმინდა და გონიერი საკმევლისთვის. როდესაც ამ სასაკმევლეზე გონიერი

საკმეველი — ღვთაებისა და კაცების შეერთებული ბუნება — ქრისტე დაიღო, ჩვენ ამ ორი ბუნების განუყოფელი სხეულიც გვაჩვენა, და ამავე დროს საღვთო და კაცობრივი ნების შეურეველი თავისთავადობა. აქედან ვიყნოსეთ ჩვენ განღმრთობილი სხეულის სურნელი.

გიხაროდენ, ხელით შეუქმნელო და ღვთისგან შექმნილო კარავო, რომელშიც ერთხელ და ისიც ბოლო ჟამს ერთი, სიტყვა ღმერთი — თავად პირველი მღვდელმთავარი შევიდა. ამით მან შენში ყველას ნაცვლად აღასრულა საღვთო მსახურების შესაწირავი (აქ ქრისტეს ქალწულის წიაღში დამკვიდრება ედარება ძველი აღთქმის ეკლესიის ღვთისმსახურების წესს — პირველი მღვდელმთავრის შესვლას წმინდათა წმინდაში წელიწადში მხოლოდ ერთხელ და მთელი ერისთვის მსხვერპლის შეწირვას). რადგანაც შენ ხარ წმინდათა წმინდის მეორე კრეტსაბმელი, მთელი სამყაროს სიხარული და გამოსახული ქერუბიმი. შენ შენს საშოში დაიტიე იგი, ვისი დატევაც შეუძლებელია და ის, ვისაც ვერაფერი გარემოიცავს, შენი საშოთი გადაფარე. სულის შვიდგვარი მადლის შვიდფერო და შვიდსანთელა სასანთლეო და ყველას განმანათლებელი ნათლის დაუშრეტელო სანთელო, ვინც საიდუმლოდ ნაცხები ზეთით ხარ ცხებული.

გიხაროდენ, საკვირველო, რომელზედაც საიდუმლო კრავი (ქრისტე) და ყოველგვარი შესაწირავის სრულქმნილი სახე — ცოცხალი ქრისტე შეიწირა. რადგანაც შენ ხარ ბუნებაზე აღმატებული მსხვერპლის შესაწირავი ტრაპეზი, რომელზედაც განიყოფა (დანაწილდება) მისი მიძლეულების (მაზიარებულების) მაცხოვნებელი და მის მჭამელთა გამაცოცხლებელი.

რაც კი საღვთო განგებულების აღსრულებას ემსახურება, იმ ყოველივეს შესაკრებელი ხარ. ამ განგებულების მიხედვით, ღმერთი ხორციელად დაიკლა და ყოველი განწმინდა. იგი განკაცების საიდუმლოთი მსხვერპლად შეიწირება და შესწირავს და არ უკადრისობს ცოდვილთა ხელით დაკვლას და მიწიერთა ბაგით შეხებას. რათა შეუერთდეს ჩვენს დამდაბლებულ ხორცს და კი არ გამოილიოს, არამედ, ყოველივე აღავესოს და ყოველთა

შორის მოუკლებლად გავრცელდეს. აი, ახალი განახლება! აი, სიტკბოების უსაზღვროება! რადგანაც ჩვენი ბუნების მქონე დედაკაცის საშუალებით ზებუნებრივი შეერთებით ღმერთი შეგვიერთდება!

დედაკაცს ვუწოდებ მას, რომლის სულიერი მშვენიერება იმდენადვე აღმატება ყოველგვარ ადამიანურ მშვენიერებას, რამდენადაც მისგან შობილი ქრისტე არის უმშვენიერესი ადამიანის ყველა ძეზე. და, აბა, ამდენს რაღად ვლაპარაკობ?! იმდენად ამაღლდა ქალწულის მშვენიერება, რომ მეუფემ კეთილად ინება და ისურვა მისი სიკეთე, როდესაც მივიდა მასთან და მეორე შობა — უმაღო და გამოუთქმელი — მისგან ინება.

იმდენად სიხარულით აღსავსე და უმანკო იყო მისი სხეული და იმდენად ღიდ სიწმინდეს ფლობდა, რომ მასში მოთავსდა ყოველივე არსზე აღმატებული არსების უხორცო და უსაზღვრო ღიდება. და ქალწული გახდა იმ გვამის (ჰიპოსტასის, პირის) სადგური, რომელიც სამგვამოვანის (სამება ღმერთის) ერთერთ პირად მიიჩნევა და იქადაგება.

ეს ღვთისმშობელი მარიამია, ყველა ქრისტიანის საერთო სავედრებელი, პირველად მის მიერ აღღგა პირველი მშობლების დაცემა და ამ აღღგომით ღმერთმა კაცთა მოდგმას კელავ თავდაპირველი უვნებელობისკენ მოუწოდა. ეს ხილვა მოსემ ნახა ბუნდოვნად, როგორც ანარეკლი; ეს გედეონის საწმისია (ცხერის ტყავი, რომელიც ზებუნებრივად ივსებოდა ცვრით), გედეონმა ხომ იხილა ზეციური ცვრით განედლება მისი, რაც სწორედ ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელს მიანიშნებდა და ის მატყლი და ცვარი ჭეშმარიტი საქმეების განმცხადებლად იქცა. იგია (ღვთისმშობელია) ღვთისგან მოქსოვილი დავითის სამოსელი; მან ხომ თავისი სხეულის ტაძარი პორფირივით (სამღვდელმთავრო შესამოსელივით) შემოსა დავითის მოდგმაში განკაცებულს. ისაა (ღვთისმშობელია) ქერუბიმების (უმაღლესი ანგელოზების) ტახტი, საკვირველი სიმაღლისა და კიდევ უფრო საკვირველი ცეცხლის ფერის მქონებელი, რომელშიც საკვირველად იმყოფება საყდარზე მჯდომარე მეუფე და ანგელოზ-

თა უფალი. ისაა (ღვთისმშობელია) იმ კარიბჭეზე ამალღებული, შეუვალ ზეციურ სამეფოში რომ შედის. სადაც ფრთებიანი სერაფიმი ღგას და ამ ფრთებიდან ზოგით სახეს იფარავდა, ზოგით — ფეხებს, ზოგით კი ფრინავდა და საზარელ საგალობელს ხმამალლა გალობდა, რადგანაც გაუგებარი და შიშის მომგვრელი იყო მისთვის აქამდე არნახული სანახაობა. ისაა (ღვთისმშობელია) ზეცის კარიბჭე, რომელიც მხოლოდ და მხოლოდ ზეცის შემოქმედმა გაიარა და რომელზედაც არც მანამდე და არც მას შემდეგ აღარავის გაუვლია.

ამიტომ გაიხარე, ცაო, რადგანაც მან, ვინც შენი მსგავსია, დაიბადა ის, ვისაც შენ ვერ იტევ. ამიტომ იმას უგალობე, მიწაო, ვინც თავისი მუცლადღებით (ფეხმძიმობით) ზეცის სიმაღლეს მიგამსგავსა შენ, როდესაც მიწიერები ზეციურად აქცია. შენც კრთოდე, ზღვაო, ამ ქალწულის საკვირველების გამო, რადგანაც ღმერთმა, მისგან ხორციელად შობა რომ ისურვა, წყლის ნოტიო ბუნება მასში ნათლისღებით განწმინდა.

ხარობდეს და შვებით აივსოს ყველა ქმნილება, რადგანაც იშვა ღღეს ქალწული, რომლისგანაც გამოგვიბრწყინდა მთელი სამყაროს მაცხოვარი და მხსნელი ქრისტე, რომელიც არის და რომელიც იყო და რომელიც მოვა და მუდმივია მისი არსებობა. რომლის წყალობითაც ჩვენც — ამ სიტყვის წარმოთქმით დაღღილები — დავისვენებთ. ჩვენმა სიტყვამ შეძლო, გადაელახა ყოვლადწმინდა ქალწულის დიდებულების ზღვა და ახლა დიდებას აღუვლენს სამება ღმერთს, რომელიც არის მამა, ძე და სულიწმინდა და რომელსაც ეკუთვნის პატივი, სიმტკიცე და თავყვანისცემა, ახლა და დაუსრულებელი საუკუნეების განმავლობაში, ამინ!

**სიტყვა ღღესა ღვთისმშობლის შობისა,
თქმული გელათის მონასტერში***

მოვალს ჟამი, და აწვე არს, ოღეს ჭეშმარიტნი თაყვანისმცემელნი თაყვანს სცემდეს მამასა სულითა და ჭეშმარიტებითა... სულ არს ღმერთი და თაყვანისმცემელთა მისთა სულითა და ჭეშმარიტებითა თანა-ამს თაყვანისცემა (იოან. 4: 23-24).

საყვარელნო ძმანო, მართლმადიდებელნო ქრისტიანენო! მე განვიზრახე ღღეს თქვენთან მოლაპარაკება იმაზედ, თუ რაჲ არს სულიერი თაყვანისცემა ღვთისა და როგორ უნდა ემსახურებოდეს კაცი ღმერთსა სულითა თვისითა; გარნა ვინაითგან საგანი ესე ფრიად ღრმა არს და ცნობა მისი მეტად საჭირო და სასარგებლო ჩვენთვის, მივიქცეთ ლოცვითა და ვედრებითა ყოვლადწმიდისა ღვთის-მშობლისადმი, რათა შეგვეწიოს და მოგვანიჭოს იგი.

ყოვლადწმინდაო ღედუფალო ღვთის-მშობელო! ღღეს ჩვენ ყოველნი შეერებულ ვართ წმინდასა ამას სახლსა შენსა, შენდამი შევრდომილნი, შენნი მადიდებელნი და შენგან მომლოდინენი ღიდისა წყალობისა, ვინაითგან შენ ხარ წყარო მოწყალებისა და კარი შეწყნარებისა. შენ გვედრებით, მოგვეც ჩვენ გულისხმისყოფა, განაღდე სული ჩვენი, რათა ვისწავოთ, რაჲ არს სულიერი მსახურება ღვთისა, რათა ვიცოდეთ, თუ როგორ ჯერ-არს თაყვანისცემა და სათნო-ყოფა ძისა შენისა, უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესი.

დასაწყისად და საფუძვლად აწინდელისა ჩვენისა სიტყვისა აღვიღოთ სიტყვა მაცხოვრისა: „სულ არს ღმერთი და თაყვანისმცემელთა მისთა სულითა და ჭეშმარიტებითა თანა-ამს თაყ-

* იბეჭდება გამოცემიდან: „ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელისა“. ტ. I, გვ. 160-164.

ვანისცემა“; ესე იგი ღმერთი არის სული უხილავი და თაყვანისმცემელნი მისნი სულითა და ჭეშმარიტებითა უნდა თაყვანს სცემდნენ მას. ეს სიტყვა პრქვა მაცხოვარმან ღელაკაცსა სამარიტელსა, რომელმან ჰკითხა მას: სადა ჯერ-არს თაყვანისცემა ღვთისა, იერუსალიმს, ანუ მთასა მას ზედა, სადაცა სამარიტელთა ჰქონდათ ტაძარი და თაყვანისცემდენ ღმერთსა? იმჟამად ურიანი ჰფიქრობდენ, რომ(ელ) მხოლოდ იერუსალიმს ჯერ-არს თაყვანისცემა, მსახურება და მსხვერპლის შეწირვა ღვთისადმი: ხოლო სამარიტელნი იყვნენ წინააღმდეგნი ამისა და ემსახურობდნენ ღმერთსა თვისსა ტაძარსა შინა. გარნა სხვანი ტომნი და ხალხნი იყვნენ კერპთ-მსახურნი — ემსახურობდნენ მრავალთა ცრუთა ღმერთთა. თაყვანისცემა წარმართთა იყო მხოლოდ ხორციელი. გონება მათი იყო ესოდენ დაბნელებულ, რომ(ელ) არ იცოდენ მათ უხილავი ღმერთი; იგინი თაყვანისცემდენ რასაცა ჰხედვიდენ თვალითა თვისითა, მზესა ანუ მთვარესა, ანუ ვარსკვლავთა და სხვათა ქმნილებათა ღვთისათა; მსახურებაცა მათი მღვთმარეობდა მას შინა, რომ(ელ) იგინი შესწირვიდენ რომელთამე მსხვერპლთა. გარნა ოდეს მოვიდა მაცხოვარი ჩვენი ქვეყანასა ზედა, მან გამოგვიცხადა და გვასწავა ჩვენ რომ(ელ) ღმერთი არის სული უხილავი, დაუსრულებელი, ყოვლად-შემძლებელი, და ვინაითგან ღმერთი არის სული უხილავი, თაყვანისცემა და მსახურებაცა მისი უნდა იყოს სულიერი. ესე იგი კაცი უნდა ემსახურობდეს და აღიდებდეს ღმერთსა კეთილითა თვისითა სულითა, სიმართლითა, ჭეშმარიტებითა, კეთილითა ხასიათითა და ყოფაქცევითა. ვისაც ყოველთვის ახსოვს, რომ(ელ) ღმერთი ყოველგან არს, ყოველსა მისსა საქმესა ჰხედავს, ყოველსა მისსა სიტყვასა ისმენს, ყოველსა მისსა სურვილსა და განზრახვასა გამოსცდის; ვისაც ახსოვს ესენი და შიში აქვს, რომ არ განარისხოს ცუდითა თვისითა საქმითა, ანუ ჰაზრითა, ანუ ყოფა-ქცევითა უხილავი და ყოველგან მყოფი ღმერთი, იგი არის ჭეშმარიტი თაყვანისმცემელი ღვთისა.

გარნა ჩვენ, სამწუხაროდ, გვაკლია სულიერი თაყვანისცემა ღვთისა; ჩვენ უმეტესად იმას ვცდილობთ, რომ ხორციელად ვემ-

სახუროთ ღმერთსა, ხოლო სულიერი მსახურება და თაყვანისცემა ღვთისა გვაგიწყდება. დასამტკიცებელად ამისა წარმოვადგენ რაოდენსამე მაგალითსა: რომელსა მცნებასა, ანუ რომელსა ღვთის-მსახურებასა ვასრულებთ ჩვენ ყოველნი უმტკიცესად და დაურღვეველად? მარხვის შენახვასა. ხომ არ შეიძლება, რომ ვინმემ მარხვაში ხორცი სჭამოს? ხომ საშინელ სირცხვილად მიაჩნიათ სოფელში, ვინც ხორცსა სჭამს მარხვაში? ხომ განიკითხვენ და შეარცხვენენ მას, ვინც გაჰბედავს მარხვის დარღვევასა. ოთხშაბათს და პარასკევს, არა თუ ხორცის ჭამა მიაჩნიათ ცოდვად, არამედ თითქმის თევზსაც არა სჭამენ მრავალნი. ერთი სიტყვით, ეს მცნება მაგრად გვიჭირავს და ძნელად დავარღვევთ. გარნა რას ვხედავთ? იმავე დღეს, როდესაც შენ გეშინიან და ძლიერ გახსოვს, რომ ხორცის ჭამა არ შეიძლებაო, ადვილად იტყვი სიცრუესა და მოატყუებ შენს მოყვასსა; იქნება კიდეც წაეჩხუბო და სცემო ვისმე, იქნება კიდეც წაართვა ვისმე რაიმე. ერთი სიტყვით, მრავალს სხვა ცოდვას იქმ, და სინიღისი არ გაწუხებს შენ, რა არის ეს? შეიძლება ასრე მსახურება ღვთისა? ღმერთი ითხოვს შენგან კეთილსა საქმესა, სიმართლესა და სათნოებასა, შენ მიუძღვენი მას საჭმლის გამოცვლასა. სულითა და ჭეშმარიტებითა უნდა ემსახურობდე ღმერთსა და შენ ემსახურები მუცლითა შენითა. რა დიდი სათნოება არის და რა დიდი ღვთის მსახურება არის, რომ ნაცვლად ხორცისა შენ სჭამო ერთს ანუ ორს დღეს ლობიო, ანუ სხვა სამარხოვო საჭმელი! ეს ფრიად ადვილია, ეს ძნელი არ არის, ამას ყოველი კაცი იქმს; დიდი სათნოება და მოღვაწეობა ის იქნება, როდესაც შენ გასწმენდ გულსა შენსა ცოდვათაგან და ემსახურები ღმერთსა სიმართლითა და კეთილითა ყოფაქცევითა.

გარნა მისთვის კი არ გეტყვი ამას, რომ მარხვა აღარ შეინახო; არამედ მისთვის, რომ(ელ) უკეთუ ამ მცირე საქმეს და უკანასკნელს მცნებას ისრე მტკიცედ ინახავენ, რაც უმაღლესი მცნება არის და უსაჭიროესი, ის უმტკიცესად უნდა შეინახო. მარხვა თავის თავად არაფერი არის, უკეთუ არა შეერთებულ არს სხვათა სათნოებათა თანა. შენ მარხულობ და სიცრუის

ლაპარაკს და შურისძიებას არ ერიდები? არაფერი სარგებლობა არ გაქვს, არამედ უარესად სცოდავ, მისთვის, რომ გგონია, ვითომც მარხვის შენახვით სხვა ცოდვას დაჰფარავ. თუ სიცრუის ლაპარაკი გიყვარს და ცილისწამება, მომეცი პირობა, რომ(ელ) ამიერიდან ერთი სიცრუე აღარა სთქვა, და მაშინ ექმნება პატივი და ღირსება შენს ხორცის უჭმელობას; ან იქნება, შენ გულფიცხელი ხარ, ხშირად ეჩხუბები შენთა მეზობელთა, ხშირად აწუხებ და აიწროებ შენთა მონათესავეთა; მომეცი პირობა, რომ ამიერიდან შენ იქმნები მშვიდ და არავის არ შეაწუხებ, და მაშინ მოვიწონებ შენსა მარხულობასა. დარწმუნებულ-იყავ, რომ ღმერთს უმეტესად იამება შენი სიმშვიდე და კეთილი ყოფა-ქცევა, ვიდრე შენი მარხვის შენახვა.

მეორე მაგალითი ისმინეთ, ხომ გაგიგონიათ და იცით, თუ ვითარი დიდი ღვთისმცნება არის მშობელთათვის ძეთა თვისთა კეთილად აღზრდა და შვილთათვის დედ-მამის პატივისცემა და შენახვა. საღმრთო წერილი მრავალგზის და მრავალფერად ასწავლის, თუ ვითარითა შიშითა და ერთგულებითა მშობელნი უნდა ჰზრდიდენ შვილთა თვისთა, თუ ვითარ იგინი უნდა ცდილობდენ, რომ შვილნი მათნი გამოვიდენ კეთილნი ქრისტიანნი, ღვთის-მსახურნი და ჭეშმარიტებით თაყვანის მცემელნი ღვთისა: ეგრეთვე შვილნი როგორ უნდა პატივს სცემდენ მშობელთა თვისთა, ემორჩილებოდენ, ინახავდენ, უვლიდენ. ერთი სიტყვით, ამაზედ უკეთესი ღვთისმსახურება და სულიერი თაყვანისცემა ქვეყანაზედ არ იქმნება, როდესაც მშობელნი კეთილად ჰზრდიან ძეთა თვისთა და ძენი პატივისცემენ და ემორჩილებიან მშობელთა თვისთა; გარნა რას ვხედავთ დღეს ჩვენ? წარსულს თვეს რაოდენიმე დღე ვსცხოვრობდი მე აქ, ამ მონასტერში: განმავლობასა შინა ხუთისა ანუ ექვსისა დღისასა მრავალნი მოვიდნენ ჩემთან მოჩივარნი, რომელთაგან ზოგი უჩიოდა შვილთა თვისთა, რომელ იგინი არ ემორჩილებიან მათ, პატივს არა სცემენ, ჰსურსთ განყოფა მათგან და წარსვლა თვისათ; სხვანი უჩივოდენ დედა-მამათა თვისთა; იყვნენ ზოგნი, რომელნი ამბობენ, რომ არ ჰსურსთ შენახვა მშობელთა თვისთა. ერთი სიტყვით, დავი-

ნახე მე, თუ ვითარ დარღვეულ არს საღმრთო ესე კავშირი მამა-შვილობისა შორის მრავალთა დედ-მამა-შვილთა? დავინახე, როგორც გამოიზრდებიან ზოგნი შვილნი და ცოლს შეირთავენ, მაშინვე მოსძულდებათ დედ-მამასთან ცხოვრება და ყოფნა. დავინახე რომ(ელ) ზოგიერთნი უღმრთონი შვილნი ჰყდილობენ, რომ(ელ) დედ-მამა თვისი აშალონ და წაკიდონ სხვათა შვილთა თანა იმ განზრახვით, რომ მხოლოდ მათ დაშთეს სამკვიდრებელი მშობელთაგან; დავინახე, რომ სხვათა რომელთამე უღმრთოთა შვილთა ესოდენ დავიწყებით ღმერთი და მცნება მისი რომ(ელ) ემძიმებათ კიდევ, სძულთ შენახვა მოხუცებულთა მშობელთა თვისთა, ხოლო იმავე დროს როდესაც ამისთანა საშინელსა უშჯულოებასა იქმონან, მარხვის დარღვევა ეძნელებათ და სამარხო ღღეს ხორცს არა სჭამენ. ღმერთო, რა საშინლად დაბნელებულ არს გონება ჩვენი! პირველსა და უმთავრესსა მცნებასა ვარღვევთ და ნაცვლად მისა ვასრულებთ უმცირესსა და უკანასკნელსა მცნებასა! „პატივ ეც მამასა შენსა და დედასა შენსა, რათა კეთილ გეყოს შენ და ღლეგრძელ იყო ქვეყანასა ზედა“. ეს მცნება მოგეცა თვით უფალმან ღმერთმა ჩვენმან; ამ დიდს და უსაჭიროეს მცნებას ვარღვევთ ადვილად, და რაც ესოდენ საჭირო არ არს, იმას ვასრულებთ. ეს არის ღვთისმსახურება? ეს არის სულიერი თაყვანისცემა ღვთისა? გარნა სხვანიცა მრავალნი მაგალითნი და ჩვეულებანი ჩვენნი ამტკიცებენ, თუ ვითარ შორს ვართ ჩვენ სულიერიისა თაყვანისცემისაგან; გარნა ვინაითგან გაგრძელდა სიტყვა ჩვენი, აღარ მოვიყვან ღღეს სხვათა მაგალითთა; მხოლოდ უკანასკნელ, გლოცავ თქვენ, ძმანო ჩემო, გახსოვდესთ მტკიცედ, რომ ღმერთი არს უხილავი და სულიერი მსახურება და თაყვანისცემა ჯერ-არს მისდა, ხოლო სულიერი თაყვანისცემა არის კეთილი ყოფა-ქცევა, სიმართლით და სიწმინდით ცხოვრება. ამინ.

საგალობელნი

თთუესა ზ სეკდებერსა ღმრთისმშობლისა შობაჲ*

უფალო ღაღატ-ყავესა/კმაჲ ა

იხარებს ნათესავი კაცთაჲ შობასა შენსა, ქალწულო, დედაო ქრისტეს, ღმრთისა ჩუენისაო.

იშევ დიდებით, უხრწნელო ქალწულო. ღმრთისმშობელო, და მოატყუ სოფელსა სიხარული, აღდგომაჲ და ცხორებაჲ საუკუნოჲ.

ქალწულსა დღეს უფროჲსად უგალობდეთ, რომელმან უთესლოდ შვა ქველის-მოქმედი და მკნელი ჩუენი ქრისტე.

უგალობდითსა

უგალობდით მაცხოვარსა ყოველთასა, რომელმან ბერწისაგან გვჩუენა დღეს დედაჲ თვისი.

უგალობდეთ გალობითა ახლითა მაცხოვარსა და ღმერთსა, რომელმან აღმოგვცენა ბერწისაგან ყოვლად ქალწული და მისგან იშვა ქრისტე ცხორებად სულთა ჩუენთათჳს, რამეთუ დიდებით დიდებულ არს.

უგალობდით ღმერთსა, მაცხოვარსა ჩუენსა, რომელი ჯორციელ იქმნა ქალწულისაგან და განანათლა ნათესავი კაცთაჲ.

დაგვცვენ შენნი მოსავნი მეოხებითა მშობელისა შენისათა, ქრისტე, ღმერთო ჩუენო.

მოიხილესა

მოიხილე ცაო და ვიტყოდით და უგალობდით ღმერთსა, მხოლოსა კაცთ-მოყუარესა.

მართალ და წმიდა არს უფალი, რომელმან განანათლა წმიდაჲ ქალწული უბიწოჲ.

იხილეთ, იხილეთ უფალი, ღმერთი ჩუენი, რომელი ქალწულისაგან გამოუთქუმელად ჯორციელ იქმნა, რომელი არს წიაღთაგან მამისათა და მკლავთა ზედა დედისათა.

დიდებაჲ შენდა, დიდებაჲ შენდა, მეუფეო დიდებისაო,

* იბეჭდება გამოცემიდან „უძველესი იადგარი“, თბ. 1980, გვ. 283-287, 350-351.

რომელმან გვჩუენე ჩუენ შობამ, რამთა ვცხოვნდეთ მორწმუნენი მეოხებითა მისითა.

იხილეთ, იხილეთ უფალი, ღმერთი ჩუენი, რომელი მაღალ-თა შინა მარადის მყოფ არს მამისა თანა, ქალწულისაგან კორციელ იქმნა და აცხოვნა კაცი.

განძლიერდასა

განმაძლიერე, ქრისტე, რომელმან ბერწისაგან დედაჲ შენი გამოაჩინე, რამეთუ არავინ არს წმიდამა შენსა გარეშე, უფალო.

არავინ არს წმიდამა, ვითარ ქრისტე, ღმერთი ჩუენი, რომელმან განმზადნა საქმენი თჳსნი, რომელი იშვა ქალწულისაგან და განანათლა ნათესავი კაცთამ.

უფალო, მესმასა

მესმა, ყოვლად ძლიერო, შენი განგებულებამა და შიშით გადიდე შენ, ქრისტე ღმერთო.

ბერწისაგან აღმოსცენდი ქალწულებით, დედაო მარიამ, რომელმან კორციელად შევ პირველ საუკუნეთა ღმერთი ჩუენი.

მეოხებითა, ღმერთო ჩუენო, წმიდისა ქალწულისაჲთა შეცოდებათაგან გვხსნენ, რომელნი უფრომსად შენ გიგალობთ.

ღამითგანსა

ღამითგან აღვიმსთობთ, შენდა დიდებასა შევსწირავთ, რომელმან ბერწისაგან გამოაჩინე ქალწული, რამეთუ რომელი-იგი მისგან კორციელ-იქმნა, ყოველი სოფელი აცხოვნა.

ნათელი გამოგვბრწყინდა ჩუენ მშობელისა შენისა მიერ და საცთური კერპთამ დაჴსნდა და ცხორებამ კაცთა აღმოგვცენდა.

რომელი შჯულისა-მდებელ ხარ და შჯულისა აღმასრულებელ, საუნჯე სიხარულისაჲ სოფელსა გამოუჩნდა, ქრისტე, მაცხოვარი ჩუენი. ამას თაყუანის-ვსცეთ.

ღაღატ-ყავსა/კმამ ა გუერდი

დღეს ქალწული ბერწისაგან იშვა და ნათესავი კაცთა იშუებს და იხარებს, რამეთუ მის მიერ ვცხოვნდებით.

მოსაენი მშობლისა შენისანი, ღმრთისმშობელისა მადიდებელნი, შეგვწყალენ და მეოხებითა მისითა აცხოვნენ სულნი ჩუენნი.

ყოველნი საქმენი შენნი ჭეშმარიტებით არიან და წრფელ არიან გზანი შენნი, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

ბერწისაგან აღმოსცენდი, ქალწულო უბიწოო, და ბერწი ეკლესიაჲ შეაერთა შენ მიერ სიტყუამან მამისამან და ღმერთმან ჩუენმან.

აღმოსცენებულმან ყუავილმან, ქალწულმან უბიწომან, რომელი ბერწისაგან იშვა — მეოხი და მაცხოვრებელი ჩუენი ღმრთისა მიმართ, მამათა ჩუენთაჲსაჲ.

ყოველნი მამასა და ძესა უგალობთ და სულსა წმიდასა ვაკურთხევთ და აუვარებთ ცოდვათა ჩუენთა.

აკურთხედიტსა

გალობასა შენდა შევსწირავთ ანგელოზთასა, ვითარცა ყრმანი საცუმილსა შინა.

ღღესასწაულსა შობისა შენისასა, უბიწოო ქალწულო, მორწმუნენი აღვასრულებთ და უფრომსად გიგალობთ შენ.

შენ, ქრისტე, ვაკურთხევთ, ვითარცა მოწყალე ხარ, რომელი იშვე ქალწულისაგან.

ადიდებდიტსა

შენ, ზეცისა ბჭე, კარავი სიწმიდისაჲ, რომელმან ღმერთი შევ და ქალწულებრვე დაადგერ, ვითარცა ღმრთისმშობელ ხარ, სამართლად გადიდებთ.

რომელი იშვე ბერწისაგან და მუცლად-იღე უთესლოდ სიტყუაჲ მამისაჲ, ქალწულო მარიამ, რომელსა გნატრის ყოველი სული, ვითარცა ღმრთისმშობელ ხარ, გადიდებთ.

რომელი გამოუცდელ ხარ ქორწინებისაგან ღედაჲ და დაუტევნელი სიტყუაჲ მამისა უთესლოდ საშოსა დაიტიე, უზესთაჲსად ყოველნი ღმრთისმშობელსა ვადიდებდეთ.

აქებდიტსა

ვაქებთ ქრისტესა, მეუფესა, რომელმან განადიდა წმიდაჲ ქალწული უბიწოჲ.

აღმოსცენდი ბერწისაგან, ქალწულო, რაჲთა ბერწი ეკლესიაჲ შეაერთო ქრისტესა, ღმერთსა ჩუენსა.

ბერწმან რამ გამოიღო ყუავილად ქალწული, ხოლო მან თავადი პირველ საუკუნეთა ღმერთი ჩუენი.

იშევ დღეს, უბიწო ქალწულო, ყოველი სოფელი მორწმუნეთა იხარებს, ღმრთისმშობელო, მეოხ იყავ ცხოვრებად სულთა ჩუენტათვს.

ოხითამ/კმა ა

შენი შობამ ღმრთისმშობელო, სიხარულად მიესმა ყოველსა დაბადებულსა; შენგან რამ გამობრწყინდა მზე სიმართლისამ, დაქსნა წყევამ და მოგუმაღლა კურთხევამ, დათრგუნა სიკუდილი და მოგუანიჭა ჩუენ ცხოვრებამ საუკუნომ.

ველთბანისამ/კმა ა

შობასა შენსა, ყოვლადწმიდაო ქალწულო, იწყეს აღსრულებად ღმერთშემოსილთა კაცთა წინამსწარმეტყუელებასა, რამეთუ დავით, პირველ მამამან შენმან, კიდობნად გქადაგა შენ სიწმიდისად; აღმოსცენდი ძირისაგან იესჴსისა, ვითარცა თქუა ესაია; მთად გამოშწინდი საცნაურად, დანიელის სიტყვსაებრ; ბჭედ შენ გიხილა ნათლისად ეზეკიელ, რომლისაგან აღმოგზბრწყინდა სიმართლისა მზე ქრისტე, რომელსა აქუს დიდი წყალობამ.

სიწმიდისამ

სუფევს ღმერთი წარმართთა ზედა, ერნო, გიხაროდენ, გამოუთქუმელი ღმერთი ჯორციელ იქმნა და გამოუჩნდა სოფელსა, ვითარცა მას უნდა, და ცხოვრებამ საუკუნომ მოსცა კაცთა და საცთური კერპთამ ქუეყანით განაქარვა, რომელსა ანგელოზნი ვმითა ტკბილითა აქებენ და იტყვან: წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი, რომელსა აქუს დიდი წყალობამ.

იბაკონი მარიაშის შობისანი/კმა ბ

ტაძარსა შენსა, ღმრთისმშობელო, შემოკრებულნი გიგალობთ და შობასა შენსა ვადიდებთ (არა შესხმითა სახლ-რობისამთა, არამედ) სულიერებრითა გალობითა შევსწირავთ ყოველთა მსაჯულისა ქრისტეს ღმრთისა შუენიერად ქებასა, რომლისათვს მეოხ-იყავ დაუცხრომელად მონიჭებად სოფელსა დიდი წყალობამ.

ანაჲსა და ელისაბედისა საკვრველებათა, ვითარცა ღიდთა საიდუმლოთა, პატივს-სცემდეთ ღღეს. რამეთუ ამან, ვითარცა ბერწმან, მოხუცებულისაგან წინა-მორბედი აღმოაცენა, ხოლო ანა, ვითარცა უშვილომან და ყუედრებულმან, ღმრთისმშობელი აღმოაცენა.

თთუესა სეკდენბერსა ჴ, შობაჲ წმიდისა ღმრთისმშობელისაჲ*

უფალო ღალატყავსა/ჲმაჲ ა

ეჲჲ, დიდებული, საკვრველი წყაროჲ ცხორებისაჲ ბერ-
წისაგან იშვების და მაღლი ნაყოფისა გამოძლებელ იქმნების,
იხარებდ, იოვაკიმ, მშობელო წმიდისა ღმრთისმშობელისაო,
არაჲვინ არს სხუაჲ შენებერ კაცთაგანი მშობელთაჲ, ღმერთშე-
მოსილო, რამეთუ ღმრთის შემწყნარებელი ქალწული უბიწოჲ,
კარავი წმიდაჲ ღმრთისაჲ, შენ მიერ ღლეს ჩუენ მოგუენიჲჲ.

ხატად სიწმიდისად სულიერად და შემწყნარებელად ნაყ-
ოფსა მაღლისასა ბრწყინვალედ გამოჩნდა ღლეს ანნა დიდებული
და გვშეჲ ჴეშმარიტად ქალწულებისა საღმრთოჲ იგი ყუავილი,
რომელმან მოყუარენი ქალწულისანი მაღლითა აღავსნა და მის-
გან გამოგვბრწყინდა ქრისტე ღმერთი ჩუენი, რომელი მოანი-
ჴებს სოფელსა დიდსა წყალობასა.

მოვედით, ერნო, კრებასა ამას ბრწყინვალითა ჴმითა შევამ-
კობდეთ ყოველნი ღამჲარსა ბრწყინვალესა ქალწულებისასა
და სიწმიდით ვაჴებდეთ შობასა ანნა გამორჩეულისასა და მის-
გან შობილსა მას გალობით უღალადებდეთ და ვიტყოდით: გიხ-
აროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა, რომელი მოანიჴებს
სოფელსა დიდსა წყალობასა.

სხუანი/ზეცისა განწესებული

იოვაკიმ და ანნა ღლეს ღლესასწაულობენ, რომელთა შვეს
სიმტკიცე ცხორებისა ჩუენისაჲ, მხოლოჲ ღმრთისმშობელი, და
მათ თანა ჩუენცა ვღლესასწაულობდეთ და ძირთაგან იესჴსთა
აღმოცენებულსა ქალწულსა წმიდასა ვჴნატრიდეთ.

ქალწულსა, ღმრთისა დედასა, ყოვლად დიდებულსა ასულსა
დავითისსა და წინაჲსწარმეტყუელთა შუენიერებასა, რომელი-
ცა შვეს იოვაკიმ და ანნა, გალობით ვადიდებდეთ, რამეთუ მის

* იბეჴდება გამოცემიდან „გიორგი მთაწმიდელის თვენი“ (სექტემბერი),
გვ. 132-159.

მიერ დაიქსნა წყევამ ადამიანთაჲ.

პირველ ბერწმან ქუეყანამან შვა ნაყოფი საღმრთოჲ და ბერწისა საშომან ნაყოფი წმიდაჲ მოგუცა და ზრდის მას ძუძუჲთა საკვრეელი უცხოჲ, რამეთუ მზრდელსა მას ცხორებისა საუკუნოჲსასა აღმოაცენებენ მართალნი იგი ბერწნი საღმრთონი.

სხუანი ბ/მამისაგან შობილსა

გიხაროდენ და მხიარულ იყავ, ქალაქო ღმრთისაო სიონ, განსცხრებოდე და დღესასწაულობდ შობასა დღეს ყოვლისა სოფლისა სიხარულისასა, მთანი იმღერდით და ყოველთა წარმართთა აღიტყუელენით კელნი თქუენნი ღაღადებად, რამეთუ ბერწისა ანნაჲსგან განმაქარვებელი წყევისაჲ, რომელმან შვა დამბადებელი, დღეს გამობრწყინდა.

რაჟამს იშვა ანნაჲსგან უბიწოჲ ღმრთისმშობელი, ქუეყანაჲ განათლდა და მწუხარებაჲ მამისა ადამისი განიქსნა და ევა მხიარულ იქმნა და დავით მათ თანა იხარებს, რამეთუ აღმოსცენდა ძირისაგან მისისაგან კუერთხი იესჴსი და ყუავილი, რომლისათჳს დღეს ვდღესასწაულობთ და ვადიდებთ მეუფესა და ღმერთსა ჩუენსა.

გიხაროდენ, ტაძარო ღმრთისაო, წმიდაო ეკლესიაო პროვატიკისაო, რამეთუ შენ შორის სთნდა ღმერთსა, დამბადებელსა ყოველთასა, შობაჲ ქალწულისა უბიწოჲსაჲ დედისა თჳსისაჲ ანნაჲსგან ბერწისა, ამისთჳს ყოველნი სიხარულით დღესასწაულობენ და ჩუენ, მორწმუნენი, მათ თანა მოსრულნი, ვიხარებთ და გალობით ვადიდებდეთ.

გიხაროდენ ქალწულო/სხუანი ბ გუერდი/დასაბამად.

სიბრძნით დამბადებელმან უხილაეთა და ხილულთამან, ანგელოზთა უფალმან, რომელსა საყდრად ჰქონან ცანი მაღალნი ქუეყანასა ზედა, ცათა უვრცელესი სულიერნი, ცაჲ იშენა დღეს და დაემკვდრა მას, ვითარცა პირველ მოასწავებდა დავით მამათმთავარი და იგავით თქუმულნი დაფარულთანი, ვითარმედ სიბრძნემან იშენა თავისა თჳსისა სახლი, კორცთა შესხმად მომავალმან სიტყუამან — დედაჲ თჳსი.

ღმრთის მოსლვისა ტაძარსა, სამოთხესა პირმეტყუელ-

სა, სადგურსა სულიერსა, სულისა წმიდისა სამკვდრებელსა, სოფლისა სასოსა, სიწმიდისა ეტლსა და ღრუბელსა მას სულმცირესა, რომელი იქმნა ღღეს დედა ქრისტეს ღმრთისა ყოვლადწმიდაჲ, წმიდათა უწმიდესი, შუამდგომელი ღმრთისა და კაცთაჲ, თაყუანის-ვსცემდეთ ჩუენ, რომელი დამაგებს ღმერთსა და პირველსა მას წყევასა კურთხევად შესცვალებს.

დამკსნელი პატიუთა მათ პირველისა მამისათა და განმაქარეველი ევამს დანერგულისა მის მწუხარებისა წმიდაჲ დედუფალი ქალწული მარიამ, სანატრელი დედათა შორის, იშვა სიხარულად ზეცისათა და ქუეყანისათა, მთაჲ იგი გონიერი, რომელსა ღმერთი დაემკვდრების, განმხიარულდეს ცანი და ქუეყანაჲ შობასა მისსა, რამეთუ გამოჩნდა მიზეზი საღმრთოთა მათ კეთილთაჲ.

ყოველნი ნათესავნი/სხუანი დ გუერდი/მოვედითნი.

მოვედით, მორწმუნენო, სულიერად ვიხარებდეთ და ვღღესასწაულობდეთ, რამეთუ ღღეს იოვაკიმ, სულითა მართალი, მამად დედისა ღმრთისა გამოშჩნდა და ანნას მოაქუს ნაყოფი კეთილი, რომელმანცა მკსნელი ნათესავისა კაცთაჲსაჲ თვნიერად თესლისა აღაყუავილა ესე ბჭე, რომელ არავინ განვლო თვნიერ ღმრთისა, ამანვე სამოთხისა იგი ბჭენი, პირველ დაჭშულნი, განუხუნა და დამაგნა ჩუენ ღმერთსა შობითა მისითა, ამას უგალობდეთ: მარიამ, დედაო და ქალწულო, მეოხ-გუეყავ სულთა ჩუენთათჳს.

მოვედით, მორწმუნენო, სულიერითა შესხმითა ერთობით პატივ-ვსცემდეთ ანნას ყოვლად უბიწოსა, რომელი-იგი პირველად დედად ქრისტესა გამოჩნდა და მისსა წმიდასა შობისა ღღესა ვიხარებდეთ და უგალობდეთ ღმერთსა ჩუენსა მაცხოვარსა, რომელმან აღიდა იგი, რამეთუ ესე დედად დედისა მისისა იქმნა, ესევე ანნა წინამსწარმეტყუელისა, სამოელის დედისა, ღირსად მადლითა უზეშთაესად გამოჩნდა, ამას უგალობდეთ: მეოხ-გუეყავ, ყოვლად ქებულო, ქრისტეს მიმართ სულთა ჩუენთათჳს.

დიდებული მთაჲ საღმრთოჲ, რომელსა გამოეკუეთა ლოდი უკელოდ ქრისტე, ღღეს ყოვლად უბიწოთა მათ იოვაკიმ და ან-

ნამსა ღმერთ-შემოსილთაგან იშვა და ამას მთად პოხილად უწოდა პირველ დავით წინამსწარმეტყუელებით და თქუა: მთამ ღმრთისაჲ, მთამ სიონი, მთამ შეყოფილი, ესე მთამ წმიდაჲ დანიელ წინამსწარვე იხილა, ესევე ამბაკუმ მოასწავა პირველ და ჰქადაგა ჩრდილოდ, ვინამცა ღმერთი სამხრით ჯორცითა მოვიდა და ამანვე მთამან ყოველნი ღმერთსა შეგუაერთნა და დაჰქსნა წყევამ პირველი.

სხუანი დ გუერდი/მიქელ მთავარანგელოზო.

სარწმუნოებით ყოველნი ვლესასწაულობდეთ ღღეს ყოვლად საგალობელსა შობისა ღღესასწაულსა უფლისა დედისა მხიარულებით, რამეთუ ღღეს ნაყოფი მართალთაჲ აღმოსცენდა და ნერგი სიმართლისაჲ ჭეშმარიტად აღყუანა ქრისტესა ღმერთსა ჩუენსა, რომელმან მოგუცა მის მიერ ნათელი და ღზინებაჲ მორწმუნეთა, ყოველნი ქებით მას უგალობდეთ.

შობამან შენმან, ქალწულო ყოვლადწმიდაო, განჰქსნნა ბერწობისა საკრველნი და მუცლად-ღებაჲმან შენმან, უხრწნელო, დააბერწა შობაჲ პირველი, რამეთუ შობასა შენსა სიხარული მოგუეცა და შემდგომად შობისა კუალად ეგე უხრწნელად, რაჟამს განჯორციელდა ძე შენი, ღმრთისმშობელო, და უცვალეზლად ეგო ღმრთეებითა, მას ევედრე აწ სულთა ჩუენთათჳს.

იშევ, ყოვლად უბიწოო, ბერწთაგან უსასოთა, ხოლო უფრომს ცნობისა ჭეშმარიტად ჰშევ უხრწნელად მაცხოვარი ყოველთა დაბადებულთაჲ, თავ საკვრველებათა, ჭეშმარიტად იქმნა ღღეს საქებელ შობაჲ შენი და ყოველნი უგალობთ, რომლისათჳსცა ევედრე ქრისტესა ძესა ჩუენსა, ვითარცა დედაჲ, ყოვლად სანატრელო, ცხორებისათჳს სულთა ჩუენთაჲსა.

დიდებულსა/სხუანი

ჟ, სასწაული საკვრველი, საშომსაგან უქმისა და ბერწთა უნაყოფოთა კუერთხი ყუავილ-გარდაფენილი აღმოსცენდების, დედაჲ ღმრთისაჲ, ყოვლად დიდებული სძალი იოვაკიმ და ანნა ღმერთშემოსილთაგან, ამისთჳსცა უხარის წინამსწარმეტყუელთა განწყობილსა მამათ-მთავართა და მართალთა შობასა მისსა ღღეს.

დღეს დავით სულითა მხიარულ არს და იესეს უხარის, ზოლო ლევი განდიდების და განსცხრებიან მართალნი იოვაკიმ და ანნა, საკრველთაგან ბერწობისათა განცხნილნი, შობასა შენსა, სახარულევანო დედაო, და ანგელოზთა ბანაკნი კაცთა თანა გნატრიან შენ. და აღიდებენ ყოვლადწმიდასა შობასა შენსა.

გიხაროდენ, მორწმუნეთა მფარველო, გიხაროდენ, ტაძარო უფლისაო, გიხაროდენ დედაო უსძლოო, ბერწობისა დამცნელო და კაცთა შენდობისა მომატყუებელო, შობითა შენითა ყოვლად უბიწოთა, გიხაროდენ, კარავო სიწმიდისაო, გიხაროდენ, სავანეო, რომელსა შინა დაიმკვდრა მეუფემან და ღმერთმან.

სტეფანე აგიოპოლიტელი/სტიქარონი ა/ნათელი ნათლისა.

მოვედით, მოყუარენო სიწმიდისანო და ტრფიალნო საღმრთოთა ქალწულებისანო, მოვედით, აღიდებდით ქალწულებისა სიქადულსა სურვილით, ცხორებისა წყაროსა, აღმოცენებულსა დღეს კლდისაგან მყარისა და საშოთა უნაყოფოთა, მაყუალსა ცეცხლისა საღმრთოთაჲსა, რომელი განსწმედს და განანათლებს სულთა ჩუენთა მადლითა.

ანატოლე/ეგრეთვე

ვინაჲ არს ოხრაჲ ესე დღესასწაულთაჲ, რომელი წმობს ძლიერად, იოვაკიმ და ანნა დღესასწაულობს და ესრეთ წმობენ: ჩუენ თანა იხარებდით ბრწყინვალედ და იშუებდით ღირსად ადამ და ევა, რამეთუ სამოთხე, რომელი თქუენ დაჰჳაშთ ურჩებით, ნაყოფმან ჩუენმან კუალად განადო ღმრთივ-მოცემულმან მარიამ უბიწომან, ქრისტეს დედამან.

იგივე

პირველ-განსაზღვრებული დედაჲ უფლისაჲ დღეს უნაყოფოთაგან ბერწთა გამოჩნდა იოვაკიმ და ანნა ღმერთშემოსილთა ღმრთისა განგებითა ტაძარი სულიერი, რომლისა მიერ მძლავრი დამშჯელი ჯოჯოხეთი დაიქსნა, ადამ და ევა ყოვლითურთ ნათესავით ღირს იქმნენ უხრწნელებასა, რომლისა მიმართ კმაცყოთ: კურთხეულ ხარ შენ.

იგივე

ქალწული ღმრთისმშობელი, სასოჲ სოფლისაჲ, დღეს

გამოგვბრწყინდა ჩუენ ვითარ ცისკარი, რომლისაგან აღმოვდა მზე სიმართლისაჲ, რომელმან გუაცხოვნა ღმრთეებისა ძალითა და დასცა მტერი ჩუენი, ქალწულსა უღალადოთ და კმა-ვეყოთ: სარწმუნოებით ნეტარ ხარ შენ შორის დედათაჲსა, მიმადლებულო, და უფროჲს დიდებულ არს შენგან შობილი.

სერგი/სტიქარონი/გ გუერდი/მჯდომარენი.

დღეს საყდართა მათ თუალთ-შეუდგამთა განსუენებულმან ღმერთმან საყდარი წმიდაჲ ქუეყანისა ტომთაგან წინამსწარ გამოირჩია, რომელმან-იგი ზესკნელი სიბრძნით დაამყარნა, სულიერი ცაჲ კაცთ-მოყუარებით შეკმზადა, რამეთუ ძირთა მათგან უნაყოფოთა ნერგად და ნაყოფად ცხორება-შემოსილად მოგუ-მადლა ჩუენ დედაჲ თჳსი დიდებული, საკვრველებათა ღმერთო და უსასოთა სასოო, ყოვლად ძლიერო უფალო, დიდებაჲ შენდა.

ესე არს დღე უფლისაჲ, ვიხარებდეთ, ერნო, რამეთუ, აჰა ესერა, სასძლოჲ ნათლისაჲ დღეს და წიგნი ცხორებისა სიტყჳსაჲ საშოჲსგან გამობრწყინდა და ბჳე აღმოსაეალისაჲ იშვა და მოე-ლის შესლჳსა დიდისა მის მღდელთ-მოძღუარისაჲსა მხოლოჲ და მხოლოჲსა მჳსნელისა ქრისტეს ღმრთისა სოფლად მომყვანებუ-ლი, რომელსა შევიდა და დაკრძალულადვე დაჰმარხა მხოლო-მან საკვრველებათა უფალმან, ყოვლად ძლიერმან, მაცხოვრად სულთა ჩუენთა.

დაღაცათუ დედათა წარჩინებულთა ბერწთა საღმრთოჲთა ნებითა შვნეს წმიდანი, არამედ მათ ყოველთა უფროჲს განბრწყინდა მარიამ ღმრთივ-შუენიერად, რამეთუ იშვა ბერწისაგან მშობელისა და შვა კორცითა ღმერთი ყოველთაჲ უხრწნელით სა-შოჲთ ზეშთა ბუნებათა უთესლოდ ძისა ღმრთისა ბჳემან განუღებელმან, რომელი განვლო და დაჰშულად დაიცჳა, ვითარცა თჳთ უწყის და ყოველივე სიბრძნით განაგო და ქმნა ცხორებაჲ ყოველთა კაცთაჲ ღმერთმან.

სერგი/სხუანი ჰ/მღინარენი.

დასაბამი ცხორებისა ჩუენისაჲ დღეს იქმნა, კრებულნო მორწმუნეთანო, რამეთუ ესერა პირველთა ნათესაეთაჲთგან განჩინებული დედაჲ და ქალწული და ტაძარი ღმრთისაჲ ბერწთაგან

უბიწოთა აღმოსცენდა, კუერთხი იესჴსი, რომლისაგან აღყუა-
ვილნა ყუავილი იგი უკუდავებისაჲ, იხარებს ევა და იშუებს და
აღამ მხიარულ-არს ბრწყინვალედ და გუერდისა მისისაგან აღ-
შენებულსა ასულსა ჰნატრის და სიხარულით ესრეთ ღაღადებს:
იშვა ღღეს მკსნელი ჩემი და ღამკსნელი პატიჟთა ურჩებისა ჩე-
მისათა, განეთავისუფლდე წყუდიადისა ამისგან ჯოჯოხეთისა
და მკვდრ ვიქმნე პირველსავე ღიდებასა, იხარებდინ ღავითიცა
და ჯმა-ტკბილად გალობდინ და აკურთხევდინ ღმერთსა ქნართა
მით სულიერითა, რამეთუ ესერა ქალწული წმიდაჲ იშუა ღღეს
საშომაგან უნაყოფომასა ცხორებად სულთა ჩუენთათჴს.

სერგი/მასვე ზედა

მოვედით ყოველნი მორწმუნენი მოსწრაფედ, შესხმად წმიდ-
ისა ქალწულისა შემოვკრბეთ, რამეთუ იშვების პირველ შობისა
გამორჩეული დედაჲ ქრისტჴს ღმრთისაჲ, საუნჯე იგი ქალ-
წულებისაჲ, კუერთხი აპრონისი წმიდაჲ, იესჴს ძირისაგან აღ-
მოსრული, ჯადაგებული წინააღმარმეტყუელთა და მართალთაჲ
ბერწთა მათ ღმერთშემოსილთა იოვაკიმ და ანნამსგან ნეტართა
და ყოველი სოფელი შობასა მისსა განახლდების, იშვების და
ეკლესიაჲ განბრწყინდების, იშვების ტაძარი და ღმრთის-შემ-
წყნარებელი ქალწულისაჲ სასძლოჲ მეუფისაჲ, რომელსა შინა
გამოუთქუმელისა მის შეერთებისა შეკრებულთა მათ ბუნება-
თა ქრისტესთა საიდუმლოჲ აღესრულა და ღმერთი უზეშთაჲს
ბუნებათაჲსა მისგან უთესლოდ განკორციელდა და ღმერთ-ყო
კაცებაჲ, რომელსა თაყუანის-ვსცემთ და ქალწულისა უბიწომასა
ღიდებულსა შობასა ვადიდებთ.

იოვანე/სხუანი ბ გუერდი

ღღეს მჯდომარეჲმან საყდართა ზედა სუფევისათა, ქრისტე-
მან, სიწმიდისა საყდართა ქუეყანასა ზედა ჯერ-იჩინა განსუენე-
ბაჲ, რომელმან შექმნა სიბრძნითა თჴსითა ცანი, ცაჲ სულიერი
შექმზადა წყალობითა თჴსითა, ძირისაგან უნაყოფომასა — მორჩი
აღყუაებული, ცხორების გამომღებელი დედაჲ თჴსი, ღმერთო
საკვრველებათაო, სასოო განწირულთაო, უფალო, ღიდებაჲ შენ-
და.

ესე არს დღე უფლისაჲ, ვიხარებდეთ ამას შინა, ესერა სასძლოჲ მეუფისაჲ და წიგნი სიტყვსა ცხოველისაჲ მუცლისაგან გამოგვბრწყინდა და ბჭე აღმოსავალით იშვების დღეს მომლოდებელი შემავალსა მღდელსა, რომელსა შევიდა განუღებულად მხოლოჲ შენდა მხოლოჲსა, ქრისტე ღმერთი გამოუჩნდა სოფელსა, მკსნელი ყოველთაჲ და მაცხოვარი.

დაღაცათუ ღმრთისა მიერ ჩინებულთა ბერწთა მუცლადილეს უწინარეს და შენეს წმიდანი, ხოლო მარიამ უზეშთაჲს მათ ყოველთა იშვა ბერწისაგან და მან გვშვა კორციელად მკსნელი ყოველთაჲ უზეშთაჲს ბუნებათა უთესლოდ მუცლისაგან ღმერთი, რომლისაგან აღმოსავალით ვიხილეთ კარი დაკრძალული მხოლოჲ ძისა ღმრთისა მხოლოჲსაჲ, რომელსა შევიდა და განღებულადვე დაიცვა და ყოველივე სიბრძნით განაგო უცვალებელად და ყოველთა მორწმუნეთა განუმზადა მაცხოვარებაჲ.

სტეფანე აგიოპოლიტი/სხუანი ბ გუერდი/მჯდომარენი

დღეს ბერწისა შობისა ბჭენი განეხუმიან და ქალწულებისა საღმრთოჲ ბჭე იშვების, დღეს იწყო დიდებულად აღყუავილებად მადლმან და ღმრთისმშობელსა სოფელსა აღმოუბრწყინებეს, რომლისაგან ქუეყანისანი ზეცისათა შეერთნეს საკვრველად და ერთ საწმესო იქმნნეს ანგელოზნი და კაცნი ზეშთა ცნობისა, ეჰა, მოწყალებაჲ ღმრთისაჲ გამოუთქმელი, დიდებისა თვისისა საყდარი აშენა დღეს, რომლისა მიერ აცხოვნა სულნი ჩუენნი.

დღეს იხარებს ყოველი დაბადებული, დღეს მოჰბერეს ნიაჲთა ცხორებისათა, ბუნებისა ჩუენისა დაიკსნა მწუხარებაჲ, რამეთუ ბერწი დედა იქმნა დღეს ქალწულისა, რომელიცა ქალწულადვე ეგო შემდგომად ქრისტეს ღმრთისა შობისა, რაჟამს-იგი წყალობით ჯერ-იჩინა უცხოჲ საკუთარ-ყოფად და უცხოქმნულნი კორც-შესხმითა ითვსნა და თანა-იზიარნა დიდებასა ღმრთეებისასა კაცთ-მოყუარებით და აცხოვნა სულნი ჩუენნი.

დღეს ბერწი ანა შობს მშობელსა ღმრთისასა, ყოველთაგან ნათესავთა გამორჩეულსა, წინა საუკუნეთა დედად ღმრთისა

ჩინებულსა, რომლისა მიერ კორცნი შეისხნა მაცხოვარმან აღსრულებად საღმრთოჲსა განგებულებისა, რომლითა-იგი კუალად მეორედ დაგუბადნა ჩუენ მეუფემან და წყალობით განმაახლნა ქუეყანისა ნაშობნი, ზრწნილებისაგან მიქსნნა და ზეცად აღმეყვანნა და ცხორებასა საუკუნესა მაღალთა შინა მარჯუენით მამისა დამსხნა.

თანა-დაუსაბამოჲ სიტყუაჲ მამისაჲ და ძე თანა-არსი, გამოუთქუმელი სიბრძნე, ხატი და ბრწყინვალეჲაჲ ღმრთისაჲ უცვალეbelი, განკაცებისა თვისისა ტაძარსა შეჰმზადებს, უბიწო-სა და უზრწნელსა ქალწულსა მარიამს, ხარებით და აღთქმით შობილსა ცხორებად დაცემულთა ადამს და ევას ნაშობთა მათთა თანა, გიხაროდენ, ერნო, და მხიარულ იყვენით და ერთბამად ჯმა-ყავთ: დიდებაჲ მაღალთა შინა ღმერთსა და ქუეყანასა ზედა მშჳდობაჲ და კაცთა შორის სათნოებაჲ.

გერმანოს/სხუაჲ დ გუერდი

ყოველთა სიხარული დღეს მართალთაგან ჩუენ აღმოგვცენ-და — ყოვლად უბიწოჲ ქალწული, რომელი-იგი სიწმიდისათჳს მისისა ტაძარ ქრისტესა სულიერ იქმნა და იგი მხოლოჲ ჭეშმარიტებით ღმრთისმშობელად გამოჩნდა მისითა მეოხებითა, ქრისტე, ღმერთო ჩუენო, მშჳდობაჲ მოეც სოფელსა და სულთა ჩუენთა — დიდი წყალობაჲ.

ანგელოზისა ხარებითა ყოვლადწმიდაჲ ნაყოფი ყოვლადწმი-დათა მათ იოვაკიმ და ანნაჲსგან აღმოგვცენდი, ქალწულო, ცაჲ და საყდარი ღმრთისაჲ და სამკჳდრებელი სიწმიდისაჲ, სიხარულისა ჩუენდა მომატყუებელი, ცხორებისა წინამძღუარი და წყევისა დამჳსნელი და კურთხევისა მომნიჭებელი, და აწ შობასა შენსა, სძალო ღმრთივ-წოდებულო, მშჳდობაჲ გჳთხოვე და სულთა ჩუენთა დიდი წყალობაჲ.

ეფრემ/სხუაჲ დ გუერდი

დღეს ბერწი იგი უნაყოფოჲ ანნა ჳელთა იტყუელებდინ ბრწყინვალედ და ყოველი სოფელი განათლდინ, მეფენი განსცხრებო-დეთ და მღდელნი ჳმითა კურთხევისაჲთა იხარებდით, რამეთუ ესერა დედუფალი და ყოვლად უბიწოჲ სძალი მარიამ ძირისა-

გან იესქსასა აღმოგვცენდა. არლარა შობენ დედანი მწუხარებით შვილთა მათთა, რამეთუ სიხარული გამობრწყინდა და ცხორებაჲ კაცთაჲ სოფელსა შინა იშვა. არლარა უკუნ-იქცევის ძღუენი იოვაკიმისი, რამეთუ გლოვაჲ ანნაჲსი სიხარულად გარდაიცვალა, რომელი იტყვს: იხარებდით ჩემ თანა ყოველნი ნათესავნი, რამეთუ ესერა მომცა მე უფალმან საყდარი დიდებისა თჳსისაჲ ყოველთა სიხარულად და სულთა მორწმუნეთა საცხორებელად.

გერმანოს/სხუაჲ დ გუერდი/ედემთა ზედა.

ყოვლად დიდებულსა შობასა შენსა, ქალწულო უბიწო ყოვლადწმიდაო, ანგელოზთა გუნდნი მაღალთა შინა იხარებენ და ნათესავნი კაცთანი ქუეყანასა ზედა გნატრიან, რამეთუ დედა იქმენ ყოველთა შემოქმედისა ქრისტეს ღმრთისა, მისა მიმართ ჩუენთჳს ვედრებად ნუ დასცხრები, გვეედრებით, რამეთუ შენდამი ყოველი სასოებაჲ დაგვც შემდგომად ღმრთისა, ყოვლად საგალობლო ღმრთისმშობელო უქორწინებელო, სასოო სოფლისაო, ითხოვე ჩუენთჳს დიდი წყალობაჲ.

გიორგი/სხუაჲ დ გუერდი/დღეს უკორცონი.

დედობრივი კადნიერებაჲ გაქუს, უბიწო, სოფლისა მშჳდობაჲ ითხოვე, რომელი იშევ ცხორებად მორწმუნეთა და ჰშევ მაცხოვარი სოფლისაჲ, ღმრთისმშობელო ქალწულო, კურთხეულო, სასოო და ზღუდეო ჩუენო.

იოსებ/იგივე

ედემისა ბჭენი განახუენ, ყოვლადწმიდაო, რაჟამს გვშევ მკსნელი სოფლისაჲ, ბერწობისა საკრველნი განხეთქენ შენ და სიხარულად სოფლისა აღთქემით იშევ ბრწყინვალედ ხარებითა მთავარ-ანგელოზისაჲთა.

იხარებდით ადამ და ევა ნათესავითურთ, რამეთუ ჳსნისა თქუენისა მიზეზი საშოჲსაგან ბერწისა დღეს, ვითარცა მზე, აღმობრწყინდა და მისგან ეგულების ჳორცთა შესხმაჲ დამკსნელსა სიკუდილისასა.

განახლდებიან ცისკიდენი, რამეთუ დედაჲ ცხორებისაჲ აღმობრწყინდა უბრწყინვალეს ნათლისა და განათლდა ყოველი დაბადებული, რამეთუ მისგან იშვა შემოქმედი ყოველთა საუკუნეთაჲ.

დღესასწაულსა სიხარულისა ჩუენისასა დავჰბეროთ ნესტუსა საღმრთოსა, რამეთუ იშვების თესლისაგან დავითისა დედაჲ ყოველთა შემოქმედისაჲ და განახლებაჲ იგი ადამისი, ევამს აღდგომაჲ, წყაროჲ უხრწნელებისაჲ და დამკსნელი ბნელისაჲ და ხრწნილებისა უჩინო-მყოფელი, რომლისა მიერ ღმერთ ვიქმნენით და სიკუდილისა მძლავრებისაგან ვიქსნენით, ამას უღალადებთ გაბრიელის თანა: გიხაროდენ, უფალი ძალთაჲ შენ თანა, რომელმან შენ მიერ მაცხოვნნა ჩუენ.

უფრებ

ჴ, ნეტარნო მეუღლენო, რომელნი ყოველთა მშობელთაჲსა უფროჲს აღმაღლით, რამეთუ ყოველთა დაბადებულთა უმაღლესი დედაჲ აღმოაცენეთ, და ჴეშმარიტად ნეტარ ხარ, იოვაკიმ, რამეთუ იქმენ მამა ყოვლადწმიდისა ღმრთისმშობელისა და ნეტარ არს საშობა შენი, ანნა უბიწო, რომელმან გვჴეგ დედაჲ ცხორებისაჲ და ნეტარ არიან ძუძუნი, რომელთა წოვდა სძესა მზრდელი მკსნელისაჲ, რომელსა ევედრენით, ნეტარნო, ჩუენთჴს, რაჲთა აცხოვნნეს სულნი ჩუენნი ოხითა თქუენითა.

წარდგომაჲ დ

გუაუწყე ჩუენ, დავით, რაჲსათჴს გეფუცა შენ ღმერთი, ხოლო იგი ღალადებს: რომლისათჴს-იგი მეფუცა, აღმისრულა. აჰა ესერა, მუცლისაგან ჩემისა მომცა ქალწული, რომლისაგან ახალი ადამ — ქრისტე დამბადებული იშვა ჯორცითა მეუფედ საყდარსა ჩემსა ჴედა და მეუფებს ყოველთა კიდეთა ქუეყანისათა, რომლისა-იგი სუფევამ ჰგიეს შეუძრველად უკუნითი უკუნისამდე, ბერწი შობს ღმრთისმშობელსა და მზრდელსა ცხორებისა ჩუენისასა.

სხუამ დ

ქალწული მარიამ, ჴეშმარიტად ღმრთისმშობელი, ვითარცა ღრუბელი ნათლისაჲ, დღეს აღმოგზრწყინდა ჩუენ და მართალთაგან წარმოიჩინების დიდებად ჩუენდა, ამიერიტგან არღარა დაისჯების ადამ და ევა, კრულებისაგან განთავისუფლდების, ამისთჴს ჴამაღლად ვღალადებთ და ვიტყვთ მხოლოჲსა მიმართ უბიწოჲსა: შობამ შენი სიხარულსა აუწყებს სოფელსა.

იუდა განდიდენ და იხარებდინ დავით, ადამ განახლდინ და განძლიერდინ ლევი, რომელთაგან იშვა ჩუენთჳს ქრისტე, ალამლენ ცემანი ქნარისანი, გალობით შემასხმელო, და იტყოდე: ვინ არს შობილი ესე, რომელსა ასულად უწოდ და იგი ღაღადებს: მზრდელი არს ცხორებისა ჩუენისაჲ დედაჲ ქრისტეს ღმრთისაჲ.

იხარებდინ ცანი და იშუებდინ ქუეყანაჲ, რამეთუ ცაჲ ღმრთისაჲ ქუეყანასა ზედა იშვა ხარებით, სძალი ღმრთისაჲ, ყოვლადწმიდაჲ მარიამ. ბერწი ჩჩვლსა აწოებს და უხარის შობასა მისსა იოვაკიმს და იტყვს: იშვა ჩემდა კუერთხი, რომლისაგან ყუავილად აღმოჲდა ქრისტე ძირთაგან დავითისთა. ზ, სასწაული საკვრველთაჲ ჭეშმარიტად.

გერმანოს/უგალობდითსა ბ/უგალობდეთ უფალსა, რომელმან.

მოვედით, მორწმუნენო, განმხიარულებულნი სულითა, ქალწულსა უბიწოსა, რომელი ნაყოფიერ იქმნა დღეს უნაყოფოთა მათგან, ცხორებისათჳს ჩუენისა ყოველნი პატივ-სცემდით.

იხარებდ, უბიწოო დედაო ქრისტეს ღმრთისაო, რომელი მიზეზ ექმენ ნათესავსა კაცთასა მოღებად პირველსა ნეტარებასა შობითა შენითა დღეს, რომელსა პატივ-სცემდით.

განიკსნა დღეს ბერწობაჲ მადლისაჲ შობითა იოვაკიმ და ანნაჲსითა, რომელთაგან შევიწყნარეთ მტკრთველი ცხორებისაჲ, რომელმან დაიგია ჩუენ ყოველთა მეუფე.

შენ მხოლოო/განძლიერდასა/განმაძლიერენ მოსაენი.

უბიწოთა ღმრთისა მიმართ მშობელთა გვშევს ჩუენ სამკვდრებელი ნათლისაჲ და მან გვშვა მესნელი სოფლისაჲ — ქრისტე, ღმერთი ჩუენი და კაცთ-მოყუარე.

ბერწთაგან აღმოგვცენა ქალწული უბიწოჲ, რომელმან დამკვდრებაჲ ჯერ-იჩინა საშოსა მისა საკვრველად და შემდგომად შობისა დაიცვა ქალწულად.

განანათლნა, მარიამ, შობამან შენმან კიდენი ცისანი, უბიწოო ქალწულო, ამისთჳსცა ღირსად გნატრით და ღმრთისმშობელად ჩუენ აღგიარებთ შენ.

შენ თაყუანის-გცემთ, უფალო, მომცემელსა ჩუენდა ნავთ-საყუდელსა ცხორებისასა, რომელი არს მშობელი შენი.

სძალო ღმრთისაო ქალწულო, სასოდ ჩუენდა გყო შობილმან შენგან, რომელნი ვადიდებთ საიდუმლოთა შენთა.

დღეს იშვა ჩუენდა საუნჯე, განმამდიდრებელი მოსავთა მისთაჲ, რომელმან აღმაესნა სიხარულითა.

გვედრებით, უბიწოო, რომელმან ჰმევ ღმერთი კორციელ-ქმნული, მეოხ-გუეყავ მარადის მოსავთა შენთათჳს.

შენ, უქორწინებლო მარიამ, მეოხებითა შენითა განმარინენ ჩუენ ცოდვათა ჩუენთაგან, რომელნი ვადიდებთ.

ლამითგანსა

დამკსნელი ბნელისაჲ მის წესთა მათ წერილისაჲ პირველისა შჯულისათაჲ და მომცემელი მორწმუნეთა მადლთა მისთაჲ, ქალწულისაგან იშვა ქრისტე და მიმიძღუა ჩუენ ნათლად ღმრთეებისა თჳსისა.

თაყუანის-სცემენ ერნი მიზეზსა ყოვლისასა, რომელი ჩუენთჳს იქმნა მიზეზ ცხორებისა, რომლისათჳს იტყოდეს პირველ წინაჲსწარმეტყუელნი. დღეს აღესრულნეს თქმულებანი მათნი შობისა მისისათჳს.

პირველი იგი კუერთხი, რომელი აღმოსცენდა თჳნიერ ძირთა, რომელი აგრილობდა მღდელთა ისრაჴლისათა, სახე ექმნა ბერწისაგან შობასა შენსა, ყოვლად სანატრელო მარიამ.

დღეს იხარებდინ წმიდაჲ და ყოვლად დიდებული ეკლესიაჲ პროვატიკისაჲ, რამეთუ მას შინა აღმოსცენდა განმაქარვებელი წყევისაჲ, რომლისაგან მოვიღეთ კურთხევაჲ საუკუნოჲ დღეს.

ღალატყავსა/ღმრთისა მიმართ ვღალადებთ.

ღმრთისა მიმართ მწუხარებით ბერწნი ღალადებდეს ღმრთივ-გონიერნი მშობელნი ღმრთისმშობლისანი და მოემადლა მათ შობად სანატრელი ყოვლადწმიდაჲ.

ღმრთისა მიერ შეიწყნარეს ზეცით ნიჭი იგი უბიწოთა მათ მშობელთა, რომელ არს ქალწული, ჭეშმარიტად მიმსგავსებული ქერობინთაჲ, მშობელი სიტყვსაჲ მის უქცეველად.

ღმრთისა მიერ განეწესა ღღესასწაული პროვატიკისამ, რომელსა პირველითგან აქუნდა მაღლი კურნებათაჲ უძლურთა წყლისა მისგან, ღღეს მიერ აღმოსცენდა წყაროჲ ცხორებისამ.

ჩუენ, ყოველნი, აღვიარებთ ღმრთისმშობელად, ღირსო სძალო წმიდაო და დედაო უქორწინებელო, და სარწმუნოებით გვეედრებით, წმიდაო: მეოხ-გუეყავ ძისა შენისა მიმართ.

კურთხეულარსა

მაყუალი მოტყინარე და საკუმილი ქალდეველთაჲ მათ, შეცურეული, ჭეშმარიტად მოგასწავებდა შენ, ღმრთისმშობელო, რამეთუ შეიწყნარე ცეცხლი ღმრთეებისაჲ საშოსა შენსა უვნებელად, რომელსა უღაღადებთ და ვიტყვთ: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

პირველ სჯულისა დამბადებელი ევედრებოდა სიტყვთა ნივთიერითა, რაჲთა გულისკმა-ყოს საიდუმლოჲ გამოუთქმელი ქალწულებისა შენისაჲ და განისწავლა სასწაულითა და განკვრეებული იტყოდა: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

მთად და ბჭედ ზეცისა და კიბედ გონიერებისა კრებულმან საღმრთომან ჯეროვნად სახელ-გდუა შენ, ღმრთისმშობელო, შენ ხარ ლოდი, უკელოდ გამოკუეთილი და ბჭე, რომელსა შინა განვლო უფალმან საკვრეველებათამან, რომელი-იგი არს კურთხეულ ღმერთი მამათა ჩუენთაჲ.

ძესა ღმრთისასა თაყუანის-ესცემთ, რომელი შენგან გამოუჩნდა დაბადებულთა, ღმრთისმშობელო ქალწულო, და მასა სულით წმიდითურთ აღვიარებთ ერთ-ღმრთეებად განუყოფელად სამებასა, უღაღადებთ და ვიტყვთ: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

სამგუამოვნებით აღვიარებთ განუყოფელად სამებასა წმიდასა, ღმრთეებით გამოუკულებელსა და ერთობით ვადიდებთ ჩუენ, მორწმუნენი, მართლადსარებით და ვიტყვთ: მამაო, ძეო სულით წმიდითურთ, კურთხეულ ხარ შენ, უფალო ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

აკურთხედიტსა

საკუმილსა მას შინა ყრმათასა წინამსწარვე გამოისახე მშობელი შენი, უფალო, და სახეობამან მათმან იქსნნა იგინი ცე-

ცხლისა მისგან შემწუველისა და იტყოდეს კიდენი სოფლისანი: აკურთხევდით უფალსა და უფრომსად აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

შუვა-მდგომელსა ღმრთისა მიმართ, რომელი პირველ გამოსახე საიდუმლოდ, უფალო, რომლისაგან თავადი განკორციელდი, რომელნი არაჲ ვიყვენით და ყოველთა შენ მიერ მოვიდეთ არსებაჲ, გალობით ვაკურთხევთ მას და უფრომსად აღვამაღლებთ უკუნისამდე.

შემცვალებელ ბერწობისაჲ და განმკნელი სიბრძნისაჲ მის, რომლითა შეპყრობილ ვიყვენით, საკვრველებათა გამოჩინებითა გუეუწყა დღეს მორწმუნეთა, რომელნი არაჲ ვიყვენით და მოვიდეთ შენგან, უფალო, არსებაჲ და უფრომსად აღვამაღლებთ უკუნისამდე.

ვითარცა ცეცხლმან ნივთიერმან ბუნებაჲ თჳსი შეცვალა და პატივ-სცა სამთა ყრმათა არა შეხებითა გუამთა მათთა წმიდათა, ეგრეთვე შენ, ღმრთისმშობელო, დაიცევ შეუწუველად ცეცხლისა მისგან უნივთოჲსა, რომელსა უფრომსად აღვამაღლებთ უკუნისამდე.

ადიდებდითსა

რომელმან ჰშევ მთიები მზისა უბრწყინვალესი, ღმერთი კორციელ-ქმნული, მოსრული ჩუენდა საშოჲსა შენისაგან კორციელად, გამოგზნდა გამოუთქუმელად სიმდაბლითა, ამისთჳსცა, ღმრთისმშობელო, სამართლად გადიდებთ.

რომელმან აღმოუცენა ერსა ურჩსა კლდისაგან კმელისა წყაროჲ, მანვე ჩუენ, წარმართთა კეთილად მსახურთა, მოგუანიჭა ბერწისაგან ნაყოფი სიხარულისაჲ, შენ, დედაჲ თჳსი უბიწოჲ, რომელსა ჭეშმარიტად გადიდებთ.

რომელმან განკუეთა პირველ-განსაზღვრებული იგი პატიჟი და განამტკიცა დედაჲ იგი პირველი და მიზეზ იქმნა მკვდრობისა ჩუენისა ღმრთისა თანა და წინდ ცხორებისა დედაჲ ღმრთისაჲ, მას დაუცხრომელად ვადიდებთ.

რომელმან აღჰკოცა ყუედრებაჲ და ცთომაჲ დედისა ევაჲსი და კუალად-აგო პირველსავე მას ნეტარებასა და მიმიძლუა სა-

მოთხედვე, რომლისაგან განვისხენით უბიწოთა მით შობითა, რომელსა ჭეშმარიტად გადიდებთ.

რომელსა იტყოდეს წინამსწარმეტყუელნი სულითა წმიდითა შობისათჳს შენისა, ქალწულო მარიამ, აღესრულა ჭეშმარიტად და იქმენ დედად მკსნელისა; ამისთჳს სარწმუნოებით, ვითარცა ღმრთისმშობელ ხარ, გადიდებთ.

სხუანი გალობანი ამისვე დღესასწაულისანი

კოზმან/უგალობდითსა/დ გუერდი

ქუეყანასა მწყურნებსა, რომელი პირველ საუკუნითგან განსაზღვრებულ იყო დედად ქრისტეს მაცხოვრისა, დღეს იშვა ქალწული, უგალობდეთ, რომლისა შობითა ჩუენ ცხორებაჲ მოგუეცა.

რომელი აღმოსცენდა ბერწთაგან იოვაკიმ და ანაჲსგან უბიწო ქალწული ღმრთისმშობელი, ამას უგალობდეთ, რომლისა შობითა ჩუენ ცხორებაჲ მოგუეცა.

რომელი პირველვე გვქადაგეს წინამსწარმეტყუელთა მშობელი ღმრთისაჲ ქალწული ცათა უმაღლესი, უგალობდეთ, რომლისა შობითა ჩუენ ცხორებაჲ მოგუეცა.

კრებული/განძლიერდასა/ შენ დამამყარებელო.

დღეს იშვა ახლისა შჯულისა კიდობანი და სასანთლე სულიერი ნათლით-შემოსილი, რომლითა ქრისტემან ბნელსა შინა მსხდომარენი განანათლნა ნათლითა მით ღმრთეებისაჲთა.

დღეს აღამ იხარებს და ევა მხიარულ არს იოვაკიმშს თანა და ანნა უბიწოჲსა და მამათ-მთავარნი წინამსწარმეტყუელთა თანა შობასა შენსა, სძალო ყოვლად ქებულო.

იხარებდინ ცანი და იშუებდინ ქუეყანაჲ, რამეთუ ღმერთი კაცთა ბუნებასა განაახლებს და ცათა უმაღლესად ქალწულსა გამოაჩინებს, რაჲთა დაცემულნი კუალად განმძლიერნეს.

დაემკჳდრე/მესმასა/მესმა, უფალო, განგებაჲ.

ბერწისაგან უბიწოა იშვა დღეს ყოვლად სანატრელი ქალწული, რომლისაგან იშვა უთესლოდ ქრისტე, ღმერთი ჩუენი დაუსაბამო.

შენ, ქალწულო, საშოა იგი უქმი ნაყოფიერად გამოაჩინე და მომწყდარი ბუნება ჩვენი შობითა შენითა განაცხოველე.

ვიხარებდეთ და ვიშუებდეთ ჩუენცა იოვაკიმის და ანნაის თანა შობასა დედისა ღმრთისასა, რომელმან აღმავსნა სიხარულითა.

ღმერთი, რომელი გვშევ/ღამითგანსა/რომელმან ღამისაგან.

იოვაკიმს და ანნას მშობელთა ღმრთისმშობლისათა ვჰნატარიდეთ და ვადიდებდეთ ღმერთსა, რომელმან ესე მათ მიანიჭა.

ღმრთივ-გამორჩეულისა სძლისა შობასა სიხარულით შევამკობდეთ და ვაქებდეთ ქრისტესა, რომელი იშვა მისგან ჯორციითა.

ქალწულო დედუფალო, რომელმან უთესლოდ გვვშევ ღმერთი ყოველთა, ვაქებთ შობასა შენსა: მეოხ-გუეყავ ჩუენ, შემსხმელთა შენთა, ღმრთისმშობელო.

ღალატყავსა/მომეც მე სამოსელი.

აღმოსცენდი კუერთხი იესუსი, ქალწულო უბიწო, რომელი იშვე დღეს სიხარულად ყოველთა დაბადებულთა.

პატივს-ვსცემთ შესხმით შობასა შენსა, სანატრელო მარიამ, რომლითა კრულება ჩუენი განვსნა ქრისტემან, შობილმან შენგან.

განანათლნა სოფლისა კიდენი შობამან შენმან, სძალო, და შემოკრიბნა დღეს ქებად წმიდასა შენსა დღესასწაულსა.

სამკვდრებელ/კურთხეულარსა/ყრმათა ღმრთისმსახურთა.

გიხაროდენ, საყდარო მაღლისაო, უზეშთაეს ცათა აღმაღლებულთა, საღმრთოა სიტყვსა მტკრთველო, სძალო დედაო, რომელი აღმოსცენდი ანნაისგან სიხარულად ყოვლისა ნათესავისა კაცთაჲსა.

გიხაროდენ, ბეჭედო უვნებელო დაფარულისა საიდუმლოჲსაო, შუამდგომელო საღმრთოაჲსა მის განგებისაო, რომელი აღმოსცენდა ანნაისგან სიხარულად ყოვლისა ნათესავისა კაცთაჲსა.

გიხაროდენ, ცხორებისა ტაბლაო, გამომზრდელო მეედრე-

ბელთა შენთაო, მეოხო ყოველთა კაცთაო, სძალო დედაო, რომელი აღმოსცენდი ანნამსგან.

მოვედით ყოველნი/აკურთხედითსა/მთასა ზედა.

ქმნეს მრავალთა დედათა ძლიერებაჲ, არამედ შენ, ქალწულო, გარდაჰმატე უფროჲს ყოველთა, რამეთუ ჰმევ უფალი, რომელსა ვაკურთხევთ და აღვაძალდებთ მას უკუნისამდე.

შენ, რომელი იმევ ვითარცა იგი, პირველითგან გამოიხსახე, სძალო, და შენგან იშვა მაცხოვარი სოფლისაჲ, რომელსა ვაკურთხევთ და აღვაძალდებთ მას უკუნისამდე.

შენ მიერ დღეს იხარებს, უბიწოო, დავით მეფე, რამეთუ გამოხუედ მისგან, რომელმან ჰმევ ღმერთი უფროჲს ბუნებათა, რომელსა ვაკურთხევთ და აღვაძალდებთ მას უკუნისამდე.

რომელმანცა ანგელოზი/ადიდებდითსა/ღმრთისმშობელად აღგვიარებთ.

გადიდებთ შენ, უსძლოო, გამორჩეულო ღმრთისა მიერ, რომელი შენგან წორციელ იქმნა და პატივს-ვსცემთ მშობელთა შენთა, სძალო ღმრთისაო.

ყოველნი მორწმუნენი სიხარულით ვდღესასწაულობთ უბიწოსა შობასა შენსა, სძალო, და რომელმან გადიდა, გალობით ვადიდებთ მას.

შობამან შენმან, სძალო უბიწოო, სიხარული დაუსრულებელი მოგუანიჭა ჩუენ, ამისთჳს ყოველნი დაუცხრომელად გადიდებთ.

განკჳრდეს ბუნებანი კაცთა მეტყუელთანი მიუწდომელისა შობისა შენისათჳს, უქორწინებელო სძალო, და შემწედ გხადიან.

სხუანი გალობანი ამისვე დღესასწაულისანი

გიორგი/უგალობდითსა ღ/დაანთქენ ვნებანი.

ყოველთა ჭეშმარიტად საუნჯეთა საღმრთოთა და სიმდიდრეთა საწადელთა გამოუთქუმელთა ღმრთისა დიდებისათა დღეს ბჭე დაკრძალული იშვების და სოფელსა დაეუნჯების სიმდიდრედ მადლისად საუკუნოდ ქალწული.

მთაა ღმრთისაა დიდებული ბერწათგან აღმოსცენდა ბრწყინვალედ და აღავსო ყოველი ქუეყანა და მწუერვალთა ზეცისათა ზეშთა მისწუთა სათნოებათა დიდთა შუენიერებითა უფრომს ყოვლისა ბუნებისა და ცნობისა.

კიბე ღმრთისა მაღლისაა აღემართა ქუეყანით ძირთაგან დიდებულთა, მაღლით შემზადებული, რომლისა-იგი აღსავალი საიდუმლოთა საღმრთოთაა მეუფესა შეიწყნარებს, ჩუენდა მომართ წყალობით გარდამომაგალსა.

მშვდობით მყუდრომთა საღმრთოისა შუებისაათა დღესასწაულსა ამას სახარულეევანსა აღვსებულ არს საიდუმლოდ ყოველი დაბადებული და ანგელოზნი კაცთა თანა შობილსა სძალსა წმიდასა უგალობენ.

ქალაქო ღმრთისაო/მოიზილესა/ისმენდინ ქუეყანაა.

შენ ხარ ღმერთი ჩუენი და შენ ხარ დამბადებელი ჩუენი, რომელი იქმ ყოველსა და შესცვალე წამის-ყოფითა ღმრთეებისა შენისაათა, რომელმან მართალთა ღოცვისა ნაყოფად მიჰმადლე უბრწენელი ქალწული და ნაყოფიერ-ჰყავ მის მიერ ბუნებაა კაცთაა.

გრაგნილი ახალი, დაუწერელი, დღეს მოგუემადლა, რომელსა ზედა სიტყუა დაუსაბამო არსებითა ამით ჩუენითა დაიწეროს ზეშთა ცნობისა უბიწოდ და შეუხებელად სულითა წმიდითა, ვითარცა თითითა, ეჰა, უცხოა საიდუმლოა!

კუერთხი სამეუფოა დღეს აღმოსცენდების და ყოველსა დაბადებულსა განასურნელებს სურნელებითა შობისა მისისაათა და შემდგომად მისა მორწმუნეთა მიიზიდავს, რაათა იხარებდენ ნელსაცხებელთა მათ მისთა წმიდათა სურნელებითა.

დაჰკნსა, დედუფალო, ბერწობაა მშობელთა შენთაა ქრისტემან, რომელმან წინამსწარვე განგაჩინა საყდრად სამეუფოდ ღმრთეებისა თვისისა და საკრველნი ცოდვათა ჩუენთანი განხეთქნა და მიზიარნა ჩუენ საღმრთოათა მაღლითა თვსსა ბუნებასა საღმრთოსა.

განმლიერდასა/არაა სიბრძნითა.

აღმოაცენებს კაცთა ბუნებაა კეთილთა სიმდიდრესა, სავსე-

სა დიდებითა, ღმრთისმშობელსა ყოვლად უბიწოსა და ძლუნად პატიოსნად შესწირავს მეუფისა.

გარდაფენილ არს ღრუბელი ნათლისაჲ, ოქრო ბრწყინვალე, განმზადებული ეტლად ქრისტეს ღმრთისა, მზისა სიმართლისა, უზრუნელი ქალწული, ღმრთივ-შუენიერი სძალი.

შემოქმედისა ყოველთაჲსა ცეცხლისფერი საყდარი, რომელსა ეგულების შეწყნარებად კორც-შესხმული ღმერთი, ჭეშმარიტად განემზადების აწ დედაჲ ღმრთისაჲ.

ვითარ შუენიერ და ბრწყინვალე არს დღესასწაული ესე, რომელსა შინა იშევ, ვითარ სახარულევან და ქებულ და პატიოსან, შობისა შენისა დიდებაჲ, სძალო.

უსძლო/მესმასა/იესუ მჯდომარე

დაჰბერეთ ნესტუსა, მორწმუნენო, დღესა ამას ბრწყინვალესა ყოვლისა სოფლისა სიხარულისასა და უგალობდით ჳმითა სასმენელითა და მიუთხრობდით ღმრთისა საკვრეველებათა გამოუთქუმელთა.

განახუნა ცამან ბჭენი თვსნი და უჩუენა მორწმუნეთა ყოვლად უბიწოჲ პური, საზრდელი უკუდავებისაჲ, ახლისა მისთვის ცისა, რომელი იშვა ქუეყანასა ზედა, დედაჲ ღმრთისაჲ, ბჭე ცხორებისაჲ.

პალატი გონიერი ღმრთისაჲ, პირად-პირადად შემკული, ქუეყანასა ზედა დაეფუძნა დღეს შუენიერებად და დიდებად მორწმუნეთა, რომლისა მიერ ძალი მძლავრისაჲ შეიმუსრა გუნდით მისითურთ.

ცუროდეთ ცანი სიხარულსა დღეს, რამეთუ ცათა უმაღლესი ცაჲ გარდაერთხა და ბრწყინავს საღმრთოჲთა სიკეთითა უბიწოებისაჲთა და დიდებისა უაღრესისაჲთა ქალწული დედაჲ უფლისაჲ ღმრთისმშობელად.

ღამითგანსა/ნათელი შენი, უფალო.

მადლისა ღამპარნი აღენთნეს ქუეყანასა ზედა, რაჟამს სასანთლისა მის ოქროჲსა აღმოუბრწყინდა ნათელი და შეამკო სოფელი ბრწყინვალეებითა.

საცნაურად სრულ იქმნნეს იგავით უწყებანი, ჭეშმარიტებაჲ

რაჲ საქმით გამოეცხადნა შობასა დედისა ღმრთისასა დღეს და ცხოვნდა ყოველი სოფელი.

იოვაკიმ და ანნა მადლსა შეიწყნარებენ და სიხარულითა აღივსებიან, ხოლო პირველი დედაჲ წყევისაგან პირველისა განიკნნების.

დაძუელებული დაწერილი შჯული შენ მიერ განახლდების, ღმრთისმშობელო უბიწოო, რამეთუ შენ მადლი ახალი სოფელსა შინა დაჰნერგე.

დედად ნათლისად/ლაღატყავსა/ლაღადება წინამსწარმეტყუელი.

სასძლოდ ტაძრად მრავალ-მნათობად ღმერთმან, ყოველთა მეუფემან, შეგმზადა შენ, უხრწნელო, რომელსა შინა ეგულების აღსრულებად წინდი შესაძრწუნებელი ჯსნისა ჩუენისაჲ.

შუენიერი და ნაყოფიერი ზეთის-ხილი აღმოსცენდა და სიწმიდისა მისისა რტოთა სოფელი შეამკვეს და უხრწნელებისა ზეთი ჭეშმარიტი აღმოგვცენეს.

შობაჲ შენი სიხარულ იქმნა ყოვლისა სოფლისა, სძალო, და მაცთურთა მათ ეშმაკთა ოცნებანი განიბნინეს და შუაკედელი მტრობისაჲ დაჰჴსნდა დაუგებელი.

წყალთა მათთჴს ცხოველს-მყოფელთა ჯურღმულად აღგაშენა ღმერთმან შობითა დღეს ანნაჲსგან, უბიწოო ღმრთისმშობელო, და შენგან მდინარე საღმრთოჲ განეფინა სოფელსა შინა.

უმეტეს ხარ/კურთხეულარსა/აბრამეანი.

რომელიცა ჴელითა წინამსწარმეტყუელთაჲთა ემსგავსა ღმერთი, აწ აღსრულებაჲ აჩუენა შობითა მით შენითა, რაჟამს შენგან გამოუჩნდა სოფელსა.

აჴა ესერა, დავით, აღმოჴდა ძირითა შენითა კუერთხი სამეუფოჲ და აღყუაენა და ნაყოფი დიდებული სუფევისა საღმრთოჲსაჲ კაცთა აღმოუცენა.

წმიდა იქმნა ჴაერი შობითა ღრუბლისა მის ნათლისაჲთა და ცხოვნდა სოფელი და კაცთა ნათესავი ბრწყინვალედ განბრწყინდა დღეს შენგან, ღმრთისა დედაო.

უხილავისა ღმრთისა განემარტა უბიწოჲ ჭეშმარიტებისა კრეტსაბმელი, რომლითა საცნაურად ქრისტე ღმერთი ჴორცი-

თა კაცთა შორის გამოჩნდა.

ყოველთა მეუფემან დედუფალი ჩუენი დღეს, ვითარ სამეუფოა სამკაული, სოფლად შემოიყვანა და ვითარ ძოწეულნი, ჯორცნი მისგან შეისხნა.

სამებასა/აკურთხევდითსა/გიხაროდენ, იერუსალემ.

იხარებდინ, იერუსალემ, და დღესასწაულობდინ ეკლესიამ ღმრთისაჲ, რამეთუ რომელმან ცეცხლი ცუარად შესცვალა უფალმან ძალთამან, ბერწისა საშოსა ცხორებისა შროშანი წმიდაჲ აღმოაცენა, საქმენი უფლისანი აკურთხევდით უფალსა და უფროჲსად აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

მოსპო უფალმან კაცთა იგი სირცხული და ყუედრებაჲ შობითა შენითა, ღმრთისმშობელო ღირსო, და დიდებაჲ საუკუნოჲ შეჰმოსა მას. იხარებდინ ქუეყანაჲ პირისაგან მისისა და ესრეთ ღაღადებდინ: საქმენი უფლისანი აკურთხევდით უფალსა და უფროჲსად აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

დაიდგა ქუეყანასა ზედა საღმრთოჲ ტრაპეზი საუკუნეთა კეთილთაჲ, რომელსა ზედა პური ცხორებისაჲ — ქრისტე ღმერთი დაეგოს და ადამიანნი გამოზარდნეს საზრდელითა უკუდავებისაჲთა. საქმენი უფლისანი აკურთხევდით უფალსა და უფროჲსად აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

დაგებისა წინდნი მოგუეცნეს შობასა შენსა ღმრთივ-მამაღლებულო სძალო, და პირველისა მის ცოდვისა და ურჩებისა მტერობაჲ დაიქსნა და შემოქმედისა ყოველთაჲსა სიტკბოებაჲ ყოველთა გუეზარების, საქმენი უფლისანი აკურთხევდით უფალსა და უფროჲსად აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

გარდაეფინა ჩუენ ზედა დღეს შემოქმედისა ღმრთისა ზეშთა ბუნებათა სახიერებისა მადლთა უფსკრული და უშურველი სიმიდირე საუნჯეთა მათგან სულიერითა ღმრთისმშობლისათა და ვლადადებდეთ: საქმენი უფლისანი აკურთხევდით უფალსა და უფროჲსად აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

აღიღებდითსა/ღმერთი უფალი გამოჩნდა.

უფალმან ღმერთმან მოიხილა ჩუენ ზედა და აღმიდგინა ჩუენ რქამ სახარულევანი და მომცა ჩუენ უბიწოჲ ქალწული, რომ-

ლისა შობასა სურვიელად უღადადოთ: კურთხეულ ხარ, დედუფალო, რომლისა მიერ განგუელო ჩუენ სასუფეველი.

მშობელი შენი აღიდე, ქრისტე ღმერთო, უაღრეს ბუნებათა და გონებათასა და განადიდე იგი, სახიერ, პირველ შობისა და შემდგომად შობისა მისისა, ვითარცა არს დიდებული და წმიდამა წმიდათამა დედუფალი ყოვლად ქებული.

ბრწყინავს დღეს კაცთა ბუნებისა მნათობი, ტაკუკი გონიერი, სულისა წმიდისა ბრწყინვალეებითა ოქროვანქმნული და სიწმიდითა ნათელ-გარდაფენილი სძალი და განემზადების იგი სადგურად მანანამსა საღმრთოჲსა ქრისტეს მკსნელისა.

დღესასწაული ღმრთისმშობელისა შობისამა უნათლეს მზის-თუალისა აღმოგვბრწყინდა ჩუენ და ყოველთა კიდეთა მიჰფინნა საკვრველებათა და მადლთა შარავანდედნი. კურთხეულ არს დედუფალი, რომლისა მიერ განგუეხუნეს ჩუენ ბჭენი ცათანი.

შენ ხარ, უსძლოო, მხიარულებამა ჩუენი და შენ ხარ სიხარული, შენ ხარ შუენიერებამა შენდამი სურვიელთა და წადიერთამ, შენ ხარ შუებამ, პატივი, დიდებამა და ცხორებამა და შენ მიერ ღირს ვიქმნენით ჩუენ სუფევასა ზეცისასა ქრისტეს იესუმს მიერ.

სამგუამოვნებით.

სხუანი გალობანი ამისვე დღესასწაულისანი

ანდრეა/უგალობითსა/დ გუერდი/ეტლთა მფლობელი.

წმიდამა წმიდათამა ქალწული ტაძარსა წმიდასა დაემკვდრების, ჩჩვლი სანატრელი აღზრდად ანგელოზისა მიერ, ყოველნი დღეს სარწმუნოებით ვდღესასწაულობდეთ ჩუენ შობასა მისსა ყოვლად დიდებულსა ზეცისა ძალთა თანა, რამეთუ დიდებულ არს.

იხარებდინ დღეს ყოველი დაბადებული დავითის თანა, რამეთუ თესლისა მისისაგან აღმოსცენდა კუერთხი, რომელმან

გამოიღო ყუავილად ქრისტე, მხოლოდ უფალი და დამბადებელი დაბადებულთაჲ, მკსნელი და მაცხოვარი, დიდებით დიდებული.

ბერწი, უნაყოფოჲ ანნა ღმრთისა მიერ შვილიერად გამოჩნდა, რამეთუ პირველვე ტომთა და ნათესავთაჲსა განჩინებულ იყო მშობლად ქალწულისა დედისა, რომლისაგან იშვა დამბადებული ხატითა მონისაჲთა, რომელი დიდებულ არს.

შენ, ტარიგსა უმანკოსა, მშობელსა კრავისა მის ღმრთისა-სა, განმახლებელსა ბუნებისა ჩუენისასა, დღეს გალობითა სულიერიითა გიგალობთ და პატივს-ვსცემთ დღესასწაულსა შობისა შენისასა და ქრისტესა ვადიდებთ, რამეთუ დიდებულ არს.

სამთა დაუსაბამოთა ვადიდებ, სამთა წმიდათა ვუგალობ სამარადისოთა, სამთა ერთ-არსებად ვქადაგებ, სამ-გუამოვნად და ერთ-ბუნებად, რამეთუ მამისა და ძისა და სულისა წმიდისა თანა ერთი ღმრთეებაჲ იდიდების სამებით დიდებული.

ვინ სადა იხილა ქალწული, უთესლოდ და უმამოდ მიდგომილი და ძისა მშობელი და კუალად ქალწულად დადგრომილი საუკუნოდ უცვალებელად, ჭეშმარიტად ყოველი ესე ბუნებათა უადრეს არს, ღმრთისმშობელო ქალწულო, დიდებულებაჲ შენი.

მოიხილესა/სასწაულად იხილა.

იხილეთ, იხილეთ, რამეთუ მე ვარ ღმერთი მაღალი, რომელმან შობაჲ მშობელისა ჩემისაჲ ანნას მივეც ნაყოფად ლოცვისა, ვითარცა-იგი პირველსა ანნას სამოელ წინაჲსწარმეტყუელი და ვადიდე შობაჲ მშობელისა ჩემისაჲ.

სარაჲს საშოჲ ნაყოფიერ-ვყავ, — იტყვს უფალი, ეგრეთვე აწ ანნაჲს საშოჲ შვილიერ-ვყავ საკვრველად და კუერთხი ძირთაგან დავითისთა აღმოვაცენე ბერწისაგან, რომელმან ყუავილად გამომიღოს მე, დამწერგველი ყოველთა კეთილთაჲ.

განქსნილ ვარ, განქსნილ ვარ საკრველთაგან ბერწობისათა განუქსნელთა, — ღაღადებს ანნა, ყოვლად ბრძენი, გალობით ღმრთისა მიმართ საკვრველთმოქმედისა, რამეთუ აჰა ესერა, ვაწოებ დედასა ღმრთისასა, ღმრთივ-მიმადლებულსა სძალსა ზეცისასა.

დაუსაბამო, დაუბადებელო, სამებაო განუყოფელო, მხო-

ლო, სამებაო ერთარსებაო, მამაო და ძეო და სულო წმიდაო, ერთ-ღმრთეებაო ჭეშმარიტო, შეიწირე გალობაჲ ჩუენი, ვითარცა ძალთა უსხეულთაჲ.

ყოველი დიდებულებაჲ შენი საკვრველ არს, ქალწულო წმიდაო, და უზეშთაჲს ბუნებათა, რამეთუ იშვეჲ შენ ბერწთაგან ხარებითა ანგელოზისაჲთა და ჰშვეჲ ქალწულმან შემოქმედი და კორცთა შენთა ხრწნილებაჲ არა ეუფლა.

განძლიერდას/განმაძლიერებელ.

აღიზარდე შენ, უბიწოო, წმიდასა შინა წმიდათასა, ქალწულო უხრწნელო, ღმრთისმშობელო, ქერობინთა საყდართა უზეშთაჲს გამოშჩნდი, ღირსო, რაჟამს გვშვეჲ კორცითა სწორი მამისაჲ ღმრთეებითა.

კურთხეულ არს მუცელი შენი, ანა ყოვლად დიდებულო, რამეთუ მოიღე ყუაველი წმიდაჲ ქალწულებისაჲ, რომელმან გვშვა უთესლოდ მზრდელი ყოველთა დაბადებულთაჲ — ქრისტე, ღმერთი დაუსაბამო.

შენ გნატრის, წმიდაო დედუფალო, ყოველი დაბადებული, რომელი ძირთაგან იესჴსთა კუერთხად ნაყოფიერად აღმოსცენდი საშოჲთ ბერწისაჲთ და საღმრთოჲ გამოიღე ყუაველი დაუჭნობელი.

უზეშთაჲს-გყო ყოველთა დაბადებულთა, ქალწულო, ძემან შენმან დაუსაბამომან და შობაჲ შენი წმიდაჲ განთქუა კიდეთა სოფლისათა და ყოველსა სოფელსა ახარა შობითა შენითა.

შენ თაყუანის-გცემთ მორწმუნენი, მამაო დაუსაბამო, ძისა შენისა თანა უჟამოსა და სულისა წმიდისა თანა სამარადისოჲსა, ერთარსებით გიგალობთ ერთსა ღმერთსა სამგუამოვანსა.

მნათობთა დაბადებელი, დასაბამი ცხორებისაჲ, კაცთა ბუნებისა შემოქმედი ჰშვეჲ ზეშთა ბუნებისა, უხრწნელო დედაო ღმრთისაო, და საუნჯედ ცხორებისად და ბჭედ ნათლისად გამოშჩნდი.

შესმას/შენ ხარ ქრისტე ღმერთი ჩუენი.

მამათ-მთავარმან იაკობ პირველვე იხილა ქრისტე განცხადებულად, დიდებულებაჲ განკაცებისა შენისაჲ, საიდუმლოდ

ღალღებდა იუდაის მიმართ და იტყოდა წინააღმდეგულები-
სა სულითა: მცენარისაგან აღმოჰყედ, შვილო ჩემო, რამეთუ შენ
მოგასწავებდა — ქალწულისაგან შობილსა უფალსა.

აჰა, კუერთხი აპრონისი, აღმოცენებული ძირთაგან და-
ვითისთა, გამოჩნდა ქალწული იოვაკიმისა და ანნაჲსგან და მის
თანა იხარებენ ერთბამად ცაჲ და ქუეყანაჲ და ყოველნი ტომნი
თესლებისანი, ხოლო იოვაკიმ და ანნა კმატკბილად ღალღებენ
და იტყვან: ძალსა შენსა დიდებაჲ, კაცთმოყუარე.

აწ იხარებდინ ცანი და გალობდინ ქუეყანაჲ ზეცისა წესთა
თანა და იოვაკიმ და ანნა დავითის თანა, ესენი, ვითარცა მშო-
ბელნი შენ ღმრთისა დედისანი, ხოლო იგი, ვითარცა პირველი
მამაჲ და მამათ-მთავარი და წინააღმდეგუელი, მეფე და მგა-
ლობელთ-მთავარი და გალობდინ დიდებულებათა შენთა.

დღესასწაულობდ, ტაძარო, და განახუენ ბჭენი, წმიდაო წმი-
დათაო, და შეიწყნარეთ ყოვლად უბიწოჲ ტრედი შინაგან კარვი-
სა ღმრთისა და სალხინებელისა, რამეთუ ესე არს ჭეშმარიტად
ცაჲ გონიერი და საყდარი ღმრთისაჲ, რომლისათჳს გალობით
ვიტყვთ: ძალსა შენსა დიდებაჲ, კაცთმოყუარე.

ვადიდებ და თაყუანის-ვსცემ დაუსაბამოსა ღმერთსა ყოვლად
ძლიერსა, მამასა, ძესა და წმიდასა სულსა, რომლისა წინაშე
დგანან ქერობინ-სერაბინნი და ბრწყინვალითა კმითა ღალღე-
ბენ: წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი საბაოთ, რომ-
ლისა დიდებითა სავსე არიან ცანი და ქუეყანაჲ.

არსებათა შემოქმედმან დაუსაბამომან დასაბამი მიიღო შენ-
გან, ღმრთისმშობელო ყოვლად უბიწოო, ჯორცთა ჟამიერთაჲ
და შემდგომად ჯორცთ-შესხმისა ეგო სიტყუაჲ ღმრთისაჲ თანა-
დაუსაბამოჲ და თანა-სამარადისოჲ მამისა და ყოვლადწმიდისა
სულისა უცვალეებლად საღმრთოჲსაგან დიდებისა.

ღამითგანსა/რამათჳს განმიშორებ.

უხრწნელ არს შობაჲ შენი და მიუწღომელ მიდგომილებაჲ
შენი, ქალწულო, და კუალად შენგან შობაჲ გამოუთქუმელ არს,
ზ, სძალო უსძლოო, რამეთუ ღმერთი უქცეველად განჯორციელ-
და შენგან და ღმერთ-ყო კაცებაჲ განკაცებითა.

ანგელოზთა კრებულნი უგალობდით ღმერთსა საღმრთოთა
გალობითა, ხოლო ადამიანნი — ღაღადებით კმითა ზატიკობისა-
თა, რამეთუ იშვა ჩუენდა კუერთხი ყუავილ-გარდაფენილი — ქა-
ლწული მშობელი მეუფისაჲ.

განიკსნეს ღღეს საკრველნი ევამს დაშჯისანი და დაიკსნა
ბერწობაჲ, ხოლო ადამის წყევამ კურთხევად საუკუნოდ შეიც-
ალა შობითა შენითა, ღმრთისმშობელო ყოვლად ღიდებულო, და
კრწნილებისაგან იკსნა სოფელი.

ღიდებაჲ შენდა, ღმერთო, რომელმან ღიდებულ-ჰყვენ ღღეს
ბერწნი უნაყოფონი და მიჰმადლე მათ შობაჲ ყოვლადწმიდისა
მშობელისა შენისაჲ, რომელ არს საყდარი სამეუფოჲ ღიდებისა
შენისაჲ და ცაჲ სულიერი ცათა უვრცელესი.

ღიდებაჲ შენდა, ღმერთო, მამაო უშობელო, ღიდებაჲ შენდა,
ძეო მხოლოდ-შობილო, ღიდებაჲ შენდა, სულო სახიერო, რომ-
ელი მამისაგან გამოხუალ და ძისა თანა ჰგიე, სამებაო წმიდაო,
ღიდებაჲ შენდა.

იქმნა მუცელი შენი, ქალწულო, ეტლ სულიერ მზისა მის სი-
მართლისა და ეგო შეუხებელად და უბიწოდ შემდგომად შობისა,
რამეთუ ქრისტე, ვითარცა სიძე, გამომაველი სასძლოთ, ბრწყ-
ინვალედ გამოჩნდა საშოთ შენით.

ღაღატყავსა/მომიტვენ.

წმიდისა წმიდათაჲსა იქმნეს მშობელ მშობელნი შენნი,
ღირსო, და ტაძარსა ღმრთისასა შეგწირეს შენ უფლისა აღზრ-
დად სამკვდრებელად სიტყვსა ღმრთისა და ღედად შემოქმედისა.

ბერწნი და უშვილონი იხარებდით და განსცხრებოდეთ და
კუალად შვილიერნი ადიდებდით სულითა, რამეთუ ბერწთა
გვშვეს ღედაჲ უფლისაჲ, მკსნელი კაცთა ნათესავისაჲ.

დავით გიგალობდა შენ ათძალითა საფსალმუნისაჲთა,
ღმრთისმშობელო ქალწულო, და წინაჲსწარმეტყუელნი შენთჳს
ღმრთის-მეტყუელებდეს, რომელთა თანა ჩუენ, მორწმუნენი, გი-
გალობთ.

ღიდებულსა შობასა შენსა პატივ-ესცემთ, უბიწოო, და მიღ-
გომილებასა შენსა, ყოვლადწმიდასა, და ჩუენ თანა ყოველნი

ძალნი ცათანი და სულნი წმიდათანი აღიდებენ.

შენ მიერ საიღუმლო სამებისა წმიდისაჲ, უხრწნელო, ბრწყინვალედ იდიდების, მამამან სათნო-გიყო, ძემან ჳორცნი შეისხნა და სული წმიდაჲ გფარვიდა და გაგრილობდა შენ.

ოქროსა სასაკუმევლედ გიცნობთ მორწმუნენი, რამეთუ ცეცხლმან ღმრთეებისამან შენ შორის დაიმკვდრა და კაც იქმნა ყოვლითურთ, ღმრთისა დედაო, მადლითა სულისა წმიდისაჲთა.

კურთხეულარსა/საღმრთოისა შურისაგან.

უგალობთ, უბიწოო, შობასა შენსა წმიდასა და თაყუანის-ვს-ცემთ და ვდღესასწაულობთ ჩუენ და ვადიდებთ ქრისტესა, ძესა შენსა, რომლისა მიერ ვივსნენით პირველისა მის განჩინებისა-გან ადამ მამისა ჩუენისა.

აწ მხიარულ არს ანნა და ღაღადებდეს სიხარულით კმამაღ-ლად: ბერწმან ვშევ დედაჲ ღმრთისაჲ, რომელმან დაჰქსნა წყევამ იგი ევაჲსი და შვილიერი ვღაღადებ და ვიტყვ: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

ადამ განთავისუფლდა და ევა განსცხრების და მადლო-ბით ღაღადებნ შენდა მომართ, ქალწულო, შენ მიერ ვივსნენით საღმობათა ჩუენთაგან ქრისტეს შობითა და ვიტყვთ: კურთხეულ ხარ შენ, ასულო კურთხეულო და მქსნელო პატიჟთა ჩუენთაო.

ჴ, საშოჲ კურთხეული, დამტევენელი ცასა ცათა უვრცე-ლესსა, ჴ, მუცელი ბერწისაჲ, მტვრთველი საყდრისა მის ცეცხ-ლის-ფერისაჲ, რომელმან გვშვა მქსნელი კაცთა ნათესავისაჲ — ქრისტე მხოლოჲ უფალი, ღმერთი მამათა ჩუენთაჲ.

ვადიდებდეთ მამასა ძისა თანა და სულისა წმიდისა მხოლო-სა ღმრთეებითა და სამებასა სამ-გუამოვნებითა, განუყოფელსა, შეუხებელსა, სამარადისოსა, სამებასა წმიდასა, ერთ-არსებით ქებულსა.

შენ, მხოლომან, ჴშევ ღმერთი და შემდგომად შობისა ეგე ქალწულად და შობითა შენითა განაახლე ბუნებაჲ კაცობრივი, შენ ევა ივსენ პირმშოჲსა მისგან წყევისა, ღმრთისმშობელო ქა-ლწულო, კურთხეულო დედათა შორის.

აკურთხედითსა/რომელმან დაჰრთენ წყალთა.

რომელმან ბერწნი უნაყოფონი ნაყოფიერ-ჰყვენ, რომელმან განახუენ ბჭენი ანნა უნაყოფომსა საშომსანი და შვილიერ-ჰყავ შენ ხარ ღმერთი ძლიერი, შენ ხარ მეუფე ძე ქალწულისაჲ, კორც-შესხმული ყოვლად უბრწნელისა უბიწომსა დედუფლისაგან.

რომელი დაჰჰმავ უფსკრულთა და განუხუამ მათ, რომელი აღავსებ ღრუბელთა წვძითა და გამოავლენ ელვათა, შენ მოეც ქრისტე ძირთა უნაყოფოთა იოვაკიმ და ანნამსთა ღღეს დიდებული და საღმრთოჲ ყუაილი უკუდავებისაჲ ღმრთისმშობელი.

შენ ხარ მუშაკი გონებითაჲ და დამნერგველი სულთაჲ და მზრდელი ყოველთაჲ, რომელმან უნაყოფოჲ ქუეყანაჲ ანნამს საშომსაჲ ბევრ-წილ ნაყოფიერ-ჰყავ ნაყოფითა ცხორებისაჲთა, რომელმან შვა უბრწნელი მშობელი შენი ცათა უმაღლესი.

მოვედით, ერნო, და ვიხილოთ ტაძრით მცირით ღღეს ქალაქი საღმრთოჲ გამოსრული, რომლისა ბჭე განუღებელ არს, რამეთუ მხოლოჲ განუღებელად შევიდა და განუღებელად გამოვიდა და დაკძრალულად დაიცვა ზეშთა ბუნებისა სრბისასა.

ზ, სამებაო, სამ-თვთებაო, ერთ-ღმრთეებაო, შენ გაქე-ბენ ძრწოლით ანგელოზნი, ცაჲ და ქუეყანაჲ, ზესკნელი და ქვესკნელნი, ძენი კაცთანი, ნერგნი და მცენარენი და ყოველნი ნივთნი და მნათობნი ძრწიან შენგან და სამ-წმიდაობისა გალობითა გაკურთხევენ.

ეჰა, ახალი სასმენელი და სახილველი ღმერთი ძედ დედაკაცისა უთესლოჲ შობაჲ, უბრწნელი დედაჲ, უმამაკაცოჲ და შობილი იგი ღმერთი და მშობელი ქალწულ მარადის, ზ, ქალწულო, ყოველივე ზეშთა სიტყვსა და ცნობისა იქმნა შენ ზედა.

ადიდებდითსა/განკვრდეს ზესკნელს.

შემსგავსებულად დიდებისა შენისა, ღმრთისა დედაო, იქმნა შობაჲ შენი, ვინაჲცა ბერწთა ნაყოფად ღმრთივ-დანერგულად მიეცი ხარებითა ბრწყინვალითა და აღთქმითა ღმრთისა-მიერითა, ამისთვსცა ყოველნი ტომნი ქუეყანისანი დაუდუმებელად გადიდებენ.

ადესრულა ჳმაჲ საწინამსწარმეტყუელოჲ, რომელი ღაღადებს და იტყვს, ვითარმედ: აღვჰმართო კარავი დაცემული

დავითისი, რამეთუ შენთვის მოესწავა წინააღმდეგე, უხრწნელო ღმრთისმშობელო, და შენ მიერ ყოველი ბუნებაა კაცობრივი განახლდა და ღმერთსა შეეყო.

უგალობთ სახუეველთა შენთა, ღმრთისმშობელო, და ვადიდებთ მომნიჭებელთა შენსა და ბერწობისა საკრველთა დამცნელსა უფალსა, რომელი ყოველსავე იქმს და შესცვალებს, ვითარცა ენებოს ღმრთეებრ კელმწიფებითა, რომელმანცა შეცვალა შენ მიერ საზღვარი ბუნებათაჲ.

ვითარცა ძლუენსა შენდა, გალობასა შესწირვენ შენდა, ღმრთისმშობელო ღირსო, დედანი დედისა და ქალწულნი ქალწულისა, ხოლო ჩუენ გიგალობთ შენ და თაყუანის-გცემთ და დიდების-გმეტყუელებთ, ნაყოფო შუენიერო ბერწთა უბიწოთაო, სასოო ყოვლისა სოფლისაო.

აღმოაცენე სძალი წმიდაჲ, ნეტარო ანნა უბიწო, საშოთ შენით ხარებით ზეშთა სასოებისა, გონიერო, ქალწულ-ნერგოანი ყუავილი ღმრთივ-აღმოცენებული სიწმიდისა რტოჲ, ამისთვისცა გნატრით შენ, ვითარცა ცხორებისა ჩუენისა ძირსა და საფუძველსა.

უცხო არს კაცთაგან არა დიდებაჲ დაუსაბამოსა სამებისაჲ — მამისა, ძისა და სულისა წმიდისაჲ, აუგებელისა სიმტკიცისაჲ და ყოვლისა მპყრობელისა ძლიერებისაჲ, რომლისაგან ყოველი სოფელი დამტკიცებულ არს და წამის-ყოფითა ჰმართებს ყოველთა.

დაიტიე საშოსა შენსა, ქალწულო, ერთი სამებისაგანი — ქრისტე ღმერთი, რომელსა უგალობს ყოველი დაბადებული და ძრწიან ზეცისა წესნი და ცაჲ და ქუეყანაჲ და უფსკრულნი. მას ეკედრე, წმიდაო და ყოვლად დიდებულო, ცხორებისათჳს სულთა ჩუენთაჲსა.

შობამ ყოვლადწმიდისა დედუფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისი*

მცირესა მწუხრსა/ღალად-ყავესა/ჳმამ ა/ზეცისა განწესებულთა.

იოაკიმ და ანა დღეს დღესასწაულობენ, რომელთა ჰშვეს სიმტკიცე ცხორებისა ჩუენისაჲ, მხოლოჲ ღმრთისმშობელი, და მათ თანა ჩუენცა ვდღესასწაულობთ, და ძირით იესჳსით აღმოცენებულსა ქალწულსა წმიდასა ვნატრიდეთ.

დღეს ანაჲსგან ყუავილად სამოთხისა ღმრთისა მიერ მოცემული ღმრთისმშობელი აღმოსცენდა ცხორებად კაცთა, რომლისა მიერ ყოველთა ცხორების-მომცემელი იშვეების ზეშთა გონებისა, რაჲთა სახიერებით ყოველი ბიწი ადამისი განწმიდოს.

ვინ კმა-იყოს ღირსებით შეძლებად ქებისა ანაჲსგან გამოუთქუმელად შობილისა ჩჩვლისა ქალწულისა, მთანი უკუე და ბორცუნი დღეს სიტკბოებასა აღინებენ, რამეთუ ყოველთა ცხორებაჲ და მღზინებელი სძითა იზარდების, ყოვლადწმიდაჲ ღმრთისმშობელი.

პირველ ბერწმან ქუეყანამან შვა ნაყოფი საღმრთოჲ, და ბერწისა საშომან ნაყოფი წმიდაჲ მოგუცა, და ზრდის მას ძუძუმთა, საკვრველი უცხოჲ! მზრდელსა მას ცხორებისა ჩუენისასა აღმოაცენებენ მართალნი იგი ბერწნი საღმრთონი.

დიდებაჲ/აწღაჲ/ჳმამ დ.

ყოვლად-პატიოსანსა შობასა შენსა, ყოვლადწმიდაო ქალწულო უბიწოო, ანგელოზთა სიმრავლენი ცათა შინა, და კაცთა ნათესავი ქუეყანასა ზედა ვადიდებთ, რამეთუ დედა იქმენ ყოველთა შემოქმედისა ღმრთისა, მისა ოხად ჩუენთვის ნუ დასცხრები, გევედრებით, რომელთა, შემდგომად ღმრთისა, შენდამი დაგვძს სასოებაჲ, ღმრთისმშობელო ყოვლად-საგალობელო და უქორწინებელო.

*იბეჭდება გამოცემიდან: „სადღესასწაულოჲ რომელ არს გამორჩეული თთუენი“, ტ. I, გვ. 34-50.

შობამან შენმან, ღმრთისმშობელო ქალწულო, სიხარული აუწყა ყოველსა სოფელსა, რამეთუ შენგან აღმობრწყინდა მზეი სიმართლისაჲ, ქრისტე ღმერთი ჩუენი, დაჰქსნა წყევამ და მოგუმაღლა კურთხევამ, და განაქარვა სიკუდილი და მოგუანიჭა ჩუენ ცხორებამ საუკუნომ.

დიდსა მწუხრსა /ღალად-ვეყავსა /კმაჲ ვ/თვთჳმოვანი/სერგი პატრიარქისაჲ.

დღეს მჯდომარემან საყდართა ზედა სუფევისათა ქრისტემან, სიწმიდისა საყდართა ქუეყანასა ზედა ჯერ-იჩინა განსუენებამ, რომელმან შექმნა სიბრძნითა თვსითა ცანი, ცამ სულიერი შეჰმზადა, წყალობითა თვსითა, ძირისაგან იესჴსისა უნაყოფოსა მორჩი აღყუავებული, ცხორების-გამომღებელი დედაჲ თვსი, ღმერთო საკვრველებათო, სასოო განწირულთო, უფალო, დიდებამ შენდა.

ესე არს დღე უფლისა, ვიხარებდეთ ამას შინა, ესერა სასძლოჲ მეუფისაჲ და წიგნი სიტყვსა ცხორებისაჲ მუცლისაგან უნაყოფოსა გამობრწყინდა, და ბჴე აღმოსავალით იშვების დღეს, მომლოდებელი შემავალსა მდღელსა, რომელსა შევიდა განუღებელად მხოლოჲ, შენდა მხოლოჲსა, ქრისტე ღმერთი, გამოუჩნდა სოფელსა მქსნელი ყოველთაჲ და მაცხოვარი.

ღალაცათუ ღმრთისა მიერ ჩინებულთა ბერწთა მუცლად-იღეს უწინარეს, და შენეს წმიდანი, ხოლო მარიამ, უზეშთაჲს მათ ყოველთასა, იშვა ბერწისაგან, და მან გვშვა ჯორციელად მქსნელი ყოველთაჲ, უზეშთაჲს ბუნებათა უთესლოდ მუცლისაგან ღმერთი, რომლისაგან აღმოსავალით ვიხილეთ კარი დაკრძალული, მხოლოჲ ძისა ღმრთისა მხოლოჲსაჲ, რომელსა შევიდა და განუღებელად დაიცვა, და ყოველივე სიბრძნით განაგო უცვალებელად, და ყოველთა მორწმუნეთა განუშადა მაცხოვარებამ.

სტეფანესი/წმიდისა ქალაქელისაჲ

დღეს ბერწისა ბჴენი განიჭუმიან, და ქალწულებისა საღმრთოჲ ბჴე იშვების, დღეს იწყო დიდებულად აღყუავებად მადლმან, და ღმრთისმშობელსა სოფელსა აღმოუბრწყინებეს, რომლისაგან ქუეყანისანი ზეცისათა შეაერთნეს საკვრველად,

და ერთ-სამწყსო იქმნეს დღეს ანგელოზნი და კაცთა ნათესავნი; ეჰა, მოწყალება ღმრთისა განუცდელი! რამეთუ დიდებისა თვისისა საყდარი იშენა დღეს, რომლისა მიერ აცხოვნა სულნი ჩუენნი.

დღეს იხარებს ყოველი დაბადებული, დღეს მოჰბერეს ნიათა ცხორებისათა, ბუნებისა ჩუენისა დაივსნა მწუხარებაჲ, რამეთუ ბერწი დედა იქმნა დღეს ქალწულისა, რომელიცა ქალწულადვე ეგო შემდგომად ქრისტეს ღმრთისა შობისა, რაჟამს-იგი წყალობით ჯერ-იჩინა უცხოჲ საკუთარ-ყოფად, და უცხო-ქმნილნი კორცთ-შესხმითა ითვსნა, და თანა-იზიარნა დიდებასა ღმრთეებისასა კაცთ-მოყუარებით, და აცხოვნა სულნი ჩუენნი.

დღეს უნაყოფოა ანა ჰშობს მშობელსა ღმრთისასა, ყოველთაგან ნათესავთა გამორჩეულსა, წინა-საუკუნეთა დედად ღმრთისად ჩინებულსა, რომლისა მიერ კორცნი შეისხნა მაცხოვარმან, აღსრულებად საღმრთოჲსა განგებისა, რომლითა-იგი კუალად მეორედ დაგუბადნა ჩუენ მეუფემან და წყალობით განმაახლნა ქუეყანისა ნაშობნი, ხრწნილებისაგან მივსნნა და ზეცად აღმიყვანნა, და ცხორებასა საუკუნოსა მაღალთა შინა მარჯუენით მამისა დამსხნა.

ლიტანიასა /ჳჲჲჲ ა/თვთ-ჳმოვანი/სტეფანესი/წმიდისა ქალაქელისაჲ.

დასაბამი ცხორებისა ჩუენისაჲ დღეს იქმნა, კრებულნო მორწმუნეთანო, რამეთუ ესე პირველთა ნათესავთაგან განჩინებული დედაჲ და ქალწული, და ტადარი ღმრთისაჲ ბერწთაგან აღმოსცენდა, კუერთხი იესჳს ძირისაგან აღყუავილნა, ყუავილი იგი უკუდავებისაჲ; იხარებს ევა და იშუებს ადამ და მზიარულ არს ბრწყინვალედ, და გუერდისაგან მისისა აღმოცენებულსა ასულსა ჰნატრის, და სიხარულით ესრეთ ღაღადებს: იშვა დღეს მჴსნელი ჩემი, დამჴსნელი პატიჲთა ურჩებისა ჩემისათა, რაჲთა განვთავისუფლდე წყუდიადისა ამისგან ჯოჯოხეთისა, და მკჳდრ ვიქმნე პირველსავე დიდებასა; იხარებდინ დავითცა და ჳმატკილად უგალობდინ, და აკურთხევდინ ღმერთსა ჳნარითა მით სულიერითა, რამეთუ ესერა ქალწული წმიდაჲ იშვა დღეს საშოჲსაგან უნაყოფოჲსა ცხორებად სულთა ჩუენთა.

მოვედით, მოყუარენო სიწმიდისანო და ტრფიალნო საღმრთოასა ქალწულებისანო; მოვედით, აღიდედით ქალწულებისა სიქადულსა სურვილით, ცხორებისა წყაროსა, აღმოცენებულსა დღეს კლდისაგან მყარისა, და საშოასა უნაყოფოასა, მაყუალსა ცეცხლისა საღმრთოასასა, რომელი განსწმენდს და განანათლებს სულთა ჩუენთა მადლითა.

ანატოლი პატრიარქისაჲ

ვინაჲ არს ოხრაჲ ესე დღესასწაულთაჲ, რომელი ჰვმობს ძლიერად, იოაკიმ და ანა დღესასწაულობენ, და ესრეთ ჰვმობენ: ჩუენ თანა იხარებდით ბრწყინვალედ და იშუებდით ღირსად, ადამ და ევა, რამეთუ სამოთხე, რომელი თქუენ დაჰჳაშთ ურჩებითა, ნაყოფმან ჩუენმან კუალად განაღო, ღმრთივ-მოცემულმან მარიამ უბიწომან, ქრისტჳს დედამან.

წინამსწარ მოსწავებული ყოველთა დედუფალი, საღგური ღმრთისაჲ, უნაყოფოასაგან საშოასა დღეს აღმოსცენდების, ანა დიდებულისა, სამარადისოასა მყოფისა არსებისა საღმრთოჲ საღგური, რომელმანცა ურცხვნოჲ ჯოჯოხეთი დათრგუნოს, და ყოველნი ნაყოფნი ევაჲსნი მტკიცედ ცხორებად მოიყვანნეს, ამისთჳს ღირსად უღაღადებდეთ. ნეტარ ხარ შენ დედათა შორის და კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ.

დიდებაჲ/აწღაჲ/კმა მ/ედემ/სერგი პატრიარქისაჲ.

დღესასწაულსა სიხარულისა ჩუენისასა დავებროთ ნესტუსა საღმრთოსა, რამეთუ იშუების თესლისაგან დავითისა დედაჲ ყოველთა შემოქმედისაჲ და განახლებაჲ იგი ადამისი, ევაჲს აღდგომაჲ, წყაროჲ უხრწნელებისაჲ და დამცნელი ბნელისაჲ და ხრწნილებისა უჩინო-მყოფელი, რომლისა მიერ ღმერთ ვიქმნენით და სიკუდილისა მძლავრებისაგან ვივსნენით; ამას უღაღადებდეთ გაბრიელის თანა: გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა, რომელმან შენ მიერ მაცხოვნა ჩუენ.

სტიქარონსა/კმაჲ დ/თჳთ-ჰმოვანი/გერმანე პატრიარქისაჲ.

მსოფლიოჲ სიხარული მართალთაგან აღმოგვცენდა ჩუენ, იოაკიმ და ანაჲსა, ყოვლად-საგალობელი ქალწული, რომ-

ელი გარდამატებულისა სიწმიდისათჳს სულიერად ტაძრად ღმრთისად გამოსჩნდეს, და მხოლომ ჭეშმარიტად ღმრთისმშობლად იცნობებოდეს, მისითა მეოხებითა, ღმერთო, სოფელსა მშჳდობამ გარდამოუვლინე და სულთა ჩუენთა დიდი წყალობამ.

ანგელოზისა ხარებითა ყოვლადწმიდამ ნაყოფი ყოვლადწმიდათა მათ იოაკიმ და ანამსგან აღმოსცენდი, ქალწულო, ცამ და საყდარი ღმრთისამ, და სამკჳდრებელი სიწმიდისამ, სიხარულისა ჩუენდა მომატყუებელი, ცხორებისა წინამძღუარი და წყევლისა დამცნელი, და კურთხევისა მომნიჭებელი, და აწ შობასა შენსა, სძალო ღმრთივ-წოდებულო, მშჳდობამ გჳთხოვე, და სულთა ჩუენთა დიდი წყალობამ.

ბერწსა უშვილოსა ანას ღლეს ბრწყინვალითა კელითა ნათელი უტჳრთავს, ქუეყანისა მეფენო, განცხრებოდეთ; მღღელთ-მთავარნო, სიხარულით აკურთხევდით და ღლესასწაულობდით ყოველი სოფელი, რამეთუ აჰა ესერა, უბიწომ სძალი მამისამ ძირისაგან იესჴსისა აღმოსცენდა, რამეთუ მის მიერ დედანი არღარა მწუხარებით შობენ შვილსა, რამეთუ სიხარული აღყუავნა და ცხორებამ ყოველთა კაცთა, სოფელსა შინა მკჳდრთა, და ძლუენი იოაკიმისი არღარა მიიქცევის, და გლოვამ ანამსი სიხარულად იქცევის, და ჰჳმობს ანა: ჩემ თანა იხარებდით ყოველნი ტომნი ისრაჴლისანი, რამეთუ მოგუცა ჩუენ უფალმან ჰალატი ესე საღმრთოჲსა დიდებისა მისისამ, ზოგადი სიხარული და მხიარულებამ და მაცხოვარი სულთა ჩუენთამ.

დიდებაჲ/აწღაჲ/ჳმა მ/სერგი პატრიარქისამ.

მოვედით ყოველნი მორწმუნენი მოსწრაფედ, შესხმად წმიდისა ქალწულისა შემოგკრბეთ, რამეთუ იშვების პირველ შობისა გამორჩეული დედაჲ ქრისტჴს ღმრთისამ, საუნჯე იგი, კურთხი აჰრონისი წმიდამ, იესჴს ძირისაგან აღმოსრული, წინამსწარმეტყუელთა ქადაგებული და მართალთა, ბერწთა მათ ღმერთ-შემოსილთა იოაკიმ და ანამსგან ნეტართა, და ყოველი სოფელი შობასა მისსა განახლდების, იშვების ტაძარი ღმრთის-შემწყნარებელი, ქალწული, სასძლოჲ სამეუფოჲ, ქალაქსა შინა, გამოუთქუმელისა მის შეერთებისა შეკრებულთა მათ ბუნება-

თა ქრისტესთა, რამეთუ საიდუმლოა აღესრულა, და ღმერთი უზეშთაეს ბუნებისა მისგან გამოუთქმელად განჯორციელდა და ღმერთ-ყო კაცებაჲ, რომელსა თაყუანის-ვსცემთ ჩუენ, და ქალწულისა უბიწოისა შობასა დიდებულსა ვადიდებთ.

შემდგომად ა ფსალმუნებისა/წარდგომაჲ/ჳჲამ დ/დაუკრდა იოსებს.

გუაუწყე ჩუენ, დავით, რამათჳს გეფუცა შენ ღმერთი? — ხოლო იგი დაღაღებს: რამათჳს-იგი მეფუცა, აღმისრულა, რამეთუ აჰა ესერა მუცლისა ჩემისაგან მომცა ქალწული, რომლისაგან ახალი ადამ, ქრისტე დამბადებული იშვების კორციტა, მეუფე საყდარსა ჩემსა ზედა, და მეუფებს ყოველთა კიდეთა ქუეყანისათა, რომლისა-იგი სუფევაჲ ჰგიეს შეუძრველად უკუნი-თი-უკუნისამდე, ბერწი ჰშობს ღმრთისმშობელსა და მზრდელსა ცხორებისა ჩუენისასა.

შემდგომად ბ ფსალმუნებისა/წარდგომაჲ/ჳჲამ დ/დაუკრდა იოსებს.

ძირისაგან იესქისისა და წყვლთაგან დავითისთა, საღმრთოა ქალწული მარიამ იშუების დღეს ქუეყანასა ზედა, რამეთუ სიხარულით იხარებს ყოველი და განახლდების და ერთბამად ცანი და ქუეყანაჲ; აქებდით მას, ტომნო წარმართთანო, იოაკიმ განსცხრებოდე, და ანა, დღესასწაულობდ და დაღაღებდ. ბერწი ჰშობს ღმრთისმშობელსა, და მზრდელსა ცხორებისა ჩუენისასა.

დიდებაჲ/აწღაჲ/შემდგომად სადიდებელისა/წარდგომაჲ/ჳჲამ დ/

ბრძანებული საიდუმლოა.

იხარებდინ ცანი და იშუებდინ ქუეყანაჲ, რამეთუ ცაჲ ღმრთისაჲ ქუეყანასა ზედა იშვა ხარებითა, სძალი ღმრთისაჲ ყოვლადწმიდაჲ მარიამ, ბერწი ჩჩვლსა აწოებს, და უხარის შობასა მისსა იოაკიმს და იტყვს: იშვა ჩემდა კუერთხი, რომლისაგან ყუავილად აღმოვდეს ქრისტე ძირთაგან დავითისთა, სასწაული საკვრველთაჲ ჭეშმარიტად.

დიდებაჲ/აწღაჲ/ჳჲამ იგივე.

განახლდი, ადამ, და იხარებდ, ევა, და განსცხრებოდე, დავით, და იშუებდით, იოაკიმ და ანა, რამეთუ დედაჲ დამბადებელისაჲ იშვა დღეს საკვრველად, და ყოველი ქუეყანაჲ განათლდა და იხარებს, შემკობილი ახლითა სამკაულითა, და ყოველი ენაჲ

უგალობს და ადიდებს მარიამს, დედასა ღმრთისასა, ნეტარ არს სახლი დავითისი, რამეთუ ჰზრდის მზრდელსა ცხორებისა ჩუენისასა.

გერი/კმაჲ ვ.

ესე არს ღლე უფლისა, ვიხარებდეთ ამას შინა, ესერა სასძლოჲ მეუფისაჲ და წიგნი სიტყვსა ცხორებისაჲ მუცლისაგან უნაყოფოჲსა გამობრწყინდა, და ბჭე აღმოსავალით იშვების ღლეს, მომლოდებელი შემავალსა მღდელსა, რომელსა შევიდა განუღებელად მხოლოჲ, შენდა მხოლოჲსა, ქრისტე ღმერთი, გამოუჩნდა სოფელსა მქსნელი ყოველთაჲ და მაცხოვარი.

იოანესი/კმაჲ ბ/გალობაჲ ა/ძლისპირი.

უგალობდეთ უფალსა, რომელმან წარუმართა გზაჲ პირველად ზღუასა შინა ერსა თვსსა, და ფარაოჲ დაანთქა მკედრებითურთ, ძლევისა გალობითა, რამეთუ დიდებულ არს.

მოვედით, მორწმუნენო, განმხიარულებულნი სულითა ქაღწულსა უბიწოსა, რომელი ნაყოფიერ იქმნა ღლეს უნაყოფოთა მათგან, ცხორებისათჳს ჩუენისა, ყოველნი პატივს-ვსცემდეთ.

იხარებდ, უბიწოო დედაო ქრისტეს ღმრთისაო, რომელი მიზეზ ექმენ ნათესავსა კაცთასა მოღებად პირველსა ნეტარებასა შობითა შენითა ღლეს, რომელსა პატივს-ვსცემთ.

ღლეს ჳიდი ცხორებისაჲ იშვების, რომლისა მიერ კაცთა პოვეს აღმოწოდებაჲ ჯოჯოხეთით დაცემისაგან, და ქრისტესა ცხორების-მომცემელსა გალობით ადიდებენ.

ანდრეასი/კმაჲ თ/ გალობაჲ ა/ძლისპირი.

ეტლთა მფლობელი ფარაო დაანთქა საკვრველთ-მოქმედმან კუერთხმან მოსტჳსმან, რომელმან გამოსახა სახე ჯუარისაჲ, და განუპო ზღუაჲ მეწამული, და ისრაიტელნი იქსნნა განმავალად მეტყუელნი გალობასა უფლისასა, რამეთუ დიდებით დიდებულ არს.

იხარებდინ ღლეს ყოველი დაბადებული დავითის თანა, რამეთუ თესლისა მისისაგან აღმოსცენდა კუერთხი, რომელმან ყუავილად გამოიღო ქრისტე, მხოლოჲ უფალი, დამბადებული დაბადებულთაჲ, მქსნელი და მაცხოვარი, დიდებით დიდებული.

წმიდაა წმიდათა ქალწული ტაძარსა წმიდასა დაემკვდრების, ჩჩული სანატრელი, აღზრდად ანგელოზისა მიერ, ყოველნი დღეს სარწმუნოებით ვდღესასწაულობდეთ ჩუენ შობასა მისსა ყოვლად-დიდებულსა, ზეცისა ძალთა თანა, რამეთუ დიდებულ არს.

ბერწი უნაყოფოა ანა ღმრთისა მიერ შეილიერად გამოსჩნდა, რამეთუ პირველადვე ტომთა და ნათესავთაჲსა განჩინებულ იყო მშობელად ქალწულისა დედისა, რომლისაგან იშვა დამბადებული ხატითა მონისაჲთა, რამეთუ დიდებულ არს.

შენ, ტარიგსა უმანკოსა, მშობელსა კრავისა მის ღმრთისაჲსა, განმაახლებელსა ბუნებისა ჩუენისაჲსა, დღეს გალობითა სულიერითა გიგალობთ და პატივს-ვსცემთ დღესასწაულსა შობისა შენისაჲსა, და ქრისტესა ვადიდებთ, რამეთუ დიდებულ არს.

სამებისაჲ.

სამთა დაუსაბამოთა ვადიდებ; სამთა წმიდათა უგალობ, დაუსაბამოთა სამთა ერთ-არსად ექადაგებ, სამ-გუამოვნად და ერთ-ბუნებად, რამეთუ მამისა და ძისა და სულისა წმიდისა ერთი ღმრთეებაჲ იდიდების, სამებით დიდებულნი.

ღმრთისმშობლისაჲ.

ვინ სადა იხილა ქალწული უთესლოდ და უმამოდ მიდგომილი და ძისა მშობელი, და კუალად ქალწულად დადგრომილი საუკუნოდ უცვალებელად? ჭეშმარიტად, ყოველი ესე შუენებათა უადრეს არს, ღმრთისმშობელო ქალწულო, დიდებულებაჲ შენი.

გალობა გ/ძლისპირი.

განმაძლიერენ მოსაენი შენნი, უფალო, რომელმან ჯუართა მოჰკალ ცოდვაჲ ჩუენი, და დაჰნერგე შიში შენი გულთა შინა ჩუენთა, შენ, კაცთმოყუარე.

უბიწოთა ღმრთისა მიერ მშობელთა გვშევს ჩუენ სამკვდრებელი ნათლისაჲ, და მან გვშვა მკსნელი სოფლისაჲ, ქრისტე ღმერთი ჩუენი, კაცთმოყუარე.

ბერწთაგან აღმოგვცენდა ქალწული უბიწო, რომელმან დამკვდრებად ჯერ-იჩინა საშოსა მისსა საკვრველად, და შემდგომად შობისა დაიცვა ქალწულად.

ნაყოფსა ანაფსა დღეს, მარიამს, ტევანისა ცხორება-შემოსილისა მშობელსა, ვითარცა ღმრთისმშობელსა უგალობდეთ, შუამდგომელსა მას და შემწესა ყოველთასა.

სხუამ/ძლისპირი.

განმაძლიერებელ მექმენ მე, დაბადებულო ცისაო და ქუეყანისაო, წყალთა ზედა დამამტკიცე მე, ქრისტე, ეკლესიისა კლდესა ზედა, რამეთუ არავინ არს წმიდა შენებრ, კაცთმოყუარე.

აღიზარდე შენ, უბიწოო, წმიდასა შინა წმიდათასა, ქალწულო უზრწნელო ღმრთისმშობელო, ქერობინთა საყდართა უზეშთაეს გამოსჩნდი, ღირსო, რაჟამს გვშევ კორცითა სწორი მამისაჲ ღმრთეებითა.

კურთხეულ არს მუცელი შენი, ანა ყოვლად-დიდებულო, რამეთუ გამოიღე ყუავილი წმიდაჲ ქალწულებისაჲ, რომელმან გვშვა უთესლოდ, მზრდელი ყოველთა დაბადებულთაჲ, ქრისტე ღმერთი დაუსაბამო.

შენ გნატრის, წმიდაო დედუფალო, ყოველი დაბადებული, რომელი ძირთაგან იესჴსთა კუერთხად ნაყოფიერად აღმოსცენდი ბერწისაჲთ და საღმრთოჲ გამოიღე ყუავილი დაუჭნობელი.

უზეშთაეს გყო ყოველთა დაბადებულთა, ქალწულო, ძემან შენმან დაუსაბამომან, და შობაჲ შენი წმიდაჲ განითქუა კიდეთა სოფლისათა, და ყოველსა სოფელსა ახარა შობითა შენითა.

სამებისაჲ.

შენ თაყუანის-გცემთ მორწმუნენი, მამაო დაუსაბამო, ძისა შენისა თანა უუამოჲსა, და სულისა წმიდისა თანა სამარადისოჲსა, ერთარსებით გიგალობთ ერთსა ღმერთსა სამგუამოვანსა.

ღმრთის.

მნათობთა დაბადებელი, დასაბამი ცხორებისაჲ, კაცთა ბუნებისა შემოქმედი ჰშევ ზეშთა ბუნებისა, უზრწნელო დედ-აო ღმრთისაო, და საუნჯედ ცხორებისად და ბჭედ ნათლისად გამოშჩნდი.

წარდგომაჲ/კმაჲ დ/დაუკურდა იოსებს.

ქალწული მარიამ ჭეშმარიტად ღმრთისმშობელი, ვითარცა

ღრუბელი ნათლისაჲ დღეს აღმოგვბრწყინდა ჩუენ, და მართალთაგან წარმოიჩინა დიდებად ჩუენდა, ამიერითგან არღარა დაისაჯების ადამ, და ევა კრულებისაგან განთავისუფლდების, ამისთვის კმამაღლად ვღაღადებთ და ვიტყვთ მხოლომსა მიმართ უბიწომსა. შობაჲ შენი სიხარულსა აუწყებს ყოველსა სოფელსა.

გალობაჲ დ/მლისპირი.

მესმა, უფალო, განგებაჲ საიდუმლოთა მათ შენთა წმიდათაჲ, და გადიდე შენ, მხოლო კაცთმოყუარე.

შენ თაყუანის-გცემთ, უფალო, მომცემელსა ჩუენდა ნავთსაყუდელსა ცხორებისასა, რომელ არს მშობელი შენი.

სძალო ღმრთისაო ქალწულო, სასოდ ჩუენდა-გყო შენ შენგან შობილმან, რომელნი ვადიდებთ საიდუმლოთა შენთა.

შენ, უქორწინებელო მარიამ, მეოხებითა შენითა განმარინენ ჩუენ ცოდვათა ჩუენთაგან, რომელნი ვადიდებთ.

სხუამ/მლისპირი.

შენ ხარ, ქრისტე, ღმერთი ჩემი, შენ ხარ ძალი ჩემი, შენ ხარ უფალი ჩემი და სიქადული ცხორებისა ჩემისაჲ, რომელმან არა დაუტევენ წიაღნი მამისანი, და გამოუჩნდი სიმდაბლესა ჩუენსა, ამისთვისცა წინაჲსწარმეტყუელისა ამბაკუმის თანა ვიტყოდეთ. ძალსა შენსა დიდებაჲ, კაცთ-მოყუარე.

მამათ-მთავარმან იაკობ პირველვე იხილა, ქრისტე, განცხადებულად დიდებულებაჲ განკაცებისა შენისაჲ, საიდუმლოდ ღაღადებდა იუდაჲს მიმართ და იტყოდა წინაჲსწარმეტყუელებისა სულითა: მცენარისაგან აღმოჰყედ, შვილო ჩემო, რამეთუ შენ მოგასწავებდა, ქალწულისაგან შობილსა უფალსა.

აჰა, კუერთხი აპრონისი, აღმოცენებული ძირთაგან დავითისთა, გამოსჩნდა ქალწული იოაკიმ და ანაჲსგან, და მის თანა იხარებენ ერთბამად ცაჲ და ქუეყანაჲ, და ყოველნი ტომნი თესლებისანი, ხოლო იოაკიმ და ანა კმატკბილად ღაღადებენ და იტყვან: ძალსა შენსა დიდებაჲ, კაცთ-მოყუარე.

აწ იხარებდინ ცანი და იშუებდინ ქუეყანაჲ ზეცისა წესთა თანა, იოაკიმ და ანა დავითის თანა; ესენი — ვითარცა მშობელნი შენ ღედისა ღმრთისანი, ხოლო იგი — ვითარცა პირველი მამაჲ

და მამათმთავარი და წინააღმდეგობა, მეფე და მგალობელთ-მთავარი, და გალობდინ დიდებულებათა შენთა.

შენ თანა იხარებს დღეს, ანა ღმრთივ-განბრძნობილო, ყოველი სოფელი, რამეთუ მკნესლისა მისისა დედაა აღაყუავილე, რომელმან ძირისაგან დავითისა აღმოგვცენა, მქონებელმან კუერთხისა მის ძლიერებისა ყუავილისა ქრისტემან.

სამებისა

ვადიდებ და თაყუანის-ვსცემ დაუსაბამოსა ღმერთსა ყოვლად-ძლიერსა, მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა, რომლისა წინაშე დგანან ქერობინ-სერაბინნი, და ბრწყინვალითა ჯმითა ღაღადებენ: წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი საბაოთ, რომლისა დიდებითა სავეს არიან ცანი და ქუეყანაჲ.

ღმრთის.

არსებათა შემოქმედმან დაუსაბამომან დასაბამი მიიღო შენგან, ღმრთისმშობელო ყოვლად-უბიწო, ჯორცთა ჟამიერთა, და შემდგომად ჯორცთ-შესხმისა ეგო სიტყუა ღმრთისაჲ თანა-დაუსაბამო და თანა-სამარადისოჲ მამისა და ყოვლადწმიდისა სულისაჲ, უცვალებლად საღმრთოჲსაგან დიდებისა.

გალობაჲ ე/ძლისპირი

დამკნელი ბნელისაჲ მის წესთა მათ წერილისა პირველისა შჯულისათა, და მომცემელი მორწმუნეთა მადლთა მისთა, ქალწულისაგან იშვა ქრისტე, და მიმიძლუა დღეს ნათლად ღმრთეებისა თქსისა.

თაყვანის-სცემენ ერნი მიზეზსა ყოვლისასა, რომელი-ცა ჩუენთჳს იქმნა მიზეზ ცხორებისა, რომლისათჳს იტყოდეს პირველ წინააღმდეგობელნი, დღეს აღესრულნეს თქმულნი მათნი შობისათჳს მისისა.

პირველი იგი კუერთხი, რომელი აღმოსცენდა თვნიერ ძირთა, რომელი აგრილობდა მღდელთა ისრაჴლისათა, სახე-ექმნა ბერწისაგან შობასა შენსა, ყოვლად-სანატრელო მარიამ.

სხუაჲ/ძლისპირი.

ნუსადა განმიშორებ პირისაგან შენისა, ნათელო წარუვალო, და დამფარა მე ბნელმან წყუდიადისამან განუნათლებელმან, არ-

ამედ მომხედენ და ნათელსა მცნებათა შენთასა წარმართე სლვაჲ ჩემი, გევედრები.

უხრწნელ არს შობაჲ და მიუწთომელ მიდგომილებაჲ შენი, ქალწულო, და კუალად შენგან შობაჲ გამოუთქუმელ არს, სძალო უბიწოო, რამეთუ ღმერთი უქცეველად განჯორციელდა შენგან და ღმერთ-ყო კაცებაჲ განკაცებითა.

ანგელოზთა კრებულნი უგალობდით ღმერთსა საღმრთოთა გალობითა, ხოლო ადამიანნი ღალადებდით ჳმითა ზატიკობისათა, რამეთუ იშვა ჩუენდა კუერთხი ყუავილ-გარდაფენილი, ქალწული, მშობელი მეუფისაჲ.

განიჳსნნეს ღღეს საკრველნი ევაჲს დაშჯისანი, და დაიჳსნა ბერწობაჲ, ხოლო ადამის წყევაჲ კურთხევად საუკუნოდ შეიცვალა შობითა შენითა, ღმრთისმშობელო ყოვლად-დიდებულო, და ხრწნილებისაგან იჳსნა სოფელი.

დიდებაჲ შენდა, ღმერთო, რომელმან დიდებულ ჳყვენ ღღეს ბერწნი უნაყოფონი, და მიჳმადლე მათ შობაჲ ყოვლადწმიდისა მშობელისა შენისაჲ, და ცაჲ სულიერი ცათა უერცელესი.

სამებისაჲ.

დიდებაჲ შენდა, ღმერთო, მამაო უშობელო; დიდებაჲ შენდა, ძეო მხოლოდ-შობილო; დიდებაჲ შენდა, სულო სახიერო, რომელი მამისაგან გამოხუალ და ძისა თანა ჳგიე; სამებაო წმიდაო, დიდებაჲ შენდა.

ღმრთის.

იჳმნა მუცელი შენი, ქალწულო წმიდაო, ეტლ სულიერ მჳისა მის სიმართლისა, და გყო შეუხებელად და უბიწოდ შემდგომად შობისა, რამეთუ ქრისტე, ვითარცა სიძე, გამომავალი სასძლოთ, ბრწყინვალედ გამოჩნდა საშოთ შენით.

გალობაჲ ე. ძლისპირი.

ღმრთისა მიმართ ვღალადებთ მწუხარებით ყოველნი, ვითარცა-იგი იონა წინაჲსწარმეტყუელი: აღმომიყვანენ ღელვათაგან განმხრწნელთა, მხოლოო სახიერო, გევედრებით.

ღმრთისა მიმართ მწუხარებით ბერწნი ღალადებდეს, ღმრთივ-გონიერნი მშობელნი ღმრთისმშობელისანი, და მიემად-

ლა შობად სანატრელი თესლებისაჲ, ვითარცა თვთ იტყოდა ყოვ-
ლადწმიდაჲ.

ღმრთისა მიერ შეიწყნარეს ზეცით ნიჭი იგი უბიწოთა მათ
მშობელთა, რომელ არს ქალწული, ჭეშმარიტად მიმსგავსებუ-
ლი ქერობინთა, მშობელი სიტყვსაჲ მის უქცეველად.

სხუა/ძლისპირი.

მომიტევენ, სახიერ, აურაცხელნი ცოდვანი ჩემნი, რომელთ-
ათჲს გიჴმობ შენ. მიჴსენ მე ბოროტთაგან, შენდა მომართ ვლა-
დადებ: ისმინე ჩემი, ღმერთო, მაცხოვარო ჩემო.

წმიდისა წმიდათაჲსა იქმნენ მშობელ მშობელნი შენნი,
ღირსო, და ტაძარსა ღმრთისასა შეგწირეს შენ უფლისა აღზრ-
დად, სამკჳდრებელად სიტყვსა ღმრთისა, დედად შემოქმედისა.

ბერწნი და უშვილონი იხარებდით და განსცხრებოდეთ,
და კუალად შვილიერნი ადიდებდით სულითა, რამეთუ ბერწთა
გჴშვეს დედაჲ უფლისაჲ, მჴსნელი კაცთა ნათესავისაჲ.

დავით გიგალობდა შენ ათ-ძალითა საფსალმუნისაჲთა,
ღმრთისმშობელო ქალწულო, და წინაჲსწარმეტყუელნი შენთჲს
ღმრთის-მეტყუელებდეს, რომელთა თანა ჩუენ, მორწმუნენი, გი-
გალობთ.

დიდებულსა შობასა შენსა პატივს-ვსცემთ, უბიწოო, და
მიდგომილებასა შენსა ყოვლადწმიდასა, და ჩუენ თანა ყოველნი
ძალნი ცათანი და სულნი წმიდათანი ადიდებენ.

სამებისა.

შენ მიერ საიდუმლოჲ სამებისა წმიდისაჲ, უხრწნელო,
ბრწყინვალედ იდიდების, რამეთუ მამამან სათნო-გიყო, ძემან
ჯორცნი შეისხნა, და სული წმიდაჲ გჴარვიდა და გაგრილობდა
შენ.

ღმრთის.

ოქროჲსა სასაკუმევლედ გიცნობთ მორწმუნენი, რამეთუ
ცეცხლმან ღმრთეებისამან შენ შორის დაიმკჳდრა და კაც იქმ-
ნა ყოვლითურთ, ღმრთისა დედაო, მადლითა სულისა წმიდი-
საჲთა.

კონდაკი/ჴმამ დ.

იოაკიმ და ანა ყუედრებისაგან და უშვილოებისა, ხოლო ადამ და ევა ხრწნილებისაგან და სიკუდილისა განთავისუფლდეს, უხრწნელო, დიდებულითა და პატიოსნითა შობითა შენითა; ამას დღესასწაულობს ერიცა შენი, თანამდებობისაგან ბრალთაჲსა კსნილნი, ვლალადებთ შენდამი: ბერწი შობს ღმრთისმშობელსა და მზრდელსა ცხორებისა ჩუენისასა.

იკოსი.

ლოცვაჲ ერთბამად და სულთქუმაჲ, ბერწობისათჳს და უშვილოებისა, იოაკიმ და ანაჲსი შეწყნარებული ყურთა უფლისათა მიიწია და აღმოუცენა ნაყოფი ცხორება-შემოსილი სოფელსა, და რამეთუ ლოცვაჲ მთასა აღესრულებოდა, ხოლო სამოთხე ყუედრებასა მიითუალვიდა, არამედ სიხარულით ვკმობდეთ: ბერწი კშობს ღმრთისმშობელსა, და მზრდელსა ცხორებისა ჩუენისასა.

გალობა ზმლისპირი.

მაყული მოტყინარე და საკუმილი ქალდეველთა მათ, შეცურეული, ჭეშმარიტად მოგასწავებდა შენ, ღმრთისმშობელო, რამეთუ შეიწყნარე ცეცხლი ღმრთეებისაჲ საშოსა შინა უვნებლად, რომელსა უღალადებთ და ვიტყვთ: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

პირველ შჯულისა დამდებელი ევედრებოდა სიტყვთა ნივთიერითა, რამთა გულისკმა-ყოს საიდუმლოჲ გამოუთქუმელი ქალწულებისა შენისაჲ და განისწავლა სასწაულითა, და განკვრეებული იტყოდა: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

მთად და ბჭედ ზეცისა, და კიბედ გონიერებისა, კრებულმან საღმრთოჲსა ჯეროვნად სახელ-გდვა შენ, ღმრთისმშობელო, შენ ხარ ლოდი უკელოდ გამოკუეთილი, და ბჭე, რომელსა შინა განვლო უფალმან საკვრეველებათამან, რომელი-იგი არს კურთხეულ ღმერთი მამათა ჩუენთაჲ.

სხუაჲ/ზმლისპირი.

საღმრთოჲსა შურისაგან ცეცხლმან შეიკდიმა პირველად ბაბილონს, რომელსა სამნი ყრმანი, ვითარცა რაჲ სამოთხესა შინა ვიდოდეს, და შეცურეულნი ესრეთ ღალადებდეს და იტყო-

დეს: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

უგალობთ, უბიწოო, შობასა შენსა წმიდასა და თაყუანის-
ვსცემთ, და ვდღესასწაულობთ დღეს და ვადიდებთ ქრისტესა,
ძესა შენსა, რომლისა მიერ ვიკსნენით პირველისა მის გან-
ჩინებისაგან ადამ მამისა ჩუენისა.

აწ მხიარულ არს ანა, და ღაღადებს სიხარულით კმამაღ-
ლად: ბერწმან ვშევ დედა ღმრთისაჲ, რომელმან დაჰქსნეს წყე-
ვაჲ იგი ევაჲსი, და შვილიერი ვღაღადებ და ვიტყვ: კურთხეულ
ხარ შენ, უფალო ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

ადამ განთავისუფლდა და ევა განცხრების და მადლობით
ღაღადებენ შენდა მომართ, ქალწულო: შენ მიერ ვიკსნენით
საღმობათა ჩუენთაგან ქრისტეს შობითა, და ვიტყვთ: კურთხ-
ეულ ხარ შენ, ასულო კურთხეულო, დამკსნელო პატიჟთა ჩუენ-
თაო.

საშობა კურთხეული, დამტევენელი ცასა ცათასა უვრცელეს-
სა; მუცელი ბერწისაჲ, მტვრთველი საყდრისა მის ცეცხლის-
ფერისა, რომელმან გვშვა მკსნელი კაცთა ნათესავისაჲ, ქრისტე,
მხოლოჲ უფალი, ღმერთი მამათა ჩუენთაჲ.

სამეხისაჲ.

ვადიდებთ მამასა, ძისა თანა და სულისა წმიდისა, მხოლოსა
ღმრთეებითა, და სამებასა სამ-გუამოვნებითა; განუყოფელსა,
შეუხებელსა, სამარადისოსა, სამებასა წმიდასა, ერთ-არსებით
ქებულსა.

ღმრთის.

შენ მხოლომან ჰშევ ღმერთი, და შემდგომად შობისა ეგე ქა-
ლწულად, და შობითა შენითა განაახლე ბუნებაჲ კაცობრივი, შენ
ევა იკსენ პირველისა მისგან წყევისა, ღმრთისმშობელო ქალ-
წულო, კურთხეულო დედათა შორის.

გალობაჲ მ/ძლისპირი.

საკუმილსა მას შინა ყრმათასა, წინაჲსწარვე გამოჰსახე
მშობელი შენი, უფალო, და სახიობამან მათმან იკსნა იგინი ცე-
ცხლისა მისგან შემწუველისა, და იტყოდეს: კიდენი სოფლისანი
აკურთხევდით უფალსა, და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

შუამდგომელსა ღმრთისა მიმართ, რომელი პირველ გამოქსახე საიდუმლოდ, უფალო, რომლისაგან თავადი განჰქორციელდი, რომელნი არა ვიყვნით და ყოველთა შენ მიერ მოვიღეთ არსებაჲ, გალობით ვაკურთხევთ მას და უფრომსად აღვამაღლებთ უკუნისამდე.

შემცვალებელი ბერწობისაჲ და განმცხნელი სიბრძნისაჲ მის, რომლითა შეპყრობილ ვიყვნით საკვრეველებათა გამოჩინებითა, გუეუწყა დღეს მორწმუნეთა, რომელნი არა ვიყვნით და მოვიღეთ შენგან, უფალო, არსებაჲ, და უფრომსად აღვამაღლებთ შენ უკუნისამდე.

სხუამ/ძლისპირი.

რომელმან დაპრთენ წყალთა ზედა ზესკნელნი მისნი, და შეაყენე ზღუაჲ ქვიშასა, და გიპყრიეს ქუეყანაჲ ბრჭალითა, შენ გიგალობს მზე, შენ გადიდებს მთოვარე, და შენდა შესწირვენ დიდებასა ქმნილნი შენნი, და აღვამაღლებენ შემოქმედსა უკუნისამდე.

რომელმან ბერწნი უნაყოფონი ნაყოფიერ ჰყვენ, რომელმან განახუნე ბჭენი ანაჲს უნაყოფოჲსა საშოჲსანი და შვილიერ ჰყავ, შენ ხარ ღმერთი ძლიერი, შენ ხარ მეუფე, ძე ქალწულისა, კორცთ-შესხმული ყოვლად უხრწნელისა დედუფლისა უბიწოჲსაგან.

რომელი დაჰქშავ უფსკრულთა და განახუნაჲ მათ, რომელი აღავსებ ღრუბელთა წჳმითა და გამოავლენ ელვათა, შენ მოეც, ქრისტე, ძირით უნაყოფოთა იოაკიმ და ანაჲსთა დღეს, დიდებული და საღმრთო ყუავილი უკუდავებისაჲ, ღმრთისმშობელი.

შენ ხარ მუშაკი გონებათაჲ, დამნერგველი სულთაჲ და მზრდელი ყოველთაჲ, რომელმან უნაყოფო ქუეყანაჲ ანაჲს საშოჲსაჲ ბევრწილ ნაყოფიერ ჰყავ ნაყოფითა ცხორებისაჲთა, რომელმან შვა უხრწნელი მშობელი შენი, ცათა უმაღლესი.

მოვედით, ერნო, და ვიხილოთ ტაძრით მცირით დღეს ქალაქი საღმრთოჲ გამოსრული, რომლისა ბჭე განუღებელ არს, რამეთუ მხოლოჲ განუღებელად შევიდა და განუღებელად გამოვიდა და დაკრძალულად დაიცვა ზესთა ბუნებისა სასოებისა.

სამებისაჲ.

სამებაო სამთვთებო, ერთ-ღმრთეებაო, შენ გაქებენ ძრწო-
ლით ანგელოზნი, ცაჲ და ქუეყანაჲ, ზესკნელნი და ქუესკნელნი,
ძენი კაცთანი, ნერგნი და ყოველნი ნივთნი და მნათობნი ძრწიან
შენგან, და სამ-წმიდაობისა გალობითა გაკურთხევენ.

ღმრთის.

ეჰა, ახალი სასმენელი და სახილველი. ღმერთი ძედ დედა-
კაცისა, უთესლო შობა, უხრწნელი დედა უმამაკაცო, და შობი-
ლი იგი ღმერთ, და მშობელი — ქალწულ მარადის; ქალწულო,
ყოველივე ზესთა სიტყვსა და ცნობისა იქმნა შენ ზედა.

გალობაჲ თ/ძლისპირი.

რომელმან კმევ მთიები, მზისა უბრწყინვალესი — ღმერთი
კორციელ-ქმნილი, მოსრული ჩუენდა საშომსაგან შენისა კორ-
ციელად, გამოგჳნდა გამოუთქუმელად სიმდაბლით, ამისთვს,
ღმრთისმშობელო, სამართლად გადიდებთ შენ.

რომელმან აღმოუცენა ერსა ურჩსა კლდისაგან ჳმელისა
წყაროჲ, და მანვე ჩუენ წარმართთა კეთილად-მსახურთა მოგუა-
ნიჭა ბერწისაგან ნაყოფი სიხარულისაჲ, შენ დედაჲ თვსი უბი-
წოჲ, რომელსა ჳეშმარიტად გადიდებთ.

რომელმან განკუეთა პირველ განსაზღვრებული იგი პატიჟი,
და განამტკიცა დედაჲ იგი პირველი, და მიზეზ იქმნა მკვდრობისა
ჩუენისა ღმრთისა თანა, და წინდ ცხორებისა დედაჲ ღმრთისაჲ,
მას დაუცხრომელად ვადიდებთ.

სხუაჲ/ძლისპირი.

განკვრდეს ზესკნელსა ცანი, და კიდენი ქუეყანისანი შემძრ-
წუნებულ იქმნეს, რაჟამს ღმერთი შენ მიერ კაცთა გამოეცხადა,
და საშომ შენი უმაღლეს ცათა საყდართა გამოაჩინა, ამისთვს,
ღმრთისმშობელო, ანგელოზნი და კაცნი, ვითარცა ღირს ხარ,
გადიდებენ შენ.

შემსგავსებულად ღიდებისა შენისა, ღმრთისა დედაო, იქმნა
შობაჲ შენი, ვინამცა ბერწთა ნაყოფად ღმრთივ-დანერგულად
მიენიჭე ხარებითა ბრწყინვალითა და აღთქმითა ღმრთისა-მი-
ერთთა; ამისთვსცა ყოველნი ტომნი ქუეყანისანი დაუდუმებელად
გადიდებენ.

აღესრულა ჳმაჲ საწინაჲსწარმეტყუელოჲ, რომელი

ღალადებს და იტყვს, ვითარმედ, აღვმართო კარავი დაცემული დავითისი, რამეთუ შენთვის მოესწავა წინაშევე, უხრწნელო ღმრთისმშობელო, და შენ მიერ ყოველი ბუნებაა კაცობრივი განახლდა და ღმერთსა შეეყო.

უგალობთ სახუეველთა შენთა, ღმრთისმშობელო, და ვადიდებთ მომნიჭებელსა შენსა, და ბერწობისა დამცნელსა უფალსა, რომელი ყოველსავე იქმს, და შესცვალებს ვითარცა ენებოს ღმრთეებრ კელმწიფებითა, რომელმანცა შესცვალა შენ მიერ საზღვარი ბუნებათაჲ.

ვითარცა ძლუნსა, გალობასა შესწირვენ შენდა, ღმრთისმშობელო ღირსო, დედანი დედისა, და ქალწულნი ქალწულისა, ხოლო ჩუენ გიგალობთ შენ და თაყუანის-გცემთ და დიდების-გმეტყუელებთ, ნაყოფო შუენიერო ბერწთა უბიწოთაო, სასოო ყოვლისა სოფლისაო.

სამებისაჲ.

უცხო არს კაცთაგან არა-დიდებაჲ დაუსაბამოჲსა სამებისა, მამისა და ძისა და სულისა წმიდისაჲ, აუგებელისა სიმტკიცისა და ყოვლისა მპყრობელისა ძლიერებისა, რომლისაგან ყოველი სოფელი დამტკიცებულ არს, და წამის-ყოფითა ჰმართებს ყოველთა.

ღმრთისმშობლისაჲ.

დაიტიე საშოსა შენსა, ქალწულო, ერთი სამებისაგანი, ქრისტე ღმერთი, რომელსა უგალობს ყოველი დაბადებული, და ძრწიან ზეცისა წესნი, და ცაჲ და ქუეყანაჲ და უფსკრულნი, მას ეკედრე, წმიდაო და ყოვლად დიდებულო, ცხორებისათჳს სულთა ჩუენთაჲსა.

განმანათლებელი.

ღღეს უნაყოფოჲსა ანაჲსგან აღმოსცენდა ყუავილად ღმრთისმშობელი, საღმრთოჲ სუნნელი, რომელი აღავსებ ყოველთა კიდეთა სოფლისათა, და ყოველნი დაბადებულნი სიხარულითა აღივსებიან, რომელსა გალობით ღირსად ვაქებდეთ ყოველნი ქუეყანისა ტომნი, ვითარცა ზესთა უმაღლეს მყოფსა.

დიდებაჲ/აწდაჲ.

ადამ, განახლდი, და ევა, განსდიდენ, წინააღმდეგობა
ნი და მოციქულნი, ანგელოზნი და კაცნი, მართალთა თანა გან-
სცხრებოდეთ, რამეთუ დღეს იოაკიმ და ანაჲსგან აღმოსცენდა
ღმრთისმშობელი მარიამ.

აქებდითსა/მუჟლი დ/კმაჲ ა.

ეჲა, დიდებული საკვრველი; წყაროჲ ცხორებისაჲ ბერწის-
აგან იშვების, და მადლი ნაყოფისა გამოძლებელ იქმნების; იხ-
არებდ, იოაკიმ, მშობელო წმიდისა ღმრთისმშობელისაო, არაჲინ
არს სხუაჲ შენებრ კაცთაგანი მშობელთაჲ, ღმერთ-შემოსილო,
რამეთუ ღმრთის-შემწყნარებელი ქალწული უბიწოჲ, კარავი
წმიდაჲ ღმრთისაჲ შენ მიერ დღეს მოგუენიჭა.

ეჲა, დიდებული საკვრველი, რამეთუ უნაყოფოჲსაგან ნაყო-
ფად აღმობრწყინდების სამკაული მსოფლიოჲ წამისყოფითა ყოვ-
ლისა შემოქმედისა და ყოვლისა მპყრობელისაჲთა, სახიერებით
განჯსნა ბერწობაჲ დედისა თანა ღმრთისმშობელისა, სიხარუ-
ლით გვმობდეთ. გიხაროდენ სახარულევანო, უფალი შენ თანა,
რომელი მოსცემს სოფელსა შენ მიერ დიდსა წყალობასა.

ხატად სიწმიდისად სულიერად და შემწყნარებელად ნაყო-
ფსა მადლისასა, ბრწყინვალედ გამოჩნდა დღეს ანა დიდებული,
და გვჲა ჭეშმარიტად ქალწულებისა საღმრთოჲ იგი ყუავილი,
რომელმან მოყუარენი ქალწულებისანი მადლითა აღავსნა და
მისგან გამოგვბრწყინდა ქრისტე ღმერთი ჩუენი, რომელი მოანი-
ჭებს სოფელსა დიდსა წყალობასა.

დიდებაჲ/აწდაჲ/ კმაჲ ე/თუთკმოვანი.

ესე არს დღე უფლისაჲ, ვიხარებდეთ ამას შინა, ესერა
სასძლოჲ მეუფისაჲ და წიგნი სიტყვსა ცხორებისაჲ მუცლისა-
გან უნაყოფოჲსა გამობრწყინდა, და ბჭე აღმოსავალით იშვების
დღეს, მომლოდებელი შემავალსა მდღელსა, რომელსა შევიდა
განულებელად მხოლოჲ შენდა მხოლოჲსა, ქრისტე ღმერთი
გამოუჩნდა სოფელსა მკსნელი ყოველთაჲ და მაცხოვარი.

ძველქართული ტექსტები

საწინააღმდეგობრივი

შექმნათა (28: 10-17)

და განვიდა იაკობ ჯურღმულისა მისგან ფიცისა, და წარვიდა ქარანდ. და მიემთხვა ადგილსა ერთსა და დაიძინა მუნ, რამეთუ დაჰვიდოდა მზე. და მოიღო ლოდი ლოდთაგან მის ადგილისათა, და დაიდვა სასთუნალად და დაწვა ადგილსა მას. და ჩუენებასა იხილვიდა, და აჰა ესერა, კიბენი აღმართებულნი ქუეყანით, რომლისა თავი მიწთომილ იყო ცად, და ანგელოზნი ღმრთისანი აღვიდოდეს და გარდამოვიდოდეს მას ზედა. ხოლო უფალი დამტკიცებულ იყო მას ზედა, და თქუა: მე ვარ ღმერთი აბრაჰამისი, და ღმერთი ისაკისი, მამისა შენისა, ნუ გეშინინ. ქუეყანაჲ ეგე, რომელსა გძინავს, შენ მიგცე და ნათესავსა შენსა, და იყოს ნათესავი შენი, ვითარცა ქვშაჲ ზღვსაჲ, და განვრცნეს ჩრდილოდ და ბლუარად და აღმოსავალად. და იკურთხეოდინა შენდამი ყოველნი ტომნი ქუეყანისანი და ნათესავისა შენისა მიმართ, და აჰა, მე შენ თანა ვარ დაცვად შენდა ყოველსავე გზასა შენსა, ვიდრეცა ხვდოდი, და მოგაქციო შენ ამასვე ქუეყანასა, რამეთუ არა დაგიტეო შენ, ვიდრემდე ვყო მე ყოველი, რაოდენსა-იგი გეტყოდე შენ. და ვითარცა განიღვძა იაკობ ძილისა მისგან, თქუა, რამეთუ: არს უფალი ადგილსა ამას, ხოლო მე არა ვიცოდი. და შეეშინა და თქუა: ვითარ საშინელ არს ადგილი ესე! არა არს სხუაჲ ესე, გარნა სახლი ღმრთისაჲ და ესე ბჭე ზეცისაჲ.

ეზეკიელი (43: 27; 44: 1-4)

ამას იტყვს უფალი: იყოს მერვით დღითგან, და წარმართთა ჰყოფდენ მღვდელნი საკურთხეველსა მას ზედა, ყოვლადდასაწუველთა თქუენთა და მაცხოვარებისა თქუენისათა და შეგიწყნარნე თქუენ, — იტყვს აღონაჲ უფალი. და მომაქცია მე გზისა მიმართ

* ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 29.

ბჭისა წმიდათაჲსა გარეშისა, რომელი ჰხედავს აღმოსავალთა მიმართ, და იგი იყო დაკშულ. და თქუა ჩემდამო უფალმან: ბჭე ესე დაკშულ იყოს, არა განედოს და არცა ერთი ვინ არა განვიდეს მის მიერ, რამეთუ უფალი ღმერთი ისრაილისაჲ შევიდეს მის მიერ, და იყოს დაკშულ, რამეთუ თვთ წინამძღუარი დაჯდეს მას შინა ჭამად პურისა წინაშე უფლისა; გზისაგან ელამისა ბჭისა შევიდეს და მისვე გზისაგან გამოვიდეს. და შემიყვანა მე გზისა მიერ გზისა მიმართ, ჩრდილოდ მიმართისა, წინაშე სახლისა; და ვიხილე, და აჰა, სავსე დიდებითა უფლისაჲთა სახლი უფლისაჲ.

იგავნი სოლომონისნი (9: 1-11)

სიბრძნემან იშენა თავისა თვისისა სახლი, და ქუეშე შეუდგნა მას შვდნი სუეტნი, და დაკლა თვსი იგი საკლეველი, და განზავა ტაკუკთა თვსი იგი ღვწოჲ და განმზადა თავისა თვისისა ტაბლამ, და წარავლინნა თვსნი მონანი მოწოდებად მაღლითა ქადაგებითა ტაკუკთა ზედა, და ჰრქუა: რომელი არს უგუნურთაგანი, მოაქციენ ჩემდა; და ნაკლულევანთა გონებითა ჰრქუა: მოვედით, ჭამეთ პური ჩემი, და ჰსუთ ღვწოჲ, რომელი განგიზავე თქუენ, დაუტევეთ უგუნურებაჲ და სცხონდეთ, მოიძიეთ გონიერებაჲ, რამთა ცხოველ იყვნეთ, წარიმართეთ მეცნიერებით გულისკმისყოფაჲ, რომელი ასწავებდეს უკეთურთა, მოიღოს თავისა თვისისა გინებაჲ, და რომელი ამხილებდეს უღმრთოსა, შეიბილწოს თავი, და რომელი ამხილებდეს უღმრთოსა, სწყლავს მას. ნუ ამხილებ უკეთურთა, რამთა არა მოგიძულონ შენ; ამხილე ბრძენსა და შეგიყუაროს შენ; ეც ბრძენსა მიზეზ და უბრძნეს იყოს. აუწყე მართალსა და შესძინოს შეწყნარებად. დასაბამი სიბრძნისაჲ არს შიში უფლისაჲ, და ზრახვაჲ წმიდაჲ გონიერებაჲ, ხოლო ცნობაჲ შჯულისაჲ გონებისაგან არს კეთილისა, რამეთუ ამით სახითა მრავალ ჟამ სცხონდე და შეგეძინენ წელნი ცხოვრებისა შენისანი.

ფილიპელთა მიმართ ეპისტოლე (2: 5-12)

ესე ზრახვამ იზრახებოდენ თქვენ შორის, რომელიცა-იგი ქრისტე იესუმს მიერ, რომელი-იგი ხატი ღმრთისაჲ იყო, არა ნატაცებად შეირაცხა ყოფად იგი სწორებად ღმრთისა, არამედ თავი თვისი დაიმდაბლა და ხატი მონისაჲ მიიღო, და მსგავს კაცთა იქმნა და ხატითა იპოვა ვითარცა კაცი; დაიმდაბლა თავი თვისი და იქმნა იგი მორჩილ ვიდრე სიკუდილადმდე და სიკუდილითა მით ჯუარისაჲთა. ამისთვისცა იგი ღმერთმან უმეტესად აღამაღლა, და მიანიჭა მას სახელი უზეშთაესი უფროჲს ყოველთა სახელთაჲსა, რაჲთა სახელისა მიმართ იესუ ქრისტესისა ყოველი მუკლი მოდრკეს ზეცისათანი და ქუეყანისათანი და ქუესკნელთანი და ყოველმან ენამან აღუაროს, რამეთუ უფალი იესუ ქრისტე სადიდებელად ღმრთისა მამისა. ვინაჲცა, საყუარელნო ჩემნო, ვითარცა-ეგე ყოვლადვე მორჩილ ხართ, ნუ ხოლო მისლევასა მას ჩემსა, არამედ აწ უფროჲსლა შორს ყოფასა ამას ჩემსა შიშით და ძრწოლით თვისსა ცხორებასა იქმოდეთ.

სახარებაჲ

ლუკა (1: 39-49, 56)

და აღდგა მარიამ მათ დღეთა შინა და წარვიდა მთად კერძო მსწრაფლ ქალაქად იუდაჲსა. და შევიდა სახლსა ზაქარიაჲსსა და მოიკითხა ელისაბედ. და იყო, ვითარცა ესმა ელისაბედს მოკითხვამ მარიამისი, ჰკრთებოდა ყრმამ იგი მუცელსა მისსა. და აღივსო სულითა წმიდითა ელისაბედ. და ჯმა-ყო ჯმითა ღიღითა და თქუა: „კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის, და კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ! და ვინაჲ ჩემდა ესე, რაჲთა მოვიდეს დედაჲ უფლისა ჩემისაჲ ჩემდა? რამეთუ აჰა ესერა ვითარცა იყო ჯმამ მოკითხვისა შენისაჲ ყურთა მომართ ჩემთა, ჰკრთებოდა ყრმამ ესე სიხარულით მუცელსა ჩემსა. და ნეტარ არს,

რომელსა პრწმენეს, რამეთუ იყოს აღსრულებამ თქუმულთამ მათ მისა მიმართ უფლისა მიერ“. და თქუა მარიამ: „ადიდებს სული ჩემი უფალსა, და განიხარა სულმან ჩემმან ღმრთისა მიმართ, მაცხოვრისა ჩემისა, რამეთუ მოხედნა სიმდაბლესა ზედა მკველისა თვისისასა; რამეთუ აჰა ესერა ამიერითგან მნატ-რიდენ მე ყოველნი ნათესავნი; რამეთუ ყო ჩემ თანა დიდებული ძლიერმან, და წმიდა არს სახელი მისი“. და დაადგრა მარიამ ელისაბედის თანა სამ თუე და წარვიდა სახიდ თჳსა.

ლუკა (10: 38-42; 11: 27-28)

თავადი შევიდა დაბასა რომელსამე, და იყო ვინმე მუნ დე-დაკაცი, რომლისა სახელი მართა, და შეიყვანა თავადი სახიდ თჳსა. და იყო დამ მისი, რომელსა ერქუა მარიამ, რომელი დაჯ-და ფერკთა თანა იესუმსთა და ისმენდა სიტყუათა მისთა. ხოლო მართა მიმოდაზრუნვიდა მრავლისა მსახურებისათჳს, ზედა მი-ადგა და პრქუა: „უფალო, არა ილუწი, რამეთუ დამან ჩემმან მარტომ დამიტევა მე მსახურებად? არქუ მას, რამთა შემეწეო-დის მე“. მიუგო იესუ და პრქუა მას: „მართა, მართა! ჰზრუნავ და შფოთ ხარ მრავლისათჳს; აჰა ერთისაჲ არს საცმარ. ხოლო მარიამ კეთილი ნაწილი გამოირჩია, რომელი არასადა მიეღოს მისგან“.

და იყო, ვიდრე იტყოდალა იგი ამას, აღ-ვინმე-ილო დედაკაც-მან ვჰამა ერსა მას შორის და პრქუა მას: „ნეტარ არს მუცელი, რომელმან გიტჳრთა შენ, და ძუძუნი, რომელთა სწოვდი!“ ხოლო თავადმან თქუა: „არამედ ნეტარ არიან, რომელთა ისმინონ სი-ტყუამ ღმრთისაჲ და დაიმარხონ იგი!“.

თარგმანებაჲ ფილიპელთა ეპისტოლისაჲ (6: 14-18)*
ფილიპელთა (2: 5-12)

ესე ზრახვაჲ იზრახებოდენ თქვენ შორის, რომელცა-იგი ქრისტე იესუმს მიერ, რომელი-იგი ხატი ღმრთისაჲ იყო (2: 5-6).

თარგმანი: ეგულების დაწყებაჲ სიტყუად სიმდაბლისათჳს, და ამისთჳს ქრისტესა შემოიყვანებს სახედ, რამთა ვერვინ მოიგონოს თუ შემძლებელ არს ესოდენ დამდაბლებად თავისა თჳსისა, რაოდენ ჩუენთჳს დაიმდაბლა ხატმან მან და ბრწყინვალეობამან ღმრთისა მამისამან.

არა ნატაცებად შეირაცხა ყოფად იგი სწორებად ღმრთისა, არამედ თავი თჳსი დაიმდაბლა და ხატი მონისაჲ მიიღო და მსგავს კაცთა იქმნა (2: 6-7).

თარგმანი: იხილე სიბრძნე სიტყუათაჲ ამათ, ვითარ ესევე-თარი სახე მოგუცა სიმდაბლისაჲ, რომელ, რაოდენცა ზრქელი გონებაჲ იყოს, წადიერ ჰყოფს საქმისა ამის მიმართ, რომლითა უმეტეს შესაძლებელ არს მიბაძვებაჲ ქრისტესი; გარნა დაღაცათუ ესე ღიღ არს, არამედ შენ სხუაჲცა გულისჴმა-ყავ უზეშთაჲ-სი, ვითარ სიტყუათა ამათ მიერ, ვითარცა მახვლითა ორპირითა ერთბამად ყოველთა წვალებათა დამჭრელ ექმნების მოციქული. რამეთუ პირველ, თქუა რაჲ, ვითარმედ: „ხატი ღმრთისაჲ იყო“, — სამარადისოდ მყოფებაჲ და თანა-დაუსაბამოებაჲ ძისაჲ მამისა თანა — ისარ განმგუმერელ ყო არიოზ ალექსანდრიელისა. და ამითვე სიტყვთა დააკუეთა მარკიონ პონტოელი; ვითარმცა ეტყოდა, ვითარმედ: „უკუეთუ ნანდვლვე ხატი ღმრთისაჲ იყო, ვითარ შენ მარიამისგან დაწყებულად იტყვ მას, ზ უშჴულოვო!“ ამათ თანა დაიჴსნების პავლე სამუსატელი, რომელი-იგი ლიტონად კაცად იტყვს უფალსა ჩუენსა იესუ ქრისტესა, თანა-შეწევნულად ღმრთისაგან, რომელსა მიუგებთ, ვითარმედ: ხატ ღმრთისა ყოფაჲ ბუნებითსა მას ღმრთეებისა მისისა არსე-

* იბეჭდება გამოცემიდან „სამოციქულოს განმარტება“ II, თბ. 2006, გვ. 610-612. ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 33.

ბასა გვქადაგებს, და არა თუ შეწვევითა ღმრთისადათა მის თანა ყოფასა საღმრთოისა ძალისასა. და ვითარ-იგი ბუნებით ხატ ღმრთისა იყო, ეგრეთვე ბუნებით ხატ მონისა იქმნა. ამათ თანა სირცხვლულ იქმნებიან მარკელეცა გალატიელი და სოფრონ და ფოტინოს, ვინამთგან ხედვენ საბელიოის დაცემასა სიტყვთა ამით: „არა ნატაცებად შეირაცხა ყოფად იგი სწორებად ღმრთისა“. აჰა, შემრევლო, სწორებად ითქუა ძისაჲ მამისა თანა, რამეთუ შენ პირი დაიყო! რამეთუ სწორებად ერთად შერეულთა თანა არა ითქუმის, არამედ გუამოვნებით განყოფილთა და ბუნებით შეერთებულთა, შეურევნელად და განუყოფელად. და ვითარ შენ უცხო გიჩნან სახელნი მამისა და ძისა და სულისაჲ?

იხილე კუალად მეორე დაკუთებაჲ არიოზისი, რამეთუ აჰა უეჭუელად მაღალ იყო, რომელმან თავი თჳსი დაიმდაბლა, და უეჭუელად ხატი ღმრთისაჲ იყო, რომელმან ხატი მონისაჲ მიიღო. ცხად არს, ვითარმედ ღმერთი განკაცნა, რომლისათჳსცა მოციქული იტყჳს, ვითარმედ: ხატი ღმრთისაჲ იყო, მარადის მყოფი პირველ საუკუნითგან, და უკუანამსკნელ ხატი მონისაჲ მიიღო.

არამედ რასა ცბის არიოზ? — ესოდენ უდარეს არსო ძე მამისა, რომელ არა ტაცებით შეირაცხა სწორ ღმრთისა, რამეთუ მას ზედა ვინ-მე შეირაცხების, რომლითა პირველ არა შერაცხილ იყოს, და მას მიიტაცებს, რომელი არა აქუნდეს? ცხად არს, ვითარმედ — უდიდესისაგან უმცირესი.

ხოლო ჩუენ მიუგებთ: ღმერთი დიდი და მცირე — ყოველად არა გვსწავიან წერილთა შინა; და დაღათუმცა მცირემცა იყო, ზრახვისაებრ შენ უკეთურისა, ვერმცა უძლო მიტაცებაჲ სწორებისაჲ დიდსა თანა, დაღათუმცა ესე უნდა. ვინამცა პავლე აწინდელსა ამას ადგილსა სიმდაბლისა სახედ მოიღებს; ვითარ მაღალმან ნებსით დაიმდაბლა თავი თჳსი! და არა ამით აქებს, ვითარმედ მდაბალ იყო ძე, და არა წინა-აღუდგა უზეშთაესსა თჳსსა მამასა (რომელი-ესე თუმცა იყო, ნუჟკუე და უძლურებისაჲ იყო), არამედ ამას ზედა მოიღებვის სახედ სიმდაბლისა, რამეთუ ბუნებით ღმერთი იყო და ძე, თანაარსი და თანადაუსაბამო

ღმრთისა მამისაჲ, და უკუანამსკნელ დაიმდაბლა თავი თჳსი და იქმნა ძე კაცისა. რამეთუ არა მოეტაცა ვისგანმე ბუნებით ქონებული იგი დაუსაბამოდ და დაუსრულებელი ღმრთეებაჲ მისი, რამთამცა ტაცებით მოგებულისა მის ეშინოდა ქუე-დადებად, ვითარმცა კუალად ვინმე მისტაცებდა მას. ამისთჳს არა განჯუებითა ბუნებითისა მისგან თჳსისა დიდებისა დაუმდაბლებელად და დაუკლებელად ღმრთეებისაგან თავი თჳსი დაიმდაბლა, შეიმოსნა რაჲ კორცნი ესე სიმდაბლისა ჩუენისანი, რამთა მის თანა აღამაღლოს სიგლახაკე ჩუენი.

და მსგავს კაცთა იქმნა და ხატითა იპოვა ვითარცა კაცი (2: 7).

თარგმანი: ესე სიტყუანი ევტჯქიანელთა თანა-შემწედ წვალებისა მათისა აზმნეს, რეცა თუ საოცარ ყოფისათჳს კორც-შესხმისა, ვითარმედ მსგავსებაჲ ოდენ წერილ არს კაცთაჲ და ხატითა კაც-ქმნაჲ.

არამედ მოვედ და მართლმადიდებელთაგან ისწავე განმარტებაჲ სიტყუათა სულისა წმიდისათაჲ. რამეთუ მსგავს კაცთა ქმნისა და ხატითა კაც-პოვნისაჲ პირველი განმარტებაჲ ესე არს, ვითარმედ: არა განჯუებითა ღმრთეებისაგან იქმნა კაც, რამთამცა ლიტონად კაცად იქადაგებოდა, არამედ, რომელი-იგი იყო, არს, უქცეველ ბუნებითისა ღმრთეებისაგან, და რომელი-იგი არა იყო, — მიიღო ყოვლითურთ განკაცებითა; და ყოვლითურთ ღმერთ არს და კაც. ხოლო ამითა უზეშთაეს არს კაცთა, რამეთუ ღმერთ არს და კაც; და არა ლიტონ კაც, არამედ ღმერთ და კაც. და კუალად ესე, ვითარმედ არა ხოლო ღმრთეებისა სრულებითა, არამედ კაცობრივთაცა შობითა ზეშთა კაცთა ბუნებისა არს, რამეთუ არა ხრწნილებით, თესლითა მამაკაცისაჲთა, არამედ უხრწნელებით, მაღლითა სულისა წმიდისაჲთა მიიხუნა კორცნი საშოჲსაგან ქალწულისა. და ესე არს ხატითა პოვნაჲ მისი, ვითარცა კაცისაჲ, რამეთუ კორცითა მით კაცობრივითა უზეშთაეს იყო კაცთასა, რამეთუ მან თავადმან არა ქმნა ცოდვაჲ, არცა იპოვა ზაკუვაჲ პირსა მისსა (1 პეტრე 2: 22). ხოლო იქმნა იგი, ვითარცა კაცი, რამეთუ ჩუენცა ვთქვთ ესე სიტყუად მეფისათჳს, შემკობილისა ყოვლითა სამკაულითა სამეუფოჲთა,

ვითარმედ: „გამოვიდა, ვითარცა მეფე“. და „ვითარცა“ იგი არა დამაკნინებელ იყვის გინა საეჭუ-მყოფელ მეფობისა მისისა, არამედ ამისსა მეტყუელ, ვითარმედ შეჭუელად ნამდვლვე მეფე იყო; ვითარ-იგი მახარებელმან თქუა: „ვიხილეთ ღიღებაჲ მისი, ღიღებაჲ ვითარცა მხოლოდ-შობილისაჲ“ (იოვანე 1: 14), რომლითა არა ამსგავსებს ოდენ, არამედ ჭეშმარიტებით დაამტკიცებს მხოლოდშობილობასა მისსა, ვინაჲცა მოციქული აწ იტყვს, ვითარმედ: „ხატითა იპოვა ვითარცა კაცი“, ვითარმედ: დაუკლებელად ღმრთეებისაგან, ყოვლითურთ „მსგავს კაცთა იქმნა“.

ღაიმდაბლა თავი თვსი და იქმნა იგი მორჩილ ვიდრე სიკუდილადმდე და სიკუდილითა მით ჯუარისაჲთა (2: 8).

თარგმანი: ესე თქუა მოციქულმან, რაჲთა პირი დაუყოს მწვალებელთა, რომელნი იტყვან, ვითარმედ: იძულებით მოივლინა მამისა მიერ, ვითარცა უდარესი უაღრესისაგან. ამისთჳს ცხად ჰყოფს მოციქული, ვითარმედ: ვითარცა ერთარსმან და თანასწორმან, ნებსით ჯერ-ჩინებითა ცხორებისა ჩუენისაჲთა პატივსცა მამასა მორჩილებად, ვითარცა მიზეზსა და მშობელსა თვსსა; და ზოგადითა ნებითა სრულ-ყვეს ცხორებაჲ ჩუენი, რაჟამს მამამან სათნო-იყო, ხოლო ძემან მორჩილებითა სათნო-ყოფისა მამულისაჲთა ღაიმდაბლა თავი ჯორცთა ამათ სიგლახაკისა ჩუენისაჲთა შემოსითა, და ვიდრე სიკუდილადმდე ყოვლისავე თავს-ღებითა; ხოლო სიკუდილი არა ლიტონი და ადვილი, არამედ ჯურისა მიერი, რომელი უშეურაცხეს და უფროჲს სავლტოლველ იყო ყოველთა სიკუდილთა ქუეყანისაჲთა. ესრეთ უკუე ზემომთგანვე ფრიადი რაჲმე კრძალულებჲ იხილვების სიტყუათა ამათ შინა მოციქულისაჲთა, ვითარ სამარადისოდ პირველ საუკუნეთა მყოფისა მის ბუნებითისა და ჭეშმარიტად სამარადისოჲსა ღმრთეებისა მისისა თქუა, ვითარმედ: „ხატი ღმრთისაჲ იყო“ (ფილიპელთა 2: 6), რაჲთა დაჰვსნას სიტყუაჲ მათი, რომელთა თქუეს, ვითარმედ: „იყო ჟამი, ოდეს არა იყო“. ხოლო უკუანამსკნელ მიღებულისა მისთჳს მისგან კაცებისა, ვითარმედ ხატი მონისაჲ მიიღო, ცხად არს, ვითარმედ მეუფე იყო, და ამისთჳს საკვრველ არს სიმდაბლით მიღებაჲ მისგან ხატსა მონისაჲსა. ხოლო რაჲ-

თა არავინ თქუას, ვითარმედ: „იძულებით მოივლინა ვითარცა მონაჲ“, ამისთვის ვითარცა თანა-არსისათვის, იტყვს ნებსითობა-სა, ვითარმედ: „იქმნა იგი მორჩილ მამისა ვიდრე სიკუდილმდე და სიკუდილითა მით ჯუარისაჲთა“. რამეთუ, ვითარცა უფალი სიკუდილისა და ცხორებისაჲ, ნებსით ჯერ-იჩინებდა სიკუდილ-სა, ვითარითაცა სახითა ჯერ-უჩნდა.

იოვანე დამასკელისაჲ: ღმრთეებით არცა მორჩილ არს, არცა ურჩ, რამეთუ ღმრთეებით ერთ არს ყოველივე ნებაჲ მამისა და ძისა და სულისა წმიდისაჲ. ამისთვის, მორჩილებაჲ რაჲ გესმას ძისაჲ, ჯორცთა მათთვის გულისგმა-ყავ, რომელ ჩუენგან ხატად მონისა შეისხნა უფალმან და მეუფემან დიდებისამან.

ამისთვისცა იგი ღმერთმან უმეტესად აღამაღლა და მიანიჭა მას სახელი უზეშთაესი უფროჲს ყოველთა სახელთაჲსა (2: 9).

თარგმანი: ვიდრემდის ღმრთეებისათვის მხოლოდ-შობილისა ჰყოფდა სიტყუასა, იხილე, თუ ვითარ მაღლად მეტყუელებდა მისთვის, ვითარმედ: „რომელი იგი ხატი ღმრთისაჲ იყო, არა ნატაცებად შეირაცხა ყოფად იგი სწორებად ღმრთისა“ (2: 6). ზოლო განკაცებისა მისისათვის ყოველსავე მდაბლად მეტყუე-ლებს, რაჲთა სარწმუნო ყოს ჭეშმარიტებით ჯორცთა შესხმაჲ მისი. ამისთვის იტყვს ღმრთისა მიერ აღმადლებასა მისსა და მინიჭებასა სახელისასა, რამეთუ ნამდვლვე დიდი აღმადლებაჲ იყო მიწად შთაგდილისა ბუნებისა კაცთაჲსა, რაჟამს ჯორცთა მათ, რომელ ჩუენგან შეისხნა მხოლოდ-შობილმან ძემან, თანა-შეერთებითა ღმრთეებისაჲთა უფალ ეწოდა და ქრისტე, და ძე და ღმერთ; რამეთუ ესე ყოველი ზოგადი სახელი არს სიტყვსაჲ და ჯორცთაჲ მათ, რომელ ჩუენგან შეისხნა სიტყუამან.

რაჲთა სახელისა მიმართ იესუ ქრისტესისა ყოველი მუკლი მოდრეკეს ზეცისათანი და ქუეყანისათანი და ქუესკნელთანი, და ყოველმან ენამან აუეაროს, რამეთუ უფალი იესუ ქრისტე სა-დიდებელად ღმრთისა მამისა (2: 10-11).

თარგმანი: ესე არს სახელი იგი მამისა მიერ მონიჭებული, რამეთუ მსაჯულ ცხოველთა და მკუდართა ყო იგი მამამან, რაჲთა სახელისა მიმართ იესუ-მაცხოვრისა და ქრისტე-ცხებ-

ულისა ყოველი მუკლი მოდრკეს ჟამსა მას მეორედ მოსლვისა მისისასა, და შევრდომით თაყუანის-სცენ მას; რამეთუ დაღაცათუ აწ ვიეთნიმე ურწმუნო არიან მისსა, არამედ მაშინ ზოგად ყოველთა პრწმენეს, რაჟამს იხილონ იგი მსაჯულად ცხოველთა და მკუდართა, და მათცა, რომელთა-იგი ჯუარს-აცუეს, იხილონ, რომელსა უგუმირეს (ზაქარია 12: 10; იოვანე 19: 37; გამოცხადება 1; 7). ხოლო ზეცისად იტყვს ანგელოზთა, და ქუეყნისად — კაცთა, და ქუესკნელისად — ეშმაკთა, რომელთა ენაჲ აქავე აღუვარებდა: „გიცი შენ, წმიდამ ეგე ღმრთისაჲ“ (მარკოზ 1: 24; ლუკა 4: 34; ხოლო მერმესა მას — უსრულესად, რაჟამს დაისხნენ ქუეშე ფერკთა მისთა (ფსალმუნი 109; 1; მათე 22: 44; მარკოზ 12: 36; ლუკა 20: 43), და რაჟამს მათ მიერ აქა ცთუნებულთა ურწმუნოებად ქრისტესა, მერმესა მას მოსლვასა მისსა უნებლიეთ აღიარონ, ვითარმედ იგი არს ჭეშმარიტად დიდებაჲ ღმრთისა მამისაჲ — ქრისტე, რამეთუ ძეობითა მისითა განითქუმის სახელი ღმრთისა მამისაჲ, და ჭეშმარიტად უფალ ყოველთა დაბადებულთა არს ხატითა მონისაჲთა მოსრული იგი მკსნელად დაბადებულთა.

გინათუ ესრეთცა ვთქუათ, ვითარმედ: ზეცისად იტყვს ანგელოზთა, ქუეყანისად — კაცთა წმიდათა და მართალთა, ხოლო ქუესკნელისად — ცოდვილთა, ვითარცა აწვე დაშჯილთა მკვდრობად ქუესკნელს უნანელობისათჳს ცოდვათა მათთაჲსა.

გინამცა, საყუარელნო ჩემნო, ვითარცა-ეგე ყოვლადვე მორჩილ ხართ, ნუ ხოლო მისლვასა მას ჩემსა, არამედ აწ უფროჲსლა შორს ყოფასა ამას ჩემსა შიშით და ძრწოლით თჳსსა ცხორებასა იქმოდეთ (2: 12).

თარგმანი: ესრეთ უსარწმუნოეს იქმნების სიტყუჲჲ სწავლისაჲ, რაჟამს თანა-შეზაოს ქებაჲ და გარდასრულსა კეთილსა თჳთ მათ მიერვე ქმნილსა აღაბაძვნეს კაცნი, ვითარ-ესე აწ მოციქული მორჩილ და საყუარელ უწოდს და ჩუეულებისაებრსა მორჩილებასა ეძიებს მათგან, უმეტესადლა შორს მყოფი, რამეთუ პირისპირი მორჩილებაჲ რეცა კაცთა სირცხჳლისად შეირაცხების, ხოლო შორიელი ღმრთისა მხოლოჲსათჳს ქმნილო-

ბასა თვსსა დაგვმტკიცებს, არამედ არს ვიეთგანმე ქმნამ სათ-
ნოებისა და მოღუაწებისამ, არამედ სიმეწიით და სილაღით და არა
სიმდაბლით და შემუსრვილებით. ამისთვისცა მოციქული ეძიებს
მოქმედებასა თვსისა ცხორებისასა, რომელ არს მოღუაწებამ
სულიერი; რამთა შიშით და ძრწოლით ვიქმოდით, ვითარმედ
ყოველგან არს ღმერთი და ყოველისავე ზედამხედველ; ამისთვის
გუეშინოდენ ქმნად რასმე არა-სათნოსა მისსა, ხოლო ამისთვის
ვძრწოდით, ვითარმედ საშჯელი მიეცადების მოქმედთა ბორო-
ტისათა, რამეთუ არარამ კეთილთაგანი მტკიცედ მოიგებვის
თვნიერ შიშისა და ძრწოლისა, ვითარ-იგი გესმის წინამსწარმ-
ეტყუელისამ: „ჰმონეთ უფალსა შიშით და იხარებდით მის წი-
ნაშე ძრწოლით“ (ფსალმუნი 2, 11). ესე იგი არს, ვითარმედ არა
ხოლო ცოდვათა მოქმედებისათვს გუეშინოდენ, არამედ სიხარუ-
ლიცა იგი, რომელი შეუდგს სათნოებათა მოგებასა ძრწოლითვე
იყავნ; ნუუკუე სილაღითა განვვარდეთ ღმრთისაგან.

თეოფილაქტე ბულგარელი* თარგმანებაჲ ლუკას სახარებისაჲ (1: 39-56)

სახარებაჲ (1: 39-42): და აღდგა მარიამ მათ ღლეთა შინა და წარვიდა მთად კერძო მსწრაფლ ქალაქად იუდაისა. და შევიდა სახლსა ზაქარიაჲსსა და მოიკითხა ელისაბედ. და იყო ვითარცა ესმა ელისაბედს მოკითხვამ მარიამისი, ჰკრთებოდა ყრმაჲ იგი მუცელსა მისსა. და აღიესო სულითა წმიდითა ელისაბედ. და ჯმა-ყო ჯმითა დიდითა და თქუა: კურთხეულ ხარ შენ ღედათა შორის, და კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ!

თარგმანი: ესმა რამ ქალწულსა ანგელოზისაგან, ვითარმედ მიდგომილ არს ელისაბედ, წარემართა მისსა მიმართ, თანად უკუე მოხარული კეთილსა ზედა ნათესავისასა, და თანად, ვითარცა უფროსად გულისკმეირსა სრულისა გულსავსებისა მიმთხუევამ ენება, უკუეთუ ჭეშმარიტსა იტყოდა გამოჩინებული იგი მისდა, რამთა ამისგან არცაღა თვსსა მას ზედა იჭუნეულ იყოს. რამეთუ ვითარცა განკრძალულსა ეშინოდა, ნუსადა შე-ვითამე-სცთეს. და არა ვითარცა ურწმუნოსა, არამედ ვითარცა უუცთომელესობით სწავლად წყურთელსა მის საქმისათვს, მითთ კერძო უკუე მკვდრობდა ზაქარია და ამისთვს მიისწრაფდა მუნ.

გარნა იოვანე, ვითარცა უმეტესსა მადლსა სხუათა კაცთასა მიმღებელი, ჰკრთების მუცელსა შინა ღედისასა, რომლისათვს-ცა უფროსად წინაჲსწარმეტყუელთად შეისწავების (მათე 11: 9). რამეთუ იგინი ვიდრემე შემდგომად შობისა ღმრთისა წი-ნაჲსწარმეტყუელ იქმნებოდეს, ხოლო ესე, ჯერეთ მუცელსა ღე-დისასა მყოფი, ღირს იქმნებოდა ამის მადლისა. რამეთუ იხილე, ვითარ იტყვს, ვითარმედ: მოიკითხოო ქალწულმან ელისაბედ, ესე იგი არს, ეუბნა. ვინაჲცა ჯამა ქალწულისაჲ მის შორის განკო-რიელებულისა ღმრთისა იყო ჯმა, და ამისთვს წინამორბედიცა

* იხედებაჲ გამოცემიდან „თეოფილაქტე ბულგარელი, თარგმანებაჲ ლუკას სახ-არებისაჲ“, თბ. 2010, გვ. 24-56.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 39.

მადლიერ-ყო საშოსა შინა და წინამსწარმეტყუელად გამო-
აჩინა. რამეთუ რაოდენნი-რაჲ წინამსწარმეტყუელებით თქუნა
ელისაბედ მარიამის მიმართ, არა ელისაბედისნი იყენეს სი-
ტყუანი, არამედ ჩჩვლისა მისისანი და მხოლოდ პირი ოდენ ჰმ-
სახურებდა ელისაბედისი, ვითარ-იგი პირიცა მარიამისი ჰმსახ-
ურებდა საშოსა შინა მისსა მყოფსა ძესა ღმრთისასა. და ესრეთ
იწყო რაჲ კრთომად ჩჩვლმან მუცელსა შინა, მაშინდა აღივსო
სულითა ელისაბედ. რამეთუ არა თუმცა აღემღერნეს ჩჩვლსა,
არამცა ეწინამსწარმეტყუელა მას. რამეთუ ვითარ-იგი იტყვან
წინამსწარმეტყუელთათჳს პირველად განკვრეებულ-ყოფასა და
სულითა განათლებასა, და ეგრეთლა წინამსწარმეტყუელებისა
დამწყებელობასა, ეგრეთვე რეცა იოვანე პირველად აღიმღერნა,
ვითარცა ესრეთ განათლებულმან და ეგრეთლა წინამსწარმე-
ტყუელა პირითა დედისაჲთა. ხოლო რაჲ წინამსწარმეტყუელა?
კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის!

მერმე ვინამთგან მრავალთა წმიდათა დედათა მრავალგზის
ეშვნეს არაწმიდანი, ვითარ-იგი რებეკას ესაჲ, ეტყჳს: და ნაყო-
ფიცა მუცლისა შენისაჲ კურთხეულ არს! და სხუებრცა გულისჯ-
მა-იყოს ესე, ვითარმედ: კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის.
რომელიცა თქუას: „რაჲ?“ ვითარმცა ჰკითხვიდა ვინმე მას: „თუ
რამსათჳს კურთხეულ არს?“ იტყჳს მიზეზსა, რამეთუ: „კურთხ-
ეულ არსო ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ“, ესე იგი არს, რამეთუ
ღმერთი არს ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ, ვინამთგან ღმერთი არს
კურთხეული, ვითარცა დავით იტყჳს: კურთხეულ არს მომავალი
(ფსალმუნი 117: 26) და შემდგომთა, რამეთუ ჩუელებამ არს წერ-
ილისაჲ, რამთა „დონანსა“ იჲმარებდეს ნაცვალად „რამეთჳსა“.
ვითარ-იგი იტყოდის რაჲ: და ამჲო არს ცხორებამ კაცისაჲ,
ნაცვალად ამისსა: რამეთუ ამჲო არს ცხორებამ კაცისაჲ (ფსალ-
მუნი 59: 13; 107: 13). და, კუალად: შენ განჰრისხენ და ჩუენ ვცო-
დეთ (ესაია 64: 5), ნაცვალად ამისსა: რამეთუ ჩუენ ვცოდეთ.

ხოლო ნაყოფად მუცლისა ღმრთისმშობელისა მარიამისა
თქუა უფალი ამისთჳს, რამეთუ უმამაკაცო იყო მიდგომილე-
ბამ, რამეთუ სხუანი ვიდრემე ყრმანი მამათანი არიან ნაყოფნი.

ხოლო ქრისტე მხოლოდსა ღმრთისმშობელისა მუცლისა არს ნაყოფი, რამეთუ მხოლოდმან გამოიღო იგი ნაყოფად.

სახარება (1: 43-45): და ვინაჲ ჩემდა ესე, რამათა მოვიდეს დედაჲ უფლისა ჩემისაჲ ჩემდა? რამეთუ აჰა ესერა ვითარცა იყო კჳმაჲ მოკითხვისა შენისაჲ ყურთა მომართ ჩემთა, ჰკრთებოდა ყრ-მაჲ ესე სიხარულით მუცელსა ჩემსა. და ნეტარ არს, რომელსა პრწმენეს, რამეთუ იყოს აღსრულებაჲ თქუმულთაჲ მათ მისა მიმართ უფლისა მიერ.

თარგმანი: ვითარ-იგი ნათლის-ღებად მომავალსა ქრისტესა იოვანე აყენებდა კრძალულებით მეტყუელი, ვითარმედ: „არა ღირს ვარ“ (მათე 3: 11), ეგრეთვე აწ კმობს დედისა მიერ თვ-სისა: „ვინაჲ ესე ჩემდა, რამათა მოვიდეს დედაჲ უფლისა ჩემისაჲ ჩემდამო?“ პირველ ვიდრე შობადმდე უფლისა დედად სახელის-მღებელი მუცლად-მღებელისაჲ. რამეთუ სხუათა, ვიდრემე ზედა უწინარეს შობისა არა ჯერ-არს დედად სახელის-ღებაჲ შიში-სათვს მორყუნილობისა. ხოლო ქალწულისათვს არარაჲ ესევი-თარი საეჭუელ იყო. ამისთვს პირველ შობისა დედა და სანატ-რელ ხარ შენ, ზ მარიამ, ვითარცა მრწმუნებელი, ვითარმედ იყოს აღსრულებაჲ თქუმულთაჲ უფლისა მიერ.

სახარება (1: 46-50): და თქუა მარიამ: აღიდებს სული ჩემი უფალსა, და განიხარა სულმან ჩემმან ღმრთისა მიმართ, მაცხოვრისა ჩემისა, რამეთუ მოხედნა სიმდაბლესა ზედა მჯევ-ლისა თვსისასა; რამეთუ აჰა ესერა ამიერითგან მნატრიდენ მე ყოველნი ნათესავნი; რამეთუ ყო ჩემ თანა დიდებული ძლიერმან, და წმიდა არს სახელი მისი, და წყალობაჲ მისი ნათესავითი ნა-თესავადმდე მოშიშთა მისთა ზედა;

თარგმანი: უსრულესად გულსავსეკმნული ქალწული დიდე-ბის-მეტყუელებს ღმერთსა, რამეთუ მას მიაჩემებს საკვრველე-ბასა და არა თავსა თვსსა. რამეთუ: მან მოიხილაო, იტყვს, მდა-ბალსა ზედა; არა მე აღვიხილენ მისა მიმართ. მან შემიწყალა, არა მე გამოვიძიე იგი და ამიერითგან მნატრიდენ მე ყოველნი ნათესავნი, არა ელისაბედ ხოლო, არამედ ყოველნი ნათესავნი მორწმუნეთანი. ხოლო რაჲსათვს მნატრიდენ მე? ნუუკუე ჩემისა

სათნოებისათვისა? არასადა, არამედ რამეთუ ყვნა ჩემ თანა დიდ-
დიდნი ღმერთმან.

და ძლიერად სახელ-სდვა მას, რამთა არავინ ურწმუნო
იქმნეს თქმულთა ამათ. მეტყუელი ესრეთ, ვითარმედ შემძლებ-
ელ არს ღმერთი ქმნად ამათდა. და წმიდა-ყოფამ თქუა სახელისა
მისისაჲ, განმაცხადებელმან, ვითარმედ არარამთ შეიგინების
საშოსა დედაკაცისასა მუცლად-ღებითა ზესთა წმიდათაჲ იგი,
არამედ ჰგიეს წმიდადვე, რომლისა წყალობაჲ არა ჩემ ზედა
ხოლო, არამედ ყოველთა ზედა არს მოშიშთა მისთა. რამეთუ არა
მოშიშნი მისნი, არამედ ყოვლითურთ უღირსნი არა შეიწყალე-
ბიან.

ხოლო თქუა რაჲ, ნათესავითი ნათესავადმდე ყოფამ ღმრთი-
სა წყალობისაჲ, ესე წარმოაჩინა, ვითარმედ აწინდელსაცა ნათე-
სავისა შინა შეიწყალეებიან, ესე იგი არს, აქასა ამას საუკუნესა
და ყოფადსაცა დაუსრულებელთა, ვიტყვ, საუკუნეთა. რამეთუ
აქა ასსა წილსა მიიღებენ, ხოლო მუნ უმრავლესსა ფრიად (მათე
19: 29), არამედ განიცადე, რამეთუ პირველად აღიღებს თქუა,
სული ჩემი უფალსა და მერმე, ვითარმედ: იხარება სული ჩემი,
რომლისაცა ესრეთ ვჰგონებ განმარტებასა: აღიღებს ღმერთსა,
რომელი ღირსად ღმრთისად ვიდოდის. ქრისტეანე გეწოდა, ნუ
დაამცირებ სახელსა ქრისტესსა და პატივსა ქმნითა არასათა-
ნადომათ, არამედ განადიდე იგი დიდითა ზეცისა საქმეთა მო-
ქმედებითა. მაშინ სულიცა შენი იხარებდეს, ესე იგი არს, სუ-
ლიერი მაღლი, რომელი მიიღე დიდთა წარმართებათა მიერ,
ჰკრთებოდეს და წარემატებოდის, არა თუ შემცირდებოდის.
ხოლო ესე უწყოდე, ვითარმედ, წერილი მარტივად, ვიდრემე
მისვე და ერთისა არსებისა ზედამომღებელად საგონებელ არს
ორთა მათ სახელთა სულისათა, ხოლო საკუთრად განჰყოფს
მათ. რამეთუ მშვნვიერად კაცად უწესს ბუნებითისა წესისაებრ,
ხოლო ცხოველსა და კაცობრივითა გულის-სიტყვთა განმგებ-
ელსა, ვითარ-იგი რაჟამს ჰშიოდის მჭამელსა, მტრისა მომ-
ძულებელსა, და მარტივად ითქუმოდენ, ვერარაჲს მიერ კერძო
ბუნებისა მომგონებელსა. ხოლო სულიერად ზესთა აღსრულსა

ბუნებისა სჯულთასა და არარაჲს კაცობრივისა მომგონებელ-
სა (შდრ.: 1 კორინთელთა 2: 14-15; გალატელთა 6: 8). და ესე
არს განყოფილებაჲ სამშვნველისა და სულისაჲ წერილთა შინა.
დაღათუ მკურნალნი სხუებრ განჰყოფენ ამათ, არამედ ჩუენდა
წერილისაჲ საძიებელ არს, ხოლო მკურნალნი ზრწნილებასა
მიეცემოდენ.

სახარებაჲ (1: 51-55): ყო სიმტკიცე მკლავითა თვსითა; განაბ-
ნინა ამპარტავანნი გონებითა გულთა მათთაჲთა; დაამკუნა ძლი-
ერნი საყდართაგან და აღამაღლნა დაბალნი; მშიერნი აღავსნა
კეთილითა და მდიდარნი განავლინნა ცუდნი; შეეწია ისრაჲლსა,
მონასა თვსსა, მოვსენებად წყალობისა. ვითარცა ეტყოდა მამათა
ჩუენთა აბრაჰამსა და ნათესავსა მისსა საუკუნოდ.

თარგმანი: მკლავ მამისა არს ძე. ყო უკუე სიმტკიცე და ძალი
ბუნებასა ზედა ღმერთმან ძისა მიერ მისისა. რამეთუ განჯორ-
ციელდა რაჲ ძე, ძლეულ იქმნა ბუნებაჲ, ქალწულისა დედად
გამოჩინებითა, ღმრთისა განკაცებითა და კაცისა — განღმრთო-
ბითა. და განაბნინა უფალმან ამპარტავანნი ეშმაკნი, განკაღნა
რაჲ იგინი სულებისაგან კაცთაჲსა. და რომელნიმე უფსკრულ-
თად შთაჰკაღნა, ხოლო რომელნიმე ღორთა შინა შეავლინნა. შეს-
აძლებელ არს ჰურიათათვსცა უკუე გულისკმის-ყოფაჲ ამისი,
რომელნი განაბნინა ყოველსა სოფელსა, და აწ მიმოდატესულნი
მსხემობენ. ამას თანა დაამკუნაცა ძლიერნი საყდართაგან. ეშ-
მაკთა, ვიტყვ, რომელნი მძლავრ ექმნებოდეს კაცთა და საყდრად
აქუნდეს კაცობრივნი სულნი, ვითარცა მათ შორის განსუენებ-
ულთა. არამედ ფარისეველნიცა მძლავრ იყვნეს, ვითარცა მიმ-
ტაცებელნი გლახაკთასა და საყდარნი აქუნდეს, ვითარცა მოძ-
ღუართა, რომელთაგან დამკობილ იქმნეს. და აღამაღლნა მდ-
აბალნი — ცხად არს, ვითარმედ კაცნი, რომელნი დაამდაბლნა
ცოდვამან, ანუ წარმართნი. ხოლო აღამაღლნა ესენი მადლით
შვილებისა მიმნიჭებელმან მათმან. რამეთუ, ვითარცა ესე მში-
ერნი წარმართთაგანთა ვიტყვ, რომელთა არა აქუნდეს წერ-
ილნი, ანუ სჯული, ანუ მცნებანი. აღავსნა კეთილითა წერილთა
მიერითა; ხოლო მდიდარნი ჰურიანი სჯულისა მიერ და მცნე-

ბათა განავლინნა იერუსალემისაგან, ზენამსაცა და ქუენამსაცა, ცალიერნი ყოვლისა კეთილისაგან. რამეთუ არარაჲ აქუს აწ ჰურიათა, დაღათუ აზმნობენ ქონებასა.

შეეწია ისრაშლსა, მონასა თვსსა, ანუ გრძნობადთა ისრაიტელთა იტყვს, რამეთუ მრავალთა ბევრეულთა ჰრწმენა მათგანთა და აღესრულა აბრაჰამის მიმართი აღთქმამ, მისსა მიმართ მეტყუელისა ღმრთისამ, ვითარმედ: „ნათესავისა შენისა მიმართ იკურთხეოდინ ყოველნი ტომნი ქუეყანისანი (შესაქმე 22: 18). ანუ საცნაურისა ისრაელისათვს იტყვს, ვინამთგან ისრაშლად სახელ-იდების ყოველი მხედველი ღმრთისამ. ესრეთ თარგმანებითა ამის სახელისაჲთა შეეწია უკუე ამათ მხედველთა ღმრთისათა, ზეცათა სამკვდრებელად აღყვანებითა მათითა.

სახარებამ (1: 56): და დაადგრა მარიამ ელისაბედის თანა სამ თუე და წარვიდა სახიდ თვსა.

თარგმანი: რამეთუ ვინამთგან ეგულებოდა ელისაბედს შობამ, წარვიდა მიერ ქალწული, სიმრავლისათვს რომელთა ეგულებოდა მოსლვამ შობასა მისსა, რამეთუ არა შუენიერ იყო ქალწულისათვს ქცევაჲ ეგევითართა მათ თანა. ხოლო ვითარმედ ეგულებდა რამ ელისაბედს შობამ, მაშინ განაშორა მიერ ქალწული, ესე ცხად არს; ამიერ თთუესა მეექუსესა წინამორბედისა მუცლად-ღებისასა მოვიდა ანგელოზი მარიამისსა. და დაადგრა ელისაბედის თანა სამ თთუე, აჰა, კნინლა და ცხრანი თთუენი.

თეოფილაქტე ბულგარელი* თარგმანებაჲ ლუკას სახარებისაჲ (10: 38-42; 11: 27-32)

სახარებაჲ (10: 38-42): დათავადი შევიდა დაბასა რომელსამე. და იყო ვინმე მუნ დედაკაცი, რომლისაჲ სახელი მართა, და შეიყვანა თავადი სახიდ თვსა. და იყო დაჲ მისი, რომელსა ერქუა მარიამ, რომელი დაჟდა ფერკთა თანა იესუმისთა და ისმენდა სიტყუათა მისთა. ხოლო მართა მიმოდარუნვიდა მრავლისა მსახურებისათვს, ზედა მიადგა და ჰრქუა: უფალო, არა ილუწი, რამეთუ დამან ჩემმან მარტომ დამიტევა მე მსახურებად. არქუ მას, რაჲთა შემეწოდის მე. მიუგო იესუ და ჰრქუა მას: მართა, მართა! ზრუნავ და შფოთ-ხარ მრავლისათვს, აქა ერთისაჲ არს საკმარ. ხოლო მარიამ კეთილი ნაწილი გამოირჩია, რომელი არასადა მიეღოს მისგან.

თარგმანი: დიდ ვიდრემე არს უცხოთ-მოყუარებისა კეთილი, რომელსა აჩუენებდა მართა და არა უნდო; ხოლო უფრომს არს მსმენელ-ყოფაჲ უსულიერესთა სიტყუათაჲ. რამეთუ მის მიერ ჯორცნი იზარდებიან; ხოლო ამის მიერ — სული განცხოველების. რამეთუ „არა ამისთვს მოსრულ ვართო“, — ეტყვს, — „ზ, მართა, რაჲთა მუცელი აღმოვივსოთ ფერად-ფერადთა მიერ ჭამადთა, არამედ რაჲთა ვარგოთ სულთა“. ხოლო იხილე ჯერ-ჩინებაჲ უფლისაჲ: არა პირველად თქუა რაჲმე მართამს მიმართ, ვიდრე არა მისგან მიიხუნა მიზეზნი მკსინეარებისანი, რამეთუ ვინამთგან იგი ჯუებულ-ყოფასა დისა მისისასა მსმენელობისაგან სიტყუათა მისთამსა ილუწიდა, მაშინ უფალი, მიმდებელი მიზეზისაჲ, მკსინეარედ ეზრახა მას. რამეთუ მუნამდე პატივის-საცემელ არს უცხოთ-მოყუარებაჲ, ვიდრემდის არა მიმოტაცებულ და ჯუებულ-მყოფდეს ჩუენ უსაჭიროესთაგან; ხოლო რაჟამს იწყოს დაყენებაჲ ჩუენი სასწრაფოთაგან, მიერ-

* იბეჭდება გამოცემიდან „თეოფილაქტე ბულგარელი., თარგმანებაჲ ლუკას სახარებისაჲ“, თბ. 2010, გვ. 154-156, 166-167.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ.44.

ითგან უპატივს-საცემელ არს მისსა მსმენელობა საღმრთოა. უფროა, უკუეთუ ჯერ-არს უუცთომელესობით თქუმა, არა უცხოთ-მოყუარებასა აყენებს უფალი, არამედ მრავალსახეობა-სა და ზრუნვასა, ესე იგი არს, მიმოტაცებასა და შფოებასა, თუ არა ლიტონსა სტუმრობასა აქებს იგი. რამეთუ: „რამისათჳს“ — ეტყჳს, — „ჰზრუნავ, მართა, და შფოთ ხარ სიმრავლისათჳს?“ ესე იგი არს, „მიმოიტაცები, ერთისაჲ გუაქჳს საკმარებაჲ ოდენ ჭამისაჲ რამსმე, არა მრავალსახეობისა მათისაჲ?“ ხოლო ვიეთ-მე ესე, ვითარმედ: „ერთისაჲ არს საკმარ“, არა ჭამისათჳს გუ-ლისკმა-ყვეს, არამედ მსმენელობისათჳს მოძღურებისა. ხოლო რომლისათჳს იტყჳს, თჳთ უფალი ასწავებს მოციქულთა, რამთა რაჟამს შევიდენ სახიდ ვისსამე, არარათა მრავალფერთა ეძიებ-დენ, არაედ კმა-იყოფდენ ლიტონსა სერსა, არარაჲს უმეტესისა მეძიებელნი თჳნიერ მსმენელ-ყოფისა მოძღურებათაჲსა. ხოლო შენ გულისკმა-მყოფდ მე: მართას ვიდრემე საქმითად სათნოე-ბად, ხოლო მარიამს — ხედვად. აწ უკუე საქმითსა მიმოტაცებაჲ აქჳს და შფოთი, ხოლო ხედვაჲ — დედუფალ-ქმნილი ვნებათაჲ (რამეთუ „დედუფლად“ ითარგმანების „მარიამ“) საღმრთოთა სიტყუათა და სასჯელთასა, მხოლოდ შექცეულ არს ზედამხედ-ველობასა.

არამედ ნუცა ამას თანა-წარჰკდები, ვითარმედ: „მჯდომარე ფერკთა თანა იესუმსთა ისმენდა სიტყუათა მისთა“. რამეთუ ფერკნი ვიდრემე საქმითისა სათნოებისა სახედ მოიხუმიან, ვი-ნაჲთგან მოძრაობისა და სლვისა არიან მოქმედ, ხოლო ჯდომად სიმტკიცით მდებარეობისა არს სასწაულ. ვინცა ვინ უკუე და-ჯდეს ფერკთა თანა იესუმსთა, ესე იგი არს, ვინცა ვინ დაემტ-კიცოს საქმითსა შინა და სლვასა და მოქალაქობასა იესუმსსა, მიმსგავსებითა დაემტკიცოს ამას შინა. იგი ამისსა შემდგომად მიიწიოს მსმენელობათა სიტყუათა საღმრთოთა, რომელ არს ხე-დვაჲ. ვინაჲთგან მარიამცა პირველად დაჯდა და ეგრეთლა ისმენ-და სიტყუასა. ვინაჲცა, შენ, უკუეთუ ძალ-გიც, წესსა მარიამის-სა აღვედ: დედუფალ-ქმნილი ვნებათაჲ, და აღწევილი ხედვად. ხოლო ესე თუ არა შესაძლებელ არს შენდა, იქმენ მართა, უს-

აქმიერობისა მოღუაწე და ამისთჳს შემწყნარებელი ქრისტესი.

ხოლო იხილე ესეცა: „რომელი არა მიეღოს მისგან“. რამეთუ საქმითსა ვიდრემე აქუს, რომელი მიეღების მისგან, რომელ არს — თჳთ იგი უცალობაჲ და მიმოტაცებაჲ. რამეთუ წარმატოს რაჲ და აღიწიოს ხედვად, მიმოტაცებისა და შფოთებისა განთავისუფლდების, რომლისათჳსცა მიეღების რაჲმე მისგან. ხოლო მხედველობითი არა ჳუებულ-იქმნების კეთილისა ამის ნაწილისაგან, რომელ არს ხედვაჲ. რამეთუ რომლისაღა სხჳსა უმეტესისა წარმატოს, თჳთ მის უმწუერვალესისა აღწეწეული ხედვასა, ვიტყჳ, ღმრთისასა, რომელ არს განღმრთობაჲ? რამეთუ რომელი ღმრთისა ხედვასა ღირს იქმნას, ღმერთ იქმნების იგიცა, ვინამთგან მსგავსითა მისაწდომელ იქმნების მსგავსი.

სახარებაჲ (11: 27-32): და იყო ვიდრე იტყოდაღა იგი ამას, აღ-ვინმე-იღო დედაკაცმან ჳმაჲ ერსა მას შორის და ჳრქუა მას: ნეტარ არს მუცელი, რომელმან გიტჳრთა შენ, და ძუძუნი რომელთა სწოვდი. ხოლო თავადმან თქუა: არამედ ნეტარ არიან, რომელთა ისმინონ სიტყუაჲ ღმრთისაჲ და დაიმარხონ იგი. და ვითარცა შეკრებოდა ერი იგი, იწყო სიტყუად მათღა: ნათესავი ესე ნათესავი ბოროტი არს, სასწაულსა ითხოვს, და სასწაული არა ეცეს მას, არამედ სასწაული იონა წინამსწარმეტყუელისაჲ. ვითარცა-იგი ექმნა იონა სასწაულ ნინეველთა, ეგრეთ ეყოს ძე კაცისაჲ ნათესავსა ამას. დედუფალი იგი სამხრისაჲ აღდგეს საშჳელსა მას კაცთა თანა ამის ნათესავისათა და დაშჳიდეს მათ, რამეთუ მოვიდა კიდით ჳუეყანისაჲთ სმენად სიბრძნესა სოლომონისსა; და აჳა ესერა, უფროჲს სოლომონისსა არს აჳა. კაცნი იგი ნინეველნი აღდგენ საშჳელსა მას ნათესავისა ამის თანა და დაშჳიდენ მათ, რამეთუ შეინანეს ჳადაგებასა მას იონამსსა;

თარგმანი: ფარისეველნი და მწიგნობარნი ჳგიობდეს რაჲ საკჳრველებათა, დედაკაცმან ვინმე, უზაკუველმან და მარტივმან, აღმოთქუა ჳებაჲ. აწ უკუე საღა არიან, რომელნი საუცრად იტყჳან გამოჩინებასა უფლისასა? რამეთუ, აჳა, ძუძუთაცა წოვნაჲ იწამების მისთჳს. ხოლო იგი ჳნატრის დამცველთა სიტყჳსა ღმრთისათა, არა დამაკლებელი ნეტარებისაგან დედისა

თვისა. წარვედ! არამედ მჩუენებელი, ვითარმედ არცა მას რამ
ერგებოდა შობისაგან და წოვნისა მისისა, არა თუმცა სხუამცა
ყოველი სათნოებაჲ ჰქონებოდა, ამას თანა ჟამისა მიმართცა
ვმოხს ამათ. რამეთუ ვინამთგან მოშურნენი ვინმე და ღრკუ-
ნი ჰგოიბდეს მათ, რომელნი ისმენდეს სიტყუათა მისთა, იგი
წინა-აღმდგომსა ჰყოფს და უფროჲსღა ჰნატრის მსმენელთა.
ხოლო რეცა განკურნებულისა მის ყრუმსათჳსცა მეტყუელად
ჰგავს ამათ, რამთა მანცა მსმენელმან დაიცუას სიტყუაჲ და არა
დასაშჯელ იქმნეს მისა მსმენელობითი ძალი.

**წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა
თეოდორე აღმსარებელისა სტუდიელთა წინამძღუარისაა
შობისათჳს ყოვლადწმიდისა დედუფლისა ჩუენისა
ღმრთისმშობელისა მარადის ქალწულისა მარიამისა***

მამაო, გუაკურთხენ!

ბრწყინვალედ დღესასწაულობს დღეს დაბადებული, რომელსა მოუგის ახლად ცად ქალწული ყოვლად-ქებული, რამეთუ ჩჩვლად იშვა ქუეყანასა ზედა სულიერი პალატი ცათა მეუფისაჲ, მხილველ იქმნა ნათლისა უმცხინვარესი იგი მზისა შარავანდელთა კრთომისაჲ, ბერწისაგან აღმოგვბრწყინდა ყოვლად-დიდებული სახელი ქალწულებისაჲ.

ვინ არა მიეგებოდის დღესასწაულსა ამას? ვინ-მე არა მოიღოს ძღუენი სადღესასწაულოჲ უშუენიერესისა მისთჳს ყოველთა ნიჭთაჲსა, რომელი-იგი არს უხრწნელებაჲ ქალწულთაჲ, სიწმიდე ქორწინებულთაჲ, ქველის-საქმე მდიდართაჲ, მადლობაჲ გლახაკთაჲ, სიმშჳდე მთავართაჲ, სიმართლე მეფეთაჲ, ღირსებაჲ მღდელთაჲ და შჯულკეთილობაჲ ყოველთაჲ?

ვინამთგან უკუე ესევეითარი არს ნიჭი და ესრეთ შუენიერ ბრწყინვალეებაჲ ამის დღესასწაულისაჲ, მოვედით და ვკრთებოდით სიხარულით და ვგალობდეთ მადლობით დავითის თანა, ვიხარებდეთ უფლისა მიმართ, ვღალადებდეთ ღმრთისა მიმართ მხიარულებით, რამეთუ დამბადებელსა ყოველთასა ტაძარი განსასუენებელი აღეშენების, რამეთუ სიტყუასა მას შემოქმედსა სახლი უცხოთ-სადგური განემზადების; რამეთუ მზისათჳს სიმართლისა ღრუბელი ნათლისაჲ განეფინების, რამეთუ სიძესა მას უკუდავსა სასძლოჲ ღმრთივ-შუენიერი მიენიჭების, რამეთუ ღრუბლითა გარდამრთხმელსა ცათასა ქსელი ღმრთივ-დაქსული სამოსელ ექმნების, რამეთუ შემზადებულსა ჟამთა და წელთასა

* იბეჭდება გამოცემიდან: ძველი მეტაფრასული კრებულები (სექტემბრის საკითხავები), გვ. 102-114.

ახალქართულად ტექსტი იხ. 49.

საქორწინე სახარულევანი განეკუთნების.

ქალწულნო, იხარებდით, რამეთუ შობამ ქალწულისამ მოგუემადლების; დედანო, ჰკრთებოდეთ, რამეთუ ნაყოფი დედათამ ქალწულ იქმნების, ბერწნო, მოიგეთ სასოებამ კეთილთამ ზედვითა ოდესმე ბერწისა, ხოლო აწ დედა დედისა ღმრთისა ქმნილისამთა, ნუცალა ქალნი დააკლდებით კეთილთა ამათ, რამეთუ თანაზიარი თქუენი სიჩჩოამთა ზოგადი დედუფალი ქალთა და ქალწულთამ წინა-გიყოფს მიზეზად სიხარულისა დღესასწაულსა შობისა მისისასა.

„დაჰბერეთ ნესტუსა ბორცუთა ზედა და ჯმა-ყავთ მაღალთა ზედა; ქადაგეთ იერუსალიმს“ (ოსია 5: 8), რამეთუ ოსიას მიერ ბრძანებულ ხართ ამისსა ყოფად დავით, ღმრთისა მამაო, იხარებდი და, ესაია, სიმტკიცეო წინამსწარმეტყუელთაო, იშუებდი! ერთი იგი ამისთვს, რამეთუ წელთა შენთაგან გამოსლვად ფიცით აღთქუმული დედუფალი გამოჩნდების, რომლისა მიერ წინამსწარ გეხარა ღმრთისა მიერ „ნაყოფისაგან მუცლისა შენისა დასუამა საყდართა შენთა“ (ფსალმუნი 131: 11); ხოლო მეორე ეგე ამისთვს, რამეთუ წინამსწართქუმულმან შენმან მიიღო აღსასრული: „გამოვიდეს კუერთხი ძირთაგან იესჴსთა და ყუავილი ძირთაგან მისთა აღმოსცენდეს“ (ესაია 11: 1). აჰა ესერა, კუერთხად ვპოვეთ ქალწული, რომლისა მიერ თვნიერ ქორწინებისა აღმოსცენდა დაუღვენელი და დაუჭნობელი ყუავილი უხრწნელებისამ — ქრისტე.

არამედ რადლა საკმარ არს ჩემდა აღწერად „გიხაროდენსა“ ამას, გინათუ ამის ვისთვსმე, და არა ესრეთ შემოკლებულად ღაღადებამ და ყოველთა ზედა სახარებისა ამის განფენამ? იხარებდედ ცანი ზეგარდამო და ღრუბელნი წუთოდედ სიძართლესა, გამოიღენ ქუეყანამან და აღმოაცენენ ერთბამად წყალობამ და სიძართლე! რაჲსათვსმე? გარნა ამისთვს, რამეთუ გამოჩნდა საყოფელი ღმრთისა იაკობისი, რამეთუ განაჩინა ადგილი წმიდამ ყოვლადწმიდისა სიტყვსამ: „ვითარ საშინელ არს ადგილი ესე, — ჯმობდინ იაკობ სახელოვანი მამათ-მთავრობითა, — არა არს ესე სხუა, გარნა სახლი ღმრთისამ და ესე არს ბჭე ზეცისამ“ (შე-

ქმნათა 28: 17). ეჰა, აღსრულებასა ამას საკვრეველებათასა! ეჰა, დიდებულებასა საქმეთასა! რამე არს უცხო მისათხოვრებელი, რამე არს იგავი ესე ახალი და შეუსწორებელი?!

უკუეთუ ცანი და ცანი ცათანი ვერ კმა-არიან შენდა, ვითარცა სიტყუა მტყუელებს, და რამე კმა-გეყოს ბუნებითად სამკვდრებელად, „ანუ არა ცასა და ქუეყანასა მე აღვაესება?“ (იერემია 23: 24) — იტყვს უფალი. და ვინმე იყოს ესევეითარი იგი და რაბამი და ესოდენ აღმატებული ყოვლისავე დიდებულებისა და დამტყვენელთა მიზეზთა საკვრეველებისა, რამეთუ არასადა იპოვოს ადგილი დაუტყვენელობისა და რაბამობისა მისისა, რომელი-იგი იტყვს: ცანი საყდარნი ჩემნი არიან და ქუეყანა კუარცხლბეკი ფერკთა ჩემთა, და ვითარი სახლი აღმიშენო, ზ მკითხველო შენებისაო! ანუ რაბამი ადგილი იპოვოს განსასუენებელად მისსა! გარნა დაღაცათუ ესე ითქუა, არამედ იპოვავე და გამოჩნდა, ხოლო თუ ვითარ ანუ რომლითა სახითა, აჟა არს საძიებელი შენი. მცირედ მგებდ, საყუარელო, და მიიღო აღქსნა სასურველისა შენისა.

ეგულებოდა რამ ღმერთსა არარამსაგან შექმნა კაცისა მიუწდომელითა მით სახიერებითა თვსითა, პირველად ცამ გარდაართხა და ქუეყანა განჰმზადა, ზღუა განასაზღვრა, და რაოდენი რამ უკმდა ზენასა და ქუეყანასა შემამკობელად, ყოველივე მიჰმადლა და ეგრეთღა ამის ყოვლისა შემდგომად შემოიყვანა კაცი, მსგავსად მეფისა, და დაადგინა იგი სამოთხესა შინა გამოსაცდელად სათნოებისა მისისა. და არა თუმცა გარდასლვასა მცნებისასა შეეცთუნა, არამცა ექსორია-ქმნილ იყო ქუეყანისა მისგან ცხოველთაჲსა, არცამცა დაკლებულ იყო საშუებელისა მისგან, არა თუმცა პოვნილ იყო წინა-აღმდგომ საღმრთოთა ბრძანებათა, არცა შთამოსრულ მრავალსაღმობიერსა ამას შეცვალებასა, რომლისა მიერ ნაცვალად ერთმთავრობისა ღმრთისა დაემონა მრავალმთავრობასა და მრავალღვთაებასა. და რამთა შევამოკლო სიტყუა, ამისთჳს ესე ხოლო ვთქუა: მოწყალე ექმნა ღმერთი ზრწნილებასა და უბადრუკებასა ჩუენსა, რამთა არა მიეცეს სრულიადსა არაარსებასა და უჩინო-ყოფასა საქმე

იგი კელთა მისთამ, რომელ არს კაცი. ამისთვსცა სხუამ ახალი ცამ გარდაართხა, რომელსა შინა იხილვების სხუამ ქუყანამ და სხუამ ზღუამ, რომელსა შორის დამკვდრებამ სათნო-იყო განახლებისათვს ნათესავისა ჩუენისა დაუტევნელმან მან და ყოველთა უზეშთაესმან ყოველთა ბუნებათამან, ესე იგი არს სანატრელი და მრავალსაგალობელი ქალწული.

ეჰა, საკვრველბათა ამათ, ვითარ ცამ, ვითარცა შეუვალთაგან საუნჯეთა ქალწულებისათა, მზესა სიმართლისასა აღმოაბრწყინვებს, ხოლო ქუეყანამ, ვითარცა შეუმწინკულებელთა და განურყუნელთაგან საუნჯეთა უზრწნელებისათა, კუვილსა ცხორებისასა აღმოაცენებს, და კუალად ზღუამ ვითარცა სიღმრეთაგან უშინაგანესთა მოგუანიჭებს საცნაურსა მას მარგალიტსა მადლისასა, რამეთუ, აჰა ესერა, წარმოდგა ახლად დაბადებული იგი სოფელი, სამკვდრებელი დაუტევნელისამ, განემზადა ეზომ სამეუფომ პალატად მეუფეთა მეუფისა, შეიმზადა სიტყვერი სავანე არსთა მიერ შესაზალვრებელისამ. ეჰა, რაბამ დიდად შუენიერ არს სოფელი ესე, ვითარ ჰაეროვან და კეთილქმნულებამ ესე აღყუავებული ნერგებითა სათნოებათამთა და სულნელ ქმნული ყუავილთა სიწმიდისამათა, ბრწყინვალე კრთომითა ფერთა შუენიერთამათა ყოველთაგანე სხუათა კეთილთა სიმდიდრისა უნაკლულოდ, და მხოლოდ ამის უმეტესობისა ნიჭთამსა ღირსი, რამათა ექმნეს შუამდგომელ ღმრთისა კაცთა მომართ საკუთრებისა და მიზეზ კაცთა ღმრთისა მიმართ შუერთებისა.

იყო უკუე საკვრველ პირველიცა იგი სოფლისა დაბადებამ და ფრიად საკვრველ, ვითარ-იგი გესმის, ვითარმედ: „რაჟამს შეიქმნნეს ვარსკულავნი, მიგალობდეს მე კმითა მადლითა ყოველნი ანგელოზნი ჩემნი“ (იობ 33: 7) და მაქებდეს. არამედ ვერ ეგრეთ შუენიერ არს ცამ ვარსკულავთამ, ვითარ სანატრელი ესე და ყოვლად-საკვრველი ქალწულისა ყოფამ. და რამეთუ ჭეშმარიტ არს სიტყუამ ჩემი, ისმინეთ მრავალ-მოთმინისა იობისაგან: „ცამ არა წმიდამ არს და ვარსკულავნი არა უბრალე წინაშე მისსა“ (იობ 33: 7). და ესე თქუმულ არს პირველ დაბადე-

ბულისა მისთვის ცისა.

ხოლო ახლისა ამის ცისა რამცა უწმიდეს იყო ანუ რამცა უუბრალოეს, რომელი ესოდენ სთნდა ღმერთსა უზეშთაესსა მას და უწმიდესსა ყოველთა ნათელთასა, ვიდრელა მოსლვითა სულისა წმიდისაათა არსებით შეეზავა მას და მის მიერ გამოვიდა სრული კაცი უქცეველისა მის თანა და უცვალებელისა ღმრთაებისა თვისისა.

ჴ საკვრველი, ვითარ არა სირცხვლ-იჩინა მეუფემან კაცთმოყუარემან დედად მოგებაჲ მკველისა თვისისაჲ! ეჰა, გარდამატებულებასა სიმდაბლისასა, ვითარ არა უღირს-იჩინა უზეშთაესმან მან ყოველთა კეთილთამან დედად თვსა ყოფაჲ დაბადებულისა თვისისაჲ! რაჲსათვს-მე? გარნა ამისთვის, რამეთუ სათნო-უჩნდა უშუენიერესი იგი ყოველთა დაბადებულთაჲ და მიითუალა უპატიოსნესი იგი ზეცისა ძალთაჲ.

ამის ყოვლად-დიდებულისათვს ჳმობს საკვრველი ჴაქარია: იხარებდ და იშუებდ, ასულო სიონისაო, რამეთუ, აჰა ესერა, მოვალ და დავემკვდრო შენ შორის (ჴაქარია 2: 10), — იტყვს უფალი, ამის ღმრთივ-ბრწყინვალისათვს ღაღადებს იოველცა სანატრელი: „ნუ გეშინინ, ქუეყანაო! იხარებდ და იშუებდ, რამეთუ განადიდა უფალმან შენ შორის ყოფაჲ წყალობისაჲ“ (იოველი 2: 21). და ვითარ-ესე მე ვჰგონებ, მას უწოდს ქუეყანად, რომლისათვს მოსეს ესმა, ვითარმედ: წარიჳადენ ჳამლნი (გამოსლვათა 3: 5) შჴულისა აჩრდილებრისანი, რაჲთა შეიცვალო ჴეშმარიტებად მადლისა. ხოლო ქუეყანად უწოდა, რომლისათვს განჩინებულ არს მამისა მიერ დაფუძნებად ძე ჳორცი-თა, რომელი-იგი დააფუძნებს ქუეყანასა სიმტკიცესა ჴედა თვსსა. ქუეყანად სახელ-ედების, რამეთუ თვნიერ თესლისა ნაყოფად გამოიღო გამომზრდელი ყოველთაჲ. ქუეყანაჲ არს, რომლისა ჴედა არაოდეს აღმოჳდა ეჳალი ცოდვისაჲ და უფრომსად წინა-აღმდგომად ამისსა პირველ აღმოცენებულნი ეჳალნი პირველისა მისგან ქუეყანისა განჰფხურნა ნაყოფმან მისმან. ქუეყანა არს არა დაწყეულ პირველისა მისებრ, რომლისა ნაყოფნი საესე იყვნეს ეკლითა და კურომს-თავითა, არამედ რომელსა ჴედა

იქმნა კურთხევამ უფლისამ და რომლისა-იგი კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა მისისამ.

არამედ ვინამთგან ესე ყოველი ესრეთ არს, მოვედით და ვიხილოთ, თუ ვინ აღმოაცენა მარადის ცხოველი ესე მორჩი ქალწულებისამ; ვინ არს, რომელმან სთესა, ანუ ვისგან ნაყოფიერ იქმნა თესლი იგი, ანუ ვის მიერ იშვა ყრმამ იგი, იოვაკიმ და ანნამსგან მარადის ბრწყინვალეთა სამკაულთა კაცებისათა და კეთილად მუშაკთა უღელთა შჯულისათა, რომელნი-იგი არიან უშუნიერეს ყოველთა მეუღლებისა და მძლე ქმნულ ყოველთა ძირთა ნაყოფიერებისა, რომელთა რტომ ზეშთა იქმნა ყოველთა ზეთა სიმაღლითა და თანაწარჰჳდა ნერგთა ბუნებასა ნაყოფთა პოვნიერებისათა.

ესევეითარნი უკუე ესე მშობელნი ღმრთისმშობელისანი და-ღაცათუ საქებელ იყვნეს მიმოგანვრცელებითა და სიღრმედ გან-ბმითა ძირთამთა, არამედ არღა სახელოვან გამოძლებელობითა ნაყოფთამთა, რამეთუ აღმატებულნი იგი ყუთავილთა ჰაეროვნები-სამთა დაკნინდებოდეს არღა გამოღებითა ნაყოფისამთა; წმიდამ იყო წყარომ იგი, არამედ ვერ დამომაღინებელ მდინარისა; შუე-ნიერ თვსითა მით გუამთა სამკაულითა, გარნა ვერ სრულ ქმნილ სხუათა მონაცვლეთა თვსთა წარმოჩინებითა. ვინამცა მრჩობლ იყო განსაცდელი იგი, საღმობიერ და სატკივარ ზღვევამ იგი. არამედ რამ, გარნა ესე კმა-ყვეს მართალთა უფლისა მიმართ. უფალმან ისმინა მათი და ყოველთა ჳირთა მათთაგან იქსნნა იგი-ნი, რამეთუ ესე შორითვე მოასწავა მათთვს ესევეითარი ღმრთიე-აღძრულმან წინამსწარმეტყუელმან დავით, რამეთუ დაღაცათუ ორნი ესე მეუღლენი იტყოდეს, არამედ ყოვლისა კაცობრივი-სა პირისა ბუნებისასა შორის შემოიღებდეს, ხედვიდეს რამ ღმრთის-მსახურებისაგან უცხო ქმნილსა ყოველსა ნათესავსა კაცთასა. და რამეთუ დაქურივებულ იყო სოფელი ურწმუნოე-ბითა, ვინამთგან, სიტყვსაებრ მგალობელისა, ყოველნივე მის-დრკეს ერთბამად და უკმარ იქმნეს. ამისთვსცა საღმობიერ იყო უბადრუკებად ესე და მჳმუნვარე — უნაყოფოებად ესე.

ვინამცა კმა-ყვეს მართალთა, სადა კმა-ყვეს? ცხად არს,

რამეთუ სამოთხესა შინა თვსსა. რამსათვს-მე კმობდეს? გარნა თუ ამისთვს, რამეთუ სამოთხით გამოძეაღნა ბოროტმან შეცოდებაჲმან და მიერ გამოჲდა დამშჯელი იგი განჩინებაჲ, ეტყოდა რამ ღმერთი პირველსა დედასა ჩუენსა: „განმრავლებით განვამრავლნე მწუხარებანი და სულ-თქუმანი შენნი! მწუხარებით შენე შვილნი შენნი და ქმრისავე შენისა მიმართ იყოს მიქცევაჲ შენი“! (შექმნათაჲ 3: 16) ვინაჲცა აწ რასა ითხოვენ მეორენი ესე მეუღლენი მკვდრნი სხვსა ამის სამოთხისანი, გარნა თუ ნაყოფსა მუცლისასა, რომელ-იგი არს მადლი ღმრთის-მეცნიერებისაჲ, რომლისათვს მოქენენი ესევეითარითა სიტყვთა იტყოდეს და ლოცვით ღმერთსა შეუვრდებოდეს და კმობდეს: აღონაი უფალო, ელოი საბაოთ, უწყი ყუედრებაჲ უშვილოებისაჲ, უწყი მწუხარებაჲ უნაყოფოებისაჲ, უკუეთუ მოხედვით მოჰხედო სიმდაბლესა მონათა შენთასა და მოანიჭო მათ ნაყოფი შვილიერებისაჲ, ვამსახუროთ შენ მიერ მოცემული იგი წინაშე შენსა ყოველთა დღეთა ცხოვრებისა მისისათა.

შეისმინა უკუე ვედრებისა მათისაჲ უფალმან, რომელი-იგი გვან არს რისხვად და მოსწრაფე-წყალობად, და მოსცა მათ საუფლოჲ იგი სახელითა მარიამ, ესოდენ შუენიერი იგი საკსარი ევამს წილ პირველ შეცთომილისა, და ყოვლად-სახარულევანი ასული ნაშობთა მათ წილ საღმობისათა. რამთა ვითარცა დედა-კაცი, ეგრეთ იშვას ახალი საფუეარი საღმრთოჲსა განკაცებისაჲ და ყოვლად-წმიდაჲ დასაბამი ნათესავთა განახლებისაჲ, ძირი ღმრთიჲ აღმოცენებულისა მორჩინაჲ და სიხარული პირველისა მამისაჲ.

ეჰა, გარდამატებულებასა ქველის-მოქმედებისასა, ეჰა, დიდებულებასა ნიჭთა უხუებისასა! ანუ არა აწვე ამიერითგან აღმოუტევებიანა მზესა უბრწყინვალესნი შარავანდელნი სიხარულისანი? ანუ არა ამიერითგანვე ჰკრთებისა ყოველი დაბადებული სასოებითა ზრწნილებისაგან განთავისუფლებისაჲთა შობასა ამას ზედა უხრწნელებით მშობელისასა და სოფლად შემოსლვასა სოფლის განმათავისუფლებელისა სოფლად შემომყვანებელისასა?

ვინამცა განიცდიდ შემდგომსაცა, იყავ სმენის-მოყუარე, ზ, საყუარელო, და ნუ მოწყინე ხარ გამოძიებად! წუელდი სძესა და იქმნეს ერბო. იხილე და გულისკმა-ყავ, ვითარ ერთსახე არს წესი მართალთა ღოცვისაჲ, რომელნი-იგი სამოთხესა შინა ილოცვიდეს და მშობელ იქმნეს სამოთხისა ფრიად უსანატრელეს მკვდრთა პირველისა მის სამოთხისათა, რამეთუ მუნ გუელმან ჩურჩინით აღვილად წარსატყუენველობითა შეაცთუნვა ევა. ხოლო აქა გაბრიელ მთავარანგელოზმან მხიარულებით ზრახვითა არა აცთუნა, არამედ განაკრთო მარიამ, მუნ მორჩილებამან გუელისამან მოგუატყუა მჭმუნვარებაჲ სიკუდილისაჲ, ხოლო აქა ძნიად შეწყნარებამან ანგელოზისამან ცხორებაჲ მარადის სახარულევანი კაცთა მოართუა. მუნ განჩინებაჲ საღმობიერი იშვა ღმრთისა მცნებათა ურჩებისაგან, ხოლო აქა სულისა წმიდისა მოსლვაჲ იქმნა ღტოლვითა შობისა საღმობათაჲთა, თქუმულისაებრ წინამსწარმეტყუელისა.

ეჰა, შეცვალებასაჲ საქმეთასა! ეჰა, განახლებასა ბუნებათასა! პირველნი იგი წარკდეს, ითქუმოდენ აწცა: ეჰა ესერა, იქმნა ყოველივე ახალ, ვინამცა უგანცხადებულესითა ხილვითა საიდუმლომასაჲთა განიკუთნა დღესასწაული ესე დასაბამად და საფუძველად სახლისა და დაწყებად ღმრთისა კაცთა მომართ მოსლვისა, ვინამცა წინა ბრწყინავს და მოასწავებს უხუებასა მადლთა მისთასა.

აჰა ესერა, გაქუს, საყუარელო, აღკსნაჲ საძიებელისაჲ, მიგიდიეს თანანადები აღთქმისაჲ. აწ უკუე მოვედ ესაიამს თანა და კმობდ კმასა მისსა: „უფალო ღმერთო ჩემო, გადიდო შენ და ვაქო სახელი შენი, რამეთუ ჰყვენ საკვრველნი საქმენი, განზრახვანი დასაბამითგანნი და ჭეშმარიტნი“ (ესაია 25: 1).

მცირედლა და, შემდგომად იხილო მარიამ წმიდასა წმიდათასა შეყვანებული და, ვითარცა წმიდაჲ და უბიწოჲ ღმრთისა მძღუანებელი, ამისსა შემდგომად მიდგომილი და მუცლად-მღებელი ღმრთისა ყოველთაგან დაუტევნელისაჲ, ზ საკვრველი მცირესა შინა ჯორცთა სიზრქესა, რომელსა-იგი ბრჭალითა უპყრიან ყოველნი.

და ვითარ არა გარეშეწერილ არს, ზ, ქრისტეს მბრძოლო, რამთა მცირედ რამე მოვიქცე შენდა მხილებად, მომიგებს და მეტყვს, ვითარმედ: დაღაცათუ ჩუენებრ, არამედ უზეშთაეს ჩუენსა, და ესე თუ ესრეთ შეგირაცხიეს, სთქუა სადამე, ვითარმედ არა ხატითა კაცობრივითა, არამედ ბუნებითავე ღმრთეებისადათა იქმნა შეცვალებად იგი და ქცეულებად. და უკუეთუ ამას დაამტკიცებ, ვითარმედ ღმრთეებისა ბუნებასა შეერწყუა ბუნებად კაცებისად, ერთბუნებად აღიარებ ჩუენ მიერ ორბუნებად აღსარებულსა ქრისტესა, გარნა ესე ჩუენგან ყოვლად-უღონო არს, რამთამცა ერთობითა ბუნებათადათა მივაჩემეთ ღმრთეებასა გარე-შეწერად, ანუ თუ აღსარებითა გარე-შეუწერელობისადათა საოცარ-ვყავთ ჯორცთა შესხმად მისი. არამედ ჭეშმარიტად და მტკიცედ ქადაგებითა ორთა ბუნებათადათა დავიცავთ გარე-შეუწერელობითა ღმრთეებისადათა და გარე-შემოწერილობითა კაცებისადათა ვქადაგებთ ჭეშმარიტებით, და არა საოცრად ქმნილსა განკაცებასა მისსა. ესე იგი არს, ვითარმედ იწოვნებოდა ძუძუმთა დედისადათა, ვითარცა კაცი, არამედ მიჰმადლებდა დედასა თვსსა ცხორებასა, ვითარცა ღმერთი. მეტყუელებდა ჩუენებრ ორღანოდ ჯუმევითა ენისადათა, არამედ ზეშთა ბუნებისა ჩუენისა ჰყოფდა სასწაულთა კელმწიფებითა ღმრთეებისადათა. მავალ იყო ფერკითა ზრქელითა მსგავსად ჩუენსა, არამედ ბჭეთა ზედა ზღვსათა აღჰდა უზესთაეს ჩუენსა, ჯუარს-ეცუა ჯორცითა ჩუენებრ, არამედ ჯუარითა იოტნა წინა-ღმდგომთა ძალნი ღმრთეებრ. ვინადაცა ყოველნივე საქმენი განგებულებისა მისისანი, რომელნიმე გარე-შეწერილისა ბუნებისანი არიან, რამეთუ მსგავს ჩუენდა არს, ხოლო რომელნიმე გარე-შეუწერელობისანი არიან, რამეთუ უზეშთაეს ჩუენსა არს.

არაოდეს ქმნილ არს შემთობად გინა შერევნად თვთებათა და საკუთრებათა თითოეულისა ბუნებისათა არსებითისა მისგან შეერთებისა ბუნებათადასა, არამედ სწორებით ჰგიან ყოველნივე თითოეული თვსთა საზღვართა შინა. ხოლო შენ ევლტოდი რამ გარე-შეწერასა და რეცა ჰმეტყუელებდე მისვე და ერთისა მიერ ყოველთა მოქმედებათა უთავოთავე თანა-შეჰრევ ბუნებათა და

მანიქეველთა თანა დაჰქსნი საღმრთოთა განგებულებათა, ვინაჲცა უადვილეს იყო შენდა უგუნურებისა სიტყვთა ჰურია-ყოფამ, რამათა ვთქუა ჭეშმარიტი, ვიდრელა სახელის-ღებად შენდა ქრისტეს მბრძოლისა მაგის სახელი ქრისტეანობისაჲ. რამეთუ იგი არცა მიითუალავს განჯორციელებასა ღმრთისასა და ჯეროვნად შეუდგენს არცა გამოსახვასა მისსა, რამეთუ რომელი უნივთო არს და უკორცო, მისი გამოსახვაჲ ყოვლად-უღონო არს, ხოლო შენ განჯორციელებასა მიითუალავ და გამოხატვასა არა მიითუალავ. თვთვე თავსა თვსსა წინა-აღუდგები ცოფ-ყოფად და ჰურია-ყოფად, რამეთუ არლა მითქუამს, არცა ვიტყვ ჯერეთ დასასრულსა გინებათასა.

არამედ მათდა მიმართ სიტყუაჲ ესოდენ იყავნ, რამეთუ არა ძიებად სიტყვს-გებისა, არამედ დიდებად ღღესასწაულისა შემოკრებულ ვართ, ხოლო ჩუენ მცირელი სხუაჲცა სიტყუაჲ შევსძინოთ ქალწულისა მიმართ და ესე მათგანი, რაოდენი რაჲ ღმრთივ-სულიერთა წერილთა შინა სახელ-ედების მას, რამათა მათ მიერ აღვაკსოთ უღირსებაჲ სიტყვსა ჩუენისაჲ.

გიხაროდენ, მარიამ, რომელი-ეგე ხარ ბევრწილ ურიცხუებისა მისთვს შესხმათა შენთაჲსა, რამეთუ დაღაცათუ ბერეული რაჲმე ვინმე მოიპოვოს სიტყუად შენთვს, ვერკე მისწუთების ღირსებასა სრულებისასა.

გიხაროდენ, დედუფალო, რომელმან დედად ყოველთა უფლისა წოდებითა დედუფლობაჲ დაიმკვდრე, რომლისათვს უკუეთუ ვინმე თქუას მონა შენდა ყოფაჲ ყოვლისა დაბადებულისაჲ, არა განვარდეს იგი წესიერებისაგან მეტყუელებისა.

გიხაროდენ, ზმჯრნო ზღვსაო, რომელი-ეგე მარილიანსა ამას შინა მიმოკუეთებასა ზღვსა ამის საწუთომასასა მომაკუდინებელ იქმენ კორცთა შენთა ცოდვისაგან, რომელთა მიერ გუექმენ ჩუენ სიტკბობაჲ ყოვლად საწადელ, თქუმულისაებრ ქებასა შინა ქებათასა: მოვწილე ზმჯრნი ჩემი საკუმეველთა ჩემითა.

გიხაროდენ, მაყუალო ცეცხლმგზებარეო, საკვრეველებით აღგზებულო და არა შეწვულო, დატევებით უვალო ცოდვისაგან, რამეთუ ნერგი შენი დაუჭნობელ და მაყუალი ეგე ცათა მიმს-

გავსებულ ღმრთისმშობელობითა შენითა.

გიხაროდენ, კილობანო, ღმრთივ-დართულო სართულო, საუნჯეო სოფლისაო, ახლად აღშენებულო, ვინაჲ-იგი გამოვი-და ქრისტე, ახალი ნოე, აღმავსებელი ზეცისა სოფლისაჲ უხრ-წნელებითა.

გიხაროდენ, კუერთხო, ღმრთივ-დარგულო ნერგო, მხ-ოლოო ყოველთა ქალწულთა შორის შვილიერო, რომელმან თვნიერ თესლისა აღმოაცენე ძე, ყოველთა ღმერთი და მღდელთ-მთავარი.

გიხაროდენ, ტაკუკო ოქროცხებულო, ყოვლისა უშუერები-საგან სრულებით განყენებულო, ვინაჲ-ეგე მანანაჲთ დართულ იქმნა ყოველი სოფელი სიტყვთა მის ცხორებისაჲთა, რომელი შეიცხო ცეცხლითა ღმრთეებისაჲთა.

გიხაროდენ, კარავო ღმრთივ-აღშენებულო და სიმრგულედ ცისა შემზადებულო, უვრცელესო ზეცისა კამარათაო, რომლისა მიერ თვსით პირით ეზრახა ღმერთი კაცთა, და რომლისა მიერ სოფელსა მოენიჭა საღვინებელი საუკუნოჲ.

გიხაროდენ, სასაკუმეველო ჭურჭელო ოქრომსაო, რომელსა-ეგე საღმრთოჲ ცეცხლი შინაგან გიტვრთავს, რომ-ლისაგან ფშვს სულნელებაჲ სულისაჲ, რომელმან განჴადა სოფლით წუთხიანი იგი ხრწნილებაჲ სიკუდილისაჲ.

გიხაროდენ, ტრაპეზო ღმრთივ-განზავებულად შთასხმუ-ლო და ყოველთა სათნოებათა სიკეთითა სიზრქედ და სივრცედ განდიდებულო, სიტყვსა მისებრ ქებათაჲსა: უპე შენი ტაკუკ წახნაგებულ მოუკლებელად ზავებულ.

გიხაროდენ, ტაძარო წმიდად მოქმნულო, რომლისათვს და-ვით იტყვს: წმიდა არს ტაძარი შენი საკვრველ სიმართლითა, რომლისაგან იშენა რაჲ ქრისტემან ტაძარი ჯორცთა თვსთაჲ, ყვნა კაცნი ტაძარ ღმრთისა ცხოველისა.

გიხაროდენ, სიწმიდო შროშანო ღმრთივ-აღმოსცენებულო, აღსავსეო ყოვლითა სიწმიდითა, რომლისა მიერ აღმოსცენდა სი-წმიდე იგი წმიდათაჲ, რაჲთა განწმიდოს სოფელი არაწმიდები-საგან.

გიხაროდენ, ადგილო უფლისაო, იატაკო ღმრთიე-განრთხმულო, რომელი-ეგე მისაწოლელ იქმენ ღმრთისა ყოველთა ადგილთა უზეშთაესისა დიდებითა ღმრთეებისაჲთა და შენ შორის დამკვდრებულისა წყალობით განგებულებითა კორცთ-შესხმისაჲთა, ვინაჲ-იგი იქმნა მოცულ ორკეც და უჟამო — ჟამიერ და გარე-შეუწერიელი — ზე და გარე-შეწერილი — ქუე.

გიხაროდენ, სავანეო ღმრთისაო, რომლისა ზედა კერძოჲ მენაკთაჲ ბრწყინავს ელვარებითა ღმრთეებისაჲთა და ქმნულე-ბაჲ ბალავართაჲ შეუხებელ სიწმიდითა. ხოლო გუამი ესევე-თარისა მის ტაძრისაჲ აღვსებულ დიდებითა უფლისაჲთა და ყოველით კერძო მოცულ სერაბინთა მიერ ცეცხლისფერთა აღსავსეთა სულითა.

გიხაროდენ, ბჭეო აღმხედველო აღმოსავალით და კარო შემოსავალო ნათლისაო, ვინაჲ-იგი აღმობრწყინდა აღმოსავალი ცხორებისაჲ და დამკდელ იქმნა კაცთა ზედა მოფენილისა მის მოკუდავებისა არმურისა, რომლისა მიერ იქმენ შენ სავალ ღმრთეებისა, დაკრძალულ კლიტეთა მიერ ქალწულებისაჲთა.

გიხაროდენ, ცაო გარე-შემცველო სოფლისა სივრცისაო და პატიოსანო საფარველო კაცთა ნათესავისაო, რომელი-ეგე მდიდარ ხარ ლამპრებითა სათნოებათაჲთა, ვითარცა სიმრავლითა ვარსკულავთაჲთა, რომლისა მიერ აღმოკდა მზე სიმართლისაჲ და ქმნა ცხორებაჲ კაცთა შორის დღისა დაუღამებელისაჲ.

გიხაროდენ, საყდარო მაღლად მავალისა მის და ზეშთა ყოველთა სავალთა აღმატებულისა ბუნებისაო, რომელმან უშენე მას თავით თვსით საყდარი სულიერი უფროჲს გონიერთა მათ ძალთა ღმრთისა განმსუენებელი.

გიხაროდენ, ქერობინო მკურვალეო და გონებაო ცეცხლის-სახეო რომელი, ვითარცა თუალებითა გარე-მოცულ ხარ საღმრთოთა გულისკმის-ყოფათა სიმრავლითა და მრავალ ბრწყინვალე მაღლთა მცხინვარებითა, რომელთა ზედა ღმერთი განისუენებს, და რომლისა მიერ დაუვალი იგი ნათელი კაცთა ზედა იქცევის.

გიხაროდენ, დედაო უქორწინებულო, რომელი შორის დე-

დათა ხარ ქალწულ და ქალწულთა შორის დედა, ვითარცა სახილველი ახალი და უცხო, და ყოველთა საკვრეველბათა უსაკვრეველესი.

გიხაროდენ, ქალწულო და დედაო, ქალწულთა შუენიერებაო და დედათა სიქადულო.

გიხაროდენ, ბეჭედო სამეუფოო, რომელმან ჯორცითა დედობრივითა დაჰბეჭდე შენგან მიმღებელსა არსებისასა, მეუფესა ყოველთასა, ვითარი იყავ მშობელი, უეჭუელად ეგვევითარევე იყოს შობილიცა.

გიხაროდენ, წიგნო დაბეჭდულო, ყოვლისაგანვე გულის-სიტყვსა განმზრუნელისა შეუხებელო, ვინამ-იგი მოგუეცა შჯული ღმრთივ-დაწერილი, შენ მხოლოდსა მიერ ხოლო ქალწულებით წარკითხული.

გიხაროდენ, ქარტაო ახალო, ყოვლით კერძო განტკეცილო უზრუნელებითა, რომელსა ზედა უხილავი იგი სიტყუაჲ საწერელითა კაცისამთა იქმნა დამწერელ თავისა თვისისა, ესე იგი არს განჯორციელებაჲ მისი და ყოვლითურთ მსგავსებაჲ ჩუენი თჳნიერ ხოლო ცოდვისა.

გიხაროდენ, წყაროო დაბეჭდულო, აღმომაცენებელო უზრუნელებისაო, რომელმან მდინარე ცხორებისაჲ — ქრისტე აღმოაცენე და ბეჭედი ქალწულებისაჲ ყოვლად არა შეამრღვე, რომლისაგან მსუმელნი ცხოველ ვიქმნებით და დაუსრულებელად შეებად სამოთხისა კუალად უკუნ-ვიქცეთ.

გიხაროდენ, მტილო დაჯშულო ქალწულებითა და განუღებელო კეთილად ნაყოფიერებითა, რომლისა ყნოსაჲ, ვითარცა სულნელებაჲ აგარაკისა სავსისაჲ, რომელი აკურთხა შენგან გამოსრულმან უფალმან.

გიხაროდენ, ვარდო დაუჭნობელო, რომელი-ეგე ჰფუჴ სიწმიდესა ყოვლად-შეუხებელსა, რომელი იყნოსა უფალმან და განისუენა, და რომლისაგან იგი თავადი აღყუავილნა და დააჭნო სიმრავლე ცოდვათა სოფლისათაჲ.

გიხაროდენ, ვაშლო სულნელო, მტკიცედ განვსებულო ნაყოფო და ღმრთივ-შუენიერო, რომელი-ეგე ჰკმობ ქებასა შინა ქე-

ბათასა, ვითარმედ: „დამირეცეთ მე ვაშლი, რამეთუ დაწყლულ ვარ მე სიყუარულითა“ (ქებაჲ 2: 5), რომელი-ეგე მოგისტულო რაჲ ქრისტემან და იკუმია სიწმიდე ეგე და უხრწნელებაჲ შენი, ფრიადი სულნელებაჲ სოფელსა მოჰფინა.

გიხაროდენ, შროშანო, რომლისა შობილმან შროშანნი ველისანი შემოსნა და აჩუენა მშობელი თჳსი აღსავსედ სულნელებითა სულისა წმიდისაჲთა, რაჟამს მისგან შეიმოსა და უქუსოველი იგი და თესლისაგან მიუხებელი სამოსელი სამოსელსა მას სოლომონისსა დამფარველი თჳსითა ბრწყინვალებითა.

გიხაროდენ, ყუავილო ყოველსავე ფერსა ყუავილთა საღებავთასა აღმატებულო მრავალფერობითა და შეზავებულო სათნოებათა შეზავებულებითა, ვინაჲ-იგი აღმოვდა ყუავილი მსგავსი მსგავსისაგან და მამაკაცი სრული დედობრივისა გუამისაგან, რომელსა ზედა განისუენეს შვდთა სულთა სიტყვსაებრ წერილისა.

გიხაროდენ, ნარდო აღმომაცნებელო და მომწილველო სიწმიდისაო ნივთად ნელსაცხებელთა შეზავებისა, რომლისაგან ყოფაჲ ტკბილ არს საყნოსებელად თქუმულისაებრ ქებასა შინა ქებათასა, ვითარმედ: „ვარდმან ჩემმან გამოსცა სულნელებაჲ თჳსი“ (ქებაჲ 2: 5).

გიხაროდენ, სტახსო, რომელსა-ეგე ქალწულებრივისა მაგის მენერგეობისა თითთა დამოგწუთის ქრისტჳსი იგი სტახსი სიწმიდისაჲ, განზავებული სძითა, თქუმულისაებრ ქებასა შინა ქებათასა: „შეკრული სტახთი ძმისწულაკი ჩემი ჩემდა შორის სასძეურთა ჩემთა განისუენენ!“ (ქებაჲ 1: 12).

გიხაროდენ, კინამოვო, რომლისაჲ-იგი სულნელებაჲ საცნაურისაგან სამოთხისა უხრწნელებისა, რომლისა ყნოსაჲ საწადელ არს მეტყუელებისაებრ ქებათა შინა: „მოციქულებაჲ შენი სამოთხე ნაყოფიერ, ლერწამი და კინამოჲ ყოველთა თანა ხეთა ლიბანისათა“ (ქებაჲ 4: 13-14).

გიხაროდენ, ასულო, სამღდელოო ჭაბუკო, რომლისა უხრწნელებაჲ საწადელ და შობაჲ საკვრველ თქუმულისაებრ ქებათა შინა, ვითარ: შუენიერ არს სლვაჲ შენი ჟამიერად, ასულო

ამინადაბისო, მუცელი შენი ვითარცა ხუავი იფქლისამ, გარემოცეული შროშანთა შორის.

გიხაროდენ, დაო, შუენიერისა მის დისწულაკისა მოსახელეო და ყოვლად საწადელო, რომლისა ჯამა ესევეთარი არს ქებათა შინა: „გუასურვე ჩუენ, დაო ჩუენო, სძალო, გული გუალმე ჩუენ“ (ქებაჲ 4: 9).

გიხაროდენ, სძალო, რომლისა დამწინდებელ არს სული წმიდამ, ხოლო სიძე — უფალი ყოველთამ, რომელი-იგი იტყვს ქებათა შინა: „ყოვლად-შუენიერ ხარ, მახლობელო ჩემო, და ბიწი არა არს შენ თანა. მოვედ, სძალო, ლიბანით აქა, მოვედ გუნდრუკოვნით“ (ქებაჲ 4: 7-8).

გიხაროდენ, მიპრონო ბევრეულთაგან ნივთთა სათნოებისათა შემზადებულ და სულსა სულნელებისასა აღმომაცენებელო, ვინაჲ-იგი მოსახელე შენი გამოვიდა უფალი, რომლისათვს ითქუა: „ნელსაცხებელ წარმოცარიელებულ სახელი შენი“ (ქებაჲ 1: 2), რომლისა მიერ ვიცხენით სამეუფოდ სამღდელოდ.

გიხაროდენ, სასაკუმეველეო ყოვლისა სოფლისა საღხინებელად ღმრთისა მიმართ წარმართებულ, აღსავსეო სულნელე-ბითა სულისა წმიდისამათა, რომლისათვს საკვრველებით ითქუა სადამე, ვითარმედ: „ვინ არს ესე აღმომავალი უდაბნოთ, აღმალელებული, ვითარცა კუამლი საკუმეველთაჲ“ (ქებაჲ 3: 6).

გიხაროდენ, ოქროვო განწმედილო, რომელი-ეგე ბრძმელსა შინა ამის სოფლისასა გამოიცადე ცეცხლითა სულისამათა და არცა ერთი რაჲ აჩუენე ბიწი სიბოროტისამ, რომლისა მიერ სასანთლე და ტაბლაჲ ყოველთა თანა შჯულიერთა ჭურჭელთა ოქროსათა წესითა სახის-მეტყუელთამათა შენდამი და შენ წილ გულისჯმა-იყოფებიან ოქრო სახელისა მაგის და მრავალ სახელისა ქალწულისა.

გიხაროდენ, ძელო ულპოლველო, რომელმან არაოდეს გამოიღე მღილი ცოდვისამ, ვინაჲცა საცნაური იგი საკურთხეველი შენგან შეიმზადა, არა თუ ნივთთაგან ულპოლველთა, არამედ უხრწნელთაგან წესთა შობისათა და უღმობელობათა ღმრთისმშობელისათა.

გიხაროდენ, პორფირო სამეუფო, რომლისა ქალწულ-ებრივთა სისხლთაგან შეისთო საღმრთო იგი ძოწეული შესამოსელი სიტყვსაებრ ქებათაჲსა: „თხზული თავისა შენისაჲ, ვითარცა მეუფე შარავანდ-დადგმული ასპარეზსა, რაოდენ შუენიერ ხარ და რაოდენ დასტკბი“ (ქებაჲ 7: 5-6).

გიხაროდენ, ბისონო შესთულო, რომელმან სიღრმე საღმრთოთა გულისკმის-ყოფათაჲ შეჰსთი გონებასა შინა შენსა წინა-აღმდგომეებითა ნებისაჲთა, რაჟამს სთქუ: „ვითარმე იყოს ესე ჩემდა, რამეთუ მე მამაკაცი არა ვიცი“ (ლუკა 1: 34). ვინაჲცა მიერიტგან იწყე ოქრომთა ქსოვად სამჯარსა მას პორფიროვანსა ზეცისა ძალთა მღღელთ-მთავრისასა.

გიხაროდენ, ჯაკინთო ცეცხლისფერ-მყოფელო მახვლსა ქალწულებისასა, ვინაჲ-იგი სრულ იქმნა საიდუმლო ღმრთისა განჯორციელებისაჲ.

გიხაროდენ, ღრუბელო სულმცირეო, რომელმან მიწისაჲ ესე და ქუე დამზიდველი კარავი ჯორცთაჲ უხრწნელებით აღასუბუქე და სიწმიდით იპყრობდ მას ჰაერთა შინა, რომლითა ჰფარევდ საკურთხეველსა პურისა ცხორებისასა, რომელსა ზედა ჯდომაჲ უფლისაჲ ესაიამსგან გუეჟადაგა ჩუენ.

გიხაროდენ, უხრწნელო და შეუხებელო საუნჯეო ქალწულებისაო, რომელმან ჰმევ უხრწნელ-მყოფელი იგი სიტყუაჲ, რომლისა მიერ ქალწულებაჲ გამობრწყინდა განმკუეთელად არმურსა სოფლისასა.

გიხაროდენ, უბიწო, რომელსა მხოლოსა გაქუს საქადულად უბიწოებაჲ გულისაჲ, მთაო ჭეშმარიტო ღმრთივ-მითუალულო, რომელსა ზედა აღმავალი ისრაჴლი განწმედად ბრძანებულ არს უფრომს და უგანგრძობილეს მიმყოგრებასა ჟამისასა.

გიხაროდენ, უქორწინებელო, რომელმან დაძუელებული იგი ბიწი ქორწინებულთაჲ უქორწინებელობითა უჩინო-ჰყავ და სძე, ჩჩვლთა მზრდელი, დედობრივ განიმრავლე, რომლისა მიერ წოვა სძე ქალწულებრივი მზრდელმან ყოველთაჲმან.

გიხაროდენ, შეუმწიკულებელო და ზეშთა ქმნილო ყოვლისა ბიწისაო, ვინაჲ-იგი ქრისტე გამოგზნდა უბიწოდ და უბრალოდ

და ყოველთაგან ბიწთა სიბოროტისათა განგუწმდნა ჩუენ.

გიხაროდენ, სავანეო ღირსად ღმრთისა გამოჩინებულო, რომელი-ეგე შეწყნარებითა ყოველთა ღმრთისაჲთა სახელოვან იქმენ და მიერვე შობითგან ღირსად ღმრთისმშობელობისა გამოჩინებითა განითქუ ყოველთა შორის, ვინაჲცა თაყუანის-იცემები ყოველთაგანვე ზეცისა ძალთა.

გიხაროდენ, საწმისო გედეონის მიერ გამოსახულო, რომლისა მიერ განგებულებით განფენითა გამოიწურა ცუარი უკუდავებისაჲ ახოვნებით მომასწავებელი იგი ძლიერებისა თვისისაჲ უცხოჲთა მით სასწაულითა, რომელმან-იგი თქუა: „ნუ გეშინინ, რამეთუ მე ვსძლევ სოფელსა“ (იოვანე 16: 33).

გიხაროდენ, ადგილო, დამტევნელო ღმრთისაო, რომელმან ყოველთა მიერ დაუტევნელი საშოსა დაიტიე, და რომელსა ყოველნი კელითა უპყრიან, წიაღითა იტვრთე, რომელი-იგი გეზრახა შენ მოუგონებელად და გულისკმა-გიყო შეუსწორებელად.

გიხაროდენ, დედაო ღმრთისაო, მხოლოო მკევალო ძისა თვისისაო და დედობასავე თანა დამმარხველო ქალწულებისაო, დედაო და ქალწულო, ესოდენ მაღლითა ქალწულებითა, რომლისა მსგავსი არა ხილულ არს და რომლისა მიერ კუალად აღსავალ იქმნა ჩუენდა პირველივე იგი უზრწნელებაჲ სამოთხისაჲ.

გიხაროდენ, ღმრთივ შემწყნარებელო და ნათლით-შემოსილო სავანეო ღმრთისა უსაზღვროებისაო, რომელმან მუცლითა იტვრთე გარე-შეუწერელი იგი და ბრჭალითა განმზომელი და მპყრობელი ყოველთა კიდეთაჲ.

გიხაროდენ, ჭეშმარიტო და ყოველთა მიერ განკუთნვილად ღმრთისმშობელად შესწავებულო, და აღსაარებულო და ქადაგებულო, კაცთა ღმრთისა მიმართ განსაკრთომელო შეერთებაო, რომლისა მიერ ზეცისანი ქუეყანისათა შეერთნეს და კაცებაჲ ნაცვალად ღმრთეებისა მიეზლო.

გიხაროდენ, სასძლოვო ქალწულებისაო, შუენიერად აღმართებულო თქუმულისა მისებრ ქებათაჲსა: „შევედ მტილსა შენსა, დაო ჩემო, სძალო“ (ქებაჲ 5: 1), ვინაჲცა სიტყვთა ამათ ჯორცთა მიმართ შეერთებასა სიტყვსასა გვქადაგებს და გუეტყვს:

„გამოვედით და იხილეთ მეფე სოლომონ გვრგვნიტა, რომლითა გვრგვნოსან-ყო იგი დედამან მისმან დღესა სიძობისა მისისასა და დღესა სიხარულისა გულისა მისისასა“ (ქებაჲ 3: 11).

გიხაროდენ, ტარიგო, რომელი-ეგე არა მშობელ ხარ ქორწინებით შეყოფისაგან და მშობელ საღმრთოჲსა მის მიღ-გომილებისაგან, რომლისა მიერ სოფლად შემოვალს კრავი იგი ღმრთისაჲ აღმზუმელი ცოდვათა სოფლისათაჲ.

გიხაროდენ, ღრუბელო ნათლისაო, რომელი-ეგე უდაბნოსა შინა ამის ცხორებისასა მეოხებითა შენითა უგრილობ ისრაჲლ-სა, რომლისა მიერ ბრძანებანი მადლისანი სასმენელ იქმნეს, და რომლისაგან აღმოკდა მზე სიძმართლისაჲ, რომელმან-იგი შარა-ვანდელთა მიერ უხრწნელებისათა განამდიდრა ყოველივე.

გიხაროდენ, სასანთლეო, რომელი-ეგე ოქროთა ქალწულ-ებისაჲთა ზეშთა ბრწყინვალე ხარ და სანთლად მოგიგიეს მადლი სულისა წმიდისაჲ, ხოლო ზეთად განმპოხებელად ლამპრისა — შენგან მიღებულნი იგი კორცნი წმიდანი, რომლისა მიერ დაუვა-ლი იგი ნათელი, ქრისტე, ბნელსა და აჩრდილთა სიკუდილისათა მსხდომარეთა აღუწებეს ლამპართა ცხორებისა საუკუნოჲსათა.

გიხაროდენ, მიმადლებულო, ყოველთა სიხარულთა უსახა-რულევანესო საქმეო და სახელო, ვინაჲ-იგი სიხარული დაუს-რულებელი, ქრისტე, სოფლად მოვიდა, წამალი იგი საკურნე-ბელი მწუხარებასა ადამიანისა ბუნებისასა.

გიხაროდენ, სამოთხეო, ადგილთა მათ ედემისათა უსანა-ტრელესო, რომლისა სათნოებათა რტოებმან ყოველნი გარე-შეიცვნა, და რომლისა მიერ ზე ცხორებისაჲ გამოჩნდა, რომ-ლისა ჯუმევეთა პირველსა მას შუებასა აღვიწოდებით, რაჟამს მოგუაქციოს ჩუენ ზურგი მახვლმან მოტყინარემან, ვითარცა წერილ არს.

გიხაროდენ, ქალაქო დიდისა მეუფისაო, დავითის მიერ ქა-დაგებულო მადლთა საუნჯეო, რომლისა მიერ სასუფეველი ზეცათაჲ განგუელო და ქუეყანისანი ესე და მიწისანი მას შინა მოქალაქედ აღწერასა ზედა მოხარულ ვართ. და ჩუენი ესე აწინდელი განახლებაჲ საკვრველებით ითქუმის ყოველთა ენა-

თაგან და წადიერებით ისმინების ყოველთა სასმენელთაგან. განაფრთხობს გონებათა და მხიარულ-ჰყოფს გულის-სიტყუათა ქრისტეს იესუმს მიერ, რომელი-იგი შენ მოწყალე-ყავ ჩუენთვს, რომელმან-ესე თანანადები ყოველთა ქრისტეანეთად სრულ-ვყავ შესხმად დიდებისა შენისად და მიგიძღუნე ნაყოფი გონებისა ამის უბადრუკისა და პირუტყუთ-სახისად, და ესრეთ განვლე უფსკრული დაუსრულებელთა მათ შესხმათა შენთად შეწევნითა შენგან უმამოდ შობილისა ძისადთა, რომელსა ჰშუენის ყოველი დიდებად, პატივი და თაყუანის-ცემად თანა დაუსაბამოდათ მამით და ყოვლადწმიდით სულითურთ, აწ და მარადის და საუკუნეთა საუკუნეთასა. ამენ.

**წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა
იოვანე მონაზონისა და ხუცისა დამასკელისა
სიტყუაჲ შობისათჳს ყოვლადწმიდისა დედუფლისა
ჩუენისა ღმრთისმშობელისა და მარადის
ქალწულისა მარიამისა***

მამაო, გუაკურთხენ!

მოვედით, ყოველნი ნათესავნი კაცთანი, ყოველი ენაჲ და ყოველი ჰასაკი, ყოვლისავეთჳს პატივისა და მხიარულებით ედღესასწაულობდეთ ყოვლისა სოფლისა სიხარულისა შობისა დღესა, რამეთუ უკუეთუ შვილნი მეკერპეთანი, ეშმაკთა ტყუილისა ზღაპრობითა წარპარულნი, გონებითა შეუმრღუევენ ჭეშმარიტებასა და მეფეთა მათთა შობისა დღესა ყოვლითავე პატივითა აღასრულებენ და თითოეული მოართუამს ძღუენსა ძალისაებრსა და ამას ზედა წარაგებენ ყოველსა ცხორებასა მათსა, რაოდენ უფრომს ჩუენდა საცმარ არს პატივი ღმრთისმშობელისა შობისაჲ, რომლისა მიერ ყოვლისავე ნათესავისა კაცთამსა აღემართა დაღონებულებაჲ, და რომლისაგან პირველისა დედისა ევამს მწუხარებაჲ სიხარულად შეიცვალა. მას ესმა განჩინებისა მიერ საღმრთოჲსა: „მწუხარებით შენე შვილნი!“ (შესაქმე 3: 16), ხოლო ამას: „გიხაროდენ, მიმადლებულო!“ (ლუკა 1: 28). მას, ვითარმედ: „ქმრისავე შენისა მიმართ იყოს მიქცევაჲ შენი!“ (შესაქმე 3: 16) ხოლო ამას: „უფალი შენ თანა!“ (ლუკა 1: 28).

რამე უკუე დედასა სიტყვსასა გარნა თუ სიტყვაჲ მიუძღუანოთ. ყოველივე დაბადებული ჩუენ თანა მენიჯეობდინ და აქებდით დიდებულისა ანნამს ყოვლად-დიდებულსა ფასის-საცავსა, რამეთუ უშვა სოფელსა საუჯნე კეთილთა მოუკლებელთაჲ, რამეთუ ამის მიერ დამბადებელმან ყოველივე ბუნებაჲ უმჯობესისა მიმართ გარდანივთა შუამდგომელობითა კაცებისაჲთა. რამეთუ

* იბეჭდება გამოცემიდან: ძველი მეტაფრასული კრებულები (სექტემბრის საკითხავები), 1986, გვ.115-125.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 67.

უკუეთუ კაცი შორის გონებისა და ნივთისა მდგომარე არს, თანა შეეერთა რამ დაბადებული სიტყუამ ღმრთისაჲ ბუნებასა კაცობრივსა, ამის მიერ ყოვლისავე აგებულებისადა შეერთებულ არს. ვინამცა ვდღესასწაულობდეთ განჯნისა კაცობრივისა ბერწობისასა, რამეთუ დაიქნა კეთილთაგანი ბერწობაჲ ჩუენი.

გარნა თუ რამსათჳს ბერწისაგან იშვების დედაჲ ქალწული ესე, ისწავე: ჯერ-იყო მხოლოჲსა მისთჳს მზესა ქუეშე ახლისა და თავისა საკვრველებათაჲსა წინა გზა-ყოფამ საკვრველებათა მიერ და მცირედ-მცირედ აღსლვაჲ უმაღლესითგან უმაღლესთა მიმართ.

მაქუს სხუამცა რამჲე სიტყუამ უმაღლესი და უსაღმრთოესი, რამეთუ ბუნებაჲ განილეოდა მადლისაგან და მდგომარე იყო ძრწოლით წაღმართ სლვად ვერ მკადრებელი. ვინამთგან უკუე ეგულებოდა ანნამსგან შობად ქალწულსა ღმრთისმშობელსა, ვერ მკადრე იქმნა ბუნებაჲ წინა სწრობად მორჩსა მადლისასა, ვიდრემდის მადლმან ნაყოფი თჳსი გამოიღო, რამეთუ ჯერ-იყო პირმშოდ შობაჲ მშობელისაჲ მის პირმშოსა ყოველთა დაბადებულთასა, რომლისა მიერ ყოველივე დაიბადა.

შ, ნეტარო მრჩობლობაო იოვაკიმ და ანნამსო, ყოველი ბუნებაჲ თანამდებ არს თქუენდა, რამეთუ თქუენ მიერ მიუძღუნა მან დაბადებელსა ძღუენი ძღუენთა ყოველთაჲ უზეშთაესი, დედაჲ დიდად დიდებული, მხოლოჲ ღირსი დაბადებელისაჲ.

ეჰა, წელთაღა შენთა, იოვაკიმ, ყოვლად-სანატრელო, რომელთაგან დაითესა თესლი ყოვლად-უბიწოჲ. შ საშოსა შენსა, ანნა, მარადის მოქსენებულო, რომლისაგან მცირედ-მცირედ მის შორის აღმატებითა აღორძნდა და გამოისახა და იშვა ჩჩული ყოვლად-წმიდაჲ. შ, მუცელი თჳსი შორის თჳსსა მუცელმქუმელი ცისა სულიერიისაჲ, ცათა სივრცისა უვრცელესისაჲ. ეჰა, კალოსა, რომელმან დაიტია ხუავი ცხოველის-მყოფელისა იფქლისაჲ, ვითარ-იგი თვთ მან თავადმან ქრისტემან განაჩინა, ვითარმედ: „არა თუ მარცუალი იფქლისა დავარდეს, იგი ხოლო მარტომ ეგოს“ (იოვანე 12: 24).

შ, ძუძუნი მაწოვნებელნი მზრდელსა სოფლისა მზრდელისა-

სა! ეჰა, სასწაული სასწაულთაჲ და საკვრველებაჲ საკვრველებათაჲ, რამეთუ უქმდა თანა შთამომავლობითსა მას გამოუთარგმანებელსა ღმრთისა განჯორციელებასა წინა გზა-ყოფად საკვრველებათა მიერ.

არამედ ვითარ წამართ ემაველობდე, ვინამთგან გონებაჲ განცვბრებულ არს და შიში და სურვილი განმიყოფენ მე. ჰკრთების გული ჩემი და შეიკრვის ენაჲ. ვერ თავს-ვიდე სიტკბობასა, ვიდრევი საკვრველებითა და ძრწი სურვილისა მიერ, ვინაჲცა სძლევდინ სურვილი, ადგილ-სცემდინ შიში, გალობდინ ქნარი სულისაჲ. „იხარებდინ ცანი და გალობდინ ქუეყანაჲ“ (ფსალმუნი 95: 11).

დღეს ბჭენი ბერწობისანი განეხუმიან და ბჭე ქალწულებისაჲ საღმრთოჲ გამოვალს, რომლისაგან და რომლისა მიერ ღმერთი ყოველთა არსთა მიერ კერძოჲ ჯორციელად სოფლად შემოვალს (რომაელთა 9: 5), კმისა მისებრ პავლმს გამოუთქუმელთა მსმენელისა. „დღეს ძირით იესესით კუერთხი აღმოსცნდა, რომლისა მიერ სოფელსა აღმოუცნდა ყუავილი ღმრთივ-გუამოვანი“ (ესაია 11: 1). დღეს მიწიერისაგან ბუნებისა ცაჲ ქუეყანისაჲ შეჰმზადა მან, რომელმან-იგი ძუელ საღმე ქუეყანაჲ მიწისაგან და წყლისა შეამტკიცა და სამყაროჲ სიმაღლედ აღამაღლა და ნამდვლვე ესე მისსა ფრად უსაღმრთოეს არს და უსაკვრველეს. რამეთუ რომელმან მას შინა შეჰმზადა მზე, ამის მიერ აღმოაბრწყინვა სიმაღლისა მზე, ორი ბუნებითა, დაღაცათუ უთავონი აღბორგნებოდინ, და ერთი გუამითა, დაღაცათუ ნესტორიანნი განიპებოდინ. რამეთუ ნათელსა მას სამარადისოსა დაუსაბამოსა დაუსაბმოსა ნათლისაგან პირველ საუკუნეთა მყოფსა და მქონებელსა უნიეთომსა და უჯორცომსა გუამოვნებისაჲ ამისგან სათნო-უჩნდა ჯორცთა შესხმაჲ, და ვითარცა სიძე გამოვიდა სასძლოთ. ღმერთი იყო პირველ და უკუანაჲსკნელ იქმნა ნაშობ ქუეყანისა. და ვითარცა გმირი იხარებდა. სრბად გზასა ბუნებისა ჩუენისასა, რაჲთა ალაგთა ზედა ვნებათასა სლვითა მიისწრაფოს სიკუდილისა მიმართ, შეკრას ძლიერი და მისტაცოს საჭურველი ბუნებისა ჩუენისაჲ, და ზეცისა ქუეყანად

ადიყვანოს ცხოვარი შეცთომილი.

დღეს ძემან ხურომსამან, ყოვლად-ჯელოვანმან სიტყუამან, რომელმან თავისა მიერ თვისისა შექმნა ყოველი, მკლავი იგი ძლიერი ღმრთისა მალღისაჲ, ვითარცა თითითა, ეგრეთ სულითა აღჰლესავს დაბრჯგუებულსა მას ერუასა ბუნებისა ჩუენისასა და შეიმზადებს თავისა თვისისა კიბესა სულიერსა, რომლისა ხარისხები ქუეყანასა ზედა დაფუძნებულ არს, ხოლო თავი მისი მისწუთების ცად (შესაქმე 28: 12), რომელსა ზედა განისუენა ღმერთმან, რომლისა სახე იხილა იაკობ, რომლითა გარდამოჰდა ყოვლისა აღმავსებელი უფრომსლა თანა შთამომავალობით, „ქუეყანასა ზედა იხილვა და კაცთა შორის იქცეოდა“ (ბარუქ 3: 38). რამეთუ ესე არს გარდამოსლვაჲ თანა-შთამომავალობით სიმდაბლე და ქუეყანისა ზედაჲ მოქალაქობაჲ მისი და მის მიერ ქუეყანისათა მიმართ განუენილისა ღმრთის-მეცნიერებისა საიდუმლოჲ. ვინაჲცა ამისთჳს ქუეყანასა ზედა დაემყარა საცნაური იგი კიბე ქალწული, რამეთუ ქუეყანით მიუღიეს შობაჲ. ხოლო თავი მისი მისწუთების ცად, რამეთუ თავი ყოვლისა დედაკაცისა ქმარი მისი არს (ეფესელთა 5: 23). გარნა აჲმან ვინაჲთგან მამაკაცი არა უწყის, ამისთჳს თავ მისსა არს ღმერთი მამაჲ, რომელმან სულითა წმიდითა ყო დაგებაჲ და, ვითარცა საღმრთოჲ რამე თესლი, სულიერი ძე და სიტყუაჲ მისი, ყოვლისავე შემძლებელი ძალი გამოავლინა, რომელმან სათნო-ყოფითა სულისაჲთა და არა შეერთებითა ბუნებითა, არამედ სულისაგან წმიდისა და მარიამისგან ქალწულისა ზეშთა ბუნებისა უქცეველად „სიტყუაჲ კორციელ იქმნა და დაემკჳდრა ჩუენ შორის“ (იოვანე 1: 14). რამეთუ სულისა მიერ წმიდისა იქმნა შეერთებაჲ ღმრთისაჲ კაცთა მომართ. რომელი დაიტევს, დაიტიენ, „რომელსა ასხენ ყურნი სმენად, ესმოდენ!“ (ლუკა 8: 8).

გარეგან კორციელთა ვიქმნნეთ, ზ, კაცნო, რამეთუ უვნებელ არს საღმრთოჲ იგი ბუნებაჲ; და რომელი-იგი პირველ უვნებელად შვა, მასვე ბუნებით უვნებელად შობილსა ძესა აწ კუალად შობს. პირველი იგი არს ბუნებითი, ხოლო მეორე ესე განგებულებითი. და მოწამე არს დავით — მამაჲ ღმერთისაჲ. „უფალმან

თქუა ჩემდა მომართო, — იტყვს, — ძე ჩემი ხარი შენ. მე დღეს მიშობიე შენ“. ხოლო დღესობასა არცა ერთი ადგილი აქუს შობასა მას თანა პირველ საუკუნეთასა, რომელი-იგი უფამო არს.

დღეს აღმოსავალით ბჭე უფლისაჲ აღეშენა, რომელსა შევიდეს და განვიდეს ქრისტე. და იყოს იგი დაცშულ ბჭე, რომელსა შინა არს ქრისტე, კარი იგი ცხოვართაჲ, აღმოსავალ სახელი მისი, რომლისა მიერ მაქუს ჩუენ მიყვანებაჲ ნათელთ-დასაბამისა მამისა მიმართ. დღეს მოჰბერეს ნიაეთა წინა მაუწყებელთა ყოვლისა სოფლისა სიხარულისათა. იხარებდინ ცაჲ ზეგარდამო და იშუებდინ ქუეყანაჲ. შეიძარნ ზღუაჲ სოფლისაჲ, რამეთუ მას შინა იშვების ბაზმაკი, რომელმან ზეგარდამო ელვისა მიერ ღმრთეებისა მუცლად-ილოს და შეეს მრავალსასყიდლისა იგი მარგალიტი — ქრისტე.

ამიერ მეუფემან დიდებისამან შეიმოსა პორფირი ვორცთაჲ და მოვიდა ტყუეთა მიმართ ქადაგებად განტევებისა. ვინაჲცა აღიმღერებდინ ბუნებაჲ, რამეთუ იშვების ტარიგი, რომლისა მიერ შეიმოსოს მწყემსი ცხოვართაჲ. და იგი განაჰებს სამოსელთა ძუელისა მის მკუდრობისათა.

იხარებდინ ქალწულებაჲ, რამეთუ კმისაებრ ესაიაჲსა იშვა „ქალწული, რომელმან მუცლად-ილოს და შეეს ძე. და უწოდინ სახელი მისი ევმანუილ“ (ესაია 7: 14), რომელ არს: ჩუენ თანა ღმერთი. ჩუენ თანა ღმერთი, ცანთ, ნესტორიანო, და იძლიენით, რამეთუ ჩუენ თანა არს ღმერთი. არა კაცი, არცა მოციქული, არამედ თვთ უფალი მოვიდეს და მაცხოვნნეს ჩუენ. კურთხეულ არს მომავალი ღმერთი უფალი, და გამოგჴნდა ჩუენ. განეშადლოთ დღესასწაული შობასა ღმრთისმშობლისასა. იხარებდ, ანნა ბერწი, რომელი არა შობდ. განიცსენ და ღაღად-ყავ, რომელსა არა გელმოდა. იშუებდ, იოვაკიმ, რამეთუ ასულისა შენისაგან „ყრმაჲ იშვა ჩუენდა და ძე მოგუეცა ჩუენ. და პრქჳან სახელი მისი დიდისა ზრახვისა ანგელოზი, ყოვლისა სოფლისა ცხორებისა ქადაგი, ღმერთი ძლიერი“ (ესაია 9: 6).

პრცხუენოდენ ნესტორს და დაიდევინ კელი პირსა. შობილი ღმერთ არს და ვითარ არა ღმრთისმშობელ არს მშობელი, რო-

მელიცა არა ღმრთისმშობელად აღიარებს წმიდასა ქალწულსა, უცხო არს ღმრთეებისაგან. არა ჩემი არს სიტყუაჲ ესე, რამეთუ საღმრთის-მეტყუელოდ მამულად წილ-მხუდა ესე ღმრთის-მეტყუელისა მის მამისა გრიგოლისგან.

ზ, ნეტართა მეუღლეთა იოვაკიმს და ანნას, ნამდვლვე ყოვლად-განუხრწნელთა. თქვენ ნაყოფისა მიერ თქუენისა ცნობილ იქმნენით, ვითარცა იტყვს სადამე უფალი, ვითარმედ: „ნაყოფთა მათთაგან იცნეთ იგინი“ (მათე 7: 16), რამეთუ სათნოდ ღმრთისა და ღირსად თქვენ მიერ შობილისა ჰმოქალაქობდით, ვინაჲცა სიწმიდით და ღირსად ცხორებულთა გამოიღეთ საუნჯე ქალწულებისაჲ. პირველ შობისა ქალწული და შობასა ქალწული და შემდგომად შობისა ქალწული, მხოლოჲ ქალწულ და მარადის ქალწული. მხოლოჲ გონებით და სულით და ჯორციით მარადის ქალწული. რამეთუ ჯერ-იყო სიწმიდისაგან და ქალწულებისაგან აღმოცენებად მხოლოჲსა მხოლოდ-შობილისა ჯორციელად ნათლად გამოყვანებასა სათნო-ყოფითა უჯორცოდ მშობელისაჲთა. რომელი არა შობილ არს, არამედ მარადის მშობელ, რომლისა-იგი შობაჲ თვთებაჲ ხოლო არს გუამოვნებისაჲ.

ექჲ, რაოდენთა საკვრველებათა და რაოდენთა დაგებათა საქმარ იქმნა ასული ესე, ნაშობი ბერწობისაჲ და მშობელი ქალწულებითა, შეერთებაჲ ღმრთეებისა და კაცებისაჲ, ვნებისა და უვნებელისაჲ, ცხორებისა და სიკუდილისაჲ, რაჲთა ყოველსავე შინა იძლიოს უდარესი უადრესისაგან. და ესე ყოველი იქმნა ჩემისა ცხორებისათჳს. ზ, მეუფეო, რამეთუ ესოდენ შემიყუარე მე, ვიდრემდის არა ანგელოზთა მიერ, არცა სხჳსა რაჲსამე ამის დაბადებულისა მიერ ჰყავ იგი, არამედ ვითარ-იგი პირველსა მას დაბადებასა, ეგრეთვე თვთ-მოქმედ იქმენ მეორესა ამას განახლებასა.

ამიერ მიხარის და ვიშუებ და განვსცხრები, და კუალად წყაროჲსა მიმართ საკვრველებათაჲსა აღვიწევი და მხიარულებისა ნაკადულთა მიერ აღვივსები. და კუალად აღვსძრავ ქნარსა სულისასა და საღმრთოსა ვგალობ გალობასა შობისასა.

ზ, უღელთა ამათ სიტყვერთა გურიტთასა, იოაკიმ და ანნა

ყოველადწმიდათასა. თქვენ შჯულნი ბუნებისანი სიწმიდით და-
იცვენით, რამეთუ უშევით სოფელსა ქმრისა გამოუცდელი დედაა
ღმრთისაჲ. თქვენ სიწმიდით და ღმრთისმსახურებით სცხოვნდე-
ბოდეთ ბუნებასა და ამას შინა კაცობრივსა უფროჲს ანგელოზთა-
სა. ამისთვისცა კშევით ასული, მშობელი ანგელოზთა მეუფისაჲ.

ზ, ასულო შეენიერო და ტკბილო! ზ, შროშანო შორის ეკალ-
თა აღმოცენებულო აზნაურისა და სამეუფოჲსა მისგან ძირისა
დავითისისაო, შენ მიერ განმდიდრდა სამეუფოობაჲ სამღდე-
ლობითა. შენ მიერ იქმნა მოცვალებაჲ შჯულისაჲ და გამოჩნდა
წერილისა შორის დაფარული სული, მოიცვალა რაჲ პატივი
მღდელობისაჲ ლევიტელებისა ნათესავისაგან დავითებისა
ნათესავისა მომართ. ზ, ეკალთა მათგან ჰურიაებრივთა გამოღე-
ბულო ვარდო და სულნელებითა საღმრთოთა აღმავსებელო
ყოვლისაო.

ზ, ასულო ადამისო და დედაო ღმრთისაო! ნეტარ არიან წელ-
ნი და მუცელი, რომელთაგან მორჩ კეთილ იქმენ. ნეტარ არიან
წიაღნი, რომელთა შენ გიტვრთეს, და ბაგენი, რომელნი უბიწოსა
მას ამბორის-ყოფასა შენსა მიმღებელ იქმნეს. მხოლოდ განმარ-
ჯუებულნი იგი ნივთნი სამშობელონი, რომელთა შინა განიპოხე
მარადის ყოველსა შინა ქალწული.

ღღეს დასაბამი სოფლისა ცხორებისაჲ იშვა, რომელმან შვა
ყოველთა ცხორებაჲ. ღაღადებდით ღმრთისა, ყოველი ქუეყანაჲ,
უგალობდით, იხარებდით და ფსალმუნებდით. აღიმადლეთ კმაჲ
თქუენი. აღიმადლეთ და ნუ გეშინინ, რამეთუ იშვა ჩუენდა დედაა
ღმრთისაჲ წმიდასა შინა პროვატიკესა სათნო-ყოფითა შობისაჲ-
თა, რომლისაგან შობაჲ სათნო-იყო კრავმან ღმრთისამან, რომ-
ელი აღიხუამს ცოდვათა სოფლისათა.

აღიმღერედ მთათა სიტყვერთა ბუნებათა და სიმაღლედ სუ-
ლიერისა ზედვისა აღპყრობილ იყვნედ, რამეთუ მთაჲ ღმრთისაჲ
საჩინოჲ იშვების ზეშთა აღმადლებული და ზენა კერძო აღმატე-
ბული ყოველთა მთათა და ყოველთა ბორცუთა. ესე იგი არს ან-
გელოზთა და კაცთა სიმაღლისა, რომლისაგან თვნიერ კელისა
კაცობრივისა გამოკუეთაჲ სათნო-იყო ლოდმან მან თავსაკი-

დურთამან ქრისტეშან, რომელმან ერთითა მით გუამითა ორად განყოფილნი ბუნებანი შეაერთნა: ღმრთეებისა და კაცებისაჲ, ანგელოზთა და კაცთაჲ, წარმართთაგანნი და ჯორციელისა ისრაჴლისაგანნი ერთად სულიერად ისრაჴლად.

მთაჲ ღმრთისაჲ, მთაჲ პოხილი, მთაჲ შეყოფილი და პოხილი. მთაჲ, რომელსა შინა სათნო-იყო ღმერთმან დამკვდრებად მას ზედა. ეტლი ღმრთისაჲ ბევრწილ ქმნილი საღმრთოთა მაღლთაგან მდიდარ ქმნულთა მიერ, ქერობინთა ვიტყვ და სერაბინთა. მწუერვალი მთისა სინაჲსაჲ უწმიდესი, რომელსა არა კუამლი, არცა ნისლი, არცა არმური, არცა ცეცხლი განმლეველი დაჰფარავს, არამედ განმანათლებელი ყოვლადწმიდისა სულისა გამობრწყინებაჲ, რამეთუ მუნ სიტყუამან ღმრთისამან ფიცართა ქვისათა აღწერა შჯული თითითა, ვითარცა სულითა. ხოლო ამას ზედა სულისაგან წმიდისა და სისხლთაგან მისთა თვთ თავადი სიტყუაჲ ღმრთისაჲ ჯორციელ იქმნა და თავისა მიერ თვისისა მოსცა ბუნებასა ჩუენსა წამალი მაქმნეველი ცხორებისაჲ: მუნ მანანაჲ, ხოლო აქა თვთ მომცემელი იგი მანანაჲსა სიტკბოებისაჲ.

მოუდერკინ კარავი მრავალ განთქუმული, რომელი უდაბნოსა ზედა მოსე შემზადა ყოვლით კერძოთა და მრავალსაწყიდლისათა ნივთთა მიერ. და პირველ მისსა აბრაჰამისიცი იგი ამისისა მამისაჲ სულიერსა ამას და სიტყვერსა კარავსა ღმრთისასა, რომელი-ესე არა თუ მოქმედებათა ღმრთისათა საუნჯე, არამედ არსებითისა მის და გუამოვნებითისა სიტყვსა ღმრთისა გუამისა სამკვდრებელ იქმნა. შეისწავედ ამის მომართი შეუსწორებლობაჲ კილობანმან მანცა ყოვლით კერძო განრჩუნვილმან ოქრომთა და მანანაჲმთა, სავსემან ტაკუკმან ოქრომსამან, სასანთლემან და ტაბლამან და ყოველთავე ძუელთა წესთა, რამეთუ რომელი მათ შორის სახით და აჩრდილებრ პატივ-იცემებოდა ამის შორის ჭეშმარიტებით და პირმშო სახეობით მკვდრთ იქმნა.

დღეს ქარტაჲ ახალი შეიმზადა ყოვლისავე მოქმედმან ღმრთისა სიტყუამან, რომელი-იგი გულისაგან აღმოთქუა მამამან, რამთა ენითა ღმრთისაჲმთა, ვითარცა კალმითა სულისაჲმთა,

მას ზედა დაიწეროს, რომელი მიეცა მამაკაცსა არამეცნიერსა წერილისასა და არა წარიკითხა, რამეთუ არა იცნა იოსებმან მარიამი, არცა ძალი იგი საიდუმლომასა მის.

ჟ, დიდებულო ასულო იოვაკიმ და ანნაისო, რომელი დაეფარე მთავრობათა და კელმწიფებათა და განჯურეებულთა ისართა ბოროტისათა, რამეთუ სასძლოსა შინა სულისასა ჰმოქალაქობდ და დაიცევ უბიწოდ სძლად ღმრთისა და დედად ბუნებითისა ძისა ღმრთისა.

ეჰა, ასული ყოვლად-დიდებული მოზარდი სძითა ძუძუთაჲთა და გარე-შეცეული წესითა ანგელოზთაჲთა. ჟ, ასული ყოვლად დიდებული, ჯერეთ წიაღითა დედისაჲთა მიმოყვანებული და ყოველთა განდგომილთა ძალთაგან საზარელ ქმნული. ჟ, ასული ღმრთივ-სასურველი, დიდებაჲ მშობელთაჲ. შენ ნათესავნი ნათესავთანი გნატრიან, ვითარ-იგი სთქუ ჭეშმარიტ-ქმნილმან.

ჟ, ასული ღირს-სახილველო, სიკეთეო კაცობრივისა ბუნებისაო. პირველისა დედისა ევაჲს აღმართებაო, რამეთუ შენისა მაგის შვილის მშობელობისაგან ყოველივე სიკეთე დედათაჲ წარმოემართა. რამეთუ უკუეთუ პირველისა ევაჲს გარდამავალ ქმნითა შემოკდა სიკუდილი, რომლისა შემოღებასა მსახურ ექმნა გუელი პირველთა მამათა მიმართ. არამედ მარიამ მსახურ ექმნა რაჲ საღმრთოსა განზრახვასა არაშემატუნებელსა, და უზრწნელებაჲ სოფლად შემოიყვანა.

ჟ, ასული მარადის ქალწულო, რომელი მუცლად-ღებისათჳს არა მოქენე იქმენ მამაკაცისა, რამეთუ მუცლად-ღებულსა მას შენგან დაუსაბამოდ მამად აქუს ღმერთი, დამბადებელი ყოველთაჲ. ჟ, ასული მიწით შობილო, ღმრთისმშობელობითა წიაღთა მტკრთველო დამბადებელისაო, რომლისათჳს ურთიერთას ჰვდებოდეს ჟამთა საუკუნენი, თუ რომელი უფროჲს მოქადულ იქმნეს შობასა შენსა ზედა. არამედ სძლო ჳდომასა საუკუნეთასა წინა განზრახვითმან მან წინა განსაზღვრებამან ღმრთისა საუკუნეთა შემოქმედისამან. და იქმნეს უკუანაჲსკენელნი ესე ჟამნი პირველ, რომელთა ესე წილ კეთილ ზუდა შობაჲ შენი, რომელი-ეგე ნამდვლვე უპატიოსნეს ყოველთა დაბადებულთა იქმენ,

რამეთუ შენგან მიიღო დამბადებელმან წილად დასაბამი თბისა ჩუენისაჲ. ჯორცნი მისნი ჯორცთა შენთაგან და სისხლნი მისნი სისხლთა შენთაგან და სძე ძუძუთა შენთაგან აწოე ღმერთსა და ბაგენი შენნი შეეერთნეს ღმრთისა ბაგეთა. ეჰა, მიუწთომელთა-
ლა და გამოუთქუმელთა საქმეთა!

შენ პირველვე გიცნა ყოველთა ღმერთმან და, ღირსებით შეგიყუარა და შეგიყუარა რაჲ, წინა-განგასაზღვრა და უკუა-
ნამსკენელთა ჟამთა ყოფად მოგიყვანა და ღმრთისმშობელად დე-
დად და მზრდელად ძისა და სიტყვსა თვისისა გამოგაჩინა.

რამეთუ წინა-აღმდგომთა იტყვან წამლად წინა-აღმდგომთა. არამედ არა წინა-აღმდგომთაგან არიან წინა-აღმდგომნი, და-
ღაცათუ წინააღმდგომთაგან ქმნა თითოეული, რომელცა-იგი ყო
სხვთი თხზვაჲ სხვსაჲ სიმდიდრითა მისითა, რომელ-იგი ყო.
რამეთუ „სადა-იგი განმრავლდა ცოდვაჲ, უფროჲს გარდაემატა
მადლი“ (რომაელთა 5: 20). და ვითარცა-იგი კეთილისა მის
მიერ, რომელი სიკუდილ მექმნა მე, მის ძლით ზეშთა გარდა-
რეულად ცოდვილ არს ცოდვაჲ იგი, ეგრეთვე მიზეზმან კეთილთ-
ამან წინა-აღმდგომთა მიერ ქმნა, რაჲ-ესე ყო ჩუენ შორის, რა-
მეთუ უკუეთუმცა პირველი იგი დაგუეცვა ღმრთისა მიმართი
ზიარებაჲ, არამცა უფროჲსისა ამისდა მიმთხუელ ვიყვენით
ყოვლად-უსაკვრველესისა ზიარებისადა. ხოლო აწ ცოდვისა
მიერ რაჲ პირველისა ზიარებისაგან განჯუებულ ვიქმნენით არა-
დაცვითა მისითა, რომელ-იგი მოვიდეთ, კუალად შევიწყალენით
და შევიწყნარენით მოწყალებათა მიერ ღმრთისათა, რაჲთა უუც-
თომელეს იყოს ზიარებაჲ ესე ჩუენი, რამეთუ შემძლებელ არს
აწ მიმღებელი ჩუენგან კაცებისაჲ დაცვად შეერთებისა ჩუენისა
განუყოფელად მისგან.

რამეთუ ვინაჲთგან სიძვით ისიძვა ყოველმან ქუეყანამან და
ერი უფლისაჲ სულითა სიძვისაჲთა შესცთა უფლისა ღმრთისა
მისისაგან, რომელმან მოიგო იგი ჯელითა მტკიცითა და მკლავი-
თა მადლითა, და გამოიყვანა იგი სასწაულებითა და ნიშებითა
სახლისაგან ფარაოჲსა და კირთებისა და განავლო მათ ზღუაჲ
მეწაჲმული, უძღოდა ღრუბლითა დღისი და ღამე ყოველ ნათლითა

ცეცხლისაჲთა. და მიიქცა გული მათი ეგვპტედვე და იქმნა ერი უფლისაჲ არა ერ მისსა, და შეწყალებული იგი — არა შეწყალებული, და შეეყარებული — არა შეეყარებულ.

ამისთვისცა აწ ქალწული იშვების წინა-განსაწყობელად პირველთა მამათა მსიძვობისა. და ესე ღმერთსა დაეწინდების და შობს წყალობასა ღმრთისასა. ვინაჲცა პირველ არაერი კუალად ერ ღმრთისა იქმნების, არაშეწყალებული შეიწყალების და არაშეეყარებული შეიეყარების. რამეთუ ამის მიერ იშვების ძე ღმრთისაჲ საყუარელი, რომელი შეიყუარა.

ვენაჲი რქაშუენიერი ანნამსგან აღმოსცენდა და ტევანი სიტკბოებისაჲ აღყუავილნა. ნაკადული ცხორებისაჲ წყარო ექმნა ნაშობთა ქუეყანისათა მიმეყანებელ ცხორებად საუკუნოდ.

იოვაკიმ და ანნა სთესეს სიმართლელ თავთა თვსთა და მოიმკეს ნაყოფი ცხორებისაჲ. განუნათლეს თავთა თვსთა ნათელი მეცნიერებისაჲ და გამოიძიეს უფალი და მოუქდა მათ იფქლი სიმართლისაჲ. იხარებდინ ქუეყანაჲ და შეილნი სიონისანი! გიხაროდენ უფლისა მიმართ ღმრთისა თქუენისა, რამეთუ მორჩ მცენარე იქმნა უდაბნოჲ, ბერწმან გამოიღო ნაყოფი თვსი: იოვაკიმ და ანნა, ვითარცა მთანი საცნაურნი, დამოადინებენ სიტკბოებასა. იხარებდ, ანნა ნეტარო, რამეთუ ქალი ჰმევ. ესე ქალი დაჰკვნის ღედისა ბრალეულებასა. ამის ქალისა პირსა მდიდარნი ერისანი ლიტანიობენ(ფსალმუნი 44: 12). ამის ქალისა კუალთა მეფენი წარმართთანი თაყუანის-სცემენ და ძღუენსა მოართუმენ. ამასვე ქალსა მიიყვანებ შენ ღმრთისა ყოველთა მეუფისა შემოსილსა სიმრავლითა სათნოებათაჲთა, ვითარცა ფესუედითა ოქრომსაჲთა (ფსალმუნი 44: 13) მადლთა მიერ ყოვლადწმიდისა სულისათა, რომლისა დიდებაჲ შინაგან, რამეთუ დიდებად ყოვლისა დედაკაცისა ქმარი გარეთ დედაკაცისა მოვალს, ხოლო დიდებაჲ ღმრთისმშობელისა ნაყოფი მუცლისა მისისაჲ შინაგან.

ზ, ასულო სასურველო და სამგზის სანატრელო, კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის და კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ. ზ ქალწულო, ასულო და დედაო მეუფისაო, ასულო დავით მეფისაო და დედაო ღმრთისა ყოველთა მეუფისაო.

მ, საღმრთო და სულიერო ძეგლო, რომელსა ზედა განიხარა დამბადებელმან ღმერთმან; რომელსა გაქუს გონებაჲ ღმრთიე- წარმართებული და მხოლოდ ღმრთისა შეერთებული, და ყოვე- ლი გულის-თქუმაჲ აღპყრობილი მხოლოჲსა მის მიმართ სა- სურველისა და ღირსებით საწადელისა, ხოლო გულის-წყრომაჲ მხოლოდ ცოდვისა მიმართ და ცოდვის-მშობელისა, და ცხორებაჲ ბუნებათა უაღრესი, რამეთუ სცხოვნდებოდე თავსა შინა თვსსა. და არა თავისა თვსისათჳს იშვე, ვინაჲცა ღმრთისა სცხოვნდე- ბოდე, რომლისათჳს სოფლად შემოყვანებულ იყავ, რადთა ყოვე- ლისა სოფლისა ცხორებისა მსახურ იქმნე, რადთა დასაბამითგან განზრახვაჲ ღმრთისაჲ განჯორციელებისათჳს სიტყჳსა და გან- ღმრთობისათჳს ჩუენისა შენ მიერ სრულ იქმნეს. რომლისა საზ- რდელთ ნებებაჲ საღმრთოთა სიტყჳთა მიერ გამოიზარდებოდა და მათ მიერ განიპოხე, ვითარცა ზეთის-ხილი მსხმოჲ სახლსა შინა ღმრთისასა, და „ვითარცა ხე დანერგული თანა-წარსადი- ნელსა წყალთასა“ (ფსალმუნი 1: 3) და სულისასა; და ვითარცა ხე ცხორებისაჲ, რომელმან ნაყოფი თჳსი გამოსცა წინა-განსაზ- ღვრებულსა მას ღმრთისა მიერ ჟამსა, ღმერთი ჯორცშესხმული, საუკუნოჲ იგი ცხორებაჲ ყოველთაჲ.

ამან ყოვლად უბიწოჲმან მოიზიდა ყოველი გულის-სიტყჳჲ მზრდელობითი და სულთ-მარგებელობითი, და ყოველივე ნამ- ეტავი და სულთ-მავნებელი პირველ გემოჲს-ხილვადმდე განაგდო მისგან. თუაღნი მისნი მარადის უფლისა მიმართ ნათელსა ხედ- ვიდეს მოუკლებელსა და მიუახლებელსა. ყურნი საღმრთოთა სი- ტყჳთა ისმენდეს და ქნარითა სულისაჲთა იშუებდეს, ვინაჲ-იგი შემოვიდა ჩუენდა სიტყჳჲ ჯორცშესხმადი; ხოლო საყნოსელნი იშუებდეს სულნელებითა სიძისა ნელსაცხებელთაჲთა, რომელ- იგი არს ნელსაცხებელი საღმრთოჲ ნეფსით დაცარიელებული, რომელი თავისა მიერ თჳსისა სცხებს კაცებასა, რომლისათჳს წერილ იტყჳს: „ნელსაცხებელ წარმოცარიელებულ არს სახე- ლი შენი“ (ქებაჲ 1: 2). ბაგენი მაქებელნი უფლისანი და შეერთე- ბულნი ბაგეთა მისთა. ენაჲ და სასაჲ განმრჩეველნი სიტყჳთა ღმრთისათანი და მათ მიერ აღვსებულნი საღმრთოთა სიტყ-

ბოებითა. და გული წმიდაა და შეუმწიკულებელი, მხედველი და მოსურნე ღმრთისა უხილავისაჲ. მუცელი, რომელსა შინა დაუტევნელი დაიტია, და ძუძუნი სძისანი, რომელთაგან გამოიზარდა ღმერთი, ყრმაჲ იესუ, ბჭე ღმრთისაჲ, მარადის დამცველი ქალწულებისაჲ. კელნი და მუკლნი ღმრთისა მომყვანებელნი, საყდრებრ უმაღლეს ქერობინთა, რომლისა მიერ განძლიერდეს კელნი დაშთომილნი და მუკლნი დაკსნილნი. ფერკნი მისნი, ვითარცა ნათლითა სანთლისაჲთა, შჯულითა უფლისაჲთა ძღუანებულნი და გარე-შეუქცეველად უკუანა მისსა მიღევნებულნი. ვიდრემდის მოსურნისა მიმართ მოიზიდეს სასურველი იგი. ყოვლითურთ სასძლოჲ სულისაჲ, ყოვლითურთ ქალაქი ღმრთისა ცხოველისაჲ, რომელსა ახარებენ სლვანი მდინარისანი, ღელვანი სულისა წმიდისა მადლთანი, ყოვლად-შუენიერნი, ყოვლად-მახლობელი ღმრთისაჲ.

ესე ზეშთა აღკდა ქერობინთასა, ზეშთა აღმაღლდა სერაბინთასა, ვიდრემდის მახლობელ ღმრთისა იქმნა.

ჴ, სასწაული ყოველთა ზეშთა აღმატებული დედაკაცისაჲ ზეშთა ყოფაჲ სერაბინთასა, რამეთუ ღმერთიცა მცირედ რაჲმე დაკლებულ იხილვა ანგელოზთაგან (ებრაელთა 2: 9). აქა ღუმენინ სოლომონ განბრძნობილი და ნულარა იტყვს არარაჲს ყოფად მზესა ქუეშე ახლისა.

ჴ, ქალწულო ღმრთივ-მიმადლებულო, ტაძარო ღმრთისაო წმიდაო, რომელი-ეგე სულიერმან მშჳდობის-მთავარმან სოლომონ აღგაშენა და შენ შორის დაემკჳდრა არა ოქროჲთა და ქვითა უსულოჲთა შემკობილი, არამედ ნაცვლად ოქროჲსა — ბრწყინვალე სულითა, ნაცვლად ქვათა პატიოსანთა აქუს მას მრავალსასყიდლისაჲ იგი მარგალიტი — ქრისტე, ნაკუერცხალი ღმრთეებისაჲ, რომლისა შეხებად ბაგეთა ჩუენთა ევედრე, რაჲთა მიერ განწმედნილნი თანა მამით და სულითურთ უგალობდეთ მას და ვკმობდეთ (ესაია 6: 6-7).

წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი საბაოთ, ერთ ბუნებაჲ ღმრთეებისაჲ სამითა გუამოვნებითა. წმიდა არს ღმერთი მამაჲ, რომელმან სათნო-იყო შენ შორის და შენგან სრულ-

ყოფად პირველ საუკუნეთა წინა-განსაზღვრებულსა მას საიდუმლოსა. წმიდა არს ძლიერი ძე ღმრთისაჲ და ღმერთი, რომელმან შენ მხოლოდ-შობილად პირმშოდ გამოგიყვანა ბერწისაგან დედისა დღეს, რაჲთა რომელი-იგი მხოლოდ-შობილ არს მამისაგან და პირმშო ყოველთა დაბადებულთა, მხოლოდ-შობილად იშვას შენგან, ქალწულისაგან დედისა, პირმშოჲ მრავალთა ძმათა შორის, მსგავსადვე ჩუენსა შენგან მიხუმიტა კორცთა და სისხლთაჲთა. ხოლო არა მარტოდ მამისაგან, არცა დედისაგან ოდენ გამოგიყვანებს შენ, რაჲთა მხოლოდ იგი მხოლოჲ დაიცვას, მხოლოდ მხოლოჲსაგან მხოლოდ-შობილად, რამეთუ იგი მხოლოჲ არს მხოლოდ მამისაგან მხოლოდ-შობილი და მხოლოჲ მხოლოჲსა დედისაგან. წმიდა არს უკუდავი და ყოვლადწმიდაჲ სული, რომელმან ცუარიტა ღმრთეებისა თჳსისაჲთა შეუწუველად დაგიცვა შენ ცეცხლისაგან ღმრთეებისა, რამეთუ ამას წინა მოასწავებდა მაყუალიცა იგი მოსტსი.

გიხაროდენ, პროვატიკეო, სამღდლოო ტაძარო დედისა ღმრთისაო! გიხაროდენ, პროვატიკეო, პირველთა მშობელთაგან მამულად ხუედრებულო საყოფელო დედუფლისაო! გიხაროდენ, პროვატიკეო, ძუელ სადმე სადგურო იოვაკიმის ცხოვართაო, ხოლო აწ ზეცათა მიმსგავსებულო ეკლესიაო პირმეტყუელისა ქრისტჳს სამწყსოჲსაო, რომელი-ეგე ოდესმე ერთგზის წელიწადსა შინა შეიწყნარებდი ანგელოზსა ღმრთისასა აღმრლუევასავე თანა წყლისასა ერთისა ოდენ ვისმე განმკურნებელად და ზედა დადებულისა მისდა სენისაგან განმათავისუფლებელად. ხოლო აწ გაქუს შენ შორის სიმრავლე ზეცისა ძალთაჲ შემოკრებულად ჩუენ თანავე მგალობელად დედისა ღმრთისა, უფსკრულისა საკვრველებათაჲსა, წყაროჲსა ყოვლისა სოფლისა კურნებისა, არა მსახური ანგელოზი შეგიწყნარებიეს, არამედ დიდისა ზრახვისა მამისა ანგელოზი, ვითარცა საწმისსა ზედა უბგერებელად (უშფოთველად) დამანოტიებელი და ხრწნილები-სა განმდევნელი და უსნეულოჲსა სიმრთელისა და დაუბერებელისა ცხორებისა წარმმართებელი, ვინაჲცა შენ შორისი იგი განრლუეული ვითარცა ირემი კლდებოდა, გიხაროდენ, პატიო-

სანო პროვატიკო! მარადის აღორძინდებოდენ მაღლი შენი!

გიხაროდენ, მარიამ, ტკბილო ასულო ანნამსო, რამეთუ კუალად შენდა მიმართ აღმიზიდავს მე სურვილი: ვითარ გამოვსახო შენი ეგე პატიოსანი სლვაჲ, ვითარ გამოვთარგმნო სამოსელი, ვითარ სახარულევანებაჲ პირისაჲ ანუ სიჭაბუკესა შინა მოხუცებულებრობაჲ ცნობისაჲ, მორტყმაჲ წესიერი ყოვლისავე მჭევრობისა და მდედრობისაგან მლტოლვარე. კუალნი კრძალულნი და უშფოთველნი, ცუნდრუკებისაგან თავისუფალნი. ქცევაჲ განზავებული მჭმუნვარებითა და მხიარულებითა, რომელი-იგი ყოვლად-მიუახლებელ იყო მამაკაცთაგან. და მოწამე არს შიში იგი, რომელი შეგემთხვა უჩუქველსა მას ზედა ზრახვასა ანგელოზისასა. მორჩილ იყავ და მსმენელ მშობელთა, მდაბალ ცნობითა და მაღალ გონებისა ხედვათა მიერ, სიტყუათა განურისხველობისათა მხიარულებით მომრთუმელ სულისა განურისხველისა, და რაჲღა სხუაჲ თვნიერ ესე, რამეთუ ყოვლად ღირსებითად სამკვდრებელად ღმრთისა იქმენ.

შენ ღირსებით ყოველნი ნათესავნი გნატრიან, ვითარცა წარჩინებულსა დიდებასა კაცთა ნათესავისასა. შენ — სიქადული მღღელთაჲ, სიმტკიცე მეფეთაჲ, სასო ქრისტიანეთაჲ, მრავალნაყოფიერი ნერგი ქალწულებისაჲ. რამეთუ შენ მიერ განვრცნა სიკეთე ქალწულებისაჲ. კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის და კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ; რომელნი აღგიარებენ შენ ღმრთისმშობელად, იკურთხევიან, და რომელნი უვარგყოფენ, წყეულ არიან.

ზ, დიდებულ მოყუსობაო, იოვაკიმ და ანნა, მიითუალეთ ჩემმიერი სიტყუაჲ შობისაჲ!

ზ, ასულო იოვაკიმ და ანნამსო, დაბადებულთა დედუფალო, მიითუალე სიტყუაჲ მონისა ცოდვილისაჲ, რომელსა შენ მომიგიე სასოებად სიხარულისა, ზედამდგომელად ცხოვრებისა და მაგებელად ძისა მიმართ შენისა წინდად და თავად ყოვლისა ცხოვნებისა, განმაბნეველად ტვრთსა ცოდვისასა, და ღრუბელთა მათ დამაბნელებელთა ჩემისა გონებისათა და ნივთიერთა ამათ სიზრქეთა განქარვებად; დაყენებად განსაცდელთა და სიწმიდით

მართებად მოქალაქობისა ჩემისა და კელპყრობით ძღუანვად ზენაჲსა მის მიმართ ნეტარებისა ლიტანიობითა მშობელთა შენთაჲთა და ყოვლისავე საეკლესიოჲსა სავესებისაჲთა. იყავნ, იყავნ! გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა!

კურთხეულ ხარ დედათა შორის და კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ, იესუ ქრისტე, ძე ღმრთისაჲ. მისსა დიდებაჲ თანა მამით და სულითურთ დაუსრულებელთა საუკუნეთა უკუნისამდე. ამენ!

**წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა ანდრეა
იერუსალიმელისა კრიტელ მთავარეპისკოპოსისაჲ
სიტყუაჲ შობისათჳს ყოვლადწმიდისა
ღმრთისმშობელისა გამოჩინებაჲ, ვითარმედ ტომით
დავითისით შთამომავალ არს***

მამაო, გუაკურთხენ!

სხუანი უკუე სხუებრსა დღესასწაულთა მიზეზებსა მნებებელთა მიუტევებდელ. ხოლო ჩუენდა საქებელად ესე წინა-მდებარე იყავნ აწ, რომლისაჲ არს თავი ესე დღესასწაულთაჲ, დასაბამ თჳსსა მქონებელი სიტყჳსა დედასა, რომლისა მიერ ყოველთა სული დაენერგვის. და სიტყუანი მქონებელ არიან ძალსა სიტყჳსასა. ამიერ მე სიტყჳს საღვეეთა გზად კუალად-ვაგებ და შემდგომსა პირველ თქუმულთასა წარმოვიტყჳ, შეპყრობილი შიშითა ვერღირსად თქუმად რასმე წინა-მდებარისა პირისათჳს, ხოლო გულს-მოდგინე ქმნული სურვილითა ძალისაებრისა ოდენ ღირსებით შემოღებისაჲთა, რამეთუ ვინაჲცა მიედრკებოდი, მინდობით მიუტევებ სიტყუასა, ვინაჲთგან კეთილად შემწედ ჩემისა მოშიშებისა გინათუ კადნიერებისა მაქჳს მე დღე ესე.

პირველ გარდასრულსა უკუე სიტყუასა შინა შობაჲ ღმრთისმშობელისაჲ, აჰა ეგერა, ჯეროვნად ვიდღესასწაულეთ მე, დამწყებელმან დღესასწაულისამან, და თქუენ და ყოველთა, რაოდენნი არიან სოფლისა და ზეშთა სოფლისა. ანნამს თანა ვიდიდენით, იოვაკიმის თანა მოხედვულ ვიქმენით, ქალწულთა თანა ვრბიოდეთ, დავითის თანა განებრწყინდით, მამათმთავრისა ვიტყჳ და მეფისა და მრჩობლობით ღმრთისა მამისა მიერ მის თანა ღმრთისა დედისა ტაძრად მივიყვანენით და შეუვალად სიწმიდეთა შევიყვანენით მომღებელ-ყოფად მონათა მათ საიდუმლოთა და მადლი თჳსთა მადიდებელთა, რაჲთა ოდესმე შორიელნი

* იბეჭდება გამოცემიდან: „ძველი მეტაფრასული კრებულები“ (სექტემბრის საკითხავები), 1986, გვ.126-136.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 82.

თავისა თვისისა მიმართ შეიკრიბნეს.

ხოლო აწ არავე უშუერ, არცა ნამეტავ შეეპრაცხ მცირედ განსლვისარე ქმნითა თვთ მის ნათესავთა წილ კეთილობისა მიმართ ცვალებად სიტყვსა, ვინაჲ იგი ჩუენდა შთამომავალ არს ქალწული. და მისსა წარმოთქუმაჲ, რომლისა შესატყვს არს წარმოთქუმაჲ და რომლისა მიერ უხარის აწინდელსა ამას დღესასწაულსა. ხოლო უხარის მის მიერ, რომელთაგან ქალწული, რომლისაგან ზეშთა არსებისაჲ ჟამიერად არს-ყოფად მოვიდა ზეშთა ღმერთთაჲ, თესლისაგან დავითისსა განცხადნებოდეს. და რაოდენსა რას მისთვს შჯულისა მიერ და წინაჲსწარმეტყუელთა მეტყოდა ჩუენ ღმერთი ყოველთავე შინა წერილთა განცხადებულად წინაჲთვე კმობითა, რამეთუ მყის ვითარცა განმზილველნი მათვე ღუაწლთა მიმართ წიად-ვალთ ქუემცინარეთა მათენათასა ძუელ სადღე და აწცა ქრისტჳსგან განვრდომილთა ჰურიათასა. რაჲთა წინა-მნებებელ მგალობელი მახვლი მკუეთე ვყო მათ ზედა, რაჲთა არლარაჲს სიმწარისა ძირსა აღმოცენებითა შეაშფოთონ ეკლესიისა სავსებაჲ. ხოლო რაჲთა ესე აღვილად წარმემართოს ჩუენ, გვკმს გამოწულილვით გამოძიებაჲ პირველად მოსტს წიგნთა მიერ გამოჩინებითა, ვითარმედ ქრისტჳს ღმრთისაჲ იგი თავადი ღმერთი იუდაჲსგან აღმოცენებულ არს სიტყვსაებრ მოციქულისა; და ძე ქალწულის ქმნულ არს, კმისაებრ სახარებისა, ამას თანა საწინაჲსწარმეტყუელოთაცა კმათა შორის შემოღებითა შეხებაჲ მწუერვალეზსა უსრულესთასა, რამეთუ ამით მიიღებს სიტყუაჲ ჩუენი ყოვლით კერძო უმზილებელსა სიმტკიცესა, მერმეცა შჯულიერი ძუელითგანობაჲცა დაცავს თვსსა შეურევნელობასა.

წარმოდგინებულ იქმენინ ჩუენდა იაკობ მაღლისა მის კიბისა მხედველობითი განმცდელი, და პირველ ამისსა აბრაჰამ მამათმთავარი, რომლისათვს და რომლისა მიმართ იყვნეს აღთქუმანი, რამეთუ ამათ მიერ იწყებს მათე თვსისა მის სახარებისა აღმწერელობასა წინა-მოქცევითა დავითისითა პირველ დაწესებითა აღწერილსა მას შინა. ვინაჲ-იგი შთამოიყვანა ნათესავთმეტყუელეზაჲ ვინა ვისგან ქონებასა შობისასა თითოეულისათვს

მონაცვლეობით წარმოთქმითა და მიერ კუალად შენაწევრებით იოსებისსა მოწვევითა რომელ არს ნაშობთაგან დავითისთა. და ესრეთ დავითისგან აღმოცენებული და ღმრთისად წინა-განმზადებული ჟამიერად გვჩვენა დაწინდებული დავითისგანისა მის იოსებისსა, ვითარცა თანა-მონათესავისა. რამეთუ არა ჯერ-იყო ძუელსა შინა აღრევად ნათესავი ნათესავსა ანუ ზედა დამყნად სკიპტრამ სკიპტრასა ზედა.

ესე დიდი მამათ-მთავართა შორის ქუეყანით ქარანით ღმრთისა მიერ მწირ-ყოფად იწოდა რამ, მოჰყვებოდა მიღებად აღთქმათა, რომელთა კნინდა აწვე წინა-მიიღებდა სახეთა. რამეთუ სახე ყოფადთა იყვნეს ძუელ სადვე აღსრულებულნი, ვინაჲცა არა ეუბულ იქმნა სასოებისაგან აღთქმათაჲსა, არცა განცრუენა დამკვდრებად ქუეყანისა მიმთხუევასა. რამეთუ შენ და ნათესავსა შენსა მიგცეო, — ყოველთა ღმერთი იტყვს, — ქუეყანაჲ ესე, რამეთუ ნათესავით შენით იკურთხეოდინ ყოველნი ტომნი ქუეყანისანი.

ნამდვლვე ვითარ-იგი ღმრთივ-განბრძნობილსა პავლეს ჰნებაჲს, „აბრაჰამს აღუთქუა ღმერთმან, ვინაჲთგან არაეინ აქუნდა უფროჲსი ფუცვად, ფუცა თავსა თვსსა და თქუა, ვითარმედ კურთხევით გაკურთხო შენ და განმრავლებით განგამრავლო შენ. და ესრეთ სულგრძელებითა მიემთხვა აღთქმასა“ (ებრაელთა 6: 13-15). ხოლო თუ ვინაჲ და რომლითა სახითა სრულ იქმნეს მისსა მიმართ აღთქმანი, ამიერ ისწაო ჭეშმარიტებითითა განხილვითა.

ვინაჲთგან თქუა მისსა მიმართ ძუელ სადვე გამოცხადებულმან მისდა ღმერთმან, ვითარმედ: ისაკისგან გეწოდოს შენ ნათესავად და „გულსავსე იქმნა, ვითარმედ რომელმან-იგი აღუთქუა, შემძლებელ არს ყოფადცა“ (რომაელთა 4: 21). რამეთუ გულისჯმა-ჰყოფდა მკუდრობასა თვსსა, „რამეთუ ას წლის სადმე იყო და მკუდრობაჲ იგი საშოსა სარრამსი. ხოლო აღთქმისა მიმართ ღმრთისა არა შეორგულდა, არამედ განძლიერდა სარწმუნოებითა, მისცა ღიღებაჲ ღმერთსა“ (რომაელთა 4: 19-20), ვინაჲცა სამართლად მიემთხვა აღთქმასა და წინა-მოიგო აღთქმული

იგი შვილი მიმთუალველი აღთქმულთაჲ, დაღაცათუ მარჩბივნი შვილნი დათესნეს, არამედ მკვდრი იგი ოდენ აღთქმათაჲ ზაკუებით წარმპარველი კურთხევისაჲ ზრახებითა მშობელისაჲთა მარტოდ იგი ოდენ აკურთხა, რომლისა მიერ ათორმეტნი ტომნი თითოსახეთა ძირთაგან აღყუავილნეს კეთილნაყოფიერებით.

ამათგან ფრიად კეთილად განარჩინა ღმერთმან პატივნი ორთა სკიპტრათანი. ვიტყვ უკუე ლევისსა და იუდაისსა, რომელთაგანმან პირველად უმრწემესმან მღდელობისა პოდირი და საღმრთოჲ ეფუდი, სარტყელი და სიწმიდისა პეტალოჲ და უწყებათაჲ იგი ჯელთ-იდვა სიტყუაჲ წინა-გამომსახველად უმეტესისა მღდელობისა, ხოლო მეორემან — სამეუფოჲ საყდარი და სიკეთისა იგი პორფირი და ყოველთა ნათესავთა ზეშთა მჯდომობაჲ. ამას თანა ერთმეცანებლობაჲცა ცხებულებასავე თანა მიითუალა, რომლისაგან ძე ღმრთისაჲ პირველ საუკუნეთაჲ და შემოქმედი საუკუნეთაჲ გამოუჩნდა სოფელსა კორცითა ახალშუენიერებით. რამეთუ არა მცნებათაებრ შჯულისა კორციელისათა მოქალაქობდა, ვითარცა იტყვს მოციქული. ვინაჲცა მრჩობლ დიდებული პატივი ხუდა მას, არა კაცობრივ, ვითარ ვინ თქუას, რამათმცა ხილულად მღდელად და მეფედ საგონებელ იყო, არამედ ძალითა ცხორებისა დაუქსნელისაჲთა ორკერძოვე ბუნებით ქონებაჲ პატივისაჲ წამებულ იყო მისთჳს: მღდელობისასა ვიტყვ და მეფობისასა, რამეთუ ჰგიეს იგი მღდელთ-მოძღურად სამარადისოდ, ვინამთგან, ვითარცა მღდელსა, წარუვალად აქუს მღდელობაჲ იგი საუკუნოდ გებითა თჳსითა, ვინაჲცა ყოვლითურთ ცხოვნებად შემძლებელ არს, რომელნი მის მიერ მოუქდებოდენ ღმერთსა, რამეთუ მარადის ცხოველ არს მეოხად მათთჳს. ხოლო ვითარცა მეფეთა და მთავარი მშჳდობისაჲ და წინამძღუარი ისრაჴლისაჲ, არახილულად იხილვების დაჯდომილად საყდარსა დავითის მამისა თჳსისასა, არამედ საცნაურად მეუფებს სახლსა ზედა იაკობისსა საუკუნოდ და არაოდეს მიიღებს დასასრულსა მეუფებისასა.

ვინამთგან უკუე ესე ესრეთ არიან, ვინმცა არა განცვბრდა, რაჟამს ესე ყოველნი ესრეთ წერილ იყვნენ. ხოლო ჰურიანი

წინა-აღმდგომად ამათლა წამებდენ მისთვის, რამეთუ არცა მონაცვალედ დავითისსა შემოიყვანებენ, არცა საყდართა დავითისთა დაჯდომასა მისსა მიუთხრობენ, არცაღა ჰეროდეს გინა პონტოელის პილატეს სწორად იტყვან მიმღებელად მთავრობისა კელმწიფებასა, გარნა თუ ვინმე საიდუმლოჲსა სიტყვსა სახის-მეტყუელებისაებრ მიითუალვიდეს ამათ, ვითარმედ „მეუფებაჲ ჩემი არა ამის სოფლისაგანი არს“.

ვინამცა წარმომიდეგინ მე იაკობ დიდი მამათ-მთავარი და ჟამიერად მოგვთხრობდინ ქრისტესთვის, ოდეს-იგი ყოფადნი შვილითა წინა-გამოუსახნა იუდაჲს შორის შემოყვანებითა და მის შორის საიდუმლოთა წამალთა ფერებისა მიერ ქრისტეს ხატსა გამოხატვითა, რაჲთა რეცა ჯორცთა სახილველობითა გრძნობადად იუდა შემოიყვანებოდის, ხოლო ვითარცა მხედველობისა ფერებითა დავით იცნობებოდის. რამეთუ ამის მიერ შესატყვსობაჲ ამის პირისაჲ წარგუემართების, რაჲთა იუდაჲს ნათესავისაგან დავითისი გუეპოს, ხოლო დავითისგან — ძე მისგან შთამომავალი. და ესე რაჲ ვაჩუენოთ განცხადებულად, ეპოვოთ ქალწული ნათესავისაგან იუდაჲსსა და დავითისსა აღმოცენებულად. უკუეთუ ოდენ ნაშობთა ნაშობობაჲ არს თანამონათესავე და თანამეტომე.

მოვედ, წარმოგვხარ, ზ, მამათ-მთავართასა ურჩეულისო და უშვილმრავლისო, რაჲ არს კურთხევათა შინა წილთ-განმყოფელობაჲ ეგე, რომელი დაუტევე შვილთა შენტა. რაჲ არს თითოეულისა ხუედრი, რომელი აღსრულებადმან დაუმკვდრე მათ. ვითარ არიან და რაბამ. ზ, — იტყვს მამათ-მთავარი, — შემსგავსებულად კაცად-კაცადისა ჯეროვნად განუყვნა სულმან, ვითარ-იგი აქუნდა თითოეულსა პატივი და წესი, და არავე გარეგან პირისა ყოვლისავე მმართველისა მის წინა-განგებისა. რამეთუ არარაჲ ჩემ მიერ სიბრძნის-მეტყუელებულ არს, არამედ რაჲ-იგი მისგან წინა-განსაზღვრებულ იყო, წინა-მხედველობით თითოეულსა წინა-მიუთხარ, ვინამცა იყავნ ყოვლისავე მნებებელისა კელად-ღებაჲ მოსეანთა წიგნთაჲ და მიერ სოფლისა შესაქმნისა განსწავლაჲ თითოეულისა ნათესავთა სამკვდრებელისაჲ,

რომელი თვსთა შვილთა კურთხევის-მეტყუელებითა ჩემ მიერ განუწესა ღმერთმან.

ხოლო ჩუენდა აწ ერთისა ოდენ ტომისაჲ საჲმარ არს, რომლისა მიერ აღვილად გამოვაჩინოთ ჯორციელად შობაჲ ქრისტჳსი იუდაჲს ნათესავისაგან, რაჲთა დაიყოს ყოველი პირი ამაჲმ, რომელი არა აღიარებდეს თესლისაგან დავითისსა ჯორციელად შობასა ქრისტჳსსა.

რასა უკუე იტყჳს მხილველი, რამეთუ ესრეთ უწყის წერილმან წოდებად გონებითა მხედველთა მათ: „იუდა, შენ გაქებენ ძმანი შენნი. ჯელნი შენნი ბეჳთა ზედა მტერთა შენთასა. თაყუანის-გცემდენ ძენი მამისა შენისანი. ლეკუ ლომისა იუდა, მცენარისაგან, შვილო ჩემო, აღმოჰჳედ, მიწოლით მიიძინე, ვითარცა ლომმან და ვითარცა ლეკუმან ლომისამან. ვინ აღადგინოს იგი? არა მოაკლდეს მთავარი იუდაჲსგან და წინამძღუარი წყვილთაგან მისთა, ვიდრემდის მოვიდეს, რომელსა-იგი ეგულების, და იგი არს მოლოდებაჲ წარმართთაჲ. გამოაბას ვენაჳსა კიცჳ მისი და რჳსა ვენაჳისასა — კიცჳ ვირისა მისისაჲ. განრცხას ღვნითა სამოსელი მისი და სისხლითა ყურძნისაჲთა — სამკაული მისი, მხიარულ თუალნი მისნი ღვნისაგან და სჳეტაკ — კბილნი მისნი, ვითარცა სძე“ (შესაჳმე 49: 8-12).

იცნობებოდედ უკუე ვისსა ზედა და ოდეს აღესრულა წინაჲსწარმეტყუელებაჲ ესე, ანუ თუ ცხად არს, ვითარმედ თვთ მაცხოვრისა ჩუენისა ქრისტჳს ზედა ვხედავთ აღსრულებულად შჳჯულისა მიერ და წინაჲსწარმეტყუელთა ჳადაგებითა. რაჲჲმს აღსასრულსა ჲამთასა ჩუენ, მიწიერთა, შორის ჯორციითა იჳცეოდა ზეშთა ღმერთთაჲ იგი პირველ საუკუნეთა წინა-განსაზვრებულსა მას განზრახვასა თვსსა გამოუთქმელითა სათნო-ყოფითა მშობლისა მამისა და თანაარსისა სულისაჲთა სრულ-ყოფად მნებებელობისათჳს.

მაშინ, ოდეს იგი იუდაჲსგან აღმოგვცენდა და დავითის-განისა მის ჳალწულისაგან ჯორციითა მოვიდა, მაშინ აჳებდეს მას ძმანი მისნი. ცხად არს, ვითარმედ ყოველნივე-იგი რაოდენთა მისსა მიმართ საკუთრებითა წილ-ზუდა ზიარებაჲ მისი. რამეთუ

უზომო და ზეშთა რიცხვსა ძალსა აღმატებულ არიან ქრისტეს მიმართთა მორწმუნეთა სიმრავლენი, რომელთა მაღალი იგი იოვანე მოასწავებდეს რაჲ, იტყვს: „რაოდენთა შეიწყნარეს იგი, მისცა მათ კელმწიფებაჲ შვილ ღმრთისა ყოფად, რომელნი არა სისხლთაგან, არცა თესლითა მამაკაცისაჲთა, არცა ნებითა ჯორცთაჲთა, არამედ ღმრთისაგან იშვნეს“ (იოვანე 1: 12-13).

ვინაჲცა ძმად წოდებად მათდა სამართლად არა სირცხვლიჩინეს, მსგავსადვე მათსა — მიმღებელი ჯორცთა და სისხლთაჲ, ვითარ-იგი პავლე კმობს და დავით სცემს სულიერთა მათ ქნართა ესე ფსალმუნებით: „მიუთხრა სახელი შენი ძმათა ჩემთა, შორის ეკლესიისა გიგალობდე შენ“ (ფსალმუნი 21: 23). ხოლო იგი — ღაღადებით: „ჯერ-იყო მისსა ყოვლითურთ ძმათა მსგავსებაჲ, რაჲთა მოწყალე იქმნეს და სარწმუნო მღდელთ-მთავარ ღმრთისა მიმართ“ (ებრაელთა 2: 17).

ვისნი სხვსა კელნი ოდესცა ესრეთ ძლიერ იქმნეს ბეჭთა ზედა მტერთა მისთასა, ვითარ მხოლოსა ქრისტესნი, ვითარ-იგი კუალადცა სულითა გალობს დიდი დავით: „დასცნა, — იტყვს, — მტერნი მისნი მართლუკუნ“ (ფსალმუნი 77: 66). რამეთუ მართლუკუნობითა ზურგსა მოასწავებს, ვითარცა სხვთცა თარგმნის. მარჯუენამან შენმან, — კმობს, — პოვნეს ყოველნი მოძულენი შენნი და დასცნე ივინი ზურგით. და კუალად ვითარცა მამისამიერსა განიჩემებს პირსა. სადა-იგი შემდგომად ცხებისა და კაცობრივ მეფედ აღმაღლებისა და ქადაგებისა: „კელი ჩემი, — თქუა, — შეეწიოს მას და მკლავმან ჩემმან განაძლიეროს იგი, არა ირგოს მტერმან მისგან და შვილმან უშჯულოებისამან კერ შესძინოს ვნებად მისა“ (ფსალმუნი 88: 22-23) და კუალად: „მოვსრნე პირისა მისისაგან მტერნი მისნი და მოძულეთა მისთა ვსძლო“ (ფსალმუნი 88: 24). და კუალად: „წინაშე პირსა მისსა პინდონი დაჰვარდენ და მტერნი მისნი მიწასა ლოშნიდენ“ (ფსალმუნი 71: 9), „ხოლო მტერნი ჩემნი მომცენ ზურგით და მოძულენი ჩემნი მოსრენ“ (ფსალმუნი 17: 41). ვისსა მიმართლა იყო შესაბამ ღირსებით თვნიერ ქრისტეს მიმართ, რომელი ზეცათა მამისა მიმართ ესრეთ იტყვს: „ვღევნე მტერნი ჩემნი, და ვეწიო მათ და

არა მოვაქციო, ვიდრე არა მოესრულნენ. ვაჭირვო მათ და ვერ უძღონ დადგრომაღ. დაეცნენ ქუეშე ფერკთა ჩემთა“ (ფსალმუნი 17: 38-39) და შემდგომი.

ვის თაყუანის-სცეს ძეთა მამისა მისისათა თვნიერ მხოლოდ ქრისტესა შობილსა დედაკაცისაგან. რამეთუ მაშინ იოსებისსა აღსრულებამ მიეღო შეტყუებასა ჩუენებათასა, ხოლო ქრისტესსა მას ეგულებოდა წინა-გამოსახვამ წარმართთა ეკლესიისა მიერსა, რომელსა შინა რაოდენნი მის მიერ შვილ ღმრთის ვიქმნენით, მარადის თაყუანის-ვსცემთ მას, რომლისა მიმართ იქმნა შეერთებამ ჩუენი საიდუმლოდთა აღმოშობითა. და ძმა მისსა ვიქმნენით მაღლით განღმრთობითა და სიმდიდრითა ჩუენდა მომართისა კაცთ-მოყუარებისათა, ცხად არს, ვითარმედ რაოდენცა მიძლებელობით მისითგან ყოველი ყოვლად დაეამკვდრეთ, იგი ჩუენ შორის არასადა განხრწნითა განმამართლებელთა მცნებათა მისთადა ვითარითა სახილავმან ჩუენგან მიღებული იგი თანა-ზიარ თვსსა გამოაჩინა ყოვლად მსგავს ჩუენდა შემოსითა კაცობრივისა სიგლახაკისადა, და რაოდენნი რამ იყვნეს ბუნებისა ჩუენისა საცნაურებანი, ცხად არს, ვითარმედ განვლტოლვითა ბიწსა ცოდვისა და პირველისა ჩუენისა დაშვილებისა დაცემულებისასა. ხოლო ვითარმედ თაყუანის-სცეს და აწცა თაყუანის-სცემენ ქრისტესა ყოველნი წარმართნი, ვინ არს ესრეთ ლალ, რამთამცა წინა-აღმდგომ სიტყუაობ. და ვინაითგან ხედავს ყოველსა მზისქუეშესა და ყოველთა სოფლის-კიდეთა თაყუანის-მცემელ და მსახურ მისსა და სახელის-ღებითა თაყუანის-ცემულისადა ქრისტე, შეუენიერებით პატივ-ცემულად ქრისტეანე-ყოფად და წოდებულ-ყოფად ანუ რააღა წინა-აღმდგომი თქუას ვმათა მიმართ საწინაღწარმეტყუელოთა განცხადებულად მკმობარეთა ოდესმე ამას, ვითარმედ: „ყოველნი წარმართნი ჰმონებდენ მას და თაყუანის-სცემდენ მას ყოველნი მეფენი ქუეყანისანი“ (ფსალმუნი 7: 11). ხოლო ოდესმე ამას: „ყოველი ქუეყანამ თაყუანის-გცემდენ შენ და გიგალობდენ შენ“ (ფსალმუნი 67: 4) და „ყოველი თესლები, რაოდენი ჰქმენ, მოვიდენ და თაყუანის-სცენ წინაშე შენსა, უფალო!..“ (ფსალმუნი 85: 9) და

შემდომი, და კუალად: „იხარებდეთ წარმართნი ერისა მისისა თანა“ (რომაელთა 15: 10) და „თაყუანის-სცემდედ მას ყოველნი ძენი ღმრთისანი“ (ებრაელთა 1: 6) და ჰხედავა, ვითარ ძეთა მამისა მისისათა თაყუანის-სცეს ღმერთსა, ცხად არს, ვითარმედ განმდიდრებულთა მადლითა შვილებისათა.

ხოლო ჩუენ შემდგომიცა ვიკუმოთ ზემოთქუმულისა მის წინამსწარმეტყუელებისაჲ, რამეთუ იტყვს: „ლეკუ ლომისა იუდა, მცენარისაგან აღმოჰყედ, შვილო ჩემო. მიწოლით მიიძინე, ვითარცა ლომმან და ვითარცა ლეკუმან ლომისამან. ვინ აღადგინოს იგი?“ (შესაქმე 49: 9) ვაშა წინამსწარმეტყუელებასა! „ლეკუ ლომისა“ იტყვს ვის ამას წინა, ცხად არს, ვითარმედ ქრისტესა, სამეუფოჲსა თესლისაგან შთამომავალსა ვიტყვ უკუე დავითისაგან, და შეუტყუებელ არარაჲ არს; ხოლო ლომად — დავითს, რომლისაგან კორციელად აღმოეცენა ქრისტე, ვითარცა ცხად-ჰყოფს შემდომიცა ამის წინამსწარმეტყუელებისაჲ. რამეთუ „მცენარისგან, — იტყვს, — აღმოჰყედ, შვილო ჩემო“. ხოლო „მცენარე“ უწოდს მორჩსა და მორჩად ვისმცა სხუასა გულისკმა-ჰყოფდ, საყუარელო, ანუ თუ ცხად არს, ვითარმედ საკუთრად შედგინებით მხოლოსა მას წმიდასა და წმიდათა ყოველთა უწმიდესსა ყოვლად ყოვლითურთ წმიდად გამოჩინებულსა მის შორის და დამკვდრებულისა მისდა უბიწოდ სულით და კორციით. მარიამს ვიტყვ დიდსა მას და ნამდვლვე სამსახურებელსა სახელსა სიტყვთცა და საქმითცა, წინამსწარმეტყუელებრივსა ძირსა, კუერთხსა იესჴსსა, მარადის ყუავილოვანსა მორჩსა იუდაჲსსა, რომლისა მიერ ზეშთა სოფლისაჲ ძე ღმრთისაჲ, თანა-დაუსაბამოჲ მშობელისა მამისაჲ კორცითა აღმოეცენა. საკვრველ ვისმე უჩნდეს წინამსწარმეტყუელებაჲ ესე ზედამიწევნითი, რამეთუ ვინაჲთგან თჳსებაჲ ნათესავისაჲ ლომითა აჩუენა და ლეკუთა ლომისათაჲ ზედა დაჰრთო: „მცენარისაგან, შვილო ჩემო, აღმოჰყედ“, რაჲთა იგივე თქუას, ისაიჲს მიერ კეთილად თქუმული: „გამოვიდეს კუერთხი ძირისაგან იესჴსასა და ყუავილი ძირისა მისისაგან აღყუავნეს“ (ესაია 11: 1), რომელი-ესე განცხადებულად ქრისტჴს მიმართ და ყოვლადწმიდისა

ქალწულისა აღიყვანების.

„მორჩ“ საკუთრებით არს დავით, ხოლო „კუერთხ“, ცხად არს, ვითარმედ ყოვლად უბიწოა ქალწული, ხოლო „ყუავილად“ თვთ თავადი ქრისტე, რომელი გალობს წიგნსა შინა ქებათასა სახის-მეტყუელებისა მიერ შესაბამად თვსსა სახელის-ღებასა სულნელებისასა: „მე, — იტყვს, ვითარმედ, — მე ყუავილი ველისაჲ და შროშანი ღელეთაჲ“ (ქებაჲ 2: 1).

ხოლო რამეთუ მეუფე არს და მეუფეთა ყრველთა უძლიერესი ქრისტე, არცა თვთ იგი უმეცარ იყო მეტყუელი წინაჲსწარმეტყუელებისაჲ: „მიწოლით მიიძინე, ვითარცა ლომმან და ვითარცა ლეკუმან ლომისამან. ვინ აღადგინოს იგი?“ (შესაქმე 49: 9) რამეთუ ამით მეუფებრივობასა აჩუენებს თანად და საზარელობასაცა და შეუხებელობასა და ღმრთეებრივისა კელმწიფებისა ძალ-განუზომელობასა, რომელ-იგი თვთ თავადმან აჩუენა საზარებასა შინა და თქუა: „კელმწიფებაჲ მაქუს დადებად სულისა ჩემისა და კელმწიფებაჲ — კუალად მიღებად მისსა“ (იოვანე 10: 18). რამეთუ ნამდვლვე ყოველივე კელმწიფებით ქმნა მაცხოვარმან, რაოდენი რაჲ განგებულებითსა მას შინა ქმნა ქცევასა მისსა უზეშთაესობაჲ წარმატებათაჲ, ვინაჲცა იტყვს: „დაჰჴსენით ტაძარი ესე და მე სამთა ღღეთა შინა აღვადგინო ესე“ (იოვანე 2: 19). რამეთუ არა თუმცა მას ებრძანა, ებრაელნი დაჴსნად მისსა ვერ შემძლებელ იყვნეს. ხოლო ტაძარ უწოდს ზეშთა უბიწოთა მათ კორცითა თვსთა, რომელნი-იგი თვთ კელით-უქმნელად უშენნა თავსა თვსსა უზრწნელისა ამისგან და წმიდისა ღედისა მარადის ქალწულისა. და ამათ საუფლოთა კორცთა მიძინებაჲ ცხოველს-მყოფელი, რომელ არს ნეფსით ჩუენთვს თავს-ღებაჲ ძილსა სიკუდილისასა მიძინებად ლომისა ითქუმის. ვინაჲცა იგი თავადი დავითის მიერ, ვითარცა კაცი, იტყვს: „მე დავწევ და დავიძინე, განვიღვძე, რამეთუ უფალი მწე მეყო მე“ (ფსალმუნი 3: 6).

ხოლო ვინ აღადგინოს იგი, განცხადებულად მამისათვს აუწყებს, რომელი-იგი ტაძარსა მას ძისა კორცთასა თანა აღმადგინებელ და თანა-განმალვძებელ იყო თქუმულისა მისებრ

ფსალმუნთა შინა, ვითარცა პირითა მისამთა მამისა მიმართ: „არა დაუტევო სული ჩემი ჯოჯოხეთს, არცა ვსცე წმიდასა შენსა ხილვად განსახრწნელსა“ (ფსალმუნი 15: 10). და კუალად: „უფალო, აღმოიყვანე ჯოჯოხეთით სული ჩემი! მიკსენ მე მათგან, რომელნი შთავლენან მღვმესა“ (ფსალმუნი 29: 4); რამეთუ უკმადა ძესა თვსთა კორცთა აღდგომისა თვთმოქმედსა მამისადაცა თანა-მოქმედად გამოჩინებაჲ, ვითარცა მისვე მისისა ბუნებისა და ნებისაგანსა, რამთა ერთხალთა ამით მოქმედებისა ერთსაქმობითა ყოვლითურთ ერთბუნებაობაჲ მათი დაიცევიდეს ყოვლით კერძო, ხოლო ჩუენ შემდგომსა მოუტდეთ.

„არა მოაკლდეს მთავარი იუდაისგან და წინამძღუარი წყვილთაგან მისთა, ვიდრემდის მოვიდეს, რომელსა-იგი ეგულების. და იგი არს მოლოდებაჲ წარმართთაჲ“ (შესაქმე 49: 10). ეჰა, წინა-მცნობელობასა, რამეთუ არა განცრუვნა თქმულთა მისთაგანი არცა ერთი, ვითარ-იგი ზემო ვაჩუენე, ვითარმედ საკუთრებით დავითის წელთაგან არს ქალწული, რომლისა მორჩ არს ქრისტე წინამძღუარი და მთავარი და მიმკდელი სულთა მთავართასა, რამეთუ არს იგი ვითარცა მეუფე სახლსა ზედა იაკობისსა საუკუნოდ და სუფევად მისი დასასრულისა არა მიმღებელ არს. გარნა თქუას ვინმე, ვითარმედ პირველ ქრისტეს მოსლვისა დაიქსნა მეფობაჲ ჰურიათაჲ. ჰე, წინა ცხად არს, ვითარმედ იეჰონიას ჟამთამდე გარე-შემოიწერა ზედა-მოსლვითა უმწარესისა მის ბაბილოვნელთა ნათესავისაჲთა. არამედ არავე მოაკლდა ნათესავი მისი, ვითარმედ პატივცემულებადმდე და შეტკობად ქრისტესსა, და ეგნესველა სამეუფოჲსა აზნაურებისა ხატოვნებანი.

ხოლო აწ ესელა გუაკლს, ვიდრემდის მოვიდეს, რომელსა-იგი ეგულების და იგი არს მოლოდებაჲ წარმართთაჲ. ესე იგი არს ქრისტე ღმერთი, ცხებული ღმრთისაჲ, თვთ ღმერთი და თვთ უფალი, რომელი ყოვლადწმიდამან ამან ქალწულმან, წინამსწარმეტყუელებრიგმან ვაზმან ქალწულებრივ ქალწულებრივთა ღმობათაგან გვშვა ჩუენ. რამეთუ ვინამთგან ავლად განიბნია მთავრობაჲ ჰურიათაჲ, არღარავინ დაჯდომილ არს

კორციელად ხილულთა საყდართა დავითისთა სხუამ მეუფე, რამეთუ უკუანამსკნელად განხრწნად მიიწია მეფობამ მათი წინამსწარმეტყუელებისაებრ იერემია, ესრეთ მეტყუელისა: „უბატეო იქმნა იექონია, ვითარცა ჭურჭელი, რომელი არღარად სავმარ იყვის რაასათვსმე, რამეთუ განითხია იგი და ნათესავი მისი განიჴადა ქუეყანად, რომელი არა უწყოდა. ქუეყანაო, ქუეყანაო, ისმინე სიტყუამ უფლისამ, — ამას იტყვს უფალი, — დაწერე კაცი ესე უცხო ქმნილად კაცთაგან, რამეთუ არა აღორძინდეს თესლისაგან მისისა კაცი მჯდომი საყდარსა დავითისსა მერმეცა მთვარად იუდაჲს შორის.

ესე რამ თქუა წინამსწარმეტყუელმან, მიერიტგან ვინლა სხუამ საგონებელ იყოს მოლოდებად წარმართთა, თვნიერ მხოლოდ ქრისტესა, რომელი-იგი წინამსწარმეტყუელსა და მოხუცებულსა ღმრთის-შემწყნარებელსა სვმეონს ეუწყა არა პირველ ხილვად სიკუდილი, ვიდრემდის იხილოს კორციელად მომავალი. და საქმით სრულ იქმნა მოსწავებული აღსრულებითა მისდა უწყებულისაითა, რამეთუ ვითარცა ჩჩვლი იხილა და მოხუცებულერთა მკლავთა ზედა დედობრივთა წიაღთაგან მიიქუა პირველ ყოფილი დედისასაცა და საუკუნეთასაცა. და მყის ბერებრითა აღისწრაფდა კრთომითა, რამეთუ ჰკრთების სიბერეცა მორთხმული ძარღუებითა სიხარულისაითა. და ჳმითა კეთილსაქებელითა უგალობდა ჩჩვლ ქმნულსა უფალსა, მეუფედ სახელ-სდებდა და მაცხოვრად აღიარებდა, ნათლად წარმართთა უწოდდა და ღიდებად ისრაშლისა ქადაგებდა. ცხად არს, ვითარმედ ამას მოლოდებისათვს წარმართთა გამოცხადებისა მოსრულსა უფალსა, რამეთუ ამათ გამოუცხადა მამამან ძე, ვითარიგი სხვსა წინამსწარმეტყუელისაგან ვისწავებთ უგანცხადებულესად თქუმითა: „აჰა ესერა, საწამებელად წარმართთა მივეც იგი მთავრად და ზედა-მდგომად თესლებისა“ (ესაია 55: 4). და კუალად: „აჰა ესერა, ნათესავთა, რომელთა არა გიცოდიან შენ, გხადოდიან შენ, და ერნი, რომელნი არა მეცნიერ იყვნენ შენდა, მოივლტოდინ შენდა“ (ესაია 55: 5). და კუალად სხვსა მიერ: დაგდვე შენ, — იტყვს, — ნათლად წარმართთა (ესაია 49: 6). და

სხვსა მიერ: „მიგცნე შენ წარმართნი სამკვდრებელად შენდა“ (ფსალმუნი 2: 8), და „ყოველნი წარმართნი ჰნატრიდეს მას, და იკურთხოდიან მის შორის ყოველნი წარმართნი“ (ფსალმუნი 70: 17).

გამოაბასო, — იტყვს, — ვენაცსა კიცვ მისი და რქასა ვენაცისა-სა კიცვ ვირისა მისისაჲ. ვინ არს „ვენაცი“ და ვინ — „კიცვ“. „ვენაც“ არს, რომელი-იგი სახარებასა შინა ვმობს: „მე ვარ ვენაცი ჭეშმარიტი და მამაჲ ჩემი მოქმედი არს“ (იოვანე 15: 1). ზოლო „კიცვ“ მისსა ჩუენ ვართ შეერთებულნი მისდა. და ვითარცა განუცხენელითა რაჲთმე საკრველითა შეკრულნი ჩუენ-გან მიღებულისა მის მიერ, რომელსა შინა ჩუენებრ დაგლახაკებითა მდიდარმან თავი თვსი მოგუანიჭა ჩუენ, გლახაკთა ამათ, და ამით სახითა ჩუენ ღმერთ ვიქმნენით მის მიერ და იგი კაც იქმნა ჩუენთვს, ზოლო „კიცვ ვირისა მისისა“ — უსაიდუმლოესადრე ეკლესიაჲ. ყოვლად-დიდებული გულისკმა-იყოფებოდენ, რომელი-იგი წარმართთაგან მიიღებს სახელის-დებასა, რომელსა შინა შემოვკრებით; რამეთუ ჭეშმარიტად ჩუენ ვიყვენით პირუტყუ და შეპყრობილ უსიტყუებითა, ვიდრემდის მოვიდა ბუნებითი იგი სიბრძნე და სიტყუაჲ, და მომძარცუა ჩუენ საბურველი პირუტყუებისაჲ და საცმარებით შემოსა სიშიშულე ჩუენი ორკერძოჲთა მით ღმრთივ-განბრძნობილებითა თვსითა, რაჟამს ზედა დამდვა ჩუენ სიტყვერი სამოსელი, ზეგარდამო ქსოვილი ყოვლად-განუყოფელი, და გამომაბნა ჩუენ, ვითარცა კიცუნი, რქასა ჯუარისა მისასასა, და ზეცისათა შეაერთნა ქუეყანისანი.

ამისთვსცა ყრმანი თანა-ზრდილნი უმანკოებისანი, ზედვიდეს რაჲ მას იერუსალიმად შესავალსა ცხოველს-მყოფელისა მის და ნეტარისა ვნებისა მიმართ ყოვლისა სოფლისა საცხოვრებელისა ნეფსით მიმავალსა და კიცუსა, ვითარცა საყდართა ზედა სამეუფოთა მჯდომარესა, ერთგმობით ღალადებდეს: „ოსანნა ძესა დავითისსა! კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისაჲთა“ (მათე 21: 9). მეუფე ისრაჴლისაჲ, რომელი-ესე ზაქარია პირველ მოასწავა: „გიზაროდენ ფრიად, ასულო სიონისაო! აჰა, მეუფე შენი მოვალს შენდა მშვიდი და მაცხოვარი მჯ-

დომარე კიცუსა ზედა ნაშობსა კარაულისასა“ (ზაქარია 9: 9). რამცა სადამთ იპოვა თქუმულთა ამათ უცხადესად გამომაჩინებელი ჭეშმარიტებისაჲ, ხოლო ჩუენ მერმეცა ვთქუათ შემდგომი.

განრცხას, — იტყვს, — ღვნითა სამოსელი მისი და სისხლითა ყურძნისაჲთა სამკაული მისი. მხიარულ თუალნი მისნი ღვნისა მიერ და სპეტაკ კბილნი მისნი ვითარცა სძე. რომლითაჲ ღვნითა განპრცხის სამოსელსა თვსსა განმწმედელი იგი სოფლისაჲ ცოდვათაგან. განწითლებული იგი და მწიფე ტევანი ეკლესიისაჲ, ანუთუ, ცხად არს, ვითარმედ სისხლითა ყოვლად-უბიწოთა მათ ჯორცთა თვსთაჲთა განმწმედს ჩუენ და განპრცხის, ვითარცა შემწინკულებულსა რასმე სამოსელსა. რამეთუ ჩუენ შემიმოსნა, რომელთათჳს კაც იქმნა, და ყოველივე ბუნებაჲ ჩუენი კეთილად გარე-მოირტყა. რისაჲ ყურძნისა სისხლითა განპრცხის სამკაულსა თვსსა ყოვლად შეუმწინკულებული იგი, ანუთუ ცხოველს-მყოფელითა და ყოვლად უბიწოთა ღმრთივ-გუერდოვანისა წყაროჲსა მისისა მდინარითა, რამეთუ იგი იყო საიდუმლოჲ ტევანი ჭეშმარიტისა მის ვენაცისაჲ, დაწნეხილი წმიდასა მას შინა საწნეხელსა ეკლესიისასა, რაჟამს ძელსა ჯუარისასა დაემჭუალა, რაჲთა ჩუენ ბიწისაგან განმწმიდნეს. ვინაჲთგან სამოსლად ჭეშმარიტებით ღმრთივ-მოქსოვილად ჩუენნი ჩუენგან შეიმოსნა ჯორცნი, რომელნი-იგი უხრწნელთა მათგან ქალწულებრივთა სისხლთა სამეუფოდ შეღებვითა სულისა მიერ კოხლოვან-ყვნა. და ვითარცა სამეფოჲ პორფირი შემოსით შეიმოსა ჩუენი ესე თბე, რომელი-იგი მსგავსად სამოსლისა სისხლოვანებით შეიღება მის ზედა გარდამოდინებითა ნაკადულთა სისხლისა და წყლისათა ცხორების-მომნიჭებელისაგან გუერდისა მისისა. და მოწამე არს ესაია მისთჳს შემოდებითა ძალისაჲთა ვნებისათჳს მისისა მკითხველთა მიერ ესრეთ თქუმითა: „ვინ არს ესე აღმომავალი ედომით, სიმეწამულე სამოსელთა მისთაჲ ბოსორით გამო“ (ესაია 63: 1). და კუალად: „რამსათჳს მეწამულ არიან სამოსელნი შენნი და საბლარდნელნი შენნი, ვითარცა დაწნეხილისა საწნეხელისა მიერ სისხლითა სავსე“ (ესაია 63: 2), რომელი ესევე მოსწავებულად მგონიეს მე ქებასა შინა ქებათასა. „გან-

ვიძარცუე. — იტყვს, — სამოსელი ჩემი, ვითარმე შეივომოსო იგი? დავიბანენ ფერწი ჩემნი, ვითარლა შევამწინკულნე იგინი“ (ქებაჲ 5: 3). რამეთუ კერძოდ თქუმიტა, ყოველსავე გუასწავებს, ვინაჲცა ვისნილა თუალნი მხიარულ არიან ღვინისა მიერ, თვნიერ მხოლოდ ქრისტესნი, რომლისათჳს კუალად ქებათა შინა ღმრთიუ-დაწინდებული სული, ძალი წმიდაჲ ეკლესიისაჲ იტყვს: „შემიყვანეთ მე სახიდ ღვინისასა“ (ქებაჲ 2: 4) ვითარმცა იტყოდა: შემიყვანეთ სახლად ეკლესიისა, სადა-იგი სასუმელი სიხარულისაჲ საცხორებელად სისხლითა კრავისაჲთა განზავებული წინა-მდებარე არს. ხოლო შინაგან რაჲ მისსა შევიდა: „მიჩუენე მე, — ეტყვს, — პირი შენი და მასმინე მე კმაჲ შენი, რამეთუ კმაჲ შენი ტკბილ და ხილვაჲ შენი შუენიერ“ (ქებაჲ 2: 14). და იხილა რაჲ იგი, მყის: „აჰა, — თქუა, ვითარმედ: — აჰა, ღისწული ჩემი მწყაზარ, მწითურ, რაბამ რაჲმე შუენიერ, თავი მისი ოქრო ოფაზისა, ვარჯნი მისნი ჭედილ, თუალნი მისნი ტრედ განბანილ“ (ქებაჲ 5: 10-12).

ამისთჳსვე გალობს დიდი დავით: „განიღჳდა ვითარცა მძინარემან უფალმან, ვითარცა ძლიერმან მებრუვე ქმნილმან ღვინისაგან“ (ფსალმუნი 77: 65), რომელმან-იგი შემდგომად მკუდრეთით აღდგომისა ნელსაცხებლისა მიმღებელთა დედათა ჰრქუა: გიხაროდენ, სახარულევანო, აღთქმაჲ მოკითხვისაჲ, დამკსნელი მჭმუნვარებასა პირველისა მწუხარებისასა, ამას თანა და თავთა მოწაფეთაცა სიხარულისაჲ მიუგო სიტყუაჲ: „ნუ გეშინინ, — ჰრქუა, — მე მიძლევდეს სოფელსა, მშჳდობაჲ თქუენდა, მე ვარ, ნუ გეშინინ!“

ხოლო „სპეტაკ ვითარცა სძე“ ვისნი სხჳსა არიან კბილნი, თვნიერ მისვე მეტყუელისანი: „მომეცა მე ყოველი კელმწიფებაჲ ცათა შინა და ქუეყანასა ზედა“. რამეთუ ნამდჳლვე უსპეტაკეს სძისა და უბრწყინვალეს ყოვლისა თოვლისა არიან სიტყუანი უფლისანი. ნუჟუედა უნდეს ვისმე სადმე კბილ ქრისტესსა ცნობად წმიდათა წერილთა შინა შჯულისა და წინამსწარმეტყუელ ყოველთა და ფსალმუნთასა, მისთჳს განთესულთა კმათა, რომელთა მიერ ეკლესიისა ღმრთისა უცთომელისა მოძღურები-

სა სიტყუაჲ, ვითარცა მტკიცესა საზრდელსა, აღმოიცოხნის და დაამწულილებს უსაიდუმლოესთა ღმრთის-მეტყუელებათა ცნობასა და თარგმანებად მოიყვანებს ნაწილელულად აღმოღებულსა აღმოცოხნასა. რაჟამს კეთილად მსახურებისა სიტყუაჲ გამოწულილვით მიღებული ვითარცა კეთილნაყოფიერი და კმასაყოფელი იყოს, გარნა ჯერეთ აღმოუფშუენველად დაცულ იყოს. ამას კეთილად სცავს, რამთა არა დაჯსნილ და განტევებულ იყოს სიტყუაჲ და საცთომელ-ჰყოფდეს აღმოღებასა.

ვინამცა წიგნი იგი ქებათაჲ, ვითარცა პირითა წარმართთა ეკლესიისაჲთა ამას თანა და ღმრთისა შეერთებულისაჲცა სულისაჲთა, ვითარცა გალობად სასძლოდ გალობს სიძისა მიმართ, და იტყვს: ვითარ განშუენდეს ღაწუნი შენნი, „კბილნი შენნი ვითარცა არვე მორისულთაჲ აღმომავალნი საბანელით ყოველნი მრჩობლთ მსხმელ“ (ქებაჲ 4: 2). და კუალად: „ღისწული ჩემი ჩემდა და მე მისსა“ (ქებაჲ 2: 16). ღაწუნი მისნი ვითარცა ფილნი სულნელებათანი. რამეთუ ღაწუთა მიერ, ვითარ ვჰგონე, კბილთა მოასწავებს. და წინამსწარმეტყუელებისა ამის ჩუენმერი განმარტებაჲ ესე მცირედი არს.

ხოლო შენ ჩემდა, ზ საყუარელო, გესმოდის რაჲ იუდაჲს და დავითისგან წინამსწარმეტყუელი შენდა უფალი, რომელი-იგი დიდმან ამან მამათ-მთავარმან ყოველთაჲე შინა კურთხევათა მისთა ვითარცა ფიცართა აჩრდილის-მწერლობით გამოსახა იუდაჲსაგან აღმოცენებულისა დავითის ძედ სახელის-დებითა, რომლისა ყოვლით კერძო ერთჲჲა არიან წინამსწარმეტყუელნი, ნუღარას იჭუნეულ ხარ, არამედ შეუორგულებელითა ცნობითა იტყოდე, ქრისტესა დავითის ნათესავისაგანად. რამეთუ ამიერ განგეცხადოს შენ თვთ მისიცა დავითის ტომისაგანად მითუალვაჲ გამოუთქმელად მუცლად-მღებელისა მისისა და ჯორციელად მშობელისაჲ, უკუეთუ ოდენ არა გარეწარად გულისჰმაიყოფების ნაყოფისაგან ხისა საცნაურ-ყოფაჲ.

არამედ კუალადცა შობისა დღესასწაულად აღვისწრაფოთ და ანნამსათჲს სასძლოსა მჰმობელ ვიქმნნეთ გალობასა კნინ ოდენსა და ვაქებდეთ, ვითარცა მშობელსა ღმრთივ-მოცემული-

სა შვილისასა წინადად აღთქმათა, და ვითარცა მიმთხუეულსა შემდგომად ბერწობისა მშობლობისა პატივისასა ესევეითარისა შვილისათჳს, რომელი-იგი სასძლო არს ზეშთა გონებისაჲსა მის ღმრთისა კაცთა მომართ მოსლვისა და პალატ, რამეთუ ღირს არს ქებისა მშობელი ესევეითარისა ამის მორჩისაჲ, ღირს-ქმნული ნამდვლვე საღმრთოჲსა მის მხიარულებისა უწყებისა სრულ-ყოფასა. ვინამცა წინა-მდებარე არს ვითარცა სასძლომ ახალი მისაწოლელი იგი ანნაჲსი გამომსახველად პირსა შვილიერებისა და ქალწულებისასა ერთსა მას მშობელისა, ხოლო მეორესა მას შობილისა მიერ. პირველმან მან აწლა დაჴსნაჲ უშვილოებისა მითითულა, ხოლო მეორემან მცირედ უკუნაჲსკნელ ჩუენებრ იესუმს ღმრთის დაბადებისა შობაჲ მიიმადლოს ზეშთა ბუნებისად.

სამართლად უკუე ღმრთივ-განბრძნობილი ანნა მხიარულებით შუებული სულისა დაწყნარებითა ბრწყინვალეებით ღაღადებს: ჩემ თანა გიხაროდენ, — იტყჳს, — რომელმან მორჩი აღთქმისაჲ უნაყოფოჲსაგან ვშევ მუცლისა და ნაყოფსა კურთხევისასა ლოცვით აღზრდილსა ვაწოებ. განმიძარცუიეს მჭმუნვარებაჲ ბერწობისაჲ და შემიმოსიეს ბრწყინვალე სამოსელი შვილკეთილობისაჲ. ჩემ თანა იხარებდინ დღეს ჴმაგანსმენილი ანნა, წინა მონაცვალე-ყოფენ ანნაჲსი და მის ზედათა სახითა ჩემ ზედასა ტყუელევდინ საკვრველებასა. განსცხრებოდენ სარაცა, მოხუცებულებრ აღიმღერებდინ და ჩემსა შემდგომად ბერწობისა შობასა გამოჴსახევდინ! ემობდინ თანად ბერწნი და ვერმშობელნი ჩემსა ამას ზეცით მოხედვასა ზედა განკვრეებულნი! თქუნ ყოველმან დედამან და შვილიერმან: კურთხეულ არს უფალი, რომელმან მოსცის ლოცვაჲ მლოცველთა, რომელმან განაპო საშოჲ უშვილოჲსა მუცლისაჲ და მორჩი მიჰმადლა უნაყოფოსა მას ძირსა ზეშთა საკვრველებისაჲ იგი ჴორციელად დედაჲ მისი, რომლისა საშოჲ ცა არს, რომელსა შინა დაიმკჳდრა ცათაგან დაუტევენელმან.

ამის ოდესმე ბერწ-ყოფილისა და წოდებულისა, ხოლო აწ დედა ქალწულებრივისა საუნჯისა ქმნულისა თანა მგალობელად

ჩუენცა ქებაჲ შევწიროთ. ვთქუათ წერილისა თანა მისსა მიმართ, ვთქუათ, ვითარ სანატრელ არს სახლი დავითისი, რომლისაგან გამოხუედ, და საშოჲ, რომელსა შინა კიდობანი სიწმიდისაჲ იხუროვნა ღმერთმან თჳსად უთესლოდ მშობელად. ნამდვლვე შენ, ნეტარ და სამგზის სანატრელ, რომელმან ჰშევ ჩჩული ღმრთივ-სანატრელი მარიამ მრავალსასყიდლისა იგი სახელი, რომლისაგან ქრისტე — ცხორებისა ყუავილი აღმოეცენა, რომლისა გამოსლვაჲ დიდებულ და შობაჲ ზეშთა სიტყჳსა.

თანა-მოხარულ შენდა ვართ ჩუენცა, ზ, ყოვლად სანატრელო, რამეთუ ღმრთივ მონიჭებული იგი სასოებაჲ ჩუენ, ყოველთაჲ აღთქუმისა ნაშობად გჳშევ. ნეტარ ხარ ჭეშმარიტად და ნეტარ — ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ. შენ მიერ ნეტარ იქმნებიან ღედანი, უშვილოებასა განჰქდიან და შემდგომად ბერწობისა შვილიერ იქმნებიან, ენანი მორწმუნეთანი აღამაღლებენ მცენარესა შენსა და ყოველი სიტყუაჲ მხიარულთაჲ აქებს შობასა შენსა, რამეთუ ნამდვლვე ღირს არს და უმეტესად ღირს ქებათა, ვითარცა ღირსი საღმრთოთა მადლთა და მოხედვათა უწყებისაჲ. რამეთუ ესოდენი ნაყოფი მოგუართუა ჩუენ, რომლისაგან ტკბილი იესუ გამოვიდა ყოვლითურთ სიტკბოებაჲ და ყოვლად გულის-სათქუმელი და სასურველთა ყოველთა დასასრული წადილისაჲ, რომელსა ვჰრქუათ, ვითარმედ აჩრდილსა მისსა ქუეშე ვცხონდეთ და ფრთეთა მისთა ქუეშე განვისუენოთ.

ესე არს ჭეშმარიტად შჯულისა მიერ და წინაჲსწარმეტყუელთა ქადაგებული ქრისტე იესუ ღმერთი, მადლი და ჭეშმარიტებაჲ, რომელი მოვიდა ცხორებად ცოდვილთა და ყოველთა აღმოწოდებად ჰირველისავე აზნაურებისა მიმართ, მისსა დიდებაჲ და პატივი და თაყუანის-ცემაჲ ყოველთავე მიერ შეიწირვის თანა დაუსაბამოთ მამით და ცხოველს-მყოფელით სულით ამიერიტგან და მიერ შემდგომით ყოველთა საუკუნეთა საუკუნეთასა. ამენ.

წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა ანდრია კრიტელისა
შობისათჳს ყოვლად უბიწოასა დედუფლისა ჩუენისა
ღმრთისმშობელისა გამოჩინებაჲ ძუელთა თხრობათაგან
და თითოსახეთა წამებათა,
ვითარმედ ტომისაგან დავითისა არს იგი*

მამაო, გუაკურთხენ!

კუალად დღესასწაული და კუალად კრებაჲ და კუალად მე, მასპინძელ მარჯუე მედღესასწაულე, ჩემისა ცხორებისა და მომწოდებელ ყოველთა სულიერსა ამას სერობასა, რომლისა დამწყებელი ღმრთისმშობელი „ღუარსა საშუებელისასა ასუამს“ (ფსალმუნი 35: 8) მენიკეთა თჳსთა, რომელსა შინა თქუენ — ქრისტეს ფუტკარნი ეგე საღმრთოდ მფრინვალე ხართ, ვითარცა სკათა რაჲთგანმე მადინებელობითა სიტკბოებისაჲთა, ვითარცა თაფლისა გოლეულისაჲთა სახიდ მისსა შემოკრებილნი დატევენულ ხართ. და ვინმცა აღირჩია წუებულებაჲ ესევეითარისა საზრდელისაგან უფროასლა გემოჲს-მხილველთაგანმან ესევეითარისა ამის კეთილისამან. რამეთუ უკუეთუ ტაბლისა მრავალსასყიდლისა საჭმელთა მიერ იეფისაგან არავინ თავს-იდებს განშორებასა პირველ სიმამდრედ მოღებადმდე მისგან, ვითარ არა ფრიად საცინელ შეირაცხოს პირველ გემოჲს-ხილვადმდე საიდუმლოთა ამათ აღმდგომელი სულიერისა ამის და სამეუფოჲსა ტაბლისაგან, რამეთუ სამეუფოჲ არს და დედუფლისაჲ სამეუფოთა ტომთაგან შთამომავალისაჲ სერი ესე.

მოვედით უკუე, საყუარელნო, მიითუალეთ სიტყუაჲ ჩუენი მისვე პირისა მიმართ აღმყვანებელი თქუენი, რომელ-იგი პირველთა სიტყუათა შინა ფრიად კეთილად განფენითა დავითის ძირისაგანობასა ქრისტჳსსა განცხადებულად წარმომიდგინებდა ჩუენ და ამისითა ჩუენებითა მშობელისაჲცა მისისა მისვე

* იბეჭდება გამოცემიდან: ძველი მეტაფრასული კრებულები (სექტემბრის საკითხავები), 1986, გვ.137-144.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 99.

ძირისაგანობაჲ სამართლად განგუეცხადოს ჩუენ. ვინაჲცა ფრიად გარეწარ მგონიეს მე მეორესა აღცხნასა შემოღებაჲ, პირველ თქუმულთა მათსა უგანცხადებულეს-ყოფაჲ ჭეშმარიტებისა, რომელი გამოძიებით, ვითარმე და, უერცელესად დადებულ იქმნა ჩუენ მიერ, არამედ რაჲთა მკდომობით იგი წინა-აღდგომაჲ ბორგნეულთა ჰურიათა ტყუვილისაჲ ქართა წარვსცე. მოვედ, რაჲთა ძალისაებრ ესეცა ვაჩუენო, ვითარმედ ქალწული მისვე დავითის ძირისაგან არს მოწამედ ჳუმევეითა მახარებელთაჲთა დაწერილისა თვსებათაჲთა.

საჳმარ უკუე მგონიეს დავითისგანთა ნათესავთა გამომეძიებელთადა ნათესავით მეტყუელებისაებრ ლუკაჲს და მატთესსა, პირველსა მის აღმართ მავალისა, ხოლო მეორისა შემდგომითი-შემდგომად შთამომავალისა, კიდეთა თანა შეკრვაჲ გონებისაჲ და ეგრეთღა შერევნასა მას, რომლითა შეირია თვსებაჲ იოსების მშობელთაჲ, შეწყობილად დადებაჲ და განცხადებულად უწყებაჲ, რომლითა სახითა დავითისგან შთამოვალს ქალწული, რაჲთა არცა ერთი რაჲ მისთვს ყოვლად განუცხადებელ იყოს. რამეთუ ესე უწყი მე უეჭუელად ბრწყინვალედ ქებად შესხმისა წინა-აღჭურვაჲ ენათა მიმართ ღმრთის-მბრძოლთა, დაყოფაჲ პირსა ყოველსა მის ზედა აღბორგებულთასა. ხოლო ვიწყო ამიერ და შემნდობელ მექმნენით თითოეული აქა მყოფთა სიტყვსა თანა ზრდილთაგანი მე, უმეცარსა გარეშეთა გამოცდილებათასა, და ამის ძლით მჭმუნვარესა ვერპოვნისათვს გზასა შემოკლებული-სა შესაბამსა ჯეროვნისასა. გარნა ეგრეთცა მინდობითა სულისა კაცთა მეცნიერებისა მსწავლელისაჲთა წინა-მდებარისა მიმართ აღვიკუართვიდე.

შჯული იყო ძუელსა შინა ვერშესაძლებელ-ყოფაჲ სიტყვთ ტომით მიყვანებაჲ ქორწინებად ცოლსა თითოეულისასა, უკუეთუ არა ზიარ-იყვის ტომსა მასვე მისსა. და ვითარმედ ესე ესრეთ არს, თვთ მის შჯულისაჲ ისმინე ესევეითართა სიტყუათა მქონებელობაჲ: და უბრძანა მოსე ძეთა ისრაჴლისათა ბრძანებითა უფლისაჲთა და ჰრქუა: „არა მიიქცეს ძეთა ისრაჴლისათაჲ ტომი ტომად, რამეთუ თითოეული სამკვდრებელსა მამულსა ნათესავ-

ისა თვსისასა მოეკიდნენ ძენი ისრაჲლისანი. და ყოველი ასული, რომელი თვს ეყვოდის სამკვდრებელითა, რომელსაცა ტომსა ძეთაგან ისრაჲლისათა ერთსა ერისაგან ნათესავთა მამისა მისისათა ცოლ ექმნებოდედ, რაჲთა ეთვსებოდინ ძენი ისრაჲლისანი თითოეული სამკვდრებელსა თვსსა მამულსა“ (რიცხუთაჲ 36: 7-8) — ვითარ სახედ უბრძანა უფალმან მოსეს. და დაცეულ იყო ესე ვიდრე ჟამადმდე, ვიდრემდის ყუავოდეს ჰურიათა იგი წესნი და აღორძინდებოდეს მოსეანნი ბრძანებანი და არცა ერთი რაჲ იყო წესთა მათთაგანი, რომელი არა შჯულის-ღებისაებრ იპყრობოდა მათგან.

ხოლო ვინამთგან განქარვებად მიიწინეს და ყოველივე წინააღმდეგომად გარდაიქცა მცირედ-მცირედ მოკლებითა, მიერთგან არღარაჲ სიტყუაჲ აქუნდა ზრუნვად მამულისა კეთილ-საქადულობისაჲ, არამედ წარმართულებითა ცხოვნდებოდეს ცხორებითა არღარად დიდ საკმრად შერაცხვითა ამის საქმისაჲთა, დაღათუ შჯული უბრძანებდა და წინაჲსწარმეტყუელნი უღალადებდეს და ყოველნი წერილნი განუცხადებდეს და თვთ თავადი ღმერთი უწამებდა არა შეძრვად, არცა შეცვალებად გინა განხრწნად წესთა შჯულისათა.

ხოლო ვინამთგან არამცირე პატიჟი მიეკადა ჰურიათა ურჩებისათვს ღმრთისა, რომელი-იგი მრავალგზის განდგეს და მიდრკეს მამულისაგან კეთილად-მსახურებისა და მიიწინეს თავსა ბოროტად ეშმაკეულებისასა, რომლისათვს მრავალსახედ სტანჯვიდა მათ ღმერთი: ოდესმე გარემოცვითა ქალაქისაჲთა და მძვნვარედ მოოგრებითა ტაძრისაჲთა, რაჟამს დაითრგუნნეს წმიდანი ფერკებითა ბილწთაჲთა, ხოლო ოდესმე წარტყუენვითა ნათესავისაჲთა და მოოგრებითა მამულისა ქუეყანისაჲთა, ვინაჲ-იგი უცხოოდ სოფლად განქდით წარისხნეს საწყალობელნი სახილველად მხედველთა და სასმენელად მსმენელთა, გარემოცუულნი მოუთმენელთა ძვრთა მიერ. მიერთგან ყოველნი შერევენულ იქმნნეს ვერღარა შესაძლებელნი განრჩევად ტომებითა სიმძიმისაგან მაჭირვებელთა მათთა განსაცდელთაჲსა და სიმრავლისაგან დღითი-დღე ზედა დართულთა მათდა ძნელ-

ბედობათაჲსა. ვინაჲცა შერევნამ თითოეულისა ნათესავისაჲ აზნაურებისა მათისა უპირატესობასა წარიპარვიდა. არამედ არავე სრულიად უჩინო იყო სახელგანთქმულისა ამის ნათესავისა პატივი. რამეთუ დაშთა ვითარცა ნაწილი რამჲმე, მერმეცა მონაცვალეობით პყრობითა სამკვდრებელისაჲთა. ამისსა ვიტყვ მხოლოჲსა დედათა შორის სძალ ღმრთის-ქმნულისა დედისა, მარადის შვილიერისასა, რომლისა დავითის ტომისა-განობასა ჩუენებად აწლა კელ-მიყოფიეს მე სიტყვსა სატყორცსა განმარტებით მიტევებითა წერილისა საგნისა მიმართ, უფროჲს-ლა ღმრთისა მიერ მომადლებითა ჩემდა ამისისა ღირსებითობი-საჲთა.

არამედ მოვედ, გამომითარგმანე მე, ზ ნეტარო მათე, რაჲ არს შენმიერისა ამის ნათესავთ-მეტყუელებისაჲ დიდისა ლუკაჲს მიმართ სხუა-კმაობისა სიტყუაჲ. ვინაჲცა მომიგებს ღმრთივ-წერილი იგი გონებაჲ მატთე პირველ მეზუერისა, ხოლო აწ გამოუთქმელთა მომთხრობელისაჲ. არა არს ჩუენ შორის არცა ერთი რაჲ სხუა-კმაობისა აღმოთქუმაჲ, რამეთუ მან ვითარცა აღმართ მავალმან სიტყვთა ბუნებითნი მამანი დაუტე-ვნა და მხოლოდ შჯულისა-მიერთაჲ ოდენ მოკსენებაჲ ყო. ხოლო მე ბუნებითთა მამათაჲ განცხადებული კსენებაჲ მიქმნიეს არა უსიტყუად, არცა უღირსად სულისა, რამეთუ ორნივე მითვე და ერთითა სულითა აღვიძრვოდეთ და სხუაჲ სხვსაგან არაგან-ყოფითა შევიმკვებოდეთ.

აწ უკუე განვიხილოთ, საყუარელნო, თითოეულისა ნათესავთ-მეტყუელებაჲ და მიერ მოვინადიროთ პოვნაჲ საძიებელისაჲ, ვინაჲცა დიდთ-გამომეტყუელნი იგი კმანი, თითოეულისა ნათესავისათჳს ვიტყვ, უკუე ბუნებითისა და შჯულიერისა განცხადებულსა ნათესავთ-მეტყუელებასა მიჩუენებენ ჩუენ. რამეთუ მატთე, იწყებდა რაჲ აღწერად: „წიგნი — თქუა, — შობისაჲ იესუ ქრისტესი, ძისა დავითისი, ძისა აბრაჰამისი“ (მათე 1: 1). და კმა-იყო საძიებელისა ამის ჩუენისა მიწთომად თვთ მებრ დაწყებაჲ ოდენ ესე მისმიერი; გარნა არა მოაქამდე ოდენ დააყენა, არამედ წარმოიყვანა სიტყუაჲ თჳსი ვიდრე ქალწულ-

ისა დამწინდებელისადმდე. ხოლო ლუკა შემდგომად ნათლის-
ლებისა მიერ მაცხოვრისა განცხადებისა მცირედ მიერ გან-რე-
ყვანებითა სიტყვსამათა ესრეთ დასწერს: „და თავადსა იესუს
ეწყო ოდენ ყოფად ოცდამეათესა წელსა, რომელი საგონებელ
იყო ძედ იოსებისსა, ელისსა, მატთანისსა, ლევისსა, მელქისსა“
(ლუკა 3: 23-24) და შედგინებით აღყვანებითა ვიდრე სეითი-
სამდე ადამისსა და ღმრთისა. და არავე უმეცარ იყოს ტკივილთ-
მოყუარე გონებაჲ გამოძეიებელთაჲ, ვითარმედ შჯუღიერად
მამად წოდებად მათი ჩუეულებაჲ აქუს წერილსა, რომელნი
პირველად თვთ უშვილონი მომკუდარ იყვნენ და შემდგომად
სიკუდილისაღა შვილიერ ქმნილ იყვნენ ძმათ-თესულისა ნაშო-
ბისაგან. ხოლო ბუნებითად მათდა, რომელთა ნათესავთ-მონა-
ცვალებობაჲ თავთა თვსთაჲ თვსითავე მთესველობითა შვილიერ
ექმნის. ხოლო უკუეთუ ოდესმე უშვილოდ მომწყუდარ იქმნიან
იგინი, ძმათა მათთა თვსისა თესლისა მიერ მონაცვალე მკვდრი
აღუდგინიან ძმათა თვსთა.

ვინაჲცა მახარებელთა ერთმან მან ბუნებითნი ოდენ მამანი
მოიქსენნა და შჯულისა-მიერთა თანა-წარჰჳდა, ხოლო სხუა-
მან წინაუკმო — ბუნებითნი დაუტევენა და შჯულისა-მიერნი
მარტოდ მოიქსენნა. და არცა ერთი მათგანი შესცთა ჭეშ-
მარიტებისაგან. ხოლო ამათ თანა კეთილ მგონიეს ძუელისაჲცა
თხრობისა მოქსენებად, მოგვლიეს კაცისა ვისგანმე მრავალ
ჰამბავისა. ვინაჲთგან ნათესავთ-მეტყუელებანი მახარებელთ-
ანი რომელნიმე მიითუალვენ საკუთრებასა შვილსა მამათასა,
ხოლო რომელნიმე — სხუათაგან შობილსა და სხუათად სახელ-
დებულსა. ამისთვს ორთავე ჳსენებაჲ იქმნა: მშობელთაჲცა და
რეცა ვითარცა მშობელთაჲცა. ამათ არცა ერთი მახარებელთა-
განი ტყუვის — ბუნებითისაჲცა და შჯუღიერისაჲცა მოქსენებითა
მშობელთასა, ვითარცა მშობელთასა, და შჯუღიერთასა, ვი-
თარცა შჯუღიერთასა. რამეთუ ურთიერთას შეითხზნეს მაშინ-
დელნი წესნი სოლომონისგანთა და ნათანისგანთანი უშვილოდ
მომკუდართა და მეორედ ქორწინებულთაგან აღმადგინებელად
თესლისა. ხოლო რაჲთა უგანცხადებულეს იქმნენ თქუმულნი

ესე, შემდგომობაა ნათესავთა მოვიცხენო.

ადამისითგან სოლომონიანთა ნათესავთა აღრიცხუვასა შინა დასასრულით კერძო მესამედ იპოების მატთან, რომელმან შვა იაკობ, მამაა იოსებისი; და კუალად დავითისგანისა ნათანისითგან აღრიცხუვისაებრ ლუკამსსა, ეგრეთვე მესამედ იპოების დასასრულით კერძოდ მელქი, რამეთუ იტყვს იოსებისსა, ელისსა, მელქისსა. აწ უკუე პირისაებრ ჩუენდა წინა-მდებარისა განცხადებულ არს, ვითარმედ თითოეული მახარებელთაგანი იოსების მამასა მოგვთხრობნ — იაკობს სოლომონისაგანსა და ელის — ნათანისგანსა. სხუათაცა და სხუათა ნათესავთა შემდგომობითა ვინამცა მატთან და მელქი იგივე და ერთკერძოდ ცოლი მიიყვანეს და შენეს შვილნი ერთდელითნი, რამეთუ შჯული არა აყენებდა ქურივისა გინა განტეევებულისა, გინა ქმარ-მომკუდარისასა სხვსა მიერ ქორწინებასა. ამისთვსცა ესთა, რამეთუ ესე იყო სახელი დედაკაცისაჲ მის, ცოლად მიეცა პირველად უკუე ნატთანს სოლომონის ტომისაგანსა და შვა იაკობ. და აღესრულა რაჲ ნატთან, მელქი ნათანის ტომისაგანმან, ვითარცა მისვე დავითის ტომისაგანმან, მიიყვანა მისვე ტომისაჲ იგი ქურივი. ხოლო ვინამთგან დავითისგანობითა ერთ ტომ იყვნეს ნათანის ნათესავობითა, სხუაჲ იყო უკუანამსკნელ მიმყვანებელი და ქურივისაჲ მელქი. ამისთვს ორთა ნათესავთაგან იშვნეს იაკობ და ელი, ერთ-დელითად ძმად. ამათგანმან იაკობ, ვინამთგან უშვილოდ მოკუდა ძმაჲ მისი ელი, ამისთვს მიიყვანა ცოლი მისი და შვა მისგან მესამედ შვილად იოსებ, ბუნებითა უკუე შვილი თვსი სიტყვსაებრ წერილისა, ვითარმედ: „იაკობ შვა იოსებ“. ხოლო შჯულისაებრ — ძე ელისი, რომლისა ძმა იყო იაკობ, რომელსა აღუდგინა თესლი. ვინამცა არა შეიმრღუევის მათთვს თქუმული იგი ნათესავთ-მეტყუელებაჲ, რომელი-იგი მატთე მახარებელისა მიერ აღრიცხუვითა ითქუა: „იაკობ შვა იოსებ“, ხოლო ლუკა წინაუკუმო ქუეით აღმართ, ვითარ-იგი შჯულისა მიერ განწესებითა საგონებელ იყო. რამეთუ ამას თვთცა დართავს, რომელი საგონებელ იყო ძედ იოსებისსა, ელისსა, მელქისსა. რამეთუ შჯულისაებრსა შობისა შესწაევასა არა დაერთოდა თქუმაღ,

ვითარმედ „შვა“. ამისთვის-საგონებელით იწყო და აღმართ-მავლობითა ვიდრე აღსასრულადმდე დაიდუმა თქუმად, ვითარმედ „შვა“, ვიდრემდის ადამისსა და ღმრთისა თანა ყო დასასრულ, სიტყვსაჲ.

ესრეთ უკუე ერთ-დელითა ძმათა ელი და იაკობ, ვინათგან უშვილოდ მოკუდა ელი, იაკობმან აღუდგინა მას თესლი და შვა იოსებ ბუნებითად თვსი, ხოლო შჯულისაგანად – ელის ძე. ესრეთ ორთავე მათგანად ითქუმის იოსებ. ხოლო ვინათგან ესრეთ წარმოითქუა ნათესავთ-მეტყუელებაჲ იოსებისი, მის თანავე მისვე მისისა ნათესავისაგანად იხილეების ქალწულიცა ყოვლადწმიდაჲ ღმრთისმშობელი მარიამ, ვითარ-იგი შჯულისაებრ მოსცესა არა ჯერ-იყო აღრევად ნათესავი ნათესავისა თანა, რამეთუ ერთისა და მისვე მამულისაგანთა უბრძანებს ქორწინებად მოსლვად, რაჲთა არა იქმნეს ტომებით სამკვდრებელი ნათესავისაჲ ნათესავად.

ხოლო უკუეთუ ვინმე საკუთრებით ითხოვდეს ჩემგან ნათესავთ-მეტყუელებაჲ წმიდათა უზეშთაჲისისა ქალწულისა უმაჰაკაცოდ მშობელისათჳს, არა მართლმოქმედ მიჩნს მე მასვე შჯულსა შინა აღზრდილისაგან ძიებად მას, რომელსა-იგი აყენებს შჯული. რამეთუ სადა ქმნილ არს ძუელსა შინა ოდესცა ნათესავთ-მეტყუელებაჲ დედაკაცისაჲ, რომლისაჲ ნათესავთ-წერად მოყვანებაჲ უპატიოსნეისა მის კერძომსაგან წინა განბჭობილ არს, რამეთუ მამულად და არა დედულად ბრძანებულ არს ნათესავთა მკვდრობისა საცნაურ-ყოფად. ხოლო ჩუენ მისი ყოვლად არა გუეურვების, რამეთუ არა ჩუენი არს შერევნაჲ ძუელითგანთა საზღვართაჲ ანუ შემოდებაჲ ახალთა შჯულის-დებათაჲ და არცა ჯერ-არს გარდავლაჲ საზღვართა საუკუნეთაჲ. რამეთუ უკუეთუ ჭეშმარიტებს მოსე, ვითარ-იგი ჭეშმარიტებსცა, რომელი-იგი ამას ბრძანებს, რაჲ ესე წერილ არს: ვითარცა პირისპირ ღმრთისა მხოლოდ მხოლოსა ზრახვად ღირს ქმნული, მისვე ტომისაგანად გამოჩნდეს ღმრთივ-წოდებული ესე დედაჲ ღმრთისაჲ, რომელი გამოუთქუმელითა რაჲთმე განგებულებითა მიეთხოვა ქმარსა. ვიტყვ უკუე დავითისგან აღმოცენებულსა

მას იოსებს, რომლისაჲ რაჟამს დავითის თესლისაგან შთამომავლობაჲ ვცნათ, საჭიროდ თანა-აც მისდა დაწინდებულისაჲ მისცა მისვე ტომისაგანობაჲ. რამეთუ: „იოსებ, ძეო დავითისო, ნუ გეშინინ მიყვანებად მარიამისსა, ცოლისა შენისა“ (მათე 1: 20), ჩუენებით ზედა დადგრომილმან მისდა კმა-უყო ანგელოზმან მჭმუნვარე ქმნილსა საკვრველებასა მას ზედა უხრწნელისა შობისასა.

არა სადმე განცრუვნა მოსე, არა ჯუებულ იქმნა დავით იგი უკუე ბრძანებისათჳს ნათესავთა არაშერევნისა. ხოლო ესე უწყებისაგან ფიცისა წელთა მისთაგან აღდგომისათჳს ქრისტჳსისა ესრეთ უკუე კუალად-შედგომით სრბითა სიტყუამან განცხადებულად იუდას და დავითისგან წარმომიდგინა ჩუენ ქრისტე. ხოლო მე ვმეცადინობდი და სხვთცა ამის პირისათჳს წინა დადებად თქუენდა სიტყვსა ძუელთა აღწერათაგან, ცხად არს, ვითარმედ მაგათდა რაოდენთა უზაკუველი სძე ეკლესიისაჲ მიგილიეს (1 პეტრე 2: 2). რამეთუ სხუათა მათთჳს არცა ერთი რაჲ სიტყუაჲ არს ჩემდა, ვინამთგან წინაჲსწარმეტყუელებაჲ ესრეთ შეეხების დაბრძობასა მათსა. „ეძიებდენ, — იტყვს, — ვითარცა ბრძანი კედელსა და კითარცა არამქონებელნი თუალთანი გამოიკულებდენ“ (ესაია 59: 10). ხოლო ჩუენ საღმრთოჲ მოციქული კმაგუეყოფვის მეტყუელად: „სიბრძნესა ვიტყვთ სრულთა მიმართ, ხოლო სიბრძნესა არა ამის საწუთომასასა, არცა სოფლისა ამის მთავართა განქარვებადთასა, არამედ ვიტყვთ სიბრძნესა ღრთისასა საიდუმლოდ დაფარულსა“ (1 კორინთელთა 2: 6-7), რომელი-იგი მშჳნვიერსა კაცსა ვერ უძლავს ცნობად, რამეთუ სიციოფე მისსა არს და ვერ ძალ-უც ცნობად, რამეთუ სულიერად განიკითხვის.

ქრისტეს მიერ ქმნულნი საქმენი რომელნიმე მრავალთა ვიეთმე დაეფარნეს, ვითარცა მაშინ საკმრად დადუმებულნი, ვითარ-იგი არიან პირველ ნათლის-ღებისა ქმნულნი, ვითარითა სახითა ცხონდებოდა, რამეთუ უშინაგანეს ოცდაათთა წელთასა არცა ერთსა რას მისთჳს მოგვთხრობს წერილი. ერთი უკუე უფრომსდა დადუმებულთა საქმეთაგანი იყო საკვრველებაჲ შო-

ბისამ მისისამ. კნინლადა ყოველთაგან დაფარული მის ჟამისათა მათგან, ოდეს იგი იშვა, თვნიერ თვსად ფრიად მცირედთასა, ვითარცა იტყვს სადმე კაცი წმიდამ, იგნატი არს სახელი მისი, ვითარმედ: დაეფარა მთაეარსა ამის სოფლისასა ქალწულებამ მარიამისი და ეგრეთვე შობამ მისი და სიკუდილი ქრისტჳსი. სამნი ესე საღალადებელნი საიდუმლონი, რომელნი მყუდროებით იქმნეს ღმრთისა მიერ.

სამართლად უკუე ჟამსა მას, რომელსა შინა სულისა მიერ წმიდისა ქალწულისაგან შობამ ქრისტჳსი დაიდუმებოდა და იოსებ ადგილსა მამისასა შემოიყვანებოდა, ამიერ ჯეროვნად მამად საგონებელისა მის ნათესავნი აღიწერებოდეს, ვითარცა ყრმისა მშობელისანი. და ესე თუმცა არა ქმნილ იყო, უმამოდმცა სადმე ყრმამ იგი შერაცხილ იყო არა აღწერითა მამისა ნათესავთათა. ამისთვს საკვრველნი წინამსწარმეტყუელნი სამართლად მაშინ იოსებს ნათესავთ-მეტყუელებდეს, ვითარცა ყოვლით კერძო მამად იესუმსსა საღალადებელსა, რამეთუ უკუეთუმცა თანა-წარსრული იყვნეს მისდა და დედისა მიერ წარმოეთქუა ნათესავთ-მეტყუელებამ მისი, უშუერ იყო და უცხო ჩუელებისაგან წერილთამსა. რამეთუ არა-სადა-ვინ თხრობილ არს პირველ მისსა დედით ნათესავთ-მეტყუელებული, ვინამცა საკმარებით თქუეს მახარებელთა ნათესავთ-მეტყუელებამ დავითისითგანისა იოსებისი ზემოთქუმულთა მათ მიზეზთათვს. რამთა მის თანა დაწინდებულიცა მისდა ქალწული ნათესავთ-მეტყუელონ მიმთხოველისა მისვე ნათესავისაგანობისათვს. მცირედ ზემორე შორის შემოღებულისა მისებრ ჩუენგან მოსჳს შჯულის-დებისა: „არა მიიქცეს, — იტყვს, — ძეთა ისრაჴლისათამ ნათესავისაგან ნათესავად, რამეთუ თითოეული სამკვდრებელსა მამულსა ნათესავისა თვსისა მოეკიდნენ ძეთაგან ისრაჴლისათა“ (რიცხუთამ 36: 7) და შემდგომი.

ესე რამ ესრეთ არს, უკუეთუ მართლ იყო იოსებ, უეჭუელად შჯულიერად ცხოვნდებოდა. ხოლო შჯულიერად ცხოვრებული არავეინამთ სხვთ, თვნიერ თვსისავე ნათესავისაგანსა დაწინდებდა ცოლად, რომლისა ტომისამ იყო. ხოლო უკუეთუ იუდაჲს

ერისა და მამულისაგან იყო, ვინაჲ-იგი დავითცა, მოძღურებაჲ-ცა შჯულისაჲ ესრეთ იყო. და უკუეთუ იუდაჲს ნათესავისა და დავითის სახლისა და ტომისაგან იყო იოსებ, ვითარ არა მარი-ამცა მიერვე იყოს იუდაჲს ტომით და დავითის სახლით, ვინაჲ-იგი იოსებცა, რამეთუ განცხადებულ არს შჯულისა წარმკითხ-ველისაგან, ვითარ სხვსა ნათესავისაგანსა შერთვად დაყენებულ იყვნეს და თვისისა ერისა და მამულისა და ტომისაგანსა თანა ბრ-ძანებულ ცხორებად. რამეთუ: „არა მიიქცესო ძეთა ისრაჲლისა-თაჲ ნათესავი ნათესავად სხუად, არამედ თითოეული თვისისა მამ-ულისა ტომისა სამკვდრებელსა მოეკიდნენ ძენი ისრაჲლისანი“. ამისთჳსცა სახელგანთქმული ესე ქალწული თესლისაგან დავი-თისსა არს, ვინაჲ-იგი დამწინდებელიცა მისი. რამეთუ უკუეთუ „თავ დედაკაცისა ქმარი არს“ (ეფესელთა 5: 23), ღიდისაებრ მოციქულისა, და იყვნენ ორნივე იგი ერთგუჲმ შჯულის-დები-საებრ მოსტისსა. და უკუეთუ ცოდოს ქმრისადა დაწინდებულმან, მრუშებისა პატიჲი მიეკადოს წესისაებრ შჯულისა, ვითარცა ერთგუჲმ ქმნულსა დაწინდებულისასა, და თავ თვისსა აღმწერ-ელსა ქმრისასა. ვითარ არა აღწერასავე თანა თავისა ნათესავთა-სა თანა შეუდგეს გუამიცა თავსავე თანა-აღრიცხუვითა. ამისთჳს მისვე ტომისა, უფროჲსა და დავითის მამულისა თანად გამოჩნდა ქალწული, ვითარ-იგი სხუათავე თანა ბრძანებათა უფლისათა ესეცა მიუთხრა მას გაბრიელ, და თქუა: და მოსცეს მას უფალმან ღმერთმან საყდარი დავითის, მამისა მისისაჲ.

რასა გუასწავებს ამიერ, გარნა ვითარმედ მისგან შობადისა პირველ მამა არს დავით, რამეთუ ვითარლა სხუებრ შეჰგვანდა ესე თქუმად ანგელოზსა ქალწულისა მიმართ, არა თუმცა თანა აღიარებდა დავითისგანობასა მისსა, ვინაჲთგან უკუეთუმცა არა დავითის ტომისაგან ყოფილ-იყო ქალწული, რაჟამს ესმა მას, ვითარმედ: „მოსცეს მას ღმერთმან საყდარი დავითის, მამისა თვისსაჲ“ (ლუკა 1: 32), სამარადისოდმცა ეკითხა, ვითარმედ: რომლისა მამისაჲ? ვინაჲთგან აღიარებდა, ვითარმედ: „მე მა-მაკაცი არა უწყი“, და ესწავა, ვითარმედ სულისა მიერ წმიდისა მიუდგეს. არამედ ცხად მისსა იყო სიტყუაჲ იგი ჭეშმარიტებით

დავითის ასულ-ყოფითა (ლუკა 1: 34-35).

ამიერ ჯეროვნად იტყვს ლუკა: „აღმოვიდა იოსებ გალილე-
ამთ ქალაქით ნაზარეთით ჰურიასტანად, ქალაქად დავითისსა,
რომელსა პრქვან ბეთლემ, რამეთუ იყო იგი სახლისაგან და
ტომისა დავითისა, აღწერად მარიამის თანა მითხოვილისა მის-
და, რამეთუ იყო მიდგომილ“ (ლუკა 2: 4-5).

ამიერითგან არღარა იჭუნეულად ვიკითხვიდეთ სიტყუასა
ამას, ვითარმედ მხოლოდ მარიამის ოდენ აღწერად აღსრულ
იყო, არამედ ზოგად მარიამ იოსებითურთ სახლისაგან იყვნეს და
ტომისა დავითისა. ვინამთგან ესევეთარი თარგმანებაჲ სიტყვსაჲ
ამის გუაქუს მოცემული ჩუენდა.

განცხადებულად უკუე ჩუენებულ მგონიეს მე, ვითარმედ
არა ცუდად ნათესავთ-იმეტყუელების იოსებ წმიდათა მახარე-
ბელთა მიერ. რამეთუ ამას საჭიროდ შედგინებით იცნობების
ქალწულისა დავითის შვილისშვილობაჲ და ზეშთა აღმატებული
საკვრველებაჲ მისგან შობადისა იესუ ქრისტეს პირველ საუ-
კუნეთა ძისა ღმრთისაჲ. და რომელი ამათსა წინა-აღმდგომის
სიტყუად მეცადინობდეს თავსა თვსსა განსცდიდინ, უფრომსლა
თვსისავე ენისა მახვლითა განიცადებოდენ და წმიდისა ამის არ-
ვისა ჩუენისა ბჭეთა გარეთ განიცადებოდენ.

ხოლო ჩუენ, რომელთა მომართ სიტყუაჲ ღმრთისაჲ მოიე-
ლინა, მადლი და ჭეშმარიტებაჲ არღარას ამისსა უმეტესსა
ჯერ-არს გამოძიებად, ვინამთგან საღმრთოჲ წერილი მაყენებს
ჩუენ უღრმესსარე გამოძიებასა, რამეთუ იტყვს: „რამ-იგი გე-
ბრძანა შენ, მას ოდენ გულისჴმა-ჰყოფდ და უმაღლესსა შენსა
ნუ ეძიებ“.

ხოლო შენ, ზ ჰურიას, გულისჴმა-ყავ ძალი თქუმულთაჲ
ამათ და ნუ უღლის-მბრძოლობ ჭეშმარიტებისა მიმართ. გან-
იშორე მეჭუელი ცნობაჲ და თვნიერ ყოვლისა ორგულებისა
მადლით განემტკიცე, რომლისა მიერ განიჴსნა საკრველთაგან
წიგნ-დამდრეკელისა უღლისათა. მოიძარცუე საბურველი, გან-
წმედილად შეიწყნარე ნათელი აღწერილთაჲ, სახენი დაუტევენ,
შიშულად მიითუალე მადლი, შეუორგულებელად მოუკედ ჭეშ-

მარიტებასა. აქებდ და აღიდებდ ამისსა ესრეთ მბრძანებელსა. თქუ მოსეანად: „ესე ღმერთი ჩემი და ვადიდო იგი და ღმერთი მამისა ჩემისაჲ და აღვაძალდო იგი“ (გამოსლვ. 15: 2). შენდა უკუე და ყოვლისა მნებებელისა მარადის ესე იყავნ ზრახვად და ეგრეთვე სწავლად. ხოლო ჩუენ, რომელთა მტკიცედ მოგუესწავა ნათელი ჭეშმარიტებისაჲ, არა არს მოცალეჲაჲ უმეტესისა გამოძიებად და უზომოდ განყვანებად სიტყვსა. ვინამთგან ფრიად შემოკლებულად და ვითარცა ფრთეკეთილად გამოჩინებულ არს ჭეშმარიტებაჲ, რამეთუ არა შეჰგავს დღესასწაულობად მნებებელისა ძიებათა რათმე მიმართ განფენაჲ სიტყუათაჲ. არამედ თვსადვე ალაგად აღვედინ სიტყუაჲ და დღისავე ამის საიდუმლოთა წარმოიტყოდენ უფრომსლა შინაგან ბჭეთა ღვომითა და ჩუენდა მომართ ვმობითა სახარულევანსა რასმე მეტყუელებასა.

იხარებდით და აღიმღერებდით, რამეთუ წარმოდგა მოსალოდებელი, წინაშე ბჭეთა არს აღმოწოდებაჲ, კართა ზედა არს გამოცხნაჲ, კელთა შინა გუაქუს ცხორებაჲ, ვითარ გინა რომლითა სახითა ვისმინოთ დავითისი ესრეთ მეტყუელისაჲ: „ღმერთი ცხადად მოვიდეს“ (ფსალმუნი 49: 3). ვინაჲ და ვითარ მოვიდეს ზეცით და ჩუენგან? ზეცით უკუე უქორცოდ, ხოლო ჩუენგან სახითა და ბუნებითა და თვსებითა ჩუენითა. ვითარმცა ქმნულ იყო ესე, არა თუმცა ღმერთი განჯორციელებულ იყო, რამეთუ ღმერთი შიშუელი ხილვად შეუძლებელ არს. არა თუმცა თბესა ჩუენსა თანა შეთხზულ იყო ჩუენდა შეერთებითა და თვნიერ ცოდვისა ჩუენებრ ქმნილ იყო. ცხად არს, ვითარმედ ყოვლისავე დაბადებულისათჳს შეეერთების დაბადებულთა, რაჲთა აცხოვნნეს დაბადებულნი. სადა და ოდეს ქალწულებრივსა დაბასა და აღსასრულსა ჟამთასა, ოდეს-იგი მოსლვაჲ მისი დავით წინა მოასწავა. და ესე არს, რომელსა ვდღესასწაულობთ დღეს შობისა დღესა ქალწულისასა, წინა შემოსლვასა დღესასწაულთასა, დასაბამსა ქრისტჳს საიდუმლოთასა. ჯერ-იყო წინა-განმზადებად პალატი მეუფისა და ეგრეთლა მოსლვაჲ მეუფისაჲ. ჯერ-იყო წინა-მოქსოვად სახუეველთა სამეუფოთა და ეგრეთლა შობაჲ ყრმისა მეუფისაჲ. დასასრულსა ჯერ-იყო წინა-შეზელაჲ თიქისაჲ და

მაშინდა მოსლვამ მეკეცისაჲ, ვინაჲცა სამართლად უკუე იოვა-
კიმ საკვრველი და თანა-მკვდრი მისი ანნა საღმრთოთა მხია-
რულებითა ღმრთის-მწოდებელნი ნაყოფსა ლოცვისასა მომგებ-
ელ იქმნეს. ამას ვიტყვ დედუფალსა ბუნებისასა, დასაბამსა
ჩუენისა თბისასა, რომლისა შობისა ღღესა აღვასრულებთ და
სახუეველთა პატივ-ვსცემთ.

ამიერ თაყუანის-ვსცემთ ნათესავისა აღმოწოდებასა, რა-
მეთუ თვსებაჲ ჩუენი აწ მიიღებს დასაბამსა განღმრთობისასა.
აწ საკრველნი პირველ უშვილოჲსა ბერწობისანი დაიქსნებიან:
უშვილოჲ დედა იქმნების და შვილ-კეთილ არაშვილიერი იგი
იპოების. და უხარის ანნას ქალწულისა ჩჩვლისა მაწოვნებელო-
ბაჲ. აწ კუალნი ბერწობისანი დაიყოფვიან და ნესტუნი შვილის-
მშობელობისანი განეხუმიან და წინა უსწრობს უშვილოჲსა შო-
ბაჲ საკვრველებასა ქალწულისასა. რამეთუ უკუეთუ დიდ არს
შობაჲ ბერწისაჲ, ვითარ არა უმეტეს იყოს შობაჲ ქალწულისაჲ
უფროჲსა მაშინ, რაჟამს იგი გამოჩნდა რაჲ დედად, არღარა
ეგო ბერწად, ხოლო უქმროდ მშობელი ქალწულადვე ეგო კუალ-
ად შემდგომად შობისა, არცა განხრწნა საშოჲ და დედათა წესსა
განეველთა, არამედ ესე უკუანაჲსკნელ, ხოლო იგი პირველ, რა-
მეთუ სახე და იგავ მეორისა ამის იყო პირველ იგი.

ვინაჲცა შუენოდა მას, რომლისა მიერ ყოველი და რომ-
ლისათჳს ყოველი (რომაელთა 9: 36) ვითარცა განმახლებელსა
ბუნებისასა პირველსა დედასა ზედა განახლებად საკვრველები-
სა და დედად გამოჩინებად ბერწ-ყოფილისა, და ეგრეთღა დედასა
თჳსსა ზედა განახლებაჲ შჯულთა ბუნებისათა და ქალწულისაჲ
დედად გამოჩინებაჲ და დაბეჭდულადვე დაცვაჲ ბეჭედთა ქალ-
წულებისა მისისა თანა.

ესევეითარი არს შობისა ღღე ქალწულისაჲ. ესე არს თავ
ღღესასწაულისა, მოქსენებაჲ აღთქმათა ღმრთისათაჲ კაც-
თა მიმართ, გამოცხადებაჲ წინაჲსწარმეტყუელებულთაჲ,
განცხადებაჲ დაფარულთა და დასასრულსა მოხედვაჲ ყოელისა
ნათესავისაჲ, რომლითა მოხედვულ ვიქმნენით, რომლითა განე-
ბრწყინდით პირველ ბნელსა და აჩრდილთა სიკუდილისათა მსხ-

დომარენი და უვალთა მით ნათლთა ელვარე ქმნულნი მალლით
ადმობრწყინებულისა მიერ ჩუენდა ქრისტე იესუმს, ჩუენ, ყოვ-
ელთა მეუფისა და მაცხოვრისა და ღმრთისა. მისსა დიდებაჲ და
პატივი და სიმტკიცე თანა დაუსაბამოჲთ მამით მისით და ცხოვ-
ელს-მყოფელით სულითურთ, აჲ და მარადის და საუკუნეთა საუ-
კუნეთასა. ამენ.

**წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა ანდრეა
იერუსალემელისა კრიტელ მთავარეპისკოპოსისაჲ
შობისათჳს ყოვლად უბიწოჲსა
დედუფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა
და მარადის ქალწულისა მარიამისა***

მამაო, გუაკურთხენ!

განიზომოს თუ ქუეყანაჲ მტკავლითა და შეიწეროს ზღუაჲ საბლებითა, შეიზომოს თუ ცაჲ ბრჭალითა, ანუ ვარსკულაენი აღირაცხნენ რიცხვთა, გინა თუ ცუარნი წჳმისანი, ანუ მტუერნი ქუეყანისანი, სიზრქე ქართაჲ, ანუ რაოდენობაჲ ქჳშათაჲ; უკუეთუ ესე ყოველნი ცნობილ და მიწდომილ იქმნენ გონებათაგან, მაშინლა საგონებელ არს, ვითარმედ ნუჟუედა აწინდელიცა ესე წინა-მდებარე ჩუენდა მიზეზად შესხმათა გამოთქუმულ იქმნეს ბაგეთაგან და ცნობილ გონებათაგან. რამეთუ ღმრთისა დედისა არს დღესასწაული ესე და ღირსებით ზეშთა ყოველთა განთქუმულისა ჩჩჳლისა შობისაჲ არს კრებაჲ ესე. ქალისა მარადის ქალწულისა და დედისა უქორწინებელისა, დედუფლისა და წინამსწარმეტყუელისაჲ, რომელსა განუმზადებდა რაჲ სახუეველთა სამეუფოთა დიდი იგი წინამსწარმეტყუელთა და მეფეთა შორის დავით, სამეუფოთა კრთომითა მოასწავებდა და იტყოდა: „ყოველი დიდებაჲ ასულისა მეუფისაჲ შინაგან, ფესუედითა ოქროვანითა შემკულ და შემოსილ“ (ფსალმუნი 44: 14). ვინამცა, ვითარ ვჰგონებ, წინა-მხედველ იქმნა იგი მიერვე სახუეველთაჲთაგანსა შუენიერებასა და ჰაეროვნებასა სულისა მისისასა. და მოასწავებდა მის შორის დაუნჯებულთა საღმრთოჲსა სულისა მადლთა. რამეთუ ვითარ-ესე მე გულისჴმა-ვჰყოფ, ესე არიან სამოსელნი და ფესუნი ოქროჲსანი. და კუალად ვჰგონებ, ვითარმედ სახუეველად სამეუფოდ გულისჴმა-იყოფებოდის მად-

* იბეჭდება გამოცემიდან: „ძველი მეტაფრასული კრებულები“ (სექტემბრის საკითხავები), გვ.144-155.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 112.

ლი უვნებელობისაჲ, რომლისა მინდობითა ვითარცა მეცნიერი გარეშესა მას და შინაგანსა ქმნულ-კეთილობასა ქალწულისასა. ამისთჳს ვმობდა კმითა მალლითა კადნიერებით: ისმინე, ასულო, და იხილე და მოყავ ყური შენი და დაივიწყე ერი შენი და სახლი მამისა შენისაჲ და გულმან უთქუას მეუფესა სიკეთისა შენისაჲ.

ხოლო დაღაცათუ სიტყუანი ესე უპირატეს და უფროჲს წარმართთაგანსა ეკლესიასა შეეტყუებიან, არამედ არაჲვე დამაყენებელ არს, რაჲთა მოპოვნებით მოვიპოვნეთ იგინი ყოვლადწმიდისა ამისთჳს და უბიწოჲსა ქალწულისა, რომელი-ესე არს ტადარ და სამკვდრებელ დედისა მის ყოველთა ეკლესიათაჲსა საკვრეველებითა მით მისგან კორცთ-შესხმისაჲთა. ამისთჳსცა ჯეროვნითა გულისკმის-ყოფითა კეთილად მოვეგნეთ თავთა თჳსთა და დავითისგან შობილსა მას დავითის თანა შეუძნალოთ სიმრავლე მედღესასწაულეთა კრებულისაჲ და ძალისაებრ გვრგვნი სიტყუათა შეუთხზათ დედასა ღმრთისა სიტყჴსასა. მსახურ ვექმნეთ ბრწყინვალებასა ამის დღესასწაულისასა, მიუძღუანოთ ქალწულსა შესხმაჲ ქალწულებისაჲ. მივანიჭოთ დედუფალსა ნათესავთასა შეზავებაჲ ნელსაცხებელთა სულნელთაჲ, რომელთა ნივთ რაჲმცა იყო სხუაჲ, თჳნიერ ყუავილნი წინამსწარმეტყუელთა სიტყუებისანი, რომელნი-იგი მისთჳს წინამოსწავებით თქუმულ არიან და მრავალ-სასყიდლის ჰყოფენ საცხებელსა ამის სიხარულისა ჩუენისასა. ხოლო უპირატეს მათსა კვმობდეთ კმასა გაბრიელისსა და ვეტყოდეთ დედუფალსა დაბადებულთასა: **გიხაროდენ, მიმადლებულო, გიხაროდენ, განბრწყინებულო**, რომლისა მიერ ბნელი განიკადა და ნათელი შემოიყვანა. გიხაროდენ, მიმადლებულო, რომლისა მიერ შჯული დადუმნა და მადლი წარმოაჩინა. გიხაროდენ, დასაბამო კურთხევისაო და დასასრულო წყევლისაო.

გიხაროდენ, ჭეშმარიტად მიმადლებულო, უფალი შენ თანა. რამეთუ რომელი-იგი უკუანამსკნელ შობისა შენგან, იგივე პირველ შობისა შენ თანა, რაჲთა გამოჩნდეს პირველითგანობაჲ შემდგომისა შენისაჲ და ვითარმედ პირველობაჲ იგი ძალისაჲ არს, ხოლო უკუანამსკნელობაჲ — განგებულებისაჲ, რამეთუ

რომელი-ესე აწ შობითა შენითა ბერწთაგან განგამზადებს შენ ტაძრად და საყოფელ თვსსა ჰყოფს საშოსა შენსა, შემდგომად მცირედისა ჯორცთა შენთაგან მიიღებს დიდსა მას საიდუმლოსა კაცებისასა.

გიხაროდენ, მხოლოო შემტკობელო კურთხევისაო, შენ შორის შეწყნარებითა ყოველთა მაკურთხეველისა უფლისაჲთა, რაჲთა პირველსა მას დედასა პირველი იგი წყევამ განეძარცოს.

გიხაროდენ, ღმრთივ-დართულო საუნჯეო ქალწულებისაო, რომლისა მიერ ვიხილეთ შობამ უხრწნელი და სიმდიდრესა მას ქალწულებისასა დაცვამ შეუხებელი.

გიხაროდენ, დედაო საკვრველო უბიწოებითა და ქალწულო უსაკვრველესო მაწონებელობითა!

გიხაროდენ, შარავანდელო ყოველთა სიკეთეთაო და სამეფოო პალატო კაცთა ნათესავისაო, ყოვლით კერძო წარმატებულო სამეფოჲთა წარმატებითა!

გიხაროდენ, ღმრთივ-განდიდებულო ტაძარო, ქრისტეს მხოლოჲსა მხოლოდ შემწყნარებელო, რომელი-იგი მღვდელობს სიწმიდეთა მათ შინა ზეცისათა წესსა მას ზედა მელქისედეკისსა.

გიხაროდენ, კუერთხო აპრონისო, ძირო იესესო, მორჩილად ვითისო, შესამოსელო სამეფუო, გვრგვნო მადლთაო, გამოუწერელო სახეო ქალწულებისაო, სიწმიდისა ნივთო განსპეტაკებულო და ოქროჲს სახედ ვრცლად მიმოგანროთხმულო, ჯეროვნად დამტევნელო საცნაურთა მათ სიტყუათა მადლისათა.

გიხაროდენ, შუამდგომელო შჯულისა და მადლისაო, აღსაბეჭდველო ძუელთა და ახალთა აღთქუმათაო, განცხადებულად სრულებაო ყოველთა წინაჲსწარმეტყუელთაო, თავო დაწყებაო ყოველთა ღმრთივ-სულიერთა წერილთა ჭეშმარიტებისაო, სულიერად და წმიდად მოქნილო ქარტაო სიტყვსა ღმრთისაო, რომელსა ზედა თვნიერ თქუმისა და წერისა მას ზედა დაწერილი იგი სიტყუამ ღმრთისაჲ დღითი-დღე აღმოიკითხვის.

გიხაროდენ, დასაბამო განახლებისა ჩუენისაო და დასასრულო ჩუენ ზედა და ჩუენდა მომართ წინა-განსაზღვრებულთა მათ ღმრთისა აღთქუმათაო, წინამთვე მოსწავებულო სიწმიდეო

საღმრთოა და დიდებისაო, კეთილად მოსალოდებლო ცხორებაო წარმართთაო!

გიხაროდენ, ჭეშმარიტო კიბეო იაკობისო, მთაო მკუმოლვარეო, კიდობანო სიწმიდისაო, ყოვლით კერძო განრჩუნვილო ოქროს სახითა ბრწყინვალეობითა სულისა წმიდისაჲთა, ტაკუკო ოქროსაო, რომელსა მოგაქუს ქრისტე — მანანაჲ იგი ზეცათაჲ, დაუღვენელი იგი საზრდელი ყოვლისა სოფლისაჲ.

გიხაროდენ, რომლისა შორის ვერ პოვა ადგილი მწუხარებითა შობამან შვილთამან, არამედ უფროსლა ცვალა მწუხარებით შობაჲ შვილთაჲ.

კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის, რომლისა მიერ ისწავეს წარმართთა მორწმუნეთა მეცნიერებით კმობაჲ: „კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისაჲთა“ (ფსალმ. 117: 26) ღმერთი უფალი და გამოგზნდა ჩუენ.

კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის, საიდუმლოო და ღმრთივ-დასხმულო ვენაჲო, რომელი მდიდრად მიმოდაეფინე საზღვართა ეკლესიისათა და ტევანი იგი მწიფე უხრწნელებისაჲ საშოთ შენით აღმოგვცენე.

კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის, ურნატო ღმრთივ-მოქმნილო, რომელმან დაუთესველი იგი და მოურწყველი ჯუვილი ცხოვრებისა ჩუენისაჲ ვითარცა ხუავმან მუცლითა იტვრთე.

კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის, ქუეყანაო გულის-სათქუმელო, რომლისა მიერ მიიღო მიწაჲ მეკეცემან თიკისა ჩუენისამან და განაახლა ჭურჭელი იგი განტეხილი.

კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის, ახალო სელიმო, რომლისა შორის განისუენა საცნაურმან მან კიდობამან, ღმრთისა სიტყუამან განცორციელებულმან.

კურთხეულ ხარ შენ, დედათა შორის ნამდვლვე საღმრთოო და ჭეშმარიტო დაბირო, რომელი-იგი აქუნდი ღმერთ-შემოსილთა მათ მესაიდუმლოეთა წმიდისა ეკლესიისათა, ნივთად მომასწავებელად საღმრთოთა გამოცხადებათა და მაუწყებელად ყოფადთა საიდუმლოთა.

კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის, საცნაურო ბეთლემო,

რომელი-ეგე იქმენ სახლ და საგებელ და ბუნება შემზავებელ პურისა მის ცხორებისა. რამეთუ მან თავადმან, ვითარ-იგი თქუა, დაიძკვდრა შენ შორის, ვითარცა მან მხოლოდმან უწყის. და თანა შეეზავა ჩუენსა ამას ბუნებასა შეურევენელად. და ყოველი საესებაა ადამისი თავისა მიერ თვსისა აღაფუენა, რამთა ყოს იგი პურ ცხოველ ზეცისა.

კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის, სართულო შჯულის-ერისა მის და აჩრდილებრისა კარვისაო, ვინაჲ-იგი დიდმან ბესელიელ – ქრისტემან ღმერთმან, მადლით კელით უქმნელი იგი ტაძარი იშენა ვორცთა მათ სულიერთაჲ ხუროთ-მოძღურებითა სულისა წმიდისაჲთა.

ესე ყოველი წარმოვთქუთ, ზ საყუარელნო, გარნა უწყოდეთ, ვითარმედ ვერვინაჲთ სხვთ სრულ-ვეოთ ჯეროვანი შესხმაჲ სასძლოჲსაჲ ამის, არა თუ შემოუკრიბოთ მას მრავალფერი ყუავილი სამოთხისგან წიგნთაჲსა და ესევეითართა მიერ საიდუმლოთა შევთხზათ გვრგვნი ქებათა მისთაჲ, რამეთუ არა არს აღგილი ნამდვლვე არცა ერთი მათგანი, რომელთა შინა უკუეთუ ვინ გულისკმის-ყოფით აღმოიკითხვიდეს საღმრთოთა წერილთა, რომელსა შინა არა ყოველით კერძო მიმო-განფენილ იპოვოს სახელის-დებაჲ და წოდებაჲ მისი მრავალფერითა და თითო-სახითა სახელითა, რომელნი-იგი მოსწრაფებით შემოკრებითა გამომეძიებელთაჲთა შემოკლებითა სიტყუათა შინა გეპოვნენ ჩუენ მიერ წარმოთქუმულსა ამას შინა ზოგებით გამოსახვითა სიტყვსაჲთა, რაოდენნი-იგი ყოვლადწმიდამან ქალწულმან განიკურნნა ღმრთისა მიერ მინიჭებულმან დიდებულებანი.

მოვედ უკუე და იხილე თითო-ფერობაჲ სახელთა მისთაჲ და სიმრავლე წოდებათაჲ, რომელთა მიერ მრაველით კერძო წერილთა შინა სახელ-იღების, ვითარ-იგი რაჟამს უწოდდეს მას: ქალწულ და ქალ, წინაჲსწარმეტყუელ, სასძლო, სახლ ღმრთისა, ტაძარ წმიდა, მეორე კარავ, ტრაპეზ წმიდა, საკურთხეველ, სასაკუმეველე ოქროჲსა, წმიდა წმიდათა, ქერობინ დიდებისა, ტაკუკ ოქროჲსა, ფიცარ აღთქუმისა, კუერთხ სამღლელო, სკიპტრა მეფობისა, შარაგანდელ სიკეთისა, რქადამტევენელ ზეთისა

მის საცხებელისა მღვდელთა და მეფეთაჲსა, ალაბასტრ, სასან-
თლე, აღმურ, ლამპარ, სანთელ, საყდარ, მალნარ, კლდე, ქუ-
ეყანა, სამოთხე, აგარაკ, ურნატ, წყარო, ტარიგ, ცუარ და სხუა
მრავალ, რაოდენი რაჲ დიდთა წინამსწარმეტყუელთა წინა-
მხედველობითა დიდთა საიდუმლოთაჲთა იგავით უწოდეს მას,
ვითარ-იგი მოსე — მაყულად, რაჟამს თქუა: „წარვიდე და ვიხ-
ილო დიდი იგი ხილვაჲ, ვითარ იწუების მაყული და არა დაი-
წუების“ (გამოსლვათა 3: 2-3) ხოლო კუერთხად, ესაია რაჟამს
თქუა: „გამოვიდეს ძირისაგან იესესისა კუერთხი და ყუავილი
ძირთაგან მისთა აღმოსცენდეს“ (ესაია 11: 1). ხოლო ძირ ეწო-
დების მისგანვე, ვითარმედ: „აჰა, ძირი იესესი და რომელი აღ-
დგომად არს მთავრად წარმართთა და მას წარმართნი ესვიდენ“
(ესაია 11: 10). ქუეყანად წმიდად, რაჟამს ჰრქუას: მოსე, მოსე,
„წარიკადენ კამლნი ფერჯთაგან შენთა, რამეთუ აღგილი ეგე,
რომელსა შენ სდგა, ქუეყანა წმიდა არს“ (გამოსლვათა 3: 5).
ქუეყანა გულის-სათქუმელ, რაჟამს გესმეს, ვითარმედ: „შეურა-
ცხ-ყვეს ქუეყანაჲ გულის-სათქუმელი“ (ფსალმუნი 105: 24). ქუ-
ეყანა აღმომაცენებელ სიტყვთა მით, ვითარმედ: ჭეშმარიტებაჲ
ქუეყანით აღმოსცენდა. თემან, გესმეს რაჲ, ვითარმედ: ღმერთი
თემანით მოვიდეს, რომელ არს სამხარი. ხოლო მთად შედგომი-
თავე მისითა და წმიდაჲ იგი მთით ჩრდილოთ მალნართაჲთ. და
კუალად მთად, „რომლისაგან გამოეკუეთა ლოდი თჳნიერ კელი-
სა“ (დანიელ 2: 45). და მთად, რომელსა სათნო-იყო ღმერთმან
დამკვდრებად მას შინა (ფსალმუნი 67: 17). ზეთისხილ, რაჟამს
თქუას: „მე ვითარცა ზეთისხილი ნაყოფიერი სახლსა ღმრთი-
სასა“ (ფსალმუნი 51: 10). კიდობნად, რაჟამს გესმეს, ვითარმედ:
„აღდეგ, უფალო, განსასუენებელად შენდა, შენ და კიდობანი სი-
წმიდისა შენისაჲ“ (ფსალმუნი 131: 8). საყდრად სიტყვთა მით,
ვითარმედ: „ვიხილე უფალი საბაოთ, მჯდომარე საყდართა ზედა
მაღალთა და აღმატებულთა და სავსე იყო დიდებითა უფლისაჲთა
ტაძარი იგი“ (ესაია 6: 1). ბჭედ, რაჟამს წინამსწარმეტყუელ-
სა ეტყოდა უფალი, ვითარმედ: „ბჭე ეგე ეგოს დაჭშულ და არა
განელოს და არც ვინ განვიდეს მიერ. რამეთუ უფალი ღმერთი

ისრაშლისაჲ შევიდეს და განვიდეს მიერ და იყოს ბჭე იგი დაჯ-
 შულ“ (ეზეკიელ 44: 2). სიონ, რაჟამს გესმას, ვითარმედ: „მო-
 ვიდეს სიონით მკსნელი და მოაქციოს უღმრთოებისაგან იაკობი“
 (ესაია 59: 20). და გამოირჩია უფალმან სიონი და სათნო-იყო
 სამკვდრებელად იგი. დედა ეწოდების თქუმულითა მით: „დედად
 სიონსა პრქუას კაცმან, რამეთუ კაცი იშვა მას შინა. და თავად-
 მან დააფუძნა იგი მაღალმან“ (ფსალმუნი 136: 5); „და ვინაჲ ჩემ-
 და ესე, რაჲთა მოვიდეს დედაჲ უფლისა ჩემისაჲ ჩემდა“ (ლუკა
 1, 43). გავალაკ სიტყვთა მით, ვითარმედ: „გავალაკნი იქმნნა
 მეფემან სოლომონ ძელთაგან ლიბანისათა“ (ქებაჲ 3, 9). ცხე-
 დარ, რაჟამს თქუან: „აჰა, ცხედარი სოლომონისი და სამეოცნი
 ძლიერნი გარემოჲს მისსა ძლიერთაგან ისრაშლისათა“ (ქებაჲ
 3: 7). ხოლო თავ მეტყუელისა მისგან, ვითარმედ: „აჰა კელი
 განმარტებული ჩემდამო და მის შორის თავი წიგნისაჲ და გა-
 ნარღვა იგი წინაშე ჩემსა და მას შინა წერილ იყო შინაჲთ და
 გარეთ. და მრქუა: ძეო კაცისაო, შეჭამე თავი ესე წიგნისაჲ“
 (ეზეკიელ 29: 11). „და იყვნენ თქუენდა სიტყუანი ესე,— თქუა
 უფალმან, — ვითარცა სიტყუანი წიგნისა მის დაბეჭდულისანი,
 რომელი უკუეთუ მისცენ კაცსა მეცნიერსა კითხვისასა და პრ-
 ქუან მას: „წარიკითხე ესე. ხოლო მან პრქუას: არა ძალ-მიც
 კითხვად, რამეთუ დაბეჭდულ არს“ (ესაია 2: 9). ხოლო ქარტა,
 რაჟამს გესმეს, ვითარმედ: „მრქუა მე უფალმან: მიიღე თავისა
 შენისა ქარტაჲ ახალი და დიდი და დაწერე მას ზედა საწერელი-
 თა კაცისაჲთა, რაჲთა მაღიად ყოს წარმოღებაჲ ნატყუენავისაჲ“
 (ესაია 8: 1). ხოლო მარწუხ თქუმულისა მისგან, ვითარმედ:
 „მოივლინა ჩემდა ერთი სერაბინთაგანი და კელთა მისთა აქუნდა
 ნაკუერცხალი, რომელი მარწუხითა აღიღო საკურთხევისა-
 გან და შემახო პირსა ჩემსა და მრქუა: „აჰა ესერა, შეეხო ესე
 ბაგეთა შენთა და მოგისპნეს უშჯულოებანი შენნი და ცოდვანი
 შენნი განწმიდნეს“ (ესაია 6: 6-7). ხოლო ქალწულ, რაჟამს
 კმობდენ მისთჳს: „აჰა, ქალწულმან მუცლად-ილოს და შვეს ძე
 და უწოდოს სახელი მისი ევმანუილ“ (ესაია 7: 14). წინამსწარმ-
 ეტყუელ, რაჟამს გესმას: „და მოვიდა წინამსწარმეტყუელისა

მის და მუცლად-ილო და შვა ძე და თქუა უფალმან ჩემდა მომართ: „უწოდე სახელი მისი მაღიად წარმოტყუენე და მსწრაფლ წარმოიღე, რამეთუ პირველ ცნობადმდე ხადილსა მამისა და დედისა-სა წარმოიღოს ძალი დამასკისაჲ და ნატყუენავი სამარაჲსაჲ“ (ესაია 8: 3-4). დედუფალ თქუმიტა მით, ვითარმედ: „დადგეს დედუფალი მარჯუენით შენსა სამოსლიტა ოქროქსოვილიტა შეგკულ და შემოსილ“ (ფსალმუნი 44: 10). მახლობელ, რაჟამს პრქუან მას: „ვითარ შუენიერ ხარ, მახლობელო ჩემო, ვითარ შუენიერ, და ბიწი არა არს შენ თანა. აღდეგ, მოვედ, მახლობელო ჩემო!“ სძალ თქუმულისა მისგან: „მოვედ, სძალო, ლიბანით. მოხვდე და წარმოჰვლო დასაბამად სარწმუნოებისა“ (ქებაჲ 4: 7-8). „თაფლი დამოსწუთის ბაგეთა შენთა, სძალო, თაფლი და სძე ქუეშე კერძო ენასა შენსა. და სულნელებაჲ სამოსელტა შენთაჲ, ვითარცა სულნელებაჲ გუნდრუკისაჲ“ (ქებაჲ 4: 10-11). და ეწოდების სიტყვსა მიერ, „ვითარ შუენიერ იქმნნეს თუალნი შენნი, დაო ჩემო და სძალო“. მტილ სახელ-ედების, გესმეს რაჲ, ვითარმედ: „მტილი დაკშული და წყაროჲ დაბეჭდული“ (ქებაჲ 4: 12). ასულ უწოდიან, რაჟამს პრქუეს მას: „ისმინე, ასულო, და იხილე! მოყავ ყური შენი და დაივიწყე ერი შენი და სახლი მამისა შენისაჲ! და გულმან უთქუას მეუფესა სიკეთისა შენისა“ (ფსალმუნი 44: 11-12). და კუალად: მრავალტა ასულტა მოიგეს სიმდიდრე და მრავალტა აჩუენეს ძალი. ხოლო შენ გარდაჰმატე და გარდაჰრიე უფროჲს ყოველტასა. მითხოვილ პრქუან, რაჟამს აღმოიკითხო: „მოივლინა გაბრიელ ანგელოზი ღმრთისა მიერ ქალაქად გალილეაჲსსა, რომლისა სახელი ნაზარეთ ქალწულისა მითხოვილისა ქმარსა, რომლისა სახელი იოსებ, რომელი იყო სახლისაგან და ტომისა დავითისა. და სახელი ქალწულისაჲ მის მარიამ“ (ლუკა 1: 26-27).

ღრუბელ ეწოდების, გესმეს რაჲ, ვითარმედ: „აჰა, უფალი ზის ზედა ღრუბელსა სულმცირესა და შევიდეს ეგვპტედ და შეიმუსრნენ კელით ქმნულნი ეგვპტისანი“ (ესაია 19: 1). ხილვა სახელ-ედების სიტყვტა მით: „ვიხილე ხილვაჲ ცეცხლისაჲ და შარავანდედი გარემოჲს მისსა, ვითარცა ხილვაჲ მშვლდისაჲ,

რომელი გამოჩნდეს ღრუბელთა შინა ღღესა წვმისასა, ესრეთი იყო დგომაჲ შარავანდედთაჲ გარემო მისსა. ესე ხილვაჲ მსგავსებაჲ არს ღიდებისა უფლისაჲ“ (ეზეკიელ 1: 27-2, 1). ილიკტრო უწოდიან: „და ვიხილე ხილვაჲ ილიკტრონიისაჲ, ხილვაჲ ცეცხლისაჲ შინაგან მისსა და გარემო მისსა ხილვითგან წელთაჲთ აღმართ და ხილვითგან წელთაჲთ დაღმართ“ (ეზეკიელ 1: 27-2, 1).

ღღე სახელ-ედების, გესმოდეს რაჲ, ვითარმედ: „ღღე ღღესა აუწყებს“ (ფსალმუნი 18: 3), და ღამე, რაჟამს იტყოდინ, ვითარმედ: „ღამე ღამესა მიუთხრობს“ (ფსალმუნი 18: 3). ცა ეწოდების, რაჟამს ითქუას: „უფალმან ზეცით გარდამოიხილა და იხილნა ყოველნი ძენი კაცთანი“ (ფსალმუნი 32: 13). ხოლო აღმოსავალ, რაჟამს გესმეს: „მეფენი ქუეყანისანი აქებდით ღმერთსა და უგალობდით უფალსა, რომელი-იგი აღმაღლდა ცასა ცათასა აღმოსავალით“ (ფსალმუნი 67: 32-33). ხოლო დასავალ თქუმულითა მით, ვითარმედ: „გზა-უყავთ მას, რომელი-იგი აღმაღლდა დასავალით, უფალ არს სახელი მისი“. მზე ეწოდების, რამეთუ „მზესა აღდგა კარავი თვისი“ (ფსალმუნი 18: 6) და თავადი — „ვითარცა სიძე რაჲ გამოვალნ ეზოთ თვისით“ (ფსალმუნი 18: 3). ქალაქ სახელ-ედების, რამეთუ „ღიდებული ითქუა შენთვის ეგერა, ქალაქო ღმრთისაო“ (ფსალმუნი 86, 3), და „სლვაჲ მდინარეთაჲ ახარებს ქალაქსა ღმრთისასა“ (ფსალმუნი 45: 5), ღმერთი მის შორის და იგი არა იძრას. და კუალად რაჟამს გესმას: „შენ, ძეო კაცისაო, მიიღე თავისა შენისა ალიზი და დაიდე წინაშე პირსა შენსა და გამოწერე მას ზედა ქალაქი და მიეც მას ზღუდე!“ (ეზეკიელ 4: 1-2).

ადგილ ჰრქვან, გესმეს რაჲ: „ვითარ საშინელ არს ადგილი ესე. არა არს ესე სხუაჲ, თვნიერ სახლი ღმრთისაჲ. და ესე არს ბჭე ზეცისაჲ“ (შესაქმე 28: 17). და კუალად აღმიყვანა მე სულმან და მესმა უკუანა კერძო ჩემსა ჳმაჲ ძრვისა ღიდისაჲ, რომელი იტყოდა: „კურთხეულ არს ღიდებაჲ უფლისაჲ ადგილით წმიდით მისით“. და კუალად „არა ვსცე ძილი თუალთა ჩემთა, არცა ჰრული წამთა ჩემთა, ვიდრემდის ვპოო ადგილი უფლისაჲ,

საყოფელი ღმრთისა იაკობისი“ (ფსალმუნი 131: 4-5).

საწმის სახელ-ედების თქემითა მით: „გარდამოვდეს ვითარცა წვამა საწმისსა ზედა და ვითარცა ცუარი რამ ცურინ ქუეყანასა ზედა“ (ფსალმუნი 71: 6).

დედაკაც ეწოდების, რაჟამს პრქუეს: „კურთხეულ ხარ შენ დედათა შორის და კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ“ (ლუკა 1: 42). და კუალად: „გამოავლინა ღმერთმან ძე თვისი, შობილი დედაკაცისაგან, რამთა იქმნეს შჯულსა ქუეშე“ (გალატელთა 4: 4). ნეტარ სახელ-ედების, ესმეს რამ, ვითარმედ: „ნეტარ არს, რომელსა პრწმენეს, რამეთუ იყოს აღსრულებამ თქუმულთა მათ მისსა მიმართ უფლისა მიერ“ (ლუკა 1: 45). და: „ნეტარ არს მუცელი, რომელმან გიტვრთა შენ, და ძუძუნი, რომელთა სწოვდი“ (ლუკა 11: 27). მარიამ პრქვან მეტყუელისა მისგან: „ნუ გეშინინ, მარიამ, რამეთუ ჰპოვე მადლი წინაშე ღმრთისა. და აჰა ესერა, შენ მუცლად-ილო, ჰშვე ძე და უწოლო სახელი მისი იესუ, რამეთუ მან იქსნას ერი თვისი ცოდვათა მათთაგან. ესე იყოს ღიდ და ძე მადლის ეწოდოს. და მოსცეს მას უფალმან ღმერთმან საყდარი დავითისი— მამისა მისისაჲ. და მეუფებდეს სახლსა ზედა იაკობისსა საუკუნოდ. და სუფევისა მისისა არა იყოს დასასრულ. პრქუა მარიამ ანგელოზსა მას: ვითარმე იყოს ესე ჩემდა, რამეთუ მე მამაკაცი არა ვიცი? მიუგო და პრქუა ანგელოზმან მან: სული წმიდამ მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მადლისაჲ გფარვიდეს შენ, რამეთუ შობილსა მას შენგან წმიდა ეწოდოს და ძე ღმრთისა“ (ლუკა 1: 30-35). „და თქუა მარიამ აღიდებს სული ჩემი უფალსა და განიხარა სულმან ჩემმან ღმრთისა მიმართ მაცხოვრისა ჩემისა“ (ლუკა 1: 46-47).

და ვისმე არა დაუკვრდეს ესოდენტა სათნოებათა სიმაღლესა მიწოდამა მისი, ვიდრედა დედა იქმნა ღმრთისა, რომელი-ესე უსაკვრველეს არს ყოველთა სასმენელთა და საქმეთა აღსრულებულთა, ვინამცა ირწმუნოთო ჩემი, კუალად მისსავე აღვიდეთ, რომელი-იგი არს თავ დღესასწაულისა ჩუენისა, რამთა კუალად მასვე შეეყოს სიტყუამ, რომლისაგან ჟამ ერთ განყოფილ იქმნა. მოვედით და შევეხნეთ საგალობელთა სიტყუათა ამის დღესას-

წაულისათა და მცირედ რამ ვეზრახნეთ აქა შემოკრებულთა, ეგრეთღა განუსუენოთ საგრობასა სიტყუათა ჩუენთასა.

საკმარ იქმნა რამ პირველისა მის შემუსრვილებისა და მამულისა დაცემულებისაგან აღმმართებელი და განმაახლებელი ბუნებისათჳს კაცთაჲსა და კმანი მღუმარეთანი კმობდეს დამბადებელისა მიმართ ღაღადებითა ძლიერითა: „რად-მე, უფალო, დასდეგ შორს“ (ფსალმუნი 9: 21). და მათ თანავე საღმობიერად კმა-სცემდეს კმანი წინაჲსწარმეტყუელთანი და იტყოდეს: „სადა არიან წყალობანი შენნი პირველნი, უფალო, რომელ ეფუცე დავითს ჭეშმარიტებითა შენითა?“ (ფსალმუნი 88: 49), რამე უკუე ყო მნებებელმან მან წყალობისამან? რამეცა სხუამ, გარნა ესე: რამეთუ არა უგულუბელს-მყენა, არცა შეურაცხ-მყენა, არცა განგრძობილად მიაძყოვრა აღთქუმაჲ. რომელი აღთქუმაჲ? არამედ ესე, ვითარმედ: „არა დაგიტეო, არცა დაგაგდო შენ“ (ებრაელთა 13: 5). რამეთუ სიტყუამ იგი, რომელ ჰრქუა უკანაჲსკენელ მოწაფეთა, აღმაღლდებოდა რამ ზეცად, ვითარმედ: „არა დაგიტევენ თქუენ ობლად, მოვიდე თქუენდა“ (იოვანე 14: 18). იგივე პირველ გამოუთქუმელისა მის განკაცებისა მისისა განცხადებულად აღგვთქუა წინაჲსწარმეტყუელთა მიერ.

ვინამთგან უკუე ესე ესრეთ იყო და ჟამი უწოდდა აღსრულებად აღთქუმათა, იხილე, თუ რამ. ყო მოქმედმან მან ცხოვრებისა ჩუენისამან და კუალად განმაახლებელმან პირველისა მის შეზავებულებისა და შეერთებისამან: არა უცხოთ ვინამე მოიპოვა ორღანოჲ, არცა სხჳსა რამსმე ნივთისაგან განამრთელა ჭურჭელი იგი განტეხილი, არამედ მისვე თივისაგან. და ვითარ ვინ თქუას, მისვე საფუვარისაგან მიიღო განსამტკიცებელი ჩუენი, რაჟამს პატიოსნად ტაძრად თჳსისა ესოდენ აღმატებულისა მის ღიდებულებისა იშენა ყოვლად უბიწოჲ ესე ქალწული. და ყო იგი სადგურ თჳსისა მის გამოუთქუმელისა კორცთ-შესხმისა, ვინამ იგი თავადი პირველი და მხოლოჲ მღდელთ-მთავარი და მეფე განგებულებით იქმნა მსგავს ჩუენდა, რამთა ჩუენ დამაგნეს მამასა თჳსსა. ამისთჳსცა ყოველივე სიგლაზაკე ჩუენი ზეშთა არსებისა არსებით არს თჳსსა ყო არსებისაგან კაცობრივისა მიღე-

ბითა არსებისამათა.

მოიკსენა ღმერთმან დაბადებულნი თვსნი, რამეთუ ყოველნი ნათესავნი მისნი დაბადებულნი არიან. მოიკსენა უფალმან დაბადებულთამან წყალობათა თვსთამ, „რამეთუ საუკუნითგან არიან“ (ფსალმუნი 24: 6). მოიკსენა აღთქუმაჲ, რომელი დაედვა კაცთა შორის. და მოკსენებული იგი არა უგულებელს-ყო, არამედ მყის მოკსენებასა შეუდგინა ქველის-მოქმედებაჲ.

მოიკსენა დავით და ფიცი იგი, რომელ პირველ ეფუცა თესლისა მისისაგან აღდგინებად ქრისტე, რომლისა მიერ დაცემულებაჲ ნათესავისა ჩუენისაჲ აღჰმართა მსგავსად კარვისა მის დამკობილისა და ქმნულებაჲ საკვრველი სასწაულთა საკვრველებასა თანა შეაერთა, რაჟამს ყოვლად ბრძნისა ანნამს ფრიადი იგი მწუხარებითა განლუელებაჲ და მეუღლისა მისისა იოვაკიმის უშვილოებისათჳს გლოვაჲ და ზოგადი ორთავე ბერწობაჲ აჰკსნა და უჩინო-ყო. და მოწყალე ექმნა ვედრებათა მათთა და მისცა ბერწსა ნაყოფი წინაწარ ხარებული და თესლთა მიერ ღოცვისათა აღმოცენებული ქალწული, ზოლო იოვაკიმს — მორჩი სასოებითა ზეშთა აღმატებული და ესრეთ ყუავილოვან-ყო შვილიერებითა ქუეყანაჲ იგი განკმელი უშვილოებისა გუალვითა და იქმნა შვილიერ პირველ უშვილოჲ და აღმომაცენებელ ვაზისა ყოვლად ნაყოფიერისა, რომელი-იგი არაოდეს ღონიერ იყო არცაღათუ მორჩისაგან აღორძინებულისა.

რამცა იყო უპატიოსნეს ესევეითარისა ამის შვილიერებისა, ანუ რამცა შეესწორა სახილველსა ამას მხიარულ მყოფელსა. რაჟამს ვიხილეთ დედაჲ ღმრთისაჲ განმდებელად და არა განმხრწნელად საშოჲსა, ახალ ნაყოფიერისა მისგან მუცლისა ნაყოფი სიწმიდისაჲ აღმოცენებად და ყოვლადწმიდაჲ იგი ქალწული ბერწისაგან უშვილოჲსა გამობრწყინებად. რამთა რაჲ იქმნას, ანუ რაჲ განეგოს. არამედ რამთა თვსითა მით სასწაულთა საკვრველებითა შობილისა მის თვსისა ზეშთა ბუნებისაჲ იგი სასწაული სარწმუნო-ყოს, რომელმან-იგი პირველ უცნაური და უსმენელი ბუნებისაგან კაცთაჲსა უმამოდ შობაჲ უღმობელთაგან ღმობათა შობისა ბუნებითისათა კაცთა ბუნებასა შინა შემოი-

ყვანა და ძალითა ზეშთა ბუნებისაჲთა შემოქმედი იგი ბუნებათაჲ საშოსა მუცლად-ილო. და იქმნა დედა ზეშთა ქმნულ საღმრთაჲთა დედობრივთა. და ჩჴვლსა მას არავინ ეპოვა მამად სახელდებული ქუეყანასა ზედა, ესე ამისთჴს, რამეთუ არა შუვა-მდგომელობითა თესლისაჲთა იქმნა მუცლად-ღებაჲ მისი, არცა თავს-ღებითა ზრწნილებისაჲთა შვა იგი დედამან მისმან, რამეთუ დაღაცათუ მრავალნი იყვნეს უწინარეს ამისსა დაჴსნითა ბერწობათაჲთა, არამედ ქალწულისა შობაჲ ზეშთა არს ყოველთა გამოძიებათა და მძლე ქმნულ ყოველთა თანა შესწორებითა გამორჩევათა. და დაღაცათუ პირველნიცა იგი მისსა სახელოვან იქმნეს მეუღლეობითა მამათ-მთავართაჲთა და თჴთ თავთა თჴსთა და ურთიერთას შეესწორნეს საკრველთაგან ბერწობისათა განთავისუფლებითა, რომელთაგანად ერთად უწოდთ ჩუენ მშობელთა ყოვლადწმიდისა მის ქალწულისათა. ვითარმედ თანა შეეტყუების საქმე მათი უპირატეს მათსა ჴსნილთა ბერწობისაგან. არამედ ესე ყოველნი შორიელ არიან მისამსგავსებელად საღმრთოჲსა ამის განგებულებისა ვითარ-იგი თჴსებითა, ეგრეთვე მსგავსებითა.

ხოლო უკუანამსკნელი ესე ჟამითა და უპირატესი მადლითა ნაშობი მამათ-მთავართა და წინამსწარმეტყუელთაჲ ქალწული დაღაცათუ აღსასრულსა ჟამთასა, არამედ ჯეროვანსავე და პირველ განსაზღვრებულსა ჟამსა განიკუთნა იგი ღმერთმან, რაჟამს-იგი ჯერ-იჩინა გარდამოსლვაჲ ძისა მხოლოდ-შობილისაჲ, რაჲთა პირველივე იგი მიწაჲ მიიღოს ქუეყანიტ განუზრწნელით და შთაბეროს მას სული მადლისაჲ და ეგრეთ განაახლოს მიწად მიქცეული იგი ბუნებაჲ კაცობრივი განახლებითა ღმრთივ-შუენიერითა. რაჲმე იყო მიწაჲ იგი დამფარველი აზნაურებისა ჩუენისაჲ, ანუ თუ თჴთ თავით თჴსით საცნაურ არს, დაღაცათუ ჩუენ ვდუმნეთ. რამეთუ ვინაჲ-იგი პირველ დავიბადენით, მიერვე კუალად განახლებულ ვიქმნენით, რომელი-იგი კეთილად გამოიძია დამბადებელმან ჩუენმან და საძიებელი იგი პოვა დასაბამისაჲ იგი პირმშოჲ ხატი, რომელი-იგი იხილა დაფარულად ვნებათა შინა. და იხილა რაჲ, რამეთუ არა იყო მუნ პირველი იგი ადამ თავისუფალი ვნებათაგან, ეგრეთცა უმჯობესი ნაწილი მი-

წისა მისგან გამოირჩია. რამეთუ მიწამ, რომლისა შორის იპოვა ხატი იგი საძიებელი, ესე იგი იყო კაცი ჩუენი სახე და უფრომს-
ლა ამისვე მიწისა. გარნა ხოლო ამით აღმატებული, რამეთუ
აქუნდა მას ქალწულებამ კორცთა და გონებისამ, რომლისათჳს
სთნდა იგი მუშაკსა მას სულთასა და ყო იგი ურნატ კუვილისა
მის, რომელი მექმნა ჩუენ დასაბამ ცხორებისა. თჳნიერ თესლისა
და მუშაკისა უშრომელად აღმომიცენდა ჩუენ.

ესე არს მიწამ და ესე არს თავწარსხმული მისი და ესე არს
ადგილი, რომელსა შინა ახლითა მით შეუნიერებითა განვახ-
ლდით.

ხედავა, რაბამ არიან საიდუმლონი ანნამს მუცლად-ღებო-
სანი, ანუ თუ ვითარ თანა-წარჰქდა უწინარეს მისსა ყოფილთა
მათ ბერწთა უსაკვრველესობითა შვილიერებისადათა, ვიდრემ-
დის ღირს იქმნა შობად ქალსა ქალწულსა მარიამს, ღმრთივ-წო-
დებულსა და ყოვლად-უბიწოსა. ვინმე უკუე სხუამ დედათაგანი
ესრეთ დიდებულებით საკვრველ იქმნა სადაცა, ვინააცა ამიერ-
ითგან ვინაითგან მოუძღურებულ იქმნა სიტყუამ ჩუენი აღსლ-
ვად ესოდენსა მას თანა სიმაღლესა ამათ საქმეთასა. მოვედით
და მცირედი რამე სხუამ დავსძინოთ კუალად მოქცევამ გიხ-
აროდენისამ და ესევეითართა კმითა მოვიკითხოთ და სიხარუ-
ლისა ესე გალობამ ვიკუმოთ ნივთად ჯმნისა და აღსაბეჭდვე-
ლად მეტყუელებისა.

**გიხაროდენ, მიმადლებულო, გიხაროდენ, დიდებულო, გიხ-
აროდენ, სახარულევანო სავანეო ცხორებისაო! გიხაროდენ, სა-
საკუმეველო, შემზადებულო ოქრომათა წმიდათა საკმარად საცნ-
აურთა მათ საკუმეველთა, რომელსა ზედა და-რამ-ევო ქრისტე,
საცნაური იგი საკუმეველი, შეზავებული ღმრთეებითა და კაცე-
ბითა, გჳრუენა ჩუენ განუყოფელი იგი გუამი ორთა მათ ბუნებათამ
და შეურევნელი თჳთებამ ნებათა ღმრთეებისა და კაცებისადათა,
რომლისა მიერ ვიყნოსეთ სულნელებამ კორცთა მათ განღმრთო-
ბილთამ.**

**გიხაროდენ, კელით-უქმნელო და ღმრთივ-ქმნულო კარავო,
რომელსა შინა ერთგზის ხოლო აღსასრულსა ჟამთასა მხოლოდ**

ღმერთი და სიტყუა და პირველი იგი მღვდელთ-მთავარი შევიდა და ყოველთათჳს სრულ-ყო შენ შორის შეწირვაჲ საიდუმლოთა მსახურებათა. რამეთუ შენ ხარ წმიდისა წმიდათაჲსა მეორე კრეტსაბმელი, რომელსა შინა იყო საღვინებელი მსოფლიოჲ და ქერობინი ზეშთა ღიდებისა მაგრილობელი, რომელმან შორის საშოჲსა შენისა დაიტიე დაუტევნელი და შეუცავი დაჰფარე საშოჲთა შენითა. შვდღერო და შვდღამპარო სასანთლეო შვდთა მათ მადლთა სულისათაო და დაუშრეტელო სანთელო ნათლისა მის ყოველთა განმანათლებელისაო, რომელი-ეგე განიპოზე ზეთითა მით საიდუმლოდ საცხებელითა.

გიხაროდენ, საკვრველო, რომელსა ზედა საიდუმლოჲ იგი კრავი და ცოცხალი იგი სრულებაჲ ნაყოფთაჲ — ქრისტე შეიწირა. რამეთუ შენ ხარ ტრაპეზი ზეშთა ბუნებისათა მათ შესაწირავთაჲ, რომელსა ზედა განიყო ცხოველს-მყოფელი მიმღებელთაჲ და განმაცხოველებელი მკუშეველთა მისთაჲ.

შენ ხარ საუნჯე ყოვლისავე საღმრთოთა განგებათა მსახურებისაჲ, რომელსა შინა ღმერთი ჯორცითა დაიკლა და წმიდაყვნა ყოველნი. და საიდუმლოჲთა მით კაცთა მომართ მოსლევითა შეიწირვის, და შესწირავს და არა უღირს-იჩინებს დაკლვად კელითა ცოდვილთაჲთა და შეხებად ბაგითა მიწისაგანთაჲთა. რაჲთა შეეზავოს გუამსა ამას სიმდაბლისა ჩუენისასა არა განლევითა, არამედ ყოვლისავე აღვსებითა და თავადისა ყოველთა შორის დაუკლებელად განფენითა. ეჰა, ახალსა განახლებასა! ეჰა, სიტკბოებისა განუზომელობასა! რამეთუ დედაკაცისაგან ჩუენისავე ამის ბუნებისაგანისა და ნათესავისა ზეშთა ბუნებისა შეერთებითა ღმერთი შეგუეერთების.

დედაკაცსა ვიტყვ მას, რომლისა შუენიერებაჲ სულისაჲ ესოდენ უზომოდ აღემატების ყოველსა შუენიერებასა კაცობრივსა, რაოდენ მისგან შობილი ქრისტე უშუენიერეს არს უფროჲს ყოველთა ძეთა კაცთაჲსა და რასალა მრავალსა ვიტყოდი, ესრეთ მაღალ იქმნა შუენიერებაჲ მისი, ვიდრემდის სათნო-იყო და გულმან უთქუა მეუფესა სიკეთეთა მისთა მომართ მოსლვად და მისგან მეორედ მიღებაჲ შობისა უმამოჲსა და მიუთხრობელისაჲ.

ხოლო კუალად კორცთაცა მისთა აგებულებამ ეგოდენ სახა-
რულევან და წესიერ იყო და ესოდენსა სიწმიდესა მიწვენულ,
ვიდრემდის მის შორის დაიტიო უკორცო იგი და გარე-შეუ-
წერელი დიდებულებამ უზეშთაესისა მის ყოველთა არსთამსამ.
და იქმნა სადგურ გუამისა მის, რომელი ერთად სამგუამოვნები-
საგანად იცნობების და იქადაგების.

ესე არს ღმრთისმშობელი მარიამ, ზოგადი შესავედრებელი
ყოველთა ქრისტიანეთამ, პირველი აღმართებამ პირველთა მათ
მამათამ პირველისა მის დაცემულებისა, რომლისა მიერ ყოველ-
ნი ნათესავნი მისნი კუალად პირველსავე უვნებელობასა აღი-
წოდნეს. ესე არს ხილვამ ძუელ ოდესმე მოსეს მიერთთა ხილვი-
თა აჩრდილებრ გამოსახული, საწმისი გედეონისი, რომლისა აწ
უკმობელი განედლებამ ცუართაგან ზეცისათა მან წინააღწარვე
ამისსა მომასწავებელად იხილა და განცდამ იგი განკვრეებად
ცვალა და მატყლი იგი წვმასავე თანა სახე და მომასწავებელ ყო
საქმეთა ჭეშმარიტებისა. ესე არს ღმრთივ-მოქსოილი შესამოსე-
ლი დავითისი, რომელმან ტაძარი კორცთა თვსთამ სახედ პორ-
ფირისა შეჰმოსა თესლისაგან დავითისსა განკაცებულსა მას.
ესე არს საყდარი ქერობინებრი, საკვრველი სიმაღლითა და უს-
აკვრველესი ცეცხლის-ფერობითა, რომლისამ განსაკრთომელ
არს ზედა კერძომ საყდრისამ, ვითარცა წიაღთა შინა მქონე-
ბელი მეუფისა და უფლისა საბაოთისამ. ესე არს ზედა კერძომ
ბჭისამ მის, რომელი შესავალ არს შეუვალთა ზეცისათა, სადა-
იგი დგას სერაფიმი გარემოსხმული ფრთეებითა, რომელნი-იგი
აქუნდეს დასაფარველად რომელიმე პირისა, რომელიმე ფერკთა
და რომლითამე ფრინვიდა და კმამაღლად ჯმობდა საშინელსა მას
გალობასა, ვითარცა ზარგანკდილი და ვერ თავს-მდებელი გა-
ნუცდელისა მის სახილავისამ. ესე არს ბჭე ზეცათამ, რომელი-
იგი მხოლომან განვლო შემოქმედმან ცათამან, და არღარა ვისსა
სავალ-ყო არცა უწინარეს მისსა, არცა შემდგომად.

ამას ზედა იხარებდ, ცაო, რამეთუ შენმან მიმსგავსებულმან
შენ შორის დაუტევენელი შეუიწრებელად დაიტიო. ამას ზედა გა-
ლობდ, ქუეყანაო, რომელმან მუცლად-ღებითა თვსითა მიგამს-

გავსა შენ სიმაღლესა ცათასა, რაჟამს ზეცისა ყვნა ქუეყანისანი. და შენცა ჰკრთებოდე, ზღუაო, საკვრველებათათჳს ქალწულისათა, რამეთუ ღმერთმან, რომელმან თავს-იდვა ამისგან შობამ ჯორცითა, ნოტიამ იგი ბუნებამ წყალთამ წმიდა-ყო მათ შინა ნათლის-ლებითა.

ყოველნივე დაბადებულნი იხარებდით და განსცხრებოდეთ, რამეთუ იშვა ღღეს ქალწული, რომლისა მიერ მაცხოვარი და მკვსნელი ყოვლისა სოფლისამ ქრისტე გამოგვბრწყინდა, რომელი არს და რომელი იყო და რომელი მომავალ არს (გამოცხადება 1: 4) და ჰგიეს უკუნისამდე. რომლისა მიერ წყალობით მოხედვითა და ჩუენსაცა ამას სიტყვსა დამაშურალობასა განესუენების, რომელმან-ესე ძლით განვლო ზღუამ იგი დიდებულებათა ყოვლადწმიდისა ქალწულისათამ. და აწ დიდებასა შესწირავს ღმრთისა სამებისა, რომელი-იგი არს მამამ და ძე და სული წმიდამ, რომელსა შუენის პატივი, სიმტკიცე და თაყუანის-ცემამ აწ და დაუსრულებელთა მათ საუკუნეთა საუკუნეთასა. ამენ.

3

4

5

6

7

IV

9

11

VII

12

13

14

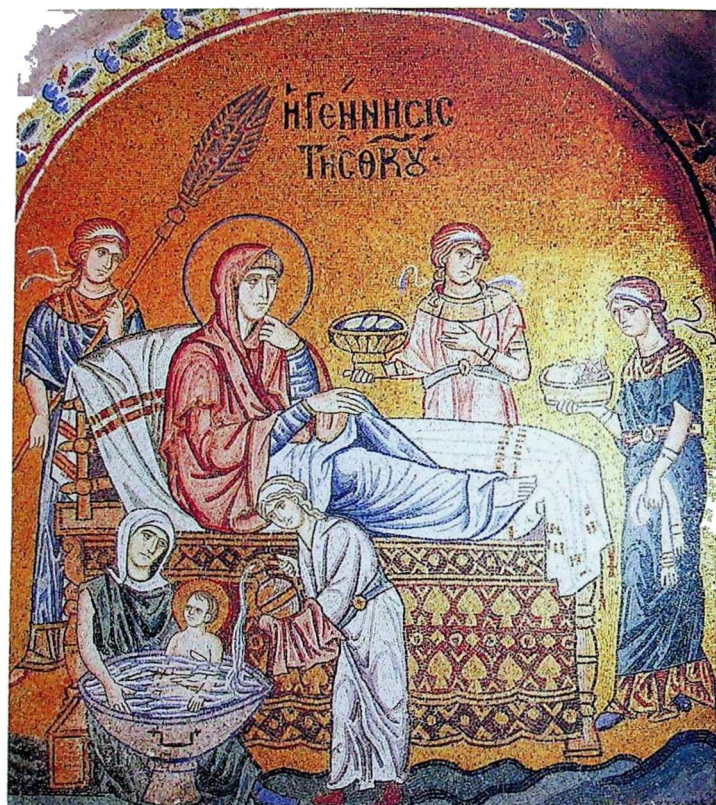
15

21

23

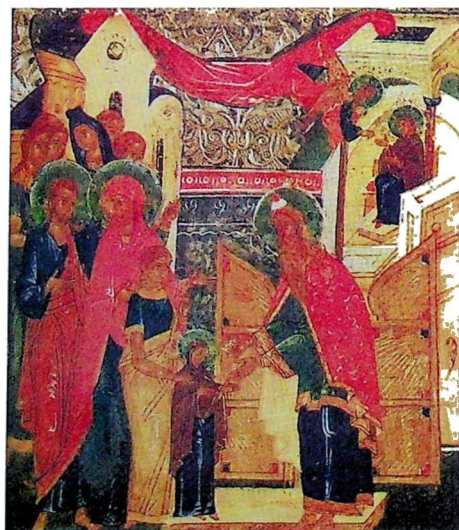
22

24

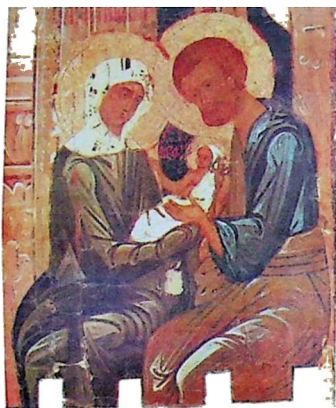

25

26

28

29

30

31

32

33

XX

36

37

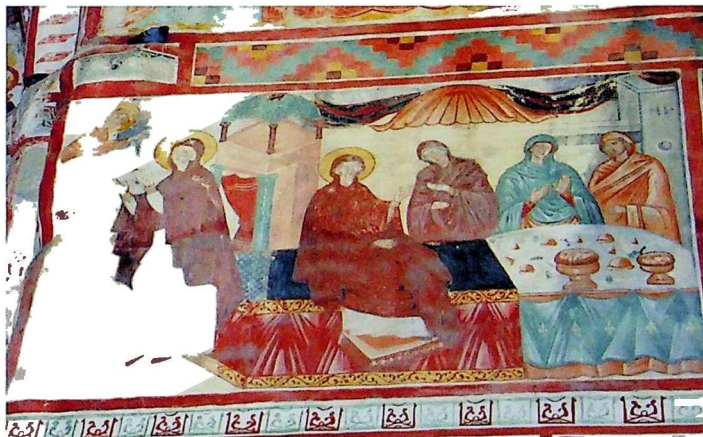
XXIII

39

40

XXV

41

42

43

44

45

46

47

XXVIII

48

49

XXIX

50

51

52

53

54

XXXI

ტაძრად მიყვანება
ყოვლადწმიდისა
ღმრთისმშობელისა

საწინასწარმეტყველონი

გამოსვლათა (40: 1-5, 9-11, 16, 34-35)

უთხრა უფალმა მოსეს: პირველი თვის პირველ დღეს აღმართე სავანე, სადღესასწაულო კარავი. დადგი იქ მოწმობის კიდობანი და მოაფარე კრეტსაბმელი კიდობანს. შეიტანე ტაბლა და დააწყვე მასზე, რაც დასაწყობია; შეიტანე სასანთლე და აანთე ლამპრები. დადგი ოქროს სამსხვერპლო საკმევლისთვის მოწმობის კიდობნის წინ და ფარდა ჩამოაფარე კარვის შესასვლელს. აილე მირონი და სცხე სავანეს და ყველაფერს, რაც მასშია; განათლე მთელი მისი ჭურჭელი და წმინდა იქნება. სცხე აღსავლენის სამსხვერპლოს და მთელ მის ჭურჭელს, განათლე სამსხვერპლო და წმიდათა წმიდა იქნება სამსხვერპლო. სცხე საბანელს და მის კვარცხლბეკს და განათლე იგი. ყველაფერი გააკეთა მოსემ, რაც ნაბრძანები ჰქონდა მისთვის უფალს; ასე გააკეთა. დაფარა ღრუბელმა სადღესასწაულო კარავი და უფლის დიდებამ აავსო სავანე. ვერ შევიდა მოსე სადღესასწაულო კარავში, რადგან ღრუბელი იყო მასზე დაეანებული და უფლის დიდებას აევსო სავანე.

მესამე მეფეთა (8: 1, 3-11)

მაშინ შეყარა სოლომონმა ისრაელის უხუცესობა და შტოთა ყველა თავკაცი — ისრაელიანთა მამისსახლების უფროსები მეფე სოლომონთან იერუსალიმში, რომ გადმოესვენებინათ უფლის აღთქმის კიდობანი დავითის ქალაქიდან, ანუ სიონიდან. მოვიდა ისრაელის მთელი უხუცესობა და მღვდლებმა ასწიეს კიდობანი. და წაასვენეს უფლის კიდობანი და სადღესასწაულო კარავი. წაასვენეს ეს მღვდლებმა და ლევიანებმა. მეფე სოლომონი და მასთან შეკრებილი ისრაელის მთელი საზოგადოება იდგა კიდობნის წინ. დაასვენეს მღვდლებმა უფლის აღთქმის კიდო-

* ძველქართულად ტექსტი იხ.: გვ. 373.

ბანი თავის განკუთვნილ ადგილზე, ტაძრის დაბირში, წმიდათა წმიდაში, ქერუბიმთა ფრთებქვეშ. რადგან ფრთები ჰქონდათ გადაშლილი ქერუბიმებს კილობნის ადგილზე და ზემოდან ფარავდნენ ქერუბიმები კილობანს და კეტებს. კეტები იმ სიგრძის იყო, რომ მხოლოდ მათი თავები ჩანდა წმიდათა წმიდიდან, დაბირის წინ, და არ ჩანდა გარეთ. დღემდე იქ არის ისინი. არაფერი იყო კილობანში გარდა ფიქალებისა, მოსემ რომ ჩააწყო იქ ზორებში ყოფნისას, როცა უფალმა კავშირი შეკრა ისრაელიანებთან ეგვიპტიდან მათი გამოსვლის შემდეგ. როცა გამოვიდნენ მღვდლები წმიდათა წმიდიდან, ღრუბელმა აავსო ღვთის სახლი. ვეღარ დადგნენ სამსახურისთვის იქ მღვდლები ამ ღრუბლის გამო, რადგან უფლის დიდებას დაეფარა სახლი.

ეზეკიელი (43: 27; 44: 1-4)*

სამოციქულო

ებრაელთა მიმართ ეპისტოლე (9: 1-7)

თუმცა პირველ აღთქმასაც ჰქონდა მართლგანაწესი მსახურებისა და ამქვეყნიური საწმიდარი, რადგანაც პირველი კარავი ისე იქნა გამზადებული, რომ შიგ იყო სასანთლე, ტაბლა და საწირავი პური; ხოლო სახელი მისი იყო „წმინდა“. მეორე ფარდის მიღმა კი იყო კარავი, რომელსაც ერქვა „წმიდათაწმიდა“. და ჰქონდა მას ოქროს სასაკმევლე, მთლიანად ოქროთი მოჭედილი კილობანი აღთქმისა, რომელშიც იდგა მანანით საცხე ოქროს ჭურჭელი, აარონის კვერთხი, რომელიც განედლდა, და აღთქმის ფიცარნი. ხოლო მათ ზემოთ — ქერუბიმნი დიდებისა, სალხინებლის საჩრდილობლად, თუმცა აქ დაწვრილებით ვერ ვილაპარაკებთ მათზე. ამნაირად გამართულ პირველ კარავში ყოველთვის შედიან მღვდლები ღვთისმსახურების აღსასრულებლად. მეო-

* ტექსტი იხილეთ გვ. 29.

რეში კი წელიწადში ერთხელ შედის მღვდელმთავარი, მაგრამ არა სისხლის გარეშე, რომელსაც სწირავს თავისი თავისა და ხალხის უმეცრებათა გამო.

სახარება

ლუკა (1: 39-49, 56; 10: 38; 11: 27-28.)^{*}

^{*} ტექსტი იხილეთ გვ. 31.

სამოციქულოს განმარტება
გამოკრებილი იოანე ოქროპირისა და
სხვა წმინდა მამათა თხზულებებიდან

„ებრაელთა მიმართ ეპისტოლე“ (9: 1-8)*

რადგანაც პირველ აღთქმასაც ჰქონდა მსახურების წესი და მიწიერი „წმინდა“ (ებრ. 9: 1).

განმარტება: რადგანაც პირველ აღთქმასაც ჰქონდა მსახურების სწორი წესი და მიწიერი „წმინდა“ (საკურთხეველი). ამ დროიდან დაიწყეს უკვე თანაშეფარდება, რომ ის — ძველი ამ ახალს მოასწავებდა (გულისხმობდა); ამიტომაც მართებულია, რომ როდესაც რაიმე აღსრულებდა, მისი წინასახე (მომასწავებელი) გაუქმდეს. და კი არ ამბობს: „პირველ აღთქმასაც აქვსო“, არამედ „ჰქონდაო“, რათა აშკარად აჩვენოს, რომ მაშინ სწორი და მართებული ისეთი მსახურების აღსრულება იყო, ახლა კი ასე აღარაა; რადგანაც კონკრეტულად ამ გამონათქვამის მიხედვით: „იმ პირველსაც ჰქონდა მსახურების სწორი წესი და მიწიერი „წმინდა“. სიტყვას „წმინდა“ უწოდებს ტაძარს, როგორც უშუალოდ ღვთისმსახურებისათვის განკუთვნილს, მსახურებისა და ღოცვის ადგილს. ხოლო „მიწიერად“ — იმის გამო მოიხსენებს, რომ იქ შესვლა და გასვლა არასოდეს არავის ეკრძალებოდა და ყველას შეეძლო. და ისევ: „მიწიერი“ იმის გამოც ეწოდება, რომ ამქვეყნიური სამყაროს მსგავსად (მოღელით) აიგო ის კარავი. რადგანაც, როგორც მოსე წინასწარმეტყველი ამბობს: „თავდაპირველად შექმნა ღმერთმა ცა და მიწა“. პირველ დღეს ის — ზე(მოთ)ცა, ხოლო მეორე დღეს — ეს (კაცის თვალით) ხილვადი ცა, რომელიც აცალკევებს მთელი მსოფლიოს წყლებს. ამ ცას ეყრდნობა მაღლა სამყაროს წყლები. სწორედ ამის მიხედვით უბრძანა ღმერთმა მოსეს კარვის აგება. კარვის სიმრგვალე კრეტსაბმელით გადაიტიხრა, და როდესაც ბოლოს ტაძარი აშენდა,

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 376.

ისეთივე იყო, როგორც თავდაპირველი კარავი და იმ ადგილასვე ტაძარიც კრეტსაბმელის საზღვრით გაიყოფოდა, რათა მღვდელთაგან ყოველდღიური შეწირვის ადგილი გარეთ მოქცეულიყო. ესეც ამ მიწიერი სამყაროს წინასახე იყო, რომელზედაც ჩვენ ვცხოვრობთ და ყოველდღიურად ვასრულებთ ამ წუთისოფლის მსახურებას. შიდა ნაწილში კი მთელი წლის განმავლობაში მხოლოდ ერთხელ შეისვლებოდა და თანაც მხოლოდ მღვდელთმთავარი შედიოდა, რადგანაც იმ ზეციური კარვის წინასახე იყო, რომელშიც მხოლოდ ერთხელ შევიდა ჩვენი მღვდელმთავარი (ქრისტე) და თავისი თავი მხოლოდ ერთხელ შესწირა.

რადგანაც პირველი კარავი ისე იქნა გამზადებული, რომ შიგ იყო სასანთლე, ტაბლა და შესაწირავი პური; და მას ეწოდებოდა „წმინდა“.

განმარტება: ის კი არ იყო უპირველესი, მაგრამ ასე ეწოდებოდა, რადგანაც „წმინდათა წმინდის“ გარეთ, ანუ მანამდე იყო. ამიტომაც მოციქული შუაში მდებარეს უწოდებს „პირველს“. „გარეთ“ იყო საერთო „წმინდა“, რომელშიც რკინის საკურთხეველი იდგა — მსხვერპლისთვის და ყოვლადდასაწველისათვის. აქ ყველას დაუბრკოლებლად შეეძლო შესვლა. ხოლო შუაში, სადაც იყო სასანთლე და ის ტაბლა, რომელზედაც შესაწირი პური იდებოდა, იყო „წმინდა“. აქ ყოველდღე შედიოდა მღვდელი; ამის შემდეგ, უფრო შიგნით, „წმინდათა წმინდათაში“ შედიოდა მხოლოდ მღვდელმთავარი და ისიც წელიწადში ერთხელ.

მეორე კრეტსაბმელის მიღმა კი იყო კარავი, რომელსაც ერქვა „წმიდათაწმიდა“. და მას ჰქონდა ოქროს სასაკმევლე, მთლიანად ოქროთი მოჭედილი აღთქმის კილობანი, რაშიც იდგა მანანით სავსე ოქროს ჭურჭელი, აარონის კვერთხი, რომელიც განედლდა, და რჯულის ფიცრები (9: 3-4).

განმარტება: ეს სიტყვები: „მეორე კრეტსაბმელის მიღმა კი იყო კარავი, რომელსაც ერქვა „წმინდათა წმინდა“. ზედმიწევნით ნიშნავს იმას, რომ კარვის ნაწილების ერთმანეთისაგან გამყოფ კრეტსაბმელებს თავისთავად „კარვებს“ უწოდებს. პირველი საეროა, მეორე — სამღვდლო, მესამე კი — ყველაზე

შიგნითა — მხოლოდ მღვდელმთავართათვის ნებადართული — წელიწადში მხოლოდ ერთხელ. მასში ინახებოდა ძველი რჯულის ყოველგვარი სიწმინდე — უმადური ურიების სამხილებლად და (საკუთარი უკეთურობის) გასახსენებლად: კვერთხი იმათ სამხილებლად, ვინც ოდესღაც აარონს აღუდგა წინ; ფიცრები იმის მოსაგონებლად, რომ მათი ცოდვის გამო დაიმსხვრა რჯულის პირველი ფიცრები. მანანა იმის გასახსენებლად, თუ როგორ დრტვინავდნენ (მრისხანებდნენ) მისი მჭამელები; რათა ასე შემოენახათ (ხსონაში) და მშობლების უმადურობისა და ურჩობის მიბაძვისაგან დაეცვათ თავიანთი შვილები.

იკუმენი: „რვა-შესავალის“ წიგნის მიხედვით ვიცით, რომ კარავი სამი კრეტსაბმელით იყო გაყოფილი:“ პირველი ნაწილი იყო ის, რომელშიც იღვა რკინის სამსხვერპლო — ყოვლადდასაწველი მსხვერპლისთვის, რომელში შესვლაც შეეძლო ყველას — მსხვერპლის შესაწირად. ხოლო მეორე — რომელშიც ასევე მსხვერპლის შესაწირად შედიოდნენ მღვდლები და რომელშიც იყო სასანთლე და მაგიდა პურისთვის (წინადასაგებელი მსხვერპლი); და მესამე, სადაც იყო სასაკმევლე და კიდობანი, რომელშიც მღვდელთმოდგარი წელიწადში მხოლოდ ერთხელ შედიოდა.

ხოლო მათ ზემოთ — ქერუბიმი დიდებისა, სალხინებლის საჩრდილობლად, თუმცა აქ დაწვრილებით ვერ ვილაპარაკებთ მათზე (9: 5).

განმარტება: ვის ზემოთ? — კიდობნის ზემოთ იყო აღმართული ეს დიდების ქერუბიმი. დიდებისას უწოდებს ან როგორც თავისთავად დიდებულს ან როგორც ღვთის მსახურს, რომელიც მართლაც რომ დიდებულია მისი მაღიდებლებისთვის. და

*მინაწერი კიდზე: იცოდე, რომ რვა-შესავალი ეწოდება ორიგინეს წიგნს, რომელიც რვა ფურცლისგან შედგება. ამ წიგნს ახსენებს წმინდა ეპიფანე კიკირელი მთავარეპისკოპოსი; მასში ძველი წიგნების ერთი და იგივე სიტყვა რვა-ჯერაა დაწვრილი, რომ ერთმანეთს შეადაროს. პირველად ებრაული — ებრაული ასოებით; მეორედ — ებრაული სიტყვა ბერძნული ასოებით; მესამედ — სამოცდაათის (სამოცდაათი მთარგმნელის); მეოთხედ — აკვილასი; მეხუთე — სვიმპაზოსი; მეექვსე — თეოდოტიონის; მეშვიდე და მერვედ — იერიქონში ქვეერში ნაპოვნი ტექსტი, რომლის მთარგმნელების სახელები უცნობი იყო.

რადგანაც ეს ძველი კარავი ბევრი რამის წინასახე იყო და ბევრ რამეს წინასწარმეტყველებდა, ამიტომაც ამბობს მოციქული: დრო არ გვაქვს, რომ ახლა განვმარტოთ ძველი აღთქმის მცირე თუ დიდი წინასახეებიო.

იკუმენი: როდესაც მოციქული ამბობს, „სალხინებლის საჩრდილობელად ქერუბიმო“, მოიძიე და მონახე ის ადგილი „გამოსვლათა“ წიგნიდან, სადაც აღწერილია, რომ კილობნის ზემოთ ოთხკუთხა საკურთხეველი იყო, რომელსაც სალხინებელი ეწოდებოდა. ის იყო ქრისტეს წინასახე, რომელიც ჩვენს სალხინებლად და გამოსახსნელად განისაზღვრა.

ამნაირად გამართულ პირველ კარავში ყოველთვის შედიან მღვდლები ღვთისმსახურების აღსასრულებლად. მეორეში კი წელიწადში ერთხელ შედის მღვდელმთავარი, მაგრამ არა სისხლის გარეშე, რომელსაც სწირავს თავისი თავისა და ხალხის უმეცრების გამო (9: 6-7).

განმარტება: კარვებს უწოდებს კრეტსაბმელებს, რადგანაც კარვის ერთიანი სივრცე სამი კრეტსაბმელით იყოფა; პირველზე, ანუ იმ ნაწილზე, სადაც ყველას შეეძლო შესვლა, არაფერს ამბობს და ორ დანარჩენზე ლაპარაკობს, რომელთაგან პირველს საშუალოს უწოდებს, სადაც მღვდელი ნებისმიერ დროს შედის, ხოლო შიგნითას — მესამეს, რომელშიც მღვდელმთავარი შედიოდა წელიწადში ერთხელ. რასაც განმარტავს მოციქული: რომ ურიებისთვის ის პირველი — ეზო იყო განკუთვნილი, ხოლო ჩვენთვის — მორწმუნეებისთვის შუა ტაძარია საიდუმლოდ მოსწავებელი (ნაგულისხმევი), რომლის გავლითაც ავდივართ ყველაზე მაღალ და უპირატეს ზეციურ წმინდათა წმინდაში, სადაც ჩვენთვის წინასწარმეტყველურად მხოლოდ ერთხელ შევიდა ქრისტე. უმეცრებმა რომ არ თქვან: „რანაირად შეიძლება, რომ ქრისტეს ერთგზისი მსხვერპლშეწირვით მთელი სამყაროს ცოდვები განიწმინდოსო“, ამიტომ მოციქული ძველი აღთქმიდან აჩვენებს წინასახეს. მოწმობს, რომ ძველად უსისხლოდ კი არ შედიოდა ერთგზისი მღვდელმთავარი წმინდათა წმინდაში, არამედ სისხლიანი მსხვერპლით. ეს ქრისტეს ჩვენთვის ერთხელ

შეწირვას მოასწავებდა: რომ მისი მსხვერპლი ცეცხლით კი არ დაიწვებოდა (სხვადასხვაგვარად დასაწველი მსხვერპლების მსგავსად), არამედ, სისხლით განიბანებოდა, რადგანაც სწორედ ასეთი მსხვერპლი შეიწირა ჯვარზე. არც ცეცხლით დაწვა, არც მრავალჯერადად დაკვლა, არამედ თავისი სისხლით ერთხელ გამოიხსნა ისინი, ვინც ეშმაკს ჰყავდა ტყვედ. ხოლო, როდესაც მოციქული ამბობს — იმ ძველი მსხვერპლისთვის, რომელსაც თავისთვის და ერის უმეტრებისთვის სწირავსო, — ამით განმარტავს, რომ იგი (ქრისტე) — ახალი მსხვერპლი და მსხვერპლის შემწირველი — ცოდვისგან თავისუფალი იყო. ხოლო ურიების მსხვერპლი უმეტრების ცოდვისთვის იწირებოდა. ჩვენ კი ქრისტეს მსხვერპლი (არაუმეტრებითი, უკვე გაცხადებული) ცხადისა და დაფარულისაგან განგვწმენდს, რადგანაც მან თავად იცის ყველაფერი და მას ვერაფერი დაემალება.

იკუმენის: გამოსვლათა წიგნის მიხედვით დღის განმავლობაში ორჯერ შედის მღვდელმთავარი წმინდათა წმინდაში. ამბობს: „და აკუმოს მასზე“, აქ იგულისხმება ოქროს საკურთხეველი, რომელიც წმინდათა წმინდაშია; „მასზე აკუმოს აარონმა შეზავებული საკმეველი განთიადისას, როდესაც სამწუხრო სანთლებს დაანთებს, მაშინ აკუმოს სამარადისო საკმეველი ყოველთვის უფლის წინაშე“ (გამოსვლ. 30: 8-9). რადგანაც მოციქული ამბობს, რომ მღვდელი წელიწადში მხოლოდ ერთხელ შედიოდა, ცხადია, რომ იგი ერთი დღის განმავლობაში ორჯერ შედიოდა საკმევად და სანთლების დასანთებად; ხოლო, სისხლით განსაწმენდად წელიწადში მხოლოდ ერთხელ — როგორც ამბობს კიდევ მოციქული. ამას ამოწმებს ისევ და ისევ „გამოსვლათა“ წიგნი: „შეასრულებს აარონი მიტევების წესს მის რქებზე — წელიწადში ერთხელ — ცოდვებისაგან განსაწმენდელი სისხლით. წელიწადში ერთხელ განწმენდს იგი ტომებს. ეს წესი წმინდათა წმინდაა უფლისათვის“ (გამოსვლ. 30: 11).

ამით სულიწმინდა გვიჩვენებს, რომ ჯერ კიდევ არ გახსნილა წმინდანებისთვის გზა, ვიდრე არსებობს წესი პირველი კარვისა, რომელიც არის წინამონათხრობი (იგავურად მოსწავებული) იმ

დროზე და რომელშიც მსხვერპლი და შესაწირავი იწირებოდა (9: 8-9).

განმარტება: ამბობს, რომ სულიწმინდის განგებულებით მხოლოდ ერთი უნდა შესულიყო წმინდათა წმინდაში და არა — მრავალნი. რადგანაც წმინდათა წმინდა ზეცას მოასწავებდა, ხოლო ზეცა სრულიად შეუვალი იყო ადამიანებისთვის მანამ, ვიდრე არ მოვიდა მაცხოვარი და უფალი ჩვენი იესო ქრისტე, ვინც არის გზა და ჭეშმარიტება, და ვერც ერთი წმინდა ადამიანი ვერ მივა მამასთან მის გარეშე, რასაც ამბობს კიდეც თავად (იოანე 14: 6). ესაა წმინდანების ჭეშმარიტი გზა; არა მარტო თავად შევიდა ერთხელ ზეცაში, არამედ, ადამიანურ ბუნებას გზა გაუხსნა და მისცა უფლება, რომ არ დაბრკოლებულიყვნენ ისინი, ვინც იქ შესვლას მოინდომებდა — ანუ ისინი, ვინც მისი მცნებების მიხედვით მოიქცეოდა. ამიტომ იქ შესვლა შეეძლოთ იმათაც, ვინც კარავში ვერ შედიოდა, ვინც ძველად მსხვერპლშეწირვასა და მსხვერპლს განასახიერებდა და ვინც იგავურად მიანიშნებდა ქრისტეს მოსვლაზე, რომელიც მაშინ ჯერ კიდევ არ იყო მოწეული და ახლა უკვე აღსრულებულია.

სადღესასწაულო სახარება (ლუკა 1: 39-42, 56; 10: 38-42; 11: 27-28) *

* განმარტება იხ. გვ. 39, 44.

ქადაგებანი

იაკობის პირველსახარება ღვთისმშობლის შობისა და ტაძრად მიყვანებისათვის*

ისრაელის თორმეტ ტომს შორის იოაკიმე სიმდიდრით გამოირჩეოდა, ორმაგ მსხვერპლს სწირავდა (ღმერთს) და გულში ამბობდა: „იყოს ზედმეტი ყოველ ნათესავზე, უფლის მიერ ჩემს მოსატყეველად და საღვინებლად“. მოახლოებული იყო უფლის დიდი ღლესაწაული და ისრაელის ძენი თავიანთ შესაწირავს სწირავდნენ. აღუდგა იოაკიმეს წინ რუბენი და უთხრა: „ვერ შესწირავ შენს შესაწირს, რადგან მემკვიდრე არ გყავს ისრაელთა შორის“. შეწუხდა იოაკიმე ამ სიტყვების გამო, გადაწყვიტა, მოევლო თორმეტივე ტომი თავისი ერისა და თან გულში ფიქრობდა: „წავალ და ვიხილავ ჩემი ერის ტომებს, ნუთუ მხოლოდ მე არ მყავს მემკვიდრე მთელ ერში?“ გამოკითხა ყოველი მართალი და ყველას ჰყავდა მემკვიდრე. და გაიხსენა მამათავარი აბრაამი, რომელსაც (თავისი ცხოვრების) უკანასკნელ ღღეებში მისცა ღმერთმა ძე თავისი ისააკი. ძალიან შეწუხდა იოაკიმე და აღარ ეჩვენა თავის ცოლს. შებრუნდა, წავიდა უდაბნოში. იქ კარავი აღმართა, მარხულობდა ორმოცი ღღე და ორმოცი ღამე და გულში ფიქრობდა: „არც შევჭამ და არც შევსვამ, ვიდრე არ მომხდავს ღმერთი ჩემი, და ჩემი გული იქნება ჩემი სასმელი და საჭმელი“.

ხოლო მისი ცოლი ორ რამეს მოთქვამდა: „დავტირი ჩემს ქვრივობასა და მოვთქვამ ჩემს უშვილობას“. მოიწია უფლის დიდი ღლესაწაული და უთხრა მას მხევალმა ივთინამ: „სადამდე უნდა დაიმდაბლო შენი თავი? აჰა, მოვიდა დიდი ღღე უფლისა და აღარ უნდა გლოვობდე. ჩემი საქმის საფასურად ჩემმა ქალბატონმა სამეუფო შესამოსელი მომცა და არ შემიძლია შევიმოსო, რადგან შენი მხევალი ვარ, შენ კი შეგიძლია. უთხრა მას ანამ: „განმეშორე, ამას არ ვიზამ. ჩემმა უფალმა ღმერთმა ძალიან დამამდაბლა. ვინ იცის, იქნებ ვინმემ მოტყუებით მოგცა [ეს სამოსი]

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 382.

და მოხვედი, რომ ზიარი გამხადო შენი ცოდვისა“. უთხრა მას ივთინა მხეველმა: „ღმერთმა დაახშო შენი საშო და არ მოგცა შენ მუცლის ნაყოფი ისრაელთა შორის“. შეწუხდა ანა ფრიალ და გაიხადა სამგლოვიარო სამოსელი. ნახა დაფნის ხე, დაჯდა მის ქვეშ, ევედრებოდა უფალს და ამბობდა: „ღმერთო, მამათა ჩვენთაო, მაკურთხე და ისმინე ჩემი ვედრება, როგორც აკურთხე საშო სარასი და მიეცი მას ძე მისი ისააკი“.

და აიხედა ზევით ანამ და იხილა ჩიტის ბუდე ხეზე, რომლის ქვეშაც იჯდა, დაიწყო გოდება და ამბობდა: „ვაი მე, ვინ მშვა ან რომელმა საშომ მიტვირთა, რადგან მხოლოდ მე, ერთადერთი, გავხდი საწყევარი ისრაელის ძეთა შორის? ბრალი დამდეს და შეურაცხმყვეს მე და გამოვედი ჩემი უფლის ტაძრიდან. ვაი მე, ვის ვემსგავსე? ვერ ვემსგავსე მე ცის ფრინველებს, რადგან ფრინველებიც შენგან ნაშობნი არიან, უფალო! ვაი მე, ვის ვემსგავსე? ვერ ვემსგავსე ჩიტებს ქვეყნისა, რადგან ისინიც ნაყოფიერნი არიან შენ წინაშე, უფალო. ვაი მე, ვის ვემსგავსე? ვერ დავემსგავსე ქვეყნის წყლებს, რადგან წყლებიც ნაყოფიერია შენ წინაშე, უფალო. ვაი მე, ვის ვემსგავსე? ვერ ვემსგავსე პირუტყვს, რადგან პირუტყვიც ნაშობია შენ წინაშე, უფალო, და ზღვის ღელვაც კი დაწყნარებულია, მასში თევზები თამაშობენ და შენ გაკურთხებენ, უფალო. ვაი მე, ვის ვემსგავსე? ვერ ვემსგავსე მე მიწას, რადგან მიწაც გამოიღებს ნაყოფს თავის ღროზე და შენ, უფალს, გაკურთხებს.“

და აი, უფლის ანგელოზი წამოუდგა და უთხრა მას: „ანა, შეისმინა შენი უფალმა ღმერთმა და მოხედა შენს ვედრებას, რადგან დაფეხმძიმდები და შობ; და შენი ნათესავი განითქმება მთელს ქვეყანაზე და ყოველ მხარეში. და თქვა ანამ: „ცოცხალია უფალი ღმერთი ჩემი უკუნისამდე, თუკი ვშობ ქალს ან ვაჟს, მივართმევ მას ძღვნად ჩემს უფალსა და ღმერთს და იქნება იგი მასთან თავისი ცხოვრების ყოველ დღეს“. და აი, ორი მოციქული მოვიდა და უთხრა ანას: „იოაკიმე, შენი ქმარი მოდის თავის სამწყსოსთან ერთად“, რადგან უფლის ანგელოზი იოაკიმესთანაც მივიდა და უთხრა მას: „იოაკიმე, იოაკიმე, შეისმინა უფალმა

შენი ვედრება; უკვე შენი წასვლის დროა, რადგან შენი ცოლი ანა დაორსულდება და შობს“. და გადმოვიდა მთიდან იოაკიმე, მოუწოდა თავის მწყემსებს და უთხრა მათ: „მომგვარეთ თორმეტი უბიწო კრავი და თორმეტივე ჩემი უფლისათვის გაამზადეთ; მომგვარეთ თორმეტი ხბო და იყოს ისინი მღვდელთა და უხუცესთათვის და ასი ვაცი — მთელი ერისათვის. და აი, იოაკიმე მოვიდა თავის სამწყსოსთან ერთად; დადგა ანა კარიბჭესთან და დაინახა იოაკიმე მწყემსებთან ერთად მომავალი, მიეგება მას, ყელზე მოეხვია და უთხრა: „ახლა იცი, რომ უფალმა ღმერთმა მაკურთხა მე და აღარ ვარ ქვრივი და უშვილო“. და სიხარულით განისვენა იოაკიმემ თავის სახლში.

მეორე დღეს შესწირა შესაწირავი იოაკიმემ და გულში ამბობდა: „თუკი უფალმა ღმერთმა მომიტევა, მღვდლის ოქროს ჯილა გამომიცხადებს“. და როცა შესაწირს სწირავდა იოაკიმე, იხილა ოქროს ჯილა, შევიდა ღვთის საკურთხეველში, ვერ ნახა თავის თავში ცოდვა და თქვა: „ახლა ვიცი, რომ უფალმა ღმერთმა ყველა ცოდვა მომიტევა“. და გადმოვიდა უფლის ტაძრიდან გამართლებული და თავის სახლში შევიდა. გავიდა ექვსი თვე და მეშვიდე თვეს შვა ანამ. ჰკითხა ბებიაქალს: „ვინ ვში?“ მან უთხრა: „ქალი“. თქვა ანამ: „განდილდა სული ჩემი ამ დღეს“. მიაწვინა ყრმა და როდესაც გავიდა დღეები და განიბანა მშობიარობისაგან, მისცა ძუძუ ყრმას და სახელად მარიამი უწოდა. ხოლო ყრმა დღითი დღე იზრდებოდა; როდესაც ექვსი თვის გახდა, დედამისმა მიწაზე გამოსაცდელად დააყენა, რათა ენახა, თუ როგორ იდგა. მარიამმა შვიდგზის გადადგა ნაბიჯი და დედასთან მივიდა. დედამ ხელში აიტაცა და უთხრა: „ცოცხალია უფალი ღმერთი ჩემი. აღარ დადგამ ფეხს ქვეყანაზე უფლის ტაძარში მიყვანამდე“. და მოიხმო ებრაელი ქალი, რათა ყრმასთან ეთამაშა. როდესაც ყრმა ერთი წლის გახდა, იოაკიმემ დიდი პურობა გამართა და დაუძახა მღვდელთმოდვრებს, მღვდლებს, მწიგნობრებს, ხუცეებსა და ისრაელის მთელ ერს. გამოიყვანა

* „ოქროს ჯილა“ ძველი აღთქმის მღვდლის მიტრაზე დამაგრებული ოქროს ფირფიტაა წარწერით „უფლის სიწმინდე“, მისი მეშვეობით არაკვედნენ, შესაწირი მიიღო თუ არა უფალმა (გამოსვლ. 28: 36-37).

იოაკიმემ წმინდა მარიამი მღვდელთმოდღერებისა და მღვდელთა წინაშე და აკურთხეს იგი და თქვეს: „ღმერთო მამათა ჩვენთაო, აკურთხე ეს ყრმა და განუთქვი მას სახელი საუკუნოდ ყოველ ნათესავს შორის“. და თქვა მთელმა ერმა: „ამინ“. და მიიყვანეს ის მღვდელთა წინაშე, მათაც აკურთხეს და თქვეს: „ღმერთო მამათა ჩვენთაო, მოხედე ამ ყრმას და აკურთხე იგი სულიერი კურთხევით, რომელიც არასოდეს დაკარგავს ძალას“. აიყვანა ყრმა დედამისმა სიწმინდის განსასვენებლიდან, გულზე მიიკრა, მისცა ძუძუ, გალობდა უფლის გალობას და ამბობდა: „გალობით ვაქებ ჩემს უფალ ღმერთს, რადგან მომხედა, მოსპო ჩემ მიმართ ჩემი მტრების ყვედრება და მომცა ნაყოფი სიმაართლისა. ვინ უთხრას ისრაელისა და რუბენის ძეთ, რომ ანა აწოვებს ყრმას? ისმინეთ თორმეტივე ტომმა, რამეთუ ანა აწოვებს“. და მიაწვინა ის სიწმინდის სასვენებელზე, გამოვიდა და ემსახურებოდა სტუმრებს. როდესაც სერობა დასრულდა, გამოვიდნენ მხიარულნი და აღიღებდნენ ისრაელის ღმერთს.

* * *

ყრმას თანდათან ემატებოდა ასაკი. როდესაც ორი წლის გახდა, იოაკიმემ თავის ცოლს უთხრა: „ავიყვანოთ ეს ყრმა უფლის ტაძარში და მივცეთ უფალს ჩვენი აღთქმული, რომელსაც დავპირდით. ვინ იცის, მოიძიოს უფალმა ჩვენი აღთქმული და შეუწირავი გახადოს ჩვენი შესაწირი“. უთხრა ანამ: „დავტოვოთ ყრმა სამ წლამდე, რათა ძებნა არ დაიწყოს დედისა და მამისა“. და უპასუხა იოაკიმემ: „ამინ, ასე იყოს“.

როდესაც ყრმა სამი წლის გახდა, უთხრა იოაკიმემ თავის ცოლს: „მოვუხმოთ ებრაელის უბიწო ასულებს, აიღონ თითო სანთელი, აანთონ და წინ წაუძღვნენ ყრმას, რათა უკან არ მოიხედოს და თავისი გონება უფლის ტაძრისკენ წაიყვანოს“. და გულზე მიიკრა ის მღვდელთმოდღვარმა, ეამბორა, აკურთხა და თქვა: „ჰოი, მარიამ, განადიდა უფალმა შენი სახელი ნათესავთა შორის, რათა უკანასკნელ დღეს გამოუცხადოს ღმერთმა თავისი მხსნელი ისრაელის ძეებს“.

და დასვა იგი საკურთხევის მესამე საფეხურზე. მისცა მას უფალმა მადლი, ავიდა მასზე თავისი ფეხით და შეიყვარა ის ისრაელის სახლმა.

მისი მამა და დედა მხიარულნი გამობრუნდნენ, ადიდებდნენ ღმერთს და აქებდნენ მას, რადგან არ მოიხედა ყრამა მათკენ. მარიამი უფლის ტაძარში იმყოფებოდა როგორც მტრედი და საზრდელს ანგელოზთა ხელიდან იღებდა.

როდესაც ის თორმეტი წლის გახდა, თქვეს: „რა კენათ, გაიზარდა მარიამი, ვაითუ შეაგინოს უფლის ტაძარი?“ და უთხრეს მღვდელთმოდვარს: „შენ დგახარ უფლის საკურთხევის წინაშე; შედი წმინდათა წმინდაში, ილოცე მისთვის და რასაც გამოგიცხადებს უფალი ღმერთი, ის გაუაკეთო“.

შევიდა მღვდელთმოდვარი და აიღო თორმეტი ეფვანი წმინდათა წმინდაში, სადაც ის მარიამისთვის ლოცულობდა და აჰა, უფლის ანგელოზი ეჩვენა მას და უთხრა: „ზაქარია, ზაქარია, გადი და შეკრიბე ქვრივები ერისა და მოიტანოს თითოეულმა კვერთხი და რომელთანაც იხილავ სასწაულს, მას მიეცი ცოლად“. მაშინ გავიდნენ ჰურიასტანის სოფლებში, მოუწოდეს ხალხს და შეკრიბეს ერის ყოველი ქვრივი.

იოსებმაც მიატოვა თავისი საქმე, აიღო კვერთხი და წავიდა მათთან შესახვედრად. როდესაც ყველანი შეიკრიბნენ, მოვიდა მღვდელთმოდვარი, გამოართვა მათ კვერთხები, შევიდა უფლის ტაძარში და როდესაც ლოცვა აღასრულა, კვერთხები აიღო და თითოეულს მისცა. თერთმეტი კვერთხიდან სასწაული არ აღსრულებულა, ხოლო უკანასკნელი კვერთხი იოსებს მისცა და აი, გამოფრინდა მისგან მტრედი და იოსების თავზე აფრინდა. და თქვა მღვდელთმოდვარმა: „იოსების ხვედრია ეს ქალწული უფლისა, თავისთან მისაყვანად და მასთან საცხოვრებლად“.

იოსებმა მიუგო: „ძეები მყავს და მე მოხუცებული ვარ, ეს კი ახალგაზრდა; ვაითუ გასაკიცხი გავხდე ისრაელის ძეთა შორის“. უთხრა მღვდელთმოდვარმა იოსებს: „გეშინოდეს, იოსებ, შენი უფალი ღმერთისა. რაც უყო უფალმა ღმერთმა დათანს, აბირონს და კორეს, როდესაც გაიხსნა მიწა და თან ჩაიტანა ისი-

ნი და მათთან ერთად, ყოველი მისი შემპასუხებელი, იგივე არ მოეწიოს შენს სახლს.

შეეშინდა იოსებს და წაიყვანა მარიამი თავის სახლში და უთხრა მას: „წამოგიყვანე, შენ, მარიამ, შენი უფლის ტაძრიდან და ახლა დაგტოვებ ჩემს სახლში; მე წავალ საქმეზე და დავბრუნდები, ხოლო შენ უფალმა დაგიცვას“.

წმინდა მაქსიმე აღმსარებელი ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის ცხოვრება*

მისმინეთ ყოველმა ერმა და ქვეყნიერების თითოეულმა მკვიდრმა! მოდით და შეიკრიბეთ მორწმუნეები, ღვთისმოყვარე მეფეები, ერისმთავრები და ხალხის მსაჯულები, ჭაბუკები და ქალწულები, მოხუცებულები და ყმაწვილები, ყოველი ენა და ყოველი სული! ვუგალობდეთ, ვაქებდეთ და ვადიდებდეთ ყოვლადწმინდა, უბიწო და მეტად კურთხეულ მარად ქალწულ ღვთისმშობელ მარიამს! ქერუბიმებსა და სერაბიმებზე აღმატებულ მეუფის საყდარს, ჩვენი ღმერთის, ქრისტეს დედას — ღმერთის ქალაქს, რომელიც იდიდა, ღმერთისგან თავიდანვე გამორჩეულს.

სულიწმინდის ტაძარს, მაცოცხლებელი წყლის წყაროს, სიცოცხლის ხის სამოთხეს, უკვდავების სასმელის გამომღებელ ვენახს, დაუტევნელის დამტევნელ კიდობანს, უკვდავების მომნიჭებელი მანანას ოქროს ჭურჭელს, დაუთესველ დელეს, რომელმაც სიცოცხლის ხორბალი აღმოაცენა, მადლის სურნელებით სავსე ქალწულების ყვავილს, საღვთო მშვენიერების შრომანს, ქალწულსა და დედას — რომლისგანაც დაიბადა ქვეყნიერების ცოდვების თავის თავზე ამღებელი ღვთის სამსხვერპლო ხბო — ყოველ ზეციურ ძალაზე უმეტეს საგანძურს.

სახარების მიძღვებელმა ყველა წარმართმა აღაპყრეთ ხელები და სიხარულით აქეთ ქალწული ღვთისმშობელი, აქეთ ტკბილი და ყველასათვის გასაგები, საამური ხმით, რადგან ყველას გვმართებს ქება დედუფლისა, რომლისგანაც მოგვეცა სიცოცხლე.

ადამიანებთან მოსასვლელად ღმერთს სჭირდებოდა ღირსეული სამყოფელის მოძებნა და მარიამის სიკეთე გამოირჩია, რათა მასში დაბინავებულიყო.

ღვთისმშობლის შესაფერისი დიდება ადამიანთაგან შეუძლე-

* ძველქართულად ტექსტი იხ. გვ. 389.

ბელია, მაგრამ ჩვენ ჩვენი შეძლებისამებრ ვაქოთ და ვადიდოთ იგი, რადგან როგორც თვითონ ყოვლადსახიერი უფალი შეუძლებელს არავისგან მოითხოვს, ისე მისი ყოვლადწმინდა დედაც, თავისი სიკეთისა და ჩვენი უძლურების შესაბამისად მიიღებს ჩვენგან ამ დიდებისმეტყველებას.

ღვთისმშობლის შემწეობით მოგიტხოვრებთ მის ცხოვრებას; თუ ვინ იყვნენ მისი მშობლები, როგორ აღიზარდა, როგორი იყო მისი უბიწო ცხოვრება, რამდენი დიდებული რამ გადახდა თავს — შობიდან მიცვალებამდე; დაე, მისივე ძალამ და მეოხებამ მოგვცეს ძალა, რომ ღირსეულად შევძლოთ ამის მოყოლა. ასევე, თუკი მისი ძისა და მეუფის მიმართაც ვიტყვით რაიმეს ჩვენი შეძლებისამებრ, ურიგო არ იქნება, რადგანაც მისგან მომდინარეობს სწორედ ქება და ნეტარება მისი დედისა. ყველაფერი, რასაც მორწმუნეთა კრებულს (ეკლესიას) გვინდა ვაუწყოთ, ნამდვილად სიმართლეა და სანდოა, რადგან ყოველივე ამას წმინდა მახარებლების, მოციქულების, წმინდა და ღმერთთაგან სილი მამების ნაუწყებზე დაყრდნობით გადმოგვცემთ, რომელთა მონაყოლიც სულიწმინდის მადლითაა სავსე, ზოლო მათი ნამოქმედარი კი — ღვთისათვის სათნო. ესენი არიან: წმინდა სასწაულთმოქმედი გრიგოლ ნეოკესარიელი, დიდი ათანასე ალექსანდრიელი, ნეტარი გრიგოლ ნოსელი, დიონისე არეოპაგელი და სხვა მრავალი წმინდა მამა. ზოგ რამეს აპოკრიფული წიგნებიდანაც მოგახსენებთ, რომლებიც წმინდა მამებმა მიიღეს და დაადასტურეს. მაგალითად, ნეტარი გრიგოლ ნოსელი ამბობს, რომ როგორც აპოკრიფში ამომიკითხავს, იოაკიმე, ღვთისმშობლის მამა, რჯულის ზედმიწევნით შემსრულებელი და ქველმოქმედებით სახელგანთქმული კაცი იყო.

ღვთისმშობლის მამა, იოაკიმე, დავით მეფისა და წინასწარმეტყველის ტომიდან იყო. დედას ანა ერქვა და მათ შვილი არ ეყოლათ სიბერემდე. მოსეს რჯულის მიხედვით კი შვილიან დედებს უფრო მეტი პატივი მიეგებოდათ, ვიდრე უშვილოებს. იოაკიმე და ანა იყვნენ სიტყვითა და საქმით მართალნი და პატიოსანნი, ცნობილნი იყვნენ იუდასა და დავითის ტომიდან

წარმოშობილად, რადგანაც ეს ორი ნათესაობა — სამეფო და სამღვდელო, ანუ იუდასა და ლევის ტომები ბოლო დროს ერთმანეთს შეერივნენ, ასე წერია როგორც იოაკიმეს, ისე იოსების შესახებაც, ვისაც მისთხოვდა წმინდა ქალწული. მიუხედავად იმისა, რომ უფრო ახლო წინაპრის — დავითის ტომად იწოდებოდნენ, მაინც ორივე ტომიდან იყვნენ: ერთი მხრივ, ბუნებით დავითისგან, ხოლო რჯულის მიხედვით — ლევიტელთაგან. ამდენად, ნეტარი ანაც ამავე ტომიდან იყო, რაც იმაზე მიანიშნებდა, რომ მისგან შობილი მეფეც იქნებოდა და მღვდელიც — როგორც კაცი, ასევე ღმერთი. იოაკიმესა და ანას უშვილობა ძალიან აწუხებდათ, მოსეს რჯულისა და უგუნური ადამიანების ყვედრების გამო. მათგან კი ის უნდა შობილიყო, ვინც ყველა ადამიანის ყვედრებასა და მწუხარებას მოსპობდა.

ნეტარი ანა სამოელის დედის, ანას მსგავსად, ტაძარში მივიდა და უფალს ევედრებოდა, რომ მისთვის შვილი მიეცა, რათა ღვთისგან მინიჭებული ისევ მისთვის მიეძღვნა. ასევე იოაკიმეც გამუდმებით ევედრებოდა უფალს უშვილობისაგან გათავისუფლებას.

შეისმინა მათი ლოცვა წყალობის მომნიჭებელმა უფალმა და ორივეს ახარა, რომ შვილი ეყოლებოდათ. პირველად ტაძარში მყოფმა იოაკიმემ ისმინა ზეციური ხმა, რომ მათგან შობილი მთელი ქვეყნიერების ღიდება იქნებოდა. იოაკიმეს ეს ხარება ანასაც ეუწყა, რომელიც განუწყვეტლად, მხურვალე გულით ევედრებოდა უფალს შვილის მონიჭებას. ბაღში განმარტოებით მლოცველ ანასთან უფლის ანგელოზი მივიდა და უთხრა: „ღმერთმა შეისმინა შენი თხოვნა და შობ შენ მთელი ქვეყნიერებისათვის სიცოცხლისა და სიხარულის მომნიჭებელ ქალწულს, რომელსაც სახელად მარიამს დაარქმევ. ხარებას მოჰყვა ორსულობა და უშვილო ანამ შვა მარიამი, ყველას განმანათლებელი, რადგან სწორედ ასე ითარგმნება სახელი მარიამი. სიხარულით საცხე მშობლებმა დიდი სუფრა მოამზადეს და ისტუმრეს უამრავი ხალხი, ახლობლები, ნაცნობები და უცნობებიც კი. ყველა აღიდებდა სასწაულთმოქმედ ღმერთს, რომელ-

მაც ანას მწუხარება უზომო სიხარულით შეცვალა. აი, ეს არის ღვთისმშობლის — უფლის კარიბჭის — ცხოვრების დასაწყისი. ამის შემდეგ კი მისი საიდუმლოებანი და დიდებულებანი უნდა მოგიტხროთ მისივე შეწევნით, რადგან ისაა ჩვენდამი ყოველი სიკეთის მომნიჭებელი.

* * *

ძუძუს წოვის ასაკიდან რომ გამოვიდა, ის, ვისაც ჩვენთვის მისგან შობილი ქრისტე ღმერთისთვის უნდა ეწოდებინა და გახდა სამი წლის, მისმა სანატრელმა მშობლებმა ტაძარში წაიყვანეს — თავად ღმერთის ტაძარში — და, როგორც დაბადებამდე ჰქონდათ აღთქმული, ღმერთს შესწირეს. წაიყვანეს მისთვის შესაფერისი დიდებითა და პატივით: ქალწულები ანთებული ლამპრებით მიუძღოდნენ და მიაცილებდნენ მარიამს, როგორც ეს მეფესა და წინასწარმეტყველს, მის პირველ მამას ჰქონდა ნაწინასწარმეტყველები: „მას შემდეგ მისი დობილები და ქალწულები მიერთმევინა მეუფეს“ (ფსალ. 44: 15). დავით წინასწარმეტყველის ეს სიტყვები ტაძრად მიმავალი მარიამის გამცილებელ ქალწულებსა და, ამავე დროს, ღვთისმშობლის კვალს შემდგარ ყველა იმ ადამიანზე მიანიშნებს, ვინც მის ახლობლად იწოდება, თუმცა ყოვლადწმიდა ქალწულის დობილად წოდებისა და მსგავსებისაგან ყველანი ძალიან შორს ვართ. მხოლოდ ქრისტეს მადლითა და სახიერებით ვხდებით მარიამის ახლობლები, რადგან თვით მაცხოვარმა არ იუკადრისა და ყველა მისი მოყვარული და მის კვალს შემდგარი ძმებად მოიხსენია. ნამდვილად, ყველა მართალი სული ღვთისმშობლის მეოხებით მიერთმევა და განეკუთვნება მის ხორცშესხმულ ძეს და ჭეშმარიტ ღმერთს და შევაზეციურ წმიდათა წმიდაში, სადაც პავლე მოციქულის სიტყვით, ჩვენთვის პირველად მკვდრეთით აღმდგარი მაცხოვარი შევიდა, შევიდა ღვთისმშობელი და მისი მეოხებით ყველა წმინდა ადამიანი ღამეკვიდრდება უფლის მარჯვნივ.

გავიხსენოთ დავით წინასწარმეტყველის სიტყვები ღვთისმშობლის შესახებ. სულიწმიდის მადლით შთაგონებული

დავითი 45-ე ფსალმუნში განკაცებულ მაცხოვარზე ლაპარაკობს: „ადამის ძეთა უმშვენიერესი ხარ, მაღლი იღვრება შენი ბაგეებიდან, ამიტომ გაკურთხა ღმერთმა უკუნისამდე. წელზე შემოირტყი შენი მახვილი, გმირო, შენი დიდებით და მშვენებით; შენი ისრები წვეტიანია, ხალხები ეცემიან შენ ფეხქვეშ. გულში ერჭობიან მეფის მტრებს; სიმაართლის კვერთხია კვერთხი შენი მეუფებისა“ (ფსალ. 44: 6-7). ეს სიტყვები ძე ღვთისას განხორციელების მომასწავებელია; ამ საიდუმლოს დავითი მშვიდობას, სიმაართლეს, გამარჯვებას და საუკუნო სუფევას უწოდებს, რაც ქრისტეს განკაცებით განხორციელდა. ფსალმუნის მომდევნო სიტყვებით კი ღვთისმშობელს შეამკობს, რაც ზოგმა ეკლესიის შესახებ ნათქვამად განმარტა. სულიწმიდის შთაგონებით ნათქვამი არასოდეს გაიგება ერთგვარად, არამედ მრავალგვარად, იმიტომ, რომ ესაა სიკეთის საგანძური. ამდენად, მამებმა, რომლებმაც ის ეკლესიის შესახებ ნათქვამად მიიჩნიეს, სწორად მიიჩნიეს და ასევე სიმაართლეა ისიც, რომ ეს წინასწარმეტყველება ღვთისმშობელს ეხება.

ენახოთ, როგორ სიტყვაკაზმულად აღწერს დავითის ფსალმუნები ღვთისმშობლის არა მხოლოდ ტაძრად მიყვანებას, არამედ მთელ მის მშვენიერებასა და დიდებულებას. „დადგა დედუფალი შენ მარჯვნივ“, — ეს სიტყვები ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანებას და მისი საკურთხევის, წმიდათა წმიდას მარჯვნივ დადგომას წინამაუწყებლობს, რაც მართლაც ღმერთის მარჯვნივ ჯდომად იქნა მიჩნეული. შემდეგ მისი სათნოებებით შემკულობას ახსენებს: სხვადასხვაფერი მშვენიერი და ოქროქსოვილი სამოსითააო შემკული (ფს. 45, 14-15). ეს ყველაფერი მისი სულიერი მშვენიერების შესახებ თქვა, რომლებიც ცალ-ცალკეც შესანიშნავნი არიან, თუმცა ერთმანეთს შეერთებულნი მეტისმეტ სილამაზეს წარმოადგენს, რაც სანატრელი და უბიწო ქალწულის სულშია თავმოყრილი. ამიტომაც ამბობს, „სხვადასხვაფერი მშვენიერი“, რაც ნიშნავს კეთილ საქმეებს, საღვთო განცდებსა და ღვთის ნებისაებრ ცხოვრების მშვენიერებას, რომელიც, როგორც ცაში ცისარტყელა მოჩანს ხოლმე ღრუბლებს

მიღმა მრავალფერად და მომხიბვლელად, ასევე იყო ქალწულიც თავისი სიყმაწვილიდანვე შემკობილი მრავალგვარი სათნოებით. ასაკის ზრდასთან ერთად კი მისი სულიერებაცა და სიბრძნეც იზრდებოდა. ამ სიკეთით გახდა ის მიმზიდველი მეუფისათვის, რომელმაც მასში მოისურვა დაბინავება.

ესეც შესანიშნავი სიტყვებია: „ისმინე, ასულო და ყური დაუგდე!“ — მოისმინეო, როგორც ძველ წინასწარმეტყველთა მიერ სულიწმინდით შენს შესახებ ნათქვამი, ისე ახალი, — შენი მშობლების ამბავიც, მიმართავს დავითი წმიდა ქალწულს. მოისმინე მათი უნაყოფობის, მოხუცებულობისა და მათი გულმხურვალე ლოცვის შესახებ. ისმინე შენი დაბადების ხარება და შენი გასაოცარი შობა, ახლანდელი ტაძრად მიყვანება და მასში შენი პატივით დამკვიდრება. შენი საკვირველი ზრდა წმიდათა წმიდაში, სადაც მღვდელმთავარი წელიწადში ერთხელ შედიოდა. იხილე შენი საოცარი საზრდელი და ამ საზრდელის საკვირველი მომცემელი; ყური უგდე და მოემზადე ხარებისათვის, ღიდებული მოკითხვისა და ღვთის სიტყვის უთესლოდ ჩასახვისათვის. განაშორე შენი გონება შენს მამულს, შენს ერს. დაივიწყე შენი ხალხი, მამაშენის სახლი, ყოველივე ამსოფლიური და შეიძინე ახალი გონება და მტკიცე იმედი. მაშინ მოიწონებს მეუფე შენს სიკეთეს და მართლაც გახდები ღირსი, მისი დედა გეწოდოს. მართლაც გაამშვენა თავისი წინასწარმეტყველება და მიანიშნა, რომ მას მდიდრები ემსახურებიან. ამიტომაც ამბობს: „ერის მდიდარნი ლიტანიობით გაგაცილებენ“; მართლაც, მრავალი მდიდარი და წარჩინებული ადამიანი შეიკრიბა ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანებისას. ახლაც სათნოებებით მდიდარი ადამიანები არიან ღვთისმშობლის შემამკობელნი.

გარეგან მშვენიერებაზე მეტად დავით მეფესალმუნე მარიამის შინაგან სრულყოფილებას ხედავდა, ამიტომაც თქვა: „მეფის ასულის მთელი ღიდება შიგნითაა“ (ფსალ. 45: 14). ამ სიტყვებით არა მხოლოდ სულიერი სათნოებები გადმოიცემა ყოვლადწმიდა ქალწულისა, არამედ სულიწმინდის მადლთა სიმრავლეც. ამიტომაც ამ მეტისმეტი მშვენიერების ერთობისა და ამავე დროს,

მრავალგვარობის მაჩვენებლად ფოჩებიან ოქროქსოვილ სამოსს ახსენებს დავითი, როგორც მისი ფოჩებია განცალკევებითაც მშვენიერი და ერთიანად კი მთელ სამოსელს ამკობს, ასევე მრავალია დედოფლის სათნოება, ერთი სულიწმიდის მიერ მინიჭებული და გამზადებული. ასე მოხდა ქალწულის ტაძრად მიყვანება და მისი გამოთქმა ჩვენი უძლური გონებითა და ბორძიკი ენით.

საოცრებების კიბეს წარმოადგენს ამბავი იმაზე, თუ როგორი იყო ტაძარში ცხოვრება თავად ზეცის კიბისა — ღვთისმშობელისა. საოცარი იყო მისი საკვები და გონიერი საზრდელი, რადგან მთავარანგელოზის ხელიდან იღებდა მას. ხორციელ ზრდასთან ერთად სულიერი ცოდნა ემატებოდა მისი გამოზრდელი ანგელოზისაგან, უფრო სწორად თუ ვიტყვით, წმინდა სამების მადლისაგან და ისე ემატებოდა მას სიმაღლეცა და სიბრძნეც, როგორც ეს მისი ასაკისთვის იყო შესაფერისი; ისევე, როგორც ამას მისი ძის შესახებ ამბობს მახარებელი (ლუკა 2: 52). ასე იყო საჭირო, რომ იმას, ვისაც საკუთარ საშოში უსაზღვრო ღვთაებრივი ბუნება უნდა დაეცია, იმის ყოველი ქმედება ჩვეულებრივზე უკეთესი უნდა ყოფილიყო.

წმინდა წერილი იმიტომ საუბრობს მის ხორციელ სიკეთეზე, რომ ყოველმხრივ საქებარი ქცევა აჩვენოს, რადგან ის იყო სწავლისმოყვარე, წმინდა წერილისა და სხვა ყველა სიბრძნის მცოდნე, რადგან ღვთის სიბრძნის, სიტყვის დედა უნდა გამხდარიყო; ასევე, წესიერი და მხიარული იყო, როგორც ამბობს მასზე სოლომონი: „მშვენიერება შეიმოსა და ძალა შემოიხვია“ იმისგან, ვინც მისგან განხორციელდა.

იგია ჭეშმარიტად ყველას დედოფალი, რადგან ქვეყნიერების დასაწყისიდან დასასრულამდე, ყველა მისი მორჩილი და მადიდებელია. სუფევს თავის ძესთან ერთად და უფრო მეტად იდიდება წუთისოფლის დასასრულის ჟამს.

ბევრი ქალი იყო გამოჩენილი სულიერი და ხორციელი სიმდიდრით, ბევრიც სიძლიერით, მაგრამ შენ, ღვთისმშობელო, ბუნებითაც და ცოდნითაც გამოჩნდი როგორც მეტისმეტი და გადააჭარბე ყველაფერს შენი საღვთო მადლითა და მაცხოვრის

ზებუნებრივი შობით. საოცარი იყო მისი ცხოვრება, ყოვლადწმიდა ქალწული გარეგნულადაც და შინაგანადაც იყო გონიერი. საღვთო ხილვების მხედველი, შფოთის, მრისხანებისა და მრავალმეტყველებისაგან თავისუფალი. სულით და ხორციით მშვენიერი. სათნოებებითა და კეთილი საქმეებით სავსე. ისეთი სპეტაკი იყო, რომ უმნიშვნელო ბილწი გულისთქმაც კი ვერ მიეკარებოდა.

ყველაზე მეტად კი კაცთმოყვარეობა და მოწყალება ამკობდა წმიდა ქალწულს, რითაც თავის საყვარელ ძეს ემსგავსებოდა. იყო გონებით მშვიდი და თავმდაბალი, მეტადრე ამდენი სათნოებითა და მაღლით მდიდარი; ყველა საქმეში: ბუნებით, სიტყვით და გონებით ყველაზე უკეთესი იყო, როგორც ნამდვილი დედოფალი, რადგანაც ჭეშმარიტი მეუფის დედა უნდა გამხდარიყო, რომელიც ჩვენთვის სიკვდილამდე, თვით ჯვარზე სიკვდილამდე დამდაბლდა. ასევე სანატრელი და ღიდებული მარად ქალწულიც სულით გლახაკი იყო და მდაბალი, როგორც ამბობს უფლის ნეტარება; ის იყო მღვდელთა და ღვთისმსახურთა პატივისმცემელი და ასევე თავად იყო პატივცემული ყველასგან, რადგან საღვთო მაღლის შვილი იყო და ანგელოზთა და კაცთა მეუფის მშობელი, რადგან პატარაობიდანვე ფარავდა მას ღვთის ძალა, რომელმაც ოქროქსოვილი სამოსივით შეამკო სათნოებებით, სულიერი და ხორციელი მშვენიერებით. ასე ცხოვრობდა და იქცეოდა მარიამი ტაძარში, როგორც საღვთო შესაწირავი, როგორც სულიერი ხატება და კარგად მოლაპარაკე ეშმაკებისთვის საშინელი, ხოლო ანგელოზებისათვის სასურველი. უფრო სწორად, ანგელოზთათვის ის საკვირველი და შესაკრთომელია, ხოლო მამის, ძისა და სულიწმინდისათვის კი — რჩეული და სასურველი.

დავით მეფსალმუნეც და სხვა წინასწარმეტყველებიც ღვთისმშობელს უწოდებენ უფლის მთას, პოხილ (მსუყე) მთას, რომელზე დამკვიდრებაც ინება ღმერთმა. ასევე, ღვთის ქალაქს, რომლის შესახებაც საღიდებელი ითქვა, უფლის განსასვენებელი სიწმინდის კიდობანს და სიონს, რომელიც ღმერთმა თავის სამყოფელად შეარჩია. ღვთისმშობელი იწოდება იმის ეტლად, ვი-

საც ათასობით ანგელოზი ატარებს, გამოუთქმელ მშვენიერებად, შეუხებელ ედემის ბაღად, ცოცხალ წყლად, დაბეჭდილ წიგნად, რომელზეც ყველა წიგნი მიანიშნებდა და რომელზედაც დაიწერა დაუწერელი სიტყვა. ღვთისმშობელი იწოდება უფლის ცხედრად, რომელსაც სამოცი ძლიერი შემორტყმია გარს. ეს „სამოცი ძლიერი“ წმიდა წერილის სიტყვებს მოასწავებს. ასევე, წმიდა ქალწული მოიხსენიება ოქროს სასანთლედ, ლამაზად აყვავებულ სამეფო კვერთხად, საღვთო მანანის დამტყვენელ ტაკუკად (თასად), ცხოვრების პურის სუფრად, რჯულის ფიცრებად, სულიწმინდის მიერ ოქროთი მოჭედილ კიდობნად, რომელმაც უსაზღვრო და ყველა დაბადებულის მფლობელი დაიჭია თავის თავში. ასეთი სათნოებით ცხოვრობდა ყოვლად სანატრელი ქალწული ტაძარში, იზრდებოდა ასაკით და სიკეთით; ვინ შეძლებს მისი სიყმაწვილიდან მოყოლებული თითოეული ღვაწლის, ლოცვისა და სიკეთის აღწერას, რადგან ყველა მისი საქმე გონებით მისაწვდომზე, ხოლო მისი ყოფა კი ბუნებრივზე უკეთესი იყო, როგორც შეეფერებოდა უფლისა და ღვთისა და მეუფის ღებას, რადგან გამორჩეული იყო მამისაგან და თავიდანვე მომზადებული იყო წმინდა სულისაგან იმისთვის, რომ მათგან განუმორებელი, მხოლოდშობილი ძე და სიტყვა ღვთისა თავის საშოში დაეტია, და მისი განხორციელებისა და ადამიანებთან ყოფნის მიზეზად ქცეულიყო. როგორც უკვე ვთქვი, რაკი მისი ბავშვობიდან მოყოლებული ნამოქმედარის სათითაოდ აღწერა გრძელია და შეუძლებელი, ეს ერთი უნდა ვთქვათ, რაც მის ყველა ვედრებასა და ღვაწლზე უმეტესია.

* * *

ნეტავ რა გონება ანდა რა ენა, ან რომელი მწერალი აღწერს იმ აურაცხელ მადლსა და ქველმოქმედებას, ყოველდღიურად რომ აჩვენებს ქალწული ღვთისმშობელი კაცობრიობას?

ესაა ყოველი მთხროვნელის გულმხურვალე შუამავალი თავისი ძის, ქრისტე ღმერთის მიმართ.

ესაა მყუდრო ნავსადგური ყველა მღელვარებით დატანჯულისა.

წინამძღვარია ცხოვრების გზაზე დაბნეულთა,
დაღუპულთა მომძებნელი და შემომაბრუნებელი,
ჭირვეულთა შემწე და ხელის გამმართველი,
სინანულში მყოფთა თავმდები და შუამდგომელია და ამაზე

მეტიც:

ესაა დაცემული ადამის აღდგომა,
ესაა ევას ცრემლების გამაშრობელი,
ესაა მგლოვიარეთა ნუგეშის მიმცემელი,
ესაა ტახტი მეფისა, ყველაფერი რომ იტვირთა,
დაძველებული სოფლის გამაახლებელი,
კიბე, ზეცამდე მიწვდენილი, რომლითაც ჩამოვიდა ღმერთი.
ხილია მიწიდან სამოთხემდე მიმყვანებელი,
ანგელოზების გამაოცებელი და ეშმაკების მომსპობი,
უბერებელი ყლორტის ძირია,
უკვდავების ნაყოფის ხეა,
მან კაცთმოყვარე შემოქმედი მოიპოვა,
მან სიცოცხლის დამნერგველი აღმოაცენა,
ესაა გულის გამაძლიერებელი ხორბლის ხნული,
ესაა სამუდამო კეთილდღეობის სუფრა,
ესაა ღვთისთვის ჩვენს საშუამდგომლოდ შეწირული საკ-

მეველი,

ესაა ჩვენი სამყაროს გამოსასყიდი,
ესაა ღვთისადმი გამბედაობა მოკვდავი კაცისა,
ესაა კეთილი მწყემსის ღედა,
ესაა მეტყველი ცხვრების სადგომი,
ესაა უხილავი მტრების მომაშორებელი,
ესაა სამოთხის კარების გამხსნელი,
ესაა მოციქულთა გაუჩუმებელი ბაგეები,
ესაა მოწამეების უძლეველი მხნეობა,
ესაა ქრისტიანების ძალა და სიმტკიცე,
ესაა დაუღამებელი ღღის ცისკარი,
ესაა სიმართლის მზის მშობელი,
მან გააქცია მბვინვარე და ძლიერი მმართველი,

მისგან გამოგვიჩნდა გადამრჩენელად კაცთმოყვარე ქრისტე,
მისგან ავიცილეთ ჭუჭყი უამრავი ცოდვისა და გავთავისუფლდით სხვადასხვა ვნებისგან,

ესაა ადამიანთა აღდგომა და ეშმაკთა დაცემა,

ესაა კლდე, რომლისგანაც მწყურვალეებმა უკვდავების წყალი დალიეს,

ესაა გზის მაჩვენებელი სინათლის სვეტი – დაბნელებულთა გამანათლებელი,

ესაა ზეციდან მოსული მანანით სავსე თასი,

ესაა აღთქმის ქვეყანა, სიტკბოებას რომ აღმოაცენებს,

ესაა ყვავილი წაუხდენლობისა, გვირგვინი სათნოებისა და ნიშნუში ანგელოზების ცხოვრებისა,

ესაა დაბურული ხე, რომლის ჩრდილქვეშ მოგზაურები ისვენებენ,

ტყვეთა გამომხსნელისა და გზასაცდენილთა წინამძღვრის მშობელი,

ესაა ჩვენი მეოხი სამართლიანი მსაჯულის წინაშე,

ესაა ჩვენი ცოდვების ხელწერილის (თამასუქის) გამანადგურებელი,

ესაა ყველა სიკეთისგან გაშიშვლებული ადამიანის სამოსი,

ესაა დიდი საიდუმლოს კარი,

ესაა მორწმუნეთა ნამდვილი სიამაყე,

ესაა დაუტევნელი ღმერთის დამტევნელი,

ესაა ქერუბიმებზე მჯდომის ტახტი,

ესაა სერაბიმებისგან განდიდებულისთვის სასურველი სამყოფელი,

ამან გააერთიანა ანგელოზები და ადამიანები,

ამან შეაერთა ქალწულება და მშობლობა, რადგან თვითონ იყო უბიწო ქალწულიცა და ევმანუელის დედაც,

ამისგან მოიხსნა წყევლა,

ამისთვის გაიხსნა სამოთხე,

ესაა სასუფეველის საკეტი,

ესაა ბედნიერი ხანის მომნიჭებელი,

ესაა ღვთის სიბრძნის შემთვისებელი,
ესაა მისი განგების საგანძური,
ესაა ქალწულების სახე (ძეგლი),
ესაა ცხოვრების კარიბჭე,
ესაა ჩვენი განახლების დასაწყისი,
ესაა ღვთის წყალობის ადამიანთათვის მომნიჭებელი,
ესაა უხილავი მზის შარავანდედი,
ესაა უნაკლო სინათლის კაშკაში,
ესაა სულების გამანათებელი ელვა,
ესაა მათი მტრებისა და მაცდურ ეშმაკთა თავს დატეხილი
ქუხილი,

ესაა სიცოცხლის წყლის აღმომაცენებელი,
ესაა გონების გასაწმენდი ემბაზი,
ესაა სიხარულის სასმელი სასმისი,
ესაა ღვთის სიტყვის ფანჩატური (საგრილობელი),
ესაა ყველა სიწმიდის წმინდათა წმინდა,
ესაა სულიწმინდით მოჭედილი კიდობანი,
ესაა ღვთისმსახურ მეფეთა დიდებული გვირგვინი,
ესაა სიამაყე და სამკაული მღვდელმოძღვართა, ღირსთა და
წმინდანთა,

ესაა ურყევი კოშკი კათოლიკე ეკლესიისა,
ესაა გადაულახავი საზღვარი მორწმუნეთა ქალაქისა, რომ-
ლისთვისაც დავითი ამბობდა: „ვინ მიმიყვანს მე გამაგრებულ ქა-
ლაქში, წარმართთაგან შეკრებილი მორწმუნეთა კრებული რომ
არის“,

ესაა ჩვენი უძღურების მკურნალი,
ესაა იმედი და შუამდგომელი ჩვენი სულებისა.

რაღა უნდა ვთქვა ამ მოკლე ღროში და როგორ გამოვთქვა
ქება მეტად კურთხეული და დიდებული დედოფლისა, ღვთისმშო-
ბელისა და მარადქალწული მარიამისა, ადამიანთა და ანგელოზ-
თა ენები ერთად რომ შეიკრიბოს, მაინც შეუძლებელი იქნება მისი
შესაფერისი შემკობა და ქება, არათუ მე — უძღური, უღირსი,
უმეცარი და ენამძიმე — როგორღა შევძლებ სათანადოდ და ღირ-

სეულად რამის თქმას? მაგრამ თავად ქველისმოქმედი და კაცთ-
მოყვარე უფლის დედა შეიწირავს ჩვენს ამ უსარგებლო ნათქვამ-
საც, რომელიც ჩვენი ძალითა და ცოდნით კი არა, ისევ მისივე
მადლითა და ნიჭითაა მომზადებული. ამიტომაც ვევედრები ყვე-
ლა ღვთისმოყვარე ქრისტიანს და ღვთისმშობლის გულმოდგინე
მადიდებლებს, მონდომებით შევიმოსოთ სულიერი სათნოებები
და ყოველთვის შევიკრიბოთ იმისათვის, რომ ქებითა და საღვთო
გალობით აღვასრულოთ მისი მიცვალების დიდებული დღესას-
წაული; ის მართლაც დიდებული და შემკობილია, რადგან მაშინ
აღსრულდა დიდი და საღვთო საიდუმლოებები და სასწაულები.
ისევ მოივლინა ღვთისაგან მახარებელად გაბრიელ მთავარან-
გელოზი მისი მიცვალების დღეს, გამარჯვების ნიშნად ფინიკის
რტო მოართვა, ბუნების ყველა წესის დაძლევა რომ ეჩვენებინა.
მერე მოციქულთა კრებული ღრუბლებით ატაცებულები შემოი-
კრიბნენ ქვეყნის ბოლოებიდან — თორმეტივე დიდებული და
კიდევ სხვა ბევრი და მათი შემდგომი — წამიერად შეიკრიბნენ
უფლის წმინდა და დიდებული დედის ახლოს. და, როგორც ნე-
ტარი პავლე მოციქული ამბობს, აქ გამოვლინდა მეორედ მოს-
ვლის საიდუმლო: „ჰაერში ღრუბლებით ავიტაცებით უფლის
შესახვედრად და ასე დაუსრულებლად სულ უფალთან ერთად
ვიქნებით“ — ეს მაშინდელი ღრუბლით ატაცების საიდუმლოა;
ახლავე, ღვთისმშობლის მიძინებისას მოხდა სასწაული: თვალის
დახამხამებაში ქვეყნის ბოლოებიდან და დიდი სიშორიდან ძა-
ლიან ბევრი ადამიანი სიონში, მარადქალწული მარიამის წინაშე
წარმოდგა. შემდეგ კი თავად ქრისტე — მეუფე დიდებისა და ძე
მისი, რომელმაც იწება მამის სათნო-ყოფითა და სულიწმინდის
დახმარებით მის საშოში დაბინავება, მისგან განხორციელება და
აღასრულა ჩვენი ცხოვრების განგებულება: ჯვარს ეცვა, დასა-
ფლავდა და მესამე დღეს აღდგა, მერე ამაღლდა ზეცაში და მამის
მარჯვნივ დაჯდა; იგივე კეთილშობილი მეუფე მოვიდა ახლაც
თავისი ანგელოზებისა და მთავარანგელოზების ამალით, შეივე-
დრა სული თავისი დიდებული და კურთხეული დედისა და აიყვა-
ნა თავისი მამის დიდებულ სამყოფელში, რომლის მშვენიერება

ადამიანის თვალს არ უნახავს და ყურს არ გაუგონია და გულს არ უგრძენია, რაც ღმერთმა თავის მოყვარეებს და, მით უფრო, თავის ყოვლადუბიწო დედას მოუშადა.

უფლის, მათი მოძღვრის, მაღლითა და ბრძანებით მოციქულებმა თავიანთი დედოფლის წმინდა ცხედარი გეთსამანიაში წაასვენეს და საფლავში დადეს, როგორც ოდესღაც იოსებმა და ნიკოდიმოსმა — იესოს ცხედარი. და როგორც უფალი დიდებისა აღდგა მესამე დღეს, ასევე აქაც, მისი წმინდა დედის ცხედარი საფლავში კი აღარ იყო, არამედ ისე მოხდა, როგორც მისმა ძემ ინება: ბუნების წესის მიხედვით დაეფლა, ხოლო მიიცვალა როგორც ღმერთის დედა იმისთვის, რომ კიდევ დაადასტუროს და დამაჯერებლობა შემატოს თავისი შობილის აღდგომას და იმ ბუნების ამაღლებას, რომელიც მისგან მიიღო და ასევე იმისათვის, რომ ჩვენი მომავალი ამაღლებისა და უხრწნელების ჭეშმარიტება დაამტკიცოს. როგორც მისი შობა იყო უხრწნელი, ასეთივე იყო მისი სიკვდილიც; როგორც შობა იყო ბუნებასა და სიტყვებზე აღმატებული, ასევე მისი მიცვალება იქცა დროისა და ბუნების კანონებზე მეტად; საკვირველი კი ისაა, რომ თავდაპირველად მისი სული ამაღლდა ზეცაში სხეულის გარეშე, შემდეგ კი მისი სხეული — სულის გარეშე, რათა კარგად გამოჩნდეს როგორც ძის, ისე თავისი მონების მიმართ თანაზიარებაცა და განცალკევებაც. თავისი ძის შემწეობით ის ზეცაში (საყოველთაო) აღდგომამდე ამაღლდა ისე, როგორც (იმავეს) ეპაირებთ ჩვენ — აღდგომის მერე. ის მთლიანად ამაღლდა, მაგრამ განცალკევებულად: ჯერ მისი წმინდა სული, უფალს რომ შეავედრა და მერე მისი უბიწო სხეული, როგორც ინება უფალმა და რომლის ადამიანურ მშვენიერებასაც ვაღიარებთ, და ასევე იმ დიდებულ მაღლს, რომლითაც ის მისმა ძემ ადიდა. ასეთი დიდებული და საოცარია ეს დღესასწაული — ანგელოზთა და კაცთაგან პატივცემული და წმინდა ღვთისმშობლის მაღლით დამშვენებული. კარგია და ნაკურთხი ასევე ამ დიდებული დღესასწაულის აღნიშვნის დროც: ნაყოფი მწიფეა, მკა დასრულებულია, რთველი — მოწეული, ხეხილი — მრავალგვარი და ესეც ჩვენი ბუნებისგან დამბადებ-

ლის სადიდებლად, სამოთხის ფუფუნების შემახსენებლად და ამ წმინდა დღესასწაულისა და მის მაღიდებელთა საპატიოდ არის მოცემული, რადგან ეს დრო მართლაც ყოველნაირად სასარგებლოა წელიწადის დროთა შორის და საამოა ადამიანებისთვის.

ქალწულის ამაღლებითა და მიცვალებით ახლა ჩვენი ბუნებაც ისევე ამაღლდა ცამდე, როგორც მისი ძის ამაღლებისას; სერაფიმებსა და ქერუბიმებს გადააჭარბა, რადგან დაბადებულთა შორის უდიდებულესად გამოჩნდა სამეუფო ღიღებით მოსილი დედა ღვთისა, მაცხოვრისა ქრისტესი, რომელსაც აქებენ და თაყვანს სცემენ ყველანი, მხედრობანი, ძალნი, უფლებანი და ყველა სახელდებული არა მარტო ამ, არამედ იმ სამყაროშიც, რომელიც ჩვენთვის უხილავი და შეუცნობელია და რომელიც ჩემთვის სხვა ყველაფერზე მეტად ბრწყინვალეა და სასარგებლო. ახლა მეორე შუამდგომელი მივიდა პირველის მიმართ: ადამიანი ღმერთშემოსილი — ხორცშესხმული ღმერთის მიმართ; იმის შემდეგ, ვინც ერთხელ თავისი თავი ყველასთვის შეწირა და მარად ცოცხალია და იმათი მეოხი და შუამდგომელია, ვინც მისი საშუალებით მივლენ ღმერთთან; თუმცა, ეს ჩვენს ძალებს აღემატება; ეს მიუწვდომელია ჩვენი გონებისათვის და, მით უფრო, გამოუთქმელი ჩვენი ენისთვის. ამიტომაც გვერდი ავუაროთ ამ საიდუმლოს, რადგან უფალს რაც სურდა, ცაში და ქვეყანაზე, ის გააკეთა; ჩვენ კი, როგორც შეგვიძლია, ისე შევწიროთ მას მადლობა და შევასრულოთ ჩვენი სიტყვიერი ვალდებულება — დიდება და ვედრება აღვეუვლინოთ უფალ იესო ქრისტეს და მის კურთხეულ, ყოვლადწმინდა დედას.

გმადლობ შენ, მეუფეო და ყველანაირი საიდუმლოს განმკარგველო, ყველა შენი სიკეთისათვის და იმ მსახურისათვის, შენი საიდუმლოს აღსასრულებლად რომ გამოიჩინე. მადლობა შენს გამოუთქმელ სიბრძნეს, ძლიერებას და კაცთმოყვარებას, რადგან მარტო ჩვენი ბუნება კი არ განაღმრთე, არამედ შენი დედის გამორჩევა ჩვენგან იწებე და ის ყველას დედოფლად დაადგინე. გმადლობ შენ, ჯვარცმისა და სიკვდილის ტანჯვა რომ თავს-იდე ჩვენთვის და ამდენი შრომა და ამქვეყნიური წვა-

ლებს რომ არგუნე ასევე შენს წმინდა დედასაც შენი სახელისათვის, რათა შენს დიდებას აზიარო და რათა მისი ვედრებითა და მეოხებით ჩვენც საუკუნო ცხოვრება მოგვანიჭო. გმადლობ შენ, ჩვენს გამოსასყიდად საკუთარი თავი რომ გაიღე და ჩვენს შემწედ მოგვეცი ყოვლადწმინდა დედა შენი, რათა იყოს ჩვენი შუამდგომელი შენდამი, კაცთმოყვარეო და ტკბილო მეუფეო! გმადლობთ ასევე შენ, კურთხეულო და დიდებულო დედოფალო, წყალობას რომ არ გვაკლებ, ჩვენი ჭირი რომ გაწუხებს და ცოდვისა და განსაცდელისგან ჩვენს შველას რომ ევედრები ძეს შენსას. შენს სიკვდილსა და დასაფლავებას კი არ ვგლოვობთ, არამედ საზიგოდ ვდღესასწაულობთ შენს მიცვალებას; რადგან ზეცად ისე მიიცვალე, რომ მიწის ბინადარნი არ მიგვატოვე; მართალია, ამქვეყნიური ცხოვრების ღვაწლი მოგაკლდა და გამოუთქმელ და სანატრელ ნეტარებას მიაღწიე, ჩვენს შეჭირვებას მაინც არ ივიწყებ და კიდევ მეტად გვიხსენებ და მრავალგვარი ჭირისა და განსაცდელისგან გვიფარავ. არ დაგვაობლე შენი მადლისა და შემწეობისაგან, არამედ ჩვენთვის იღვწი, შენი დიდების ნიაკით გვაგრილებ და შენს მადიდებლებსა და მგალობლებს შენს ძესა და ღმერთს ავედრებ. ახლა მართლაც დგას ყოველთა დედოფალი მეუფის მარჯვენით, სულიწმინდის მადლით მოოქროვილი სამოსით შემკული და სათნოებათა მრავალფერი სხვადასხვა შესამოსლით დამშვენებული; შენ გემსახურებიან მდიდრები, წმინდათა და მართალთა სულები, კეთილი საქმეებით გამდიდრებულნი, რაც არის კიდევ ნამდვილი სიმდიდრე.

ახლა ხელთა გაქვს შენი ძისა და ღვთისაგან გვირგვინი მშვენიერებისა, კვერთხი და სამკაული ყველაფრის მთავრობისა, ჩვენ კი გევედრებით: ნუ დაივიწყებ ხალხს, რომელიც შენს ძეს აღიდებს და შენს სახელს აქებს, რადგან ყველაფერი შეგიძლია შენი სახიერი და კაცთმოყვარე ძის წინაშე და ყველა თხოვნას შეგისრულებს, შენ კი მოწყალე ხარ შენი ყოველი მონისა და მადიდებელისათვის; ეს ვიცით შენი სამარადისო და ყოველდღიური საკვირველი მოღვაწეობიდან და იმ სულიერი თუ ხორციელი კურნებებიდან, ყოველ შენს მკედრებელს რომ

უჩვენებ. სიტყვით ვერ გამოითქმის და რიცხვით ზღვის ქვიშას აღემატება ძის მიმართ ცოდვილთათვის შენი შუამდგომლობა და წინასწარმეტყველების, მართალთა წარმატების, მფარველობის მაღლისა და ქველისმოქმედების გამოთხოვა თითოეულისათვის. ამიტომაც ესათნოება უფალს შენი სიკეთე, კაცთმოყვარება და ქველმოქმედება, მის მოწყალებას რომ ბაძავ; თუმცაღა, სხვაც ბევრი სათნოება გაქვს: სიწმინდე, სიბრძნე, მხნეობა და სხვა, მაგრამ ქველისმოქმედებითა და წყალობით ყველაზე მეტად მიბაძე შენს შვილსა და ღმერთს. ის კი, ქველმოქმედი და კაცთმოყვარე, შენი მეოხებით კიდევ მეტად მოგვაფენს თავის წყალობასა და სიტკბოებას, რადგან ის ერთადერთი ნუგეშისმცემელი გვყავს მამის მიმართ — იესო ქრისტე მართალი, როგორც ამბობს იოანე ღვთისმეტყველი და მახარებელი — ისაა, ვინც ჩვენ ცოდვებს გვაპატიობს, ხოლო შენ — გვანუგეშებ და ჩვენი ცოდვებისა და უკანონობის გამო სამართლიანად განკუთვნილ მის რისხვას აგვარიდებ; ხოლო მის წყალობას და სიტკბოებას კი ჩვენზე მოაფენ; რამდენად ბევრია და ბუნებრივზე მეტი შენი სიკეთე და ქველმოქმედება, წმინდაო ქალწულო!

მართლაც გასცდი ბუნების საზღვრებს არა მარტო შეუცნობელი შობით, არამედ ბუნებრივზე მეტი სიკეთითა და ქველმოქმედებით.

შენით გაუქმდა პირველი ქალის წყევლა,
შენგან დაირღვა მტრობის ჯგებირი,
შენით გაუქმდა სიკვდილის მმართველობა,
შენგან გვაქვს ცოდვის დაძლევა,
შენით დაფუძნდა ქალწულება ადამიანებში,
შენგან ვისწავლეთ სიმაჰაყე კეთილ საქმეში,

შენით მოგვეცა სიბრძნე, თავმდაბლობა, სიყვარული და ყველა სხვა სათნოება. იმაზე მეტად გამარჯვებულნი გამოვედით, ვიდრე დამარცხებულნი ვიყავით; ედემიდან გამოძევებულები ვიყავით და შენით ზეცაც მოგვეცა და ედემიც დავიბრუნეთ; შემეცნების ხის გამო სიცოცხლის ხე დაგვაკლდა, მაგრამ შენით თავად ხის გამჩენი მოვიპოვეთ; საღვთო სამოსი გაუგონრობით დაგვარ-

გეთ, შენი მეშვეობით კი ღმერთი შევიმოსეთ, შევუერთდით მას და ღმერთის შვილობის უფლება მოგვეცა; ესენია მაღლი და ნიჭები, ღვთისმშობელო, რაც შენ მოგვანიჭე, ვიდრე ამ ცხოვრებაში იყავი. ახლა კი, მიცვალების შემდეგ უფრო ცოცხალი და დიდებული ხარ; ახლა სიცოცხლის მომცემელთან, შენს ძესთან ერთად ხარ და ხედავ, რომ ერთი სამებისაგანი არის ის, ვინც შენგან იშვა; ის, ვინც შენში დაეტია, ვერ ეტევა ცაში და ქვეყანაზე; ის შენს თხოვნებს გულუხვად ასრულებს და ვისთვისაც გამოითხოვ, ის მდიდარ წყალობას მიიღებს; თუკი ისევ შესცოდავს და შეგვედრება, ისევ მოწყალე იქნები და ისევ გამოითხოვ პატიებას; ხოლო რაც ყველაზე საოცარია, შენ ხარ მართლაც სიცოცხლის გახსნილი კარიბჭე, მუდამ რომ ღიაა შემავალთათვის. მართალია, წინასწარმეტყველმა გიწოდა დახურული კარიბჭე, რომელიც მარტო ღმერთმა გააღო და ისევ დახურა, მაგრამ ახლა, როცა ამ ქვეყნიდან მიიცივალე, და მეოხი და დამხმარე ხარ მთხოვნელთათვის შენი ძის მიმართ, შენი მაღლისა და წყალობის კარიბჭე მუდამ ღიაა და ყველას მიიღებ და სათხოვარს შეუსრულებ.

ჰოი, ყველა სათნოების საგანძურო! ჰოი, ბუნებრივს გადაჭარბებულ ქველმოქმედო! ჰოი, ყოველი სურნელების ყვავილო! ჰოი, ადამიანთა ბუნების სიამაყე! ჩვენო სიხარულო და ცხოვრებაო, დიდებაჲ და მშვიდობაჲ, გამარჯვებაჲ, სიბრძნეო და მეფობაო, ყველა სიკეთეო, რომელსაც ვერც ენა გამოთქვამს, ვერც გონება მისწვდება და ვერც ღრო დაამკვლევს! ჰოი, ღმერთისგან ადამიანთათვის მოცემულო ნიჭო და ადამიანთაგან ღმერთისთვის მირთმეულო ძღვენო! ჰოი, წმინდა სამების სიკეთის სამყოფელო, მისი მაღლითა და დიდებით ავსებულო! ჰოი, უქორწინებელო რძალო, ეგმანუელის დედაო, სულიწმინდის საგანეო, ყოველთა დედოფალო! ოქროს თასო, მანანით გავსებულო! იესესგან აღმოცენებულო კვერთხო, რომლისთვისაც თქვა ესაიამ, რომ ნეტარიად იესეს ძირი, კვერთხი გამოვიდესო მისგან და ყვავილი აღმოეცენოს! სინათლის შანდალო, მეფის განსასვენებელო, ცხოვრების სუფრაო, სინათლის ტაძარო,

სიწმინდის კიდობანო, უკვდავების წყარო, პირმეტყველო სამოთხეო, სინათლის ღრუბელო, მოკაშკაშე ურყევეო სვეტო, სიცოცხლის პურის ფეშხუმო, ღმერთის კარიბჭეო, პირველმა მან რომ გაიარა და დახურული დატოვა, ყოვლადწმინდა მთაო, მეორე ადამის ედემო, მაღალო და უფრო აწეულო ცაო და ტახტო, შეუწველო მაყვალო, სიწმინდის კიდობანო, უფლის განსასვენებელო, როგორც დავითმა თქვა: „ადექი, ღმერთო, შენს განსასვენებლად“ და კიდევ სხვა ბევრი, რაც წინასწარმეტყველებმა დაგარქეს, — ზოგმა გამოხატვით, ზოგმა კი მინიშნებით; ვინაა ისეთი, რომ არ გაოცდება შენი სახელების გამგონე? შენი ნამდვილი და მოკლე სახელი კი არის ღმერთის ღედა, უბიწო და კურთხეული ქალწული მარიამი, ესაა ახალი და გამოვლენილი შენი სახელი; ძველი სახელებით ამ სახელზე მიანიშნებდი, ამ ახლით კი ძველებს ადასტურებ. შენ ხარ ნამდვილი ცხოვრების წიგნი, რომელშიც მაცოცხლებელი მამის სიტყვა სულიწმინდის კალმით გამოუთქმელად დაიწერა. შენ ხარ მართლაც ღმერთის დაწერილი გრაგნილი გამაცოცხლებელი ახალი აღთქმისა (ახალი დაპირებისა), რომელიც მან ადამიანებს მისცა. შენ ხარ შუამდგომელი და მეოხი და ჩვენი ცხოვრების მტვირთველი, რადგან მუდამ ხედავ და ეხმარები შენს მორწმუნეებს.

ახლა მოგვხედე და შეიწყალე შენი სამწყსო — ერი, რომელიც შენმა ძემ თავისი პატიოსანი სისხლით შეიძინა, ხოლო შენ საკუთარ სამყოფელად დააწესე; ყოველდღე ასაჩუქრებ და ზრდი ყველას ერთად და თითოეულს ცალ-ცალკე, რათა ერთნი იყვნენ ხორციით და სულით, ხოლო თავი მათი იყოს ძე შენი — იესო ქრისტე. შეიტკბე და შეივედრე ეს შენი ხალხი და შენი სამყოფელი, ყოვლადწმინდაო ღედოფალო, დაიფარე შენი მაღლითა და მეოხებით და მოაშორე მათგან სულის მკვლელი უხილავი მტაცებლები; დაგვიფარე ხილულ ბრძოლასა და განსაცდელშიც, თუმცა კი მრავალი ცოდვისა და უწესობის გამო ხმის ამოდებასაც ვერ ვხედავთ და ღირსნი ვართ ტანჯვისა; შენ კი ნუ გაიხსენებ ჩვენს უწესობებს, პირიქით, სწრაფად დაგვეხმარე, რადგან მეტიმეტად დავუძლურდით. გამოგვიხსენი და შენი

შუამდგომლობით ძის წინაშე გვაპატიე ცოდვები და ახლანდელ ცხოვრებაშიც დაგვეხმარე, დაგვიფარე ეშმაკის დაგებული მახეებისგან და ხილული თუ უხილავი საფრთხისაგან; ხოლო მომავალ სამყაროში გაგვიძეხი იმ სამყოფელისკენ, რასაც შენი შვილის, იესო ქრისტეს სინათლე მოეფინება, რათა შენ წინაშე იყოს შენი მადიდებელი ერი და შენით ვიხარებდეთ; რადგან ღედებს შორის ნეტარი ხარ და ხალხთა შორის კურთხეული და ცაში და ქვეყანაზე დიდებული; შენ გადიღებს ყოველი ენა და ცხოვრების ღედად გაღიარებს; ყველა შენი დიდებით ივსება, ყველანი შენით აღიღებენ წმინდა სამებას — სამპიროვნებით და ერთარსებით დიდებულ ჩვენს ღმერთს.

ასეთია, ჰოი, ყოვლად წმინდაო ღედოფალო ღვთისმშობელო, შენი დიდებული ცხოვრების საიდუმლოებები. ესაა შენი გაცილების სიტყვა, ქება შენი მიცვალებისა, მანამდე კი საოცარი სასწაულები შენი მიცვალებისა. შეიწირე ეს მცირე გამონათქვამი შენი ქება-დიდებისა ჩემგან, უსარგებლო მონისაგან, შენგანვე რომ მაქვს მიღებული და შენდამი სარწმუნოებითა და მაღლის სურვილით რომ წარმოვთქვი ჩემი შეძლებისამებრ; რადგან ამის მეტს ვეღარ სწვდება ჩემი გონება; თუმცა ვერ მისწვდება მას ვერც ყოველი ხილულისა და უხილავის გონებათა გუნდი და ვერ შეძლებენ ღირსეულ ქება-დიდებას შენსას; ხოლო შენ ამ მცირე და ნაკლული შესაწირისთვისაც მაღლი, წყალობა და მეოხება უხვად მოგვანიჭე მე და შენი სახელის ყველა მადიდებელს. ჰოი, ყოვლად საგალობელო ღედაო ღვთისა, ღმერთის სიტყვის — წმინდათა წმინდას მშობელო, მიიღე შენი მონების კედრება და ყოველნაირი გაჭირვებისა და განსაცდელისაგან გამოგვიხსენი და აგვაშორე სატანჯველს და მართლების ხვედრი გვაღირსე — უზრუნველი ცხოვრების სამარადისო სიკეთე, იესო ქრისტეს — შენი ძისა და ჩვენი ღმერთის მიერ, ვისაც ეკუთვნის ყველა დიდება პატივი და თაყვანისცემა დაუსაბამო მამასთან და მაცოცხლებელ სულთან ერთად ახლა და მუდამ და სამარადისოდ. ამინ.

სიტყვა ტაძრად მიყვანებასა ზედა
ყოვლადწმიდისა ღვთისმშობლისასა*

მართლმადიდებელნი ძმანო ქრისტიანენო!

ერთი ძველი, საღმრთო მოთხრობა, გადმოცემული ჩვენდამო წმიდათა მამათაგან, გვეტყვის ჩვენ, რომ(ელ), როდესაც ყოვლადწმიდა მარიამ შობიდან იყო მხოლოდ სამისა წლისა, მშობელთა მისთა, იოაკიმე და ანნამ, თანახმად აღთქმისა თვისისა, მიიყვანეს იგი იერუსალიმს ტაძარსა შინა და მიაბარეს მუნ აღსაზრდელად; და იმ ჟამითგან იგი სწავლობდა საღმრთოსა წერილსა და ეჩვეოდა კეთილსა ზნეობასა. ეს არის ის შემთხვევა, რომელსა ჩვენ ახლა ვდღესასწაულობთ, ქრისტიანენო! მაშასადამე, აწინდელი ღღესასწაული ყოველთა მშობელთა, რომელთა უვიან ძენი და ასულნი და უყვარან იგინი, ასწავლის და აფრთხილებს, ადრითგანვე იფიქრონ სწავლა და აღზრდა მათი; ადრითგანვე დანერგონ გულთა შინა მათთა ყოველი კეთილი ზნეობა და ჩვეულება. რა სახით უნდა აღასრულონ მათ ეს ღიღი მოვალეობა? იოაკიმე და ანნამ თვიანთი მხოლოდშობილი ასული მიაბარეს ტაძარსა შინა მსახურთა ტაძრისათა; გარნა ეს იყო საკუთარი ღვთის განგებულება; ამას ყოველი მშობელი ვერ მიჰბაძავს და არცა გვაქვს ჩვენ ჩვეულებად მიბარება შვილთა ტაძართა შინა აღსაზრდელად. მაშასადამე როგორ უნდა მოიქცენ აწ მშობელნი? ისინი უნდა ეცადნენ, რომ თვით საკუთარი მათი სახლი და ოჯახი გარდაიქცეს საღმრთო საყდრად, აღმზრდელად და განმანათლებელად თვისთა შვილთა და ასულთა და ნაცვლად ტრაპეზისა მსახურთა თვით მშობელნი ადრითგანვე ზრდიდენ და ანათლებდენ თვისთა შობილთა.

მართალია, რაც შეეხება კარგის ზნეობის და ზრდილო-

* იბეჭდება გამოცემიდან: „ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელისა“, ტომი I, გვ. 361-365.

ბის სწავლასა, ამაზე ჩვენ, მცხოვრებთა იმერეთისათა, გვქონან რომელნიმე ძველითგანვე მიღებულნი და განმტკიცებულნი ჩვეულებანი: ყოველნი ჩვენს ქვეყანაში მცხოვრებნი, მეტადრე კეთილშობილნი, ასწავლიან, რაც შეუძლიათ, თვისთა შვილთა და მიაჩვევენ ზრდილობასა, თავაზიანობასა, დარბაისლობასა, ერთს ჩვენს მაღალს, ძველს, წარჩინებულს პოეტს მშვენივრად გამოუთქვამს: გვარი ათასად დაფასდა, ორი ათასად ზრდილობა, და ეს მოკლე, ძლიერი და მშვენიერი სიტყვა კარგად გამოჰხატავს ჩვენს ხასიათსა; ჩვენ მოგვწონს, როდესაც ვხედავთ კარგად გამოზრდილსა ყმაწვილსა; ჩვენში ყოველ კაცს დიდ ქებად მიაჩნია, როდესაც მასზედა იტყვიან, რა კარგი, ზრდილობიანი კაცი არისო. და თუ ვისმე უთხრეს, უზრდელი ხარო, ეს მიაჩნია მას უკანასკნელ გინებად. გარნა რაში, სახელდობრ, მდგომარეობს ეს ჩვენი ზრდილობიანობა? ვგონებ, რომ(ელ) ჩვენ ზრდილობიანობას ვეძახით მხოლოდ გარეგანსა ქცევასა. თუ ბავშვი არის თავაზიანი, ლაპარაკში მომფერებელი, მას ვეძახით ჩვენ კარგს ზრდილობიანსა; გარნა ეს საკმაო არ არის, ძმანო ჩემო. კი, ესეც საჭირო არის და კარგი, რომ ბავშვი იქცეოდეს ზრდილობიანად; საზოგადოებაში ურიგოს და შემარცხვენელს არას იტყოდეს და იქმოდეს, გარნა უმთავრესი საქმე შვილის გამოზრდისა სხვა არის. კაცი არა თუ მხოლოდ გარეგანითა ქცევითა უნდა იყოს კარგი, არამედ შინაგანი სულიერი თვისება, გულის და სულის ხასიათი უნდა ჰქონდეს კეთილი. გარნა იმ სახით აღზრდა შვილისა, რომ ყოველთვინ მან იქონიოს კეთილი ხასიათი, არის ფრიად მძიმე და ძნელი საქმე და მოითხოვს დიდსა და გაუწყვეტელსა მეცადინეობასა მშობელთაგან. ნუ გგონია, ძმაო ჩემო, რომელ ცოდვა და მაღლი, კეთილი ანუ ბოროტი ზნეობა, კარგნი ანუ ავნი მიდრეკილებანი ადამიანის გულში გაჩნდებიან მხოლოდ მაშინ, როდესაც იგი არის მოსული ჰასაკსა შინა? არა, თითქმის იმ ჟამითგანვე, ოდეს შვილი შენი არის ჩჩვილი, შეატყობ მას, რომ(ელ) მის გულში არის ნერგი ყოვ-

*პერიფრაზი, რომელიც შოთა რუსთაველს მიეწერება: „ათასად გვარი დაფასდა, ათი ათასად — ზრდილობა/თუ კაცი თვითონ არ ვარგა, რას არგებს გვარიშვილობა!“.

ელთა მომავალთა თვისებათა; მაშასადამე, იქითგანვე უნდა იწყო მისი სწავლა და გამოზრდა, იქითგანვე უნდა მიაჩვიო ყოველსა კეთილსა და გარდაჩვიო ყოვლისა ბოროტისაგან, ყოველთა მათ ცოდვათა და უწესოებათა, რომელთა აწ, საუბედუროდ, ეხედავთ მცხოვრებთა შორის ამა ქვეყნისათა; მე თითქმის იმას ვაბრალებ და იმით ავხსნი, რომელ იგინი სიყრმიტგანვე იყვნენ მოკლებულნი კეთილ-გონიერსა ყურადღებასა და გამოზრდასა. რისთვის არის ჩვენს ქვეყანაში ესოდენი შფოთი, სიძულვილი, შური ურთიერთთა შორის? ვგონებ, უმეტესად მისთვის, რომ სიყრმიტვე და ბავშვობითვე მშობელნი არ ცდილობენ და არ დანერგვენ სიყვარულსა, ერთობასა შვილთა შორის. სიტგან არის ეს უბედურება ჩვენში, რომელ მართალსა და პირ-მოუფერებელს კაცს ათასში ერთს ვერ იპოვნი, არამედ ყოველი კაცი მრუდედ, მზაკვრებით და ფარისევლობით ლაპარაკობს და იქცევა? ადვილად აიხსნება ეს. გაიხსოვნე, ძმაო, როგორ იზრდებიან ბავშვები სოფლებში: როდესაც ბავშვი შეიქმნება სამისა ანუ ოთხისა წლისა, ესე იგი, ფეხი რომ აიდგა, თავის თავად შეიძლო სიარული, ამ ჟამითგანვე დაწყებული იგი არის სრულიად თავისუფალი და აშვებული; ღადის ყოველგან, დარბის ქუჩებში; რას ნახავს, რას გაიგონებს, რას ეჩვევა, რა პაზრი და თვისება გაუჩნდა. ამას არავინ იკითხავს. თუ ღმერთმა ჰქმნა და შობითგანვე კარგი ხასიათი ჰქონდა, იქმნება, რომ გადარჩეს უბედურებას და არ ისწავლოს ყოველი სიცუდე; გარნა ესრეთნი არიან მცირედნი; თითქმის სუყველანი ამ ჟამითგან სრულიად განირყვნებიან, ყოველს ცუდს საქმეს გაიგებენ და მიეჩვევიან, ისე რომ მშობელნი ვერც კი შეიტყობენ, სად რა ისწავლა საწყალმა ბავშვმა. ასე არის ამ ჩვენს ქვეყანაში. გარნა სხვა ქვეყანაში სხვაფერ არის. სხვა უცხო ქვეყნებში ბავშვები, როგორც რომ მიეჩვევიან სიტყვის გამოთქმას, მაშინვე დედ-მამა ასწავლის მათ ლოცვებს; როგორც შეიქმნება ექვსისა წლისა, მაშინვე მისცემენ სკოლაში, რომელიც ყოველს სოფელში არის, და ესრეთ შობითგან სრულს პასაკში მოსვლამდე შვილი ნასწავლი, დარიგებული, გაწვრთნილი გამოვა ფრთხილი, გონიერი, მტკიცე, მეცადინე, შრომისმოყვარე და მამულის სასარგებლო.

ხშირად ისმის საზოგადოებასა შინა ჩივილი და დრტყინვა მას ზედა, ვითომც ყმაწვილნი აწინდელთა სახაზინოთა სასწავლებელთა შინა, არა თუ კარგად არ სწავლობენ, არამედ ფუჭდებიან ზნეობითა. მე არ მივიღებ აქ თავზე გამართლებასა მათსა, რომელთა საზოგადოება მიაბარებს აღზრდად შვილთა თვისთა. ამას კი ვიტყვი, — თვით იგინი როგორ ამართლებენ თავთა თვისთა: რა ვქმნათ ჩვენა, მაშინ როდესაც, ვიდრე მშობელნი მოგვაბარებდნენ შვილთა თვისთა, ესენი კიდევ არიან გაფუჭებულინი ზნეობითა. რა გააფუჭებს ანუ როგორ გაფუჭდება ესრეთი მცირეწლოვანი ბავშვი? მაგალითი და ხედვა მშობლის ქცევისა. ბავშვს, როგორადაც მღაბიურად იტყვიან, ჭკუა თვალში აქვს: რასაც ხედავს, იმას მიეჩვევა; რაც ესმის, იმას დაიხსოვნებს. მაშასადამე, ამოა იქმნება სიტყვიერი სწავლა და დარიგება მშობლისა, და ეგრეთვე მასწავლებელისა, უკეთუ იგი ენით ერთს ეტყვის და საქმეს კი სხვას აჩვენებს. აჰა, რისთვის ვსთქვით ჩვენ თავითგანვე, რომ(ელ) საკუთარის მშობლების სახლი და ოჯახი უნდა გარდაიქცეს საყდრად, აღმზრდელად შვილთა.

ეს ყოველთვინ უნდა გქონდეს სახეში თქვენ, მშობელნო, რომელთა ღმერთმა მოგცათ ძენი და ასულნი! გამოზრდა მათი არის უმთავრესი საქმე თქვენის ცხოვრებისა. თვით ღმერთი ოდესმე მოიკითხავს თქვენგან, უკეთუ თქვენითა ცუდითა ყოფაქცევითა მიეცა რომელიმე დაბრკოლება შვილთა თქვენთა; გარნა უკეთუ თქვენ თვითონაც იქცევით პატიოსნად, მაშინ შვილნიცა თქვენნი ისწავლიან პატიოსნებასა და მიიღებენ კეთილსა ზნეობასა. ამინ.

სიტყვა ტაძრად მიყვანებასა ზედა
ყოვლადწმიდისა ღვთისმშობლისასა*

ძმანო, მართლმადიდებელნო ქრისტიანენო! ტაძრათ მიყვანება ყოვლადწმიდისა ქალწულისა მარიამისა, რომელსა ღღეს ჩვენ ვღღესასწაულობთ, ყოველთა ღვთის მოყვარეთა და ღვთის მოსავთა ქრისტიანეთა მისცემს ღიდს სწავლასა, ნუგეშსა და გაღვიძებასა. მივაქციოთ ყურადღება რომელთამე გარემოებათა ზედა აწინდელისა ღღესასწაულისა და შევიტყოთ, რაზომად არიან იგინი ჩვენთვის აღმაშენებელნი. პირველად ესთქვათ მშობელთა ზედა ყოვლად წმიდისა მარიამისა, იოაკიმ და ანნასა ზედა. თუმცა იგინი იყვნენ ყოვლის მხრით ბედნიერნი და კმაყოფილნი, ღიდის საცხოვრებელის პატრონნი, ღიდისა შთამომავლობისანი და პატივცემულნი და რომელიც ყოველსა ზედა უღიდესი და უმჯობესია, იყვნენ ღვთის წინაშე მართალნი და ღვთის სულის მოშურნენი და აღმასრულებელნი; გარნა ერთი ღიდი მწუხარება დაავიწყებდა მათ ყოველსა სხვასა ბედნიერებასა — მათ არ ჰყავდათ არც ერთი შვილი. მაგრამ მიჰხედეთ მათ მოთმინებასა, სულგრძელებასა და სასოებასა! თუმცა მათ მიაღწიეს სიბერემდი, მაშასადამე, მოსპობილი ჰქონდათ ყოველი იმედი შვილოსნობისა, გარნა მაინც არ დაუკარგავთ სასოება ღმერთზე, არამედ თანდათან უმატებდენ ლოცვასა, მოღვაწეობასა და სხვასა სათნოებასა. ამისთვის ღმერთმანაც დააჯილდოვა მათი სათნოება, აღასრულა გულისა მათისა წადილი და მისცა მათ შვილი.

შენცა, ძმაო, ჰბაძევდე ესრეთსა მათსა სულგრძელებასა და ბეჯითობასა, არ დაჰკარგო სასოება არაოდეს ღმერთზე, გინდ ჰხედვიდე, რომ მოსპობილია ყოველი იმედი აღსრულებად შესნა

* იბეჭდება გამოცემიდან: „ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელისა“, ტომი II, გვ. 299-301.

გულის წადილისა, თუ ის წადილი არის წმინდა და პატიოსანი, ნუ ჩაჰყარდები სასოწარკვეთილებაში, არამედ გრწმენინ, რომ ღმერთი ბოლოს მოგცემს შენ აღსრულებასა შენისა პატიოსნისა სურვილისასა.

მივიქცეთ კვალად იოაკიმესა და ანნასადმი. ამათ ღვთის წინაშე დასდევს აღთქმა, რომ(ელ), თუ ღმერთი მათ მოსცემდა შვილსა, იგინი მას შესწირვიდენ ღმერთს, ტაძარში. ეს აღთქმა მათ აღასრულეს. ყოვლადწმიდა იყო ჯერედ ყრმა სამისა, ანუ ოთხის წლისა, მაგრამ მათ წაიყვანეს იგი იერუსალიმს, მიიყვანეს ტაძარში და აქ მიაბარეს იგი აღზრდად და სწავლად საღმრთო წერილისა და საღმრთო მსახურებასა შინა. თუ კარგად დაუკვირდები, არა მცირესა სწავლასა და სარგებლობასა ჰნახავ იმ წმიდა იოაკიმეს და ანნას მოქცევაში! სიბერის დროს მდიდართა ამათ კაცთა შეიძინეს ერთი მხოლოდ შვილი. ამისთანა შემთხვევაში, სხვა ვინმე რომ ყოფილიყო, არაოდეს არ გამოიმეტებდა და არ განიშორებდა შვილსა. ერთი შვილის მეტი არ მყავსო, იტყვიან ამისთანა შემთხვევაში ზოგნი, აქ რომ დამეკარგოს, რაღა უნდა ვქნაო და ნამეტანიტა მოფერებითა, უგუნურიტა სიყვარულიტა, უმეტესად აფუჭებენ თვისსა შვილსა თავის სახლში, ვიდრე ასწავლიან. არა ესრეთ მოიქცენ გონიერნი იოაკიმ და ანნა. მათ გონიერად არჩიეს მოკლება თავის ნუგეშისა, ვიდრეღა დატევენა თვისისა შვილისა უსწავლელად და გაუზრდელად. მერმე ისიც იფიქრე, რა სწავლას ცდილობდენ იგინი თავის შვილისათვის: იგინი იყვნენ ერთობ მდიდარნი; მაშასადამე შეეძლოთ მათ თავის სახლში მოწოდება მრავალტა მასწავლებელტა და სხვა ახალი მოდით, ანუ წესით, გაზრდა თავის შვილისა, ესე იგი სხვადასხვა უცხო ენებისა, კარგად და ახალი მოდის ლაპარაკი, ცეკვა, საკრავების დაკვრა და ამის მსგავსნი სწავლანი; მაგრამ ბრძენი იოაკიმე და ანნა ასე არ ჰფიქრობდენ. მათ უნდოდათ, რომ მათი შვილი გამოსულიყო მართალი, პატიოსანი და სასარგებლო ქვეყნისათვის და მოყვასთათვის, და არა ერთი რომელიმე მსგავსება მაიმუნისა, რომელიც თავისას არაფერს არც იქმს, არც იტყვის, არამედ სხვა კაცთა ქცევას

გამოჰხატავს; კარგია, თუ ცუდი ის, რასაც სხვები იქმენ, იმას არ გაჰსინჯავს, არამედ მარტო იმას სცდილობს, რომ სხვათა კაცთაგან არაფრით არ განირჩეოდეს, რომლისა მაგალითსა, სამწუხაროდ, ხშირად ვხედავთ აწ ჩვენ შორის.

ბოლოს ესეც უნდა დავუმატოთ: მართალია ეს ყოველი, ესე იგი ტაძრად მიყვანება ყოვლად წმიდისა და ყოველნი მისნი წინანი და უკანანი გარემოებანი მოხდენ და აღსრულდენ ღვთის ნებით და განგებით; თვით ღმერთი ამზადებდა მარიამს დედად უფლისა იესო ქრისტესისა; გარნა აქედან იმას ნუ იფიქრებ, ძმაო ჩემო, რომ იოაკიმე და ანნას და ღვთისმშობელს არცა ერთი პატივი და ქება არ უნდა მიეწერებოდეს, არა! მათ სრულიად არ იცოდენ, რომ ესე ყოველი, ღვთის განგებით იყო: ისინი ამას ყოველსა თავისი კეთილი სურვილით აღასრულებდენ. შენც ასე მოიქეცი, ძმაო! შენი ნებით, შენი სურვილით ჰქენი, ეძიე, შეუდეგი ყოველს კეთილს საქმეს, რომელთა შორის შვილების გაზრდა ქრისტიანულად, წმიდად, პატიოსნად, უდიდესია და უკეთესი ყოველთა და ამით შენ აღასრულებ თვით ღვთის ნებას, რომელიც და მოგცეს თქვენ ყოველთა მშობელთა. ამინ!

საგალობელნი

ტაძრად მიყვანებაჲ
ყოვლადწმიდისა დედუფლისა ჩუენისა
ღმრთისმშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისი.*

მცირესა მწუხრსა/ღაღად-ყვავსა/ჳმაჲ ა/ზეცისა განწესებულთა უფლისა მიერ მოიღეს ნაყოფი აღთქუმისაჲ იოაკიმ და ანა, დედად ღმრთისად კეთილ-მისათუალველი მსხუერპლი, რომელი ღღეს ტაძრად მოიყვანების, და ზაქარია, დიდი მღღელთ-მთავარი, კურთხევით შეიწყნარებს.

წმიდაჲ წმიდასა წმიდათასა, ტაძარსა შინა ღირსად შეიწყნარების, ვითარცა ღმრთივ-შეწყნარებული მსხუერპლი და ქალწული. ესე კეთილითა საქმითა კეთილად შემკობილი, წინა-ძღომითა ლამპარათაჲთა მიერთუმის უფალსა, ვითარცა სამკაული სამღღელოჲ.

განახუენით ბჭენი ღმრთის-შემწყნარებელისა ტაძრისათჳს, რამეთუ ტაძრად ყოველთა მეუფისა, და საყდრად ღღეს დიდებით შინაგან შეიყვანების, რამეთუ იოაკიმ მიუძღუნებს შესაწირავად უფალსა დედად მისად გამორჩეულსა მისგან.

დიდებამ/აწღამ/ჳმაჲ მ

დავით წინამსწარმეტყუელი პირველჳე გიგალობდა შენ, უხრწნელო, რამეთუ ხედვიდა შეყვანებასა შენსა ტაძრად, რომელსა-ესე კიდენი სოფლისანი ღღესასწაულობენ, და დიდების-გმეტყუელებენ შენ, ყოვლად-საგალობელო, რამეთუ პირველ შობისა ქალწული, და შემდგომად შობისა უხრწნელად დადგრომილი, დედაჲ ღმრთისაჲ ღღეს ზაქარია შინაგან ტაძრისა მხიარულებით შეგიყვანა, დედუფალო, და წმიდაჲ წმიდათაჲ შენითა მით შეწყნარებითა განსცხრების, მზრდელო ჳსნისა ჩუენისაო, ამისთჳს გიღაღადებთ ჩუენცა მგალობელისა თანა: ძესა შენსა და ღმერთსა ევედრე ჩუენთჳს, რაჲთა მოგუცეს წყალობაჲ.

* იბეჭდება გამოცემიდან „საღღესასწაულოჲ რომელ არს გამორჩეული თთუენი“, I ტ., გვ.418-436.

ბჭენო ზეცისანო, შეიწყნარეთ ქალწული წმიდასა წმიდა-
თასა, შეუგინებელი კარავი ღმრთისა ყოვლისა-მპყრობელისამ.

ქალწულთა კრებულნი სიწმიდით შეიწყნარებენ ქალწულსა,
ბრწყინვალითა ლამპრითა უძღვიან წმიდასა შინა წმიდათასა,
ვითარცა სძალსა ღმრთისა ყოველთა მეუფისასა.

პურსა სიტყვერსა სასძლო ღმრთისა სიტყვსამ, კელითა
საღმრთოთა ანგელოზთამთა მიიღებს წმიდასა შინა წმიდათასა.

დიდება/აწლამ/კმა იგივე.

შენ, ნათლითა სამ-ბრწყინვალითა აღნთებულ ღმრთისმშო-
ბელო, ტაძარო დიდებისაო, შენ ზეცისა საზრდელი მოგვევლინა
სადიდებელად შენდა.

ტროპარი/კმა დ

დღეს განგებულებისა ღმრთისა დასაბამი არს, და საუკუ-
ნითგანთა საიდუმლოთა აღსრულებისა დაწყებამ, რამეთუ ტა-
ძარსა შინა ღმრთისასა ქალწული დაემკვდრების და ქრისტესა
ყოველთა გუახარებს; ამას უღაღადოთ კმამაღლად: გიხაროდენ,
განგებულებისა ღმრთისა აღსასრულო.

დიდსა მწუხრსა ზედა/ლაღად-ჟეაეს/კმა დ/კა დიდებული

დღეს განსცხრებოდეთ თქვენ, მორწმუნენო, გალობათა შეს-
ხმითა ვადიდებდეთ ქრისტესა, და ღირსად პატივს-ვსცემდეთ სი-
წმიდისა კარავსა, სულიერსა ტაძარსა, დაუტევნელისა სიტყვსა
დამტევნელსა, რამეთუ შეიწირვის ღმრთისა ჩჩვლი უაღრეს
ბუნებათა, და მღდელთ-მთავარი დიდი ზაქარია შიშით შეიწყნ-
არებს განმხიარულებული, ვითარცა ტაძარსა ღმრთისასა.

დღეს ტაძარი იგი სულიერი და სამკვდრებელი ქრისტეს
ღმრთისამ უბიწო, მხოლოდ შორის დედათამ, მარადის კურთხ-
ეული, ტაძრად მიიყვანების წმიდასა წმიდათასა დამკვდრებად,
იხარებენ მის თანა სულიერად იოაკიმ და ანა, და ქალწულნი
შემასხმელნი დღეს უფალსა აქებენ ფსალმუნთა გალობითა, და
პატივს-სცემენ დედასა მისსა.

შენ ხარ წინამსწარმეტყუელთა ქადაგებამ, მოციქულთა
ძალი, მოწამეთა სიმტკიცე და კაცთა განახლებამ, ქალწულო

წმიდაო, რამეთუ ჩუენ შენ მიერ, დედაო ღმრთისაო, ღმერთისა დავეგენით; ამისთვისცა პატივს-ვსცემთ ტაძრად უფლისად შეყვანებასა შენსა, და ანგელოზთა თანა შეგასხამთ. გიხაროდენ, სძალო, რომლისა მეოხებითა პოვა სოფელმან დიდი წყალობაჲ.

კმაჲ ღ/მწნონი

წმიდასა მას წმიდათასა წმიდაჲ და ყოვლად-უბიწოჲ სული-სა მიერ წმიდისა ღლეს დაემკვდრების, და წმიდისა ანგელოზი-სა კელითა აღიზარდების ტაძრად ყოვლად-უბიწოდ ღმრთი-სა ჩუენისა წმიდისა, რომელმან კაცნი წმიდა ყვნა მის შორის ქორცთ-შესხმითა, და ღმერთ-ყო ბუნებაჲ ჩუენი, მოკუდავ ქმნილი ცოდვისა მიერ.

ქალწულნი იხარებენ აწ, და ლამპრითა ბრწყინვალითა ლამპარსა მას საცნაურსა წინა-უძღვიან ღლეს, და შეიყვანებენ წმიდასა წმიდათასა სიწმიდით, წინამთვე აუწყებენ ნათლისა მის ბრწყინვალისა მისგან შობასა, განათლებად, რომელნი ბნელსა შინა და აჩრდილთა სიკუდილისათა განწირულნი მსხდომარე იყვნეს.

სიხარულთ შეიწყნარე, ზაქარია, — დაღადებდა ანა ყოვლად-ქებული, რომლისათჳს ჰქადაგეს წინაჲსწარმეტყუელთა სულითა, და ესე შეიყვანე წმიდასა წმიდათასა, სიწმიდით აღზრდად მას შინა, და რამთა გამოჩნდეს ყოველთა მეუფისა საყდრად წმიდად, საღმრთოდ ცხედრად და პალატად და ნათლით-შემოსილად საყოფელად.

დიდებაჲ/აწღაჲ/კმაჲ მ/ედები

შემდგომად შობისა მის შენისა ტაძრად უფლისად აღზვედ, სძალო ღმრთისაო, რამთა აღიზარდო წმიდასა შინა წმიდათასა, ვითარცა წმიდა და უბიწო; მაშინ გაბრიელ მოივლინა შენდა და მოგართუა შენ ზეცისა საზრდელი, და გამსახურებდა შიშით, და ზეცისა მკედრობანი განკვრდეს, რაჟამს იხილეს მათ სული სახიერი, წრფელი და ყოვლადწმიდაჲ, დამკვდრებული შენ თანა; ამისთვის, უბიწოო, ცათა შინა და ქუეყანასა ზედა დიდებულო დედაო ღმრთისაო, აცხოვნენ სულნი ჩუენნი.

ლიტანიასა/კმაჲ ა

იხარებდით დღეს ცანი ზეგარდამო, და ღრუბელნი ცრო-
დეთ სიხარულსა, ფრიად საკვრველსა ამას ზედა დიდებულებასა
ღმრთისა ჩუენისასა, რამეთუ აჰა ბჭე იგი, რომელი აღმოსავლად
ხედვიდა, იშვა ბერწისაგან უნაყოფოჲსა, და აღთქმით შეიწირა
ღმრთისა, სამკვდრებელად საუფლოდ სამეუფოდ, და ესე დღეს
ტაძარსა შინა ვითარცა მსხუერპლი წმიდაჲ შეიყვანების; იხ-
არებდინ საღმრთოჲ დავით და გალობდინ ქნართა სულიერითა.
მიერთუნენ ქალწულნი მეუფესა, და შემდგომად მისა მოყუასნი
მისნი მიერთუნენ შინაგან კარვისა მის სამეუფოჲსა, და შინა-
გან სალხინებელისა მისისა, აღზრდად სამკვდრებელად პირველ
საუკუნეთა მამისა მიერ გამოუთქუმელად შობილისა სიტყვსა,
ესე არს ქალწული დედაჲ უფლისაჲ, და შემდგომად მისა ქალ-
წულნი მის მიერ მიერთმიან უფალსა.

ჰმამ დ

დღეს ტაძარი იგი, ღმრთისა დამტევნელი, ღმრთისმშობელი
ტაძრად ღმრთისა შეიყვანების, და დიდი ზაქარია შეიწყნარებს;
დღეს წმიდაჲ წმიდათაჲ იხარებს, და ანგელოზთა განწყობილ-
ნი ბრწყინვალედ დღესასწაულობენ, რომელთა თანა ჩუენცა
ვდღესასწაულობდეთ, და გაბრიელის თანა უღალადებდეთ: გიხ-
აროდენ, სძალო ღმრთივ-მიმადლებულო, უფალი შენ თანა,
რომელსა აქუს დიდი წყალობაჲ, რომლისაგან გვთხოვე ჩუენცა
მოტეეებაჲ.

მოვედით ყოველნი მორწმუნენი, მხოლოსა უბიწოსა ქალ-
წულსა შევასხმიდეთ, წინამსწარმეტყუელთაგან წინათვე ქა-
დაგებულსა და ტაძრად მიყვანებულსა, წინა საუკუნეთა წინა-
განსაზღვრებულსა დედად ღმრთისად, და აღსასრულსა ჟამთასა
ღმრთისმშობლად საცნაურ ქმნილსა, უფალო, ოხითა მისითა
შეგვწყალენ და გუაცხოვნენ ჩუენ.

დიდებაჲ და აწღაჲ/ჰმამ ე/ლუონტი მაისტროსი

აღმობრწყინდა დღეს სიხარული, და დღესასწაული ყოვ-
ლად-პატიოსანი, რამეთუ, რომელი პირველ შობისა და შემდგო-
მად შობისა ქალწულად ჰგიეს, დღეს ტაძარსა შინა უფლისასა

მიიყვანების, და იხარებს ზაქარია მოხუცებული, მშობელი წინამორბედისაჲ, და ჯმობს მხიარულებით: მოიწია შუამდგომელი ჭირვეულთაჲ ტაძარსა შინა წმიდასა, ვითარცა წმიდამ, და განათლებული საღვური ყოველთა მეუფისაჲ, და იშუებს იოაკიმ, პირველი მამამ, და ანა იხარებს, რამეთუ შეწირეს ღმრთისა, ვითარცა სამისა წლისა ზუარაკი უბიწოჲ, დედუფალი. დედანო, იხარებდით; ქალწულნო, განცხრებოდეთ; და ბერწნო, იშუებდით, რამეთუ განგვლო ჩუენ ზეცათა სასუფეველი პირველ წოდებულმან ყოველთა დედუფალმან; იხარებდით, ერნო, და იშუებდით.

სტიქარონსა/ჳჲამა ე/გიხაროდენი

იხარებენ ცანი და ქუეყანაჲ, რამეთუ ხედვენ გონიერსა ცასა, მომავალსა საღმრთოდ სახლად, პატივით აღზრდად ქალწულსა მხოლოსა და უბიწოსა, რომლისა მიმართ განკჳრებული ზაქარია ჯმობდა: ტაძარო უფლისაო, ტაძრისა ბჳე განგვლე ჩუენ, რაჲთა მას შინა მოხარულნი ვიშუებდეთ, რამეთუ გიცან და მრწმენა, ვითარმედ ჳსნად მოვალს ცხადად ისრაიტელთა, და იშუების შენგან ღმრთისა სიტყუაჲ მომნიჭებელად სოფლისა დიდსა წყალობასა.

ანას საღმრთოჲ მადლი ეუწყა, მადლისა მიერ მინიჭებული, წმიდამ მარადის-ქალწული, რომელი მიიყვანების სიხარულით ტაძრად უფლისა, და მოუწოდს მის წინაშე სლვად ქალწულთა ლამპრებითა, და ეტყჳს: მოვედ, ასულო, მომნიჭებელისა შენისა იქმენ შეწირულ და საკუმეველ სუნნელ, შევედ შეუვალსა, და სცან საიდუმლოჲ, და განმზადებულ იქმენ იესუმსა, დამტეენელ შუებისა და სიხარულისა, რომელი მოჳმადლებს სოფელსა დიდსა წყალობასა.

შინაგან ტაძრისა ღმრთისა, ღმრთისა დამტეენელი ტაძარი შეიყვანების, ქალწული ყოვლადწმიდამ, და აწ ქალწულნი ლამპრებითა წინა-უძღვიან მას, და განცხრებიან მშობელნი, პატიოსანნი მეუღლენი, იოაკიმ და ანა: იშუებენ, რამეთუ შვეს მშობელი შემოქმედისაჲ, რომელნი იშუებენ საღმრთოსა კარავსა შინა, და აღიზრდების ჳელითა ანგელოზისაჲთა ყოვლადუბიწოჲ, და გამოჩნდების დედად ქრისტესა, რომელი მოჳმადლებს სოფელსა დიდსა წყალობასა.

მოვედით დღეს, კრებულნო მორწმუნეთანო, და სულიერად ვდღესასწაულობდეთ და ღმრთისა დედისა ქალწულისა და ღმრთისმშობელისა ტაძრად სამეუფოდ შეყვანებასა სარწმუნოებით, წადიერად შევასხმიდეთ, რომელი პირველვე გამორჩეულ იქმნა ყოველთაგან ნათესავთა სამკვდრებელად ქრისტეს მკნსნელისა და მეუფისა, ყოველთა დამბადებელისა და ღმრთისა; ქალწულნო, უპყრობდით და ლამპრითა ბრწყინვალითა წინაუძღოლით და პატივს-სცემდით მარადის-ქალწულისა ყოვლადწმიდისა შესღვასა; დედანო, ყოველივე მწუხარებაჲ განიშორეთ და განმხიარულებულნი თანა-ჰყვებოდით, დედად ღმრთისად განკუთნილსა დედუფალსა, და მიზეზსა სოფლისა აზნაურებისასა; ყოველთა უკუე ანგელოზისა თანა გიხაროდენი უღალადოთ სძალსა მიმადლებულსა სიხარულით, რომელი ცხორებისათჳს სულთა ჩუენთაჲსა მეოხ არს მარადის.

ცისკრად/წარდგომაჲ/კჳამ ა/ანგელოზთა მწყობრნი

ნაყოფი მართალთა იოაკიმ და ანაჲსი ტაძარსა შინა ღმრთისა შეიწირვის, ჩჩვლად იხილვების ჰასაკითა მზრდელი ცხორებისა ჩუენისაჲ, რომელი აკურთხა მღდელთმთავარმან ზაქარია, ამას ყოველნი, ვითარცა დედასა ღმრთისასა, სარწმუნოებით ვნატრიდეთ.

წარდგომა/კჳამ დ/დაუკურდა იოსებს

პირველ მუცლად-ღებისა, უბიწოო, შესაწირავად წმიდად შეიწირე ღმრთისა, და იშევ რაჲ დედისაგან, ძღუნად სამეუფოდ მისა მიიძღუნე, და აღთქჳამა მშობელთაჲ აღასრულე, და ვითარცა საღმრთოჲ ტაძარი სიჩჩოითგან განწმედილი ლამპრითა ბრწყინვალითა წმიდასა შინა წმიდათასა შეიყვანე, და საღმრთოჲსა და მიუახლებელისა ნათლისა ტაძრად სამკვდრებელად გამოსჩნდი; ჭეშმარიტად დიდ არს დიდებაჲ შენი, მხოლოო ყოვლადწმიდაო სძალო ღმრთისაო.

წარდგომაჲ/კჳამ მ/ბრძანებული

იხარებს დავით მგალობელი, და განსცხრების იოაკიმ ანამს თანა, რამეთუ მათგან გამოვიდა ნაყოფი წმიდამ, ნათლით-შემოსილი მარიამ, და სიხარულით შევალს ტაძრად, რომელი იხილა და აკურთხა ძემან ბარაქიასმან, და სიხარულით კმობდა: გიხაროდენ, საკვრველებო ყოვლისა სოფლისაო.

გერი თუთკოვანი/კმაა დ

დღეს ღმრთისა დამტევნელი ტაძარი, ღმრთისმშობელი, ტაძარსა შინა უფალსა მიერთმის, და ზაქარია ამას შეიწყნარებს, წმიდამ წმიდათამ იხარებს, და კრებულნი ანგელოზთანი საიდუმლოდ დღესასწაულობენ, და მათ თანა ჩუენცა ედღესასწაულობდეთ დღეს, და გაბრიელის თანა ვკმობდეთ: გიხაროდენ, მიმადლებულო, უფალი შენ თანა, რომელსა აქუს დიდი წყალობამ.

გიორგისი/კმაა დ/გალობამ ა/ძლისპირი

აღაღე პირი ჩემი და აღავსე იგი მადლითა, აღმოთქუას გულმან ჩემმან დიდებამ დედოფლისამ და შევამკობდე დღესასწაულსა მისსა, ბრწყინვალედ შუენიერსა და გვრგვინოსანსა.

სიბრძნისა მის საღმრთოისა საუნჯედ გიცნობთ, დედუფალო, აღმომაცენებელად წყაროსა მადლისასა, და გევედრებით, მომფინე დღეს ჩუენ ზედა სული სიბრძნისამ, რამთა გიგალობდეთ მარადის.

უმაღლეს იწოდე შენ ცათა, უბიწოო ქალწულო, ტაძრად ღმრთისა და საყდრად, და ტაძარსა წმიდასა დაემკვდრე დღეს, რამთა განემზადო შენ ახლად სადგურად მოსლვისა მისისა.

ნათელსა მადლისასა მომფენელმან ღმრთისა დედამან ყოველნი განაბრწყინვნა, და შემოკრიბნა ქებად განათლებულსა დღესასწაულსა მისსა; მოვედით, ერნო, შევამკოთ იგი გალობითა.

ბჭემან დიდებისამან, გულის-სიტყუათაგან უვალმან, ტაძრისა ღმრთისა ბჭენი განგვხუნა ჩუენ და გვწოდს შესლვად მის თანა, რამთა საღმრთოთა მათგან საკვრველებათა მისთა ვიშუებდეთ მარადის.

ბასილისი/კმაა შ/გალობამ ა/ძლისპირი

გალობამ შეესწიროთ, მორწმუნენო, ღმრთისა საკვრველთმოქმედისა, რომელმანცა იქსნა ისრაელი ევკპტით, ძლევისა გა-

ლობითა უგალობდეთ და ვიტყოდეთ: გიგალობთ შენ, ღმერთსა სახიერსა.

მოვედით ყოველნი, შემოვკრბეთ, მორწმუნენო, ღმრთივ-სულიერითა შესხმითა ქებად დედუფლისა, და ვდღესასწაულობდეთ საღმრთოსა ამას კრებასა, რამეთუ დღეს ტაძარსა შინა შეიწირვის ძღუნად ღმრთისა მადლისა.

გალობით პატივს-ვსცემდეთ წმიდისა ღმრთისმშობელისა შემოსლვასა, რამეთუ, ვითარცა ტაძარი სამეუფოა, ტაძრად შეიყვანების, შესაწირავად უფლისა, მარგალიტი მრავალ-სასყიდლისაჲ.

იოაკიმ და ანა მართალნი ბრწყინვალედ დღესასწაულობდინ მხიარულებით, სამებასა აქებდინ, რომლისა შესწირეს ძღუნად წმიდასა წმიდათასა, დედაჲ ღმრთისაჲ, ქალწული უბიწოა.

დავით მამათ-მთავარი პირველვე გიგალობდა, სძალო ღმრთისაო, ვითარმედ სიკეთე შენი სთნდეს მეუფესა, რომელი ჰმევ დედობრივ, და ჩჩვლებრ აწოებდ სძესა შემოქმედსა საუკუნეთასა.

ჩჩვლი სამისა წლისაჲ, ქალწული, ღმრთისა ძალთაჲსა შეიწირვის, ხოლო ზაქარია შიშით შეიწყნარებს მას, და ტაძრად შეიყვანებს წმიდასა მას წმიდათასა სიხარულით, ამას უგალობდეთ.

ქალწულნო, განსცხრებოდეთ; მღდელნო, განეწყვენით დღეს; დედანო, უგალობდით დედუფლისა და დედისა მოსლვასა ტაძრად მეუფისა ქრისტესსა.

ღიდებაჲ/სამებისაჲ

სამებაო დაუსაბამო, მამაო, ძეო და წმიდაო სულო სახიერო, სიწმიდით გიგალობთ შენ, ვითარცა შემოქმედსა, და შენდამი ვლადებთ ძრწოლით: შეგვწყალებ დაბადებულნი შენნი.

აწდაჲ/ღმრთისმშობლისაჲ

სისხლთა შენთაგან ღებული პორფირი შეიმოსა, ყოვლად-უხრწნელო, მეუფემან ღმერთმან, და შენგან გამოვიდა ღმერთი და კაცი სრული, და განაახლა სოფელი წყალობათა თვსთა უფსკრულითა.

ქრისტეს შობასა ვადიდებდეთ, ქრისტესა ზეცისასა მივეგებოდეთ, ქრისტესა ჩუენ ქუეყანისანი აღვამაღლებდეთ, ღმერთსა დიდებულსა, და აწ სიხარულით უღაღადებდეთ, ერნო, რამეთუ დიდებულ არს.

გალობა გ/მლისპირი

მგალობელნი შენნი, ღმრთისმშობელო, წყაროო უკუდავებისაო, განწყობილნი გაქებენ შენ, სულითა განაძლიერენ და დღესასწაულსა შენსა ღირსებით გვრგვნოსან მყვენ.

სასძლოდ შეუნიერად გამოჩნდა დღეს ქალწულისა საღმრთო ტაძარი, და ტალავარ შემწყნარებელ სულიერსა მას ტაძარსა, წმიდასა და უბიწოსა, მნათობსა დაბადებულთასა.

დავით, წინამძღუარი მგალობელთაჲ, განსცხრების და გალობს ჩუენ თანა, და დედუფლად სახელ-გდებს შენ, პირად-პირადად შემკულად, ყოვლადწმიდაო, და მდგომარედ მარჯუენით ღმრთისა და მეუფისა.

ვინაჲ-იგი შემოკდა გარდასლვაჲ პირველ ნათესავსა კაცთასა, მის მიერვე აღმართებაჲ და უხრწნელებაჲ მოვიდა, რამეთუ დედად უფლისად დედაჲ ქალწული განეწესა.

იხარებენ მთავრობანი ცათანი და სიმრავლენი მორწმუნეთანი, და წინაშე პირსა შენსა ლამპრითა სულიერითა გამსახურებენ და გალობენ ტაძრად მიყვანებასა შენსა.

სხუამ/მლისპირი

არავინ არს წმიდა, ვითარ უფალი, და არა ვინ არს მართალ ღმრთისა ჩუენისაებრ, რომელსა უღაღადებთ: არავინ არს წმიდა შენებრ, უფალო.

ვღღესასწაულობდეთ დღეს, მორწმუნენო, და ვიშუებდეთ სულითა, განმხიარულებულნი დღესასწაულსა ამას ღმრთისა დედისასა ყოვლადწმიდასა.

იშუებდ, იოაკიმ ღმერთ-შემოსილო, და ანა, განსცხრებოდე, რამეთუ შესწირეთ ნაყოფი თქუენი ღმრთისა, უბიწოჲ ქალწული, ჩჩვლი სამისა წლისაჲ.

ღმრთისა სამკჳდრებელი ტაძარსა შინა წმიდასა მოი-

ყვანების, ღმრთის-მშობელი მარიამ, ჰასაკითა სამისა წლისამ, და მას ქალწულნი ღამპრებითა წინა-უძღვან.

ტარიგი ღმრთისამ უზრწნელი, და გურიტი უბიწო, ღმრთისა დამტევნელი კარავი, დიდებული განწმედელი, სადგურად წმიდად საყოფელი რჩეული.

ჩჩვლი ჰასაკითა, ხოლო სულითა მოხუცებული ბრძენი, ცათა უერცელესი, ქერობინთა უაღრესი, შესხმით იქებოდენ დედა უფლისამ.

ღმრთისმშობელისა დღესასწაულსა შინაგან შესლვად მოსლვისა, განვიწმიდნეთ გონებანი ჩუენნი და სიხარულით დღეს ქალწულთა თანა ტაძრისა მიმართ მივეახლნეთ.

მღდელნო ღმრთისანო, შეიმოსეთ მაღლითა სიმართლე, და მიეგებენით ბრწყინვალედ და მიეცით შესავალნი ასულსა მეუფისა და ღმრთისასა წმიდათა შინა.

დიდება/სამებისამ

ნათელ არს სამებაჲ სამ-გუამოვნებით, ვითარცა ბრწყინვალეჲჲ სამთა მზეთაჲ, მცხინვარე ღმრთეებისა ნათლითა, განმანათლებელი დაბნელებულთაჲ.

აწღამ/ღმრთისმშობლისამ

წინაჲსწარმეტყუელთა პირველ გქადაგეს კიდობნად სიწმიდისა, სასაკუმევლედ ოქრომსა, სასანთლედ და ტაბლად, და ჩუენ დედად ღმრთისად აღგვიარებთ შენ.

კატეხისიამ

წინა საუკუნეთა მამისაგან შობილსა ძესა მხოლოსა, და ქალწულისაგან განჯორციელებულსა ქრისტესა ღმერთსა ჩუენსა უღალადებდეთ, რომელმან აღამაღლე რქაჲ ჩუენი, წმიდა ხარ შენ, უფალო.

წარდგომაჲ/კმაჲ დ/დაუკვრდა იოსებს

ღალად-ჰყავ, დავით, რაჲ არს წინა-მდებარე დღესასწაული ესე, რომელსა ჰგალობდ წიგნთა შინა ფსალმუნთასა, ვითარცა ასულისათჳს საღმრთოჲსა ყრმისა და ქალწულისა, მიერთუნენ მეუფესა საიდუმლოდ ქალწულნი შემდგომად მისსა, და მოყუასნი მისნი და საკვრველ-ქმნილი, და ყოვლისა სოფლისა დღე-

სასწაული მკმობელთა: ღმრთისმშობელო, შუამდგომელ გუექმენ ჩუენ და ცხორების მომატყუებელ.

დიდება და აწღაჲ/კჳაი იგივე

უბიწოჲ ტარიგი და შეუგინებელი სასძლოჲ სახლსა შინა ღმრთისასა, ღმრთისმშობელი მარიამ სიხარულით შეიყვანების, ყოვლად-დიდებულო, რომელსა ანგელოზნი ღმრთისანი ძღუენსა შესწირვენ სარწმუნოებით, და ყოველნი მორწმუნენი ჰნატრიან მარადის, და ჳმითა დიდითა დაუცხრომელად მადლობით უგალობენ: შენ ხარ დიდებაჲ და ცხორებაჲ ჩუენი, ყოვლად-უბიწო.

გალობაჲ დ/მლისპირი

განზრახეაჲ საიდუმლოჲ, შობაჲ შენი ქალწულისაგან, დამბადებულო, რაჟამს იხილა, დაუკვრდა ამბაკუმს, ქრისტე, და შიშით ღაღადებდა: დიდებაჲ ძალსა შენსა, უფალო.

ბჳეჲ იგი დაკრძალული შეიწყნარა სახლმან ღმრთისამან და ჳმობს ძლიერად: დაცხრა ყოველი მსახურებაჲ შჯულისაჲ, გამოჩნდა რაჲ ჳეშმარიტებაჲ ჳეშმარიტი ქუეყანასა ზედა.

შეუვალთა ტაძრისა საყოფელთა დაემკვდრა ღლეს მთაჲ ჩრდილოვანი, რომელი პირველ მოასწავა ამბაკუმ, და სათნოებითა აღყუავნა, და დაფარნა ყოველნი კიდენი.

მკვდრთა ქუეყანისათა ვიხილოთ ღლეს უცხოჲ ღლესასწაული, ვითარ ქალწული ანგელოზისა მიერ საზრდელსა ზეცისასა მიიღებს სახედ საღმრთოჲსა განკაცებისა.

გამოსჩნდი, დედუფალო, მეუფისა ცად სულიერად, ტაძრად, პალატად, და შჯულიერსა ტაძარსა დაემკვდრე, რაჲთა იქმნე ტაძარ ბრწყინვალე საღმრთოჲსა განგებულებისა.

სხუაჲ/მლისპირი

აღმკედრდი ეტლთა მოციქულთა შენთასა, უფალო, და აღკვრნი მათნი ძლიერად კელთ-ისხენ, მკედრობაჲ შენი ცხორება არს მორწმუნეთა, რომელნი ღაღადებენ: დიდებაჲ ძალსა შენსა, უფალო.

ჳამამაღლად გალობს ესაია. ესე არს ქალწული, აღმოცენებული იუდაჲს თესლისაგან, და ასული დავით ცხებულისა, მშობელი ღმრთისა თესლისაგან წმიდისა, ნაყოფი ყოვლად-შუენიერი.

ქალწულნო, ლამპრითა ბრწყინვალითა წინა-უძლოდით ღმრთისმშობელისა ტაძრად მიყვანებასა, და ჩუენ თანა ღღესასწაულობდით, და შეასხემდით, რამეთუ ღღეს წმიდასა შინა წმიდათასა დაემკვდრების.

ბრწყინვალედ იხარებდით ღღეს იოაკიმ და ანა, რამეთუ ტაძრად უფლისა მოიყვანებთ თქუენგან შობილსა უბიწოსა ქრისტეს ღედასა, გურიტსა მას უმანკოსა და ტარიგსა სამ-წლისასა.

წმიდაჲ წმიდათაჲ ხარი შენ, ღედუფალო, ამისთჳს წმიდასა წმიდათასა დაემკვდრე, და ანგელოზთა თანა ჰზრახევდი და საზრდელსა მათსა მიიღებდი ღმრთისაგან, მზრდელო ცხორებისაო.

უადრეს სასოებისა, მშობელთა უბიწოთა აღუთქუეს ქალწული შესაწირავად ღმერთსა, ღღეს აღასრულეს აღთქუმაჲ თჳსი ღიღებულთა იოაკიმ და ანა, და შეწირეს წმიდასა წმიდათასა.

აღმოსცენდა ოღესმე კუერთხი აპრონისი წინამსწარ მომასწავებელად საღმრთოჲსა შობისა, რამეთუ უთესლოდ მიდგომილი და უზრწნელად დადგრომილი, შემდგომად შობისა ქალწულად გამოჩნდების ყრმისა მაწოვებელი, ყოველთა ღმრთისა.

ქალწულნი ქალწულსა, და ღედანი ღედასა წმიდასა, ჩუენ თანა მოვედით და პატივს-სცემდით ღღეს უბიწოსა შეწირვასა მშობელთა მიერ, და ძლუნად ღმრთისა შეწირულსა, და ბრწყინვალედ ვღღესასწაულობდით.

ღიღებაჲ/სამებისაჲ

სამებად სამ-ხატოვნად თჳთებითა თჳსითა, ერთ-ბუნებად და ერთ-არსებად სამებასა წმიდასა, რომელსა მთავრობანი ზეცათანი თაყუანის-სცემენ, ჩუენცა მათ თანა ვადიღებდეთ, ვითარცა ღმერთსა, ყოველთა დამბაღებელსა.

აწღაჲ/ღმრთისმშობლისაჲ

ევედრე დაუცხრომელად, რომელი ჯორციითა ჰშევ, ძესა შენსა და ღმერთსა ჩუენსა, უბიწოო, რაჲთა მტერისა საბრკეთაგან მრავალ-სახეთა და ყოველთა ვნებათა განგუარინნეს ჩუენ, მონანი შენნი.

კატავასიაჲ

კუერთხი იესჴს ძირისაგან აღმოსცენდი შენ, ქრისტე, მთი-

საგან წმიდისა ქალწულისა, და მღნარით გამოხვედ განჯორ-
ციელებული, სძლისაგან უქორწინებელისა, ღმერთი უსხეულო-
თაჲ, დიდებაჲ ძალსა შენსა, უფალო.

გალობაჲ ვ/ძლისპირი

საღმრთოჲსა დიდებისა შენისათჳს განცჳფრდეს ყოველნი,
რამეთუ შენ, უქორწინებელო, მუცლად-ილე საშოსა ღმერთი
ყოველთა ზედა, და ჰშევ, ყოველთა მღაღადებელთა შენთა მომ-
ცემელო მშჳდობისაო.

სიწმიდე დიდებული, და სამეუფოჲ შესაწირავი, ქალწული
ყოვლადწმიდაჲ შეიწირა ტაძარსა შინა ღმრთისასა, რამთა
აღიზარდოს ქრისტეს მეუფისა ჩუენისა სამკჳდრებელად, ვი-
თარცა მან მხოლომან უწყის.

საღმრთოსა სიკეთესა სულისა შენისასა ხედვიდა ზაქარია
და ღაღადებდა: შენ ხარ საკსარი ჩუენი, შენ ხარ სიხარული,
შენ ხარ აღდგომაჲ და განახლებაჲ, რომლისა მიერ დაუტევენელი
დატევენულ იქმნეს.

ეჰა, უფროჲს ცნობათა საკჳრველებათა შენთა, უხრწნელო,
რამეთუ უცხო არს შობაჲ შენი, და უცხო სახე აღორძინებისა
შენისაჲ, უცხო და დიდებულ ყოველივე, ყოვლადწმიდაო, და
კაცთაგან გამოუთარგმანებელ.

შჳდ-ნათელი სასანთლე სახლსა ღმრთისასა გამოჰბრწყინდი
დღეს, სძალო ღმრთისაო, და განგუანათლებ ჩუენ შჳდთა მათ
ბრწყინვალეთა მადლთა ელჳარებითა, რომელთა-იგი დიდებულ
გჳვეს, და უზესთაეს ცათა და ქუეყანისა გადიდეს.

სხუამ/ძლისპირი

რომელმან ღამისაგან უმეცრებისა ღმრთეებისა ცნობითა გა-
ნანათლე ქუეყანაჲ, განგუანათლენ ჩუენ აწცა, უფალო.

ბრწყინვალენი სულითა, მართლმადიდებლობით ვადიდებ-
დეთ, ერნო, ღმრთისმშობელსა ქალწულსა, მსხუერპლად სათ-
ნოდ ღმრთისა შეწირულსა.

განსცხრებიან მამათ-მთავარნი დღეს, დედუფალო, და იხ-
არებენ შობასა შენსა მამისა შენისა თანა, რამეთუ ნაყოფი მათი
უფლისა შეიწირე.

მრავალ-სახედ ქებულსა და დიდებულსა დედუფალსა, რომელმან გვშეა ტარიგი ღმრთისაჲ, სარწმუნოებით თაყუანის-ვსცემდეთ.

სასძლოდ აღიწერა საღმრთოთა გამოცხადებითა, ზესთა გონებისა, შობაჲ შენი, წმიდაო ქალწულო, დღეს სულითა წმიდითა სახლსა შინა ღმრთისასა.

დიდებისა საღმრთოთა ბჭენი განუხვენით დღეს ქრისტეს დედასა, სამისა წლისა ჩჩვლსა, საუკუნეთა ღმრთისა მშობელსა.

მრავალ-პატიოსანსა მთასა ჩრდილოვანსა ვაქებდეთ, მარადის-ქალწულსა, ღმრთისა დედად ქმნილსა, ნათლით-შემოსილსა კიდეთა შორის.

დიდებაჲ/სამებისაჲ

დიდების-ვმეტყუელებდეთ ერთსა ღმრთეებასა დაუსაბამოსა, სამებით ერთ-არსებით, სწორსა დიდებითა და პატივითა.

აწღაჲ/ღმრთისმშობლისაჲ

ნავთ-საყუდელად მყუდროდ და ზღუდელ მიუახლებელად მტერთაგან, გუაქუს მეოხებაჲ შენი, ქალწულო, და ვიჯსნებით ჭირთაგან.

კატავასიაჲ

ღმერთი ხარ მშვიდობისაჲ და მამაჲ მოწყალე და დიდისა ზრახვისა ანგელოზი, საკვრველი თანა მზრახველი მომივლინენ ჩუენ, რომელი მიმიძლუა დღეს ნათლად, და უღალადებთ. ღამით-გან აღვიმსობთ ჩუენ მგალობელად შენდამი, კაცთმოყუარე.

გალობაჲ ვ/ძლისპირი

საღმრთოსა ამას დღესასწაულსა აღმასრულებელნი ღმრთისა დედისასა, მოვედით, ღმრთივ-განბრძნობილნი, და კელითა აღვიტყუელნეთ, და მისგან შობილსა ღმერთსა ეადიდებდეთ.

სიტყვთ-მპყრობელმან ყოველთამან ლოცვაჲ ბერწთა მართალთაჲ შეისმინა, და ბერწობისა საკრველნი დაჰქსნნა სახიერ-მან უფალმან, და სიხარულისა მიზეზი ამათ მიანიჭა.

ენება უწყებად მეუფესა მაცხოვარებაჲ თვისი წარმართთა, ამისთვის სძალი უბიწოჲ კაცთაგან გამოირჩია სასწაულად დაგებისა და განახლებისა.

ვითარცა ტაძარმან მადლისამან, რომელსა შინა დაუნჯებულ არიან გამოუთქუმელთა სიმდიდრეთა სამეუფოთა საუნჯენი, ზეცისა საზრდელი ტაძარსა შინა შეიწყნარე.

ვითარცა გვრგვნი სამეუფო, შეგიწყნარა ტაძარმან, სძალო ღმრთისაო, განბრწყინდა და ადგილ-სცა მან წესთა უაღრესთა შემოსლვასა, რომელთა ხედვიდა შენ შორის აღსრულებასა.

სხუამ/ძლისპირი

მომიტევენ, სახიერ, აურაცხელნი ცოდვანი ჩემნი, რომელთათჳს გივმოხ შენ: მივსენ მე ბოროტთაგან, შენდა მომართ ვლადებ: ისმინე ჩემი, ღმერთო, მაცხოვარო ჩემო.

ვლესასწაულობდეთ ღლეს სულიერსა ამას კრებასა, და მართლმადიდებლობით ვადიდებდეთ ქალწულსა, რომელი უწმიდეს არს ზეცისა ძალთა და უაღრეს ქერობინთა.

სულიერითა კმითა პატივს-ვსცემდეთ ღლეს, მორწმუნენო, დედასა ნათლისასა, რომელი გამოგვჩნდა ტაძრად მიყვანებული, და განანათლებს ქებით მგალობელთა მისთა.

ტრედი იგი უბიწო და ტარიგი ყოვლად-შუენიერი მიყვანების ტაძრად, დამკვდრებად მას შინა, და საღმრთოთა მადლითა იშუებს მარადის წმიდასა შინა წმიდათასა.

ტაძარსა შჯულიერსა შევალს ღლეს უბიწო დედუფალი, ტაძარი მეუფისაჲ, ცაჲ და საყდარი ღმრთისაჲ, რომლისაგან ნათელი მოგუეფინა ჩუენ, ბნელსა და აჩრდილთა სიკუდილისათა მსხდომარეთა.

ჩჩვლი წმიდაჲ კორცითა, და სრული და უბიწო სულითა, კიდობანი მადლისაჲ სახლსა შინა ღმრთისასა შევალს და აღიზრდების ღმრთისა მადლითა, სადგურად სულისა წმიდისა.

ყოვლისაგან განსაცდელისა და ბრძოლისაგან სულიერისა განგუათავისუფლენ ჩუენ, შენდამი მოლტოლვილნი, ყოვლად-საგალობელო, ვედრებითა შენითა, დედაო ქრისტეს ღმრთისაო.

დიდებაჲ

მამაო და ძეო და სულო წრფელო და სახიერო, მხოლოო სამებაო, სამ-გუამოვნად ცნობილო, ერთ-არსებით ქებულო, შეგვწყალენ ჩუენ, თაყუანის-მცემელნი შენნი.

საშოსა დაიტიე დაუტეველი ყოველთაგან, დედო მკ-სნელისაო, და გამოვიდა შენგან ორითა ბუნებითა ღმერთი და კაცი, უხრწნელო უქორწინებელო.

კატავასიაა

პირველ იონა შთანთქმული მკეცისაგან განმხრწნელისა, წარმოიგდო უხრწნელად, და ქალწულისა მუცელსა სიტყუამ ღმრთისაჲ განვორციელდა, და მშობელი თვსი დაიცვა უხრწნელად, ხოლო ბუნებანი შესცვალნა, ვითარცა ინება, და გუაცხოვნნა ჩუნ.

კონდაკი/კმაჲ დ/რომელი აჰმადლდი.

ყოვლადწმიდაჲ ტაძარი მაცხოვრისაჲ, მრავალ-პატიოსანი იგი ქალწული, სამღდელოჲ საუნჯე დიდებისა ღმრთისაჲ დღეს შეიყვანების ტაძრად უფლისა, და მადლსა თანა შეიტანს სულისა წმიდისასა, რომელსა უგალობენ ანგელოზნი ღმრთისანი, რამეთუ ესე არს კარავი იგი ზეცათაჲ.

იკოსი

გამოუთქუმელთა ღმრთისა და საღმრთოთა საიდუმლოთა ვხედავ ქალწულსა თანა, და მადლსა გამოცხადებულსა და აღსრულებულსა განცხადებულად, ვიხარებ და სახესა განცდად უღონო ვიქმნები, ვინამთგან უცხო არს და გამოუთქუმელ, თუ ვითარ გამორჩევით უხრწნელი მხოლოჲ ოდენ გამოჩნდა უადრეს ყოველთა დაბადებულთა, ხილულთაცა და უხილავთა, ვინამცა, მენებოს რაჲ ქებად მისდა, განვცუფრდები ფრიად გონებითა და სიტყვთა, გარნა ყოველსავე ზედა ვიკადრებ ქებად და დიდებად შენდა, ვითარმედ ესე არს კარავი იგი ზეცათაჲ.

გალობაჲ ზ/ძლისპირი

არა ჰმსახურეს დაბადებულთა ღმერთ-შემოსილთა დამბადებელისა წილ, და შეურაცხ-ჰყვეს ცეცხლი შემწუველი სატანჯველი, და ესრეთ იტყოდეს: აღმადლებულო ღმერთო მამათა ჩუენთაო, უფრომსად კურთხეულ ხარ შენ.

დღეს გამოუბრწყინდა ცისკიდეთა ზაფხული მადლისაჲ, რომელი განანათლებს ზეგარდამოძოთა მადლითა გულთა და გონ-

ებათა ჩუენთა, და ჩუენ თანა ბრწყინვალედ იხარებენ დღესას-
წაულსა დედუფლისა უბიწოებისა.

შესხმითა საღმრთოთა პატივს-ვსცემდეთ ცანი და ქუეყანაჲ
ანგელოზთა თანა ღმრთისა დედასა, და კაცთა ნათესავისა თანა
უგალობდეთ, რამეთუ ყოველთა სიხარული და სასოჲ დღეს ტაძ-
რად შემოვალს აღზრდად მას შინა.

წესნი წერილთანი დაყუდნეს აწ, და შჯული მოაკლდა,
ვითარცა აჩრდილი, ხოლო მადლისა ელვანი გამობრწყინდეს
ტაძრად შესლვითა შენითა, წმიდაო წმიდათაო, დაბადებულთა
უმეტესო, სძალო ღმრთისაო.

ჰმონებს ყოველი დაბადებული, ვითარცა ღმერთსა, ძესა შენ-
სა, უსძლოო ღმრთისა დედაო, და ცაჲ და ქუეყანაჲ ქუესკნელთა
თანა აღიდებენ, და ყოველნი ენანი კაცთანი აღიარებენ მას დამ-
ბადებელად დაბადებულთა.

სხუამ/ძლისპირი

ყრმათა ღმრთის-მსახურთა ბაბილონს შინა არა ჰმსახურეს
კერპსა ოქროსასა, და მით საკუმილსა შეითხინეს, და შეცუ-
რეულნი ესრეთ დაღადებდეს და იტყოდეს: კურთხეულ ხარ შენ,
უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

ვიხარებდეთ, მორწმუნენო, ბრწყინვალედ, და უგალობდეთ
უხრწნელსა დედუფალსა, და იოაკიმს და ანას ღირსად შევასხ-
მიდეთ, მართალთა ნეტართა და ვიტყოდეთ. კურთხეულ ხარ
შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

წინაჲსწარმეტყუელებდ, დავით, სულითა მხილველო, მიერ-
თუნენ მეუფესა ქალწულნი მისნი, და შემდგომად მისსა მოყუ-
ასნი მისნი მიერთუნენ მას, სულნი წმიდათანი და გალობდინ:
კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

იხარებდეს ანგელოზთა კრებულნი, განსცხრებოდეს მარ-
თალთა განწყობილნი, რაჟამს დედაჲ ღმრთისაჲ წმიდასა წმიდა-
თასა შევიდა ბრწყინვალედ, და იტყოდეს: კურთხეულ ხარ შენ,
უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

მოიღებდა საზრდელსა ზეცისასა, წარმატებოდა სიბრძნი-
თა და სულითა, რომელი-იგი ყოფად იყო დედად ქრისტესა, ქა-

ლწული წმიდაჲ, და ღაღადებდა: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

სულითა და კორციითა იხარებდა, იყოფებოდა რაჲ ვითარცა ტრედი მხოლოჲ, მყუდროებით, ტაძარსა შინა უფლისასა, სანატრელი მარიამ, და გალობდა: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

შეგიყვანეს შენ შინაგან ტაძრისა წმიდათა მშობელთა შენთა, ყოვლადწმიდაო, აღზრდად უცხოდ სადგურად ქრისტეს ღმრთისა, ქალწულო დედაო ღმრთისა ჩუენისაო, რომელსა უღაღადებთ: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

დიდებაჲ/სამებისაჲ

ვაქებდეთ სამებასა განუყოფელსა, ვადიდებდეთ სამებით მიუწოთმელსა, უგალობდეთ მამასა და ძესა და სულსა წმიდასა სარწმუნოებით და უღაღადებდეთ: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

აწღა/ღმრთისმშობლისაჲ

ევედრე უფალსა, რომელი ჰშევ შენ, რომელი-იგი არს ბუნებით მოწყალე, რაჲთა აცხოვნეს სულნი მგალობელთა შენთანი, ღმრთისმშობელო, რომელნი იტყვან: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო, ღმერთო მამათა ჩუენთაო.

კატაქასიაჲ

ყრმანი, სარწმუნოებით აღზრდილნი, წინა-აღუდგეს მძლავრსა მას, და არა შეშინდეს იგინი სიმძაფრისა მისგან ცეცხლისა, არამედ შორის აღსა დგეს და ღაღადებდეს: მამათა ჩუენთა ღმერთო, კურთხეულ ხარ შენ.

გალობაჲ მ/მლისპირი

ეტყოდა გაბრიელ ღმრთისმშობელსა. ისმინე ჩემი, ქალწულო, და შეიწყნარე ნებაჲ ღმრთისა მაღლისა დაუსაბამოჲსაჲ დღეს, რამეთუ შენგან უკუდავი იგი კაცთა შორის ჭეშმარიტად იქცეოდეს, რომელსა უღაღადებთ: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფალსა და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

უხრწნელი ტაძარი სიწმიდისაჲ ტაძრად ღმრთისა მოიყვანა ანა ნეტარმან, და ეტყოდა მღდელთ-მთავარსა: შვილი, რომელი

მომცა მე უფალმან, შეიწყნარე და შეიყვანე ტაძრად დამბადებელისა, და სიხარულით ჰვმოხდ: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფალსა და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

მიუგო ზაქარია ღირსსა ანას სულისა მიერ წმიდისა: დე-დაჲ ცხორებისაჲ მოგყავს ჭეშმარიტად, რომელი წინამსწარმეტყუელთა ჰქადაგეს დედად ღმრთისა ჭეშმარიტისა, და ვითარ დაიტიოს ტაძარმან, განვკრთები და ვღალადებ: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფალსა და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

კუალად ჰრქუა ანა ყოვლად-ქებულმან, ვედრებით მოვითხოვე მე ესე ღმრთისაგან ღმობიერიტა ლოცვითა და მისსავე შეესწირავ ნაყოფსა ჩემსა, ვითარ-იგი აღუთქუ უფალსა პირველ შობადმდე ყრმისა, და ესრეთ ვღალადებ: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფალსა და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

მერმე ჰრქუა მღვდელმან ნეტარსა ანას: საქმესა შჯუ-ლიერსა, ღმრთისა სათნოსა აღასრულებ, ნეტარო, ხოლო მე დამიკვრდების, რამეთუ ქალწული უადრეს არს წმიდასა წმიდა-თასა მადლითა, რომლისათჳს ვღალადებ: აკურთხევდით ყოველ-ნი საქმენი უფალსა და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

განძლიერდი, — ჰრქუა მას ანა, — უწყი, რომელიცა სთქუ, რამეთუ გულისგმა-ვყავ ესე სულითა ღმრთისაჲთა განცხადებულად, რომელიცა ჰქადაგე ქალწული; შეიწყნარე უკუე ყოვლადწმიდაჲ ტაძარი დამბადებელისა შენისაჲ, და სიხარულით უგალობდი მას: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფალსა, და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

ნათელი შეგუმოსე ჩუენ, ბრწყინვალეო ლამპარო, დაღად-ჰყავ, მღვდლო, სიხარულით, და აღიდებდი განათლებულსა ტაძარსა, სულნი წინამსწარმეტყუელთანი იხარებდით ჩუენ თანა, რამეთუ ყოვლად-დიდებული აღსრულებაჲ იხილვა სახლსა შინა ღმრთისასა, და უგალობდი მარადის: აკურთხევდით ყოველნი საქმენი უფალსა, და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

სხუამ/ძლისპირი

მთასა ზედა მოსეს თანა-მზრახველმან მაყოფანით სახედ გამოაჩინა, და ქალწულისაგან შობილსა უენებელად, ყოველნი

ვაკურთხევთ და აღვამაღლებთ მას უკუნისამდე.

იხარებს დღეს ბრწყინვალედ იოაკიმ, და განცხრების ანა ღმერთ-შემოსილი, და შესწირვენ ღმრთისა ძლუენსა ბრწყინვალესა ხარებით შობილსა, ასულსა წმიდასა და კურთხეულსა.

იქადიან დღეს დავით და იესე, და იუდა განშუენდების, რამეთუ ძირთაგან მათთა აღმოსცენდა ნაყოფი, ქალწული უბიწო, რომლისაგან იშვების დამბადებელი.

დღეს მარიამ, წმიდათა უწმიდესი, შეიწირვის სახლსა შინა ღმრთისასა, და შეიწყნარებს მას ღირსი ზაქარია, ვითარ საუნჯესა, ყოვლისა სოფლისა განმამდიდრებელსა.

ვითარ მთასა საცნაურსა და ბჭესა დაკრძალულსა, და ვითარცა კიბესა სულიერსა, ცად აღწევნილსა, ერნო, შიშით პატივს-ვსცემდეთ, რომელი კელთაგან მღდელთასა იკურთხა.

მოციქულნო და წინაჲსწარმეტყუელნო, მოწამენო, ანგელოზთა კრებულნო, მღდელთ-მთავარნო და ყოველნო ადამიანნო, მოვედით, ვაქებდეთ დედასა ღმრთისასა, მხოლოსა კურთხეულსა.

ტადარსა შინა შეგწირეს შენ, ყოვლად-უხრწნელო წმიდაო, რამეთუ საღმრთოდ იშვე შენ, ვითარცა მსხუერპლი წმიდაჲ და უცხოჲ ეზოთა შინა ღმრთისათა შეუვალთა, პირველ განმზადებულ სამკვდრებელად სიტყვსა.

ვადიდებდეთ ძრწოლით სამ-გუამოვანსა სამებასა, ერთსა მეუფებასა, მამასა და ძესა და სულსა წმიდასა, რომელსა უპყრიან ყოველნი საღმრთოთა წამის-ყოფითა.

აწდაჲ/ღმრთისმშობლისაჲ

უხილავი სიტყუაჲ ჯორცთა შეისხამს, ვითარ-იგი სათნოიყო წყალობით; დაუსაბამოდ დაიბადების ღმრთისმშობლისგან, და დამუელეებულთა და განხრწნილთა უხრწნელ-ჰყოფს.

კატავასიაჲ

საწუმილი შეცურეული სახედ გამოჩნდა საკვრველებათა მითხრობითა, ბუნებათა უადრეს, რამეთუ არა შეწუნა ყრმანი მძლავრ შეთხეულნი, ეგრეთვე ქალწული დაიცვა ღმრთეებისა ცეცხლმან, და ჩუენ ვლადადებთ: აკურთხევდით საქმენი

უფლისანი უფალსა, და აღამაღლებდით მას უკუნისამდე.

გალობაჲ თ/ძლისპირი

კიდობანსა მას შჯულისასა ვერ შეეხებოდა ჯელი ყოველ-
თაჲ, ხოლო აქა დღეს ბაგენი ჩუენ მორწმუნეთანი ჯმითა დაუ-
დუმებელითა ესრეთ გაბრიელის თანა ვიტყოდეთ: გიხაროდენ,
მიმადლებულო, უფალი შენ თანა.

ბრწყინვალე სიწმიდე და სიკეთე სულისაჲ მოგიგიეს,
ღმრთისმშობელო, და, მადლითა საღმრთოჲთა აღვსებული ზე-
გარდამო, ნათლითა სამარადისოჲთა განანათლებ, რომელნი
ჯმობენ: ჭეშმარიტად უზეშთაეს ხარ ყოველთა, ქალწულო.

აღმატებულ არს, ღმრთისმშობელო, საკვრველებაჲ შენი
ზესთა სიტყვსა, რამეთუ ყოვლითურთ არა იპოვა შენ თანა ბიწი
ცოდვისაჲ, არცა გულის-სიტყუაჲ ვნებული, რომლისათჳს ქე-
ბასა შეგასხამთ: ჭეშმარიტად უზეშთაეს ხარ ყოველთა, ქალ-
წულო.

საკვრველად გამოგსახა შჯულმან საღმრთოდ კარვად,
ტაკუკად და კიდობნად, ტაბლად წმიდად, კუერთხად და კრეტ-
საბბელად და ბჳედ დაკრძალულად, კიბედ ზეცისა სულიერად,
სასოო სოფლისაო ქალწულო, ჭეშმარიტად უზეშთაეს ხარ ყოვე-
ლთა, უსძლოო.

მაგლობელი დავით გიგალობდა ასულად მეუფისად შემკო-
ბილად, და სათნოებათა სიკეთითა პირად-პირადად განშუენებუ-
ლად, გიხილა თუალითა სულისაჲთა, წინამსწარმეტყუელებდა
და თქუა: ჭეშმარიტად უზეშთაეს ხარ ყოველთა, ქალწულო.

წინამსწარ გიხილა სოლომონ, და მოგასწავა შენ ცხედრად
სამეუფოდ, მტილად დაჯშულად და წყაროდ დაბეჭდულად
ღმრთივ-ბრწყინვალედ, ღმრთისმშობელო, რომლისა მიერ წყ-
ალი ცხოველი აღმოსცენდა; ჭეშმარიტად უზეშთაეს ხარ ყოვე-
ლთა, ქალწულო.

მოფინე სულსა ზედა ჩემსა უფსკრული მადლთა შენთაჲ,
დედუფალო, რომელი-ესე მჳურვალედ პატივს-გცემ და გვეე-
დრები: მოღუაწე და შემწე მექმენ მე და მფარველ, რომელი ვლ-
ადადებ: გიხაროდენ შენ, ცხოვრებისა კაცთაჲსა მიზეზო.

სხუაჲ/ძლისპირი

განკვრდეს ზესკნელს ცანი და კიდენი ქუეყანისანი შეძრ-
წუნებულ იქმნეს, რაჟამს ღმერთი შენ მიერ კაცთა გამოეცხადა
და საშოა შენი უმაღლეს ცათა საყდართა გამოაჩინა; ამისთჳს,
ღმრთისმშობელო, ანგელოზნი და კაცნი, ვითარცა ღირს ხარ,
გადიდებენ შენ.

იოაკიმ და ანა მართალთაგან აღმოსცენდა ნაყოფი აღთქმით-
საჲ, ღმრთისმშობელი მარიამ განმანათლებელი, და ვითარცა
საკუმეველი სუნნელი მრავალ-სასყიდლისაჲ, წმიდასა წმიდათა-
სა, ვითარცა ყოვლადწმიდაჲ, მსხუერპლად ღმრთისა შეიწირა
დღეს.

ჩჩვლსა, სრულსა ბუნებით, და უზეშთაეს ბუნებათა დე-
დასა მცსნელისასა გალობით შევასხმიდეთ, მორწმუნენო, რა-
მეთუ ტაძარსა შინა შჯჳლიერსა სუნად სუნნელად შეიწირვის
დღეს ნერგი წმიდაჲ მართალთაჲ, ნაყოფი სულიერი, ყუავილ-
გარდაფენილი სამოთხე.

ანგელოზისა თანა ღმრთისმშობელსა გიხაროდენსა უღაღა-
დებდეთ: გიხაროდენ შენ, ყოვლად-შუენიერო სძალო ღმრთისაო;
გიხაროდენ, მიმადლებულო; გიხაროდენ, ღრუბელო ნათლის-
აო, რომლისაგან გამოჩნდა ქრისტე, მზეჲ სიმართლისაჲ; გიხ-
აროდენ, ყოველთა სასოო.

წმიდაო წმიდათაო ღმრთისმშობელო ქალწულო, მეოხებითა
შენითა გამოგვკსნენ ჩუენ საბრჯეთაგან ეშმაკისათა, და ყოვ-
ლისავე წვალებისა და ჭირისა და მწუხარებისაგან, რომელნიცა
სურვილით თაყუანის-ვსცემთ წმიდასა ხატსა შენისა მსგავსები-
სასა.

ყოველი დაბადებული გალობს ჯეროვნად; ღმრთისმშობლი-
სა მიმართ დაღადებს გაბრიელ მთავარანგელოზისა თანა. გიხ-
აროდენ, ქრისტეს დედაო უბიწოო, რომლისა მიერ ჩუენ ვიცსნე-
ნით პირველისა წყევისაგან მწარისა, და უხრწნელებისა ზიარ-
ვიქმნენით.

უზეშთაეს ქერობინთა და უმაღლეს სერაფიმთა და უერცელეს
ცათა გამოსჩნდი, ქალწულო, რამეთუ ყოვლითურთ დაუტე-
ვნელისა, საშოსა შინა დამტევნელ იქმენ, ღმრთისა ჩუენისა, და

ჰმევ გამოუთქუმელად, რომელსა ღმობიერად ევედრე ჩუენთჳს.

ღმრთეებისა სამ-გუამოვანისა ბუნებასა და განუყოფელსა მას დიდებასა, ერთ-ღმრთეებით ქებულსა, დაუდუმებელად ცათა შინა და ქუეყანასა ზედა ყოვლადწმიდასა სამებასა ვადიდებდეთ, ძისა თანა მამასა და სულსა სახიერსა მართლმადიდებლობით თაყუანის-ვსცემდეთ.

რომელნი მოივლტიან სარწმუნოებით წყალობისა შენისა, ღმრთისმშობელო, და თაყუანის-სცემენ ძესა შენსა, დამბადებელსა ყოველთა დაბადებულთასა, ითხოვე გამოვსნამ ჭირისაგან მათთჳს, ყოვლადწმიდაო, სასოო სოფლისაო და ზღუდეო ქრისტიანეთაო.

საიდუმლოჲ უცხოჲ და დიდებული ვიხილეთ; ქუაბი ცათა ემსგავსა, ქალწული — ქერობინთა, ზოლო ბაგამ სახე იქმნა სამყაროჲსა, რამეთუ დაიტია ღღეს ქრისტე ღმერთი დაუტეენელი, რომელსა ვადიდებთ.

განმანათლებელი/ღედანო, ყურად-იღეთ

რომელიცა პირველად მოასწავეს წინამსწარმეტყუელთა სიტყვთა ტაკუჲად და კუერთხად და ფიცრად და მთად გამოუკუეთელად, მარიამს საღმრთოსა ყრმასა სარწმუნოებით ვაქებდეთ, რამეთუ ღღეს შეიყვანების წმიდასა შინა წმიდათასა, აღზრდად უფლისა.

აქებდითსა/კჳამ ა/ზეცისა განწესებულთა

ლაბპრითა ბრწყინვალითა ღღეს ქალწულნი ქალწულსა წმიდასა უპირობენ, წინამსწარმეტყუელებენ და მოასწაეებენ ყოფადსა მას ტაძრისათჳს საუფლოჲსა, რომელი დიდებით ტაძრად მიიყვანების, ჩჩვლი უბიწოჲ ქალწული წმიდაჲ.

აღთქუმისა ყოვლადწმიდისა ნაყოფად უბიწოდ ღმრთისმშობელი გამოჩნდა ყოველთა უზესთაეს, უმაღლეს ცათა, და სიწმიდით შეიყვანა ტაძრად ღმრთისა, აღსრულებად აღთქმათა მათ მშობელთასა და დაცვად სულითა წმიდითა.

ზეცისა საზრდელითა იზარდებოდი, ღირსო, ტაძარსა მას შინა უფლისასა, უბიწოო, და უშევ სოფელსა პური იგი ცხორებისაჲ, ქრისტე ღმერთი, ზეცისა სძალო ქალწულო, მითხოვილო საიდუმლოდ ღმრთისა მადლისა.

განეხუენით ბჭენი ღმრთის-შემწყნარებელისა ტაძრისათჳს, რამეთუ ტაძრად ყოველთა მეუფისა და საყდრად ღღეს დიდებით შინაგან შეიყვანების, რამეთუ იოაკიმ მიუძღუანებს შესაწირავად უფალსა დედად მისდა გამორჩეულსა მისგან.

დიდება და აწღაჲ/კჳაჲ ბ/ლენტი მაისტროსი

ღღეს ტაძრად მოიყვანების ყოვლად-უბიწოჲ ქალწული, სადგურად ყოველთა მეუფისა ღმრთისა, და ყოვლისა ცხორებისა ჩუენისა მზრდელად; ღღეს უწმიდესი წმიდათაჲ, ვითარცა სამისა წლისა ტარიგი, წმიდასა შინა წმიდათასა შეიყვანების; მას უღაღადებდეთ, ვითარცა ანგელოზნი: გიხაროდენ, დედათა შორის მხოლოო კურთხეულო.

ძველქართული ტექსტები

წმიდა წერილიდან გამოკრებილი საკითხავები*

საწინასწარმეტყველონი

გამოსლვათა (40: 1-5, 9-11, 16, 32-33)

და ეტყოდა უფალი მოსეს და ჰრქუა. ერთსა ღლესა თჳსა მის პირველისასა, აღჰმართო კარავი იგი საწამებელისაჲ, და დასდგა კიდობანი იგი საწამებელისაჲ, და დაჰბურო კიდობანი იგი საბურველითა, და შეიღო ტაბლაჲ იგი, და სასანთლენი მისნი, და დასდგა სასაკუმეველე იგი ოქროსაჲ კუმეჲად საკუმეველისა წინაჲჲ კიდობნისა მის საწამებელისა, და დაჰბურო საბურველი იგი კრეტსაბმელისაჲ კარსა კარვისა მის საწამებელისასა. და მოიღო ზეთი იგი ცხებისაჲ და სცხო კარავსა მას, და ყოველი, რაჲ არს მას შინა, და განწმიდო იგი და ყოველი ჭურჭელი მისი, და იყოს წმიდა. და განსწმიდო საკურთხეველი იგი, და იყოს წმიდა წმიდათა. და ყო მოსე ყოველივე, რაოდენი ამცნო მას უფალმან ღმერთმან, წმიდამან ისრაჴლისამან. და დაჴარა ღრუბელმან კარავი იგი საწამებელისაჲ, და აღივსო ღიდებითა უფლისაჲთა კარავი იგი. და ვერ კელ-ეწიფა მოსეს შესლჲად კარავსა მას საწამებელისასა, რამეთუ აგრილობდა მას ზედა ღრუბელი იგი, და ღიდებითა უფლისაჲთა აღივსო კარავი იგი.

მესამე მეფეთა (7: 51; 8: 1, 3-11)

იყო, ოდეს აღასრულა სოლომონ შენებად სახლი უფლისაჲ, შემოკრიბნა ყოველნი უხუცესნი ისრაჴლისანი სიონს შინა, რაჲთა აღიღონ კიდობანი აღთქუმისა უფლისაჲ ქალაქისაგან დავითისა, ესე არს სიონი, და აღიღეს მღღელთა კიდობანი, და კარავი წამებისაჲ, და ყოველნი ჭურჭელნი სიწმიდისანი, რომელნი იყვნეს კარავსა შინა წამებისასა. ხოლო მეფე სოლომონ და ყოველნი ისრაიტელნი ვიდოდეს წინაჲჲ კიდობნისა მის, და შეიღეს მღღელთა მათ კიდობანი ადგილსა მას ზედა მისსა

* ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 299.

დაბირად ტაძრისა, წმიდასა შინა წმიდათასა, ფრთეთა ქუეშე ქერობინთასა, რამეთუ ქერობინნი იყვნეს განშლილნი ფრთითა ზედა ადგილსა კიდობნისასა და დაფარვიდეს ქერობინნი კიდობანსა ზედა სიწმიდესა მისსა ზედა ზეცით, არაჲ იყო კიდობანსა შინა თვნიერ ორთა ფიცართა ქვისათა, ფიცარნი აღთქუმისანი, რომელნი დასხნა მოსე ქორებს შინა, რომელ აღუთქუა უფალმან. და იყო, ოდეს გამოვიდენ მღვდელნი სიწმიდისაგან და ღრუბელმან აღავსო ტაძარი უფლისაჲ, და ვერ უძლებდეს მღვდელნი დადგრომად და მსახურებად პირისაგან ღრუბლისა, რამეთუ აღივსო ტაძარი იგი დიდებითა უფლისა ღმრთისა ყოვლისა მჰყობელისაჲთა.

ეზეკიელი (43: 27; 44: 1-4)*

სამოციქულო

ებრაელთა მიმართ ეპისტოლე (9; 1-7)

რამეთუ აქუნდა პირველსა მასცა შჯულსა სამართალი მსახურებათაჲ, წმიდაჲ იგი სოფლიოჲ, რამეთუ კარავი შეიმზადა პირველი, რომელსა შინა იყო სასანთლე იგი და ტაბლაჲ და დაგებაჲ იგი პურთაჲ, რომელსა ერქუა „წმიდა“. ხოლო შემდგომად მეორე იგი კრეტსაბმელი კარვისაჲ, რომელსა ერქუა „წმიდაჲ წმიდათაჲ“. ოქრომსაჲ აქუნდა სასაკუმევლე და კიდობანი იგი შჯულისაჲ, შემოსილი გარეთ და შინაჲთ ოქრომთა, რომელსა შინა იყო ტაკუკი იგი ოქრომსაჲ, სავსე მანანაჲთა, და კუერთხი იგი აპრონისი, რომელი განედლდა, და ფიცარნი იგი შჯულისანი, ხოლო ზედა კერძო მისსა ქერობინი დიდებისაჲ, რომელი აგრილობდა საღზინებელსა მას; რომელთათჳს არა არს აწ თითოეულად სიტყუად. და ესე რაჲ ესრეთ აღმართებულ იყო, პირველსა მას კარავსა მარადის შევლენედ მღვდელნი და მსახურებასა მას აღასრულებედ. ხოლო შინაგანსა მას ერთგ-

* ტექსტი იხ.: გვ. 191.

ზის წელიწადსა მღდელთ-მოძღუარი იგი ხოლო შევიდის და არა
თვნიერ სისხლისა, რომელი-იგი შეწირის თავისა თვისისათჳს და
ერისა უმეცრებისათჳს.

სახარებაჲ

ლუკა (1: 39-49, 56; 10: 38-42; 11: 27-28.)*

* ტექსტი და განმარტება იხ.: გვ. 193, 202.

თარგმანებაჲ ებრაელთა მიმართ ეპისტოლისაჲ ებრაელთა (9: 1-8)*

რამეთუ აქუნდა პირველსა მასცა შჯულისა სამართალი მსახურებათაჲ — წმიდაჲ იგი სოფლიოჲ (9: 1).

თარგმანი: ამიერიტგან იწყებს თანა-შეტყუებად, ვითარმედ ძუელნი იგი — სახენი ახალთა ამათ საქმეთა მომასწავებელ იყვნეს; ამისთვის სამართალ არს, რამათა შემდგომად საქმეთა მოწვევისა დაჰსნაჲ იქმნეს სახეთაჲ. ხოლო არა იტყვს, ვითარმედ: „აქუს პირველსა მასცა“, არამედ „აქუნდაო“, რამათა ცხად-ყოს, ვითარმედ მაშინ აქუნდა სამართალი აღსრულებად მსახურებათა მათ, ხოლო აწ არღარა აქუს; რამეთუ სიტყუაჲ ესე ესრეთ უსაკუთრეს არს: რამეთუ აქუნდა პირველსა მასცა სამართალი მსახურებათაჲ — წმიდაჲ იგი სოფლიოჲ. „წმიდად“ უწოდს ტაძარსა, ვითარცა ნამდვლვე განკუთნვილსა სამსახურებელად ღმრთისა, ადგილად მსახურებათა და ლოცვათა; ხოლო „სოფლიოდ“ — ამისთვის, რამეთუ ყოველთა შესავალ და განსავალ იყო, და არავინ დაიყენებოდა სამარადისოდ მუნ შესღვისაგან. და კუალად, სოფლიოდ უწოდს, რამეთუ სახედ სოფლისა იყო ქმნულებაჲ იგი კარვისაჲ, რამეთუ, სიტყვსაებრ მოსე წინამსწარმეტყუელისა, დასაბამად ქმნა ღმერთმან ცაჲ და ქუეყანაჲ (დაბ. 1: 1). პირველსა უკუე დღესა — ზედა-კერძოჲ ცაჲ, ხოლო მეორესა — ხილული ესე ცაჲ, განმყოფელი წყალთაჲ, რომელსა ბეჭთა თვსთა ზედა უტვრთვან წყალნი ზენა-კერძო სამყაროჲსანი (დაბ. 1: 7). ამისდა უკუე სახედ უბრძანა ღმერთმან მოსეს შემზადებაჲ კარვისაჲ, და კარვისა იგი სიმრგულე შორის დაწვალა კრეტსაბმელითა, და მასვე სახესა ზედა უკუნამასკნელი იგი იქმნა აღშენებაჲ ტაძრისაჲ, ვითარ პირველ იყო კარავი და ადგილსა კრეტსაბმელთასა შორის-დაწვალეზულ იყო ზღუდითა, რამათა გარეშე იგი იყოს ადგილ მღდელთა დღითი-

* ტექსტი მოგვაწოდა ბ-ნმა ექვთიმე კოჭლამაზაშვილმა.
ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ.302.

დღედისა მსხუერპლთა შეწირვისა. და იყო იგი სახე ქუეყანისა, რომელსა ზედა ჩუენ ვიყოფებით და აღვასრულებთ მსახურებათა ამათ საწუთოთა. ხოლო შინაგანი იგი წელიწადსა შინა ერთგზის შესავალ იყო, და იგიცა მღდელთ-მოძღურისა მიერ, სახედ ზეცათამასა მის კარვისა, რომელსა შინა ერთგზის შევიდა მღდელთ-მოძღუარი ჩუენი, რომელმან-იგი ერთგზის შესწირა თავი თვსი.

რამეთუ კარავი შეიმზადა პირველი, რომელსა შინა იყო სასანთლე იგი და ტაბლამ, და დაგებაჲ იგი პურთამ, რომელსა ერქუა „წმიდა“ (9: 2).

თარგმანი: არა თუ თვთ პირველი იყო, არამედ რამეთუ წმიდისა წმიდათამასა გარეშე იყო; ამისთვის მოციქულმან საშუვალსა „პირველად“ უწოდა, ესე იგი არს — „გარეშედ“. ხოლო გარეშე იყო წმიდაჲ იგი სოფლიომ, რომელსა შინა ღვა რვალისა იგი საკურთხეველი მსხუერპლთათვს და ყოვლადდასაწუველთა, სადა-იგი დაუყენებელად შევიდოდის ყოველი ერი; ხოლო საშუვალსა მას, რომელსა შინა იყო სასანთლე იგი და ტაბლამ და დაგებაჲ იგი პურთამ, რომელსა ერქუა „წმიდა“. ამას შინა მღდელთ-მოძღუარი ხოლო შევიდოდის დღითი-დღე. ხოლო უშინაგანესსა მას — „წმიდასა წმიდათასა“ — წელიწადსა შინა ერთგზის მღდელთ-მოძღუარი ოდენ.

ხოლო შემდგომად მეორე იგი კრეტსაბმელი კარვისამ, რომელსა ერქუა „წმიდაჲ წმიდათაჲ“. ოქრომსამ აქუნდა სასაკუმეველე და კიდობანი იგი შჯულისამ, შემოსილი გარეთ და შინამთ ოქრომთა, რომელსა შინა იყო ტაკუკი ოქრომსამ, საესე მანანამთა, და კუერთხი იგი აპრონისი, რომელი განედლდა, და ფიცარნი იგი შჯულისანი (9: 3-4).

თარგმანი: უსაკუთრეს არს ესრეთ: ხოლო შემდგომად მეორისა კრეტსაბმელისა — კარავი, რომელსა ერქუა „წმიდაჲ წმიდათაჲ“; რამეთუ კრეტსაბმელთა, ურთიერთას განმყოფელთა კარვისათა, თვს-თვსად „კარვად“ სახელ-სდებს. პირველი იგი საერომ იყო, და საშუვალი — სამღდლომ; ხოლო მესამე და უშინაგანესი — წელიწადსა შინა ერთგზის ხოლო შესავალ მღდელთ-მოძღურისაგან. ამას შინა დაუნჯებულ იყვნეს ყოველნივე იგი ძუელისა შჯულისა სიწმიდენი, მოსაჯსენებელად და

სამხილებელად უმადლოებისა ჰურიათაჲსა: კუერთხი უკუე — განმაქიქებელად აპრონის ზედა აღდგომილთა მათ; ხოლო ფიცარნი — ვითარ მათისა მის ცოდვისა მიერ შეიმუსრნეს პირველნი იგი ღმრთიე-ქმნულნი ფიცარნი; ხოლო მანანაჲ — ვითარ დრტვნვიდეს მჭამელნი მისნი; რამეთუ ამათ ყოველთა სახეთაჲ ჯერ-იყო დამარხვაჲ, რაჲთა ურჩებასა და უმადლოებასა მშობელთასა ბაძვად — განაკრძალნეს შვილნი მათნი.

კკუმენისი: სამნი გვსწავიან ჩუენ კრეტსაბმელნი ერთსა მას კარავსა შინა წიგნისაგან რვა-შთასავალისა: პირველად — სადა-იგი იყო საკურთხეველი რეალისაჲ ყოვლადდასაწუველთათჳს, სადა-იგი შევიდოდა ყოველი ერი შეწირვად მსხუერპლთა; ხოლო მეორე — სადა-იგი მარადის შევლენედ მღდელნი შეწირვად მსხუერპლთა, სადა-იგი სასანთლე და ტაბლაჲ და წინა-დაგებაჲ იგი პურთაჲ; ხოლო მესამე, სადა-იგი იყო სასაკუმეველე და კიდობანი, რომელსა შინა ერთგზის ხოლო წელიწადსა შევიდოდა მღდელთ-მოძღუარი.

ხოლო ზედა-კერძო მისსა ქერობინი დიდებისაჲ, რომელი აგრილობდა სალხინებელსა მას, რომელთათჳს არა არს აწ თითოეულად სიტყუად (9: 5).

თარგმანი: ვისსა ზედა-კერძო? — არამედ კიდობნისა ზედა-კერძო აღმართებულ იყო ქერობინი იგი დიდებისაჲ. დიდებისად უწოდეს ანუ ვითარცა თვთ დიდებულსა, ანუ ვითარცა მსახურსა ღმრთისასა, რომელი-იგი არს ჭეშმარიტი დიდებაჲ მაღიდებელთა თჳსთაჲ. ხოლო ვინაჲთგან მრავლისა რაჲს მომასწავებელ იყვნეს ძუელისა მის კარვისა სახენი, ამისთჳს მოციქული იტყჳს, ვითარმედ: არა არს აწ ჟამი აღვსნად თითოეულსა მას სიწლოსა და სიკმოსა ძუელთა მათ სახეთასა.

* მინაწერი კიდუხე: შეისწავე, რამეთუ რვა-შთასავალ უწოდიან წიგნსა მას ორიგინესგან რვა კაპატონად დაწერილსა, რომელსა მოივსენებს წმიდაჲ ეპიფანე კჳპრელ მთავარეპისკოპოსი; რამეთუ იგივე და ერთი სიტყუაჲ ძუელთა წიგნთაჲ რვაჯერ წერილ არს, რაჲთა შეატყუნეს ურთიერთას: პირველად ებრაული ებრაულითა ასოთაჲ; მეორედ — ებრაული სიტყუაჲ ბერძულითა ასოთაჲ; მესამედ — სამეოცდაათთაჲ; მეოთხედ — აკვლამისი; მეხუთედ — სჳმმახოამისი; მეექუსედ — თეოდოტიონისი; მეშვდედ და მერვედ — ჭურსა შინა პოვნილნი იგი იერიქოს, რომელთა სახელები უცნაურ იყო, თუ ვიეთ თარგმნნეს.

ჯგუშენისი: გესმას რამ მოციქულისაგან ქერობინი, მაგრი-
ლობელი სალხინებელისაჲ, იძიე და ჰპოვო წიგნსა შინა თარგ-
მანებასა გამოსლვათა წიგნისასა, ვითარმედ ზედა-კერძო კიდობ-
ნისა იყო საკურთხეველი ოქრომსაჲ ოთხბედიდელი, რომელსა
სალხინებელ ეწოდებოდა, და იყო იგი სახე ქრისტესი, რომელი
იქმნა სალხინებელ და გამოჰსნა ჩუენდა.

*და ესე რამ ესრეთ აღმართებულ იყო, პირველსა მას კარა-
ვსა მარადის შევლენდ მღდელნი და მსახურებასა მას აღას-
რულებედ. ხოლო შინაგანსა მას ერთგ ზის წელიწადსა მღდელთ-
მოძღუარი იგი ხოლო შევიდის, და არა თვნიერ სისხლისა, რომ-
ელი-იგი შეწირის თავისა თვისისათჳს და ერისა უმეცრებისათჳს
(9: 6-7).*

თარგმანი: კარვებად უწოდს კრეტსაბმელებსა, რამეთუ
ერთსა მას კარავსა შინა სამი განყოფაჲ იყო კრეტსაბმელებითა;
ხოლო დაუტევებს გარეგნისა მისთჳს სიტყუად, რომელსა შინა
ყოველი ერი შევიდოდა, და ორთა მათთჳს ჰყოფს სიტყუასა; რა-
მეთუ პირველად უწოდს საშუვალსა, სამარადისოდ შესავალსა
მღდელთასა, ხოლო შინაგანად — მესამესა მას, რომელსა ერთგ-
ზის წელიწადსა მღდელთ-მოძღუარი ოდენ შევიდოდის; რომლი-
თა ამას ცხად-ჰყოფს მოციქული, ვითარმედ ჰურიათადა გარეშე
იგი ოდენ მიცემულ იყო ეზოჲ კარვისაჲ, ხოლო ჩუენ მორწმუნე-
თად დამარხულ იყო საშუვალი იგი სამღდლოჲ, რომლისა მიერ
აღვალთ უშინაგანესსა მას და ზეცისასა წმიდასა წმიდათასა,
სადა-იგი წინამორბედად ჩუენდა ერთგზის შევიდა ქრისტე; არ-
ამედ რამთა არა თქუან უმეცართა, ვითარმედ: „ვითარ ეგების
ერთგზის შეწირულითა მით ოდენ მსხუერპლითა ქრისტესითა
განწმედაჲ ყოვლისა სოფლისა ცოდვათაჲ!“ — ამისთჳს მოცი-
ქული ძუელისავე მისგან უჩუენებს სახესა, ვითარმედ ერთგზის
შესლვაჲ იგი მღდელთ-მოძღურისაჲ არავე თვნიერ სისხლისა
იყვის, ხოლო სისხლითა შესლვაჲ იგი წელიწადსა შინა ერთგ-
ზის (...) იყვის, და სახესა მოასწავებდა ქრისტეს ჩუენთჳს ერთ-
გზის შეწირვისასა, ვითარმედ ყოფად არს მის მიერ მსხუერპლი,
არა ცეცხლითა განსალევენელი, არამედ სისხლითა განმბანელი,

რამეთუ ესე მსხუერპლი შეიწირა ჯუარსა ზედა; არა ცეცხლითა დამწუარი, არცა მრავალგზის დაკლული, არამედ ერთგზის თვსითა სისხლითა საუკუნოდ გამოძვსნელი ტყუე ქმნულთაჲ ეშმაკისაგან; ხოლო რაჟამს თქუას მოციქულმან ძუელისა მის მსხუერპლისათჳს, რომელი-იგი შეწირის თავისა თვსისათჳს და ერისა უმეცრებისათჳს. ამას ცხად ჰყოფს, ვითარმედ ახალი ესე მსხუერპლი და მემსხუერპლე თავისუფალ იყო ცოდვისაგან, და ვითარმედ ჰურიათა იგი მსხუერპლნი უმეცრებითა ცოდვათათჳს შეიწირვოდეს, ხოლო ქრისტეს მსხუერპლი მეცნიერებით ცხადთა და დაფარულთა ჩუენთაგან განგუწმედს, რამეთუ იგი თავადი ყოველსავე მეცნიერ არს და არარაჲ დაეფარვის მას.

აკუმენისი: გამოსლვათა წიგნსა შინა ორგზის დღესა შინა წერილ არს შესლვაჲ მღდელთ-მთავრისაჲ წმიდასა წმიდათასა; ხოლო იტყვს: „და აკუმეოს მას ზედა“, ესე იგი არს — საკურთხეველსა მას ზედა ოქრომსასა, რომელ არს წმიდასა წმიდათასა; „აკუმეოს მას ზედა აპრონ საკუმეველი შეზავებული მწულილი განთიად-განთიად, რაჟამს აღაგზნეს სანთელნი, აკუმეოს მას ზედა. და რაჟამს აღანთნეს აპრონ სანთელნი მწუხრი, მაშინ აკუმეოს საკუმეველი სამარადისოჲ, ოდესვე წინაშე უფლისა“ (გამოსლვათა 30: 8-9). აწ უკუე ვითარ ერთგზის ხოლო წელიწადსა შინა შესლვაჲ მღდელისაჲ თქუა მოციქულმან, ცხად არს, ვითარმედ კუმეველ და აღნთებელ სანთელთა დღითი-დღე ორგზის შევიდოდა, სიტყვსაებრ ზემო თქუმულისა. ხოლო სისხლითა განწმედად — ერთგზის ხოლო წელიწადსა შინა, სიტყვსაებრ მოციქულისა, რომელსა მყის მასვე ადგილსა გამოსლვათა წიგნისასა ეწამების, ვითარმედ: „ლზინება ყოს მათ ზედა აპრონ, რქათა მისთა ზედა, ერთგზის წელიწადსა შინა. სისხლისა მისგან განსაწმედელისა ცოდვათაჲსა. ერთგზის წელიწადსა განწმიდოს იგი ნათესავსა შორის მათსა, რამეთუ წმიდაჲ წმიდათაჲ არს უფლისა (გამოსლვათა 30: 11).

და ესე უწყებითა სულისა წმიდისაჲთა, რამეთუ არღა გამოჩინებულ იყო წმიდათაჲ იგი გზაჲ, არამედ პირველისა მისლა კარვისაჲ აქუნდა წესი. რომელი-იგი იგავი იყო ჟამისა მის მოწ-

ევნადისაჲ, რომელსა შინა მსხუერპლნი და შესაწირავნი შეიწირვოდეს (9: 8-9).

თარგმანი: ესრეთ იტყვს. ვითარმედ სულისა მიერ წმიდისა განგებულ იყო ერთისა მიერ ოდენ და არა მრავალთა მიერ შესავალ ყოფაჲ წმიდისა წმიდათაჲსა, რომელსა სახე აქუნდა ზეცათაჲ, ხოლო ცანი შეუვალ იყვნეს კაცთა, ვიდრე გამოჩინებადმდე წმიდათა გზისა, მაცხოვრისა და უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსსა, რომელ იგი არს გზაჲ და ჭეშმარიტებაჲ, და ვერვინ წმიდათაგანი მივიდეს მამისა თჳნიერ მის მიერ, სიტყვსაებრვე მისისა (იოვანე 14: 6). და ესე ჭეშმარიტი გზაჲ წმიდათაჲ, არა ხოლო თუთ შევიდა ერთგზის ზეცისასა მას წმიდასა წმიდათასა, არამედ ყოველსა ბუნებასა კაცთასა გზა-უყო და მისცა კელმწიფებაჲ, რაჲთა დაუყენებელ იყვნენ, რომელთა ეგულებოდის მუნ შესლვაჲ მის მიერ, ესე იგი არს, მოქმედებითა მცნებათა მისთაჲთა. ამისთჳსცა გარეშენი ოდენ კარვისანი შესავალ იყვნეს მათდა, რომელნი-იგი ძუელსა მას შინა შეწირვითა მსხუერპლთა და შესაწირავთაჲთა სახენი იყვნეს და იგავნი ჟამისა მის ქრისტჳს მოსლვისანი, რომელი მაშინ მოწეენად იყო. ხოლო აწ მოწეენულ და აღსრულებულ არს.

იაკობის პირველსახარების ხანმეტი ნაწყვეტები თქმული ღმრთისმშობლისა შობისათჳს*

ახილვასა მას ათორმეტთა ტომთასა იყო იოვაკიმ მდიდარ ფრიად და შესწირვიდა მსხუერპლთა მრჩობლთა და იტყოდა გულსა თჳსსა: „იყოს ნამეტნავი უფროჲს ყოვლისა ერისა, მოტე-
ვებისა ჩემისაჲ უფლისა მიერ ღმრთისა ჩემდა საღზინებელად“.

და მოახლებულ იყო დღე იგი უფლისაჲ დიდი, და შესწირ-
ვიდეს ძენი ისრაჴლისანი შესაწირავსა მათსა. და აღუდგა წი-
ნაშე პირსა მათსა რუბენ და ჰრქუა იოვაკიმს: „არა ჯერ-არს
შენდა პირველად შეწირვად შესაწირავისა შენისა, რამეთუ მკჳ-
დრი არა აღგიდგინებდეს ისრაჴლსა შორის“.

და შეწუხნა იოვაკიმ ფრიად ამის სიტყჳსათჳს და მოჰელიდა
იგი ათორმეტთა ტომთა ერისა თჳსისათა და იტყოდა იოვაკიმ
გულსა თჳსსა: „წარვიდე და ვიხილნე ტომნი ერისა ჩემისანი,
უკუეთუ მე ხოლო მარტოსა არა აღმიდგინებდეს მკჳდრი ერსა
შორის“. და გამოკითხნა ყოველნი მართალნი, და აღედგინა
ყოველთა მკჳდრი ისრაჴლსა შორის. და მოიქსენა მით მამათ-
მთავრისა აბრაჰამისი, რამეთუ უკუანამსკნელთა დღეთა მოსცა
მას ღმერთმან ძე თჳსი ისაკი.

და შეწუხნა იოვაკიმ ფრიად და არა ეჩუენა ცოლსა თჳსსა.
მიიქცა პირი თჳსი და წარვიდა უდაბნოდ და აღჰმართა კარა-
ვი მისი მუნ და იმარხვიდა ორმეოც დღე და ორმეოც ღამე. და
იტყოდა იოვაკიმ გულსა თჳსსა: „არა გარდავიდე მე არცა ჭამად
არცა სუმად, ვიდრე არა მომხედოს მე ღმერთმან ჩემმან, და იყოს
გული ჩემი საჭმელ და სასუმელ ჩემდა“.

ხოლო ცოლი მისი ორსა გოდებასა გოდებდა: „გგოდებ ქუ-
რივობასა ჩემსა და ვეტყებ უშვილობასა ჩემსა“.

და მოიწია დღე იგი უფლისაჲ დიდი, და ჰრქუა ივთინა,

* იბეჭდება გამოცემიდან: თბლისის სახ. უნივერსიტეტის ძველი ქართული
ენის კათედრის შრომები 20, 1977, გვ. 22-25.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 311.

მკვევალმან მისმან: „ვიდრემდე დაგემდაბლოს თავი შენი? აპა ესერა, მოიწია ღლე იგი უფლისაჲ დიდი და არა ჯერ-არს შენდა გლოვაჲ; რამეთუ რომელი მომცა მე ღელუფალმან საქმისათჳს სასყიდლად ჩემდა, არა ჯერ-არს დაბურვად, რამეთუ მკვევალი ვარ შენი და მას ხატი აქუს სამეუფოჲ; შენდა ჯერ-არს იგი“.

პრქუა მას ანა: „განმეშორე ჩემგან, ესე არა მიყოფიეს, და უფალმან ღმერთმან დამამდაბლა მე ფრიად, ნუჲკუე ზაკუეით ვინმე მოგცა შენ და მოხუედ ზიარ-ყოფად ცოდვისა შენისა“. პრქუა მას ივთინა, მკვევალმან მისმან: „ღმერთმან დაჰკჳს საშოჲ შენი და არა გცა ნაყოფი მუცლისა შენისაჲ ისრაჴლსა შორის“.

და შეწუხნა ანა ფრიად და განიძარცუა სამოსელი იგი საგლოელი და შეიმოსა სასძლოითა. და ჟამსა ოდენ მეცხრესა შთავიდა სამოთხესა თჳსსა და იხილა ხე ერთი უზუერულისაჲ და დაჲდა მას ქუეშე და ევედრებოდა იგი უფალსა და იტყოდა: „ღმერთო მამათა ჩუენთაო, მაკურთხე მე და ისმინე ევედრებისა ჩემისაჲ, ვითარცა აკურთხე საშოჲ სარაჲსი და მიეც მე მისი ისაკი“.

და აღიხილნა თუალნი თჳსნი ანა და იხილა ბუდე ერთი სირისაჲ ხესა მას ზედა, რომელსა ქუეშე ჯდა იგი, და ჰგოდებდა თავსა თჳსსა, და იტყოდა: „ვაჲ მე, ვინ მშვა მე, ანუ რომელმან საშომან მიტჳრთა მე, რამეთუ მე ხოლო მარტოჲ საწყევარ ვიქმენ ძეთა შორის ისრაჴლისათა? მაყუედრეს და შეურაცხ-მყვეს მე, და გამოვედ ტაძრისაგან უფლისა ჩემისა“.

ვაჲ მე, ვის ვემსგავსე მე? ვერცა ვემსგავსე მე მფრინველთა ცისათა, რამეთუ მფრინველნიცა ნაშობიერ არიან წინაშე შენსა, უფალო. ვაჲ მე, ვის ვემსგავსე მე? ვერცა ვემსგავსე სირთა ქუეყანისათა, რამეთუ სირნიცა ნაყოფიერ არიან წინაშე შენსა, უფალო.

ვაჲ მე, ვის ვემსგავსე მე? ვერცა ვემსგავსე წყალთა ქუეყანისათა, რამეთუ წყალნიცა ნაყოფიერ არიან წინაშე შენსა, უფალო. ვაჲ მე, ვის ვემსგავსე მე? ვერცა ვემსგავსე პირუტყუთა საცხოვართა, რამეთუ პირუტყუნიცა ნაშობიერ არიან წინაშე შენსა, უფალო, და რამეთუ ღელვანიცა იგი ზღჳსანი დაწყნარე-

ბულ არიან, და იმღერიან თევზნი მას შინა და შენ გაკურთხევენ, უფალო. ვამ მე, ვის ვემსაგვსე მე? ვერ ვემსგავსე მე ქუეყანასა, რამეთუ ქუეყანამცა მოართუამს ნაყოფსა ჟამსა თვსსა და შენ გაკურთხევს, უფალსა“.

და აჰა ესერა, ანგელოზი უფლისაჲ წარმოუდგა და ჰრქუა მას: „ანა, შეისმინა შენი უფალმან ღმერთმან და მოხედვა-ყო ვედრებასა შენსა; რამეთუ მიუდგე და შვე შენ, და ითქუმოდის ნათესავი შენი ყოველსა ქუეყანასა და ყოველსა სოფელსა“. და თქუა ანა: „ცხოველ არს უფალი ღმერთი ჩემი უკუნისამდე, უკუეთუ ვშვე ქალი ანუ წული, მოვკგუარო იგი ნიჭად უფალსა ღმერთსა ჩემსა და იყოს იგი მისა ყოველთა დღეთა ცხოვრებისა მისისათა“.

და აჰა ესერა, ორნი მოციქულნი მოვიდეს და ჰრქუეს ანას: „იოვაკიმ, ქმარი შენი, მოვალს სამწყსოსა თვსსა თანა“. რამეთუ ანგელოზი უფლისაჲ მოვიდა იოვაკიმისა და ჰრქუა მას: „იოვაკიმ, იოვაკიმ, შეისმინა უფალმან ვედრებაჲ შენი, გარდაგუალე ამიერ, რამეთუ ანა, ცოლი შენი მიუდგეს და შვეს“.

და გარდამოვიდა მიერ მთით იოვაკიმ და მოუწოდა მწყემსთა თვსთა და ჰრქუა მათ: „მომგუარენით აჟა ათორმეტნი ტარიგნი უბიწონი, და იყვნენ ათორმეტნი იგი უფლისა ღმრთისა ჩემისა; და მომგუარენით მე ათორმეტნი ზუარაკნი უბიწონი, და იყვნენ ზუარაკნი იგი მღდელთათვს და მოხუცებულთა, და ასი ვაცი ყოვლისა ერისათვს“.

და აჰა ესერა, იოვაკიმ მოვიდოდა სამწყსოსა თვსსა თანა; დადგა ანა წინაშე ბჭეთა თანა და იხილა იოვაკიმ მწყემსთა თვსთა თანა მომავალი, მიეგებოდა ანა და მოეხვა ქედსა მისსა და ჰრქუა მას: „აწ უწყი, რამეთუ უფალმან ღმერთმან მაკურთხა მე ფრიად, და აწ ესერა ქურივი და უშვილომ არღარა ვარი მე“. და განისუენა იოვაკიმ სიხარულით სახლსა შინა თვსსა.

და ზეალის დღე შესწირვიდა შესაწირავსა თვსსა იოვაკიმ, რამეთუ იტყოდა გულსა თვსსა: „უკუეთუ უფალმან ღმერთმან მიღზინა მე, პეპელი იგი მღდელისაჲ მის გამომეცხადენ მე“. და ვითარ შესწირვიდა შესაწირავსა თვსსა იოვაკიმ, მიხედა და

იხილა პეპელი იგი მღდელისაჲ. და აღკდა იგი საკურთხეველსა უფლისასა და არა იხილა ცოდვამ თავისა თვისისა თანა და თქუა იოვაკიმ: „აწ უწყი, რამეთუ უფალმან ღმერთმან მილხინა მე და მომიტევნა მე ყოველნი ცოდვანი ჩემნი“. და გარდამოვიდა ტაძრით უფლისაჲთ განმართლებული და შევიდა სახლსა თვისსა.

და აღივსნეს ექუსნი თუენი, და მეშვესა თუესა შუა ანა. და ჰრქუა ყრმისა აღმქუმელსა მას: „რამ ეშვე?“ და მან ჰრქუა მას: „ქალი“. და თქუა ანა: „განდიდნა სული ჩემი ღღესა ამას“. და მიაწვინა ყრმაჲ იგი. და ვითარცა აღივსნეს ღღენი იგი, განიბანა შობიერობისაგან მისისა და მისცა ძუძუჲ ყრმასა მას და უწოდა სახელი მარიამ.

ხოლო ღღითი-ღღე განმტკიცნებოდა ყრმაჲ იგი; და ვითარ იყო იგი ექუსის თვს, დაადგინა იგი ქუეყანასა ზედა ღეღამან მისმან გამოცდად, უკუეთუ ღგეს ვითარ. და აჰა, შვდ-გზის წარდგა ფერკი და მოვიდა ღეღისა თვისისა თანა, და აღიტაცა იგი ღეღამან თვსმან და თქუა: „ცხოველ არს უფალი ღმერთი ჩემი, არღარა დასდგა ფერკი შენი ქუეყანასა ზედა ვიდრე მიყვანებამდე შენდა ტაძრად უფლისა“. და მოუწოდა ასულსა ებრაელსა, რამთა ამღერებდეს ყრმასა მას.

და ვითარ იყო ყრმაჲ იგი წელიწდის ერთის, ყო პური დიდი იოვაკიმ და მოუწოდა მღდელთ მოძღუართა და მღდელთა და მწიგნობართა და მოხსუცებულთა და ყოველსა ერსა ისრაჴლისასა, და მოიყვანა იოვაკიმ წმიდამ მარიამ წინაშე მღდელთ-მოძღუართა და მღდელთა. და აკურთხეს იგი და თქუეს: „ღმერთო მამათა ჩუენთაო, აკურთხე ყრმაჲ ესე და მიეც ამას სახელი სახელოვანი: საუკუნოჲ ყოველთა შორის ნათესავთა“. და თქუა ყოველმან ერმან: „ამენ“. და მიიყვანეს იგი წინაშე მღდელთა, და მათცა აკურთხეს იგი და თქუეს: „ღმერთო მამათა ჩუენთაო, მოიხილე ყრმასა ამას ზედა და აკურთხე ესე კურთხევითა სულიერიითა, რომელსა მსხოვრი არა აქუს“.

და აღიქუა ღეღამან მისმან იგი სიწმიდისა მისგან სასუენებელისა და მისცა ძუძუჲ ყრმასა მას და გალობდა ანა გალობასა მას უფლისასა და თქუა: „ვაქებდე გალობათა უფალსა ღმერთსა

ჩემსა, რამეთუ მომხედა მე და მოსპო ყუედრებაჲ ჩემი მტერთაგან ჩემთა და მომცა მე ნაყოფი სიმართლისაჲ, ვინ უთხრას ძეთა ისრაჴლისათა და ძეთა რუბენისთა, ვითარმედ ანა აწოებს ყრმასა? ისმინეთ ათორმეტთა ტომთა, რამეთუ ანა აწოებს“. და მიაწვინა იგი სასუენებელსა სიწმიდისასა. და გამოვიდა ანა და მსახურებდა მათ. და ვითარ ოხჭანი ყვეს სერობისაჲ მის, გამოვიდეს იგინი მზიარულნი და აღიდებდეს ღმერთსა ისრაჴლისასა.

* * *

ხოლო ყრმასა მას შეეძინებოდეს თუენი მისნი. და ვითარცა იყო ყრმაჲ იგი ორის წლის ოდენ, ჰრქუა იოვაკიმ ცოლსა თვსსა: „აღვიყვანოთ ყრმაჲ ესე ტაძრად უფლისა და მივსცეთ უფალსა აღნათქუემი ჩუენი, რომელ აღუთქუთ მას, ნუჲკუე მოავლინოს ჩუენ ზედა უფალმან ძიებაჲ აღნათქუემისა ჩუენისაჲ და უწირავ იყოს შესაწირავი ჩუენი“. ჰრქუა ანა: „ვჰგებდეთლა მესამედ წლადმდე, რაჲთა არა ეძიებდეს ყრმაჲ ესე მამასა გინა ღედასა“. და ჰრქუა იოვაკიმ: „ამენ, იყავნ ეგრე“.

და ვითარ იყო ყრმაჲ იგი სამის წლის, ჰრქუა იოვაკიმ ცოლსა თვსსა: „მოუწოდით ასულთა ებრაელთასა უბიწოთა, და აღიღონ თითო სანთელი, და იყავნ აღნთებულ, და წინა-უძღოდიან, რაჲთა არა გარე-უკუნ-იხილოს ყრმამან ამან და წარიყვანოს გონებაჲ თვსი ტაძრისაგან უფლისა“. და მიიქუა იგი მღდელთ-მოძღუარმან და ამბორს-უყო მას და აკურთხა იგი და თქუა: „ჴ მარიამ, განადიდა უფალმან სახელი შენი ყოველსა შორის ნათესავსა, რამეთუ უკუანაჲსკნელთა ღლეთა გამოუცხადოს ღმერთმან მკსნელი ძეთა ისრაჴლისათა“.

და დასუა იგი მესამესა აღსავალსა საკურთხეველისასა, და მოსცა მას უფალმან ღმერთმან მადლი, და იმოთხვიდა მას შინა ფერკითა თვსითა, და შეიყუარა იგი ყოველმან სახლმან ისრაჴლისამან.

და გარდამოვიდოდეს მამაჲ და ღედაჲ მისი მზიარულნი და აღიდებდეს ღმერთსა და აქებდეს უფალსა, რამეთუ არა გარე-უკუნ-იხილა ყრმამან მან მათდა. ხოლო იყოფოდა მარიამ ტა-

ძარსა შინა უფლისასა, ვითარცა ტრედი მხოლოდ, და მიიღებ-
და საზრდელსა კელითა ანგელოზისაჲთა. და ვითარცა იქმნა
იგი ათორმეტის წლის ტაძარსა მას შინა უფლისასა და თქუეს:
„ვითარ-მე ვყოთ, რამეთუ განმწესნა მარიამ, ნუჟუე შეაგინოს
ტაძარი უფლისაჲ?“ ჰრქუეს მღდელთ-მოდღუარსა მას, რამეთუ:
„შენ სდგა წინაშე საკურთხეველსა უფლისასა; შევედ სიწმიდე-
სა მას წმიდათასა და ილოცე მისთვის, და რაჲცა გამოგიცხადოს
უფალმან ღმერთმან, იგიცა ვყოთ“.

და შევიდა მღდელთ-მოდღუარი იგი და მოიღო ათორმეტი
იგი ეჟუანი წმიდასა მას შინა წმიდათასა, სადა-იგი ილოცვიდა
მისთვის. და აჰა, ანგელოზი უფლისაჲ ერჟუნა მას და ჰრქუა: „ზა-
ქარია, ზაქარია, განვედ და შეკრიბენ ქურიენი ერისა მისისანი,
და მოიღენ თითოეულმან კუერთხი, და რომლისაცა თანა იხილო
სასწაული, მისაცა იყავნ ცოლად“. და განვიდეს ქადაგნი ყოველ-
სა სოფელსა ჰურიასტანისასა და დაჰბერეს ნესტუსა უფლისასა,
და მეყსეულად მოვიდეს ყოველნი ქურიენი ნათესავისა მისისანი.

და იოსებცა დააგდო ერჟაჲ მისი და აღიღო კუერთხი და
მოვიდა მათ თანა შემთხუევად. და ვითარცა შეკრბეს და მო-
ვიდეს იგინი მღდელთ-მოდღურისა მის, და აქუნდა კუერთხები, და
მოიღო მათგან.

და შევიდა ტაძარსა მას უფლისასა და ილოცვიდა. და ვი-
თარცა აღასრულა ლოცვაჲ, აღიღო კუერთხები და მისცემდა
თითოეულად. და სასწაული არა იქმნა მათ შორის. ხოლო უკუ-
ანამსკენელი კუერთხი მოიღო იოსებ, და აჰა ესერა გამოვდა
კუერთხისა მისისაგან ტრედი და აღფრინდა იგი თავსა ზედა
იოსებისსა. და ჰრქუა მღდელთ-მოდღუარმან მან: „იოსებისდა
ხუედრებულა ქალწული ესე უფლისაჲ მიყვანებად და დასამარხ-
ავად თავისა თვისსა“.

მიუგო იოსებ და ჰრქუა: „ძენი მისხენ, და მე მოხუცებულ
ვარ, და ესე ჭაბუკი არს, ნუჟუე საკიცხელ ვიქმნე ძეთა შო-
რის ისრაჴლისათა“. ჰრქუა მღდელთ-მოდღუარმან იოსებს:
„გეშინოდენ უფლისა ღმრთისა შენისა და მოიქსენე, რაჲ-იგი
უყო უფალმან ღმერთმან დათანს და აბირონს და კორეს, ვითარ-

იგი განელო ქუეყანაჲ და დანთქნა იგინი და ყოველნი სიტყვს-მგებელნი მისნი. და აწ გეშინოდენ, იოსებ, ნუუკუე მოიწიოს სახლსა შენსაცა ზედა“.

შეეშინა იოსებს და წარიყვანა დასამარხავად თავისა თჳსისა და ჰრქუა მას: „წარმოგიყვანე შენ, მარიამ, ტაძრისაგან უფლისა ღმრთისა შენისა, და აწ დაგიტევებ შენ სახლსა შინა ჩემსა და წარვალ შენებად, და მოვიდე შენდავე; ხოლო შენ უფალმან დაგიცვენინ“.

წმიდა მაქსიმე აღმსარებელი ღმრთისმშობლის ცხოვრება*

ქებაა და ღიდებაა, შესხმაა და გალობაა ყოვლადწმიდისა უბრწველისა და უმეტესად კურთხეულისა დედუფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისი, და უწყებაა უბიწოასა მის და სანატრელისა მოქალაქობისა მისისაა შობითგან მიცვალებადმდე, აღწერილი ნეტარისა მამისა ჩუენისა მაქსიმეს მიერ ფილოსოფოსისა და აღმსარებელისა. კირიელეისონ.

ისმინეთ ესე ყოველმან თესლებმან და ყურად იღეთ ყოველთა დამკვდრებულთა ქუეყანისათა! მოვედით, ყოველნი მორწმუნენი, და შემოკერბით ყოველნი ღმრთის-მოყუარენი მეფენი ქუეყანისანი და ყოველნი ერნი მთავარნი და ყოველნი მსაჯულნი ქუეყანისანი, ჭაბუკნი და ქალწულნი, მოხუცებულნი ყრმათა თანა, ყოველი ენაა და ყოველი სული! უგალობდეთ, ვაქებდეთ და ვაღიდებდეთ ყოვლადწმიდასა მას უბიწოსა უმეტესად კურთხეულსა ღმრთისმშობელსა, მარადის ქალწულსა მარიამს, საყდარსა მას მეუფისასა, უზეშთაეს ქერაბინთა და სერაბინთასა, დედასა ქრისტეს ღმრთისა ჩუენისასა, ქალაქსა მას ღმრთისასა, რომლისათჳს ღიდებული ითქუა, გამორჩეულსა მას საუკუნითგანვე მიუთხრობელითა მით განზრახვითა ღმრთისაჲთა, ტაძარსა მას სულისა წმიდისასა, წყაროსა მას წყლისა ცხოველისასა, სამოთხესა მას ხისა მის ცხორებისასა, მცენარესა ვენაქსა მას, რომლისაგან სასუმელი იგი უკუდავებისაა გამოცდა, მღინარესა მას წყლისა ცხოველისასა, კიდობანსა მას, რომელმან დაუტეენელი დაიტია, ტაკუკსა მას ოქრომასა, შემწყნარებელსა უკუდავებისა მის მანანამასა, ღელესა მას დაუთესველსა, რომელმან

* იბეჭდება გამოცემიდან: Maxsime le Confesseur. Vie de la Vierge. Scriptores Iberici. Tomus 21., Lovani. 1986., გვ. 1-15; 161-176.

ახალქართულად ტექსტი იხ. გვ. 317.

აღმოაცენა იფქლი ცხორებისაჲ, ყუავილსა მას ქალწულები-
სასა, საესესა სულნელებითა მით მადლისაჲთა, შროშანსა მას
საღმრთოჲსა შუენიერებისასა, ქალწულსა მას და დედასა, რომ-
ლისაგან იშუა ტარიგი იგი ღმრთისაჲ, აღმღებელი ცოდვათა
სოფლისათა, საუნჯესა მას ცხორებისა ჩუენისასა, უზეშთაესსა
მას ყოველთა ზეცისა ძალთასა.

ყოველთა წარმართთა, რომელთა შეგიწყნარებიეს ქადაგე-
ბაჲ სახარებისაჲ, აღიპყრენით კელნი თქუენნი და აქებდით მას
კმითა სიხარულისაჲთა, სიტყვთა ტკბილითა, კმითა სასმენელ-
ითა, კმითა ღაღადებისაჲთა! რამეთუ თანამდებ ვართ ყოველი
ენაჲ და ყოველი ბუნებაჲ კაცთაჲ დიდებად მისა და გალობად,
რომლისაგან იქმნა ცხორებაჲ ჩუენი. გარნა ვითარმე იყოს ესე,
რამეთუ ჯერ იყო, რამთამცა ვითარცა სანატრელი იგი და
ყოვლად-ქებული, ეგულებოდა რაჲ დამბადებელსა და ღმერთსა
ყოველთასა კაცთა მომართ მოსლვად, ეპოვა ღირსი და ღმრთივ-
შუენიერი სამკვდრებელი მისი და სთნდა მეუფესა სიკეთე მისი,
და ჯერ-იჩინა მის შორის დამკვდრებაჲ. ეგრეთვე აწ რომელთა
ესე გუწადის შესხმისა მისისა შემზადებაჲ, ღირსიმცა მოვიგეთ
ენაჲ და გონებაჲ, ჯეროვნად გამომეტყუელი დიდებასა და ქე-
ბულებასა მისსა, გარნა არავინ არს კაცთა შორის, რომელმან-
ცა უძლო ღირსად და ჯეროვნად ქებად და დიდებად წმიდისა
ღმრთისა მშობელისა, არცა თუ ბევრეულნი ენანი შემოკრბენ,
არცა თუ ყოველნი ნათესავნი კაცთანი ერთობით მოვიდენ,
შემძლებელ არიან მიწვენად ღირსებასა ქებისა და დიდებისა
მისისასა. ხოლო ვინაჲთგან დიდისა მის დიდებულისა საქმისა
ღირსებით კელ-ყოფაჲ შეუძლებელ არს, შემსგავსებულად ძა-
ლისა ჩუენისა გულს-მოდგინებაჲ ვაჩუენოთ გალობად და ქებად
დედისა ღმრთისა, სასოხსა მის და შესავედრებელისა ჩუენისა,
რამეთუ ვითარცა სახიერი იგი ძე და ღმერთი მისი არა ვისგან
ეძიებს ძალისა უმეტესსა, ეგრეთვე ყოვლადწმიდამან ღედა-
მან მისმან შემსგავსებული უძლურისა ამის ძალისა ჩუენისა
დიდების-მეტყუელებაჲ შეიწიროს წყალობით, ვითარცა შეჰგავს
სიტკბოებასა მისსა.

იტყვით უკუე მადლითა და შეწევნითა ყოვლადწმიდისა ღმრთისმშობელისაჲთა, ვინაჲ იგი გამოჩნდა და ვინ იყვნეს მშობელნი მისნი, და ვითარ ზრდილობაჲ მისი და უბიწოჲ იგი მოქალაქობაჲ, და რავდენი იგი დიდებულებაჲ მის ზედა აღესრულა შობითგან მიცვალებადმდე, ვითარცა მისმანვე მადლმან და მეოხებაჲმან მოგუცეს ძალი და სიტყუაჲ ჯეროვანი აღებასა პირისა ჩუენისასა, ხოლო უკუეთუ მეუფისაცა და ძისა მისისათჳს ვთქუათ რაჲმე ძალისაებრ ჩუენისა, არავე გარეგან წესისა იყოს, რამეთუ ყოველივე იგი დიდებაჲ არს და ქებულებაჲ მისი, რამეთუ მისგან არს და მის მიერ ნეტარებაჲ და დიდებაჲ უბიწოჲსა მის დედისა მისისაჲ. ყოველივე უკუე რავდენიცა აღვწეროთ და ვაუწყოთ ღმრთის-მოყუარეთა კრებულთა მოწამეთაგან ჭეშმარიტთა მტკიცე არს და სარწმუნო: პირველად წმიდათა მახარებელთა და მოციქულთაგან. მერმე წმიდათა და ღმერთ-შემოსილთა მამათაგან, რომელთა სიტყუანი ყოვლითა სიბრძნითა სავსე არიან, და სულისა წმიდისა მადლითა აღწერილ, და საქმენი მათნი შუენიერ და სათნო ღმრთისა. ესე არიან გრიგოლი ნეოკესარიელი, სასწაულთა მოქმედი, და დიდი ათანასი აღექსანდრიელი, და ნეტარი გრიგოლი ნოსელი და დიონოსიოს არიოპაგელი, და სხუანი მსგავსნი სათნოებისა მათისანი და რავდენიმე დაფარულთა წერილთაგან თუ ვთქუათ, იგიცა ჭეშმარიტი და უცთომელი არს, რომელი ზემოხსენებულთაცა წმიდათა მამათა შეიწყნარეს და დაამტკიცეს, რამეთუ ესრეთ იტყვს ნეტარი გრიგოლი ნოსელი ესრეთ: აღმომიკითხავსო წიგნსა შინა დაფარულსა, ვითარმედ წარჩინებული იყო მოქალაქობასა მას შინა რჩეულისასა და სახელოვან ქველის-საქმითა მამაჲ ყოვლადწმიდისა ქალწულისა მარიამისი.

და უწოდებოდა მას იოაკიმ ტომისაგან დავითისი, მეფისა და წინაჲსწარმეტყუელისა, და სახელი მეუღლისა მისისა ანა. და იყო იგი ვიდრე სიბერედმდე უშვილო, რამეთუ მეუღლე მისი ბერწი იყო. ხოლო იყო რჩულისაგან მოსზისა განწესებული პატივი შვილიერთა დედათაჲ, რომელი-იგი არა მიეცემოდა უშვილოთა. იყვნეს უკუე იოაკიმ და ანა საქმით და სიტყვით პატიო-

სან და დიდებულ, რამეთუ თესლისაგან იუდაასა და დავითისა იცნობებოდეს, და შემდგომითი-შემდგომთა მეფეთაგან და მერმე უკუანაასკნელ ტომნი იგი იუდაასნი და ლევისნი შეიერთნეს, ესე იგი არს სამეუფო იგი და სამღვდლო ნათესავი აღერინეს, რამეთუ ესრეთ წერილ არს იოაკიმისთჳსცა და იოსებისა, რომლისაცა მიეთხოა წმიდამ იგი ქალწული. დაღაცათუ უახლესისა კერძოასაგან ეწოდებოდა სახლისაგან და ტომისა დავითისა, არამედ ორკერძოვე იყვნეს ერთი იგი ბუნებით, რომელ არს დავითისა, და მეორე ესე შჯულისაგან, რომელ იყვნეს ლევიტელნი ეგრეთვე უკუე ნეტარიცა ანა მისგანვე ტომისა რტომ იყო დამორჩილებული, და მომასწავებელი იყო ესე, რამეთუ შვილისა მათისაგან შობადი იგი მეუფე იყოს მღვდელ უფროასად, ვითარცა ღმერთი და კაცი. არამედ მშობელთა მათ ქალწულისათა პატიოსანთა და დიდებულთა უშვილობამ იგი ფრიად შეაწუხებდა მოსტისა მისთჳსცა შჯულისა, და ყუედრებათათჳს უგუნურთა კაცთასა, ეგულებოდა რამ მათგან შობადსა მას, არა მათსა ხოლო, არამედ ყოვლისა სოფლისა ყუედრებასა ავოცად და უზეშთაესსა მას დიდებასა აღყვანებად. მაშინ უკუე ნეტარი ანა, მსგავსად პირველისა მის ანაისი, სამოელის ღედისა, ტაძრად მივიდა და ევედრებოდა დამბადებელსა ყოველთასა მოცემად მისი ნაყოფი შვილიერებისამ, რამთა მის მიერ მონიჭებული იგი მისსავე შეწიროს ძლუნად. ეგრეთვე ღირსი იოაკიმ, არცა იგი უდებ იყო, არამედ ითხოვდა ღმრთისაგან უშვილოებისა მისისა საკრველთა განჯსნად.

მოხედნა სახიერმან და უხუად მომნიჭებელმან მეუფემან ევედრებასა მათს მართალთასა და ორკერძოვე ხარებად მოუვლინა. პირველად ეხარა იოაკიმს, ვიდრელა ღვა იგი ლოცვასა ტაძარსა შინა. ზეგარდამო ჳმამ ესმა, რომელი იტყოდა: მოგეცენ შენ შვილი, რომელი-იგი არა შენდა ხოლო, არამედ ყოვლისა სოფლისა იყოს დიდებამ! ეუწყა ხარებად ესე იოაკიმისი ნეტარსა ანას, არამედ არავე დასცხრებოდა ვედრებისაგან ღმრთისა ცრემლთა მჳურვალთა. მოიწია უკუე ღმრთისა მიერ მისაცა ხარებად მტილსა შინა, სადა-იგი შესწირვიდა ვედრებათა და ლოცვათა

ღმრთისა მიმართ. მოვიდა მისა ანგელოზი ღმრთისაჲ და პრეტუა: შეისმინა ღმერთმან ვედრებაჲ შენი და შეე შენ მომატყუებელი სიხარულისაჲ, უწოდო მას სახელი მარიამ, რომლისაგან იქმნას ცხორებაჲ ყოვლისა სოფლისაჲ! ხოლო ხარებასა მას შეუდგა მუცლად-ღებაჲ და იშვა ბერწისა მის ანაჲსგან მარიამ, განმანათლებელი ყოველთაჲ, რამეთუ ესრეთცა გამოითარგმანების სახელი მისი „მარიამ“ განმანათლებელი. მაშინ უკუე დიდი ქმნეს სიხარული მშობელთა მათ პატიოსანთა შეილისა მის სანატრელისა და წმიდისათა, და სერი დიდი განჰმზადა იოაკიმ, და ყოველნი მახლობელნი და მეცნიერნი და უმეცარნიცა ისტუმრნა, და ყოველნი აღიდებდეს ღმერთსა, რომელმან ყო მათ თანა სასწაულ კეთილ, და ვითარ შეიცვალა ყუედრებაჲ ანაჲსი უზეშთაჲს დიდებად, ესე არს ბჭის მის ღმრთისა, ბჭე ცხორებისაჲ და დაწყებაჲ დიდებულისა მის მოქალაქობისა მისისაჲ. და ამიერიტგან უზეშთაჲსთა მიმართ საიდუმლოთა და დიდებულებათა მისთა ჯერ არს აღმაღლებად სიტყუათა ჩუენთა, მაღლითაჲ და მეოხებითა და შეწევნითა მისითა, რამეთუ იგი არს მიზეზი და მომნიჭებელი ყოვლისა კეთილისაჲ.

* * *

წარკდა რაჲ მწოარებისა ჰასაკსა, რომელსა იგი ეგულებოდა წოვნაჲ ჩუენთჳს მისგან შობადისა ქრისტჳს ღმრთისა და იქმნა სამის წლის, წარიყვანეს სანატრელთა მათ მშობელთა მისთა ტაძრად — ტაძარი იგი ღმრთისაჲ — და შეწირეს ძლუნად ღმრთისა, ვითარცა პირველ შობისა აღეთქუა. ხოლო წარიყვანეს დიდებითა და პატივითა, ვითარცა შეჰგვანდა. ქალწულნი მრავალნი წინა-უვიდოდეს და თანა ჰყვებოდეს ლამპრებითა ბრწყინვალითა, ვითარცა პირველითგანჲ მეფესა მას და წინაჲსწარმეტყუელსა პირველსა მამასა უბიწოჲსა მის ქალწულისასა მოესწავა, და ეთქუა: მიართუნენ მეუფესა ქალწულნი, შემდგომად მისა, მოყუასნი მისნი მიართუნენ მას. რამეთუ ესე თქუა წინაჲსწარმეტყუელმან მიყვანებასა მას ტაძრად წინამავალთა და თანა-მსრბოლთა მათ ქალწულთათჳს, და არა მათთჳს

ოღენ გულისკმა-იყოფების წინამსწარმეტყუელებამ ესე, არამედ შემდგომადცა კუალსა მისსა შემდგომილთა ქალწულთა სულთათჳს, რომელთაცა მოყუას მისსა უწოდა. დაღაცათუ მოყუსები-სა და მსგავსებისა მისისაგან ყოველნივე ნაკლულევან არიან, გარნა მადლითა და სახიერებითა მისგან შობილისა უფლისაჲთა, ეწოდებიან სულნი წმიდათანი მოყუას მისსა, ვითარცა თავადმანცა მეუფემან და დამბადებელმან ყოველთამან არა უღირს-იჩინა ძმად თჳსად წოდებად სათნოთა და მობაძვთა მისთა, რამეთუ ნანდვლვე ყოველნი სულნი მართალთანი, რომელნი მოქალაქობითა სიწმიდისაჲთა მოყუსობად მისსა რავდენ ეძლოს, ღირს იქმნენ, მისითა მეოხებითა და მადლითა, მოერთუმიან მეუფესა და ძესა მისსა და შეიყვანებიან ზეცათასა მას წმიდასა წმიდათასა, სადა-იგი ვითარცა ძე მისი წინამორბედი შევიდა ჩუენთჳს, სიტყვსაებრ პავლე მოციქულისა, ეგრეთვე ყოვლადწმიდაჲ ესე დედაჲ უფლისაჲ პირველ ყოველთა შევიდა განსასუენებელსა მას ზეცისასა, და სხუანი იგი სულნი წმიდათანი შემდგომად მიეყვანებიან მეოხებითა მისითა.

მე უკუე მოსწრაფე ვარ შემდგომთა მათ საქმეთა ღმრთივ-შემკობილისა მის ქალწულისა თქუმად, არამედ არა ჰნებაჲს გონება-სა ჩემსა თანა-წარსვლად სიტყუათა ამათ ნეტარისა წინამსწარმეტყუელისა დავითისა. მცირედ უკუე ზემოთ ვაქსენოთ, და გულიჲმა-ვყოთ ვითარსა წინამსწარმეტყუელებასა წინა-გვყოფს დიდებული იგი მეფე და წინამსწარმეტყუელი სანატრელისა მის დედუფლისი და ასულისა მისისათჳს და დედისა ღმრთისა, რამეთუ ორმოცდამეხუთესა ფსალმუნსა შინა პირველად აქსენა მეუფისა და ძისა მისისათჳს, ვითარცა შეჰგვანდა, სულმან წმიდამან მოსცა სახენი დიდებულებისა მისისანი: შუენიერებაჲ ხილვისა მისისაჲ და ორკერძოვე და განფენაჲ მადლისაჲ ბაგეთა მისთაჲ და გარდარეულებაჲ იგი სიბრძნისაჲ, საცხებელი იგი სიხარულისაჲ და საჭურველი ძლიერებისაჲ, გარდაცუმაჲ მშჳლდისაჲ, შებმაჲ მახჳლისა წელთა მისთაჲ, კუერთხი განგებისაჲ და კუერთხი ძლიერებისაჲ, რომელ ესე მომასწავებელ არიან, და სახე განკორციელებისა მისისაჲ, რომელსა ჭეშმარიტად უწესს და

მშვიდობად და სიმართლედ და ამას ყოველსა ზედა და ყოვლი-
თურთ წარმართებაჲ მისი განმარჯუებაჲ და სუფევაჲ საუკუ-
ნომ. ხოლო ესევეითარნილა შუენიერნი წინამსწარმეტყუელებანი
უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესთჳს აღესრულნა, მეყსეულად
ყოვლადწმიდისაცა დედისა მისისა სამკაულნი განაწესნა. დაღა-
ცათუ ვიეთმე სიტყუანი იგი ეკლესიისათჳს თარგმნეს, არამედ
არარაჲ არს დამყარებულ უფრომად წმიდისა ღმრთისმშო-
ბელისათჳს გულისკმის-ყოფად, რამეთუ სულისა წმიდისა მიერ
თქუმულნი სიტყუანი არა ერთსახედ იდენ გულისკმა-იყოფებინ,
არამედ მრავალფერადცა, რამეთუ ეკლესიისათჳს თარგმნეს
კეთილად თქუეს და კუალად წმიდისა ღმრთისმშობელისათჳს
გულისკმის-ყოფაჲ წინამსწარმეტყუელებისაჲ მის ჭეშმარიტ
არს და უცთომელ.

იხილეთ უკუე, ვითარ შუენიერად მოასწავებს, არა ტაძრად
მიყვანებისათჳს ხოლო, არამედ სხჳსა მისცა სულიერისა შუე-
ნიერებისა და სიკეთისა მისისათჳს: დადგეს დედუფალი მარჯუე-
ნით შენსა. ესე სიტყუაჲ ტაძრად მიყვანებასა მისსა მოასწავებს
და ღგომასა მარჯუენით საკურთხეველისა წმიდასა მას შინა
წმიდათასა, რომელ-იგი მარჯუენით ღმრთისა შერაცხილ იყო
ჭეშმარიტად. მერმე აცსენებს სამკაულსა მას სათნოებათა მის-
თასა, ვითარ შუენიერ იყო და ფრიად და მრავალფერ სამოსლი-
თა ოქროქსოილითა შემკული არსო. და შემოსილ პირადად შუე-
ნიერი, რამეთუ ყოველი ესე სულიერისა მის შემკობილობისა
მისისათჳს თქუა, დაღაცათუ ოქროქსოილობასა აცსენებს, არ-
ამედ ყოველივე მრავალფერთა მათ სათნოებათა მისთა მომას-
წავებელ არს, რომელნი-იგი თითოეულადცა შუენიერ არიან და
ჰაეროვან, ხოლო ოდეს ურთიერთას შეიძინენ და შეიერთნენ,
უაღრესი არს და გარდამეტებული შუენიერებაჲ მათი ვითარცა
იგი სანატრელსა მას სულსა შინა უბიწოისა მის ქალწულისასა
შეკრებულ იყვნეს. ამისთჳს იტყჳს პირად-პირადად შუენიერი,
ესე იგი არს კეთილთა საქმეთა და საღმრთოთა გულის-სიტყუ-
ათა და ყოვლითურთ ნებისაებრ ღმრთისა ცხორებისა მისისა
შუენიერებაჲ, ვითარცა იგი მშჳლდი ცისაჲ, რომელი იხილეების

ღრუბელთა შინა, ერთ არს გუამითა და სახელითა და მრავალ-
ფერ და შუენიერ-ხილვითა, ეგრეთვე უბიწო იგი ქალწული
სიყრმითგანვე გამოუთქუმელითა სათნოებათა სამკაულითა პი-
რად-პირადად განშუენებულ იყო და რაოდენ აღიზარდებოდა
ჰასაკითა, უმეტესად შემატებოდა სამკაული იგი სათნოებათაჲ,
ამისთვისცა სთნდა მეუფესა სიკეთე მისი და მის შორის დაიმკვ-
დრა.

ხოლო შემდგომნიცა სიტყუანი ვითარ კეთილ არიან და
შემსგავსებულ: ისმინე, ასულო, და მოყავ ყური შენი! ისმინეო
პირველნიცა წინაჲსწარმეტყუელთა სულისა მიერ წმიდისა
შენთვის ქადაგებანი და ახალნიცა ესე მშობელთა შენთა თხრო-
ბანი, სიბერწე მათი და მოხუცებულებაჲ, ლოცვანი მათნი და ვე-
დრებანი და ღმრთისა მიერ მოვლინებულნი შობისა შენისათჳს
ხარებანი და მადლითა მისითა მოულოდებელი და საკვრველი
შობაჲ შენი. და იხილე აწინდელი ესე ტაძრად მიყვანებაჲ შენი
და მას შინა პატივითა დამკვდრებაჲ და საკვრველი ზრდილო-
ბაჲ წმიდასა შინა წმიდათაჲსა, და იგი მღღელთ-მოდღუარნი
ერთ-გზის წელიწადსა შინა შევიდოდეს. იხილე საკვრველი საზ-
რდელი შენი და მომღებელი საზრდელისაჲ მის უსაკვრველესი,
მოყავ ყური შენი და განემზადე შეწყნარებად ხარებისა მის, და
მოკითხვისა დიდებულისა და მუცლად-ღებისა უთესლოდ სი-
ტყჳსა ღმრთისა. და ნულარამცა არს გონებაჲ შენი ერსა ამას
შინა ჰურიათასა და სახლსა მას მამულსა. დაივიწყე ერი შენი
და სახლი მამისა შენისაჲ და ყოველივე ამის სოფლისაჲ, და აზ-
ალი შეიმოსე გონებაჲ და სასოებაჲ მტკიცე, და ესრეთ სთნდეს
მეუფესა სიკეთე შენი და ღირს იქმნე დედად მისა წოდებად ჭემ-
მარიტად. ხოლო უმეტესადღა შეამკო წინაჲსწარმეტყუელებაჲ
თჳსი და მოასწავა მდიდართა მიერ წარგზავნაჲ მისი და მსახ-
ურებაჲ. ამისთვის იტყჳს: პირსა შენსა ჰმსახურებდენ მდიდარნი
ერისანი და მაშინცა მრავალნი დიდებულნი და წარჩინებულნი
ერისანი შეკრბეს ტაძრად მიყვანებასა მისსა, და აწ კუალად,
რომელნიცა სათნოებითა საღმრთოთაჲთა სავსე არიან, მდიდარნი
სულითა ჰმსახურებენ და აღიდებენ.

ხოლო ვითარმცა შეამსგავსებდა ურთიერთას საქმეთა მის-
 თა და ხედვიდა გარეშესა პატივსა შინაგანსა მას უაღრეს და
 უდიდებულეს, ამისთჳს თქუა: ყოველი დიდებამ ასულისა მეუ-
 ფისა შინაგან! არა ხოლო თუ სათნოებათა მისთა მოასწავეს
 შინაგანსა სიმდიდრესა, არამედ გონებისა უაღრესთაცა მადლთა
 სულისა წმიდისათა, რომელთამ გამოუთქუმელ არს სიმრავ-
 ლეცა და შუენიერებაჲ. ამისთჳსცა სახედ მათისა მის ერთობი-
 სა და თითოსახეობისა მოიღო ფესუელი ოქროვანი; ფესუელითა
 ოქროვანითა შემკულ არს და შემოსილ პირად-პირადად, რა-
 მეთუ ვითარცა ივინი განყოფილადცა ჩანან თითოეულად, და
 შეერთებულ არიან ყოველნი სამოსელსა მას, რომლისა ფესოან
 არიან, ეგრეთვე სანატრელსა მას თანა ქალწულსა დამკვდრებ-
 ულნი მადლნი და სათნოებანი მრავალცა არიან, და ყოველნივე
 ერთისა მის სულისა წმიდისა მიერ მონიჭებულნი და შემზადებ-
 ულნი. ესრეთ აღესრულა ტაძრად მიყვანებაჲ იგი ქალწულისაჲ,
 რავდენ უძლეთ უძლურითა ამით გონებითა მიწევნად და ბრგუნ-
 ვილითა ენითა თქუმად, ხოლო ვითარ იყო მკვდრობამ მისი ტა-
 ძარსა მას შინა და ვითარსა კიბესა საკვრველებათა მისთასა,
 აღვკდგამს ჩუენ კიბე იგი ზეცისაჲ, რამეთუ შემდგომად ახლი-
 სა მის და საკვრველისა წარგზავნისა და ტაძრად შეყვანებისა,
 უახლესი და უსაკვრველესი შეუდგა ტაძარსა შინა ყოფამ მისი,
 და უსაკვრველესი საზრდელი და უაღრესი გონებისა ზრდი-
 ლობამ, რამეთუ საზრდელი მისი იყო ზეგარდამო და კელითა
 მთავარანგელოზისაჲთა მოეცემოდა. და ზრდილობასა მას თანა
 გუამისასა აღორძინდებოდა წესი და მეცნიერებაჲ სულისა მის-
 ისაჲ, და მოეცემოდა სწავლაჲ სრულებისაჲ მზრდელისა მის
 მისისა ანგელოზისაგან, უფროჲსლა ვთქუა, ვითარმედ: მადლ-
 ითა წმიდისა სამებისაჲთა. და ესრეთ წარმატებოდა პასაკითა
 და მადლითა, ვითარცა მახარებელი იტყჳს ძისა მისისათჳს, ვი-
 თარცა შეჰკვანდა პასაკისა მისისაჲ წარმატებაჲ, შემსგავსებუ-
 ლად საზრდელისა მის, რომლითა იზარდებოდა, და სულიერთა
 წესთა მისთა შემსგავსებულად მოძღურებისა, რომელი მოეც-
 ემოდა მას მადლითა ღმრთისაჲთა და თანა-მარხვითა მთავარ-

ანგელოზისადაც, რამეთუ ჯერვე ეგრეთ იყო, რამათა რომელსა ეგულებოდა დაუტევნელისა მის საღმრთოთა ბუნებისა საშოსა თვსსა დატევნაჲ, უაღრეს ბუნებისა იყოს ყოველივე საქმე მისი.

ამისთვისცა იტყვს წერილი კორციელთაცა სახეთა და წესთა მისთა, ვითარმედ: ყოველნივე საკვრველ იყვნეს და ქებულ და დიდებულ, რამეთუ იყო იგი სწავლისმოყუარე და კეთილად მოსწავლე, მეცნიერი ყოველსა სიტყუასა კეთილსა და სავესე გულისქმის-ყოფითა საღმრთოთა წერილთადაცა და ყოვლითავე სიბრძნითა, რამეთუ ყოფად იყო დედაჲ სიტყვსაჲ და სიბრძნისა ღმრთისაჲ, წესიერი სიტყვთა და სახარულევანი კმითა, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: პირი მისი ალაღო სიბრძნითა და წესი განუჩინა ენასა თვსსა, რამეთუ ესეცა სიტყუანი სოლომონისანი სათქუმელ არიან მისთვის და შემდგომიცა ამისი ძალი და შუენიერებაჲ შეიმოსაო. მაღლითა და ძლიერებითა მისითა, რომელი იშვა მისგან, და, შუენიერებაჲ შეიმოსაო. შეიმოსა ძალი და გარე-შეირტყა მის მიერ, რომელი-იგი მისგან განკორციელდა. და შუენიერებაჲ შეიმოსა და გარე-შეირტყა ძალი, და შემდგომიცა სიტყუაჲ შუენის მისთვის თქუმაჲ, იხარა უკუანამსკენელთა დღეთა, ვითარცა დედუფალი ყოველთაჲ, რამეთუ ყოველივე უპყრიეს და კილითგან ქუეყანისაჲთ ვიდრე კიდედმდე მისა ყოველნი მორჩილ და მადიდებელ მისა არიან, რამეთუ სუფევს ძისა თანა და მეუფისა მისისა, და უმეტესადღა სუფევდეს უკუანამსკენელთა მათ დღეთა, რაჟამს-იგი ოხჭანი და დასასრული ამის საწუთრომსა იქმნას, ხოლო იგი სუფევდეს სახიერისა მის და ტკბილისა ძისა თანა სუფევითა დაუსრულებელითა და მიუწუთმელითა.

კეთილ არს უკუე მათცა სიტყუათა კსენებაჲ შემდგომითი-შემდგომად და ფრიად ჯეროვან, მრავალთა დედათა მოიგეს სიმდიდრე გინათუ სულიერი გინათუ კორციელი. მრავალთა ქმნეს ძლიერებაჲ, ხოლო შენ გარდაჰრე ბუნებითა და მეცნიერებითა, და გარდაჰმატე უფრომს ყოველთაჲსა საღმრთოთა მით მაღლითა და უზეშთაჲს ბუნებისა შობითა. ესე წამებანი წერილთანი დაღაცათუ თხრობათა მათ მოქალაქობისა მისისათა მცირედ გუაყ-

ოვნეს, გარნა კეთილად და ჯეროვნად აღიწერნეს სადიდებელად მისა და სარგებელად ღმრთის-მოყუარეთა. არამედ პირველსავე წესსა სიტყვასა მოვიდეთ, რამეთუ ვითარცა ყოვლით კერძო უადრეს და უდიდებულეს იყო ყოველთა კაცთაჲსა, ეგრეთვე წესი და განგებაჲ მოქალაქობისა მისისაჲ შეუმსგავსებელ იყო სიტყუათა მიერ მიმადლებულ იყო და ყოვლითვე მადლითა სავსე, უფროჲსა ვთქუა, თუ უზეშთაჲს ყოვლისა მადლისა პატიოსანი, ხილვითა და სიტყვთა გონიერი, შინაგან მხედველი საღმრთოთა ხედვათა, შფოთისა და მრისხანებისაგან და მრავალმეტყუელებისა სრულად განშორებული, შეუნიერი სულით და კორციით, და წესიერი ზომითა ჰასაკისაჲთა, სავსე ყოვლითა სათნოებითა და ყოვლითა საქმითა კეთილითა. ხოლო ბუნებითა ესრეთ იყო: წმიდაჲ და ჭეშმარიტად ქალწული, ვიდრეა არცა კნინ ოდენ მოუკდებოდა, სადა გულის-სიტყუაჲ რაჲსავე ვნებისაჲ განმხრწნელი იყო სულიერისა სიწმიდისაჲ.

ხოლო ყოვლისა უმეტეს სავსე იყო კაცთ-მოყუარებითა და წყალობითა წმიდაჲ იგი სული მისი და ამით ჯერითა უმეტეს ყოვლისა მობაძვე სახიერისა მის და კაცთ-მოყუარისა ძისა მისისა, მშვდ და მდაბალ გონებითა, ესოდენსა მას სიმდიდრესა ზედა სათნოებათაჲსა და გარდამატებულებასა მადლისაჲსა, ვითარცა ჭეშმარიტად დედუფალი ყოველთაჲ, უზეშთაჲს იყო ყოვლისა ბუნებისა საქმით და სიტყვთ და გონებით, რამეთუ დედაჲ ყოფად იყო ჭეშმარიტისა მის ყოველთა მეუფისა, რომელი ესოდენ დაგლახაკნა და დამდაბლდა ჩუენთჲს ვიდრე სიკუდილმდე სიკუდილითა ჯუარისაჲთა. ეგრეთვე სანატრელი იგი და დიდებული მარადის ქალწული გლახაკი იყო და მდაბალ სულითა; ნეტარებისა მისებრ უფლისა მიერ თქუმულისა, მორჩილ იყო მღდელთა და მსახურთ პატივ-მცემელ და პატივ-ცემულ ყოველთა მიერ, რამეთუ შვილი იყო საღმრთოჲსა მადლისაჲ და მშობელი ანგელოზთა და კაცთა მეუფისაჲ. ესრეთ უკუე სიჩჩოთ განვე-ჰფარვიდა მას ძალი ღმრთისაჲ და შეამკო იგი ყოვლითავე სამკაულითა სათნოებათაჲთა, ვითარცა ფესუელითა ოქროვანითა პირად-პირადად სულიერად და კორციელად. ესევეითარითა

უკუე წესითა და ესევეთარიტა სახითა იქცეოდა და ტაძარსა მას შინა ღმრთისასა ჭეშმარიტად, ვითარცა საღმრთოჲ შესაწირავი, და ხატი სულიერი, და კეთილად პირმეტყუელი, საშინელი ეშმაკათაჲს და საწადელი ანგელოზთაჲ. უფრომსდა ვთქუა თუ ანგელოზთაჲსა საკვრველ და შესაძრწუნებელ, ზოლო მამისა და ძისა და სულისა წმიდისა სათნო და რჩეული.

რომლისათჳს პირველითგანვე ნეტარი დავით და სხუანი წინაჲსწარმეტყუელნი ქადაგებდეს: ღმრთისად მთად პოხილად, მთად, რომელი სთნდა ღმერთსა დამკვდრებად მას ზედა, ქალაქად ღმრთისად, რომლისა დიდებული ითქუა, კიდობნად სიწმიდისად, განსასუენებელად უფლისა, და სიონად, რომელი სათნო-იყო უფალმან და გამოირჩია დამკვდრებად იგი, საყდრად ღმრთისა და ეტლად მისი, რომელსა ათასეულნი წარუმართებიან ძალნი ანგელოზთანი შუენიერებად გამოუთქუმელად, მტილი შეუხებელი, წყაროჲ ცხოველი, წიგნი დაბეჭდული, რომლისათჳს ყოველნი წიგნნი მოასწავებენ, რომელსა ზედა დაიწერა სიტყუაჲ იგი დაუწერელი, დაუსაბამო და დაუსრულებელი, ცხედარი მეუფისაჲ, რომელი გარე-მოიცავს სამეოცთა ძლიერთა, რომელ არიან სიტყუანი წმიდათა წერილთანი მისნი, მომასწავებელნი, სასანთლე ოქრომსაჲ, კუერთხი სამეუფოჲ, შუენიერად აღყუავებული, ტაკუკი დამტევნელი მანანაჲსა მის საღმრთოჲსა, ტაბლაჲ პურისა მის ცხორებისაჲ, ფიცარნი ჭეშმარიტისა მის რჩეულისანი, კიდობანი ყოვლითურთ ოქრომთა განრჩულვილი მადლითა სულისა წმიდისაჲთა, რომელმან დაიტიჲ დაუტევნელი იგი დამპყრობელი ყოველთა დაბადებულთაჲ. ესევეთარიტა უკუე წესითა და სახითა სათნოთა ღმრთისაჲთა იქცეოდა ყოვლად-სანატრელი იგი ქალწული ტაძარსა მას შინა და წარმატებოდა ჰასაკითა და სათნოებითა უადრეს ცნობათა. და ვინმცა უძლო თითოსახედ მოღუაწებათა მათ მისთა და ლოცვათა და ყოვლითაჲ კეთილისა საქმითა შემკულებათა აღწერად, რომელი-იგი სიჩრომსაჲ ჰასაკსა შინა აჩუნენა, რამეთუ ვითარცა ყოველივე საქმე მისი უადრეს ცნობისა იყო, ეგრეთვე ყოველი მოქალაქობაჲ მისი უზეშთაჲს ბუნებისა იყო, რამეთუ ვითარცა შეჰგვან-

და ყოფად დედუფალსა მას ყოველთასა და დედასა მეუფისა და უფლისა და ღმრთისა ყოველთაჲსა, რამეთუ გამორჩეულ იყო მამისაგან და წინავე განმზადებულ სულისაგან წმიდისა, რამთა განუშორებელი მათგან მხოლოდშობილი ძე და სიტყუა ღმრთისაჲ დაიტიოს საშოსა თვსსა და ექმნას მიზეზ განჯორციელებისა და კაცთა შორის ქცევისა. დაღაცათუ, უკუე ვითარცა ვთქუ, ყოველთა მათ დიდებულთა მოქალაქობათა მისთა და საღმრთოთა საქმეთა, რომელნი სიჩჩოფთგან ტაძარსა მას შინა აღასრულნა, თითოეულად აღწერად გრძელ არს და შეუძლებელ, გარნა ერთი ესე ვთქუა უაღრესი ყოვლისაჲ და ნიჭი მრავალთა მათ მოღუაწებათა და ვედრებათა მისთაჲ.

და შემდგომად მცირედისა ყოფადისა მის, ხარებისა მისისა წინა-მსრბოლი და მომასწავებელი იყო რაჲ იგი ათორმეტის წლისა, შემკული ყოვლითავე სიბრძნითა და სიმართლითა, მარხვითა და ღოცვითა, სიმდაბლითა და სიმშვიდითა, სიყუარულითა ღმრთისაჲთა და შიშითა.

* * *

ექა, რომელმანმე გონებაჲმან აღრაცხოს ანუ რომელმანმე ენაჲმან წარმოთქუას ანუ რომელმანმე კელმან მწიგნობრისა კელოვნისაჲმან აღწეროს აღურაცხელი იგი სიმრავლე მადლთა და ქველის-მოქმედებათა წმიდისა მის და მარადის ქალწულისა ღმრთისმშობელისა, რომელნი აჩუენნა და დღითი-დღედ აჩუენებს ნათესავსა კაცთასა?

მეოხი არს მკურვალე ძისა მიმართ მისისა ქრისტეს ღმრთისა ყოველთათჳს მვედრებელთა მისთა,

ნავთ-საყუდელი არს ყოველთა დელვა-გუემულთაჲ მყუდროჲ,

მკსნელი დელვათაგან სოფლიერთა და ჯორციელთა წინამძღუარი არს გზად ცხორებისად ყოველთა შეცთომილთა,

მეძიებელი არს და მომაქცეველი წარწყმედულთაჲ,

შემწე არს და კელის-აღმკყრობელი ჭირვეულთაჲ,

შუჳამდგომელი არს და თავს-მდები მონანულთა, და

უფრომსად ზემომთრე ვიტყოდი:

ესე არს აღდგომა დაცემულისა მის ადამისი,

ესე არს განმაქარებელი ცრემლთა ევაისტამ,

ესე არს ნუგეშინის-მცემელი მგლოვართამ,

ესე არს საყდარი მეუფისა მტკრთველი მტკრთველისა მის
ყოველთამსა,

განმაახლებელი არს დაძულებულისა მის სოფლისამ,

კიბე არს ზეცად მიწვენული, რომლისა გარდამოჲდა ღმერ-
თი ქუეყანად,

ჯიდი არს მიმყვანებელი ქუეყანისამთ სამოთხედ,

საკვრველებამ არს ანგელოზთამ და წყლულებამ არს ეშმაკ-
თამ და შემმუსრველი მათი,

ძირი არს მორჩისა მის უხრწნელისამ,

ზე არს ნაყოფისა მის უკუდავისამ,

ამან მოიმუშაკა მუშაკი იგი კაცთმოყუარე,

ამან აღმოაცენა დამნერგველი იგი ცხოვრებისამ,

ესე არს ურნატი აღმომაცენებელი იფქლისა მის განმამტ-
კიცებელისა გულთამსა,

ესე არს ტაბლამ მტკრთველი საშუებელისა მის საუკუნო-
სა,

ესე არს საკუმეველი შეწირული ღმრთისა ჩუენთჲს მე-
ოხებისამ,

ესე არს საჯსარი სოფლისამ,

ესე არს მოკუდავთა ამათ კაცთა ღმრთისა მიმართ კად-
ნიერებისა მიზეზი,

ესე არს დედამ მწყემსისა მის კეთილისამ,

ესე არს სავანე ცხოვართა მათ პირ-მეტყუელთამ,

ესე არს მაოტებელი მტერთა მათ უხილავთამ,

ესე არს განმღებელი კართა მათ სამოთხისათა,

ესე არს დაუღუმებელი პირი მოციქულთამ,

ესე არს უძლეველი სიმკნე მოწამეთამ,

ესე არს ძალი და სიმტკიცე ქრისტეანეთამ,

ესე არს ცისკარი დაუღამებელისა მის დღისამ,

ესე არს მშობელი მზისა მის სიმართლისაჲ,
ამის მიერ მძლავრი იგი მძვნეარე განიღვენა მთავრობისაგან
თვისსა,

ამის მიერ უფალი იგი კაცთ-მოყუარე ქრისტე გამოგზნდა
მაცხოვრად,

ამის მიერ მწვრისა მისგან მრავალთა მათგან ცოდვთაჲსა
გამოვიწნენით და უფლებისა მისგან თითოსახეთა ვნებათაჲსა
განვთავისუფლდით,

ესე არს აღდგომაჲ კაცთაჲ და დაცემაჲ ეშმაკთაჲ,

ესე არს კლდე იგი ცხორებისაჲ, რომლისაგან სუეს წყური-
ელთა წყალი უკუდავებისაჲ,

ესე არს სუეტი ნათლისაჲ წინამძღუარი, განმანათლებელი
დაბნელებულთაჲ,

ესე არს ტაკუკი, მტვრთველი მანანაჲსა მის ზეცით მოსრუ-
ლისაჲ,

ესე არს ქუეყანაჲ აღთქმისაჲ, აღმომაცენებელი სიტკბოე-
ბისაჲ,

ესე არს ყუავილი უხრწნელებისაჲ, გვრგვნი სათნოებათაჲ,
სახე ანგელოზთა ცხორებისაჲ,

ესე არს ხე ბორობანი, რომლისა ჩრდილსა განისუენებენ მა-
შურალნი, მშობელი გამომცხნელისა მის ტყუეთაჲსა წინამძღუ-
არისა მის შეცთომილთაჲსა,

ესე არს მეოხი ჩუენი წინაშე მსაჯულისა მის მართლისა,

ესე არს აღმცოცელი ჳელით-წერილთა მათ ცოდვისა
ჩუენისათა,

ესე არს სამოსელი განშიშულებულთაჲ ყოვლისაგან კეთილ-
ისა,

ესე არს კარი საიდუმლოჲსა მის ღიდისაჲ,

ესე არს მორწმუნეთა უეჭუელი სიქადული,

ესე არს დამტეენელი ღმრთისა დაუტეენელისაჲ,

ესე არს საყდარი წმიდაჲ მჯდომარისაჲ ქერობინთა ზედა,

ესე არს სამკვდრეებელი სათნოჲ ღიდებულისა მის სერაბი-
ნთა მიერ,

ამან ანგელოზნი და კაცნი ერთობად მოიყვანნა,
 ამან ქალწულებამ და შობამ შეაერთნა, რამეთუ იგივე იყო
 ქალწული უბიწომ და დედამ ევმანუელისი,
 ამის მიერ წყევამ დაიჯსნა,
 ამისთჳს სამოთხე განელო,
 ესე არს კლიტე სასუფეველისამ,
 ესე არს მომატყუებელი საუკუნეთა კეთილთამ,
 ესე არს შემწყნარებელი სიბრძნისა ღმრთისამ,
 ესე არს საუნჯე განგებულებათა მისთამ,
 ესე არს ძეგლი ქალწულებისამ,
 ესე არს ბჭე ცხორებისამ,
 ესე არს დასაბამი განახლებისა ჩუენისა;
 ესე არს მომატყუებელი საღმრთოჲსა წყალობისამ კაცთა
 მომართ,
 ესე არს შარავანდედი უხილავისა მის მზისამ,
 ესე არს ბრწყინვალეობამ მიუარდილებელისა მის ნათლისამ,
 ესე არს ელვამ, განმაბრწყინებელი სულთამ,
 ესე არს ქუხილი, დამტეხველი მტერთა მათ და მაცთურთა
 ეშმაკთამ,
 ესე არს აღმომაცენებელი წყაროჲსა მის ცხოველისამ,
 ესე არს საბანელი, განმწმედელი გონებათამ,
 ესე არს ბარძიმი, მწდეველი სიხარულისამ,
 ესე არს კარავი სიტყჳსა ღმრთისამ,
 ესე არს წმიდამ წმიდათამ უზეშთაჲს ყოვლისა სიწმიდისამ,
 ესე არს კიდობანი, განრჩუვილი სულითა წმიდითა,
 ესე არს გვრგვნი პატიოსანი მეფეთა ღმრთის-მსახურთამ,
 ესე არს სიქადული და სამკაული მღდელთ-მოდღუართა
 ღირსთა და წმიდათამ,
 ესე არს გოდოლი, შეურყეველი კათოლიკე ეკლესიისამ,
 ესე არს ზღუდე შეუვალი ქალაქისა მის მორწმუნეთაჲსა,
 რომლისათჳს დავით იტყოდა: ვინ მიმიყვანოს მე ქალაქსა მას
 ძნელსა, რომელ არს წარმართთაგან შეკრებული მორწმუნეთა
 კრებული,

ესე არს მკურნალი უძღურებათა ჩუენთაჲ,

ესე არს სასოჲ და მეოხი სულთა ჩუენთაჲ.

და რაჲღამე ვთქუა, რამეთუ დამაკლებს მე ჟამი ესე მითხრობად დიდებულებათა და ქებულებათა უმეტესად კურთხეულისა მის და ყოვლად-დიდებულისა დედუფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისთა, არცათუ ერთად შეკრბენ ენანი, ანგელოზთა და კაცთანი შემძლებელ არიან ჯეროვნად და ღირსებად შესხმად და ქებად მისა, არა თუ მე, უძღურმან და უღირსმან, უმეცარმან და ენაბრგუმან, შეუძლე წესიერად და ღირსად რაჲმე თქუმაღ, გარნა სახიერმან მან დედამან სახიერისა და კაცთ-მოყუარისა უფლისამან შეიწიროს უნდოჲცა ესე სიტყუაჲ ჩუენი, მისითავე მაღლითა და ნიჭითა შემზადებული, არა თუ ჩუენისა ძალისაგან ანუ მეცნიერებისა. ამისთჳსცა ვევედრები ყოველთა ღმრთის-მოყუარეთა მორწმუნეთა ქრისტჳსთა და მაღიდებელთა წმიდისა ღმრთისმშობელისათა, გულის-მოდგინებით და წადიერად შემკობილნი სულიერითა სათნოებითა შემოკრბებოდეთ მარადის აღსრულებად ქებითა და გალობითა საღმრთოჲთა, ბრწყინვალესა ამას და დიდებულსა დღესასწაულსა მიცვალებისა მისისასა, რამეთუ ჭეშმარიტად დიდ არს და დიდებულ და ყოვლით კერძო შემკობით, და დიდნი სასწაულნი და საიდუმლონი საღმრთონი ამას შინა აღესრულნეს. მთავარანგელოზი გაბრიელ კუალად მოივლინა ღმრთისა მიერ მახარებელად მიცვალებისა მის, სახე იგი ძლევისაჲ მოართუა რტოჲ ფინიკისაჲ, რაჲთა აჩუენოს, ვითარმედ მძლე ექმნა ყოველთა წესთა ბუნებისათა. მერმე კრებულთა წმიდათა მოციქულთაჲ კიდეთაგან ქუეყანისათა ღრუბლითა აღტაცებულნი შემოკრბეს, ათორმეტნი იგი დიდებულნი და სხუანი მრავალნი შემდგომნი მათნი მეყსა შინა მოიწინეს დიდებად წმიდისა მის და დიდებულისა დედისა უფლისა, და საიდუმლოჲ იგი მეორედ მოსლვისაჲ აქა გამოჩნდა, ვითარცა იტყჳს ნეტარი პავლე მოციქული, ვითარმედ: „აღვითაცენით ღრუბლითა შემთხუევად უფლისა პაერთა ზედა, და ესრეთ მარადის უფლისა თანა ვიცვნეთ“. იგი უკუე საიდუმლოჲ მაშინდელისა მის ღრუბლითა

აღტაცებისა აწვე მიცვალებასა მას დედუფლისასა აღესრულა სასწაული დიდებული: წამსა შინა თუალისასა კიდეთაგან ქუეყანისათა და სოფელთაგან შორიელთა ესოდენისა სიმრავლისა მოწვენამ, და წარდგომაჲ სიონს შინა წინაშე მარადის ქალწულისა მარიამისა. მერმე თავადი ქრისტე, მეუფე დიდებისაჲ, უფალი და ძე მისი, რომელმან ჯერ-იჩინა სათნო-ყოფითა მზისაჲთა და შეწევნითა სულისა წმიდისაჲთა, საშოსა მისსა დამკვდრებაჲ, მისგან განჯორციელებაჲ, და აღასრულა განგებულებაჲ ცხორებისა ჩუენისაჲ: ჯუარს-ეცუა, დაეფლა და აღდგა მესამესა დღესა, მერმე აღმალლდა ზეცას და დაჯდა მარჯუენით მამისა. იგივე სახიერი მეუფე აწცა მოვიდა კრებულთურთ ანგელოზთა და მთავარანგელოზთაჲთა, და შეივედრა სული იგი წმიდაჲ და დიდებული კურთხეულისა მის და სანატრელისა დედისა თჳსისაჲ, და აღიყვანა სავანეთა მათ დიდებულთა მამისა თჳსისათა, კეთილთა მათ, რომელნი თუალსა არა უხილვენ და ყურსა არა ასმიან, გულსა კაცისასა არა მოსრულ არს, რაჲ-იგი განუმზადა ღმერთმან მოყუარეთა თჳსთა, და უფროჲს ყოველთა უბიწოსა მას დედასა თჳსსა.

ხოლო მოციქულთა მადლითა და ბრძანებითა უფლისა და ღმრთისა და მოძღურისა მათისაჲთა, წმიდაჲ იგი და უბიწოჲ გუამი დედუფლისა მათისაჲ წარიყვანეს სიონით გეტსამანიად, და დადვეს საფლავსა შინა, ვითარცა ოდესმე იოსებ და ნიკოდემოს გუამი უფლისა იესუმისი, და ვითარცა იგი აღდგა მესამესა დღესა უფალი დიდებისაჲ, ეგრეთვე აქა მესამესა დღესა გუამი წმიდისა მის დედისა მისისაჲ საფლავსა შინა არა იხოვა, არამედ მიიცვალა, ვინაჲცა ძესა მისსა ენება. დაეფლა, ვითარცა მკუდარი, წესისაებრ ბუნებითისა, და მიიცვალა, ვითარცა დედაჲ ღმრთისაჲ, რაჲთა შთაამტკიცოს და სარწმუნო ყოს მისგან შობილისა მის უფლისა აღდგომაჲ, და აღმალლებაჲ ბუნებისაჲ მის, რომელი მისგან შეიმოსა. და რაჲთა ჩუენიცა დაამტკიცოს აღმალლებაჲ და უხრწნელებაჲ მერმე ყოფადი ჭეშმარიტად. ვითარცა შობაჲ მისი უხრწნელებით იყო, ეგრეთვე სიკუდილი მისი განუხრწნელად იქმნა. ვითარცა შობაჲ მისი უზეშთაჲს იყო

სიტყვსა და ბუნებისა, ეგრეთვე მიცვალებამ მისი იქმნა უაღრეს ჟამიერთა და ბუნებითა წესთა. და საკვრველი ესე იყო რამეთუ ზეცად აღმაღლდა, ვითარცა-იგი სული მისი — თვნიერ კორცთამსა, ეგრეთვე კორცნი — თვნიერ სულისა, და აჩუენოს ძისა მიმართცა და მონათა მომართ ზიარებადცა და განყოფილებამ. აღმაღლდა ზეცას მადლითა და შეწევნითა ძისა მისისაჲთა უწინარეს აღდგომისა, ვითარცა-იგი ჩუენ გუეგულების შემდგომად აღდგომისა. ყოვლითურთ აღმაღლდა, არამედ განყოფილად: პირველად სული იგი წმიდამ, ოდეს შეჰვედრა უფალსა, მერმე გუამი იგი უბიწომ, ვითარცა ინება უფალმან. ესრეთ აღვიარებთ შუენებასაცა კაცობრივსა, რომელი აქუნდა სანატრელსა მას, და მადლსა მასცა დიდებულსა, რომლითა ადიდა ძემან მისმან. ესრეთ პატიოსან არს და ყოვლითურთ საკვრველ დღესასწაული ესე პატიეცემული ანგელოზთაგან და კაცთა, და შემკობილი მადლითა წმიდისა ღმრთისმშობელისაჲთა. და ჟამიცა დიდებულისაჲ ამის დღესასწაულისაჲ კეთილ არს და კურთხეული, საესე ნაყოფითა ყოვლითაჲ, სამკალი აღსრულებულ არს, სთუელი მოწიფებულ არს, ნაყოფნი ზეთანი და ხილნი თითო-სახენი გარდაფენილ არიან, და ესეცა პატივი არს ბუნებისა ჩუენისაჲ სადიდებელი დამბადებელისაჲ და მომაცხენებელი საშუებელისა მის სამოთხისაჲ, და ესე ყოველი პატივად წმიდისაჲ მის დღესასწაულისა მოცემულ არს, და საშუებელად მადიდებელთა მისთა. და ყოვლითურთ კეთილ არს და სარგებელ კაცთა ჟამი ესე დღეთა შორის წელიწდისათა, და საესე სარგებელთა და საშუებელთა.

აწ ბუნებაჲ ჩუენი აღმაღლებითა მით და მიცვალებითა წმიდისა მის ქალწულისაჲთა აღმაღლდა ზეცად. ვითარცა-იგი პირველ აღმაღლებითა ძისა მისისაჲთა. უზეშთაეს იქმნა საყდართა ქერობინთა და სერაბინთა, რამეთუ ჭეშმარიტად შემდგომად სხუათა ყოველთა დაბადებულთა უსხეულოთა მათ და უჯორცოთა უზეშთაეს იქმნა და უდიდებულეს, უფრომსად კურთხეული ესე დედაჲ მაცხოვრისაჲ ქრისტჱს ღმრთისაჲ, შემოსილი დიდებითა მით სამეფუფოთა, ქებული და თაყუანის-ცემული ყოველთა მიერ მკედრობათა ძალთა და უფლებათა და ყოვლისაჲ სახელისა,

რომელი სახელ-დებულ არს, არა ხოლო ამას სოფელსა, არამედ მერმესა მას, რომელნი ჩუენდა უხილავად არიან და, უცნაურ ვთქუ, რომელ-იგი ჩემდა უბრწყინვალეს არს და უსარგებლეს უფრომს სხვსა ყოვლისა. აწ მეორე შუვა-მდგომელი მივიდა პირველისა მის მიმართ შუვა-მდგომელისა — კაცი ღმერთ-შემოსილი ღმრთისა მიმართ ჯორცთ-შემოსილისა მეორე შესაწირავი ბუნებისა ჩუენისაჲ მამისა მიმართ, შემდგომად პირველისა მის, რომელმან ერთგზის თავი თვსი ყოველთათჳს შეწირა. და მარადის ცხოველ არს მეოხად მათთჳს, რომელნი-იგი მის მიერ მოუვლენ ღმერთსა. არამედ აწ ესევეთარი უზეშთაჲს არს სიტყვსა და ძალისა ჩუენისაჲ, და ვერცა თუ გონებითა შემძლებელ ვართ მიწთომად, არა თუმცა ენითა გამოთქმად, ამისთჳს თანაწარვკჳდეთ დაფარულთა მათ საიდუმლოთა, რამეთუ ყოველივე, რაჲცა უნდა უფალსა, ქმნა, ცათა შინა და ქუეყანასა ზედა, ხოლო ჩუენ ძალისაებრ ჩუენისა შევწიროთ მადლობაჲ უფლისა და აღვასრულოთ თანანადები სიტყვსა ჩუენისაჲ სადიდებელი ესე და სავედრებელი უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსი და უფრომსად კურთხეულისა მის და ყოვლადწმიდისა ღედისა მისისა.

გმადლობთ შენ, მეუფეო და განმგებელო, ყოველთა მათ საიდუმლოთაო, ყოველთათჳს კეთილთა შენთა და რომელ ესევეთარი ესე გამოარჩიე მსახური საიდუმლოთა შენთა. ვჰმადლობთ გამოუთქუმელსა მას სიბრძნესა და ძლიერებასა და კაცთ-მოყუარებასა შენსა, რომელ არა ხოლო თუ ბუნებაჲ ჩუენი შეართე და განაღმრთვე, არამედ ღედისაცა შენისა ჩუენგან გამორჩეჲად ჯერ-იჩინე და ღედუფლად ყოველთა განაჩინე იგი. გმადლობთ შენ, რომელმან ენებანი იგი ჯუარ-ცუმისა და სიკუდილისანი ჩუენთჳს თავს-ისხენ, და ესოდენტა შრომათა და ჭირთა სოფელსა ამას შინა თავს-ღებად წმიდისა მისცა, ღედისა შენისა ჯერ-იჩინე სახელისათჳს შენისა, რაჲთა ზიარცა დიდებისა შენისა ჰყო და ვედრებითა და მეოხებითა მისითა ცხორებაჲ საუკუნოჲ ჩუენცა მოგუანიჭო. გმადლობთ შენ, რომელმან მიეც თავი შენი საჯს-რად ჩუენთჳს, და კუალად მოგუეც ყოვლადწმიდაჲ ღედაჲ შენი შემწედ და მეოხად ჩუენთჳს სახიერებისა მიმართ შენისა, კაცთ-

მოყუარეო და ტკბილო მეუფეო! გმადლობთ შენცა, დედუფალო კურთხეულო და დიდებულო, რომელ-ესე მარადის გუწყალობ და ჭირთათჳს ჩუენთა გელმის, და ძესა შენსა ევედრები ღზინებად ჩუენდა ცოდვათაგან და განსაცდელთა. არა ვიგლოვთ სიკუდილსა შენსა და დაფლვასა, არამედ ვდღესასწაულობთ დიდებით მიცვალებასა შენსა, რამეთუ დაღაცათუ ზეცად მიიცვალე, არამედ მკვდრნი ქუეყანისანი არავე დაგვტყვენ, დაღაცათუ მოღუაწებითა და შრომათა ამის საწუთრომსა ამის ცხორებისათა დააკლდა და გამოუთქუმელსა მას და დაუსრულებელსა მიიწიე ნეტარებასა, გარნა ჩუენსა ამას სიგლახაკესა არავე დაივიწყებ, არამედ აწ უმეტესადლა მოგვკსენებ და გვკსნი თითოსახეთა და მრავალფერთა ჭირთა და განსაცდელთაგან. არა დაგვტეობ ჩუენ ობლად შეწევნისაგან შენისა და საწადელისა მის მადლისა, არამედ გვლუწი ჩუენ და გუფარავ საგრილსა დიდებისა შენისასა, და ძისა მიმართ შენისა და ღმრთისა ჩუენისა შესწირავ მარადის ოხასა და ეედრებასა მგალობელთა და მადიდებელთა შენთათჳს, რამეთუ ჭეშმარიტად აწ სდგა დედუფალი ეგე ყოველთა მარჯუენით მეუფისა სამოსლითა ოქროქსოვილითა სულისა წმიდისა მადლითა შემკულ და შემოსილ პირად-პირადად შეუენიერთა სამკაულითა მით სათნოებითაჲთა. და პირსა შენსა ჰმსახურებენ მდიდარნი ერისანი, სულნი წმიდათა და მართალთანი, მდიდარნი საქმეთაგან კეთილთა, რომელ-იგი არს ჭეშმარიტი სიმდიდრე.

აწ გაქუს კელთაგან ძისა და ღმრთისა შენისათა გვრგვნი შეუენიერებისაჲ და კუერთხი სუფევისაჲ და სამკაული ყოველსა ზედა მთავრობისაჲ, არამედ გევედრებით: ნუ დაივიწყებ ერსა ამას მადიდებელსა ძისა შენისასა და მაქებელსა სახელისა შენისასა, რამეთუ ყოველივე ძალ-გიც წინაშე ძისა შენისა სახიერისა მის და კაცთ-მოყუარისა, და ყოველთა ეედრებათა და თხოვათა შენთა უშურველად აღასრულებს, და შენ კუალად მოწყალე ხარ ყოველთა ზედა მონათა და მოსავთა შენთა. და ესე საცნაურ არს სამარადისოთა მათ და დღითი-დღედთა საკვრველებათა შენთაგან მოღუაწებათა და კურნებათა სულიერთა და ჯორციელთა, რომელ აჩუენებ მვედრებელთა შენთა კაცად-კაცადსა ზედა,

რომელნი იგი გამოუთქუმელ არიან და აღურაცხელ უფრომს ქვშისა ზღვსა, და რომელ-იგი უაღრეს და უზეშთაეს არს ამის ყოვლისა მეოხებანი ძისა მიმართ შენისა შეცოდებულთათჳს. და გამოთხოვანი წინააღმართეულებიანი და მართალთა წარმატებანი და დაცვანი მადლითა შენითა მაცხოვარებანი და ქველის-მოქმედებანი შენნი ყოველსა ზედა სოფელსა და თითოეულად კაცად-კაცადსა. და ამისთჳს სთნდა მეუფესა სიკეთე შენი, ფრიადი ეგე კაცთ-მოყუარებაჲ და მოწყალებაჲ და სახიერებაჲ შენი, მობაძავი მისსა მას მრავალ-მოწყალებასა. დაღაცათუ სხუანი სათნოებანი შენნი აღურაცხელ არიან სიწმიდე, სიბრძნე და სიმკნე და სხუაჲ ყოველივე, არამედ სახიერებითა და წყალობითა უმეტეს ყოვლისა მობაძავ იქმენ ძისა და ღმრთისა შენისა. და ესრეთ სახიერი იგი და კაცთ-მოყუარე მეოხებითა შენითა მისა მიმართ უმეტესად მოჰფენს ჩუენ ზედა წყალობასა და სიტკბოებათა მისთა, რამეთუ იგი მხოლოდ ნუგეშინის-მცემელი გჳვის მამისა მიმართ — იესუ ქრისტე მართალი, ვითარცა იტყჳს მახარებელი და ღმრთის-მეტყუელი იოვანე. და იგი არს მომტევებელი ცოდვათა ჩუენთაჲ და შენ კუალად ნუგეშინის-მცემელი ხარ და მეოხი ჩუენი მისა მიმართ, და გარე-მიაქცევ რისხვასა მისსა და გულის-წყრომასა სამართლად მომავალსა ცოდვათა და უშჯულოებათა ჩუენთათჳს. ხოლო წყალობასა და სიტკბოებათა მისსა მოჰფენ ჩუენ ზედა რავდენნი არიან ბუნებათა უაღრესნი კეთილნი და ქველის-მოქმედებანი შენნი, წმიდაო ქალწულო!

ჭეშმარიტად თანა-წარჰკედ საზღვართა ბუნებისათა, არა ხოლო თუ ცნობათა უაღრესითა მით შობითა, არამედ ბუნებისა უმეტესითაცა სახიერებითა.

შენ მიერ დაიქსნა წყევამ იგი პირველისა დედისაჲ,
 შენ მიერ დაირღჳა შუვა-კედელი იგი მტერობისაჲ,
 შენ მიერ განქარდა სიკუდილისა მთავრობაჲ,
 შენ მიერ ვიქმნენით მძლე ცოდვისა,
 შენ მიერ დაენერგა ქალწულებაჲ კაცთა შორის,
 შენ მიერ ვისწავეთ სიმკნე კეთილთა საქმეთა შინა,
 შენ მიერ მოგუეცა სიბრძნე, სიმდაბლე, სიყუარული.

და სხუამ ყოველივე სათნოებაჲ, არა ესოდენ მძლედ გამოვჩნდით რაოდენ ძლეულ ვიყვენით, არამედ ფრიად უმეტესად, ედემით გამოსხმულ ვიყვენით და შენ მიერ ცანი მოგუეცნის, და ედემიცა, უკუ-მოვიღეთ ძელითა მით ცნობადითა ძელსა მას ცხორებისასა დაეაკლდით, არამედ შენ მიერ დამბადებული იგი ძელისაჲ მის შევიძინეთ, სამოსლისა მისგან საღმრთოჲსა ურჩე-ბითა განვშიშულდით, და შენ მიერ ღმერთი შევიმოსეთ და შე-ვერთენით მას, და ჯელმწიფებაჲ მოგუეცა შეილ ღმრთისა ყოფად. ესოდენნი არიან, ქალწულო ღმრთისმშობელო, ნიჭნი და მადლნი შენნი ჩუენ ზედა, რომელნი მოგუანიჭენ ცხორებასაჲა ამას, რაჲ იყავ. და აწ შემდგომად მიცვალებისა უფროჲსად აწ ცხოველ ხარ და დიდებულ და ცხოველსა მას თანა და ცხორების-მომცემელსა ძესა შენსა იქცევი, და ზედაჲ, ვითარმედ ერთი არს სამებისაგანი შენგან შობილი იგი, რომელი იგი შენ შორის დაიტია და დაუტე-ვნელ არს ცათა და ქუეყანისა, რომელი-იგი ვედრებათა შენთა უხუებით აღგისრულებს, რომელთათჳს ითხოვდე, წყალობასა მდიდრად მოანიჭებს. და უკუეთუ კუალადცა ცოდონ და კუალად შეგივრდენ, მერმეცა ჰყოფ წყალობასა და ითხოვ მათთჳს შენდ-ობასა, რომელ-ესე უმეტესად არს საკვრველ და დიდებულ. ჭეშ-მარიტად შენ ხარ ბჭე ცხორებისაჲ, მარადის განღებული შემა-ვალთათჳს, დაღაცათუ წინაჲსწარმეტყუელმან გიწოდა ბჭედ დაჴშულად, რომელი არავინ განელო, გარნა მხოლომან ღმერთ-მან, და კუალად ეგო დაჴშულად, არამედ აწ მიიცვალე რაჲ ამ-იერ სოფლით მეოხებითა ძისა მიმართ შენისა და შეწევნითა და ჯელის-აღჰყრობითა მეედრებელთა შენთაჲთა, ბჭე იგი მადლისა და წყალობისა შენისაჲ ყოველთათჳს განღებულ არს, და ყოე-ვლთა შეიწყნარებ და ვედრებათა მათთა აღასრულებ.

ჴ საუნჯეო ყოველთა სათნოებათაო! ჴ აღმასრულებელო უზეშთაჲს ბუნებისა ქეელის საქმეთაო! ჴ ყუავილო ყოვლისაჲე სულნელებისაო! ჴ სიქადულო კაცთა ბუნებისაო! სიხარულო ჩუენო და ცხორებაო, დიდებაო და მშჳდობაო, ძლევაო და სიბრძ-ნეო და სუფევაო შესაკრებელო ყოველთა კეთილთაო, რომელსა ვერცა ენაჲ შემძლებელ არს გამოთქჳმად, ვერცა გონებასა

კელეწიფების მოწვევად, ვერცა სიგრძესა ჟამისასა ძალ-უც და-
ძულებად! ზ ნიჭო ღმრთისაო კაცთა მომართ და კაცთაგან ძლუე-
ნო ღმრთისა მიმართ! ზ სავსეო მაღლითა და დიდებითა წმიდისა
სამებისაჲთა და სამკვდრებელო კეთილთა მისთაო! ზ სძალო
უსძლოო, ღმრთისა დედაო ევმანუელისაო! სავანეო სულისაო
წმიდისაო, დედუფალო ყოველთაო! ტაკუკო ოქრომსაო, მტკრთ-
ველო მანანაჲსო, კუერთხო, იესჴს ძირისაგან აღმოცენებულო,
რომლისათჳს იტყჳს ესაია, ვითარმედ, ნეტარ არს ძირი იესჴსი
და გამოვიდეს კუერთხი ძირისაგან იესჴსა და ყუავილი ძირთა-
გან მისთა აღმოცენოს! სასანთლეო ნათლისაო, ცხედარო მეუ-
ფისაო, ტაბლაო ცხორებისაო, ტაძარო ნათლისაო, კიდობანო
სიწმიდისაო, წყაროო უკუდავებისაო, სამოთხეო პირმეტყუელო,
ღრუბელო ნათლისაო, სუეტო ბრწყინვალეებისაო შეურყეველო,
ფეშხუემო პურისა მის ცხორებისაო, ბჴეო ღმრთისაო, რომელი
მან მხოლომან განვლო და დაცჴულადვე დაიცვა, მთაო ყოვლად-
წმიდაო, ედემო მეორისა ადამისაო! ცაო და საყდარო მაღალო
და აღმატებულო, მაყუალო შეუწუელო, კიდობანო სიწმიდისაო,
განსასუენებელო უფლისაო, ვითარცა თქუა შენთჳს დავით ვი-
თარმედ: აღდეგ, უფალო, განსასუენებელად შენდა, და სხუჲა
იგი ყოველი, რაჲდენი გიწოდეს წინამსწარმეტყუელთა სახით
და იგავით: ვის ესმენ მრავალ სახელობანი შენნი და არამცა
განკჳრდა! ხოლო მოკლე და ჴეშმარიტი სახელი შენი არს:
დედაჲ ღმრთისაჲ ქალწული უბიწოჲ, უფრომსად კურთხეული
ღმრთისმშობელი და მარადის ქალწული მარიაჲ. ესე არს ახალი
და განცხადებული ჴეშმარიტი სახელი შენი, ძუელნი იგი და
იგავით თქუმულნი. სახელნი შენნი ახალთა ამათ მოასწავებენ
და ახალნი ესე ძუელთა მათ დაამტკიცებენ. შენ ხარ ჴეშმარი-
ტად ცხოველი წიგნი, რომელსა ზედა დაიწერა გამოუთქმელად
სიტყუჲა მამისაჲ ცხოველს-მყოფელითა მით კალმითა სულისა
წმიდისაჲთა. შენ ხარ ჴეშმარიტად ახლისა აღთქმისა ღმრთიე-
წერილი გრაგნილი აღთქმისა განმაცხოველებელისაჲ, რომ-
ელი დადჳა ღმერთმან კაცთა მომართ. შენ ხარ შუჲა-მდგომელი
და მეოხი და თავს-მდებელი ცხორებისა ჩუენისაჲ, ვითარცა

უკუე მარადის მოიხილავ და კელის-აღმპყრობელ ხარ ერისა მორწმუნისა.

აწცა უმეტესად მოიხილე ჩუენ ზედა და შეგვწყალენ სამწყსოა ესე და ერი შენი, რომელი ძემან შენმან პატიოსნითა სისხლითა თვსითა მოიყიდა, და შენ შეჰვედრენ და სამკვდრებლად შენდა განაწესენ და ღლითი-ღლე სწყალობ და აღაორძინებ ზოგად ყოველთა და კაცად-კაცადსა თითოეულად, რამათ იყვნენ ყოველნი ერთგუამად ჰასაკითა მით სულიერით სრულებისათა, და ერთი აქუნდეს თავი, იესუ ქრისტე, ძე შენი. ესე ერი და სამკვდრებელი შენი შეიტკბე და შეივედრე, ყოვლადწმიდაო დედუფალო, და დაიცევ საფარველითა მადლისა და მეოხებითა შენისაჲთა, და წარიოტენ მათგან მკეცნი იგი უხილავნი, სულთა მკლველნი, დაიცვენ ხილულთაგანცა ბრძოლათა და განსაცდელთა, დაღაცათუ მრავალთა ცოდვათა და უშჯულოებათა ჩუენთაგან უსიტყუელ ვართ და ტანჯვისა ღირს ვართ. და ნუ მოიკსენებ უშჯულოებათა ჩუენთა, არამედ მსთუად მეწიენ წყალობაჲ შენი, რამეთუ დავგლახაკენით ჩუენ ფრიად. მიკსნენ და მილხინენ ცოდვათა ჩუენთაგან მეოხებითა შენითა წინაშე ძისა შენისა. ამასცა ცხორებასა კელის-აღმპყრობელ გუექმენ, დაგვცვენ საბრკეთაგან და მახეთა ეშმაკისათა, და ყოველთაგან ხილულთა და უხილავთა განსაცდელთა და ცოდვათაგან ჩუენთა შენ მილხინენ. ხოლო მერმესა მას საუკუნესა წარგვძელუ საეანეთა მათ საუკუნეთა, ადგილთა მათ განსასუენებელთა, სადა-იგი ჰფარავს ნათელი პირისა ქრისტჳს ძისა შენისაჲ, რამათ წინაშე შენსა სუფევდეს ერი ესე მადიდებელი შენი, და სახელითა შენითა ვიხარებდეთ. რამეთუ ნეტარ ხარ შენ დედათა შორის და ყოველთა ტომთა და ნათესავთა, კურთხეულ ხარ ცათა შინა და ქუეყანასა ზედა ღიდებულ, რამეთუ შენ ყოველი ენაჲ გაღიდებს და დედად ცხორებისად გქადაგებს. სავსე არს ყოველი დაბადებული ღიდებითა შენითა, ყოველნივე შენ მიერ აღიდებენ წმიდასა სამებასა, სამგუამოვნებით და ერთარსებით ღიდებულსა ღმერთსა ჩუენსა.

ესევეთარნი არიან, ზ ყოვლადწმიდაო დედუფალო ღმრთისმშობელო, ღიდებულისა ცხორებისა შენისა საიდუმლო-

ნი. ესე არიან წარგზავნიისა შენისა სიტყუანი, დაძინებისა გალობაჲ, პირველ დაძინებისა დიდებაჲ, დაფლვისა ქებაჲ, დიდებულისა მიცვალებისა საკვრველებანი. და აწ ყოვლად-ქებული და დიდებულ დედუფალ ღმრთისმშობელო, შეიწირენ მცირედნი ესე სიტყუანი ქებისა და დიდებისა შენისანი უნდოჲსა ამის და უღირსისა მონისა შენისაგან, შენ მიერევე მოცემულნი, რომელნი-ესე სარწმუნოებითა და სურვილითა მადლისა შენისაჲთა წარმოვთქვ ძალისაებრ ჩემისა, რამეთუ უმეტესსა ვერ შემძლებელ არს გონებაჲ ჩემი მიწთმად, არცათუ ყოველნი გონებანი და ენანი ხილულთა და უხილავთანი შეკრბენ, მიიწევიან ღირსებით ქებად და დიდებად შენდა, გარნა შენ, მცირედისა ამის წილ და უნდოჲსა შესაწირავისა, მადლი და წყალობაჲ და მეოხებაჲ შენი მდიდრად მოჰფინე ჩემ ზედა, უღირსისა ამის მონისა შენისა და ყოველთა ზედა მადიდებელთა სახელისა შენისათა. ზ ყოვლად-საგალობელო დედაო ღმრთისაო, რომელმან ჰშევ წმიდაჲ იგი წმიდათაჲ, სიტყუაჲ ღმრთისაჲ, შეიწირე ვედრებაჲ მონათა შენთაჲ და ყოვლისაგანვე გვკსნენ ჭირისა და განსაცდელისა, და საუკუნეთა მათგან განმარინენ სატანჯველთა, და ნაწილსა მას ღირს მყვენ მართალთასა ცხორებასა მას უოხჭნოსა კეთილთა მათ საუკუნოჲსა ცხორებისათა ქრისტე იესუმს მიერ, ძისა და ღმრთისა შენისა, რომელსა შუენის ყოველი დიდებაჲ, პატივი და თაყუანის-ცემაჲ, თანა დაუსაბამოჲთ მამით და ყოვლადწმიდით სახიერით და ცხოველს-მყოფელით სულითურთ, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამენ.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ახალი აღთქუმა (დანართით), შემდგენელ-გამომცემელი მღვდელი გიორგი სამსონიძე. თბილისი, 2003;
2. ბიბლია. გამომცემლობა „ალილო“, „ქრონიკრონი“; გამოსაცემად მოამზადა ედიშერ ჭელიძემ, თბილისი, 2015;
3. ბიბლია. თბილისი, გამომცემლობა „პალიტრა“, 2013;
4. „გიორგი მთაწმიდელის თვენი (სექტემბერი)“, გამოსცა ლალი ჯღამაია, თბ. 2007, ძველი ქართული მწერლობის ძეგლები IX;
5. თბილისის სახ. უნივერსიტეტის ძველი ქართული ენის კათედრის შრომები, 1977;
6. თეოფილაქტე ბულგარელი, „თარგმანებაჲ ლუკას სახარებისაჲ“, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, სამეცნიერო-კვლევითი ლაბორატორია “ორიონი”, ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა და გამოკვლევა დაურთო სოფიო სარჯველაძემ, თბილისი, 2010;
7. მცხეთური ხელნაწერი, გამომცემელი ელ. დოჩანაშვილი. თბილისი, „მეცნიერება“, 1981;
8. „სადღესასწაულოჲ რომელ არს გამორჩეული თუშნი“, ტ. I;
9. სამოციქულოს განმარტება გამოკრებილი იოვანე ოქროპირისა და სხვა წმიდა მამათა თხზულებებიდან, თარგმნილი ეფრემ მცირის (კარიჭისძის) მიერ, ტ. II. გამომცემელი ექვთიმე კოჭლამაზაშვილი. საქართველოს საპატრიარქო, თბილისის სასულიერო აკადემია და სემინარია. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია. კ. კეკელიძის სახ. ხელნაწერთა ინსტიტუტი. თბ., 2006;
10. უძველესი იადგარი. გამომცემლები: ელ. მეტრეველი, ც. ჭანკიევი, ლ. ხევსურიანი. თბ., „მეცნიერება“, 1980;
11. „ქადაგებანი იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელისა“

- თქმულნი 1860-1870 წლებში, ტ.I, ტ.II, ქუთაისი, 1913 წ.;
12. ძველი მეტაფრასული კრებულები (სექტემბრის საკითხავები), მეცნიერება 1986; ტექსტები მოამზადა, კომენტარები და საძიებლები დაურთო ნარგიზა გოგუაძემ;
 13. Кондаков Н. П. “Иконогтафия Богоматери”;
 14. Памятники христианской иконографии и искусства, Покровский Н., С-Петербург, 1900;
 15. Maxsime le Confesseur .Vie de la Vierge. Scriptores, Iberici. Tomus 21. Lovani. 1986;
 16. <http://www.pravoslavie.ru>;
 17. <http://aliom.orthodoxy.ru>;

1. აღსაყდრებული ღვთისმშობელი და მაცხოვარი, სანტა მარია ტრასტევერე, რომი, XII ს.;
2. აღსაყდრებული ღვთისმშობელი წმინდანთა და დონატორს შორის, კომოდილას კატაკომბა, რომი, IV ს.;
3. ღვთისმშობელი ყრმით, ფრესკა, სანტა მარია ანტიკვა, რომი, V ს.;
4. ღვთისმშობელი ყრმით, მოზაიკა ღვთისმშობლის ანგელო-ტისტოს ტაძრის საკურთხეველიდან, კეიპროსი, V-VI ს.;
5. ღვთისმშობელი ყრმით ანგელოზთა შორის, ბიზანტიური ხატი, სპილოს ძეალი, VI ს.;
6. ღვთისმშობელი წინასწარმეტყველთა შორის, მოზაიკა, ხორას მონასტერი, კონსტანტინეპოლი, XIV ს.;
7. იესეს ძირი, ფრესკა, სერბეთი, კოსოვო, XIV ს.;
8. ღვთისმშობლის დიდება, რუსული ხატი, XV ს.;
9. ზარზმის ღვთისმშობლის ხატის ჩარჩო ღვთისმშობლის შობის ციკლის ხატებით, ჭედურობა, XI ს., სხსმ.;
10. იოსებ დამწინდველის კვერთხის გამორჩევა, ზარზმის ხატის ჩარჩო, XI ს.;
11. ანასა და იოაკიმეს ხარება, ზარზმის ხატის ჩარჩო, XI ს.
12. ღვთისმშობლის შობა, მინიატურა ათონის ივერონის მონასტრის დედნიდან, XV ს.;
13. საკოსის უკანა პირზე ამოქარგული „იესეს ძირი“, XVII ს. პატმოსი.;
14. ღვთისმშობლის შობისა და ტაძრად მიყვანების სცენები კანკელის არქიტრავის ხატებიდან, სინას მთა, XII ს.;
15. ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანება, ნაქარგობა ოლარზე, ივერონის მონასტერი, ათონი, XVI ს.;
16. ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანება, მოზაიკა, ხორას მონასტრის ფრესკა, კონსტანტინეპოლი, XIV ს.;
17. სცენები ღვთისმშობლის ცხოვრებიდან, მოზაიკა, ხორას მონასტრის ფრესკა, კონსტანტინეპოლი, XIV ს.;

18. იოსებ დამწინდველის გამორჩევა, მოზაიკა, ხორას მონასტრის ფრესკა, კონსტანტინეპოლი, XIV ს.;
19. მარიამის წყლით გამოცდა, მოზაიკა, ხორას მონასტრის ფრესკა, კონსტანტინეპოლი, XIV ს.;
20. ღვთისმშობლის შობა, მოზაიკა, ფრესკა, დაფნის მონასტერი, საბერძნეთი, XII ს.;
- 21-22. იოაკიმესა და ანას ხარება, მოზაიკა, ფრესკა, დაფნის მონასტერი, საბერძნეთი, XII ს.;
23. იოაკიმ და ანას შეხვედრა, ბიზანტიური ფრესკა XIII ს.;
- 24-26 ღვთისმშობლის ცხოვრების სცენები ფსკოვის ღვთისმშობლის ხატის ჩარჩოდან, XVI ს.;
27. ღვთისმშობლის ხატი ცხოვრებით, ფსკოვი, XVI ს.;
28. ღვთისმშობლის ალერსი, ღვთისმშობლის შობის ხატის დეტალი, ფსკოვი, XVI ს.;
29. იოაკიმე, ანა და მარიამი, უკრაინული ხატი XVIII ს.;
30. კარელი, ღვთისმშობელი ყრმით და ღვთისმშობლის ცხოვრების სცენებით, სინას მთა, XIII ს.;
31. მოკითხვა ელისაბედისა, ბიზანტიური ფრესკა, XII ს.;
- 32-33. ღვთისმშობლის ცხოვრების სცენები: იოაკიმ და ანას ძღვენის უარყოფა, გლოვა და მათი ხარება, ფრესკა, ფსკოვი, მაცხოვრის ფერისცვალების ტაძარი, XII ს.;
34. „შენდამი იხარებს“, ღვთისმშობლის სადიდებელი ფრესკა, მაკედონია, სლივენიჩკის მონასტერი, XVII ს.;
35. ღვთისმშობლის შობა, ხატი, ნოვგოროდის სკოლა, XIV ს.;
36. ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანება, ფრესკა, ხილანდარის მონასტერი, XIV ს.;
37. ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანება, ფრესკა, სტუდენიცას მონასტერი, XIV ს.;
38. ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანება, გელათი, ფრესკა, XVI ს.;
- 39-40. ღვთისმშობლის დაუჯდომლის სცენები გელათის ტაძრიდან, ფრესკა, XVI ს., ფოტო ნ. კუპრაშვილის.
- 41-42. იოაკიმეს და ანას ძღვენის მირთმევა და უარყოფა, დავით გარეჯი, ღვთისმშობლის ტაძრის მოხატულობა, XIII ს.; იბეჭდება გამოცემიდან „დავით გარეჯის მონასტრები“; თბ., 2010. გვ. 118, 122.

43. მშობლეთა მიერ მარიამის აღერსი, ფრესკა, XIV ს., იბეჭდება გამოცემიდან: „წალენჯიხა“ მაცხოვრის ტაძრის მოხატულობები, 2011.
- 44-45. ღვთისმშობლის წყლით გამოცდა და ელისაბედის მოკითხვა, ფრესკა, ატენის სიონი, XI ს., ფოტო ნანა კუპრაშვილის.
- 46-49. ღვთისმშობლის ცხოვრების სცენები: იოსებზე დაწინდვა, მღვდელმთავართა კურთხევა, წყლით გამოცდა, მშობელთა მიერ მარიამის აღერსი; ზარზმა, XVI ს., ფოტოები ნანა კუპრაშვილის;
- 50-55. ღვთისმშობლის ტრიპტიქონი და ღვთისმშობლის ცხოვრების ციკლის სცენები ტრიპტიქონის კარედის ფრთებიდან, უბისა, XIV ს., იბეჭდება გამოცემიდან: „ნანა ბურჭულაძე, უბისის მონასტრის ხატები და კედლის მხატვრობა, თბ.2006.
55. ღვთისმშობლის სადიდებელი ხატი „შენდამი იხარებს“, სინას მთა, XVI ს.

ღვთისმშობლის ღლესასწაულთა შესახებ	
ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელი	5
ღვთისმშობლის შობის ღლესასწაული.....	10
ღვთისმშობლის ტაძრად მიყვანების ღლესასწაული.....	12
ღვთისმშობლის ღლესასწაულთა იკონოგრაფია	
ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლისა და	
მისი ცხოვრების ციკლის იკონოგრაფიის შესახებ.....	15

შობა ყოვლადწმიდისა ღმრთისმშობელისა

წმინდა წერილი

წმინდა წერილიდან გამოკრებილი საკითხავები	29
საწინასწარმეტყველონი, სახარება, სამოციქულო	
„სამოციქულოს განმარტება“	
გამოკრებილი იოანე ოქროპირისა და	
სხვა წმინდა მამათა თხზულებებიდან	
„ფილიპელთა მიმართ ეპისტოლე“ (2: 5-12).....	33
ლუკას სახარება (1: 39-42, 56)	
თეოფილაქტე ბულგარელის განმარტება	39
ლუკას სახარება (10: 38; 11: 27-28)	
თეოფილაქტე ბულგარელის განმარტება.....	44

ქადაგებანი

წმინდა და ნეტარი მამის თეოდორე აღმსარებლის,	
სტუდიელთა წინამძღვრის სიტყვა	
ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის შობაზე	49
წმინდა და ნეტარი მამის იოანე მონაზვნის,	
დამასკელი ხუცესის სიტყვა	

ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის შობაზე	67
წმინდა ანდრია იერუსალიმელის, კრეტელი ეპისკოპოსის სიტყვა ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის შობის შესახებ, და ჩვენება იმისა, რომ დავითის ტომისგან არის	82
წმინდა მამის, ანდრია კრეტელის ქადაგება ჩვენი ყოვლადუბიწო დედისა და დედოფლის ღვთისმშობლის შობაზე, ძველ მონათხრობთაგან გადმოცემული და დამოწმებული, რომ იგი დავითის ტომიდანაა	99
წმინდა მამის ანდრია კრეტელის ქადაგება ჩვენი ყოვლადუბიწო დედისა და დედოფლის ღვთისმშობლის შობაზე	112
წმინდა მღვდელმთავარი გაბრიელი (ქიქოძე) სიტყვა დღესა ღვთისმშობლის შობისა, თქმული გელათის მონასტერში	128

საგალობელნი

უძველესი იადგარი

თთუსა ღ სეკდებერსა ღმრთისმშობლისა შობაჲ	135
გიორგი მთაწმიდელის თვენი	
თთუსა ღ შობაჲ წმიდისა ღმრთისმშობელისაჲ	140
სადღესასწაულოჲ რომელ არს გამორჩეული თთუენი	
თთუსა ღ შობაჲ ყოვლადწმიდისა დედუფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისი	170

ძველქართული ტექსტები

წმიდა წერილიდან გამოკრებილი საკითხაეები	191
საწინასწარმეტყველონი, სახარებაჲ, სამოციქულო თარგმანებაჲ ფილიპელთა ეპისტოლისაჲ	195
თეოფილაქტე ბულგარელი თარგმანებაჲ ლუკას სახარებისაჲ (1: 39-56)	202

თეოფილაქტე ბულგარელი თარგმანებაჲ ლუკას სახარებისაჲ (10: 38-42; 11: 27-32)	208
წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა თეოდორე აღმსარე- ბელისა სტუდიელთა წინამძღუარისაჲ შობისათჳს ყოვლად- წმიდისა დედუფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისისა	212
წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა იოვანე მონაზონისა და ხუცისა დამასკელისა სიტყუაჲ შობისათჳს ყოვლადწმიდისა დედუფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისსა	231
წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა ანდრეა იერუსალიმელისა კრიტელ მთავარეპისკოპოსისაჲ სიტყუაჲ შობისათჳს ყოვლადწმიდისა ღმრთისმშობელისა და გამოჩინებაჲ, ვითარმედ ტომით დავითისით შთამომავალ არს	247
წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა ანდრია კრიტელისა შობისათჳს ყოვლად უბიწოჲსა დედუფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა გამოჩინებაჲ ძუელთა თხრობათაგან და თითოსახეთა წამებათა, ვითარმედ ტომისაგან დავითისა არს იგი	265
წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა ანდრეა იერუსალემელისა კრიტელ მთავარეპისკოპოსისაჲ შობისათჳს ყოვლად უბიწოჲსა დედუფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა მარადის ქალწულისა მარიამისა	279

ტაძრად მიყვანება ყოვლადწმიდისა ღმრთისმშობელისა

წმინდა წერილი

წმინდა წერილიდან გამოკრებილი საკითხავები საწინასწარმეტყველონი, სახარება, სამოციქულო	299
--	-----

სამოციქულოს განმარტება გამოკრებილი იოანე ოქროპირისა და სხვა წმინდა მამათა თხზულებებიდან „ებრაელთა მიმართ ეპისტოლე“ (9: 1-8).....	302
---	-----

ქადაგებანი

იაკობის პირველსახარება ლეთისმშობლის შობისა და ტაძრად მიყვანებისათვის.....	311
წმინდა მაქსიმე აღმსარებელი ყოვლადწმინდა ლეთისმშობლის ცხოვრება.....	317
წმინდა მღვდელმთავარი გაბრიელი (ქიქოძე) 1. სიტყვა ტაძრად მიყვანებასა ზედა ყოვლადწმიდისა ლეთის- მშობლისასა	337
2. სიტყვა ტაძრად მიყვანებასა ზედა ყოვლადწმიდისა ლეთის- მშობლისასა	41

საგალობელნი

სადღესასწაულოჲ რომელ არს გამორჩეული თთუენი	347
--	-----

ძველქართული ტექსტები

წმიდა წერილიდან გამოკრებილი საკითხავები საწინასწარმეტყველონი, სახარებაჲ, სამოციქულო.....	373
თარგმანებაჲ ებრაელთა მიმართ ეპისტოლისაჲ ებრაელთა (9: 1-8).....	376
იაკობის პირველსახარების ხანმეტი ნაწყვეტები თქმული ღმრთისმშობლისა შობისათჳს	382
წმინდა მაქსიმე აღმსარებელი ყოვლადწმინდა ლეთისმშობლის ცხოვრება.....	389
გამოყენებული ლიტერატურა	415
ილუსტრაციების სია.....	417

კრებულზე მუშაობდნენ:

თეიმურაზ ბუაძე
ნინო გაგოშაშვილი
თინათინ გოგოჩაშვილი
ზურაბ ეკალაძე
თამარ ილურიძე
ეთერ ინწკირველი
რევაზ მუჯირიშვილი

ძველქართული ტექსტების რედაქტორი:
დოდო (მარიამ) ღლონტი
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი

მხატვრობა: თეა ინწკირველი
დიზაინი: გიორგი ღემეტრაშვილი
კომპუტერული უზრუნველყოფა: დავით კუტუბიძე
კორექტურა: აზა მდინარაძე, ნინო ნიკოლაიშვილი,
ნინო ხახიაშვილი

ტექსტის მოწოდებისა და გაწეული დახმარებისათვის
განსაკუთრებულ მადლობას მოვასხენებთ
ბატონ ექვთიმე კოჭლამაზაშვილს